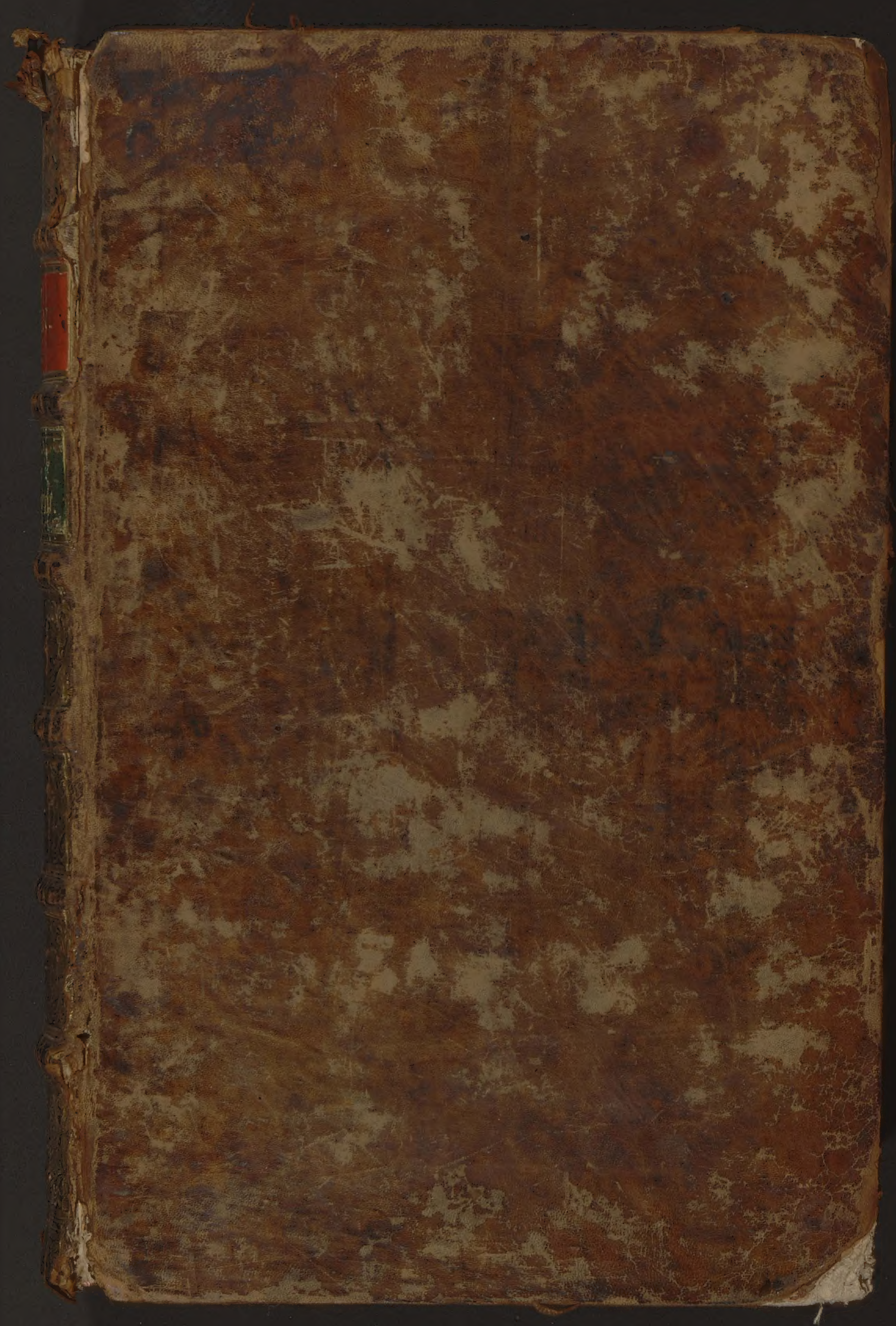
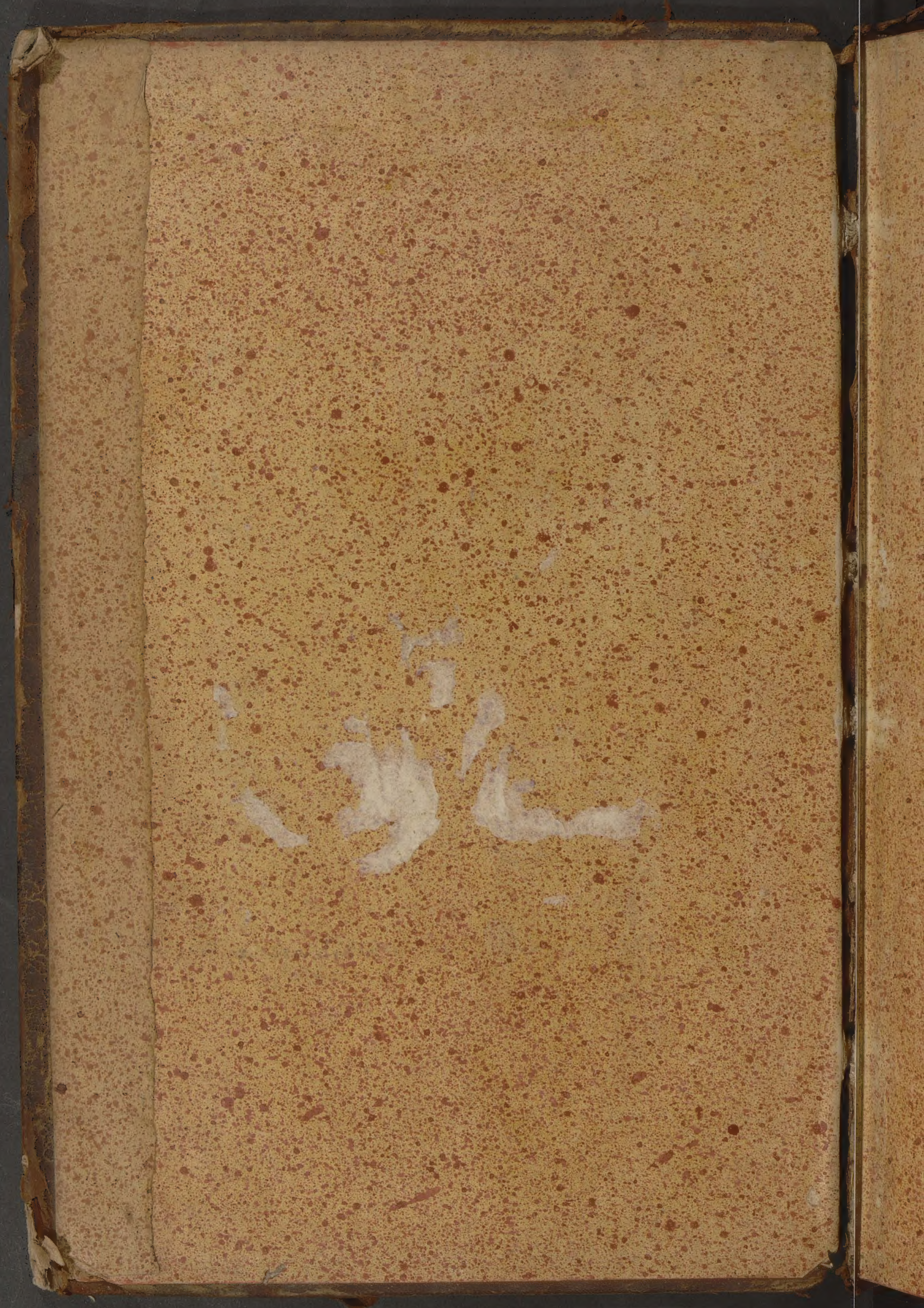

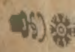

M

R

In qu
Famil
Croci,
C

E

MISCELLANEORUM HISTORICORUM REGNI BOHEMIÆ

DECADIS I. LIBER VII.

REGALIS;

Seu

De Ducibus, ac Regibus Bohemiæ.

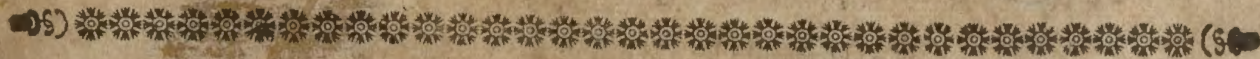
In quo gesta Regum præcipua, tum Genealogiæ omnium Familiarum apud nos imperitantium (*Czechi*; Gentis Ducis ac Patris, *Croci*, *Przemysli*, deinde Regum *Lucemburgicorum*, *Austriacorum Habspurgensium*, *Cunstadaorum*, *Jagellonidarum*, ac tandem iteratò *Austriacorum*) diligenti semper ad Chronologiam respectu, proponuntur, & Notis Historicis, aut ethicis illustrantur.

AUTHORE

BOHUSLAO BALBINO

SOCIETATIS JESU.

Cum Licentia Superiorum.

PRAGÆ,

Typis Universitatis Carolo-Ferdinandeæ, in Collegio Societatis JESU ad S. Clementem.

ANNO M. DC. LXXXVII.

In Arma Gentilitia Illustrissimæ & Excellentissimæ Stirpis, Comitum Slawatarum de Chlum & Kossumberg, &c. &c.

Omnia Mors mordet (*a*): Rosa, Lilia, Ruta, Coronæ,
Corda, Scyphus, Plumæ, Linea, *Mortis erunt.*
Gloria non moritur (*b*) Slawatæ *sunt Gloria Gentis*: (*c*)
Ergo non poterit Stirps Slawatina *mori.*

(*a*) Horatius Lib: 1. Epistol:
(*b*) Taciti verba Lib: 4. Annal:
(*c*) Slava apud Bohemos Gloriam significat.

Illustrissimo & Excellentissimo
Domino Domino

JOANNI GEORGIO JOACHIMO SLAWATA,

COMITI de CHLUM & KOSSUMBERG;
Gubernatori Domûs Novodomensis, Domino in Novadomo, Telcz, Novobistricz, Chlumecz, Zerownicz, Straz, &c. &c.
SAC. CÆS. & REG. MAIESTATIS CAMERARIO & INTIMO CONSILIARIO;
Supremo Regni Bohemiæ Judici, Locumtenenti, & Supremo Pocillatori hæreditario in Regno Bohemiæ;
Domino & Patrono meo reverentissimè colendo.

Librum de Ducibus & Regibus Bohemiæ, Tibi, ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME COMES, *consecro, dedicóque justis, gravissimísque de causis. Jam tum dum conciperetur & gigneretur liber, Tuâ sese oblectabat Imagine, Te velut* solstitialis herba, *ut Plautinè loquar, sequebatur, & modò natus & adhuc* rubens, *ceu* Heliodori Chariclea *stellam, ità Rosam Tuam in molli adhuc & tenera fronte circumfert. Sic (quod superbè dictum nolim)* Uniones *concipi, & ad Cœli imaginem conformari, & quodammodo ab ortu suo sigillari, ac modò læves, illimes, serenos, modò scabros, turbidos, nubilósque (prout se Cœlum ostenderit) existere & nasci, docuit earum rerum peritissimus* RUDOLFI II. *gemmarius.*

Heliodorus in Æthiopicis.

Anselmus de Boot Lib. de Gemmis.

Hanc primam & neceſſariam offerendi cauſam, ſequitur non parum glorioſior, & forſan in vulgus hodiernæ ætatis ignota; quòd Regum noſtrorum hiſtoria nulli aptius conveniat, quàm ei Familiæ, quæ Regibus ſemper fida Paternâ vel Maternâ lineâ annis centum & ampliùs in Cancellarij munere ante Reges ſtetit, eorúmque Acta ſignavit. His adjici poteſt amœnum illud & memoratu dignum: quòd in Novodomenſium & Slawatarum Clypeo, velut in compendio quodam univerſa ſpectari poſſit Bohemia; neque iſtud adulationis ingenio dictum à me quiſpiam putet: imprimis Bohemiam Sphæroidem & circularis figuræ faciunt Chorographi; certè clariſſimus inter Hollandos Geometra Philippus Cluverius, cùm Europam Reginæ formoſæ inſtar deſcripſiſſet nobis, in Umbilico Bohemiam ſtatuit. Jam verò Clypeum Slawatinæ Gentis orbicularem eſſe, oculorum fide diſcimus; bellè itaque figura reſpondet; ſed hæc leviſſima & ſuperficialis ſimilitudo foret, niſi cætera omnia congruerent.

Cluver. in Introd. Geometr.

Figura.

Urſi.

Ern. Brottuff. Geneal. Anhaltina, init. Croll. præfat. lib. de ſignaturis Hiſtor: Bolesl. lib. I.

Quid Urſi, qui Scutum Slawatinæ Gentis ſuſtinent, unde & quibus ex ſilvis venerunt? Urſinorum gentem univerſam â Comitibus Aſcaniæ Beringeris, ſeu de Behren vel Beringen, qui ad Hercyniam ſilvam ad Ballenſtedium ſedem fixerant, deſcendere, Eruditi conſentiunt. Itaque Vrſi veſtri Hercynij ſunt. & Hercyniam ſilvam, quâ defenditur & coronatur Bohemia, aptiſſimè repræſentant.

Coronæ.

Tres Coronas (primam Regiam, duas deinde Imperatorias) in Clypeo Slawatinæ Gentis intueor: primam Majoribus Tuis EXCELLENTISSIME COMES, Antiqui Bohemiæ Reges, alteram & tertiam Avo Tuo Guilielmo Auſtriaci Cæſares addidêre. Quis verò dubitet has Coronas toti Bohemiæ convenire, quæ cùm in Imperio Romano cenſeatur, Regúmque ſit, utramque Coronam veneratur ſuo vertici imminentem.

Poculum.

Paprocius in Stemmatogr. Boh.

Pennæ.

Pier. in hierogl.

Nomen Slavatarum.

Jam ſuper Galeam coronatam Faſciculus quidam viſitur quinque Pennarum, Slawatinis lineis conſignatus. Poculum id eſſe, non faſciculum, docuit originum Bohemæ Nobilitatis diligens explorator Paprocius, quod etiam in Veteribus Slawatarum Clypeis ſæpius ipſi vidimus. Pennis, Gloriam & Victoriam ſignificari in confeſſo eſt. Vidêre ſummâ gloriâ conſpicuos in utraque Republica in ſago & toga Slawatas ætates omnes; vidêre ſtantes in acie Vngari, Auſtrij, Germani, Galli, vidêre etiam Sabaudi glorioſè vincentes, & opima ex acie ſpolia referentes, ùt in Syntagmate Slawatino demonſtrabitur. Nimirum hoc Majores noſtri ſummum eſſe decus credebant: Gloriam ſpectare, Gloriæ velificari, Gloriam ſequi; hinc Slavos ſeſe, ſeu glorioſos (Slava enim gloriam ſignificat) appellari gaudebant, ac pleraque eorum nomina in Slavam ſeu gloriam deſinebant velut in metam (Sobieslaw, Boleslaw, Przemyslaw, Radislaw, Bohuslaw &c.) unde etiam Urbibus impoſita nomina Wratislavia, Wladislavia, Przemyslavia &c. Quod Univerſæ

versæ Genti Slavvorum commune fuit, hoc Slawata *proprium* per quandam excellentiam, *ob res fortiter gestas adepti sunt nomen, ut ipsam Gloriam (Slavvam)* Slawatarum *gloriosa posteritas hæreditâsse videatur.*

At longè alia est Poculi *significatio: habent hoc hæreditarium in* Bohemia *munus* Slawatæ, *ut ejus Gentis* Gubernator Supremus *sit* Pocillator, *&* *Pocula* Bohemiæ Regibus *ministret. Jam ecquis in Rebus* Imperij *tam hospes est, ut nesciat*, Bohemiæ Regum *in* Romano Imperio *munus, quæ prima est inter* Electores *dignitas: ad eam significandam* Clypeus Regum Bohemiæ *olim erat* Leo, *qui primoribus pedibus* Poculum aureum *sustinebat. Ergo* Bohemiæ Reges Pocula *ministrant* Imperatoribus, Slawatæ Pocula *ministrant* Bohemiæ Regibus. Poculum.

Goldast. in libris de Bohemia.

Venio nunc ad ipsum Clypei Campum, *quem* Campum, *si ipsam* Bohemiam *esse ostendero, apertissimè vici;* quod mihi tam est in proclivi, quàm imber cùm pluit, *ait Comicus.* Campus in Insignibus Slavvatarũ.

Plaut.

Qui indagandis Illustrium Familiarum Originibus *dederunt operam, observant: antiquissimas quasdam nobilissimásque Familias*, Fluvios Regionum *quibus imperabant, in Clypeis suis gentilitijs, gestavisse; id quod in aliarum Regionum Clypeis, tum etiam in Regni Ungariæ Clypeo videmus. Quisnam igitur ille* Campus, *quinam* Fluvij, *qui* Slawatinæ *Gentis Clypeum intersecant, & dispescunt?* Duces *ac* Reges Bohemiæ *á* Przemyslao *descendentes* fluvios *tulisse in scutis in Epitome Libro* I. *demonstravi;* Przemyslaus *enim* Stadicensis *ad* Bilinam Dominus (*qui* Libussæ *conjugio* Bohemiam *obtinuit*) tres fluvios *in Clypeo tulit, eò quod inter tria* flumina *habitaret; at verò à* Przemyslai *posteritate* Lucenses Principes (*quod omnes nostri Scriptores affirmant*) *& á* Lucensibus Slawatæ *descendunt, ùt insignis ætate patrum Historiographus* Nicolaus Artemisius (*cui Genealogistæ Veteres, Novique subscribunt*) *clarissimis argumentis ex* Curia Zatecensi, *ex vetustis literis, Clypeis & Anulis ostendit.* Fluvij.

Weleslav. in Geneal. Ducum & Regũ Boh.

At cùm tot fluminibus *irrigentur* Campi, *uberes esse oportet;* hortos *esse potiùs dixerim, quia in ijs &* Rutæ, *&* Rosæ, *&* Lilia *nascuntur. Nemo* Rosam Bohemiæ *negârit, cùm in* Bohemia *tot Illustrissimas Stirpes* Rosarum, *multis divisas coloribus, excrevisse sciamus, ipsámque adeò* Bohemiam *instar* Rosæ *Chorographi nobis expresserint.* Rosa in Clypeo Slavvatino.

Adstat Rosæ Lilium, *quod quia ab ejus societate* spinas *trahit, Patientiæ Gloriâ coronatur. Scio nonnullos docere: in* Slawatarum Clypeo *non esse* Lilium, *sed* M. literam *coronatam, videlicet* Mathiæ Corvini Regis Ungariæ *nomen, cui* Henricus Novodomensis *præ cæteris* Bohemiæ Proceribus *legitur placuisse. Verùm hanc conjecturam vetustiores ante* Henricum *Clypei Novodomensium (in quibus* Lilium *spectatur) tum etiam ipsum* Henrici *hujus sepulchrum in* Novodomensi B. Virginis Basilica *altè in Templi* Lilium.

medio eminens, satis refellit; in eo enim nulla litera M. sed Lilium tænijs quibusdam colligatum in marmore porphyretico tam dextre visitur expressum, multis in locis, ut Lilium esse nemo nisi lusciosus admodum dubitare possit. Antiquior igitur est origo, neque à Mathia Corvino petenda. Ego existimo ad Joannis Bohemiæ Regis tempora hoc Lilium pertinere, qui pro Regibus Gallorum adversus Anglos pugnaturus, multam Bohemiæ Nobilitatem in Galliam militatum adduxit, atque inter eos Aureæ & rubræ Rosæ Proceres, utì in historia Joannis Regis diximus; cúmque multa præclara edidissent facinora, Rex Galliæ Philippus ad Rubram Rosam Monstrantiam (ùt in Templis vocant) S. Ludovici Symbolum, ad auream verò Novodomensium Rosam, Lilium Coronâ Regiâ redimitum adjecit.

Lib. 3. histor.

Corona Rutea.

Corona Rutea sequitur; aptissimè profectò: nam cùm Ruta faciat Pocula tuta, & venenis ac fascinationibus occurrat, ac deniq; sanitatis sit Symbolum, Corona Rutea neque Bohemiæ; neque Slavatis qui Pocillatorum obtinent dignitatem, deesse debet; hoc verò decus Majores Vestri à Saxoniæ Ducibus mutuati sunt. Prima Origo à Bernardo II. Saxoniæ Duce: cùm enim ab Imperatore Friderico I. Investituram, ùt vocant, A. 1180. acciperet, orâsse fertur Cæsarem, ut aliquo à Fratribus cæteris discrimine, Arma Ducatûs sui, & prærogativæ Electoralis dignitatem insigniret; hîc Imperator (ùt erat per æstum rutâ coronatus) Ruteam Coronam Clypeo supplicantis injecit, & Electores Saxoniæ in perpetuum ferre jussit; hanc igitur Ruteam Coronam Elector Saxoniæ Wilhelmus III. cùm Annam Neptem suam (ex Hinkone Duce Münsterbergico & filia sua genitam) Henrico Novodomensi desponsaret, in Nuptiarum honorem Sponso imposuit, eóque Electorali munere Novodomensem Familiam honoravit.

Typot. l. 2. de hierograph. Gyrald. dialog. 7. Aristoteles in Prolem. Mylig in horto Philos. tit. Ruta. Henric. Bunting in Chronico Brunsvicensi, in Henrico Leone. Ælur. in hist. Franckenst. Paprocius in Spec Morav. Crato in Genealog. Reg. Boh.

Corda.

Jam ad Corda, quæ numero octodecim sunt in Alis Aquilarum depicta, & tandem ad Anchoram veniamus. Falluntur egregiè, qui cordium istorum argumento, inter Comites Teckenses, & Novodomenses Proceres, nescio quæ mutuæ successionis in Bonis & ditionibus constituta pacta somniârunt, & sinè omni publicarum literarum testimonio intercessisse scripserunt. Nullum in Antiquitate, nullum in Archivis vestigium, nulla litera, nec ullum vel tenue rei tantæ indicium reperitur. Nimirum in Ludis hastarum, cæterísque Nobilitati usitatis decursibus, & præliorum simulacris, ùt fieri solet, Novodomenses & Comites Teckenses consociaverant arma, & tesseris mutuis datis noscebantur, quos Fratres Armorum appellabat Antiquitas; eas amoris mutui & fraternitatis æternas tesseras (cùm ità Teckenses vellent) Novodomæi suis Insignibus conjunxerunt. Hæc omnia Veteris Bohemiæ Gloriam significant, cujus Nobilitas cordatissima & animi plena, in Bellis fortem semper & præsentem animum, & in ludis singularem dexteritatem in totius Imperij conspectu sæpius demonstravit, ùt Libri Torneamentorum

Libri Tornea. Reuxneri & Francolini.

rum *loquuntur.* *Optimum illud eſt, quod Clypeus Slavvatinus ſpei* Anchorâ *conſignetur:* Anchora.

Μούνη δ᾽ αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι
Ἔνδον ἔμιμνε. Ἐν ἔργοις.

Sola autem illic ſpes infracta in pyxide
Intus remanſit. *canit de* Pandoræ *poculo* Heſiodus.

Habes ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME COMES, *conſilij mei cauſas, &* Bohemiæ *Univerſim, ac Clypei Tui gentilitij lineas parallelas; ut intelligant omnes convenientiſſimè ei, qui Typum Bohemiæ gerat in Clypeo, & cujus Majores in Cancellarij Munere Regum literas centum & ampliùs annis ſigillaverunt, geſta eorundem Regum ac terræ Principum dedicari. Accipe igitur,* EXCELLENTISSIME COMES, *Hiſtoriam à me diligenter ex vetuſtiſſimis & probatiſſimis Authoribus collectam & conſcriptam. Fateor ingenuè, Tuis me antiquiſſimis & novis ſemper beneficijs cumulatum vicem reddere non poſſe, at Tu (quod de* DEO *dixit* Magnus Gregorius) affectum intuere non cenſum; *pretium huic meo labori Tu unus potes imponere; fiet pretioſum munus (ùt in omni æſtimatione monetæ videmus) ſi pretioſum eſſe volueris. Quod ſupereſt,* DEUS Optimus Maximus *Te Eccleſiæ, Patriæ, Domûs Tuæ Slavvatinæ, Societatiſque noſtræ bono, quàm longiſſimè ſervet incolumem!*

Pragæ in Collegio Acad: Soc. Jesu
A. 1687. die 11. Junij.

Tuus

Illuſtriſſime & Excellentiſſime
Comes,

Servus, Tuo Nomini deditiſſimus

Bohuslaus Balbinus S. I.

FACUL-

FACULTAS
Reverendi Patris Provincialis Bohemiæ Societatis JESU.

Cùm Librum inſcriptum de Ducibus & Regibus Bohemiæ (qui eſt Decadis I. Miſcellaneorum Liber VII. à P. Bohuslao Balbino Societatis JESU conſcriptum, tres ejuſdem Societatis JESU Theologi, quibus id commiſſum fuit, recognoverint, ac in lucem edi poſſe cenſuerint poteſtate acceptâ à Patre Noſtro Carolo Noyelle, Societatis Præpoſito Generali, Facultatem concedo, ut Typis mandetur. In quorum fidem haſce literas manu meâ ſubſcriptas, & Sigillo Officij munitas dedi. Pragæ in Collegio Academico ad S. Clementem 15. Decembris An. 1686.

(L.S.)

Mathias Tanner.

Qui magno Imperio præditi in Excelſo vitam agunt, eorum facta cuncti mortales novêre; ità in magna fortuna minima licentia eſt. Saluſt: in Catilina.

Ut Gubernatori curſus ſecundus, Medico ſalus, Imperatori Victoria; ſic Moderatori Reipublicæ beata Civium vita propoſita eſt, ut opibus firma, copijs locuples, gratiâ ampla, virtute honeſta ſit. M. Tull. Lib: 5. de Republ: & Lib: 8. ad Atticum Epiſt: 2.

Princeps mortalis, Respublica æterna eſt. Tacit: Lib: 3. Annal.

DECAS I.

DECAS PRIMA MISCELLANEORUM HISTORICORUM.

LIBER VII. SECTIO I.

Duces Regésq; Bohemiæ poſt Czechum ex ſtirpe Craci & Przemysli.

CAPUT PRIMUM.

Czech Gentis univerſæ primus Dux, Author, Páterque.

Zechicæ Slavorum Gentis in Bojohemo primordia conſenſu omnis Antiquitatis, teſtimonio Scriptorum omniũ, traditione vetuſtiſſimâ, ipſóq; etiam nomine *Czechorum* (quo *Czechi* vel *Czechitæ* domi appellamur) ad *Czechum* in *Corvatia*, vel *Croatia* Provincia Virum Principem referuntur. Hic, ſive Romanæ dominationis odio, populares ſuos, qui nuper ex *Sarmatia Europæa* (& olim fortè in Europam ex Sarmatia Aſiatica) in *Illyricum* aſcenderant (ût lib. 2. Dec. I. memoravimus) odiosè & impotenter prementium, ſive per tumultum parte aliquâ exercitûs Romani deletâ, & ereptâ militariter *Aquilâ* (unde primus Gentis Czechicæ clypeus, *Aquila nigra in flammeo campo* fuit) iram

à Czecho Czechitæ.

Weleslavinus ex Codicillo, in Geneal. Ducum Boh.

L. 2. Miſcell. Piaſecius in Chron. Polon.

Peſſina in Marte Moraviæ.

iram Romanorum, quos irritârat, metuens, ſive aliâ domi cæde factâ (nam id quoque traditur) ſive invitatu popularium, qui paulò antè in Moraviæ plana vel in Bohemiæ vacuos populo ſaltus intraverant; ſive *Attilæ Hunnorum Ducis* invitatu & favore, qui *Slavorum* populis (ùt in Hunnorum Originibus legimus) plurimùm tribuebat, ſempérque *Slavos* ſuis immixtos in caſtris habebat, *Czech* noſter in *Bojohemum* aſcendit.

I. 2. Miſcel. ex Bonfinio Ritio, Olao, &c.

Cromer. lib. 1. hiſto1. Polon. c. 14. Miech. hiſt. Polon. lib. 1 c. 2. *Czechi fratres.* In Stematographia.

Comites Migrationis hujus *Czecho* fuiſſe minores natu fratres duos, *Lechum*, qui Poloniam, *Ruſſum*, qui *Ruſſiam* fundârint, docet *Cromerus*, & ex Manuſcripto vetutiſſimo Miechovius; hóſque maximam *Slavicæ Nobilitatis* partem ſecum traxiſſe Scriptores omnes noſtri, & vicinarum Gentium conſentiunt, atque idem antiquarum Familiarum Origines, ùt ſuo loco probavimus, demonſtrant. De tempore acris inter Scriptores movetur diſputatio, quam monimentorum defectu ad liquidum adducere & finire non poſſumus: *Codicillus* & *Weleslavinus*, *Czechum* circa An. Dom, 278. adveniſſe affirmant, cùm jam *Boji* in Romanam Danubij ripam (quæ Regio poſtea, *Bojorum deſerta* dicta fuit) translati eſſent, aut ſponte in Noricos abijſſent; *Welſerus* verò & *Cromerus* viri, in Hiſtoria Temporum magni, ad *Attilæ* ævum (qui ab A. 402. uſque ad A. 454. Romanum Imperium flagellavit) *Czechi* adventum poſuerunt. In eandem propè ſententiam concedit *Stransky* Chronologus *Bohemiæ* unus è primis, qui etſi nunquam adventus *Czechi* Annum nominare voluerit, tamen cùm diſertè *Przemyslum* obijſſe A. C. 632. affirmet, neceſſariò adveniſſe *Czechum* A. 452. cogetur admittere. At verò, qui ſeriùs ponunt, ùt *Cuthenus*, *Hagek*, *Theobaldus*, ad A. 644. multóq; magìs *Schleinicius* in ſua *Vandalo-Bohemia* ad A. 800. planiſſimè à nobis L. 2. *Miſcellaneorum* authoritate antiquorum Scriptorum refelluntur. Quódq; novum refutationis caput eſt, cogitur *Schleinicius* novem Bohemiæ Duces cum ipſo *Przemyslo* & *Libuſſa*, ex hiſtoria noſtra, imò ex rerum natura expungere, & delere; quod quâ authoritate contra omnium Scriptorum torrentem fecerit, ipſe videat, cùm ab A. 864. (quo *Borzivogium* Chriſti ſacra ſuſcepiſſe fide probatiſſimorum Authorum conſtat) novem Principes tantùm imperâſſe *Bohemiæ* 50. Annis veriſimile, aut etiam impoſſibile videatur. Ego pro certiſſimo ſtatuo, cùm maximi in hiſtoria Viri *Welſerus*, *Adelzreiter*, *Blondus*, *Crantzius*, *Bonfinius*, *Dreſſerus*, *Brunnerus* noſter, *Beſoldus*, *Wohburgius*, *Bollandus* & cæteri, quos infrà citabo, diſertiſſimè doceant Slavos ex Bohemia circa Annum Chriſti 520. in Illiricum Colonias duxiſſe, ac fundâſſe *Slavoniam* (ùt etiam oſtendi lib. 2. *Miſcellaneorum* cap. 9. & c. 18. in Animadver.) non potuiſſe *Nationem Czechorum* tanto numero augeri, & tam citò multiplicari,

De tempore adventus Czechi.

Welſerus in goicis. Cromer: in Hiſt: Pol. Petav. in Rationar, tempor.

Str. in Rep. Bohe. c. 8. 452. Cuth. in Silv. Hagek in Annal. Theob. in Huſſit.

Vid. diſſert. poſt c. 11.

cari, quæ videlicet nuper *Coloniam*, eámque non numerosissimam in *Bojohemum* adduxerat, nisi priùs ducentis aut etiam pluribus annis necessariæ propagationis causâ in *Bojohemia* consedisset. Sed ad *Czechum* redeamus.

Postquam ab antiquis & novis Bohemiæ Incolis *Czecho* delatum Imperium est, prima Ducis cura: militarem ideóque facilè irritabilem *Czechorum* populum, magno gubernationis arcano, pacatis agriculturæ laboribus, ædificationibus villarum, oppidorum, & Arcium, fossionibus metallorum, præsertim auri, argenti, & gemmarum (quibus si modicè refulserint, mox hominum avaritia capitur) illigare, & cœtibus suorum frequentandis, & communione ejusdem villæ, Oppidorum, Civitatum, ad Patriæ charitatem erudire, ut jam quædam Reipub: non alicujus multitudinis inconditæ, & volaticæ forma appareret; quod sanum & prudentiæ plenum consilium, omnes qui secuti sunt Principes, ac *Libussa* præcipuè sagacissima mulier, tenuerunt. Quæ Oppida regnante *Czecho* surrexerint, diligenter enumerat historiæ nostræ Princeps *Hagecius*: prima villa *Klenecz* à *Czecho* pro filio *Clen* condita stetit; *Czech* ipse sibi veteris Patriæ memor, castrum *Psary* construxit, quod *Libussa* à se *Libin*, posteri villâ *Teinensi* Pragæ exædificatâ *Wissehrad* vel *Wissihrad*, quòd altiorem locum occuparet, appellârunt. Viginti & septem annos *Czechus* regnavit, tantâ Imperij authoritate, clementiâ, prudentiâ, & subditorum amore, ut *Patrem* se habere universi crederent, & ipsa odia & ultiones, nè Princeps optimus gravaretur, differrent. Æternum quàm diu gens stabit trophæum *Czechus* habebit, quòd in ejus nomen gens universa transierit, ut quantum est *Czechorum*, tantum *Czecho* sit liberorum

Czech populum assvefacit laboribus, & paci.

Czechi mitissima gubernatio.

peragit tranquilla potestas,
quod violenta nequit,

& quæ gens obsecro, in Tyranni nomen adoptare se velit? sepultus est *Czech* in *Ctinowes* quasi dicas *honoris villa*, veris subditorum lachrymis Tumulum irrigantibus; cui arcum triumphalem saxeum (rarum in illa populi rusticitate honoris genus) posuerunt.

Ctinowes quasi dicas honoris villa.

Filium unicum *Klen* nomine, cùm & ingenio (quod Heroum filijs sæpe accidere videmus) & corpore debilis esset, nulla Patris merita regnandi idoneum efficere potuerunt; ità factum, ut cùm populus ob recentem Patris memoriam *Klenum* in toto deserere nollet, & *Klen* ipse conscientiâ imbecillitatis, Ducis personam sustinere cum dignitate non posset, utrique quieverint, & novi Ducis electio in mortem *Kleni*, 15. ipsos Annos, dilata sit. Mortuus est Czechus A. C. 352.

Czechi filius degener.

De Genealogia Czechi.

NIhil propè de *Czechi* Familia conſtat; ſummo ortum genere apud *Corvatios* vel *Croatios* affirmant omnes, & ſatis oſtenditur ex ejus & fratrum Principatu, tum ex eo quoque, quòd tanta *Slavorum Nobilitas* procul in ignotas terras *Czechum* ignobilem ſequi, ejúſque auſpicijs gubernari probroſum, & malè ominatum putâſſet.

Czech Bohemiæ Dux.	*Lech* Poloniæ Dux.	*Ruſſus* alter *Czechi* frater *Ruſſiæ* Princeps.

Klen Czechi filius. *ignoratur ſucceſſio.*

Wrſſovecij cognati Ducis Czechi.

Ultra *Klenum* in ſilentio, Annalium ire non poſſumus; certum tamen habetur vetuſtiſſimam *Wrſſoveciorum Comitum* gentem apud nos & Polonos latè propagatam *Imperium Bohemiæ* ſibi deberi contendiſſe, eáque ex cauſa *Libuſſæ* conjugium affectâſſe, quòd ſe ex ſtirpe *Czechi* ortos dicerent. Sed iſtud, an virili an fæmininâ majorum ſerie deduci potuerit, nemo unquam tradidit.

Notæ in Caput primum.

Intentio Authoris in hoc libro.

CUperem *Lectores* meos ſemel intelligere: me in hoc libro, quo geſta Regum noſtrorum præcipua complector, nolle *Regum elogia texere*, neque ingenioſè & argutè ſententijs illuſtribus & vibrantibus cauſſas factorum explicare, non enim id valetudinis meæ ſtatus nuper ſideratione non leviter perſtrictus ſinit, ídque ante me argutiſſimè præſtitêre plurimi ac præcipuè Italus homo, ſed ſummus gentis noſtræ admirator & amator (ùt ex Orationibus ab eo editis elegantiſſimis poſtea patebit) *Julius Solimanus* è Societate Jesu, cujus *Duces & Reges Bohemiæ Pragæ* excuſos legimus, at qui recudêre omiſſo authoris nomine, habent quod de Plagio reſpondeant. Nè igitur quod nolui à me *Lectores* expectent, tria mihi in hoc libro ſtudioſiùs conſectanda ſumſi, I. *Succeſſionem* Principum ac Regum, eorúmque geſta ſingularia, tum *Chronologiam*, ac tandem *Genealogiam*. Hæc ſi præſtitero, optimè officio functum me putabo. Ac certè (ſi quid ego intelligo) hæc tria ſunt, quæ Hiſtoriam à fabularum vanitate diſcernunt, & quibus omnis ævi memoria tutiſſimè inædificatur.

Jul. Solim. Elogia Principum, & Regum Boh.

Czechi Slavica gens.

Czechicæ Slavorum gentis &c. Slavicam gentem *Czechos* eſſe dubitare nemo poteſt: id ipſe Slavicus ſermo nobis, *Polonis, Moſcis, Dalmatis, Croatis*, ac cæteris communis demonſtrat. Antiquiſſimi Scriptores noſtri *Chriſtannus Boleslai Fratricidæ* filius, & *Coſmas Pragenſis Decanus*, aliíque Veteres, Slavicam vel *Slavonicam Bohemorum gentem* ſemper appellant; totus in hoc argumento Secundus *Miſcellaneorum* Liber conſumitur.

Czech in Bohemiam aſcendit &c. De tempore adventûs *Czechi*, ùt dixi diſceptatur, nos mediam quandam viam inibimus, & Chronologiâ poſcente, inter An. 300. & 330. *Czechum* in Bohemiam veriſimiliter inducemus.

Ruſſus Czechi frater. In Notis.

Ruſſum, qui Ruſſiam fundavit &c. Quæ hoc loco de *Ruſſo Czechi* fratre attuli, ex *Cromero* deſcripta ſunt. Si quis hæc accuratiùs ſibi probari cupit, legat Epitomes noſtræ

nostræ Librum 5. c. 10. & satis scio licèt pugnacissimus manus dabit veritati.

Maximam Slavicæ Nobilitatis partem &c. Cùm *Czecho* in Bohemiam advenisse *Bssovios*, postea *Mielniko* ædificato, *Comites Mielnicenses* (deinde *Guttensteinios*) appellatos, *Kolovratæos*, item *Wrssovecios*, *Bivogios* seu *Leones* & *Hasenburgios*, *Kaunicios*, & qui communia cum illis arma ferunt, tum *Rziczanios*, *Comites Bilinenses*, *Caplirzios*, *Comites Osecanos*, *SSvabenskios*, *Benedas*, & alios innumeros cum *Czecho* in Bohemiam advenisse scribit *Paprocius*, & nos in Stemmatographia evidenter probavimus.

Czechi comitatus nobilis. Vide Origines Comitũ Guttenstein.

Paprocius in stemmat.

Postquam Czecho delatum Imperium est &c. Non continuò advenienti *Czecho* defertur Imperium, regnavit latissimè in his oris (ùt *Petrus Codicillus* & *Weleslavinus* tradunt) licèt evacuatâ *Boijs* & *Marcomannis Bohemiâ* rari essent Cultores, regnabat, inquam, in his *Zalmanius* quidam *Circipani* filius Originis Slavicæ, cui successit *Tursko* filius, quem in prælio *M. Constantini* adversus *Licinium* (quod circa A. 315. gestum *Ricciolius ponit*) perijsse affirmant; post *Turskonem* Populi veteris & Novi lætis clamoribus victus *Czech* jam senior, quippe Annum 60. ætatis agebat, tandem Rempublicam tractandam suscepit, Annísque dein decem ac septem (veriùs 27.) imperavit. Hæc modò dicta an cum Chronologia componi possint paulò pòst videbimus.

Tursko ante Czechum. vi. Lib. 2. Miscell.

Ricciol. in Chronol. reformata.

Magno Gubernationis Arcano &c. Plurima hujusmodi exempla suppeditant historiæ: portentosas illas ædificationes Pyramidum, Templorum, Urbium, & eorum operum, quæ *Mundi miracula* appellantur in Asia, hoc quoque consilio susceptas reor, ut populus qui numero nimiùm excreverat, teneretur, neque otio indulgens res novas moliretur. Huc etiam spectant Populo excrescente deductæ in alias terras Coloniæ, ùt *Bojorum* ex *Gallia Germanica*, rursus ex *Bojohemo Tolistobojorum* in *Græciam* &c. & omnes propè gentium *Migrationes*, quas prosequitur *Lazius*. Eadem est ratio in Populis, qui otiosam multitudinem è Patria militatum emittunt, malunt enim extra Patriam quàm domi bellum geri, ùt *Helveti*, *Galli* Veteres, *Turci*, qui aliquo bello distinent suos & armis assvefaciunt. Ad hoc exemplum *Cæsar Sigismundus*, postquam paternum *Bohemiæ Regnum* precariò potiùs, quàm armis recuperâsset, *Bohemos* milites exercitatissimos, quos domi meritò metuebat, in bellum Turcicum duxit, ut (quod prudenter observat *Æneas Sylvius*) seu caderent, seu vincerent, prodessent.

Caussæ cur migraverint populi.

Czechus veteris Patriæ memor &c. Czech in Croatia *Krupinam* & *Psary* arces ditione tenebat, ùt habet *Weleslavinus.* Castelli hujus *Krupinæ* mentionem in Croatia sua facit aliud agens *Bonfinius*; ex quo multùm confirmatur eorum sententia, qui ex *Croatia* in *Bohemiam Czechum* asserunt appulisse. *Psary* hodiéque locus dicitur post *Wisschradum*.

Weleslav. in Genealogia Ducum Bohemiæ, & in Præfat. ad Silvium Cutheni.

Bonfin. rerũ Ungaricar. Dec. 3. l. 1. Loco cit.

Sepultus in Ctinoves &c. In *Budecz* ad *Welvarium Czechum* esse sepultum quidam aqud *Welesvinum* tradidêre, sed manifestè refelluntur à *Pulkava*, qui *Carolo IV.* imperante historiam *Bohemiæ* scribens, ait, *Ctinovesij* fuisse, & Monumentum *Czechi* fornice antiqui operis concameratum vidisse. Annis compluribus, quoties mihi illac iter fuit, locum quæsivi, incolas rogavi, frustra fuerunt omnia, rustici, utpote aliunde translati indicium dare non poterant; senem nominabant qui illic viciniæ habitaret, ex hoc pago oriundus; tandem repertus est, qui advocatus, benignè locum ostendit in horto rustici cujusdam Pragâ venientibus ad dexteram sub Ecclesia, quæ in colliculo vicino stat, quam nuper ibi *Lobkovicius* vestustate cadentem de novo eleganter extruxit, fornix subterraneus tumuli multis locis corruit, cætera senticetis & ruderibus malè tecta clauduntur. Porrò de Clypeo *Ducis Czechi* aptiore loco dicetur.

Sepultura Czechi.

CAPUT II.

Crocus I. Bohemiæ Dux II.

Zechi *Ducis* felicitas, mitissima gubernationis ratio, & quædam in consilijs divinitas populumBohemiæ grandi mœrore, postquam ex oculis amissus est, prostravit: successorem nullum, qui paria faceret, neque illum quidem, quem Patri esse maximè similem oportuerat, inveniebant: filios enim degeneres Patrum claritas obscurat potiùs, quàm illustrat. Novem aut etiam pluribus annis ijs moribus, ijsque legibus, quibus sub Czecho assveverant, utcunque sustinebant sese, & in officio permanebant. Sed nimirum regi debet humanum genus, nec sibi permitti. Violenta & insidiosa sunt vitia, contactu vulgantur, neq; fieri potest, ut inter malos tuta sit innocentia, nisi pœnis cum potestate irrogatis coërceatur improbitas. Decimo ineunte Anno aut seriùs quibus aliqua in Bohemia publicæ rei cura fuit, de communi consilio, Legatos in Poloniam mittunt, & *Lecho* fratri Imperium offerunt; maluit *Lechus* secura, & jam sua Imperia obtinere, quàm aliena & senectuti suæ incommoda consectari. Consilio tamen fraternæ Czechorum genti tantum profuit, quantum si in rem præsentem venisset: *Crocum* (alijs *Gracchum*) in Zatecensi Provincia arcis *Wladarz Dominum*, pro se commendat Legatis, qui domum reversi legatione populo expositâ unius *Lechi* authoritate rem omnem confecerunt, éstque *Cracus Psary* ab universo Populo Princeps adoratus. Aliquid in Principe semper esse oportet, quod eum Populo admirabilem, sive etiam si res ferat, terribilem, denique præstantiorem subditis efficiat & eximat vulgo; vaticinandi scientiam (ùt erant illa sæcula dæmonibus obnoxia) adamaverat, & profitebatur *Cracus*; hanc ille de se Populi existimationem perstudiosè fovebat, multis edictis, & Imperijs suis vel timorem, vel spem adjungens, ut aliquid de cœlo trahere edicta viderentur: est enim maximum divinitatis argumentum scientia futurorum; ad idem exemplum conjugem duxerat *Borzenam* nomine, quæ divinos afflatus mentiebatur. Rebus domi ex sententia compositis *Cracus* foris amicitias quæsivit, & fœderibus,

Lech designat Crocũ Ducem Bohemiæ.

Craci gestæ

bus, Regum maximorum exemplo, potentiam ſuam ſtabilire conatus eſt; *Weleslavinum* authorem habeo, *Cracum Marcomiro* Francorum Duci *Milenkam* filiam deſpondiſſe conjugem, & Genero adverſus *Imperatorem Gratianum* ad Moguntiacum tuliſſe ſuppetias. Jam quinquaginta, quot olim Romæ Conditor *Romulus*, in Bohemia *Cracus* regnaverat Annos, cùm ecce fraterna gens Poloni ob turbatas res ſuas Legationem ſplendidiſſimam in *Bohemiam* adornant, & ad eas componendas *Cracum* ſibi, vel Cognitorem, vel Judicem depoſcunt. Non negligenda res viſa glorioſo ſeni: advocat Procerum, ac Populi conſilium in *Pſary*, Legatorum poſtulata exponit, filium ſibi cognominem juvenem lætæ, & exporrectæ indolis, jam quatuor & viginti natum Annos, qui adſtabat lateri, oſtentat, ſi quos ex Populo ſui deſiderium teneat filium, qui & conſilio, & moribus paternis Rempublicam tractaturus ſit paria facturum. Facto à *Proceribus* initio, conſensêre omnes, quos ille blandiſſimâ oratione conſolatus, & gratias pro ſecundiſſima in ſe voluntate verbis ampliſſimis referens, & filio, quæ Populo placerent juſtitiam, aliáſque Principum virtutes, commendans, conſilium dimiſit, brevíque pòſt *Proceribus Bohemiæ* procul deducentibus, in *Poloniam* diſceſſit. Ad Populi votum geſſiſſe Imperium in *Polonia* & *Cracoviam* de ſuo nomine condidiſſe, Poloni Scriptores tradiderunt.

De hoc belloRicciolius in Catalogis; vide t. 1. l. 9. c. 8. Chronologiæ reformatæ.

Cracus filium deſignat Ducem Bohemiæ.

Notæ in Caput ſecundum.

Is moribus aſſveti &c. Sarmaticos, ſeu Slavicos mores, & vitam diu adhæſiſſe primis illis *Bohemiæ* cultoribus dubium eſſe non poteſt: viros bonos, ſinè dolo & fraude, in commune conſulentes, omnia ad publicam utilitatem referentes (quod in tanta hoſtium Germanorum, quibus incincti erant, potentiâ neceſſe fuit) velut nihil proprium illis eſſet, *noſtra*, quæ tenerent ſinguli, vocitâſſe, maximos & vetuſtiſſimos Authores habeo; qua in re ridiculos quidam Scriptores ſe præbuerunt, qui cùm *auream ætatem* tribuere Populo illi novo percuperent, nè quid aureæ ætati deeſſet, *glandibus* (quas jam pridem humana vita proſcripſerat) eos vixiſſe tradiderunt, quod meritò irriſit *Æneas Silvius.*

Czechorum primi mores

Crocum alijs Cracum &c. Cracum primum nepotem fuiſſe *Czechi* Bohemorum Ducis ſcribit *Alexander Guagninus*, quem in hoc omnes alij Scriptores deſtituunt nominántque vetuſti Annales *Hledium* virum Principem, qui *Cracum* in Bohemia genuerit. Illud probatur magìs, quod Poloni, atque etiam noſtri tradidêre: *Craco* vel *Croco* Romanorum genus *Gracchorum* fuiſſe, cujus ſcilicet Majores Româ in *Illyricum*, aut indicto exilio, aut aliâ causâ olim immigraſſent, noménque *Gracchi* in *Craci* vel *Croci* ùt facilè in nominibus contingere amat, à Populo commutatum.

Coſmas Chron: l. 1. Boloslaus chron. c. 2. Dubrav. l. 1. Stransky in Rep: Boh: l. 1. & 2. c. 5. Silvius in hiſt: Boh. Gvagnin: in chronico Polon.

Craci gentis à Romanis.

Milenka Marcomiri Conjux. Quæ hoc loco de *Milenka* attuli ex *Weleslavino* deſumpſi; unde verò is deſcripſerit, non laboro, favent tamen huic ſententiæ Genealogiſtæ *Reüſnerus*, & *Heninges*, ùt dicam Notis in Cap. II.; crediderim *Weleslavinum* ex *Petro Codicillo*, hunc verò ex vetuſtis Scriptoribus, qui mihi nunc ad manum non ſunt, quod de *Milenka* dicitur, deſcripſiſſe.

Adver-

Adversus Imperatorem Gratianum &c. Hoc bellum A. C. 379. gestum ex *Ricciolij* nostri Chronologia apertissimè constat. *Weleslavinus Cracum* Seniorem (quem ad Imperium vocatum asserit A. C. 345.) cum *Juliano* Cæsare tuendorum limitum causâ ad Danubium depugnâsse scribit; unde id acceperit nescio, Chronologia tamen concordat: nam *Julianus Coloniam* vel *Argentoratum* post cruentum prælium A. 357. recuperavit, & Annis duobus sequentibus 358. & 359. *Francos & Alemannos* in deditionem accepit. *Vide Chronologiam nostram post cap.* 12.

Ricciolius in chronico; magno chronologiæ reformatæ.

Caput III.

Cracus II. Bohemiæ Princeps III.

Craci II. Imperium laudatissimum.

Raci Bohemiæ Ducis Imperium non paternæ, sed multò magis propriæ virtutes sustinuerunt. Illud juveni Principi primis annis ad Authoritatem parandam idoneum maximè, quòd viveret Pater, & fortissimæ & vicinæ genti imperaret, ut si quid adversus filium moveretur, *Cracus* senior armorum terrore ex vicinia componeret; sed eò deventum nunquam est: nam primùm cùm à Patre mitti sibi Imperia ex *Polonia* fingeret, postea id sibi & Populo odiosum intelligens omisit, & pòst paulò Patre demortuo suis auspicijs *Bohemiam* rexit, maluítque virtutes patrias in seipso exprimere, quàm monita absentis audire. Literarum studiosissimus fuit, quas adhuc eo tempore in papyro, & corticibus tiliarum & salicum exarâsse, & pinxisse nostros homines *Hagecius* est Author. In Urbe *Budecz* tribus à Regio Castello Psary milliaribus (nam *Praga* necdum stabat) scholas primùm pueriles, deinde etiam cæterarum scientiarum (quæ sinè dubio in illa sæculorum Barbarie vix hoc nomen merebantur) aperuit; sola *Magia Theologiæ instar* regnabat, & præcipuum obtinebat locum, ad quam penitùs perdiscendam Princeps *Cracus* Procerum liberos invitabat, atque ut loco celebritatem adderet tres filiolas (cum prole masculâ careret) discipulas ablegavit; in his Budecensibus studijs *Przemysli Stadicensis*, cum *Libussæ Ducis* filia familiaritatem quandam initium habuisse tradunt vetusti historiæ nostræ Scriptores. Militiam quoque (Regium, ùt ità dicam, opificium) coluisse Principem *Cracum in Weleslavino* legimus, qui eum Gothorum *Regem Arbogastum* bello petijsse scribit, in quo prælio viginti *Gotho-*

Weleslav. in Genealogia Principum Boh.

thorum millia ceciderint; ego in nullo eorum temporum Scriptore, *Arbogasti* apud *Gothos* regnantis nomen invenio, nisi Exscriptoris sit error. Verbo totum eloquar: usque ad *Przemysli* & *Libussæ* Imperium, omnis *Bohemiæ* historia incerta in gestis Ducum nutat, & pauculis exceptis Chronologiæ examen vix sustinet, quid verisimiliter statui possit suo loco dicetur. Obijt *Cracus* vel *Gracchus* ætatis 86. Imperij 62. si *Weleslavino* credimus. Ex *Niva* conjuge insignis proceritatis, & paris venustatis fæmina, nullam prolem masculam, sed tres filias genuit, vel ad invidiam virorum præstantes: *Cassa* sororum maxima herbarum & medendi scientiâ, *Tetka* magicis artibus, quibus cæteræ etiam eruditæ erant, *Bohemiam* universam in admirationem & sui venerationem trahebant. *Libussæ* licèt natu minimæ, ingenio tamen & prudentiâ maximæ, cessêre sorores Imperium, Proceres ac Populus jusserunt, nec vanissima & ingenij gloriâ elata virgo Imperium in viros recusavit accipere. Filiæ Craci II.

Notæ in Caput tertium.

In *corticibus tiliarum, & salicum &c.* Ut papyrus Ægyptijs olim, sic cæteris gentibus Cortices & tunicæ, imò & folia certarum arborum chartæ usum præbebant, cujus confectionem tardiùs inventam docuit *Gvillandinus*, qui *Plinij* locũ lib. 13. hist. Nat. c. 2. corrigit, & non in *palmarum* folijs, sed in *malvarum* scripsisse Veteres ostendit. Vide accuratam de his tractationem apud *Robartellum* in Disp. de arte corrigendi veteres libros, & *Milium* in *Horto Philosophico*, tit. de *papyro*. Charta Veterum. *Gvillandinus Tract. de papyro.*

Gothorum Regem Arbogastum &c. Scio Arbogastum Comitem apud *Zosimum*, quem ad prandium S. Ambrosius A. 375. invitâsse legitur, is *Arbogastus* & *Victorium Maximi* Tyranni filium interfecit, & *Valentinianum* juniorem vulneravit A. 392. & ipsemet rerum suarum, & *Eugenij*, cujus partes sequebatur, desperatione sibi ipse mortem conscivit A. 394. sed neq; *Rex Gothorum* unquam fuit, neq; in *Gothica*, sed in *Romana militia Magistri militum* sibi munus usurpavit; adde quòd *Weleslavinum* ipsa Chronologia apertè refutet, cùm enim apud eum *Cracus II.* A. 395. Bohemiæ Imperium sit auspicatus, contrà irrefragabili bonorum ejus temporis Scriptorum authoritate (quos in Chronico magno suo citavit *Ricciolus*) constet: *Arbogastum* A. 394. perijsse, non potuit *Cracus* noster nisi cum *Arbogasto* mortuo manus conserere. Erit igitur *Weleslavino*, alius *Gothorum Rex Arbogastus* quærendus. De Arbogasto controversiæ. *Zosimus l. 4. A. 388.*

Obijt Cracus ætatis 86. &c. Weleslavinus alioqui ad Chronologiam perattentus, malè iterum *Craci II.* ætatem cum Annis Christi ordinâsse & composuisse videtur: imprimis *Cracum* ait A. C. 395. auspicatum esse Imperium, ætatis suæ A. 24. regnâsse verò A. 39. igitur obierit A. C. 434. at, quod addit, vixisse Cracum II. A. 86. evertit totum, quod dixerat: nam si 24. ætatis annos compleverat, A. 395. Anni 62. necessario adjici debent, ut 86. vixisse statuatur; ergò non tantùm 39. Annis regnavit, sed Annis 62. adeóq; obijsse eum oportebat (non A. C. 434.) A. 463. cùm nihilominùs *Weleslavinus Libussæ* mortem in sequentibus posuerit A. 457. quod si admittatur, Chronologiâ, quam ipse statuit poscente totum *Libussæ* Imperium delebitur, quod à nullo Historiæ nostræ perito, nè quidem ab ipso *Weleslavino* potest defendi. Nos in ætate *Craci* vetustum *Pulkavam* tum alios Scriptores secuti sumus. Craci II. chronologia.

TABULA I.

Genealogia Cracorum, vel Grachorum.

a. *Hledius* ex Grachorum Romana ſtirpe, qui cum Czecho in Bohemiam advenerat.

b. *Cracus* vel *Crocus I.* Dominus primùm Bohemiæ, & poſtea Poloniæ Princeps. ⚭ Wladorzij. — c. *Borzena* vaticinatrix. — d. *Bazak* Croci frater.

e. *Cracus II.* Bohemiæ Princeps. ⚭ f. *Niva.* — g. *Milenka*, uxor *Marcomiri* Ducis Francorum. — h. *Lapak.* Claudus, ignoratur ſucceſſio. ⚭ i. *Zvratka* Saga.

k. *Kaſſa* quæ condidit arcem *Kaſſin.* ⚭ l. *Bivogij* herois. — m. *Tetka* quæ condidit *Tetin.* ⚭ *Slavoſij* — n. *Libuſſa* ⚭ *Przemysli* de qua capite ſequenti.

o. *Rodislav.* — p. *Proſtoslav.* — q. *Bela* uxor Koſſalij, quæ *Bilinam* condidit. — r. *Hes.*

s. *Rodov.* — t. *Chleboslav* — u. *Criboh.* — x. *Lidomir.* — y. *Sudiprav.* — z. ab hoc Hes deſcendunt qui tabulam Scachidis geſtant in Clypeo.

aa. *Zbraslav.* — bb. *Rod.* — cc. ab his duobus fratribus deſcendit ſtirps eorum, qui Apri caput gerebant in Clypeo. — dd. *Hruta.*

ee. *Sucoslav.* — ff. *Stugmir* ſeu Stillfrid.

gg. *Mileſs,*

ab hoc Mileſſio deſcendit Familia *Kaplirziana.*

NOTÆ ad Genealogiam Cracorum vel Grachorum in Bohemia.

a. DE *Hledio* nihil addere poſſum, præterquam Virum Nobilem, potentem & celebrem fuiſſe, quódque ipſa ætas, & Chronologia perſvadent, *Czecho* coævum & comitem itinerum & viarum. Romanum genus in eo plurimi Scriptores agnoſcunt. (Gvagninus in chron: Polon:)

b. *Cracus vel Grachus I.* quem MM. SS. Codices non *Ducem*, aut *Principem*, ſed *Judicem Bohemiæ* appellant. (Pulk c. 1. hiſtor: Boh. In Genealogijs.)

c. *Borzenam* aut *Bozenam* fatidicam, & vaticinatricem fuiſſe affirmat *Weleslavinus.*

d. Præter nomen *Bazak* nihil poteſt adferri.

e. *Cracus II.* longævus Princeps, de quo antè dixi, mortuus eſt A. 480.

f. *Niva* longè ante Conjugem *Cracum* obijſſe traditur. (De Marcomiro dubia hiſtoria.)

g. *Milenka* uxor *Marcomiri* Francorum Orientalium Ducis, cujus filius *Pharamundus* primus Francorum Rex electus A. C. 420. deceſſit. quo Anno *Marcomirus* vitâ exceſſerit, non ſatis liquet; obtinebat verò *Marcomirus* proximas Bohemiæ Regiones, ùt Genealogiſtæ tradunt, ideóque facilè ex proximo *Milenkam* in Conjugem accepit; nec parva inde gloria Principibus noſtris, & qui ex Przemyslæa gente deſcendunt, *Ssvihovijs, Czerninijs*, & *Slavatis* (ùt poſtea (Ricciol. in chron. ref. Reuſnerus. Henninges.)

pro-

probabitur) naſcitur, quòd ab ijs tot Regnorum & Imperiorum Monarchæ, quot à *Pharamundo* Genealogiſtæ derivant, proceſſerint, ac procedant.

h. *Lapak Croci I.* ex fratre nepos, de quo aliud nihil traditum accepimus, quàm prudentem & circumſpectum, ſed claudum altero pede, inſignem Civitatem *Kleczany* (quæ nunc pagus eſt) condidiſſe. *Hagek in Annal.*

i. *Zvratkam* dæmonum ſacris diligenter operatam habent vetuſti Scriptores, aliud nihil.

k. *Kaſſa* ſenior ſororum, herbarum gnara & artis medicæ imprimis, condidit arcem *Kaſſin* trans flumen *Wltavam* contra *Zbraslav*; rudera quædam hodiéque viſuntur, ùt dixi in prioribus Miſcellaneorum libris. De *Kaſſæ* ſepulchro hæc ampliùs Coſmas: *Kaſſæ*, inquit, *Croci filiæ adhuc hodie cernitur tumulus altè congeſtus ſuper ripam fluminis Alſæ, juxta viam, quà itur in partes Provinciæ Bechin, per Montem, qui dicitur Oſſeka.* Ubi flumen *Alſa* ſit, ubi Mons *Oſſeka* in *Bechinenſi* Provincia, etſi multùm indagaverim, fateor me neſcire, ſcient fortaſſe viarum noſtrarum & locorum periti. *Kaſſæ ſepulchrum. Pulkava c. 2. Coſmas init. hiſtor. Fortè: fluminis albeæ.*

l. *Bivojus* filius *Sudivogij* Slavicæ Nobilitatis quæ cum *Czecho* advenerat vir præcipuus, *Kaſſæ* conjux. Hic obvium in ſilvis *Aprum* in ſe euntem, viribus fretus, vitato ejus fulmineo impetu, auribus comprehenſum ad *Libuſſam* attulit, ideóque in militari Clypeo *Aprum* ei *Libuſſa* ferre dedit.

m. *Tetka* media ſororum Magicis ſacris, ùt cæteræ quoque ſorores, initiata, oraculis dæmonum conſulendis occupatâ, de ſuo nomine Arcem & Civitatem *Tetin* condidit, eóque loci cum Conjuge *Slavoſſio Whodbogij* filio habitavit, cujus honori ad *Mizam* fluvium *Slavoſſov* Urbem (quam poſteri *Beraunam* dixêre) conſtruxit, à morte ad radices Montis *Pohled*, qui *Tetino* occidentalis eſt tumulatur. *Slavoſſ* conjunx ab elegantia formæ, & robuſtiſſimis viribus ab antiquis laudatur. *Tetkæ ſepulchrum.*

n. De *Libuſſa* & *Przemislo* agemus Capite ſequenti.

o. *Rodislav Bivogij* filius ex militari Patris Clypeo *Apri caput* dictus, in filij nati gratiam Arcem *Rodov*, vel *Ronov* ædificavit.

p. *Proſtislav* ſolum nomen habet in antiquitate.

q. *Biela Kaſſæ* filia virilis animi mulier, factis heroicis multos ſuperavit, venationibus urſorum dedita, eâque periculosâ voluptate ſe oblectans duos urſos furentes ſuâ manu ſola confecit, & ab hoc felici eventu Nedwědicé (urſorum villam) extruxit. Sed à *Bilina* Civitate, quam fundavit, & à fluvio præterfluente, quem à ſe *Bilam* vel *Bielam* appellari voluit, major & diuturnior cœpit gloria. *Koſſal* maritus *Bielæ* caſtellum *Koſſalov*, vel *Koſſtalov*, quod hodiéque ad *Litomericium* videmus, in Rupe conſtruxit. Cædem *Koſſali Hagecius* deſcripſit; *Biela* mariti Cæde acceptâ decimo pòſt die mœrore contabuit. *De Biela. Hagecius in Annal.*

r. *Hes Slavoſſij* & *Tetkæ* filius magni vir nominis ætate ſuâ, duas ſibi arces *Heskov* & *Nizbor* ad fluvium *Miſam* non ità procul à Patre condidit; primus in Bohemia ferrum invenit, eâque ratione ingentes opes, & celebritatem nominis ſibi comparavit.

s. t. *Rodov* & *Chleboslav* fratres. Addere nihil poſſum.

u. *Ctiboh* Civitatem *Bielam* (hodie multis dictam *Weiſvaſſer*) ædificavit in matris ſuæ memoriam.

x. *Lidomir* Annos 24. natus Patrem amiſit; juniori fratri *Bilinam*, quæ poſt Patris mortem ad eum hæreditate pervenerat, ceſſit, atque ipſe novas ſibi ſedes quæſivit, ac *Lidomiricium* ſeu Litomericium (hodie Regiam & notiſſimam Urbem) & inde non procul, *Pokraticiam* villam ſtatuit. *Pokratice.*

y. *Sudiprav* cessione utriusque fratris *Bilinam* ditione tenuit.

Clypeus Scach.

z. *Hes Slavossij* filius posteritatis amplitudine & numero, quos hîc adduximus, omnes exsuperat. Tabulam *Scachidis* gerebat in Clypeo, quâ hodiéque complures ex Nobilitate nostra meritò gloriantur, ùt *Klenovij* Comites, Equites *Janovsky*, *Dobalsky*, olim & *Kosorzij*. Multi ex hac gente à nobis in Poloniam immigrârunt, ùt testatur *Dlugossius*, *Paprocius* in *Klenovijs* disertè affirmat: *Martinum Archi-Episcopum Gnesnensem* A. 1118. ex hac stirpe nobilissima prodijsse, enumerátq; in eo gloriosissimo Regno complures tam *Antistites*, quàm militiæ Duces, aliísque honoribus insignes *armorum fratres*, ùt antiquè dicam, ab eadem origine *Slavossij* descendentes, de nostris dubium esse non potest, idque ex Historia *Clatoviensi* ante sexcentos & ampliùs annos scripta discimus, & in Stemmatographia nostra probamus, videatur *Okolsky*, & *Paprocius*.

Okolsky in Orbe Polonico. Paproc. in Klenovijs.

aa. *Zbraslav* de suo nomine Villam condidit cognominem, ob quam caussam *Cœnobium Aulæ Regiæ*, quod eo in loco *Wenceslaus VI. Rex* exstruxit, hodiéque apud multos retinet nomen, & *Zbraslaviense* vocatur.

bb. *Rod Zbraslavij* frater Villam statuit *Radotin* vel *Rodoten*, ác si diceret *Rodi sepimentum*, & circumvallatio: *Tyn* namque sepem, & *Tyniti* vetustâ *Slavorum* voce *sepire* significat.

Hazmburgici.

cc. Stirps *Bivogij* (cujus Majores cum *Czecho* in Bohemiam advenêre) maximos heroas Patriæ genuit; qui multiplicatâ sobole varijs sese nominibus, & ramis divisêre, ùt de *Waldek*, *Trzemssinij*, *Hazmburgij*, *Sselenbergij*, *Leones &c.* omnes jam extincti sunt, præter *Leones in Moravia* hodiéque superstites, qui ad *Aprugnum* caput, *Leonem* additum habent à Regibus, de quibus in Stemmatographia.

dd. *Hruta* ob aliam nullam caussam, quàm ob patrem, & filios nominatur. *Bilinam* ditione tenebat.

Sukoslav.

ee. *Sukoslav Hrutæ* filius, auri & argenti ditissimus, cùm Duci Pragensi *Hostivito* refractarium se contumaciter ostenderet, & *Slavibori Comitis Mielnicensis* ditiones fœdissimè vastaret, à Duce & *Slavibore* in arce sua *Sukoslav* obsessus, & captus graves pœnas dedit, manibúsque ac pedibus truncatus in *Egra* fluvio demersus interijt.

Stillfrid.

ff. *Stugmir* (Germanis in Bavaria *Stillfrid* postea dictus) *Sukoslai* frater ab *Hostivito* in prælio captus, in Bavariam exulatum missus est. Post annos 13. cùm *Borzivojus Hostiviti* filius, quòd Religionem Christianam amplexus ab Ethnicis ex Bohemia in Moraviam ejectus esset, revocatus domum, oblatis Ducum insignibus; at quia lingvam patriam oblitus, de Religione insuper Populo suspectus erat, quâ facilitate admissus erat, eâdem solio Ducali dejectus; ùt suo loco narrabimus, in *Bavariam* remissus, nunquam redijt, postquam mensibus non ampliùs decem imperâsset.

Milessov.

In Stemmatographia.

Kaplirzij.

gg. *Milesś Sukoslai* filius ædificatâ arce *Milessov* parvos liberos reliquit, ipse in prælio, quod cum *Krzesio Budinensi* commiserat interfectus. Ab hujus *Milessij* posterit descendunt lineâ virili vetustissimi Equites *Kaplirzij*, qua de re suo loco. Illud memorabile prorsus (quod an de alia illustri in Bohemia stirpe dici possit, nescio) ex eo tempore ad nos usque *mille* ampliùs continuis annis *Milessoviam arcem*, & adsitum arci terræ tractum, nunquam Dominos mutâsse, sempérque eam ditionem ad *Kaplirzios* pertinuisse, quâ causâ fortassis adductus *Zdenko* Comes *Kaplirzius*, insignis bello Dux Cæsari à bellicis consilijs *Milessoviam arcem* dirutâ vetere novam à fundamentis opere magnifico construxit.

Hacte-

Hactenus Genealogia Cracorum, & eorum qui *Craci* vel *Grachorum* Romanæ quondam stirpis Procerum, per tres ejus filias nascentes acceperunt sangvinem. Quam Genealogiam ex parte *Christannus S. Wenceslai* nepos, & *Cosmas* post mille à Christo nato Annos historiam texens, tum *Pulkava Caroli IV.* tempore, sed totam, ùt hîc recensuimus *Weleslavinus* in Calendario historico A. 1590. Typis edito confirmant.

CAPUT IV.

Libussa Craci II. filia partim sola, partim cum Conjuge Przemyslo IV. Duce ac Principe Bohemiæ imperat.

Libussa *Craco* patre rebus humanis exempto, ultro cedentibus, ùt antè dixeram, sororibus, ingenij, prudentiæ, & eloquentiæ commendatione, accedente formæ gratiâ, & morum svavitate, anno ætatis suæ quinto supra vicesimum, Imperium à Populo sibi delatum libens accepit. Sorores cæteræ Conjugum, & liberorum amoribus implicabantur; *Libussa* non esse sola credebatur, quæ ipsos Deos haberet obsequentes, & quæ Rempublicam velut filiam, non molli quidem, aut segni, sed delicatâ, & placidâ manu mulceret, & tractaret; additi sunt regiæ Virgini duo, trésve Proceres, quorum non tam audiret consilia, quàm operâ in exequendis Imperijs uteretur. Dubitari non poterat, quin præsentia bene judicaret, quæ etiam futura pernosset; quidquid timebat, aut sperabat populus, ad eam referebat, atque illa sinè pretio responsa reddebat. *Sybillam* Bohemiæ posses dicere, quæ ut quondam illæ, fortasse Virginitatis merito, CHRISTUM nasciturum, perinde nostra sanctimoniam & gloriam *SS. Wenceslai* & *Adalberti* sub ænigmate dua-

> Libussæ in regendo prudentia.

> Ejus opera.

Pulkava hist. c. 3.

rum *Olivarum* in cœlos usque crescentium prædixerit. *Pragam* à limine dictam *Libussa* condere cœpit eo in loco sub monte *Petrino* ubi stetisse *Casurgium* vetustissimam Vrbem fama erat; condidit etiam *Libicium*, *Libehrad*, *Libin*, & *Liben*, *Libezicium*, & *Libiessicium*, & plura, quæ ab ejus nomine appellationem traxerunt; præcipua ejus gloria, Arx *Libin* (*Psary* nuper, postea *VVissehradum*) Regiâ magnificentiâ constructa, ubi Jura Principes dicerent, & Populo dividerent Imperia. Jam annum decimum tertium invidendâ suo sexui felicitate *Libussa* pacatè regnaverat, cùm ecce Procerum quorundam occultissimâ conspiratione, qui eam sibi Conjugem, & cum conjugio Imperium destinabant, seditione coortâ, à Populo ad Maritum Principem sibi legendum compellitur. Fecit *Libussa*; sed præteritis seditionis authoribus (quos sic ulciscebatur) ad *Przemyslum Stadicensis* villæ Dominum, aratorem illum quidem, sed opulentum & Nobilem ex familia *Scyphorum*; in *Budecensibus* Scholis Condiscipulum quondam, Equo suo candido deducente, Legatos mittit. Venit *Przemyslus*, & cum conjuge, ùt fieri solet, assumsit Imperium; regnatum est summâ concordiâ, &, quæ sequitur, felicitate, *Libussâ* ubique concedente Conjugi: nam etsi Principatum attulerit, mulierem se natam esse meminerat. Obijt *Libussa* circa A. C. 505. ætatis 48. multo Populi dolore *Libicij* in porta Arcis suæ tumulata. *Przemyslus* quasi adhuc viveret, cujus beneficio regnabat, viduus ad ultimam senectutem permansit: Jura quædam, & Leges tulit ad Populum; Nobilitatem in partem curarum vocavit, suísq; discrevit nominibus: Zemanos (à Země quod *terram* significat) appellari eos voluit, qui terram, & subditos glebæ suæ adscriptos haberent; W*ladykas* qui imperarent; *Lopotas*, qui Rempublicam curarent; bellum quoque cum *Romanis* gessisse, eósque feliciter ex *Boica* ejecisse; Dobrosul (quod hodie Hallas *Saxonicas* dicimus) occupâsse armis W*eleslavinus* est Author; sed majus domi exortum est bellum, quod in duodenos annos protractum in grave discrimen conjecit Rempublicam, fœminis *Amazonibus* adversus viros arma corripientibus, & fraude dolísque pugnantibus, tandem prælio victæ, W*lastâ* omnium *Reginâ* cadente fugatæ aut captæ, ad Sexum redire cœperunt. Obijt senectutis morbo *Przemyslus* ætatis 90. Christi circiter 549. tres ex Libussa melioris sexûs liberos suscepit: *Nezamyslum*, qui Patri in Imperio successit, *Radobeylum*, qui *Lucensibus*, *Teplicensibus*, & *Lippensibus* imperavit, *Lidomirum*, qui Sirbiæ (quæ tum maximam *Misniæ* & *Lusatiæ* partem complectebatur) dominatus est. Humatus sub Arce Wissehrado supertorrentem *Boticz* ubi deinde & *Nezamyslus* & *Mnata* cæteriq; ex ordine Duces usq; ad *Borziwojum* Christianum Principem sunt humati.

Cogitur virum ducere.

Vide Notas in hoc Caput.

Przemyslũ Virum Nobilem eligit.

Przemyslus dividit populum Bohemiæ.

Ejus filius.

NOTÆ

NOTÆ in Caput quartum.

L*Ibussa responsa reddebat &c.* Notum est ex ijs, qui de Magicis artibus scripsêre, incantationibus perfici posse, ut mali dæmones in vitra aliáque hujusmodi includantur, & improbissimo obsequio indicium faciant rerum, quas Magus, aut Saga scire voluerit. *Libussa, Ranam* auream habebat, quam dæmon subierat, eíque significationes dabat. Talem quoque *Equum* candidissimum, quem modò ad *Przemyslum* quærendum missum dixeram, fuisse probabile puto, qui à dæmone intus regebatur. Psittacos, ut simul pretium venditori cresceret, à dæmone insessos sæpe audivi & legi, & quendam ex Psittacis paulò tristiorem à Domino rogatum: quid ità mœreret? respondisse: *cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui!* sera fuit illa cacodæmonis pœnitentia! *Cicogna in lib. de magia. Delrio in disquisitionibus magicis. Magica sæcula.*

Sibyllam Bohemiæ &c. Pro Sibyllarum defensione si res ageretur multa possent adferri: *M. Tullius* in libris Philosophicis CHRISTUM ab ijs prædictum agnovit, cùm fatetur initiales Sibyllinorum quorundam carminum literas nomen efficere. Videlicet græcè *JESVS Christus Filius Dei. Crux.* Quæ modò de *Tullio* scripseram cùm legeret quidam *Sciolus*, carpendi studio, nec inspecto priùs *Cicerone*, locum hunc confixit, addens: *de Cic. figmentum est.* Ego ut suis ipse oculis credat, verba *Ciceronis* apponam (ex lib. 2. de Divinat.) *Non esse illud carmen* (de Sibyllis loquitur) *furentis declarat ea, quæ Acrostichis dicitur, cùm ex primis versûs literis aliquid connectitur.* Paulò pòst: *atque Sibyllinis ex primo versu cujusque sententiæ primis literis, illius sententiæ carmen omne prætextitur &c.* Porrò vaticinia *Libussæ* de Montibus Bohemiæ metalliferis, de argento *Cuttnæ*, de auro *Giloviæ*, de stanno *Crupnæ*, de ferro *Comarovij*, aliísque locis retulit *Hagecius*; nobis Historiam Bohemiæ hoc libro contexere propositum non fuit. *De Sibyllis* *In Annal. Boh.*

Casurgis. Casurgium Urbem in Bojohemo ponit *Claudius Ptolemæus* in Geographia sub Antonino Imperatore scribens circa A. D. 150.

Condidit etiam Libicium &c. *Libicium* Arx & Oppidum dilecta *Libussæ* sedes, sita est ad ostium Fluvij *Cydlinæ*, ubi ille *Albi* miscetur: non procul, inquit *Pulkava*, *à castro quod hodie Kolin na Labi dicimus, diu post hæc tempora in ditione Slavkonis Comitis S. Adalberti Parentis.* *Libiehrad* castrum ad *Wltavam* Praga ultra milliare è regione *Tursko.* Pagus *Libczice sub Libehrad.* *Libin* Arx est *Wissehradensis* (Visurgin quidam latinè appellant) id *Wissehradum* significare somniantes. *Liben* villa hodieque ad *Pragam* visitur; hîc *Libussa* centum, eásque candidissimas, sinè coloris alterius admixtione & maculis, Vaccas pascebat. *Libiessice*, *Libczoves* stant etiamnum, prius in Societatis nostræ, hoc in *Lobkoviciorum Bilinensium* ditione. *Pulk. c. 4.* *Quæ Libussa ædificaverit*

Procerum conspiratione &c. Etsi istud apertè neque *Pulkava*, neque *Hagek* dixerint tamen Aulicæ artes, fraudes & seditiones in *Przemyslæam* gentem fabricatæ rem ostendunt, præsertim à *Wrssovecijs*, qui *Libussæ* conjugium (quòd ex *Czechi* progenie descendere se dicebant) sæpiùs affectârunt, eâque mortuâ Principatum sibi deberi jactabant.

Przemyslum &c. Virum Nobilem fuisse docet *Weleslavinus*: nam quòd arando vires experiretur suas, Nobilitati nihil adversatur, cùm legamus in Historijs ab aratro ad summum Romæ Imperium accersitos, qui feliciter, ut antè Boves ità postea hostes Romani nominis sub jugum miserint. Argumentum nobilitatis ac potentiæ & illud adducitur: quòd tres in Clypeo ejus gentilitio fluvij tria Ungariæ flumina, *Danubium, Sauum, & Tisam* significare illustres Authores putent, quæ scilicet fuere insignia *Zoardi Attilæ Ducis*, ùt postea dicam. Ob eam maximè caussam illustres quædam apud nos familiæ (quas à *Przemyslo* virili semper ac legitimâ sangvi- *Przemyslus vir nobilis, non rusticus* *Quid significârint tres fluvij in ejus clypeo.*

gvinis lineâ descendere sæpiùs jam ex *Artemisio*, *Paprocio*, aliísque probavi, *Pessinâ* & *Crugerio* subscribentibus) ejusmodi lineas seu fluvios hodiéque gestant in clypeo, licèt coloribus linearum, & campi (ùt in divisione ejusdem familiæ in ramos plures dum propagantur fieri, & semper factum esse videmus) nonnihil variatis. *Przemyslææ stirpes* adhuc in Bohemia perseverant tres; *Slavatæ*, *Ssvihovij*, & *Czerninij*. Quod tam clarè demonstrare possum, ut me in Historicorum numero haberi nolim, nisi fidem fecero. Videatur Stemmatographia nostra, & quia illa nondum lucem aspexit, consulantur *Genealogicæ Tabulæ*, quas à me confectas, eædem familiæ in Arcibus suis affixerunt.

Tres Przemyslææ familiæ adhuc perseverant.

Przemyslum ex familia Scyphorum &c. *Przemyslum* ex ea familia descendisse (etsi illud ante me neminem sensisse aut scripsisse sciam) nullo negotio potest evinci. *Primùm*: *Slavatas* ex familia *Scyphorum* ortum habere, non modò *Paprocius* Stemata Bohemiæ nostræ sub Rudolpho II. recensens, affirmat, sed ipse etiam *Scyphus* tribus lineis notatus, quem super galeam, & coronam in Insignibus Slawatarum videmus, palàm facit, ex quo Scypho novem Struthionum plumæ *albæ cæruleæq;* prodeuntes visuntur. Secundò: certissimum est *Slavatinam* familiam ex *Lucensibus* seu *Zatecensibus Principibus*, qui à *Wogeno* Bohemiæ Duce *Przemysli* Pronepote lineâ virili descendebant, originem trahere: id non modò suprà citati Scriptores, sed omnes antiqui, quicunque bella Francorum, nominatim *Ludovici* junioris (qui *Ludovici Imperatoris* filius fuit) circa A. C. 845. gesta descripserunt, apertissimè testantur ac *Slavatam Wratislai Zatecensis* Principis filium *Wlastislai* fratrem nominant, quem *Carolomannus Ludovici* junioris Filius, ob injuriam fratri illatam ex Bohemia, & Zatecio in Moravos ad *Rasticem*, seu *Radislaum* Moraviæ Regem expulerit. Hæc coævi, & vicini eorum temporum, & peritissimi rerum Germanicarum Scriptores: *Rudolfus* in Annalibus Francorum, Schaffnaburgensis, *Sigebertus*, & ex recentioribus *Spangenbergius*, *Aventinus*, *Calvisius*, *Fabricius*, *Brunnerus* noster, ac cæteri; quæ omnia probata sunt in Tabula Genealogica *Domûs Slavatinæ*, quam Excellentissimo *Comiti Joachimo* Anno superiore confeci; in qua nominatis omnibus majoribus à *Przemyslo* usque ad ipsum *Comitem Joachimum* stemma deduxi. Porrò quinam sint, qui *Scyphum* gestent in clypeo, & qui ex familia *Scyphorum* esse censeantur (ùt in Italia *Caraffæ*, *Donati*, *Slavatæ* apud nos, *Czerninij*, & *Ssvihovij*, in Polonia *Czissove* &c.) docuerunt præstantissimi *Slavicarum* gentium *Genealogistæ*, *Simon Okolsky* Ordinis Prædicatorum, & in Stemmatographia duplici *Bartholomæus Paprocius*; quas omnes stirpes *Scyphorum* cum tribus fluvijs seu lineis à *Zoardi Attilæ Ducis* consangvinitate progeniem ducere, & *Itali* & nostri *Scriptores* affirmant, congruunt omnia *Czis* & *Korczak Slavicâ* lingvâ *Poculum*, aut *vasculum*, *Caraffa* Italis idem significat: *Flumina* tria communis est nota harum omnium familiarum. His igitur statutis, evidenter sequitur: *Przemyslum Stadicensem* ex familia *Scyphorum* prodijsse: nam si *Slavatæ*, ùt vidimus, ex eadem familia descendunt, consequens est, ut etiam *Przemyslus* ex eadem stirpe prodierit; utique enim non potuerunt, *Slavatæ* à *Przemyslo* orti, à *Scyphorum* gente si alia, & diversa fuisset, posteriùs oriri, vel in eam adoptari, & inoculari. Objici posset hoc loco: cur igitur vetusti Bohemiæ Duces ac Reges (à quibus *Ssvihovij* & *Czerninij* post A. C. 1150. descenderunt Regio Jure ac Titulo per propagationem familiæ privati) cur, inquam, *Bohemiæ Duces ac Reges Scyphum Przemyslæum* in clypeo omiserunt gestare? non adferam id, quod ex *Goldasto* posset adferri: *Bohemiæ Duces* olim *Leonem Scyphum* primoribus pedibus tenentem in clypeo gestâsse (hoc enim *Pincernatûs* Imperij insigne fuit) sed ajo: exiguum istud Ducibus ac Regibus nostris, qui ducales ac Regias Coronas ostentabant, visum esse Nobilitatis monimentum; satis illis fuit tria *Przemysli flumina* in

Slavatarum origo pervetusta.

Rudolf. ad A. 846.

Pessina in Marte Mora. l. 2. c. 5. f. 142. & 144.

Przemyslus ex familia Scyphorum.

clypeo

clypeo depicta gestare, ac fortè res tam minuta, ùt est Scyphi similitudo, ipsâ antiquitate memoriam amisit. Exemplum manifestum in re prorsus eadem, aut planè simili habemus: *Boleslaus Sævus* compositâ cum Ottone primo Imp. pace (ùt in *Epitome* nostra demonstratum est) *S. R. I. Dapifer*, ùt vocant nominatus est; & *Ahenum*, dignitatis insigne gestavit in clypeo, gestavit itidem ejus filius *Boleslaus Pius*, ùt in Ecclesia S. *Laurentij super Pragam* videmus; cæteri abindè Principes *Ahenum* omiserunt. Post hæc diu *Bohemiæ Reges*, *Pocillatores S. R. Imperij* appellati, Scyphum addidêre *Leoni* (ùt *Goldastus* testatur) id etiam semel, iterúmque additum tandem Reges nostri reliquête, hodiéque *Pincernatûs* retentâ dignitate emanet *Scyphus*, neque usquam in Regum nostrorum clypeis, ac sigillis conspicitur. Ad extremum id quoque notandum venit: si, ùt certum videtur, *Przemyslus* ex familia *Scyphorum* prodijt, tres illas lineas seu flumina in clypeo Regum nostrorum, & eorum omnium, qui ex Scyphorum gente prodierunt, non *Albim*, *Bielam* & *Egram*, sed maximos tres Pannoniæ fluvios, *Danubium Sauum*, & *Tisam*, quos per ditionem suam *Zoardus* fluentes habebat, significâsse & significare. De *Aquila Czechi* & *Leone Regni* nostri suo loco dicetur.

Boleslaô Sævo Ahenum dignitatis gratiâ ab Otone I. datum.

Venit Przemyslus &c. *Przemyslum* quidam latinè *Prometheum* verterunt, providentem Virum fuisse apparet; *Pulkava* multis locis *Prophetam* & *Vatem* appellat. De prodigijs illis, quæ cum *Przemyslo* acciderunt, legantur *Annales*, equi iter quem *Libussa Stadicium* misit, nomina trium villarum ad *Bilinam* conservant, *Brozanky*, quâ equus transvadavit, *Hliniany*, ubi se volutavit in luto, *Rzechlowice*, ubi hinnivit; *Stadice* Villa decem milliaribus *Wissehrado* distat in *confinibus*, ùt ait *Pulkavæ Regionis Litomericensis*, & *Zatecensis*. Campus, quem arabat, rotundus vel circularis est: duo jugera longus, totidem latus, nigerrimâ glebâ, cùm alij circum campi albeant. De *Coryleto* dixi in *Epitome*. De *Peronibus* seu calceis rusticis *Pulkava* testatur, asservatos inter Cimmelia *Wissehradi*, & novis Ducibus ac Regibus ostendi solitos unà cum ejusdem *Przemysli* mitra, quæ capiti Ducis imponebatur. Neque tamen rusticum *Przemyslum* aliquis suspicetur, nam rustica illa sæcula mitras suæ ætati simplici simillimas ferebant: maximè si cogitemus, alia esse Nobilitatis, alia Principum ac Regum coronatorum auro & gemmis ardentium, operimenta.

Colleg. Prag. in Bohemia Ethnica.

Przemysli artes magicæ.

Pulk. c. 5.

Obijt juxta Stransky *Libussa* circa A. 588. *Przemyslus* nonagenario major circa A. 632. nos paulò citius eos obijsse existimamus, quæ *Chronologia* infrà statuetur.

Bellum cum Romanis &c. De his bellis nihil omninò habent *Historici Bojorum*, & revera difficilè est credere hoc tempore Romanos ab Italia & Roma aliquid in *Bojos* tentâsse, qui domi (in Italia) malos hospites haberent, *Gothorum* multa genera, *Vandalos*, *Hunnos* (ex his *Attilam* ab A. C. 442. usque ad A. 454.) & *Herulos*, qui omnes occidentales Imperij Provincias dilacerabant, ac Romani Imperij Majestatem circa hæc tempora conculcabant. Nihilominus *Weleslavinus* diligentissimus Scriptor, rem tantam sinè authoritate veterum non posuisset; ego igitur totum in medio relinquo. Certius bellum est *Amazonicum*, quod à *Przemyslo* Annis 12. gestum, omnes omninò rerum Bohemicarum Scriptores antiqui & novi commemorant.

Bella Przemysli.

CAPUT V.

Nezamyslus V. Bohemiæ Dux & Princeps.

Nezamyslus nihil novi induxit.

PRimogenito & post se regnaturo filio prudentissimus *Pater*, *Nezamysli* nomen imposuit, quasi diceres: *nihil novi excogitantis*; nè quid scilicet constituto jam, & bonis legibus vallato Imperio, aut excogitaret novi, aut quæreret. Ergo ille congruenter nomini suo, quæ Pater statuerat, aut legibus sanxerat, defendere, & in usum ac mores Populi inducere contentus, placidè, ideóque & feliciter administravit Rempublicam. Secura sunt Imperia, quæcunque *moribus antiquis & legibus*, quæ in naturam Populi quodammodo tempore, & consvetudine transiêre, regùntur; novæ Leges, aut novum Principem, aut mutatam & novam vel novatam Rempublicam ostendunt; omnis novitas dura est, & velut nova vestis, nunquam in totum antiquo Reipublicæ corpori congruere potest, alicubi longior, alicubi brevior ac sæpiùs emendata, vix tandem aptatur. Sed quis alienæ cupiditati imperare & frænos injicere possit? primus quietem optimi *Principis Nezamysli*, *Rozhon Caurzimensis Princeps* (cujus Genealogiam dabimus postea) turbavit: huic *Nezamyslus* amantibus, ac proinde fidis subditis fretus prælium obtulit, & in *Strhovv* acie victum cepit, atque ut dolorem & contemptum augeret hosti, falculâ naribus & auribus abscissis dimisit, ac deinde misericordiâ calamitatis, & potentiæ suæ fiduciâ *Principatui* suo restituit. Novum hoc tamen *Nezamysli Ducis* opus: Nobilitatem omnem in quasdam classes partitus est, & Aulæ munia divisit, ac certis temporibus illigavit, ut quisque Nobilium quotannis stato tempore ad Aulam veniret, ante Principem staret, agnoscere Dominum, gratiam Principis obsequio mereri, & præmia ab eo accipere consvesceret. *Weleslavinus* diligens Scriptor bello cum Romanis implicitum fuisse scripsit, de quo dicemus in *Notis*; gratiora & certiora sunt domestica: *Pragam Urbem Libussæ* auspicijs fundatam, & jam paulatim crescentem cinxisse mœnibus, & multâ oblatâ immunitate, insigni numero novorum Civium adauxisse narratur. Vita excessit *Nezamyslus* 74. ætatis, cùm 49. Annos imperâsset, sepultus in Hrobka sub *Wissehrado* ad rivum Boticensem non procul à Patre A. C. 598. at juxta *Stranskium* 715. nos mediam viam inter hos Annos tutissimam esse putamus.

Nezamysl. Nobilitatem ad se venire bono concilio induxit.

NOTÆ

NOTÆ in Caput quintum.

N*ihil novi excogitantis &c.* Quàm periculosum sit leges antiquas abrogare, & novas (nisi id Populus non sentiat, quod vix, aut nè vix quidem fieri potest) ferre, omnes sani politici docuerunt. *Diæta*, quam vocant, mutatio, quantos in corpore humano tumultus & morbos parit? quantò id magìs in Republica, quæ multos habet stomachos, & complexionis est in Proceribus delicatæ, quæ dura Imperia non bene concoquit. *Non aliundè magis*, ait Strada noster, *labefactatur Reipublicæ status, quàm crebrâ mutatione legum.* Illud longè deterrimum, cùm leges feruntur, neque tamen servantur, atque ùt quidam dixit, aranearum telis persimiles, muscas tantùm eásque minores irretiunt, ab avibus impunè lacerantur, hâc unâ re (etsi abessent alia omnia) Principis Majestas apud subditos minuitur, deridetur & planè prostituitur: quid enim superest impunè violatis legibus, quàm, ut subditi audaciores aut metu perterriti, aut spe, & potentiâ vicini, aut domestici Principis lactati, obedire omninò recusent? huic rei potissimùm caussam præbet, legum inutilium multitudo contraria sæpe jubentium, cùm scilicet ob earum multitudinem, an & quid deliquerimus nesciamus, & Iurisconsulto sit opus, qui nos peccâsse vel non peccâsse ex legibus demonstret. Quid de illa multitudine legum senserit Magnus Vir *Justus Lipsius* vide in *Monitis Politicis* l. 2. c. 10. & in Centuria *Miscellanearum* Epistolarum 78. Aureum *Taciti* dictum est in Annalibus, *corruptissimâ Republicâ plurimæ leges*; neq; facilius communitatem aliquam perturbaveris, quàm si eam legum multitudine obrueris, maximè quas humana imbecillitas ægrè observet; illa sola statuenda sunt, quæ servari volumus & tueri. Hæc unica caussa esse videtur, cur præclari Scriprores, mediam conditionem ingeniorum, aptissimam esse Reipublicæ regendæ asseruerint: quòd nimirum *Nihil Novi* in Republica statuant, cúmque aliud occurrat nihil, summam laudem in moribus, & legibus antiquis defendendis, & in usum revocandis reponant.

Leges & cõsuetudines antiquæ conservant rempublicam.

Strada Dec. 1 l. 5.

Multitudo Legum noxia.

Bello cum Romanis implicitum &c. *Weleslavinus* tradit *Nezamyslum Romanorum* injurijs & impotenti dominatu irritatum, collecto sexaginta millium peditum, sex millium Equitum exercitu, *Stativa Romanorum* in Germania vexâsse & *Ratisbonam* usque progressum, id juxta eum inter A. 499. quo regnare cœpit & inter 528. quo decessit, fieri oportuit; nos aliam Chronologiam sequimur, & mortis A. C. 598. circiter ponimus ùt postea dicemus. Sed quod multitudinem armatorum attinet, nemo historiæ nostræ ignarus eam incredibilem existimet: constat quippè tantam eo sæculo in Bohemia Populi multitudinem fuisse (quod in lib. 2. Miscellaneorum probavimus) ut jam post A. C. 500. non tantùm in *Slavoniam* & *Croatiam* (unde *Czechus* advenerat) sed etiam ultra *Albis* fontes prægravante domi multitudine, in *Lusatiam*, *Marchiam*, & *Misniam*, *Colonias Slavicas* immiserint, quod & *Pulkava* noster, & præstans historiæ Septentrionalis Conditor *Dresserus* affirmant. Innumeros in hanc rem Authores postea citabo.

Multitudo populi in Bohemia.

Pulkava in hist. Boh. Dress. Millenario VI. in Brandeburg.

Stranskius &c. Is posuit Annum mortis *Nezamysli* 715. & Patrem ejus *Przemyslum* obijsse A. C. 632, ergò *Nezamyslus* Annis 83. regnâsset, cùm tamen idemmet *Stransky* Annis tantùm 39. administrâsse Rempublicam tradat.

CAPUT VI.

Mnatæ VI. Ducis Principatus.

Wrſſovecio-rum conatus in Regno adipiſcendo.

ELato Patre, *Mnata* quarto & viceſimo ætatis Anno, ùt habet *Weleslawinus*, ſolium Ducis aſcendit, ídque ſinè rivali, ſubjectis Populis in filio Patrem *Nezamyslum* agnoſcentibus; uni omnium *Wrſſowecij Dynaſtæ* potentiſſimi res novas moliri cœperunt, non tam odio Principatûs, quàm *Przemyslææ gentis Principum*, quos *Libuſſa* conjugem eligens contempſerat, & quòd cùm ex parentela primi Ducis *Czechi* originem ducerent, nulla tamen neque in Conjugijs, neque in creatione Principum ſuæ ſtirpis ratio haberetur. Protraxêre hæc odia *Wrſſowecij* pluribus ſæculis aliquot Ducum noſtrorum cædibus indignè perpetratis, ſed propè cum extremo ſuæ gentis ac ſuorum exitio, niſi in Poloniam receptum habuiſſent & immigrâſſent, unde iterum ob recuperatam militari virtute *Ratiborij* Moraviam, *Ducibus* noſtris & toti *Bohemiæ* conciliati; in gratiam recepti, circa A. C. 1184. in Bohemiam redierunt. Nimirùm altè in animis Nobilium inſident, & quodammodo in poſteros cum ſangvine transfunduntur, & viviſcunt odia, præſertim ſi Jura prætendantur, ſpéſque affulgeat recipi quoquo modo poſſe, quæ Majoribus noſtris erepta putamus; qua in re non parum ſæpe ambitione, cupiditate, & falsâ gloriæ ſpecie decipiuntur, qui juſtitiam habent obtentui, cùm antiquas & exoletas bellorum cauſſas quærere, ùt ait Accurſius, *ſit rewangare, & turbare mundum.* Ad Mnatam, qui *Wrſſowecios* etiam ſupplicijs irrogatis ad officium adduxit, redeamus: cum *Morawis* bellum geſſiſſe tradit *Weleslavinus* Chronologiâ adverſante. Judicia correxiſſe & ordinâſſe *Mnatam* Annales noſtri commemorant; illud propè incredibile, quod *Hagecius* habet: *Mnatam* conjugi ſuæ *Strzezyslawæ* Matronæ prudentiſſimæ fœminarum judicia ceſſiſſe, ùt in *Suilo Monte* ſupra *Pragam* cum delectis Virginibus & Matronis lites fœminarum audiret, & finiret; nonne adhuc *Amazonum* recens erat memoria? an non veſtigia impotentiſſimæ mulierum dominationis remanebant, buſtis fumantibus? niſi forſitan ambitioſæ mulieri partem Imperij minimam concedere voluerit, ut mulier in toto & in ſumma nihil haberet; ùt de *Struthione* legimus, qui in manibus inſectantium caudæ *Syrma* relinquit, ut evadat corpore. Extinctus eſt *Mnata* circa A. C. (juxta Chronologiam noſtram) 651. ætatis 72. *Stransky* putavit A. 735. ætatis 44. obijſſe, in quo eum falli & lapſum eſſe facilè probabitur ſuo loco.

Nobilitas memor injuriarum.

Mulierum judicia.

NOTÆ

Notæ in Caput ſextum.

M*Nata ſinè rivali &c.* Inter innumera Regnorum, quæ hæreditaria ſunt, & vocantur, commoda præcipuum eſſe puto, quòd incertum Populo ſucceſſorem non relinquant, cúm incertæ & ambulatoriæ ſint Procerum voluntates; ob eam cauſam *Interregnorum* periculoſiſſima & peſſima ſæpe conditio eſt, quod politicorum Magiſtri omnibus paginis inculcant. Rex moriēs ſucceſſorem dubium non relinquat.

Wrſſovecij Dynaſtæ &c. Hæc gens inclyta hodiéque apud nos perennat, etiam in Miſniam longè deductis colonijs, ſed in *Poloniæ* Regno innumero numero propagata, ùt ex *Okolskio* Stemmatographo Regni illius datur intelligi. Porrò *Wrſſovecij* amore militaris vitæ multis ſæculis apud nos inter Equites ſunt cenſi, ſed recepit veterem Comitis dignitatem ætate noſtrâ *Jaroslaus Sekerca de Sedczicz* amantiſſimus nominis mei, *Legionis Pedeſtris Spankavianæ ſupremus Vigiliarum Magiſter.* Sed de his in Stemmatographia Bohemiæ pluribus. De Wrſſovecijs.

Ratiborij Wrſſovecij &c. Cædes Principum indignas, & ex inſidijs perpetratas referre, non eſt hujus loci, cùm hiſtoriam continuam non ſcribamus: *Hagecius* & *Dubravius* conſulantur. *Ratiborius* ex hac gente ortus *Moraviam* nutantem & penè jam ad Polonos inclinantem, *Bohemiæ* aſſeruit, & conjunxit armis; quo merito novum Nobilitatis clypeum & arma & nomen *Sekerkarum* (quòd in prælijs acutiſſimâ ſecuri cum longiſſimo manubrio uteretur) & amneſtiam & oblivionem æternam omnium factorum, quæ majores ſui adverſus Principes egiſſent, obtinuit, recitátque diploma illud *Hagecius.* Wrſſovecij bene meriti de Bohemia.

Altè in animis Nobilium inſident &c. Certiſſimum eſt Nobilibus animis altiùs infigi injurias, & odia ex injurijs nata, quàm cæteris, & vulgo mortalium. Ipſa ad gloriam novam parandam, vel ad veterem tuendam perpetua attentio (in qua naſcuntur & educanrur) extenuat ſangvinem & quodammodo ſulphuratum reddit, ut vel ad ſcintillam ſuſpicionis & læſæ famæ flammam concipiant & exardeſcant; in hanc, ùt ità dicam irritabilitatem Nobilium, qui *Struthionum* plumis plerumque exornant capita, nos olim Epigrammate luſimùs ad *Struthionem.* Nobiles animi vindictæ cupidiores.

O qui Nobilibus pretioſas Struthio pennas
Concedis, ſtomachum tu quoque mitte tuum!

Nam *Struthionem* ſi vera eſt fabula, ajunt tam calenti eſſe ſtomacho, ut etiam ferrum concoquat, & diſſolvat; igitur qui pennas *Struthionis* habent, habere oportet etiam ſtomachum, quô injurias concoquant. Quòd ſi hæc in ſubitis caſibus accidere videmus quantò magìs in odijs diuturnis, quæ nobis hæreditate Majorum ſunt relicta, & tanto tempore corroborata? profectò niſi odia DEO aut Reipublicæ donentur, quæ, obſecro, major eſſe poteſt in hominum vita acerbitas? ſæpe legi Nobilibus ſigna Majorum innaſci ut *Seleucidarum* pueris anchoras, & lanceas genti cuidam *Spartanorum*; *Conzanorum* Regibus, Aquilas; alijs alia; ſic injuriæ Majoribus noſtris illàtæ, amiſſæ Ditiones, in exilium deportationes poſteris vindicandæ, & repetendæ animis poſterorum ſæpe immortaliter inuruntur. *Iuſtin. l. 15. Tiraquell. de Nobilit. c. 36 Pet. Victor. l. 16. c. 8. & l. 44. c. 9.*

Cum Moravis bellum geſſiſſe &c. Hæc ad *Crzezomysli* temqora pertinere dicemus ſuo loco.

Impotentiſſimæ dominationis Mulierem &c. Exempla pauciſſima, & ſæculis raræ ſunt alicujus Imperij à mulieribus bene adminiſtrati. Conſilium mulierum eſt ἄκυρον, ait *Ariſtoteles* primò Politicorum c. 13. id eſt *invalidum*, non ſatìs ad res regendas, idoneum. Mulierem optimi Scriptores nobis depingunt ſemper affectibus verminantem, adeò ut *Philo* Judæorum doctiſſimus *Mulierem* cum *appetitu* in homine comparârit. Quis igitur tam impotenti affectu laborantem, quæ ſibi impe- Malè committitur mulieri Reſpub. *Philo l. 1. Allegor.*

rare non poſſit, alijs bene imperaturam ſperet? *aut amat, aut odit mulier, nihil eſt tertium*, ait *Syrus* in Mimis (ſanctas prudentes, in Tropicis Aularum verſatas, Dominas affectuum ſuorum, ùt phœnices, ſemper excipio) memorabile fuit Imperium muliebre priore ſæculo pauciſſimis animadverſum: quippè A. 1568. in *Anglia* regnabat *Eliſabetha*, in Francia *Catharina*, in Scotia *Maria*, in Belgio *Margarita*, in Cantabria *Jana Navarra*, in Turingia *Chriſtina*, & ſi quæ aliæ.

Prudentia politica. *Partem cedere, ut in toto nihil haberet &c.* Notum eſt fortaſſe Lectori meo *Organum* illud *Aulicum*, cujus fiſtulas muſicas in *Arneſti Vita* deſcripſi: poterit inter eas conſtitui *Tractus Organicus*, qui appellabitur *Pars pro toto.* Sapienti pauca! ità infantibus, quos Nutrices gerunt in pallijs, ſi fortè cultrum temere apprehenderint, & (ùt eſt natura) eripi ſibi non patiantur, pomum formoſum objiciunt, ut cultrum dimittant.

CAPUT VII.

Wogen VII. Bohemiæ Princeps.

Diſſimulatio magna pars Regalis prudentiæ.

W*Ogen Mnatæ* filius defuncto Patre triginta natus annos imperare cœpit. Non erant tanta *Mnatæ* in ſubditos merita, ut ſecuritatem Principatûs filio facerent, ideóque à Competitore & Rivali *Rohovicio Wrſſovicenſi* in Conventu Populi penè everſus eſt; vicit tamen ortus Principalis, & ſangvis, Patris liberalitas, & magnifica *Wogenij* ipſius promiſſa, denique *Avorum* recordatio, quod maximum apud ſubjectos habere ſolet momentum: At *Wogenus* ſatis in præſentia habuit *Rohovicium* Imperio imminentem repuliſſe, donec opportuniùs haberet ſub ictu: nam diſſimulato tantiſper (quod maturari tempore debebat) odio, & conſilio; *Rohovicium* timendum adhuc, & multa auſurum cepit, & incautum brevi ſententiâ egit in furcam. Bellum *Wogeno* cum Romanis, vel alijs *Slavici* nominis hoſtibus ad *Danubij* ripam (ſi *Weleslavino* credimus) fuit. Altero bello *Saxones* (quibus anguſta erat nova Patria) *Albim* tranſgreſſos fudit repulítque; neque mirum id cuiquam eſſe poteſt: fortunatiores & fortiores plerumque fuiſſe comperio, qui pro Patria pugnant intus, quàm foris; an quòd in ſuo, & pro ſuo pugnant? an quòd aſpectu dulcis Patriæ, & conjugum ac liberôm commonentur & commoventur? an ob deſperationem, nè ſemel cæſi in perpetuum vincantur, & ſub jugum mittantur? an locus ipſe familiaris

In Patria pro Patria fortiùs pugnatur.

Stransky c. 8

Weleſl. in Geneal.

miliaris

miliaris toties peragratus, & calcatus audaces facit? plures aliæ causæ possent adferri; majora tamen sunt commoda, cùm extra Patriam bella geruntur; victum se esse & vinci agnoscit, qui in Patria bellum gerit, jam enim hostem admisit. *Ducis Wogeni* egregium opus celebratur, *antiquæ Urbis Pragensis fundatio*; nullâ enim re gloriosiùs bonorum *Principum* commendatur memoria, quàm operibus publicis, & utilitati publicæ servituris; ità *Princeps* bono publico natum se demonstrat; ut qui bono publico invigilat, ex quo nullum odium, sed amorem colligit, & si quod odium apud subditos scintillat, extingvit. Vitâ excessit *Wogenus* senectâ ætate, in Majorum sepulchris sub *Wissehrado* tumulatus, in *Hrobka*, ùt hodiéque appellant. *Weleslawinus* Annum mortis non apposuit, *Stransky* Annum C. 763. nominavit, quem refellemus, ponimus enim Annum circiter 689.

Notæ in Caput septimum.

M*Natæ merita &c.* Principes non sibi tantum, quantum posteris bene aut malè imperando prosunt, aut nocent. Fama Populorum est ingentis campanæ tinnitus, qui in longum tempus propagatur, nec sonus cessabit nisi campanam demulseris. Princeps qui posteritati suæ consulere cupit, suæ domûs fortunam in capite, & in manu se gestare intelligat; seu in consilijs, & in eorum executione. Cur stirpem suam odiosam esse Populo velit, cùm reddere eam possit amabilem? nemo subjectos Populos cæcos esse, & nihil videre eorum, quæ geruntur à Rege, & ejus consilio nihil audire, nihil intelligere putet: multas manus habet Populus, multos oculos, & quidquid malus, aut bonus Princeps designet, sagaciter odoratur. Ut ad propositum redeamus: sæpe Pater optimo filio nocuit; contra plerumque Patris merita filio profuerunt. *Princeps famæ bonæ studens cōsulit suæ posteritati.*

Consilia & odia maturantur &c. Summa sapientia est temporibus aptare consilia, memini legisse me in fano *Apollinis Delphici* singulis janius singulas inscriptas fuisse sententias, imò versùs Oracula Sapientiæ plena, ùt exempli gratiâ. *SI* (de quo *Plutarchus* tractationem scripsit) *NOSCE TE IPSUM*, *& præstantissimum inter cætera: NOSCE TEMPUS.* *Salomon* cùm ad discendam sapientiam primis *Libri Sapientiæ* capitibus, blandissimis verbis sibi discipulos advocâsset, primam & quasi fundamentalem lectionem dictavit de tempore: *Tempus loquendi, tempus tacendi, tempus flendi, tempus ridendi &c.* quasi in observatione temporis omnis humanæ prudentiæ cardo verteretur. *Tempus nosse summa sapientia est.*

Nova Patria Saxonibus angusta &c. *Saxones* adventitium esse Populum, & *Slavos* primitus eas incoluisse terras, multis *Miscellaneorum* locis ex sensu meliorum Scriptorum pridem ostendi. Idem initio *Annalium* suorum pervetustus Scriptor *Vitikindus* ad *Reginam Mathildem* scribens affirmat. *Saxones* veteres, *Incolas Slavos* discordijs inter ipsorum Duces excitatis, aliisque, tum armis *Henrici Aucupis*, *Ottonis I.* ac cæterorum ex sua gente Principum oppresserunt. Vide quæ Lib. 11. *Miscellaneorum* ex *Dressero* potissimùm attulimus. *Discordia Patriorum hominum hostibus prodit Patriam.*

Bellum ad Danubij ripam &c. Nullibi frequentiùs quàm ad flumina & ripas fluminum pugnatur ùt innumeris constat exemplis; dum aut navibus transporta- *Flumina noscenda Duci exercitus.*

tur

tur, aut vadum tentat, ac transit exercitus, laxantur ordines, & quod insolentissimus hostis pugnando vix efficeret, dividuntur, & opportuniores fiunt injuriæ. Quam ob causam *Polemici Scriptores* præcipiunt, ut militiæ Duces præcipuè Velitum Ductores, ejus Regionis in qua bellum geritur, silvas, valles & montes, angustias, impedita & paludosa loca, sed maximè flumina, vada, & ripas, perspectissimas sibi ac suis familiarissimas habere conentur. Porrò *Danubius* diu limes Imperij Romanis fuit, ùt ex *Marcomannorum*, *Quadorum*, & Populorum Septentrionalium bellis, quæ cum Romanis gessêre, apparet: ibi illi in ulteriore ripa Castella excitârant plurima, stativa atque etiam castra sæpe habebant quorum nomina in *Notitia Imperij* recitantur; at contrà nostri *Germani Slavíque* citeriorem ripam servabant, ut ad nos illis, vel nobis ad illos, transgredi hostilitas esset. Ac mirabile illud, quod omnium penè Provinciarum, Regnorum & Imperiorum limites, vel angustijs montium & *Thermopylis* vel *Isthmo* aliquo & sinu maris, aut promontorijs, aut fluminibus, aut cæcis paludibus, aut profundissimis silvis, aut invijs & ignotis solitudinibus coërceantur, quasi natura ipsa potentiæ vicinorum & cupiditati ad aliena rapienda semper hianti, fines & frænos injiceret. Nimirùm cùm primùm Regna fundabantur, locorum opportunitas spectabatur, & quæ inaccessa, aut difficilia superatu fuerunt, pro limitibus & finibus Regnorum haberi cœperunt.

Regiones natura ipsa ferè concludit montibus fluminibus.

Pro Patria in Patria fortiùs pugnatur &c. Id patet omnium ferarum, & vel minimarum avicularum exemplo, pro cubilibus & nidulis suis pugnantium; adversarias quantumlibet rapacissimas, & violentissimas arcent, & à pullis, & prolibus teneris fortiter ac feliciter injurias propulsant.

Feræ cubilia acriter defendunt.

CAPUT VIII.

Wnyslaus Bohemiæ Princeps Octavus.

DE *Wnyslao*, quid egerit memoratu, & Principatu dignum nusquam inveni; *Hagek*, & qui eum describunt, & sinè omni rerum, ac temporum delectu, sinè omni Chronologiæ examine cæco quodam impetu sequuntur, ipsum *Wnyslai* nomen ignorant; alij verò; sed pauciores *Wnyslaum* cum *Crzezomyslo* filio confuderunt, adeóque *Wnyslaus* illaudatus, & sinè præconio, quasi privatus in historia remansit. Non satis est Principibus viris in purpura vixisse: quippe nisi Illustribus factis immortalitatem mereantur, vel ipsum nomen amittunt, vel in marginibus historiarum, velut *Glossæ* (ùt cum *Antonio* sapientissimo Imperatore loquar) leguntur. Dubitare nihilominus de ejus Principatu non licet, cùm eum *Wogeni* filium *Crzezomysli* Patrem in vetutissimis Indicibus

Wnyslaum recẽtes Scriptores omiserunt, & cur

Marc. Anton. Imp. de vita sua.

bus

bus *Bohemiæ Principem* annotatum videamus, idem disertè affirmat *Pulkava, Weleslavinus, Stransky*, cæterique diligentissimi rerum Bohemicarum Scriptores. Cur verò *Hagecius Wnyslaum* libenter omiserit (cujus nomen in *Pulkava* legebat) conjecturam adferemus in *Notis*; majus de Chronologia, & *Wnyslai* ætate inter Scriptores certamen est; de gestis tacent omnes. Vitâ excessit *Wnyslaus* A. C. 785. juxta *Stranskium*, cùm duos & viginti regnâsset Annos. Nobis circa A. C. 711.

NOTÆ in Caput octavum.

HAgek, & *qui eum describunt &c.* Sunt nonnulli in Patria ij præcipuè, qui alium de Bohemia scribentem præter *Hagecium* legerunt neminem: qui ferunt ægerrimè, si *Hagecius* vel uno apice lapsus esse dicatur; statim clamorem tollunt, & penè ad furorem vociferantur: *Tune Hagecio, quo omnis Patriæ historia nititur, dicam impinges? túne eum errasse audebis dicere? talia Crugerio, Pessinæ*, ac mihi ipsi objecta sæpius memini, quòd uno alteróve in loco in re manifesta *Hagecium* hallucinatum fuisse scripseramus. Imò adeò amico referente didici, cùm alius nescio quid in meis libris laudaret, Virum alioqui in scientijs, sed in historia parum versatum dixisse: *Nunquam se in animum posse inducere, ut libros meos legeret, neque se illos magnopere desiderare; nihili*, inquit, *Authorem illum facio, qui Hagecium audeat refellere* (erat sermo de S. *Wenceslai* apparitione, *Erico* Regi Daniæ facta) atqui ego non refellebam *Hagecium*, neque rem ipsam in dubium revocabam, sed omisso *Hagecij* nomine, negabam eâ nocte, quâ cæsus est S. *Martyr Wenceslaus*, *Ericum* in Dania regnâsse, sed eam apparitionem *Erico VII.* Regi factam, qui S. *Wenceslao* apparenti Ecclesiam sub ejus nomine cum Cœnobio *Revaliæ*, ùt habent *Annales Danorum*, construxit; tempus igitur ab *Hagecio* annotatum, non ipsam historiam reprehendi. Equidem fateor, Vir magnus & historiæ nostræ *Livius* dici potest *Hagecius*, si multitudo rerum, quas attulit, spectetur; at eundem minimam Chronologiæ rationem habuisse omnes Eruditi consentiunt: in Ducibus nostris eorúmq; ætatibus ordinandis quantum DEUS bone dormitavit! quantum in Præsulibus & Archiepiscopis nostris! quantum in monetæ ratione! quantum in signandis præliorum temporibus! ut ad propositum redeam: *Wnyslaum* ex numero Principum expunxit *Hagecius* non sinè causa: cùm enim nimiâ Principum Bohemiæ multitudine & numero premeretur, & *Czechum* in Bohemiam A. C. 644. venisse, & A. C. 894. *Borzivojum* CHRISTO dedisse nomen & S. *Wenceslaum* à fratre cæsum A. C. 929. posuisset (quæ omnia tria Chronologiæ adversantur) intra ducentos octoginta quinque Annos 15. Duces cum aliquot interregnis à *Czecho* usque ad S. Wenceslai cædem (tantum enim temporis ab A. 644. usque ad A. 929. effluxit) includere coactus est, adeóque ut minorem Principum numerum haberet, *Wnyslaum* obscurum aliàs omisit, cæteris verò Principibus Bohemiæ Annos Imperij, ubi ubi poterat, decurtavit. Atque hæc est vera ratio Chronologiæ Hagecianæ perturbatæ: at majorem admirationem meretur, quòd antè se habuerit *Pulkavam* Scriptorem egregium, qui ducentis & ampliùs annis ante *Hagecium* historiam scripsit, & optimè Regum nostrorum Chronologiam ordinavit, quem se legisse ultrò fatetur *Hagecius*; quid ergò causæ subesse potest, quòd eum non sequatur, malítque novam viam inire, quàm veterem tritam, ac certam sectari! nihil aliud inveneris, quàm quod dixi, multitudini Principum succumbere debuisse. Hanc in ratione temporum & sup-

Hagek non in omnibus cæcè sequẽdus.

Epitome l. 1. c. 9.

Hagecius in chronologia indiligens.

Cranzius in Dania.

Pulkava nobilis Historicus Regni sub Carolo IV.

putatione annorum Hagecij negligentiam, & Chronologicas hallucinationes multis in *Epitome* mea locis sole meridiano clariùs ostendi; sciendum autem neminem *Hageco* antiquiorem omisisse *Wnyslaum*; qualis est *Cosmas*, *Jaroslaus* Præmonstratensis, *Franciscus Canonicus &c.* ùt & *Pulkava* prope duobus seculis *Hageco* antiquior Regiâ authoritate à *Joanne Rege*, & *Carolo IV.* constitutus Historicus, qui Historiam suam An. 1330. finivit: Hagecius verò obijt An. 1553. *Cosmæ* hæc sunt verba: *Wogen suscepit rerum gubernacula, hujus post fatum Wnyslaus rexit Ducatum. Jaroslaus* ex Canonico Pragensi Strahoviensis Religiosus, qui Cosmam continuavit, *Wnyslaus VI. Bohemiæ Dux post Przemyslum. Franciscus* Canonicus Pragensis, qui vixit, & scripsit sub *Wenceslao, quem vocat trigesimum, & ultimum Bohemiæ Regem* circa A. 1305. *Notandum*, inquit, *quòd isti fuerunt Duces Bohemiæ primitus: quartus Dux Wogen, Quintus Dux Wnyslaus &c.* His antiquior Dalimil *Mezerziczky* in sua historia Bohemiæ quam carmine scripsit *Wnyslaum* inter Principes numerat. *Æneas Silvius* in historia Bohemiæ capiti nono hunc titulum præfixit: *De Wnyslao VII. Bohemorum Duce*; & postea in contextu: *Mnatam Principem subsecutus est Vortius* (seu Vogenus) *cui duo fuerunt filij, Wnyslaus & Wratislaus; inter quos partitus est terram: Wnyslao Praga & Ducatus Bohemiæ cessit. Ex Wnyslao natus Crzezomyslus &c.* Eadem habet *Cutenus* in Notis ad Silvium. Jam qui *Hagecium* tempore & ætate secuti sunt omnes *Wnyslaum* nominant, ùt *Dubravius* (quanquam hîc eodem anno, quo *Hagecius* est mortuus) *Weleslavinus, Crato, Stransky*, & cæteri omnes, adeò ut Hagecius excusari non possit.

Jarosl. in supp. Cosmæ. Cosm. lib. 1. hist. Boh. Franc. in hist. Boh.

Dubr. lib. 2. hist. Boh. Weleslav. in Genealog. Crato in Indice Princ. Boh. Stransky in Rep.

Weleslavini error chronologicus.

De Chronologia Wnyslai magnum certamen &c. Wnyslaum A. C. 656. imperare cœpisse tradit *Weleslavinus*; quæ Chronologia nullâ ratione potest defendi: cogitur enim *Weleslavinus* admittere *Vogenum Wnyslai* Patrem, & *Mnatam* Avum, hos solos duos, centum viginti & octo Annis *Bohemiæ* gubernacula tenuisse, cùm enim *Mnatæ* dominatûs initium A. 528. posuerit, & 656. affirmet *Wnyslaum* Imperium auspicatum esse; ab A. 528. usque ad 656. Anni fluxerunt 128. quibus *Mnata* & *Vogen* regnârunt; quæ tanta diuturnitas Imperij duorum Principum non satis credibilis est, neque ab ullo ex Scriptoribus annotata. *Paulus Stransky* diligens Historicus tradit, *Vogenum* A. C. 763. vitâ excessisse *Wnyslao* filio Proceribus commendato, *Wnyslaum* ætatis 24. eodem Anno Patri in Imperio successisse, & 22. Annis in Principatu exactis A. C. 785. vivendi fecisse finem; quæ an subsistant in *Chronologia* Principum nostrorum, quàm in *Borzivojo* statuemus, Lectores intelligent.

CAPUT IX.

Crzezomysl IX. Bohemiæ Princeps.

Crzezomysl an cum Carolo M. bellum gesserit.

Rzezomysl, vel *Crzewomysl Wnyslai* filius juxta *Weleslavinum* A. C. 711. juxta *Stransky* Anno 785. ætatis supra vicesimum quintum relictum sibi à Patre assumsit Imperium. Tradunt brevem fuisse corpore, sed sagacem ingenio, atque insuper bellicosum, & felicem Principem. Cum *Carolo Magno* bellâsse A. 789. consilijs & armis

armis cum *Wratislao* Patruo suo Lucensi Principe sociatis, narrat *Stransky*, & Carolum invictum cæterà Imperatorem Bohemiæ ingressu arcuisse. Id si admittatur necessum est dicere bello inchoato, novam pacem eodem Anno, vel proximè sequenti cum *Carolo* factam, cùm constet ex Germanicis & Francicis Scriptoribus propè coævis A.C. 791. Principem Bohemiæ *Caroli* Ducibus adversus *Hunnos* pugnantibus dedisse per *Bohemiam* transitum, de comeatu exercitui *Carolino* providisse, auxilia præbuisse, ac postea bello fractis *Hunnis* redeuntem *Saxonicum* & *Frisonicum Caroli* exercitum per *Bohemannos* (ùt disertè scribunt *Adelmus* & *Aimoinus*) velut per amicos & socios pacatissimè dimisisse. Cum *Moravis* deinde ac Rege eorum *Samoslao* (ex *Samonis* Familia, qui circa A.C. 661. obierat, nato) variâ fortunâ per Duces suos dimicavit *Crzezomyslus*; victi ad extremum Moravi fustes octingentos, quos Bohemis tellure suâ pellendis per contemptum attulerant, suis tergis imprimi serviliter doluerunt; locus hodiéque Kyge (id est *baculi*) appellatur. Ego pleraque istorum sub *Neklano* filio contigisse reor. At domi *Crzezomyslus* (ùt militaria ingenia solent) mitissimus, in Cives beneficus admodum, & benignus fuit; cinctam mœnibus *Majorem Vrbem Pragensem* Prærogativis plurimis exornavit, & Civium in Principem amore, quàm vallis, & muris omnibus valentiore permunivit. Quo anno vitâ excesserit (nondum ad liquidum adductâ Chronologiâ eorum temporum) incertum est. *Stransky* concessisse fatis, ætatis Anno quarto & quadragesimo, Imperij decimo nono, affirmat.

Strantky c. 7. Reip. Boh.

Vide Notas.

Adelmus in Annal. ad An. 791. Aimoinus de gestis Franc. l. 4. Regino ad A. 791.

Bellicosus, foris domi mitissimus Crzezomyslus.

Notæ in Caput nonum.

CRzevomysl, vel Crzezomysl &c. Ab hoc *Crzezomyslio*, vel ejus consangvinitate credibile est prodiisse *Cressium Hostiviti Principis* adversus *Sukoslaum Bilinensem* Ducem, ùt Hagecius ad A. 880. commemorat, qui rebus ex sententia Hostiviti gestis ad *Egram* fluvium circa A. 883. castrum quoddam construxerit, quod postea *Kresstein* dixêre; perseverat etiamnum hæc Illustris & Generosa stirps, & inter Patricias *Norimbergæ* numeratur; qua de re me pridem admonuit *Christophorus Arnoldus Professor publicus*, magnus meus & studiorum meorum Amicus, Vir omnigenâ eruditione, & orientalium lingvarum peritiâ clarus, qui *Jacobo Christophoro Kressio à Kressenstein* Illustris illius Reipublicæ Septemviro A. 1663. mortuo, Elogium funebre perelegans, doctum, & prudens concinnavit. Sed de *Cressijs*, eorúmque in Bohemia nostra sacris memorijs erit aptior scribendi locus.

Crzezomysli sangvis hodiéque in Cressijs Noribergæ perseverat.

Brevem corpore, sed sagacem, & bellicosum &c. Nihil hîc novi dicimus: plerumque enim breves & corneos homines animosiores, vivaciores, magísque irritabiles, & experrectos invenias, & qui minimè omnium contemni se ferant: faciliùs enim semel concitati incalescunt, utpotè *in quibus unita virtus sit fortior*, ùt Aristoteles L. 3. de partibus Animal. c. 4. pronunciavit; vide *Parvorum* laudes apud *Raynaudum*, qui maximos bello Duces, eosdem breves corpore enumeravit.

Breves staturâ sæpe animosi.

Raynaud. T. XIII. in laude Brevitatis

An Curolus M. in Bohemos pugnaverit.

Carolum Magnum Bohemiâ arcuisse &c. Id prorsus improbabile puto, quod narrat *Stransky*, cùm ea de re altissimum sit in Scriptoribus eorum temporum, qui omnia *Caroli* bella, & quodammodo ejus passus numerant, silentium; deinde *Carolus* in hoc bello non per solam *Bohemiam*, sed & *Ratisbonâ* solvens dextrâ *Danubij* ripâ per Noricum adversus *Vngaros* duxit exercitum, ùt ex *Reginone* discimus. Duobus enim exercitibus adversus Hunnos pugnavit *Carolus*: primum ex *Francis & Bavaris* constantem penes Danubium ipse *Carolus* duxit, alterum verò ex *Saxonibus Frisijs, & Thuringis* per Bohemiam duci jussit *Theodorico* Comite & *Meginfrido* Ducibus. Hoc bellum *Caroli*, velut extra nostram sphæram, omittimus, plurimi Authores præter *Reginonem*, ùt *Aimoinus*, & *Eginhardus*, & *Ado Viennensis*, aliíque, quos *Pessina* in suum *Martem Moraviæ* transtulit, descripserunt.

Regino lib. 2. Chronic.

Aimoin. l. 4. de gestis Francorum. Eginhard. in vita Caroli Magni. Ado in Annal. Pessina in Marte Morav. l. 2. c. 4 Worb. volu. 8. ad A. 638 & seq. Pessina Marte Morav. l. 2 c. 4.

Rege Samoslao ex Samonis familia &c. Samo Slavorum, qui in superiore *Pannonia, Norico*, & *Moravia* habitabant, Rex consilio magnus, armis inclytus, de quo videatur *Worburgius*; ejus familia apud Moravos diu regnavit, ùt ostendit *Pessina*.

Victi ad extremum Moravi &c. Hagek in Annalibus consulatur ad A. 793. & 794. belli hujus atrocissimi causas, progressus & exitum *Bohemis* lætum latè commemorans; in eo uno corrigendus, quòd *Mnatam*, Avum scilicet pro Nepote, nominârit, cujus auspicijs *Moravi Bohemiâ* cum ignominia sunt ejecti.

Bellum cum Moravis.

Milites in pace mitissimi.

Plut. in Demetrio.

Militaria ingenia &c. Id mille exemplis ab antiquitate (si hoc ageretur) planum facere possem: novi egomet clarissimos belli Duces, verósque *Martis pullos* inter suos domi tam mites, & amicis commodos, ut nulla malacia æquè placida, quàm eorum animus videretur. Eadem causa est, quod militares animi ad amorem sint proniores, ùt Ethici Scriptores notârunt, ac sanè prudenter *Homerus Marti* armorum Deo *Venerem* conjunxit; talem nobis *Plutarchus* depingit magnum illum *Regem Demetrium* ab expugnandis Urbibus appellatum *Poliorcetem*, in bello & acie maximè strenuum, & nullam dimicationem capitis recusantem, & tolerantissimum miseriarum bellicarum, at contrà in Hibernis convivantem, amantem, & delicijs omnibus diffluentem.

Majorem Vrbem Pragensem &c. Hæc major hodiéque comparatione minoris Urbis à *Libussa* conditæ, & *Antiqua* ob *Novam Vrbem*, quam *Carolus IV.* diù pòst extruxit, indigitatur. Prærogativas *Veteris Pragæ* in ejus Urbis Historia adferemus.

CAPUT X.

Neklan Decimus Bohemiæ Princeps.

Stransky c. 8.

Rzezomysl moriens duodecennem filium *Neklanum* nomine successorem reliquit; is toto Principatûs tempore (ùt erat timidè & molliter inter fœminas educatus) timidè gubernavit, audacissimi & bellicosi Patris propè degener filius. Sed dono cælestis providentiæ factum, ut *Neklani* tempore egregij bello Duces existerent, qui Principis authoritatem consilijs, & armis,

Deus ignavorum Principum tempore fortissimos Duces excitat.

armis, ubi maximè opus erat, apud Cives & Milites sustinerent. Bohemiam pro puero Principe (itâ Pater moriens statuerat) *Wratislaus Lucensis* Princeps patruus regebat, quo extincto *Neklan* suis auspicijs administravit Rempublicam. Ad hoc unum profuit timor, ut cautissimè militiæ Duces legeret, *Prostislaum* de *Chlum*, & *Czaslaum* nobilissimæ *Woraczizkiorum* stirpis (à quo *Czaslaviæ* nomen) pluresque alios, qui *Moravis* cum quibus gerebatur bellum fugatis, ipsam etiam *Iglaviam Urbem* in limine Moraviæ sitam, captam incendêre. *Wlastislao* Principi Lucensi (aut *Wratislao* potiùs) res novas molienti *Sstirum* de *Chegnova* periculis militaribus assvetum opposuit, isque *Wlastislao* priùs in acie manu suâ interfecto, gloriosè in victoria occubuit. Adversus *Saxones*, & deinde adversus *Carolum*, *Caroli Magni* filium pro *Avaribus* & *Hunnis* pugnantem, *Neklan* extra Patriam infeliciter bellum gessit; nam *Lecho Duce* An. 805. in prælio cæso, *Mildruhum* suffecit, qui pariter in bello cecidit, quod bellum omnium diligentissimè *Vorburgius* describit, licèt *Lechonem Poloni* Ducem suum, qui scilicet auxilio *Slavis*, & *Moravis* advenerit, *Pessina* verò eundem *Moraviæ Regem* fuisse existimârint. Hæc omnia bella *Stransky* & *Weleslavinus Neklano* adscribunt (qui 35. Annis gesto Imperio Anno ætatis sexto & quadragesimo Christi 839. decesserit) mihi inverisimile videtur illud de Annis Christi; reliqua tolerari possunt, sed probabile videtur aliquam bellorum istorum partem ad *Crzezomyslum Patrem*, aliqua etiam ad filium *Hostivitum* pertinere, qui imperare cœpit A. C. 802.

Dubrav. l. 2. hist. Boh.

Vorburg. Volum. 10. Histor.

Notæ in Caput decimum.

M*ølliter inter fœminas educatus &c.* Plurimùm in Principes educatio potest, est enim potentior quàm *Nutricum* ubera, quas cum maximo delectu admoveri Regijs infantibus *Medici*, & morum *Magistri Ethici* præcipiunt; discunt pueri Regum inter fæminas, ad gratiam loqui, timere ubi timore opus non est, omnia ad teneritudinem quandam referre, nihil aggredi periculosum, licèt cum gloria conjunctum; & quamvis ætas virilis sangvinem Majorum in venis exsuscitet, tamen ùt funiculus sericeus tortus, & adstrictus, facillimè sese retorquet & evolvit, itâ Principum animi primâ illâ educatione fracti & intorti, suâ sponte ad mollitiem revertuntur. *Neklan* Princeps cùm nihil egregium & victurum præstiterit merito *Nihil fecit*, perinde ùt *Ludovicus Carolomanni* filius apud nos habebitur.

Magna cura educandi Principes.

Aimoin. l. 5. c. 41.

Egregij bello Duces exstiterunt &c. Illaudabile est Principem suos militiæ Duces non nôsse, non allocutum esse. *Synesius* lib. de Regno ad *Arcadium Imperatorem* multis probat, necessarium esse Duci, milites nôsse, adeò ut etiam Vexilliferos majores nominare possit. Inter alia sic loquitur: *Nemo est, qui non coram Rege pericula velit suscipere,* tum inducit ex *Homero Agamemnonem Gregarios* milites nominatim vocantem, æquales *fratres*, senes *Patres* appellantem.

Princeps familiaris sit bonis militibus.

Varietas in Principum familijs.

Bellicosi Patris degener filius &c. Mirabile illud est, quod Scriptores omnes observârunt ex fortissimis ignavissimos nasci, ex Sapientissimis plerumque sapientiæ egentes, unde illud *Heroum filij noxa.* Imò adeò *Bodinus* diligens Author observat: usu venire, ut crudelem Principem sequatur justissimus, & mitissimus: Sic *Neronem Galba, Domitianum Nerva, Heliogabalum Alexander, Pertinax Commodum, Gordianus Maximinum &c.*

Bodinus in methodo historiarum l. 1 c. 6.

Wratislaus Lucensis Princeps patruus &c. Difficilis & multum intricata *Wratislai* hujus, & *Lucensium* seu *Zatecensium* Principum Chronologia est: *Pulkava* pervetus Sriptor *Vogeno* filios duos attribuit, alterum *Wnyslaum* cui Pater Pragensem Provinciam tradiderit, alterum *Wlastislaum* (non *Wratislaum*) cui *Lucensis Provincia* relicta sit à Patre: ex hoc *Wlastislao* genitum *Wratislaum*, qui cum *Neklano* acre & internecinum bellum gesserit; postea capite sequenti bellum Lucensium cum Pragensibus describens, non *Wratislaum* sed *Wlastislaum* appellat, cujus filium *Zbislaum*, *Thuringus* ejus *Pædagogus* occiderit. *Weleslavinus* duos *Vogeni filios Wnyslaum* Pragensem & *Wratislaum* Lucensem agnoscit; ex *Wratislao Wlastislaum* prodijsse affirmat, qui à Styro *Chegnoviensi* in prælio occisus, parvum filium *Zbislaum* nomine reliquerit à *Thuringo* natione Srbio interemtum in glacie. *Stransky Nobilis Bohemiæ Scriptor Wratislaum Lucensem* Principem A. 804. tutelam *Neklani Pragensis* Principis Nepotis sui ex fratre suscepisse, deinde cùm fatis concessisset, *Wratislai* hujus filium *Wlastislaum* (quid non ambitio designat?) Pragensis Principatûs cupiditate *Neklano* Duci bellum indixisse scribit, obijsse verò *Neklanum* A. 839. *Hagecius* quid senserit minimè curandum videtur: is enim res actas diligenter persequi contentus Chronologiam neglexit, & mirabiliter confudit, quod Sole clariùs in *Epitome* nostra rerum Bohemicarum demonstravimus. Jam quid tenendum sit breviter dicemus: imprimis *Pulkavæ* sententiam Germani Scriptores coævi, paulò pòst citandi refellunt, qui *Wratislaum Lucensem Principem* (corruptè illi *Witztrachum*, utì *Radislaum Moraviæ Regem*, *Rastizem* appellant, ùt ostendit *Pessina*) nominant, pro quo *Ludovicus II.* A. C. 856. contra *Slavatam* ejus fratrem bellum gesserit; admittendus igitur in *Lucensium Principum* numerum *Wratislaus*, quem *Pulkava* prætermisit. Contra *Weleslavinum* facit, quòd cùm *Wnyslaus Wratislai Lucensis Principis* frater, juxta ipsius Chronologiam A. 656. Bohemiæ imperare cœperit, & *Wratislaus* eodem Anno *Lucensem Regionem* à Patre traditam cum Principis titulo acceperit, fieri omninò non possit, ùt *Wratislaus* vivendo, & fratrem *Wnyslaum*, deinde *Crzezomyslum* superârit, ac tandem *Neklani* tempora attigerit, Annis enim centum & pluribus regnâsse eum dicere cogeremur; quôd sic ostendo: A. 656. cœpit *Lucensibus* imperare, fuerit Annorum saltèm 38. (cùm ejus frater senior *Wnyslaus* 24. ageret Annum, ùt habet idem *Weleslavinus*) *Wnyslaus* verò Annis 55. juxta eundem regnârit, auspicatus enim est Imperium, ùt ipse dixit Anno 656. ejus autem filius *Crezomyslus* A. C. 711. qui 19. annos exegit in Principatu, & cùm 12. annorum esset, sub tutela hujus *Wratislai* fuit, ùt idem met affirmat, cúmque evidenter ex illius ævi Scriptoribus constet *Wratislaum Lucensem* Ducem variâ fortunâ ab A. 846. cum *Ludovico Ludovici Imperatoris* filio in ipsa Bohemia bellum gessisse, eâdem operâ *Weleslavinus* cogetur admittere, *Wratislaum* annis 108. regnâsse. Quod nec quidem inter exempla totius mundi Regum inveneris. Jam *Stransky* quoque sententiam ex eodem capite nutare necesse est: cùm enim affirmet, *Wratislaum* Ducem A. C. 789. *Caroli Magni* in Bohemia conatus, *Crzezomyslo Pragensi* Duce, armorum socio, frustraneos fecisse, & cùm id quoque constet, ùt dixi, *Wratislaum* adhuc A. 846. vixisse, additis annis juventùtis, quibus Principatum adijt, erit necessariò concedendum minimùm 80. annis Principatum tenuisse, quod nec ipse *Stransky* concedit.

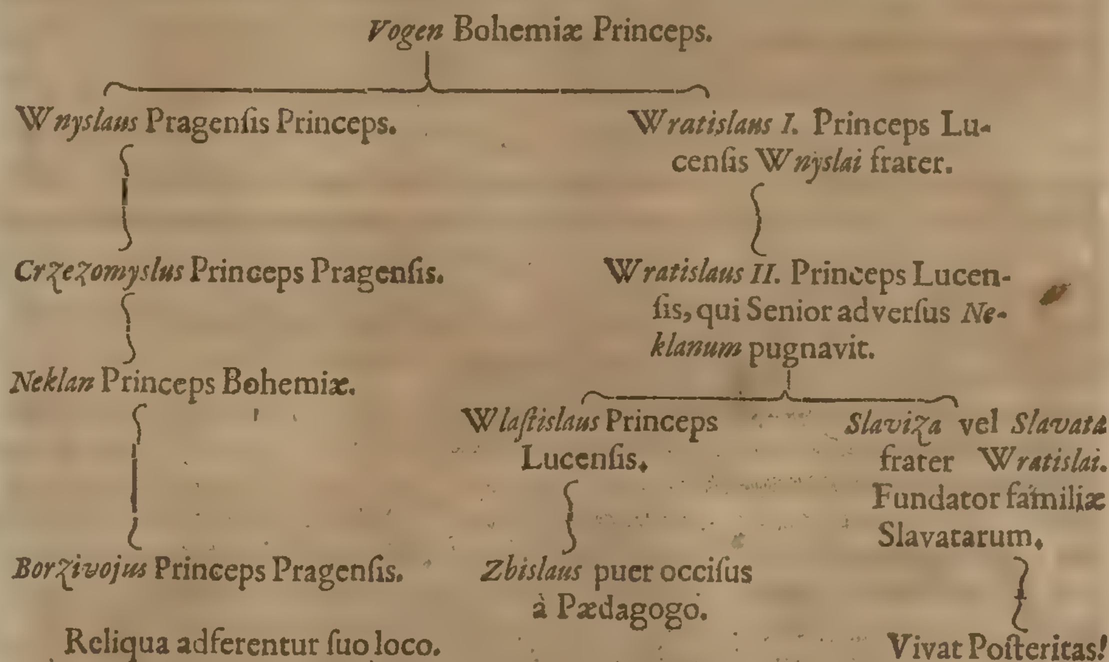
Pulkava c. 10. histor.

Lucensium Principum chronologia emendatur.

Duo Wratislai Lucenses Principes admittendi.

Omnes

Omnes hæ difficultates conciliabuntur, & momento evanescent, si (quod ego sentio) duos *Wratislaos Lucenses Principes* faciamus, idque admitti oportere sic evinco: imprimis pro certissimo debet haberi: *Vogeni* filium, & *Wnyslai* fratrem *Wratislaum* fuisse, cui Pater Lucensem Regionem moriens reliquerit; id omnes Historici & Scriptores Bohemiæ veteres ac novi (uno *Pulkava* excepto, qui sibi, ùt antè monueram, adversatur) uno ore, ac sententiâ affirmant. *Vogeno* Pragensi Principi successit *Wnyslaus*, qui annis 20. tum *Crzezomyslus*, qui annis 42. deinde *Neklanus*, quem 51. annis imperâsse dicunt, tandem *Hostivitus*, sub quo bellum in Bohemia movit *Ludovicus, Ludovici Imperatoris* filius contra *Slavizam* vel *Slavatam* Lucensium Ducem A. 846. qui *Slavata* fratrem suum *Wratislaum* natu majorem Principatu depulerat, ùt omnes coævi Scriptores (disertè nominato *Wratislao Lucensi Principe*, quem *Ludovicus Slavatâ* ad Moravos ejecto, paterno soliô restituit) testantur. Hæc in unum *Wratislaum* cadere non possunt, neque ætas hominum istud credere sinit; igitur duo diversi *Wratislai* Lucensium Duces sunt admittendi, atque in hunc modum *Genealogia Lucensium Principum* ordinanda.

Cautissimè Duces militiæ legit &c. Magna in hoc cura Principi adhibenda est, cùm bene dictum sit à *Chabria: Terribiliorem esse Cervorum exercitum Leone Duce, quàm Leonum agmen ducente cervo*, quod ex eventu hujus belli apparuit.

Militiæ Duces magno delectu præficiendi. *Plut. in Apophteg. ad Trajanum.*

Prostislaum de Chlum &c. Hunc *Prostislaum* affirmat *Pessina* ex stirpe *Slavatarum* ortum habuisse, qua in re secum ipse pugnat: nam cùm asserat *Slavatas*, ex *Lucensium* Principum stirpe per *Slavizam* vel *Slavatam Wratislai Principis Lucensis* fratrem descendere, qui in *Moraviam* exul profugerit, idque factum esse dicat A. 856. & *Prostislaum Neklani* Ducem appellet, *Neklan* verò circa A. C. 800. ùt paulò pòst probabitur decesserit, non potuit ex *Slaviza* Originario *Slavatarum* utpotè longè posteriore, *Prostislaus* descendere, nisi illuc confugiat (quod ego libenter admittam) *Prostislaum* non ex *Slaviza* vel *Slavata*, sed vel à *Wratislao vel Wlastislao* Lucensibus Principibus progenitum.

Prostislaus non fuit ex Slavatis.

Wlastislao res novas molienti &c. Periculosum est nova Regna concupiscere; multi cùm aliena concupiscunt, amiserunt sua; irritantur vicini, subditi enervantur. Ejus-

Principes ambitiosi debili stomacho cōparantur.

Ejuſmodi Reges comparantur ſtomacho morbo bulimiæ laboranti, qui omnibus cibis inhians nunquam ſatiatur, imò quò plùs ederit, famet magìs calore nativo, per tot cibos congeſtos debilitato; unde quolibet paſtu vix non ſuffocatur, & tandem emaciatus, & concoctioni debitæ minùs aptus hominem ad extrema deducit.

Principe occiſo periclitatur totus exercitus.

Sſtir in victoria gloriosè occumbit &c. Sapienter *Neklanus* militiæ inexpertus & rudis pro ſe fortiſſimum Ducem in hoſtes emiſit, &, ùt ait *Terentius, ipſus ſibi loco cavit*: nam ſi cecidiſſet (quid enim aliud expectandum erat, à timido & belli ignaro Principe?) omnis fortuna Pragenſis Principatûs cum eo cecidiſſet; exemplum habemus in *Franciſco* primo Galliarum Rege, quo capto *Galli* fugerunt. Cæſo *Epaminonda* Thebanorum victoria, licèt clariſſima, nihil emolumenti ad ſummam rei attulit. Ingeniosè *Satyricus Lucianus* fingit apud inferos *Alexandrum Magnum* à Philippo Patre reprehenſum acriter (licèt in acie *Alexander* non ceciderit) quòd vitæ prodigus, laudis cupiditate incenſus, in medios hoſtes toties incurrerit, ſéque & milites ſuos tam bene de ſe meritos, & Regna ſua omnia in diſcrimen conjecerit. At *Neklanus* etiam in hoc laudari poteſt: quòd tantum Ducem *Sſtirum* pro ſe miſerit, qui ſtrenui Ducis munia obeundo, hoſtium Ducem obtruncârit in acie, licèt in victoria vitam amiſerit. Ità *Leonidas Spartanus*, qui cum trecentis tantùm militibus in anguſtijs pugnans contra *Xerxem*, innumerabilem exercitum trahentem (decies centena millia quidam Scriptores fuiſſe dicunt) in ipſum *Xerxem* vim ſuam omnem convertit, eíque moriens diadema è capite avulſit. Idem præſtitit *Fabius Maximus* cum ſuis triginta in *Annibalem* pugnans, qui mortuus eſt in diademate *Annibalis*, ùt monet *Plutarchus*.

Plutarch. in Parallelis.

CAPUT XI.

Hoſtivitus Bohemiæ Princeps XI.

Aliqui fundant jura ſua in armis.

H*Oſti-vit* alio nomine *Milehoſt* (quod idem ſonat, quaſi dicas *Hoſpitalis & Humanus*) placidè, utpotè à Patre relictum aſſumſit Imperium! erat jam idoneus Regno, & viceſimum octavum agebat annum ætatis, cùm imperare cœpiſſet. Fratrem habebat *Mſtibogium*, vel *Ctibogium Caurzimenſis* vel *Zlicenſis* Provinciæ Ducem, qui primùs pacem publicam turbavit; nimirùm in illa ſæculi Barbarie, cùm Evangelij Lux abeſſet, nihil inconceſſum ambitioni ſuæ cruenti Duces exiſtimabant; jus erat in armis, & Regionum fines, cùm ſuperbia & potentia creſcerent, illis decreſcere videbantur; ſed *Mſtibogium* egregiè perdomuit *Hoſti-vitus*. *Sukoslaus* deinde *Bilinenſis* Dominus *Tetcæ Craci ſecundi filiæ* Propronepos renovavit bellum, & *Sla-viborij Mielnicenſis* Comitis (ſanctæ *Ludmillæ* Patris)

Patris) ditiones ferro & igni pervastans totam *Regionem Pragensem* in ultionem accendit; prælio victus, cùm se in Arce sua, quam *Sukoslavv* à se nominaverat, clausisset, expugnatus, truncatis manibus & pedibus in flumen *Egram* injicitur, quæ omnia cap. 3. hujus libri, & in *Notis* ad id caput à me narrata recordor. His prosperis successibus, ùt fit, elatus *Hosti-vitus*, majora moliri cœpit, venítque in spem, quæ olim in *Sorabis Carolus Magnus* armis occupârat, ea se recipere posse. Pax æquavit omnia: nam An. 840. *Francofurtum* ad *Ludo-vicum Pium* Imperatorem cum *Celedruho* patruele profectus, pacem optimis conditionibus fecit, primus quòd sciam nostrorum Ducum, qui cum Imperatoribus amicitiam coluerit. Pacem sanctè colente *Hosti-vito Lucensis Pro-vincia* inutili & inconsulto, deinde, ùt malorum consiliorum mali, ùt plurimùm sunt exitus, propemodum exitiali bello flagravit, quod An. 846. inchoatum annis 10. variâ fortunâ acceptis, & redditis cladibus protractum est. An. 850. *Saxones* & *Franci*, qui fidem datam violaverant à *Bohemis Lucensibus* magnâ clade affecti, tantùm non sub jugum sunt missi, ùt narrant *Rudolfus*, *Schaffnaburgensis*, *Cal-visius*, *Brunnerus* noster, omnésque rerum Boicarum Scriptores. Porrò *Hosti-vitus* circa An. C. 849. aut quod postea probabitur 856. vitâ excessit. Septemdecim Imperij annos tantùm ei tribuit *Stransky*, quod in tanta multitudine & varietate actionum vix adducor, ut credam. Conjux *Hosti-vito* fuit *Milosla-va* de *Dvvorce Hraboslai* filia, quam ex stirpe sua descendisse hodiéque gloriantur Equites *Borinij*; ex hoc conjugio natus est *Borzi-vojus I. Bohemiæ Princeps Christianus, quod felix faustúmque sit.*

Fœderum violatores puniuntur à Deo.

Boriniorum antiqua Prosapia.

NOTÆ in Caput undecimum.

Hostivitus quasi Hospitalis &c. Nulla virtus divitias commendat magìs, quàm *Hospitalitas*; & in excipiendis Hospitibus magnificentia; ejus rei Symbolum sunt arbores illæ, quæ alienos ramos adoptant sibi, & fovent ac nutriunt ùt suos; talis *Platanus* & *Morus*, in quibus *ficus* libenter hospitatur; ipsa *morus* in castanea fago, & pyro, aliæque innumerabiles, quas noster *Forerus* in *Viridario* refert. Pulcherrimum spectaculum, *cùm ramum ramus adoptat*, ùt canit *Ovidius*. neque hâc ratione arbor vilescit, sed potiùs exornatur velut *Eiresione* apud Græcos, de quo eleganti ramo, & varijs iisque pulcherrimis stirpibus constante, vide *Strabonem* lib. 1. & *Suidam*. Adde, quòd etiam in Barbaris, Hospitalitatem magnis præmijs affecerit Deus, referúntque *Annales Polonorum Piastum Crusvicensem* ea sola de causa Imperium *Poloniæ* meruisse, atque ut ejus familia tot sæculis perennaret, quòd hospitalem sese exhiberet omnibus, qua de re vide *Cromerum* in Historia Poloniæ.

Forer. Disp. de Plantis.

Beneficentia populo Principem conciliat.

Fratrem habebat Mstibogium &c. Hunc alij *Ctibogium*, alij *Diepoldum* (quod nomen post multa sæcula primùm notum esse cœpit) appellant. Fractus à fratre *Hostivito*, ùt erat inquies animi, bellum in *Moravos* transferre cupiebat, in ipso belli

Hostiviti humanitas.

apparatu, à Cacodæmone ſtrangulatum in Arce *Obbi Weleslavinus*, alij fulmine ictum perijſſe ſcribunt; multum eâ tempeſtate in homines Deo connivente mali dæmones poterant, ut ſi non ritè aut minùs ſolennibus verbis adorarentur, cultores ſuos interficerent, quod mille exemplis, vel ex *Bohemiæ hiſtoria*, probari poteſt: filium parvulum *Mſtibogij* (quem alij *Radislaum*, alij *Drzslaum* idigitant) *Hoſtivitus* ætatis, & fortunæ miſeratione ad ſe recepit, & *Budecij* literis excolendum optimis Magiſtris commiſit, eíque adulto poſtea paternam ditionem, & *Principis titulum* reſtituit. Hunc eundem *Radislaum* exiſtimat *Weleslavinus*, quem *Principatui Pragenſi* imminentem & inhiantem, ut Populo parceret, S. *Wenceslaus* ad ſingulare certamen provocârit, quod prorſus inveriſimile eſt: faciamus enim eum cùm ab *Hoſtivito* ad Scholas Budecenſes mitteretur (circa A. C. 840. tunc enim regnavit *Hoſtivitus*) decennem fuiſſe, cùm viciſſim conſtet Divum *Wenceslaum* ante An. 920. non attigiſſe Rempublicam, ùt dicemus poſtea, igitur *Radislaus* cùm provocaretur minimùm 90. annos ætatis numerabat, ridiculum autem fuiſſet capularem ſenem à Divo Wenceslao Juvene in duellum vocari. Sanè de eo Scriptores vitæ S. Wenceslai, ùt de æquali, & juvene non de effæto ſene loquuntur. Exiſtimo igitur alium *Radislaum* eúmque juniorem fuiſſe ſenioris *Radislai* filium aut nepotem, qui S. Wenceslao negotium faceſſiverit, victúſque miraculo vocis cœleſtis, *ne feri*, ducente eum *Pragam* velut in triumpho SS. Duce Chriſti fidem ſit amplexus.

De Radislao

Placidè Imperium aſſumſit à Patre relictum &c. Hoc maximè bonum eſt hæreditariorum Regnorum, quòd Imperio incertum ſucceſſorem non relinquant, proinde præſcindatur omnis ſpes inquietis & turbulentis ingenijs res novas moliendi; augeſcit periculum inde, quòd nemo tum ſit, qui clavum Regni teneat, cui ſubditi adhæreſcant, & periculum propulſent. Reipublicæ Romanæ interitui nihil aliud cauſam dedit, quàm quòd Imperatore mortuo *Senatus Romanus* & Legiones diſſentirent, & de Electione novi Imperatoris convenire illi ſententijs, hi armis non poſſent; adeóque factum ut uno propè tempore triginta Imperatores, veriùs Tyranni, cum ſummo Majeſtatis Romanæ & Imperij dedecore numerarentur. Videantur Politici præſtantiores; qui unâ ſententiâ omnes hæreditaria Imperia præferunt Electivis; qua de re prudentiſſimè diſputat in Argenide *Barclayus*.

Hæreditarium Regnum ſecurius, quàm electivum.

Jus erat in armis &c. Si gladio Jus ad Regnum acquiritur, omnis Princeps ad Regnum alienum occupandum jus habebit. Gladio non alligatur juſtitia, ſed juſtitiæ gladius datur in manum, ut juſtè vibretur. Injuſta arma & cum nullo Juris titulo ingenioſè & ridiculè deſcripſit *Abele in Metamorphoſi Telæ judiciariæ* vocátque illud Fauſt-Recht/ in hunc ſenſum Rex neſcio quis moriens dixiſſe fertur, cùm incertum hæredem in Regno relinqueret, multóſque filios haberet, eum fore ſucceſſorem ſibi, qui ex filijs acutiorem enſem haberet; *Julio Cæſari* eâdem ratione gladius velut titulus juſtitiæ fuit, nam ùt narrat *Appianus*: cùm retinere exercitum vellet, vetante *Marcello Conſule* & *Senatu*, *Cæſar* admotâ ad gladij capulum manu reſpondit: *hic impetrabit*. Turcæ hodiéque gladium, & potentiam armorum ſuorum jus habere ad omnia Regna exiſtimant, veteri exemplo *Scytharum* & *Sauromatarum*, qui *enſem in terram defixum* pro Deo colebant, eíque ſacrificabant, innuentes: magnum eſſe *Deum Gladium*, qui Regna alijs daret, alijs eriperet. Unde ingenioſè *Divus Auguſtinus* in libris de Civitate ſcripſit: *Remotâ juſtitiâ quid Regna ſunt, niſi magna latrocinia*? vidêre hoc *Athenienſes*, qui quotannis infeſtis ſolennibus *Enſem* poſt multas accuſationes condemnabant, eúmque cædium Authorem proclamabant, ſignificantes, magnum illum aliquando eſſe injuſtitiæ miniſtrum. O quàm multorum *enſes ab Athenienſibus* hodie accuſari & damnari poſſent!

Gladius ſæpe iujuſtitiæ ſervit.

App. l. 2. de bebis civil.

Ælian. Var. Hiſtor. l. 8.

Proſperis

Prosperis successibus elatus &c. Felicitas plerosque infatuat, ideóque ingeniosè *Horatius fortunâ dulci ebrios* vocavit, quòd prosperis successibus homines quodammodo inebrientur. Gravis est sententia *Gobryæ* apud *Xenophontem*, quam exemplis approbare possumus: *Difficiliùs reperitur, qui secundam, quàm qui adversam fortunam bene ferant*, & *Tantalum* ait *Pindarus, non potuisse concoquere felicitatem suam.*

Felicitas multis infelix fuit.

Muretus l. 5. variar. lect. c. 15.

Cum Celedruho Patruele &c. Hæc de *Celedruho* habet *Weleslavinus*; sed quis ille *Celedruhus* non adjicit; filium nihilominus *Mstibogij Celedruhum* ab aliquibus appellatum postea alio in loco tradit, sed nullâ ratione sustineri hoc potest, cùm *Hostivitum Francofurtum* venisse A. 823. affirmet, quo Anno *Radislaus* seu *Celedruhus* natus non erat, ùt Chronologiam examinanti patebit. Quod A. 823. attinet à *Weleslavino* indicatum, quo *Francofurtum Hostivitus* accesserit, accurati, & ad Chronologiam attenti Scriptores A. 840. *Francofurti* inivisse fœdus *Hostivitum* cum *Imperatore Ludovico* posuerunt, idem sensit *Stransky*, cùm ait *Ludovicum Pium Imperatorem*, percusso cum *Hostivito* fœdere, *eóque Socio Imperij* appellato paulò pòst obijsse, id est, ùt habet *Ricciolus* 20. Junij A. 840. sed neque tum *Celedruhus* comes *Hostivito* esse potuit, ùt ex dictis, quæ attulimus patet.

De Celedruho.

Pessina in Marte Morav. l. 2. c. 5 Stransky in Rep. Bojem. c. 8. Ricciol in Chronolog. reform. in Chronico magno.

Lucensis Provincia exitiali bello &c. Hujus belli summam faciam ex antiquissimis Scriptoribus, *Rudolpho Fuldensi, & Lamberto Schaffnaburgensi, Sigeberto*, deinde ex cæteris rerum Saxonicarum & Boicarum Scriptoribus, præsertim ex *Brunnero*. A. 846. *Ludovicus, Ludovici Imperatoris* filius, ùt *Saxones* tumultuantes compesceret, cum exercitu instructissimo in *Saxoniam* contendit; erat ei necessarium iter, per aliquam *Bohemiæ* partem, & nominatim per *Lucensem Provinciam*. *Hostivito Pragensi Duce* (plures enim tunc *Bohemiæ Duces* imperitabant) ob fœdus nuper ictum, nihil se commovente, *Wratislaus Lucensis Dux* (quem *Aventinus* & cæteri Germaniæ Scriptores corruptè, ùt in aliarum gentium nominibus facere solent, *Wiztrachum* vocant) stolido prorsus consilio, *Ludovicum* transitu *Regionis Lucensis* prohibere conatus, bellum quod *Saxonibus* inferebatur, in se recepit. Protractum est bellum in duos aut tres annos cruentissimo semper, & ancipiti Marte; sed A. 849. vel sequenti *Ducum superbiâ ignominiosam cladem*, ùt loquitur noster *Brunnerus*, *accepêre Germani, ac ferro Bohemorum concisi, ignominiaq; & vulnerum pleni in castra pecorum more acti sunt, denique pro capite decidere coacti pro magno impetrârunt, uti salvus corporibus abire sibi ex Bohemia liceret.* Annis sequentibus reparata clades, & post iteratos conflictus complures, *Wratislaus Lucensis* imperata facere, atque obsides dare compulsus est. Conquiêrunt deinde bella & *Wratislaus* armorum satur, & senio gravis relictis adultis filijs duobus vitâ excessit Anno Domini 854. Patri senior filius *Wlastislaus*, more omnibus propè gentibus usitato, in Principatu successit; hoc indignè ferens minor natu filius *Slavata* (*Slavitagus* vel *Slaviza* ab aliquibus appellatur) Optimates Civésque Lucenses prece, pretio, ac promissis cùm delinivisset, sibíque faventes reddidisset, nullo negotio *Wlastislaum* fratrem deturbavit è solio, séque ejus loco *Principem* constituit. *Wlastislaus* omnis consilij & auxilij inops primùm ad *Ctiborium Soraborum Ducem* paternum amicum confugit, & in exilio vixit; re ad *Ludovicum Carolomanni* filium delatâ (qui ad se bella & paces istarum Provinciarum, nescio quo jure, nisi potentia & vis jus faciant, pertinere putabat) mense Augusto anni 856. per *Sorabos* iter faciens, Duce illorum *Ctiborio* unà assumto, adversus *Slavatam* duxit exercitum. *Slavata* juvenis acer, & ad bella natus, qui gloriam & vitam juxta haberet, egregiè tutatus est locum (etsi agri omnes *Lucenses* arderent) & longè antè præparatis commeatibus, viris & armis, *Ludovici* conatus fortiter non minùs, quàm feliciter elusit. Sequens annus non æquè *Slavatæ* felix illusit: perosi impotentem juvenis dominationem Optimates Civésque, qui solâ

Lucēse bellum à Francis gestum.

Slavatæ ex Lucensi Principatu dejecti.

 utili-

utilitate fortunam ſuam metiuntur, legitimum reſpiciebant *Principem*, quo ille animadverſo neque Civibus, neque muris ſatis fidens, ad *Borzivogium* recentem, & primi anni Principem, cognatum ſuum primò, deinde cùm fœdera non ſinerent, ad *Radislaum Moraviæ Regem* ſe recepit. Interim *Wlaſtiſlaus* exul, Imperium recuperavit; frater ejus *Slavata Dux Radislai* conſtitutus & pacis & belli arbiter inter *Radislaum* & *Carolomannum* factus, in utramque partem authoritate, conſilijs, & manu multùm fortunam *Radislai* adjuvit. Quæ omnia *Brunnerus* noſter, *Aventinus*, *Spangenbergius*, aliíque antiquiores Scriptores commemorant. Hinc manifeſtè patet, quod in Epitome & alibi ſæpe diximus, *Jlluſtriſſimam Slavatarum gentem à Przemyslo* deſcendere: cùm enim à *Wratislao Principe Lucenſi* originem ducant, neceſſariò conficitur, eos ex Ducum Pragenſium ſangvine proficiſci; quid autem *Slavata* vel *Slaviza* in *Moravia* geſſerit, & quâ ratione ejus poſteritas in *Bohemiam* redierit, in *Stemmatographia* latiùs diximus.

Slavatæ in Moraviam ſe recipiunt.

Brun. Annal. Bojor. p. 2. l. 6. ad A n. 857. Avent. Annal. Boji. l. 4

Spangen. in Chron. Sax. ad A. 856.

Conjux Hoſtiviti Miloslava &c. Connubia Principum magno delectu, & conſilio iniri debent, quia facillimè familiam Principalem in gravia pericula conjiciunt. Ideò non malè dictum eſt, *à Proba Falconia* inſigni Poëtria, *mulierem eſſe argumentum ingens*, propter quas, ſcilicet, tot bella ſuſcipiuntur, tòt cædes perpetrantur. Decipit Principes audacia, & libertas fœminea, & novi mores, quibus perditè, cùm odiſſe debeant, *uxorij Principes* delectantur. In conjugijs Principum maximè ſpectanda ſunt tria illa, quæ in Rhetorum Scholis decantantur: *utile*, *honeſtum*, *delectabile*. Utilitatem Princeps quærit in conſangvinitate & affinitate, quæ amicos parit, in bello & pace armat & exornat. Cùm gloriæ & dignitatis ſuæ retinentiſſimos *Principes* eſſe oporteat, ea familia eligenda eſt, quæ æqualis, aut non multum inferior ſtatu Principis habeatur. Quod ſi connubio plures amicitiæ acquirantur, & familia quantumcunque nunc exilis, tamen olim honorata & Imperatoria fuerit, ingens lucrum ex ejus cognatione acquiret Princeps, eámque ſibi in obſequijs omnibus (quaſi novus fortunæ Conditor) obnoxiam reddet.

Conjugia Principibus magno conſilio ineunda.

DISSERTATIUNCULA
DE ADVENTU CZECHI, ET INITIO CZECHORUM.

MAlè conciliata lis eſt, & nunquam definita ſatis de Czechi adventu, súntque in ea re tam diſcrepantes ſententiæ, ut non centum, ſed quingentis annis à ſeſe diſtent, ùt in *Notis ad Caput primum* hujuſce libri diximus. Repetam breviſſimè quid autores ſentiant, & refellam nervosè, tum ſententiam meam (quam toties à me, exprimere conati ſunt maximi in Hiſtoria viri, *Peſſina*, *Crugerius*, & amicus meus R. D. *Boleluczki &c.*) aperiam. Ante omnia notandum eſt, qui de *Czechi* temporibus & adventu ſcripſerint, in tres claſſes dividi poſſe; *alij* enim nimis citò & intempeſtivè eum in *Bohemiam* inducunt, *alij* tardè ejus adventum ponunt, *alij* mediâ quadam viâ incedunt. Duo termini

Duplex ſententia Scriptorum.

mini temporum sunt: Annus videlicet 278. alter terminus Annus Christi 814. nam improbabilis nimium & inverisimilis est *Schleinicij* sententia qui *Slavorum* Populos etiam ante Christum natum habitâsse in Bohemia fingit, & *Marcomannos, Herulos, Quados, Vandalos* inter *Slavorum* Populos connumerat, quod ab omni antiquitate, & ab omnibus omnium gentium Historijs refellitur, & nullum invenit subscriptorem. Qui igitur *Czechum* A. 278. venisse scripserunt, *Weleslavinus* & *Codicillus* evidenter refelluntur duobus argumentis: *primò*, quòd nullum pro se testimonium adducere possint; nam postremus, cujus librum *de Origine Czechorum* diu quæsitum nusquam invenire potui, nullas *Weleslavino* probationes suggessit. Alterum, ídque potens argumentum est, quòd usq; ad ea tempora Annum scilicet 278. *Marcomanni* aliíque Germaniæ Populi, *Bohemiam* incoluerint, ùt L. 2. C. 3. probatum à nobis est, neque ulla *Slavici* adventûs mentio in antiquis Scriptoribus reperiatur. Porrò *Weleslavini* Chronologia quàm malè subsistat, Cap: 8. hujus libri probatum est. Qui alterum extremum tenent, sic manifestè rejiciuntur: *Schleinicius* qui Annum 814. posuit, cogitur omnes Bohemiæ Principes Ethnicos ex natura rerum proscribere, nam cùm *Borzivogium* constet certissimò A. 856. *Bohemiæ* gubernationem auspicatum esse, non potuêre ab A. 814. usque ad 856. duodecim *Bohemiæ Principes* intra tam breve tempus spatium gubernationis habere, nisi eos florum & vermiculorum vitam habuisse dicamus, adde quod *Christannus* proximus eorum temporum, & Primus *Bohemiæ Scriptor Boleslai* Sævi filius, de *Libussa Przemyslo* loquens disertè asserat, multo interjecto tempore ad *Borzivogium Bohemiæ* Imperium devenisse, & ex *Przemysli Sobole Rectores seu Duces multos in Bohemia regnâsse*, quæ omnia si *Czechus* A. 814. intravit *Bohemiam*, necessariò delebuntur; vide alia argumenta, quæ Lib. 2. Miscell. contra hanc novam, & improbabilem sententiam attulimus. Jam & sententia *Hagecij* sustineri non potest de A. 644. cùm antiquiores memorias *Czechorum in Bohemia* habeamus. *Stransky* Scriptor egregius, & Chronologiæ, quæ fundamentum omnis historiæ censetur, tenacissimus, etsi nunquam Annum *Czechi* nominare voluerit, tamen cùm *Przemyslum* 632. obijsse nonagenario majorem statuat, non difficile erit ejus de adventu *Czechi* sententiam deprehendere; ponit enim *Czechum* annis 27. regnâsse, & cùm longo tempore Principatus vacâsset (annos decem vacâsse Imperium omnes alij affirmant) successisse in Imperio *Cracum* vel *Crocum* primum seniorem (qui 39. gubernârit annos, ùt ipse *Stransky* disertè affirmat) inde *Cracus* vel *Crocus* junior 50. Principatûs annos explevit, *Libussam* posuit annis 13. solam imperâsse, *Przemyslum*

Schleinicij.

Weleslavini

Christan. in vita S. Ludmillæ.

Hageciusrefutatur.

Stransky.

 verò

verò annis 41. post *Libussæ* mortem Imperium continuâsse. Ergo subtractis ab A. 632. annis 180. quos annos implevêre regnando *Czechus*, *Croci* duo, *Libussa* usque ad *Przemyslum*, remanent anni 452. quibus *Czechum* advenisse *Stransky* cogetur dicere. Propiùs ad nostram sententiam accessêre duo historiæ lumina, *Cromerus* & *Welserus*, qui circa *Attilæ* tempora *Czechici* Populi in has oras adventum posuerunt, *Attila* verò A. C. 441. & sequentibus, *Hunnorum* exercitus, in Europam cœpit immittere.

Cromeri & Welseri sententia.

Sentio hîc à me expectari, quid ipse probabile existimem, qua in re defectu monimentorum nullam demonstrationem adferre potero, sed probabilem conjecturam, quis enim in illa Barbarie (præsertim cùm nullum fidei lumen has Provincias illustrâsset) bonis literis locus? ex vicinis tantùm *Germaniæ* Scriptoribus, via ad solvendam tam difficilem & intricatam quæstionem invenienda est. *Statuo in primis, certa ab incertis separanda:* Incerta esse omnia existimo, quæcunque de ætatibus Principum nostrorum traduntur, hunc scilicet 39. hunc 50. annis, hunc 19. imperasse &c. quæ *Weleslavinus* aut *Stransky* Principibus attribuit. Cùm enim de ipso Cardine rerum, seu de *Czechi* adventu nihil certi statuere possimus, quis hæc tam minuta certò affirmare possit? aut ex quo Scriptore antiquo ista sumuntur? tacet de annis Principum Ethnicorum *Pulkava*, tacet *Cosmas*, tacet *Christannus*, qui si ista tam minuta habuissent in manu, sinè dubio posteris tradidissent. Neque in hoc reprehendendi sunt *Weleslavinus* & *Stransky*, neque eorum fides & authoritas elevatur (ùt quidam somniarunt, & objecerunt) quòd annos nostrorum Principum confinxerint, seu potiùs ordinârint: non enim ipsos Principes aut eorum nomina fabulosè nobis obtruserunt, sed accepta à vetustis Scriptoribus nomina, & successionem, verisimiliter per annos diviserunt, quod necessariò illis faciendum erat, cùm hoc prætererint Antiqui: in historia enim cùm deest Scriptorum clara authoritas, etiam conjecturæ valere solent probabilibus argumentis innixæ. Sic videmus fecisse duos historiarum omnis Ævi Principes *Dionysium Petavium*, & *Jo. Baptistam Ricciolum Nostros*, illum in aureis libris *Rationario Temporum*, & *Doctrina Temporum*, hunc verò in *Chronologia Reformata*, ubi cum multorum Regum & Principum in *Europa* & *Asia* nomina haberent, eorúmque successiones, non extarent tamen, & ignorarentur determinati & certi anni Principatûs eorum, ipsi quid verisimiliter dici poterat, quot annis scilicet regnaverint, attulerunt; ob quam diligentiam illis habenda est gratia, & non reprehendendi sunt, sed potiùs laudandi; id etiam fecêre alij Chronologi, ùt Salianus, Panvinus &c. ità nos etiam fecimus in divisione an-

Incertus est Czechi adventus quoad tempus.

Weleslavin. & Stransky excusantur, quod Principum annos probabiliter ordinârint.

ne an-

ne annorum à *Czecho* usq; ad *Borzivojum*. Hæc ad defensionem *Stransky* & *Weleslavini*. *Secundò*: interstitia vel interregna nunquam à *Weleslavino* & *Stransky* computantur; an verò satis credibile est uno Principe extincto, statim in articulo sequentis diei alium suffectum esse? aut nullum Procerum, & Populi conventum, quo Dux novus eligeretur, & solennibus cærimonijs inaugurarctur, expectatum fuisse? hæc certè interstitia in 12. *Bohemiæ* Principibus necessariò admittenda sunt, neq; nudè transmittenda. *Tertiò*: inter ignota computamus, quando nam priores *Boij*, *Marcomanni*, *Quadi*, & cæteri qui incoluêre *Bohemiam* exacti è *Bohemia* sint, qui *Bohemiam* incolentes, sinè dubio *Czechum* & *Lechum Bohemiam* ingredientes accessu prohibuissent, fatendum est *Marcomannos*, qui *Bojos Bohemiâ* expulerant (ùt probatum est Lib. 2. Miscell.) in *Romanam Danubij* ripam transgressos, alias, aliásque terras occupâsse, tamen cùm in *Bohemia* habitâssent, credibile omninò esse non potest, habitandas abs se terras concessisse *Slavis*, eósque in communionem tot bellorum quæ cum Romanis gesserunt, quæ enumerant *Welserus* & *Goldastus* ac cæteri, assumere voluisse; quo semel admisso, *Piasecij* & *Schleinicij* sententia tota corruat necesse est, qui *Slavos* ab omni memoria, etiam ante *Bojos* & *Marcomannos Bohemiam* incoluisse nullo argumento probabili adducto affirmant. Quando verò *Marcomanni Bohemiam* reliquerint non constat satis; probabile tamen est circa An. 257. id contigisse. De his Migrationibus *Marcomannorum* videatur *Lazius*, & nos Lib. 2. Miscell. à Cap. 3. His igitur in incerto relictis, quid verisimile existimandum sit, adferemus; cujus sententiæ nostræ jam præjudicium magnum fecimus in *Epitome* nostra, & toto Lib. 2. Miscell. neque Lectorem in nostram sententiam cogemus, sed quod probabile existimaverimus breviter adferemus. Sunt autem, quæ certa esse putamus sequentia. *Primò*: pro certissimo debet haberi: *Borzivojum Ducem Bohemiæ* A. C. 864. Christi sacra *Welehradi* in Moravia suscepisse (non ùt *Hagecius*, *Weleslavinus*, *Stransky*, *Theobaldus*, & cæteri asserunt A. 894.) id evidenter probatur ex Vita *S. Cyrilli* & *Methodij*, quam recitat *Bollandus* noster in actis Sanctorum 9. Martij. Hoc igitur primum punctum habeatur Chronologiæ. *Secundò*, æquè certum est, & illud: longè ante A. 644. Bohemos, Slavos, incoluisse. *Non entis*, ùt ajunt Philosophi, *nullæ sunt actiones*; atqui Slavorum in Bohemia actiones ab Antiquissimis, & omnis historiæ peritissimis Scriptoribus longè ante hunc annum (scilicet 644.) adducuntur; igitur luculenter *Hagecius*, & qui eum secuti sunt, falluntur, qui adventum *Czechi* illo anno posuerunt. Inprimis Boicæ historiæ clarissimus author *Marcus Welserus* (qui priore

sæculo

Quid nobis verosimile videatur.

Borzivojus quando baptizatus.

Bohemi Slavi citiùs Bohemiam ingressi.

ſæculo hiſtoriam Bojorum magno Doctorum applauſu conſcripſit, & nuper ab *Arnoldo V. C.* ſecundis curis egregiè adornatus prodijt) diſertiſſimè affirmat: cùm *Boji* & *Marcomanni* utrique Germanorum populi Bohemiâ pulſi cederent, *Czechum* & *Crocum Venedorum Reges* ſucceſſiſſe, Bojos verò ad Nariſcos abijſſe. *Illud*, ait Welſerus, *dubitationem non habet, Marcomannos ſociósque populos pulſos eſſe interiore Hercyniâ, à Slavis Sarmaticâ gente, quæ Ducis Czechi nomine privatim dicta, nunc appellationem retinet &c.* & hoc, ait, contigiſſe ſub *Attila*, qui in Imperium Romanum irrupit A. 444. (ùt ex omnibus hiſtoricis oſtendit *Baronius, Ricciolus*, & alij) idem ſenſit *Cromerus* hiſtoriæ Polonæ præcipuus conditor. Sed evidentiùs probari poteſt authoritate Veterum & Novorum Scriptorum, qui *Slavos Czechitas*, Slavoniam Provinciam fundâſſe tradiderunt: *Bonfinius Slavoniam Ungaricam, Boëmorum Coloniam* appellat. Clariùs id expreſſit alio loco hiſce verbis: *Slavi è Regionibus Tranſiſtrianis ſeu Transdanubianis* (ex noſtra videlicet ripa, nobis *Cis*, Bonfinio ſcribenti *trans Danubium*) *promanârunt, atque Iſtriam & Dalmatiam occupârunt, eámque de ſe Slavoniam dixêre. Primas ſedes* (notet Lector) *trans Danubium non reliquêre; ex quibus Bohemi, Poloni &c. adhuc permanent.* Huic ſententiæ aſſtipulantur *Krantzius Blondus*, & plerique Scriptores Vngarici, ac ferè omnes qui de Slavonia egerunt, ipſíque Slavones ex Majorum traditione ortos ſe à Bohemis gloriantur. Sed me alióſque Chronologiæ ſtudioſos maximopere movet *Bollandi* noſtri authoritas, qui quàm firmo pede in hiſtoria & Chronologia incedat, ſciunt omnes, qui vel unum Tomum ejus legerunt; is ergo Tomo primo Februarij, ad ſextum ejus diem *Commentario Prævio* §. 9. apertiſſimè demonſtrat Slavos A. C. 547. tranſiviſſe *Danubium* (ex noſtra ſcilicet ripa) & *inter alias Provincias, Slavoniam, Carinthiam &c. obtinuiſſe, diúque ſinè Rege fuiſſe;* deinde ab Hunnis ſervitute oppreſſos Regem ſibi elegiſſe *Samonem*, cujus induſtriâ libertatem recuperârint; electum eſſe *Samonem* Slavorum Regem A. C. 623. regnâſſe annis 35. Hiſce Slavorum gentibus *S. Amandum Epiſcopum* Evangelium Chriſti prædicâſſe; idem Bollandus in vita *S. Domitiani Slavorum Ducis & Martyris* ad 5. Febr. docet: *Samonem Regem Slavorum* A. C. 637. *Francos*, qui Slavos invaſerant, repuliſſe. Unde ſequitur Slavones (Czechorum Coloniam) longè feliciorem fuiſſe nobis, quibus tardiùs Evangelij lux affulſit. Hæc omnia *Bollandus Vir* omnis hiſtoriæ ſacræ ac profanæ ſcientiſſimus ex *Procopio* & *Fredegario* antiquiſſimis Scriptoribus evincit, ut nemo niſi cui ferrea frons ſit, obſiſtere poſſit. Porrò poſt A. C. 530. Slavi ex Slavonia, & Dalmatia Boicam armis vexare cœperunt, ità de his bellis *Adelzreiterus*: *hos qui à Thaſſilone*

Welſer. l. 3. rer. Boi.

Bohemi Colonias ducunt in Slavoniam.

Cromer. l. 1. c. 7. 8. 14. 16

Bonfin. Dec. 1. l. 10. init.

Idem Dec. 1. l. 8.

Krantz. in Vanda: Blond. hiſt. Dec. 1. l. 1.

Quinam Slavi Bojos armis laceſſiverint.

Adelzr: hiſt. Boi. p. 1. l. 6. n. 15.

lone Rege Bojorum A. 595. devicti sunt, Paulus Diaconus Slavos appellat, quos (iterum observet Lector) *trans Danubium ortos* (in nostra scilicet ripa) *in Illyricum, aliásque Romani Imperij Provincias Iustiniani Imperatoris ævo irrupisse Procopius, & Jornandes meminerunt.* Justinianus verò A. C. 527, Imperium auspicatus est. *Paulus Diaconus*, qui A. 760. historiam scripsit de hoc bello ità apud *Welserum* loquitur: *A. 595. Thassilo Rex Bojorum* (scilicet primus ejus nominis, Thassilonis secundi Abavus) *Slavos graves perpetuò & infestos vicinos* (nota nomen *vicinos*; id est penes Bavariam habitantes) *bello aggreditur: quorum præter Czechorum nationem* (*quæ aliquando Sarmatiâ effusa Bojohemum tenet*) *alia Quarentanorum Dalmaticis oris progressa, Norici partem Hadriaticum sinum vergentem insidens, Boicam premebat &c.* Scio non in omnibus editionibus *Pauli Diaconi Czechorum* nationem nominari, ùt notavi L. 2. Miscel. c. 18. in Notis. Sed *Welserus* aliam & longè meliorem *Pauli Diaconi* sententiam copiosiùs & latiùs expresserit.

Procop. l. 1. de bell. Goth. Iornand. in reb. Get. Paul. Diac. l. 4. cap. 7. de gest. Longob. Welser. l. 3. rer. Boic.

Satis jam probatum est Slavos ex Bohemia Colonias in Slavoniam deduxisse, ídque ante A. 644. Unde errâsse convincitur *Hagecius* cum suis sequacibus; cùm ante A. 547. imò citiùs Slavi Bohemi juxta citatos Authores extiterint. Existimo longè etiam ante A. C. 500. & 400. in Bohemia habitâsse: quâ enim ratione *Czechorum* populus nuper adveniens ex sedibus hisce Transdanubianis in *Slavoniam, Carinthiam, Dalmatiam, & Illyricum* tam numerosos exercitus emittere, & tot colonias deducere potuisset? hoc factum esse oportuit jam Populo impletâ Bohemiâ; non potuit autem tam citò Populo impleri, nisi duobus vel minimùm sæculis Bohemiam inhabitâssent antequam A. 540. & si *Adelzreitero* credimus A. 526. Colonias duxissent, maximè si, ùt plures docent, *Czechus* nonnisi trecentos aut sexcentos secum socios, & commilitones, præter fæminarum turbam adduxerit. Hoc argumento victus *Joannes Matthias à Sudetis* (qui singulari & eruditissimo libro de Czechi adventu disputavit, qui liber inter meas manus est) annum *Czechi* adventûs posuit 407. vel 457. *Tertiò* consentiunt vetustissimi Scriptores, & qui eorum authoritate nituntur, *Hostivitum* Patrem *Borzivoij* Ducis An. C. 856. obijsse, & *Ludovicum II. Slavizam* vel *Slavatam Lucensi* Provinciâ expulisse (ùt antè probatum est) ergò *Borzivojus* post Patrem tunc regnare cœpit. *Quartò*: probabile & ferè certum est: *Marcomirum* (*Pharamundi* Patrem Stirpis Regiæ Gallicæ originarij, quem totâ propè Germaniâ usque in Bohemiam Imperium extendisse perhibent) in conjugio habuisse *Milenkam* Craci I. vel Croci filiam quod apertè satis firmatur ex *Reusnero* & *Henninges*, post *Weleslavinum* &c. qui *Marcomi-*

Hagecij chronologia non subsistit

Borzivojus Principatum auspicatur.

Pesina in Marte Mora. Sectione 1. c. 4. in Notis.

De Marcomiro.

Trithem. in compend. 1. vol. de orig. Francorum.

rum Bohemis vicinum regnâsse disertè tradiderunt; quod etiam *Trithemius in libris de Origine Francorum docuit ex Hunibaldo* vetustissimo Historico, qui *Marcomirus* vixit sub *Valentiniano II.* & *Theodosio* An. C. 379. & ultrà, ùt *Adrianus Jordanus* Societatis Jesu in Gallico libro An. 1683. edito de Regia Stirpe Galliæ ad *Ducem Condæum* ostendit. Quippe filius *Marcomiri Pharamundus* Originarius Regij stemmatis Galliæ in Regem est An. 420. ùt omnes Scriptores consentiunt, assumtus, & Anno 428. decessit.

Ricciol. Chro. reform.

His igitur præmissis, cùm Annus certus in illa Barbarie sæculorum nominari non possit, satis probabili conjecturâ adducor, ut credam, inter An. 300. & 330. *Czechum* in has oras venisse: jam enim *Marcomanni* (ùt dixi Lib. 2. Miscell.) exacti erant, & in ripam transdanubianam translati, unde vacuas terras, ubi nunc sumus, reliquerunt; Si ergo Craci II. filia *Milenka Marcomiro* nupsit (qui paulò antè An. Christi 400. vixit, ùt est in *Ricciolo*) omnia ordinari bellissimè poterunt, si inter annos 300. & 330. Czechum vixisse dicamus: venerit enim sub *Turskone*, deinde post ejus mortem eidem successerit, & annis 27. regnaverit, tum Regiâ sede annis quindecim vacante *Cracus* vel *Crocus* Pater 50. regnando impleverit annos, *Craco II.* annis 62. (juxta *Stransky* & *Weleslavinum*) Imperium *Bohemiæ* obtinente, facilè ad id tempus perveniemus, quo *Milenka* tradi in conjugium potuerit *Marcomiro*. Hâc nostrâ sententiâ spectatissimi & probatissimi Authores conciliabuntur, & (quod in his tenebris sæculorum nihil curandum est) paucis annis dissidebunt, ùt *Cromerus*, *Welserus* (qui *Attilæ* ævo *Czechi* adventum ponunt) & *Jo. Mathias à Sudetis* qui A. 407. posuit, aliique in nostram sententiam omnes attrahentur, maximè verò *Weleslavinus* & *Codicillus* qui annum 278. adventûs *Czechi* posuerunt; quantulum enim est ad A. 300. vel 330. ab A. 278. sed objectiones prius dissolvendæ sunt, ut nostra firmetur sententia.

Conciliatio Scriptorum.

Crom. l. 1. c. 2 usque ad 10.

Observandum hoc loco est: *Cromerum* Nobilem Poloniæ Historicum, in nostram sententiam nullo negotio adduci, & nobiscum conciliari posse; cum enim tradat, brevì post Annum Christi 300. *Henetos, Venedos*, uno verbo *Slavos* adverso Danubio in *Pannoniam* cæterásque vicinas Provincias ascendere cœpisse, quàm facilè fieri potuit, ut per *Moraviam* in *Bohemiam* tunc desertam, & cultoribus vacuam (jam enim *Marcomanni* abierant, ùt in Epitome probatum est) aliqua Slavorum manus & multitudo *Czecho Duce* priùs per *Croatiam* deducta, novas terras exquirens, in *Bohemiam* inter An. 300. & 330. transmisso Danubio, adveniret?

Cromerus facit pro nobis.

Nobis-

Nobiscum etiam faciunt, & longè maturiorem *Czechi* adventum, quàm *Hagecius* collocant, peritissimi duo historiæ Bohemicæ & Moravicæ Scriptores sæculi nostri *Thomas Pessina* Ecclesiæ Pragensis Metropolitanæ Decanus, quem consule in *Marte Moravico*, & *Georgius Crugerius* Societatis nostræ Sacerdos, quo Antiquitatum Bohemicarum peritiorem non habuimus; hic ergo nobiscum se sentire manifestè ostendit in *Sacris Pulveribus Regni Bohemiæ* (quibus omnes antiquas Bohemiæ memorias complexus est) his verbis: *Hagek ingressum Czechi ponit A. 644. Sed hunc adventum longè acuratiùs annotaverunt Weleslavinus in Prolegomenis sui Kalendarij, & Stransky in Republica. Lege, quæso utrumque; stat penes te, cum quo velis tenere: ego etiam in anteriora tempora inclino.* Hæc Crugerius. Ad objectiones veniamus.

Authoritas Pessinæ & Crugerij.

Crug. in Iulio ad 15. diem.

Objectio prima, cur igitur non assentiris *Weleslavino*, cùm 30. aut 40. annis tantùm posteriùs *Czechi* adventum ponis? responsio facilis: quia *Czechi* adventus si 278. ponatur, Chronologiæ prorsus adversatur: nam *Aureolus* (quod ipse telum validissimum putat) Anno 262. occisus est, quo tempore *Czechus* ex *Illyrico* fugere non potuit, nam ætas repugnat; deinde non est occisus in *Illyrico*, sed ad *Mediolanum* in Italia ad Pontem, qui hodiéque *Pons Aureoli* dicitur, ùt alibi probatum est. *Weleslavini* igitur sententiam de A. 278. Chronologiâ contradicente sequi non possumus.

Objectiones solvuntur I.

Lib. 2. Misc. cap.

Objectio II. ex Principum annis petitur: nam à *Czechi* adventu juxta nostram sententiam usque ad *Borzivoij* baptismum, & Christi fidem susceptam (quam suscepisse certum est A. 864. ùt ante diximus) id est ab A. 315. (nos enim ponimus indeterminatè *Czechi* adventum inter A. 300. & 330.) usque ad A. 864. decurrerunt anni 549. & regnârunt Principes in Bohemia duodecim cum Borzivoij initio, qui cœpit regnare A. C. 856. Quâ ratione igitur dici potest quinque sæcula regnando implevisse, & tanto tempore regnâsse? in nulla historia fortasse reperietur exemplum, ut duodecim tantùm Principes 549. annis regnârint.

Objectio II.

Difficilis primâ fronte objectio est, *sed ad pauca respicientibus*, quod, ait *Aristoteles*, errori proximum est, oportet enim multa respicere eum, qui bene & prudenter velit judicare.

Inprimis respondeo: Nos nihil certi & evidens de numero & vita Principum nostrorum habere. Quis enim asseverare potest, non plures in Bohemia Ethnica Principes extitisse, quàm qui nominantur? *Wnyslaum*, *Wladibojum* seu *Wlademarium*, Bohemiæ Principes *Hagecius* & plures alij Scriptores nostri nesciverunt, quos tandem ex historijs manuscriptis & Authoribus Germanis, qui propè coævi fuerunt eruimus; plu-

res fortasse eruerentur, si *Annales* Bohemiæ vetusti (quos in tunicis & corticibus arborum scriptos fuisse alicubi testatur *Hagecius*) extarent; *Cosmas* primus fuit, qui Bohemiæ historiam confecit, & A. 1125. vitâ decessit post annos septingentos & amplius quàm à *Czechis Bohemia* populo impleri cœpisset; facilè igitur fuit aliquem ex Principibus præteriri, aut aliquem hiatum temporum admitti, cùm omnes *Cosmæ* narrationes tantùm ex traditionibus, & pauculis veterum Notatis ortum habuerint. Ac profectò (quod repeto) nisi Germanorum Scriptorum, qui tum, aut propè ea tempora vivebant, & ea, quæ viderunt, describebant, authoritate niteremur, magna pars historiæ Bohemicæ nutaret; v. g. si *Jornandem, Procopium, Vitikindum, Hermannum, Sigebertum, Nonnosum, Wipponem, Frodoardum, Reginonem, Ditmarum, Helmoldum*, & cæteros magno numero, non haberemus, nihil de bellis cum *Carolo Magno* ejúsque filijs, & Nepotibus, Abnepotibúsque gestis, nihil de Lucensium Principum cum Francis bellantium historia, nihil de *Celedruh*, nihil de *Lecho* vel *Lechone*, nihil de *Itzo* (quos inter Bohemiæ Duces aliqui Scriptores nominant) nihil de *Slavicza* vel *Slavata*, nihil de Moravia & Rege *Samone*, nihil de *Rege Rastizize* vel *Rastice*, seu *Radislao &c.* ex nostris Annalibus haberemus.

Historia Bohemiæ nititur Germanorum Scriptorum authoritate.

Secundò respondeo: longam nostrorum Principum vitam fuisse: si vel quatuor Principes nostros *Cracum 2. Przemyslaum 1. Nezamyslum* & *Mnatam* accipias (juxta *Pulkavæ, Stransky, Weleslavini* & aliorum Scriptorum supputationem) ex quatuor horum Principum vita ducentos octodecim annos confeceris: nam *Cracus II.* duos & sexaginta annos, *Przemyslaus* quinquaginta quatuor, *Nezamyslus* quadraginta novem, *Mnata* tres & quinquaginta regnârunt annos; restabunt igitur ferè octo Principes, qui reliquum tempus regnando impleverunt.

Anni Principum Bohemiæ cur nō sint computandi à vita ad vitāPrincipis.

Tertiò: malè computari annos à *Czechi* adventu usque ad *Borzivoij* regnantis annum nonum: non enim 565. annis continuis regnârunt 12. *isti Bohemiæ Principes*, sed multa tempora ex ijs annis subtrahenda sunt: subtrahendi enim sunt anni minimùm 10, cùm *Czechus* advenit, & *Turskonem* adjuvit, quibus privatus, & nondum Princeps in Bohemia vixit; Item *Turskone* occiso aliquot anni fluxerunt antequam *Czechus* succederet; deinde anni minimum 10. aut 12. subtrahendi, postquam mortuo Czecho *per longissimum tempus* (ùt *Stransky* loquitur) *Duce caruerunt Bohemi*; Item aliquod tempus, quo *Libussæ* sorores Imperio cesserunt, & hæreditatem parentis diviserunt, & Optimates ac populus *Libussam* pro Duce acceptârunt; Item anni 13. quibus *Libussa* sola regnavit in Bohemia; Item anni minimùm 6. tutelæ *Wratislai Lucensis Principis* cùm parvum

vum filium *Neklanum Crzezomysl* reliquisset; subtrahenda etiam sunt necessaria Interstitia temporum, quæ inter unius Principis mortem & alterius creationem effluxerunt: non enim, ut primùm aliquis Princeps obijt, sequenti die in ejus locum alter successit: convocabatur enim populus ad certam diem ad Comitia (ùt scripsi Decade 2. Miscell. l. 2. c. de *Creatione Principum*) acceptabatur Princeps ab Ordinibus & præsertim à Nobilitate, postea mitrâ *Przemyslai*, vestibus & calceis ejusdem induebatur, ad fontem *Gezerka*; præstabantur juramenta novo Principi, novus Princeps Magistratus conferebat Nobilitati &c. &c. Subtrahenda item *Legatio in Poloniam Bohemorum* ante electionem *Craci II.* & plura hujusmodi; quid si etiam *Czechus* post A. 315. advenerit, cùm asseruerimus inter 300. & 330. advenisse? qui omnes anni si colligantur, facilè annos quinquaginta vel sexaginta conficient, quibus subtractis pauciores erunt anni Principum nostrorum; subtrahe præterea incisiones, & segmenta annorum & mensium: ut siquis Princeps medio anni mense moreretur; aut alter in anni fine crearetur Princeps, historia nihilominus eis annos integros tribueret. Quod si non observetur, magnas controversias inter Historicos facit; nos autem (ingenuè fateor) non habemus vera puncta mensium, quibus Principes sunt mortui, aut creati. Sed hæc omnia, ùt dixi, multùm detrahunt de annis regnantium Principum; cessabit igitur admiratio, quomodo tot annis regnare potuerint: talia enim exempla passim in historijs, & Chronologijs leguntur, & nominatim in *Riccioli Chronologia Reformata*, & in libris *Dionysij Peta-vij* Nostri. v g. sex primi Reges Romanorum annis 218. regnârunt, ùt habet *Ricciolus*, ergo duodecim potuissent regnare annis 436. totidem annis circiter quot nostri Principes regnârunt subtractis subtrahendis, ut non numerentur Romanorum Regum interstitia: *Romulus* enim præter triginta septem annos regnavit menses duos, & dies octodecim, & *Numa* post Interregnum unius fere anni regnare cœpit. Et hæc omnia, ùt dixi, probabilem nostram faciunt sententiam, posśúntque in Principibus primis Bohemiæ talia interstitia plura inveniri.

Multi annî subtrahendi ex annis antè & post ætatē regnantium Principum.

Chronolog. T. 3. P. 2. Catal. 26.

Quartò. Quorundam Principum nostrorum vitam & Imperia nimis abbreviaurnt nostri Scriptores, ùt apparet in *Vogeno*, *Crzezomyslo*, in *Neklano*, & *Hosti-vito*, quod etiam fecerunt in sequentibus Principibus post *Borzi-vojum*; plura alia ad defensionem Chronologiæ nostræ possent addúci.

Ut autem *Chronologiæ* nostræ ratio probabilior reddatur, adferam hoc loco divisionem omnium Principum, à *Czecho* usque ad *Borzi-vojum*, non quòd ità esse existimem (nam defectu monimentorum nihil

certi statui potest) sed ut quid mihi verisimile videatur, legentibus aperiam; cùm enim *Weleslavino*, *Stranskyo*, & cæteris licuerit probabiliter annos *Principibus* nostris apponere, eandem mihi audaciam assumsi, & singulis Principatûs annos adjeci, ídque ùt Lectores intelligent satis probabilibus conjecturis; cæteroquin nihil refert, utrum Lectores meam sententiam sequantur, an non, modò illa admittantur, quæ certa esse in hac ipsa dissertatione posui, & alibi probavi.

Divisio Annorum à Czecho usque ad Borzivojum, juxta probabilem Conjecturam.

Quam diu verosimiliter nostri Principes regnârint à Czecho.

315. *Anno Christi.* FAciamus *Czechum* venisse A. C. 315. hunc annum pono, quia *Weleslavinus* ait sibi lectum *Czechum* venisse vocatum in auxilium *Turskoni* pro *Licinio Ethnico Imperatore* adversus *Constantinum Magnum Imperatorem* pugnanti, qui hoc ipso anno, ùt habet *Petavius* noster, cum *Licinio* conflixit in *Pannonia* (quanquam *Ricciolus* ponat A. 317.) venerit igitur *Czechus* in auxilium *Turskoni* in *Bohemia* regnanti. A. 315. qui in his prælijs interijt. Neque statim ùt insinuant Authores *Czecho Imperium* oblatum est, sed multo interjecto tempore, & ùt *Weleslavinus* & *Stransky* loquuntur, *jam seni Czecho* ab utroque populo *Slavorum* (antiquo scilicet qui ante *Czechum* in *Bohemiam* advenerat, &

10. 1. *A. C.* 325. novo quem secum *Czechus* adduxerat) delata gubernatio est. Hanc moram inter adventum *Czechi*, & inter *Turskonis* mortem & *Czechi* electionem decem Annos suspicor explevisse.

27. 1. *A. C.* 352. *Czechus* ùt disertè tradit *Stransky* 27. annis mitissimè & prorsus paternè imperavit.

Post *Czechi* mortem partim dolore amissi Ducis, partim quòd desperaret Populus, parem successorem inveniri posse, maximè quòd *Klen*

15. 1. *A. C.* 367. filius *Czechi*, nullam spem boni Ducis faceret, 10. vel pluribus annis Duce Bohemia caruit (*sat longo tempore*, ait *Stransky*, *sine Duce vixerunt*) donec inquieti homines pacem publicam perturbarent, sceleráque & rapinæ increscerent; itaque necessario consilio Princeps quæsitus est, & ad

1. 1. *A. C.* 368. *Lechum* fratrem *Czechi* in *Poloniam* missa legatio est (unum annum ultro citróque commeantibus Legatis damus) senex *Lechus* ætatem fractam & effœtam excusans consilium Legatis dedit, ut *Cracum* vel *Crocum Dominum* in *Wladorz* Principem crearent. Erat in flore ætatis *Cracus*, qui

50. *A. C.* 418 Principatum continuis annis 50. prudentissimè & felicissimè gessit. Sub hæc fraterna *Polonorum* gens, quòd Principe careret, missis Legatis *Cracum* oravit, veniret, discordias authoritate Senili componeret, ac reliquum

quum vitæ tempus apud eos exigeret; *Cracus* etsi multùm obniteretur,
victus tamen Legatorum precibus, priùs *Czechis* suis imposito filio, *Cra-*
co II. appellato, in *Poloniam* discessit.

Cracus II. juxta *Welesla-vinum* & *Stransky* 62. imperavit annos, & 62. I. A. C.
relictis tribus filiabus discessit è vita. 480.

Tres filiæ *Craci II. Bohemiæ* sibi Imperium divisêre, certis Regioni-
bus cuilibet assignatis: hæc divisio annos 2. insumsit. 2. I. A. C. 482.

Inde summa rerum *Libussæ* natu minimæ virgini, & *Sibyllæ Bohe-*
miæ permissa, sorores maritorum & filiorum amoribus implicabantur;
ità *Sibylla* solà sinè viro 13. annis populum *Bohemiæ* judicavit. 13. I. A. C. 495.

Post hæc initio à *Wrsso-vecijs* facto (qui conjugium *Libussæ* affecta-
bant) coacta Virgo maritum sibi *Przemyslaum Nobilem* aratorem *Stadi-*
censem Dominum conjugio copulavit; qui cum *Libussa*, eáque mortua
solus usque ad longissimam ætatem *Bohemiam* gubernavit. *Stranskium*
Authorem habeo 54. annis imperâsse. 54. I. A. C. 549.

Post *Przemyslaum Nezamyslus Przemyslai & Libussæ* filius successit;
unanimi Scriptorum nostrorum consensu 49. Annis imperavit. Post 49. I. A. C. 598.
hunc *Mnata Nezamysli* filius (*Stranskio* Authore) in Imperio 53. exegit 53. I. A. C.
Annos. Notandum est *Welesla-vinum*, malè, ùt ità dicam, sibi consci- 651.
um, quatuor sequentium Principum annos annotare omisisse, nè fortè
titubâsse in numeris deprehenderetur.

Mnatam excepit filius *Vogenus*, cui *Stransky* 28. Imperij annos tri-
buit, ego ob multitudinem actionum, & diuturna bella cum *Romanis*,
cum *Saxonibus* sæpius, & cum *Misnicis*, aliisque hostibus; fundatam &
extructam *Veterem Urbem Pragensem &c.* Annos 38. tribuo nullo repu- 38. I. A. C.
gnante, faventibus quibusdam manuscriptis. Idem sentio de *Wnyslao*, 689.
quem *Hagecius* in suis *Annalibus* omninò prætermisit; at *Stransky*, & ve-
tera *Ecclesiæ Pragensis* manuscripta *Wnyslaum* in ordine Principum sem-
per nominant, eúmque diutissimè imperâsse significant, annos igitur Im- 26. I. A. C.
perij ei tribuunt 26. *Crzezomyslum* deinde Principem accepit *Bohemia*, 715.
quem 42. annis sceptra tenuisse *Stranský* posuit. 42. I. A. C.

Neklan deinde duodecim annorum puer relictus à patre, sub tutela 757.
Wratislai Lucensis Principis 6. annos, donec decimum octavum ætatis 6. I. A. C.
annum attingeret, perstitit. Pòst suis auspicijs gubernavit Remp. annis 763.
45. timidissimus Principum, & ideò vicinorum armis, & contemtui ob- 45. I. A. C.
noxius; sed strenuissimos militiæ Duces nactus *Principatum Bohemiæ* re- 809.
pulsis hostibus utcunque defendit.

Filius Hosti-vitus vel *Milehost*, bello & pace insignis Princeps (ùt in
Capite XI. dictum est) postea belli pertæsus, longam pacem coluit, &

47. in

47. in Imperio exactis Annis filio *Borzivojo* primo *Christiano* An. Christi 856. moriens, Principatum reliquit.

Is post annos novem *Welehradij* in Moravia Christi fidem suscepit sacris aquis ablutus. Qui baptismum *Borzivoij* An. Christi 894. posuerunt (ùt *Weleslavinus*, *Stransky*, *Hagek &c.*) irrefragabiliter ex *Baronio*, *Bollando*, & ex vitis *SS. Cyrilli* & *Methodij*, à Coævo authore scriptis, quas recitat *Bollandus*, refelluntur. Chronologicum errorem, qui irrepsit in *Cosmæ* historiam per Scriptoris negligentiam & inscitiam, ostendi in *Epitome* ex *Christanno* antiquissimo, & antiquiore, quàm *Cosmas* fuerit scriptore, quippe *Boleslai* primi seu Sævi filio.

Baron. in Annal. Eccl. Boll. in vitis SS. T. I. Martij ad 9. diem

Epit. rer. Boh. l. 1. c. 3. Christann. in vita S. Ludmillæ.

Quod si quis in hac mea conjecturali annorum ab adventu *Czechi* ad Baptismum *Borzivoij* Divisione annos sex aut novem desideret, addat ex Interstitijs Principum atque ex ijs, quæ in responsione ad *Objectionem* secundam attulimus, quot annos voluerit, & Chronologiæ satis fiet.

TABU-

TABULA II. Genealogica Przemyslæi ſangvinis uſque ad Borzivojum, primum Chriſtianum.

Przemyslus Stadicenſis villæ Dominus. ♆ Libuſſa Croci II. filia Bohemiæ Princeps.

Nezamysl Princeps V. ♆ I. Hruba de Budovicz. II. Lidomira de Wolan.
Radobeyl Princeps Lucenſis, Teplicenſis & Lipenſis.
Lidomir Princeps Srbienſis in Luſatia & Miſnia. *ignoratur Succeſſio.*

Mnata VI. Princeps Bohemiæ. ♆ Strzezyslava de Hlazow.
Libka.
Pohogka.
Slavena.

Smyslibog obijt triennis.
Vogen alijs Bogen, VII. Princeps Bohemiæ. ♆ Bañka de Zwolice.

Wnyslaus, alijs Uneslaw, vel Unyslaw VIII. Princeps Bohemiæ. ♆ N. ignoratur.
Wratislaus I. Princeps Lucenſis ſeu Zatecenſis, vel potiùs Luzicenſis. ♆ Kazka vel Kraska de Kaſſina, alijs Walna Przechi filia.
Styba uxor Bezdechi.

Crzezomysl IX: Princeps Pragenſis. ♆ Libuſka de Weleslawicz.
Wratislaus II. Princeps Lucenſis. ♆ N.

Neklan Princeps X. Pragenſis. ♆ Ponislawa de Wolſſine.
Nebyhoſt. obijt ſeptennis.
Wlaſtislaus Princeps Lucenſis. ♆ Widislawa de Prautku, alijs Wladislawa.
Slavata Princeps, ex quo deſcendit familia Slavatarũ.

Hoſtivit ſeu Milehoſt Princeps Pragenſis XI. ♆ Miloslawa de Dworce.
Mſtibog vel Ctibog Princeps Caurzimenſis vel Zlicenſis.
Zbislaus Princeps Lucenſis ſubmerſus in Egra fluvio.

Borzivojus XII. Princeps, de quo in ſequenti Tabula.
Radslaus vel Drslaus Princeps Caurzimenſis.

G

NOTÆ

NOTÆ in Tabulam II. Genealogicam Przemyslæi ſangvinis.

PRima linea nota eſt ex Capite IV.

Secunda linea *Nezamysli* nota eſt ex Cap. 5. Uxores *Nezamysli* deſcripſi ex *Weleslavino*, cùm alij Authores ſileant, idem eſt de *Nezamysli* fratribus *Radobeylo*, & *Lidomiro*.

Tertia linea *Mnata* &c. in Cap. 6. de eo dixi. *Strzezislava* ſcribitur fuiſſe filia *Rahnovij*. *Lipka* & duæ aliæ filiæ *Nezamysli*; aliud nihil ſcitur.

Quarta linea de ea Cap. 7. egimus, reliqua ſunt ex *Weleslavino*.

Quinta linea de *Wnyslao* egi Cap. 8. uxorem ejus in Scriptoribus non invenio, uti neque *Wratislai* Principis Lucenſis, neque de *Stiba* quidquam reperitur.

Sexta linea *Crzezomysl*, actum eſt de eo Cap. 9. uxoris *Libuſſcæ* Pater ſcribitur fuiſſe *Rodmil*. *Wratislaum II.* poſui ob argumenta, quæ attuli in Notis ad C. 10.

Septima linea de *Neklano* diximus Cap. 10. de uxore *Ponislava* nihil habeo dicere. De *Wlaſtislao*, & fratre ejus *Slavata*, latè egi Cap. 10. & 11.

Octava linea de *Hoſtivito* egimus Cap. 11. ejus uxorem *Miloslavam* vocat *Weleslavinus*, de *Mſtibogio* Principe Caurzimenſi hæc habet idem *Weleslavinus*, eum cùm *Hoſtivito* bellum geſſiſſe, Arcem *Mſtibin* conſtruxiſſe; à dæmone cùm non ſatis ritè eum coleret, ſtrangulatum eſſe in Arce *Obbi*, & reliquiſſe filium *Radislaum*, de quo egimus Cap. 11. *Zbislaus* puerulus à Præceptore ſuo natione *Thuringo* in *Egram* conjectus, demerſus eſt; quem Præceptorem *Hoſtivitus* cepit, & coëgit arborem eligere pro ſuſpendio.

Nona linea de *Borzivojo* XII. *Principe* Bohemiæ agemus in ſequentibus; ubi etiam ejus ſtemma & propagatio adducetur.

Pervenimus ad XII. *Bohemiæ* Principem *Borzivojum*. Hi duodecim *Bohemiæ* Principes ex tribus familijs orti fuerunt, ſcilicet: ex *Czecho*, *Craco*, & *Przemyslo*. *Czech* præter ſe nullum ex gente ſua Ducem reliquit, etſi *Supan* & *Tureſcus* fratréſque eorum proximâ cognatione *Czechum* attingerent, & filius *Klen* adſtaret, præteriti tamen omnes in *Croci* electione fuerunt. Graves Authores affirmant, ùt antè monui, *Wrſſovecios* ſeu *Ravitas* (quorum glorioſam ſtirpem totâ *Bohemiâ* & *Poloniâ* diffuſam videmus) ab eadem cum *Czecho* origine, aut fortè ejus filio *Kleno* deſcendere, aut quocunque alio titulo, *Czechum* ad eos pertinuiſſe videri; quo nomine poſtea *Bohemiæ* Principatum velut ſibi, gentíque ſuæ debitum repetebant, cúmque id armis non poſſent, inſidijs, & malis artibus tentabant efficere, multóſque è *Przemyslæa* gente Principes, exceptos inſidijs, ùt narrant hiſtoriæ, peremerunt, at nunquam quod cupiebant conſecuti, *Przemyslæâ* Principum & Regum ſtirpe ad An. uſque Chriſti 1305. (quo Anno in *Wenceslao* ultimo *Olomucij* confoſſo, concidit) in gradu ſtante & quamvis Interregnis pluribus turbata ſit *Przemyslæorum* Principum dominatio interrupta nunquam eſt, cùm ipſi Interreges ex eadem ſtirpe, ùt videbimus, poſtea legerentur. Hujus ſtirpis Genealogiam claritatis gratiâ totam per partes in ſequentibus dabimus; *Croci* verò vel *Craci* jam Tabulâ primâ poſt Caput 3. dedimus. Porrò quæ hoc loco de familia *Przemysli* concidente & pereunte dixi, de Regnatrice familia intelligenda ſunt: nam alioquin tres adhuc ſtirpes ſuperſunt apud nos, ùt *Paprocius*, *Stransky*, alíque affirmant, quæ ex ſangvine *Przemysli* deſcendunt, & ſorte ſuâ contenti nullâ unquam ætate Principatum & Regnum affectârunt. Similia exempla adduci poſſunt ex aliarum gentium hiſtorijs, in quibus familiæ illuſtres quædam probantur à primis Regibus & Principibus deſcendere, nunc

Pulkava in hiſt. Bohem. Chronicon. Boleslav. M. S. Theobald. in Chronol. Ducum Boh.

Przemyslæa familia regnatrix quando perijt.

nunc tamen pridem præteriti à Regno, privatim vivunt, & Regna nihil ad se pertinere putant.

Notandum & illud II. hasce Genealogicas Tabulas, & quas confecimus antea, & quas conficiemus deinceps, ad eos potissimum *Bohemiæ* Principes, qui *Pragæ* imperârunt, pertinere; plures autem initio in *Bohemia* Principes imperitasse, certissimùm debet haberi; sed quodammodo devorati sunt à Pragensium Principum potentia, & paulatim in unius dominationem redacti, ùt *Bilinenses*, *Teplicenses*, *Lipenses*, *Lucenses*, *Caurzimenses*, & si qui fuerunt alij.

Notandum III. quas attulimus Genealogias *Przemyslæorum* Principum, defectu historiæ exactissimas non esse, an enim satis credibile est, Duces *Bohemiæ* Ethnicos, nunquam plures quàm unum vel duos liberos genuisse? at antiquitas regnantes tantùm recensere solita fratres Principum, patrueles, & filias maximè, nominare omisit, ut paucùlæ in Genealogijs adduci possint. Genealogiæ nostræ & aliorum non sunt absolutissimæ.

Caput XII.

Borzivojus Bohemiæ Princeps XII. & primus Christianus.

Cum lumine Christianæ fidei, lumen etiam *Bohemiæ* historia accepit, quod æquè in omnibus Populorum maximè septentrionalium *Annalibus* accidisse videmus; à *Borzivojo* Duce certiora sunt omnia & suis distincta temporibus. Igitur *Hostivito* Patre tumulato *Borzivojus* 22. ætatis Anno, prærogativâ *Przemyslæi* sangvinis (qui titulus etiam in liberis Regnis plurimum valet sempérque valebit) *Bohemiam* suscepit regendam. Domi charitate Populi, foris fæderum sanctitate, quæ Pater reliquerat, quietus in *Bohemia* sedebat *Borzivojus*, vicinis Provincijs omnibus bello ardentibus: *Radislaus Moraviæ Rex* (quem *Rasticen Germani* appellant) jam ab annis compluribus turbabat omnia, & maximè cupiebat *Borzivojum*, quò magis *Ludovico II. Lotharij* filio *Caroli Magni* Pronepoti par esset, in societatem belli pellicere. Ergo Anno 864. mense Junio *Welehradum* ad se invitat, quam opportunitatem *Cyrillus* & *Methodius*, *Swatopluco Regis Radislai* nepote plurimùm annitente, arripuerunt, Fidem Christi *Borzivojo* prædicandi: in pervigilio *S. Joannis Baptistæ* 30. Aulicis, quos omnes aut Proceres *Bohemiæ*, aut Procerum filios fuisse scribunt, solenni cerimoniâ lustralibus aquis ex- Cur Borzivojus Princeps in Moraviam descenderit.

piatus inter Christianos nomen professus est suum *Borziwojus.* Eam Religionis mutationem cùm accepisset *Bohemiæ* Populus, anilibus superstitionibus adhuc deditus consurrexit, & exauthorato *Borziwojo Stugmirum* (Germanis *Stillfridum*, *Bilinæ* quondam Dominum, ab *Hostiwito* *Borziwoji* Patre ob contumaciam, quòd suo Principi subdi nollet, *Bohemiâ* ejectum) revocavit, Ducémque constituit; at *Stugmir* apud Bojos bohemicè loqui oblitus, & de Religione Christiana Populo suspectus, præsertim factione *Borziwoij* invalescente, decimo quàm imperare cœperat mense, receptis decem argenti, & tribus auri talentis in Boicam redijt; *Borziwojus* ope soceri sui *Slawibori* Comitis *Melnicensis*, cujus filiam *Ludmillam* in conjugio habebat, recuperavit Imperium. *Stugmiro* ejecto Bohemos in Bavariam irruptionem fecisse, & omnia incendijs, & rapinis fœdâsse, abductis in servitutem multis mortalibus, narrat *Brunnerus* noster (nostri Scriptores hîc altùm silent) at *Borzivojus* utpotè *Christianus* Princeps, & ad justitiam bellorum attentus composuit omnia, & postquam septem annos in paterno Principatu optimè constituendo consumsisset, sanctæ solitudinis amore captus, quietem circumspiciens in loca sola *Tetinum* cum Conjuge Ludmilla commendato priùs Principibus & Populo, natu maximo filiorum *Spitihnæo* secessit.

De Stugmiro seu Stillfrido.

Brun. in Boicis p. 2. l. 6.

NOTÆ in Caput duodecimum.

Cum Christiana Fide historia illustratur.

C*Um lumine Christi historia lumen &c.* Nihil veriùs esse potest, nam Ethnici armis dediti literas oderunt, ùt hodiéque in Turcis & Tartaris videmus, apud quos malè frameæ cum penna scriptoria convenit; sed nimirùm quod *Alphonsus Magnus* dicere solebat: *Penna Scriptorum penetrat loricas bellatorum*, nec enim ulla virtus, militaris præcipuè, sinè auxilio literarum vivit & perennat. Ac permirum illud est omnium propè gentium historias à Viris sacris & Sacerdotibus primitus esse conscriptas; id probari potest inductionibus: apud nos certè in *Bohemia* primarij Scriptores, aut Religiosi, aut Sacerdotes fuerunt: *Christannus, Cosmas, Franciscus, Hagek, Dubravius, Pontanus, Pessina, Crugerius &c.* qua in re ridiculum se ostendit *Goldastus*, cùm *Hagecium* erroris insimulans, per *Sarcasmum* excusat, *condonandus*, inquit, *error historicus Sacerdoti*, quasi ignorare potuisset omnium gentium historias, à Sacerdotibus (non à *Causidicis*, qualis erat *Goldastus*) scriptas esse; nimirùm malè habebat *Goldastum*, quòd homines sacri Religionem defenderent, & primam in Republica esse debere docerent. Quis quæso, veritati studet magìs, quàm qui *ad aram veritatis* quotidie litant? *veritas enim*, ùt ait *Polybius*, *est oculus historiæ, quem is eruit, qui historiæ veritatem detrahit.* De hoc argumento videatur *Theophilus Raynaudus* noster Tomo 17. Tr. cui Titulus: *Malevoli erga Religiosos Ordines maledicti.* & iterum; *Benevoli erga Religiosos Ordines benedicti*, in quibus manifestè demonstrat, quam operam scientijs dederint & quale auxilium attulerint bonis literis sacri Viri, ac præcipuè Religiosi. Certè *Societas nostra* (absit verbo jactantia) hoc uno sæculo & medio, tot volumina in omni literarum genere vulgavit, quot legendis *Goldasti* ætas nunquam sufficiat. Verbo dicam: Sacerdotes rebus humanis exempti

Sacerdotes apud omnes gentes historiarum Scriptores.

Polyb. in præfat. histor.

exempti plùs habent otij; consilijs rerum adhibentur; paucioribus affectibus ducuntur; ijsdem scientijs sunt exculti, novitates oderunt, securiùs (quia nulli profano ob dignitatem obnoxij) scribunt, & veritatem proferre in lucro reponunt; libris abundant, & *Bibliothecarum* in Ecclesijs vetustis, Capitulis & Collegijs adyta perlustrant, quibus privati homines plerumque destituuntur, temporis parsimoniâ non laborant, quo cæteri negotijs Reipublicæ, re uxoriâ & familiari districti, propemodum carere videntur; denique impedimenta omnia scribendæ historiæ &c. absunt à Sacerdotibus, præsidia & adjumenta adsunt & suppetunt.

Comoditas sacrorũ hominum, historias scribendi.

Borzivojus primus Christianus &c. Idolorum cultores, omnes priores Principes fuêre, Religionem Christianam tamen in *Bohemiam* inductam *Neklano* & *Hostivito* regnantibus, inficiari non possumus, cùm in *Caroli Magni* & filiorum ejus gestis legamus quatuordecim *Bohemiæ* Proceres Christi fidem amplexos, & ab idololatria ablutos esse, sed ea ferè violentè non sponte gesta sunt, Victore Religionem imperante; ùt crepusculum matutinum diem, appellare non possumus, ità confinia ista superstitiosæ Anilitatis & idololatriæ Christiano nomine non dignamur: *SS. Cyrillus & Methodius* primi, publicè & privatim *Borzivojo* Principi, & Bohemiæ universæ cœlum, & diem aperuêre, ùt brevì dicemus.

Fuld. & Schaffnab. ad A. 846. Sigebert.

An ante Borzivojũ Christiana Fides in Bohemia?

Domi caritate Populi, foris fœderum Sanctitate &c. Alterum Principem amabilem, alterum honorabilem facit, dum fœdera sanctè servantur. Ecquod ait S. *Synesius* (in nobili illo tractatu de Regno ad *Arcadium*) *munitius Imperium est, quàm illud quod amore & charitate munitur?* amor enim subditorum est fidissima custodia Principum. Gloriatus est, gloriosissimus quidam Princeps se in sinu cujusque subditi sui securè somnum capere posse. O gloriatio optimo Principe dignissima! *Herodotus* talem nobis Principem depingit in *Xerxe*, cujus navis cùm in mari periclitaretur, & vectores ex multitudine hominum id fieri dicerent, multi ex Aulicis, adorato priùs Rege, se in mare præcipitârunt, ut Rex securiùs navigaret.

Amor subditorum custodia Principum.

L. 8. seu in Vrania.

Religionis mutationem &c. Nullâ re faciliùs turbantur Regna quàm Religionis mutatione, atque utinam hanc curam, quoties nova hæresis orta est, Reges suscepissent, ùt nihil novi in Religione admitterent, nulla hæresis eorum Regna turbâsset! nihil tunc *Arius*, nihil *Lutherus*, nihil *Calvinus*, & cæteri potuissent! novitas ipsa in Religione & Ecclesia, cui Deus se adfuturum usque ad consummationem sæculi continuo & non interrupto auxilio, & assistentiâ promisit (vel ex eo quòd sit novitas) damnatur, sic Religionibus, proh dolor! in quatuor partes divisus est Orbis, sed fiet aliquando unum ovile, & unus Pastor, & quod olim carmine lusimus: *Crux, quæ divisit, jungere sola potest.*

Religionis diversitas turbatio Reipublicæ.

Ludmillam in Conjugio &c. Etsi nuper dixeram in conjugijs *Principum* utilitatem & dignitatem & honestatem spectari debere, tamen cùm *Princeps* nec in suo satis securus est, consilium laudabitur, si familiam aliquam in suo Regno gloriosissimam & amabilem subditis, suo conjugio honoret, ad firmandam domi potentiam; quo fine *Borzivojus Ludmillam* accepit in conjugem *Comitis potentissimi Slavibori* filiam; quod nisi fecisset, nunquam Ducatum paternum recepisset; nullus enim in Patria est Nobilis & Illustris Vir, qui parentelâ destituatur, putántque ex ea gente omnes, imò & affines, & longè cognati tali conjugio Principis se honoratos, ideóque rebus Principis impensè favent, & si quid adversus eos struitur, observant & produnt, scientes quòd Principe mutato gratiam, & apud Populum æstimationem & authoritatem, quam nunc habent, sint amissuri.

An Principẽ deceat conjugium cum suis.

Borzivojus Welehradum invitatur &c. Hinc manifestè conjicimus, Bohemiam eo tempore (quod tamen plurimi Scriptores tradiderunt) *Moraviæ Regibus* subjectam non fuisse; id adeò patet ex hac invitatione & fœdere *Hostiviti* (non enim

Bohemia sub Borzivojo Moravis nõ subjecta.

eosdem amicos & hostes *Bohemi* & *Moravi* habuerunt, sed cùm *Moravi* bella gererent, *Bohemi* quiescebant, ùt apparet ex Scriptoribus) hostes *Moravorum* per *Bohemiam* pacatè in *Moraviam* transibant, & cùm *Moravos* vincerent, victoriâ modestè in *Bohemia* utebantur &c. accidisset contrarium sinè dubio si *Moravis Bohemia* paruisset.

Multis Principibus grata & utilis solitudo.

In loca sola Borzivojus secessit &c. Nihil gratiùs Regibus sapientissimis fuit, quàm posse illam Majestatis plenam personam deponere, & cum amicis (quibus maximè egent Principes) confabulari, atque etiam familiariter jocari. De sole Phaëtontis Patre osculum filio daturo, canit *Ovidius*: *Circum caput omne micantes deposuit radios.* Notum est etiam pessimis Principibus & Regnorum Præfectis hoc consilium, ùt Annibal Scotus observat, ejus verba sunt: *Magnis Viris sæpe secessus aguntur quò intentiùs iram, simulationem, & secretos animi motus exerceant, & in altitudinem se condant. Occasione postea oblatâ promunt, quæ in illa solitudine concoxerunt*; talem video solitudinem fuisse *Tiberij Imperatoris in Capreis.* Deteriores illi sunt, qui solitudinem prætextu pietatis sequuntur, ut inimicos ulciscantur suos, ut eorum promotionem impediant, ut Principem sibi concilient, & fucum faciant ex pietate &c. ut vias amicos adjuvandi inveniant, &c, &c. nihil horum *boni Principes* in solitudine agunt, sed statum Imperij sui seclusis affectibus examinant; damna accepta perpendunt; quâ ratione fideles subditi adjuvari possint, & his similia ad populi incolumitatem, felicitatem, securitatem pertinentia provident in futurum, egregiè *Annibal Scotus* politicorum initio hujus sæculi facilè princeps, quid agere cùm soli sunt Principes debeant, ostendit: *Principes*, inquit, *semper suâ manu conscribant: quantæ sint opes Publicæ; quantum sociorum civiúmque in armis; quot classes, quot Regna & Provinciæ, earúmque tributa; quot vectigalia, quæ necessitates singularum, quot largitiones suæ &c.* talem libellum reliquit *Tiberio Augustus*, & Patrum memoria *Francisco filio Cosmus Medices, Magnus Dux Hetruriæ.*

Comment. in Tac.

L. 1, in Tacit.

Quid cum solus est, Principi faciendum.

CAPUT XIII.

Spitihnæus primus ejus nominis, Princeps Bohemiæ XIII. & Wratislaus I. Princeps XIV.

Spiti-

Pitihnæus cedente *Patre Borzivojo*, & sanctæ solitudinis amore *Tetinum* abeunte circa A. C. 904. imperare Bohemiæ cœpit; at cùm ex malorum Politicorum legibus, idololatris subditis nimiùm mollem se ac facilem ubiq; præberet, & modicam Christianæ Religionis proferendæ, contra monita Patris & Matris curam susciperet, vix expleto Principatûs biennio nullâ re memorabili gestâ, divinitus ùt creditur sublatus è vita, in Teinensi *B. V. Basilica* Anno Christi 906. tumulatur. Principis perversa politia.

Eodem ipso Anno *Borzivojus* præsenti necessitate ex solitudine extractus, ut filij juventutem consilijs sustentaret, alterum filium juniorem *Wratislaum* nomine, ordinibus omnibus Bohemiæ volentibus & plaudentibus, præfecit. Nihil *Wratislao* ad bene regnandum, si ætatem excipias, defuit; ipsa juventus & gratia formæ, Populo, ùt solet, placebat; consilia ex abdito suggerebat Pater, & quasi à filio prodirent, ut authoritatem ei conciliaret, simulabat; id quatuor annis tenuit, dum denique Senio confectus *Borzivojus* fatisceret anno 910. *Tetini*, expletis 77. aut etiam pluribus annis, ibidémque sepultus. *Wratislaus* custode remoto, jam inde, quò ardens juventus & *Genius* incitabat, arma & militiam cogitabat, itaque cùm *Hunni Bojos*, & Germaniam infestarent, meminisétque à Bojis Patrem suum de Principatu propè dejectum, injuriæ memor, arma & copias suas cum Hunnis conjunxit, & quia exercitum ex Ethnicis majorem partem collectum haberet, multas Arces, castella, templa, cœnobia flammis delevit; sed *Otto* (non ille *Cæsar Magnus* cognomine, sed ejus *Avus Henrici Aucupis Pater*) collecto in subsidium Bojorum exercitu loco angusto, ubi equitatui pugnandi locus non esset, hostes nactus, & *Hunnos & Bohemos* fugavit, victoriam tamen non prosecutus; in *Thuringiam* igitur deflectentes & omnia vastantes irruerunt, ibíque *Burcardo* Regionis Domino occurrente, & in acie cadente, opima & pretiosa spolia retulerunt. *Hunni* domum revertentes, nullo amicorum & hostium discrimine *Moraviam* pervastabant, quibus irritatus *Wratislaus*, præcipuè quòd ejus auxilium *Moravi* imploràssent, subitò cum exercitu accurrit, & *Hunnos* depulit; ità quam antea infamiam sibi inussit ex societate malorum, eandem facinore militari delevit. Habuit uxorem ex *Lucensi* vel *Zluticensi* ùt alijs placet, Ethnicorum in Bohemia Provincia, nomine *Drahomiram* (quæ se Christianam fore lingvâ promiserat, mente in exitium omnium *Christianorum* ferebatur, & jurabat quotidie, quod postea factis sceleratis approbavit) *Duos filios Wenceslaum* & Boleslaum: alterum *S. Ludmillæ Tetinum* educandum dedit,

Juventus Principis placet populo.

Bella Wratislai.

De Drahomira.

Wratislaus

Wratislaus alterum minorem apud se retinuit, iísque Principatum, nè quid discordiæ inter fratres oboriretur, divisit, *Wenceslao Pragensem*, *Boleslao Transalbinam* regendas cum Principum tituloProvincias committens. Obijt *Wratislaus* An. C. 916. cujus tumulum apud S. *Georgium* in Arce Pragensi, hodiéque videmus, & legimus cum titulo *Beati*. Plura de his in Borzivojo L. 4. Miscell. & in Epitome diximus.

NOTÆ in Caput decimum tertium.

Subjecti quâ ratione Principi regendi si inter se moribus dissidiant.

I*Dololatris nimiùm tribueret &c.* Magnum arcanum politicæ est, cùm *Princeps* subditos habeat, aut lingvâ, aut studijs, aut Religione diversos cuinam se parti adjungere debeat? si jam in mores inductum est, hanc Provinciam his, illam illis legibus regere (maximè si promisit) id omninò tenendum est. *Scipio Ammiratus hæc in politicis* super *Tacitum* diligenter excussit; Religio sola excipitur, quæ Principi scopus esse debet, ad quem omnia referantur, quo in genere peccavit *Spitihnæus*, qui Religionem, & Regionem juxtà habuit, Exempla tot sæculorum ostendunt in Religione maximè peccari à Principibus, cùm omnes Religiones permittunt, quo facto Seminarium rebellionum sibi, & successoribus pariunt, sed excindenda, imò magìs effodienda sunt semina, *nè pars sincera trahatur.*

Principes laudabiliter successorem dubium non relinquunt.

Alterum filium juniorem Bohemiæ præfecit &c. Nihil gratiùs bonis *Principibus* esse solet, quàm filios Regnis imponere: nam quod desiderant fieri se mortuis, vident viventes; insuper gratius est regimen, quod ex senectute & juventute componitur: nam aulici senes à Patre, filio commendati non deseruntur, juvenes ætatis similitudine juveni Principi commendati spe eriguntur.

Juventus & forma Wratislai Populo placebat &c. Est quidam Principis vigor in juventa, qui Populo placet, & cùm Aristoteles scribat: *Juvenes beatificari propter spem*, longè veriùs est in *Principe*, qui etsi ignavissimus futurus sit, tamen nescio, quam indolem præsefert, omnésque ejus gestus, mores & dicta prout ætas fert, mobiles & inconstantes, in argumentum futuræ generositatis trahuntur.

Militia Principum opificium.

Wratislaus arma & militiam cogitabat &c. Militia est opificium Regum, neque aliter sese nobilitare faciliùs, quàm armis possunt, aut pace. Rari sunt Principes, qui olivâ, & lauro triumphârunt; illa utilitatibus Populi, hæc gloriæ Regis maximè subservit, militiæ triumphum non alibi pulchriorem & elegantiorem invenies, quàm in Plutarcho, ubi literarum studia cum armis comparavit. Est enim Regum cibus gloria; ùt enim venatores venatu vivunt, sic Reges victorijs; illud curandum ut justæ victoriæ sint, ut non modò ab hominibus, sed etiam approbentur à Deo.

T. 2. Moralium L. bellóne an pace clariores Athenienses.

De Ottone Henrici aucupis Patre.

Otto Henrici Aucupis Pater &c. Scriptores nostri in hoc *Ottone* falluntur, & *Ottonem Magnum* nominant Nepotem Proavi, ùt *Chronologiam* Imperatorum inspicienti patebit. Ego quoque à *Crugerio*, *Pessina* seductus *Ottonem Magnum Cæsarem* in *Epitome* nominavi, qui tum nascebatur.

Mulicbris dolus. *Lips. Elect. lib. 1. c. 5.*

Drahomira lingvâ promiserat &c. Scilicet, ùt ille ait: *Juravi lingvâ, mentem injuratam gero.* Et illud Nobilis, sed ignoti *Poëtæ:*

Omnis mulier intra pectus celat virus pestilens,
Dulce de labris loquuntur, corde vivunt noxio.

Nescio enim unde illa fraudis origo? *Aristoteles in historia animalium* de avibus loquens, plerosque masculos simplicioris ingenij, contra fæmellas fraudulentiores esse

esse animadverit; quod etsi in omni animalium genere verum non videatur, in genere humano tamen vix non concesserim.

Obijt Wratislaus A. C. 916. &c. *Hagek Borzivojum* A. C. 874. natum, mortùm 36. ætatis affirmat, ex quo conficitur (ùt patet) *Spitihnæum* tertio decimo ætatis Anno gubernaculis admotum, *Wratislaum* verò nondum expleto quarto decimo ætatis Anno *S. Wenceslaum* procreâsse; quod in Epitome falsum clarè ostendimus Lib. 1. Cap. 4. Chronologia Wratislai.

Caput XIV.

Sanctus Wenceslaus XV. Bohemiæ Princeps, atque etiam Rex.

Ratislaus duos impuberes filios moriens sui loco *Bohemiæ* reliquit: de *Boleslao* dicemus postea, *Wenceslaus* natu major, octennis erat dum Patrem amisit, quem Christiani Proceres, ut Matrem *Drahomiram* impotentem fœminam in officio continerent, útque certior ejus dominatio fieret, Populo ostentârunt; illum *Pragâ Tetinum* redeuntem *Ludmilla* avia, sanctissima Matrona, *Budecium* properavit mittere ad studia litterarum, addito Magistro morum spectatissimæ virtutis Sacerdote *Paulo Keicha*; *Boleslaum* alterum filiorum septennem *Drahomira* sibi educandum sumsit, sed brevì educationis diversitas apparuit. Secuta deinde sunt certamina Principum fæminarum: *Ludmilla*, ùt filij, ità & Regni gubernationem ex suprema voluntate *Wratislai* suscipere debuerat, *Drahomira* intercessit, & fæmineâ rivalitate Proceres muneribus promissis, aliisque artibus eò denique perpulit, ut modestissima *Ludmilla* jure suo decederet, & *Drahomira* Regni tutelam susciperet. Difficilè est explicare, quàm muliebriter & impotenter *Drahomira* regnaverit! multa *Christianorum* millia, in principali Urbe *Praga* potissimùm, ab Ethnicis favente ex occulto *Drahomira*, occisa sunt, tota *Religio Christiana* turbata, ut ultimum exitium *Christiani* nominis timeretur; insuper *Divam Ludmillam* Christianorum Matrem submissis percussoribus interemit. Evigilavêre Christiani Proceres, & agente Podivino *S. Wenceslai* Præfecto, ad constitutam diem *Budecio* adductus *Wenceslaus* est, etsi non am-

S. Wenceslai & Boleslai educatio.

Drahomiræ consilia ad opprimendos Christianos.

Wenceslaus XIV. annorum Matrem de Principatu deturbat.

pliùs, quàm quatuordecim Annos ætatis explêsset, A. 921. solio paterno impositus *Drahomiram* Matrem exauthoravit, & magno animo, supra ætatem disertâ oratione Proceribus & Populo audiente, & probante, ad suos abire jussit; *Boleslaum* fratrem ex cujus nomine Pater *Wratislaus* Vrbem abs se conditam *Boleslaviam* appellavit, eodem concedere permisit, ipse primum ibidem templum DEO construxit. Interea *Henricus Auceps*, qui modestiæ causâ Imperator appellari noluit, in *Bohemiam* cum exercitu ascendit, suppetias laturus rei Christianæ apud *Bohemos* laboranti, & stativa in *Insula Muldavæ* propè *Pragam* in *Holessovviensibus* & *Bubnensibus* agris fixit, & confirmato in Principatu *Wenceslao* rem quoque Catholicam confirmavit; mox Henricus *Wenceslaum* ad conventum Imperij Principum *Erfurdum* A. 935. invitatum, Regem appellavit, postea *Merspurgum* secum deduxit, & *S. Viti* brachium donavit, cujus honori *Wenceslaus* magnificum in *Arce S. Viti* templum exstruere cœpit. Plura de hujus SS. Ducis & Martyris gestis adferre supervacaneum puto, quòd ubique legantur; præcipua, & lectiora in Epitome nostra & Lib. 4. Miscell. leguntur. Tandem *Drahomira*, quæ in auribus filij continenter jacebat, & ipsâ ambitione *Boleslaum* instigante, *Wenceslaus per* speciem convivij extractus *Boleslaviam*, dum nocte mediâ pro more DEUM precaturus ad Ecclesiam se conferret, in ipso aditu templi *Princeps* innocentissimus, fraterno parricidio sublatus est è vita Anno ætatis 30. Domini 938. pridiè festi *S. Michaëlis Archangeli*, *Boleslaviæ* primùm tumulatus, postea *Pragam* ad *Ecclesiam S. Viti* devectus, innumeris utrobique claruit miraculis; Hæres *Bohemiæ* dictus, quem *Bohemos* in tutelam accepisse ipsemet sæpenumero super exercitus nostros in aëre medio apparens, aut etiam milites equo candidissimo vectus cum fulguranti hasta, aliísque cœlestibus armis ducens, hostes proterens, & configens, ostendit.

S. Wenceslaus Rex Bohemiæ.

S. Wencesl: Martyr.

NOTÆ in Caput XIV.

Pueri Principes misericordiam provocant subditorum.

Lib. 26. Hist.

Octennis erat, dum Patrem amisit &c. Innocentia ætatis sæpe filios Principum à vi & insidijs defendit, nam & genus, & proavi, & parentes pro pueris perorant, atque ipsa imbecillitas & lacrymæ securos præstant. Narrat *Ammianus*: *Macedones* cum Illyrijs dimicaturos *Regem* infantem in cunis locâsse, & infantis lacrymis commotos victoriam accelerâsse. Simile exemplum in Lovanio suo narrat *Lipsius*. Multò magìs octennis puerulus *Wenceslaus* Populo placere potuit, quia nihil habuit, quò offenderet, multa quæ *Principem* bonum promitterent; comparatione fœminarum regentium, pueri & filij *Principum* longè præponderant.

Ad studia litterarum Wenceslaus mittitur &c. Probatissimum consilium *Sanctæ Ludmillæ* fuit, in illa sæculi Barbarie; sapientérque *Alphonsus Magnus* dicebat: *Rex illite-*

illiteratus est asinus coronatus. Nollem tamen *Principem*, qui regnandi curis occupabitur, literarum studijs (nisi illa ad regimen Populorum faciant) occupari, ut v. g. *Poëta* sit *Virgilio* & *Homero* par; lingvas exoticas, Arabicam, Indicam, &c. calleat; ut *Astronomiæ* deditus insomnes ducat noctes; ut stellam aliquam novam inveniat &c. Scitum est illud *Marci Antonij Imperatoris* in vita sua, gratias Dijs agentis, quòd se neque magnum Poëtam, neque disertum Oratorem &c. esse voluerint, futurum enim fuisse, ut inutilibus ad regendum studijs immersus, boni Imperatoris munus non posset explere. Nimis docti Principes paucis laudati.

Educationis diversitas in fratribus apparuit &c. Educatio est altera natura; adeò etiam natura ipsa educatione corrigitur. Ut hoc ostenderet *Lycurgus* duos canes suis Civibus proposuit, quos cùm solvisset, alter ad lancem offâ plenam, alter venationi assvetus post leporem cucurrit, ùt refert *Plutarchus*; ídque maximè in educatione parvorum Principum experimur, magno damno Regnorum. Ferina *Drahomiræ* educatio ferum *Boleslaum*, *Ludmillæ sanctæ Wenceslaum sanctum* fecit; ille feritatis & crudelitatis suæ armis instructus, omnia se vincere posse putabat, *Wenceslaus* ob sanctimoniam suam in Angelorum præsidio securus nullum recusabat pro Religione periculum, & Deo pro se pugnante sinè metu vincebat. Diversitas educationis diversos facit Principes *Plutarch. de puer. educ.*

Certamina Principum fœminarum &c. Drahomira non magìs se fæminam probavit, quàm amore regnandi: duo quippe affectus illas in rabiem agunt, *ambitionis & amoris*, quibus persæpe vindicta adjungitur; ingeniosè *Juvenalis*; Fæminarum lites aulas perturbant.

- - - - - - minuti *Iuvenal. l. 5 sat. 13.*
Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio. Continuò sic collige, quòd vindictâ
Nemo magìs gaudet, quàm fæmina.

Id mille exemplis approbari potest, quæ obvia sunt, & nota omnibus; nec cessatur, donec stirpitus æmulas everterint, ùt hìc in *D. Ludmillæ* nece per summum scelus illata apparuit; ideò cavendum est Principi, nè duas æquali potentiâ mulieres in Aula sua crescentes habeat (quales olim *Pulcheria*, & *Eudoxia &c.*) quæ si committantur nunquam bonâ fide pacem colent, & Aulam totam factionibus, & discordiis divident.

Non ampliùs quàm quatuordecim annos &c. Magnanimitas hæc Adolescentis Principis, heroica habenda est, qui & supra ætatem sapuit matre conculcatâ ob Religionem cujus se defensorem & amatorem zelantissimum ostendit; sed hæc omnia, ùt in M. S. Codicibus invenio, *Podivino* Authore gesta sunt, quem inter Proceres fidei Christianæ propagandæ ardentissimum invenio, vide ejus mortem in *Christanno*, quam edidimus in *Epitome*, longè diversam ab ea, quæ in vulgaribus Scriptoribus legitur. B. Podivini merita in rē Christianam

Regem appellavit &c. Moraviam novo Rei *Wenceslao* adjectam consentiunt Authores. *Witikindus* coævus Scriptor, & comes itinerum, ac militiæ *Ottonis Magni*, ait, mira quædam de *S. Wenceslao* quem viderat, narrari; sinè dubio intelligit Angelorum comitatum, qui eum ad Imperatorem accedentem comitati sunt, & eum in omnibus periculis tutati, ùt in duello *Radislai* apparuit. *Witik. L. 1. Ann. Sax.*

Drahomira in auribus filij &c. Fæminarum & maximè *Matrum* preces plùs quàm armatæ sunt, si continenter admoveantur, omnia vincunt; quod enim impetu non conficitur, morâ & temporis tractu facilè superatur. Januam si claudere velis, non id faciendum est impetu, sed tractu; eandem uno impetu non perfregeris, perfringes terebello svaviter adhibito & intorto; sic fit in gratijs, & beneficijs quærendis, quod enim per vim non obtinueris, id morâ & precatiò facilè obtinebis. Fæminarum potentia apud filios.

Drahomira &c. De *Drahomiræ* infelici interitu tacuit Christannus in *Vita S. Ludmillæ*, nonnihil maternâ pietate perstrictus, sed certissimum est, eam à terra absorptam, quod hodiéque columna eo in loco posita testatur. Tot scelera commisit, ut opus esset curru ad ea in stygem devehenda.

CAPUT XV.

Boleslaus I. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XVI.

Boleslaus varius Princeps.

BOleslaum & mala & bona nobilitârunt: inter mala primũ obtinet locum *fratris* cædes, Christianorũ oppressio tentata; bona: pœnitentia *Ratisbonæ* peracta, matris abjectio, *Religionis Christianæ* propagatio, *Daumbrawcæ* filiæ suæ *Polono Regi* cum pacto *Christianæ Religionis* amplectendæ enuptio, deniq; mors felix; media inter hæc fuerunt XIT. annorum bellum cum *Ottone Magno* gestum, & non sinè gloria *Boleslai* finitum, tum etiam in *Hunnos* gesta prælia, quibus eos *Bohemiâ* inhonorè & ignominiosè expulit, cùm jam sibi Urbes in ea condidissent; narrata sunt hæc à nobis in Epitome, authoritate *Witikindi*, qui ipsum se *Boleslaum* vidisse terribilem aspectu, & militari corporis statu in historia sua testatur. Ob has militares virtutes, & animum Principe maximo dignum, *Otto Imperator* secum *Ratisbonam* eum duxit, & post peractam parricidij absolutionem publicè pœnitentiam agentem, *Dapiferi Imperialis* dignitate exornavit, cujus insigne est *Ahenum*, quod *Hagecius* malè in contemptum interpretatus est. Interfuit etiam prælio contra *Hunnos* ad *Lycum fluvium* gesto, & non leve ad victoriam momentum attulit. Obijt ætatis an. 58. administravit Rempublicam annis 37. Anno Christi 967.

NOTÆ in Caput XV.

Fratrũ discordia maxima discordia.

FRatris cædes &c. Qui sibi maximè conjuncti esse debent, si odium admittant, maximi evadunt inimici, in hunc sensum, vetus est parœmia: *Amicus læsus hostis maximus*: idque ex multis capitibus: tum quia occursante memoriâ amici, quem jam odisti, odium occursat? tum quia apertum latus (quia antea fuit amicus) amici novit, eámque ob causam faciliùs nociturus est; tum quia separât ab amico, quos intimos sibi habuit, quod gravissimum est: *Ami-*

cum

cum enim amittere, est thesaurum amittere. Fratrum odia non facilè cicurantur, & viventium *fratrum concordia rara*, etiam ad usque mortem protrahitur: *Etheoclis* & *Polinices* rogus flammis sese divisit, cùm odia fratrum illum priùs divisissent. Legendus est Plutarchi aureus liber, *de fraterno amore*, ubi inter cætera sapientissimè adducta, ideò *Naturam* in corpore humano, multa *duplicia*, & propè omnia fecisse; ait, ut fraternum amorem naturæ convenientissimum esse ostenderet, hinc binæ aures, oculi, manus, pedes &c. ùt uno deficiente, alterum auxilio esset. Illustre hujus rei exemplum habet *Polydorus Vergilius*: *Godvinus Cancianorum Comes* mortuo Canuto tertio, *Alfredum* filium Regis, revocantibus ad Regnum Anglis, in itinere necavit, & author fuit, ut ejus frater *Eduardus* tertius Rex eligeretur. Electus est, & *Godvino* omnia condonavit, accidit tandem ut *Haraldus Godvini* filius, cùm Regium poculum *Eduardo* Regi porrigere vellet, offenderet pede, non tamen vinum effunderet; tum *Pater*, qui cum Rege sedebat, *nunc*, ait, *fratrem frater juvit* (scilicet quòd alter pes alteri pedi succurrisset) ad hanc vocem etsi per jocum emissam, *Rex Eduardus Alfredi* fratris recordatus, ad *Godvinum* conversus, *Sic*, ait, *me frater meus juvisset, si per te licuisset.* Tum homo sceleratus *Godvinus*, cœpit se excusare, addiditque, si ego causa sum necis, hoc bolo stranguler, cúmque panem sumeret, primo bolo suffocatus est.

Tom. 2.

Lib. 8.

Bona & mala in Boleslao &c. Maxima ingenia quæ bonis dotibus commendantur, malis admixtis vituperantur. De *Annibale Florus* loquens, postquam ejus virtutes militares recensuisset, subdit: *Sed has virtutes non minora vitia æquabant*, idem habet *Plutarchus* in vita *Demetrij Poliorcetæ*; de *Alexandro Magno* ea in *Curtio* leguntur, quæ eum laudatissimum Principem, & contrà vituperio dignissimum efficiunt. Licere sibi omnia Viri magni putant, & licentiâ abutuntur; difficilè est in magna fortuna modum tenere, nec facilè invenias, magnum virtutibus & potestate Principem, qui in re aliqua modum non excesserit.

Militari corporis statu terribilem aspectu Boleslaum &c. Natura de genere humano solicita, latentia bona & mala signaturis quibusdam, & incisuris demonstrat, ut vel caveamus, vel si bona sunt, bonis uti sciamus. Videatur *Baptista à Porta*, qui in floribus & herbis ad oculum id demonstravit, nam si oculis medeantur, ocellos præferunt, si pulmonibus pulmones &c. repræsentant. Sic homines animi ferini, & qui belluinos affectus habent, etiam aspectu, ùt ità dicam horrificantur, éstque permirum, homines fraudulentos, & subdolos tenui voce plerumque, & vultu in quidvis repræsentandum parato, vulpium modum referre; iracundos contrà, & morosos ursinam quandam ferociam vultu ostentare, magnanimos Leoninam faciem gerere, eos vicissim qui alienas actiones dextrè exprimere & imitari sciunt (quod ipse ego non semel cum voluptate adverti) similitudinem aliquam simiarum in vultu, oculis, ore, atque etiam manibus habere.

Dat natura indicium bonorũ & malorum.

Quæ hìc de *Boleslao I.* historicè referuntur, ea omnia in Epitome nostra probaba sunt, ùt bellum ejus quatuor decennale; matris desertio, quam Religionis amore à se abjecit, & res suas habere jussit; hæc in melius commutatio *S. Wenceslao* fratri imputari potest, qui ei se aspectabilem præbuit è cœlo, fodinas auri *Gilovij* patefecit; ob quod beneficium *Boleslaus* auream monetam fratris effigie expressâ cudi curavit; qui mos usque ad nostram ætatem in aureis Bohemicis servatus est, hodie nescio cujus negligentiâ exolevit; nos ipsi vidimus, & in manibus habuimus aureos nummos *Mathiæ Cæsaris* tempore procusos, qui *Divi Wenceslai* effigiem præferebant. *Ahenum* olim *Dapiferi* dignitatem in clypeo designâsse in Epitome itidem docuimus, & insignia vetustissima *Dapiferorum* apud *Birgen* in *Speculo Honoris Augustæ Domûs Austriacæ* demonstrant; fabulantur, qui *Hagekum* in *Aheno* sequuntur, quasi is

Boleslaó I. honores decernuntur.

Nummi aurei cum S. Wenceslai effigie.

 igno-

Gold. in L. de Juribus Reg. Boh.

ignominiæ causâ, in ejus clypeum sit insertus, cùm id nota fuerit maximæ dignitatis, vide *Goldastum.* Imminebat quoque *Boleslaus* fundando Episcopatui in Bohemia, sed hoc consilium mors intercepit.

Caput XVI.

Boleslaus II. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XVII.

Boleslaus II. Religionis Christianæ in Boh. fundator.

Boleslaus Pius post impium Patrem imperare Bohemiæ cœpit, cum eo imperante *Bohemia*, quæ adhuc Ethnicos timebat, respirare & Christianam Religionem securiùs colere instituit: duobus vel tribus prælijs Ethnicos nova molientes, *Boleslaus Princeps* fregit, & extremos furiosorum conatus in Christianos sagacissimè antevertit, & cùm nihilominus erupissent, magno ictu prostravit; idem ille plures vicenis Ecclesias construxit, ut honorata Religio Christiana ipsis suis honoribus ad se Ethnicos invitaret; *Pragensem Episcopatum* sororis Mariæ auxilio fundavit, & bonis locupletavit; quod idem præstitit in *Cœnobio Insulano*, nec minimam partem contulit ad Fundationem *Brzewnowiensis Cœnobij*, cujus Fundatio potissimùm *S. Adalberto* tribuitur, quam ob causam *Libicium S. Adalberti* patrimonialis ditio diu ad *Monasterium Brzewnowiense* spectavit. Cùm Ethnicos decretorio prælio vicisset, in prælij loco *Urbem*, & juxta castrum in monte *Hrobka* arcendis ex ea parte hostibus An. 973. condidit, Urbem verò de suo nomine *Novam Boleslaviam* appellavit. Sed & alia bella prospere gessit, cum Polonis præcipuè gravissimè ab ijs læsus, quorum *Urbem Principem Cracoviam*, quam ignaviâ sequentium Ducum Bohemi amiserunt, cepit. Nescias an fortior an magìs pius dici possit: *Ottonem II.* Imperatorem Bohemiâ armis exegit, qui exercitum immiserat. Postquam tres Antistites Pragenses piissimus *Princeps Bohemiæ* imposuisset, & duos & triginta regnâsset annos, 7. Februarij An. 999. excessit ex vita, memorabili vaticinio (in quo *Hagekus* pro Ludovico Pio, posuit nomen Philippi) priùs edito, quod posteri legentes verum agnoscunt; alia ejus gesta in Epitome L. 2. & in vita ejus L. 4. Miscell. retulimus.

NOTÆ

Notæ in Caput XVI.

B*Oleslaus Pius post impium Patrem &c.* Nescio quî fiat, ùt parentes sævissimos, qualis fuit *Boleslaus I.* lenissimi filij & successores sequantur, ùt ex historijs omnium gentium probari nullo negotio potest, quasi omne venenum in se consumente Patre, & filijs dulcedinem pietatis relinquente. Curiosè quærit *Plutarchus Lib.* 1. *Convivialium Disputationum*, cur ficus in cortice, & in trunco amarissimi sit saporis, dulcissimum verò fructum producat? Et rationem pulcherrimam assignat, ideò quia omnem suavitatem & dulcedinem, quæ est in succo, donat fructui, ideò ipsa arbor remanet amarissima. Porrò quàm fuerit felix *Boleslaus I.* in filijs, notavi in Epitome.

Patres illaudati sæpè habent filios laudatissimos. *Lib.* 4. *quæst.* 9.

Religionem securiùs colere &c. Nihil magis Religionem Christianam Populo plausibilem reddere solet, quàm *Principis Exemplum*, & ex inde nascitura securitas; timore vulgus absterretur; quod Principem fecisse vident, sibi quoque licere existimant; Regum & Principum exemplo pleraque Regna ad Religionem Christianam adducta sunt; *Constantino Magno* Christianam Religionem aut fovente, aut amplectente statim Romanus Orbis Christianum se esse miratus est, & Idolomania & Deorum cultus intepuit, donec omninò nullus Idolis honor esset.

Extremos furiosorum conatus &c. Morientium ferarum morsus virulentos esse docent Philosophi, & quotidiana exempla confirmant. Vidi ego, cum felis moriens, digitum cujusdam dentibus, parvo in speciem vulnere læsisset, hominem, nisi abscisso digito non potuisse curari, *Flori* dictum est: *Quàm maximè mortiferi esse solent morsus morientium bestiarum; sic plùs negotij fuit cum semiruta Carthagine, quàm cum integra.*

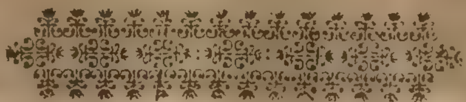
Desperatio venenata. *Lib.* 2. *c.* 15.

Sororis Mariæ auxilio &c. Pulcherrima in eam rem exempla suppeditant historiæ, in quibus fæminæ multorum bonorum, maximéque Religionis Christianæ Regibus & Regnis amplectendæ causa fuerunt, ùt in nostro exemplo *Daubrauka Boleslai I.* filia *Miecislaum* primum *Poloniæ* Ducem, & cum eo universam *Poloniam* Christo adjunxit. ità *Clotildis Burgundi* Ducis filia, *Clodovæum* maritum; *Chiesuntis* filia *Regis Angliæ, Offam Regem Saxonum* Occidentalium; *Theodolinda Agilulphum Lombardiæ Regem*; *Gisela* soror *Henrici I.* Imperatoris *Vngarorum* Populum christianè credere, & fidem amplecti docuerunt. Omitto alia innumera exempla, quæ passim in historijs temporum leguntur.

Fæminæ Christianam Religionem maximè promoverunt.

Fundatio Brzevnoviensis &c. Omnes ante me Scriptores novi *Boleslaum II. Fundatorem* hujus Cœnobij fuisse scripserunt, diversum ex vetustis Scriptoribus colligere est, ùt olim si DEUS vitam concesserit probabo. Ex ea causa conventus ille sacer, *rosam S. Adalberti* gestat in sigillis; utraque sententia conciliari potest, ut *S. Adalbertus* Cœnobium & templum ædificaret, aliquâ parte patrimonij sui adjectâ, *Dux* verò *Boleslaus* supremâ manu ditiones, quæ in literis fundationis apud *Paprocium* leguntur adiderit.

Quis Fundator Cœnobij Brzevnov.

CAPUT

Caput XVII.

Boleslaus III. Bohemiæ Dux XVIII. Wladibojus vel Wlademarius Bohemiæ Dux XIX. Jaromirus Bohemiæ Dux XX.

Boleslai III. ignavia.

BOleslao II. ſucceſſit ejuſdem nominis filius *Boleslaus III.* quem *Stransky* rufum, avarum, & poſtea cæcum vocat; hic, quæ in *Miſnia Poloniáque* occupaverat Pater, ignaviâ ſuâ amiſit: neq; enim militibus obſeſſis ſupplementa mittebat, nec ipſe auxilio veniebat, nec numerabat ſtipendia; itaque omnium Scriptorum noſtrorum calamis velut ignavus confoditur. Eum *Boleslaus* Polonus per ſpeciem amicitiæ *Cracoviam* ad ſe invitatum excæcavit, fraude in Principibus Viris execrabili; at Divina Juſtitia, crimen, quod in fratres admiſerat, ulciſcebatur; nam eviraverat *Jaromirum*; *Udalricum* debilitatum vulneribus, & ſemivivum Bohemia expulerat. *Weleslavinus*, qui filios *Boleslai III. Jaromirum* & *Udalricum* poſuit, Scriptorum eâ ætate viventium teſtimonio erràſſe convincitur, ùt in libro, cui titulum feci *Rationarium temporum* demonſtrabitur. *Boleslao III.* ipsâ ùt ſic dicam, inutilitate, & cæcitatis injuriâ Principatu depulſo, Bohemia regenda committitur *Wladibojo*, ſeu, ùt Germani Scriptores appellant, *Wlademario*; non enim in hoc Duce aſſentiri poſſum *Crugerio*, cùm *Adelboldum Epiſcopum Trajectenſem Henrici* Imperatoris Conſiliarium, & Comitem bellorum, & *Ditmarum* Epiſcopum *Merſeburgenſem*, qui ambos illos fratres de facie noverant, in manibus habea-

Wladibojus Princeps.

habeamus, qui *Wlademarium* post *Boleslaum III. Bohemiæ* imperitâsse affirmant, eúmque Ducem appellant; quid præcipuè memoriâ dignum gesserit *Wlademarius*, aut *Wladibojus* in silentio omnium antiquorum nihil propè invenio. *Crugerius* ei uxorem apposuit *Wladibogkam*, quâ authoritate nescio, suspicor hoc nomen ex *Wladibojo* marito fictum esse. *Wladibojo* brevi extincto, *Jaromiro* Principis nomen ac dignitatem *Sanctus Henricus Imperator* contulit, ùt *Ditmarus* scribit An. 1005. cujus vitam appetiêre *Wrssovicenses*, periculum evasit miraculo *S. Joannis Baptistæ*, quod alibi toties descripsi. Injuriam quoque passus est, unde minimè debuerat, à fratre *Udalrico*, qui fratrem *Evnuchum* & *Semivirum* Principatu dejecit, & sese *Bohemiæ* Principem constituit. Occisus est *Jaromirus* circa An. C. 1040.

Jaromirus Princeps.

Lib. 7.

Notæ in Caput XVII.

TRium istorum Bohemiæ Principum Imperium (*Boleslai III. Wladiboij, & Jaromiri*) magnas in Chronologia patitur difficultates: *Wladibojum* nostri Scriptores nec nominant quidem, *Boleslaum III.* excæcatum à Polonis, & solio deturbatum, vixisse tamen multis post hæc annis ex narrationibus *Ditmari & Fabricij* constat, qui eum A. 1010. *Hermanno* genero suo *Marchioni Misnensi* Præfecturam Arcis *Misnensis* contulisse scripserunt. *Jaromirum Semivirum* fuisse nemo ex Scriptoribus nostris tradidit, quod disertè *Adelboldus* affirmat. Ego existimo *Bohemiæ* Principatu depulsum *Boleslaum III. Wladibojo* cessisse, in *Misnia* tamen aliqua loca, (quæ alioqui tunc ad Bohemiæ Principes spectabant) retinuisse; at *Wladibojo* properè extincto *Jaromirum* successisse; hunc quoque à juniore fratre *Udalrico* dejectum; sic *Udalricum* tribus fratribus dejectis solum *Bohemiæ* Imperium occupâsse.

De tribus his Principibus.

Fabric. l. 3. Orig. Sax.

Adebold. in vita S. Henrici Imp.

Quod hoc loco de *Misna* dixi, asserens aliqua loca *Boleslaum III.* in *Misnia* retinuisse, mirabatur amicus quidam meus, *Misnios* id permisisse: hæc nostri sæculi admiratio est; alia nunc sunt, alia olim fuêre tempora; graviter hallucinabitur, qui ex hodiernis temporibus de præteritis conjecturam facere velit. Sed *Misniæ* partem, & ipsam ejus Metropolim *Misnam* pluresque ejus Arces ab A. 978. & postea aliquot annis centenis *Bohemos* tenuisse probavi in Epitome.

Bohemiæ Principes Misnam tenuêre.

Epit. l. 1. c. 11.

Boleslaus III. rufus, avarus, & postea cæcus &c. Hæc naturæ, seu corporis & animi vitia nihil boni promittere potuerunt in *Boleslao III.* quid de rufis Orbis sentiat, ex jocoserijs quæ in rufos jactantur proverbijs, facilè intelligimus, ego nihil addo. Regnare cæco difficillimum est, avaro bene administrare Rempublicam prorsus impossibile, cùm è Diametro Regijs virtutibus avaritia adversetur.

Ignavus Scriptorum calamis confoditur &c. Cùm *Boleslaus* ignaviam etiam conjunctam habuerit, quid de tali Principe potuit sperari? *Crastinus* quidam *Rex* appellatus est, ob perpetuam in gravissimis negotijs cunctationem, & in crastinum dilationem, quidsi nec in crastinum, sed in perpetuum curas Regnorum distulisset? talem ignaviam *mare mortuum Seneca* in Epistolis appellat.

Drexel. in Prodromo c. 1 §. 37.

9. Epist. 68.

Fraude in Principibus non ferenda &c. Si ullum mortalium fraus dedecet, tum Regem & Principes: pugnant enim è diametro cum virtute Regum præcipua magnanimitate; *Leo* enim est Princeps, non vulpes, quæ duo etiam in fabulis *Æsopi* sibi

Fraus in Principibus non ferenda

 adver-

adversantur. Fraus in Rege manifesta est professio imbecillitatis Regiæ: nam id quod armis desperat se posse efficere, fraude tentat; hujusmodi Reges etsi res suas augeant, minuunt famam etiam apud posteros, nec nisi à fraudulentis laudabuntur, apud probos æternam nominis sui maculam inurent.

Divina Justitia ulciscebatur &c. Nullus in Orbe ex Principibus est, qui toties pœnam *Talionis* exigit, quàm DEUS, quod infinitis patet exemplis: qui de honoris gradu alios dejecerunt, quàm sæpe ipsi dejiciuntur! nostra sæcula feracia sunt ejusmodi exemplorum! sed justissima est ultio, ut quod in altero exemplum statuisti, in simili crimine luas, quod recusare, nisi injustè non possis.

Cæcitatis miseriæ graves.

Cæcitatis injuria &c. Etsi plurimi eruditissimi Viri cæcitatis laudes scripserint, existimo tamen eam laudationem ad quandam eloquentiæ ostentationem pertinuisse. An enim plùs cæcitas addere poterit, quàm subtrahat? fateor magnos quosdam *Duces* militiæ *cæcos* fuisse, sed ij quod egerunt cæci, hoc per oculos antè sunt consecuti, ut non dubitem longè majora & illustriora facturos fuisse, si vidissent. Pauci Principes cæci suam authoritatem tueri potuerunt, nisi priùs facta præcessissent, quæ oculati gesserunt, ùt de *Joanne Rege Bohemiæ*, de *Zisska* apud nos constat. Ridiculum est, quod etsi huc directè non spectat, tamen joci gratiâ commemoro: cùm Rex *Poloniæ Loktekus*, *Joannem Regem Bohemiæ*, cæcum ad singulare certamen provocâsset, ingeniosè cum risu respondisse: *Joannem omninò se paratum in certamen descendere, sed ùt Rex Poloniæ priùs se excæcari curet, & tum in quocunque conclavi, & paribus armis concursuros.*

Carol. IV. Im. in vita sua.

Jaromiri Principis infelicitas.

Jaromiro Principis dignitatem &c. Etsi *Boleslaus III.* oculis orbatus sit, non tamen vitâ, vixit enim longissimè exul in *Misnia*, & multa adversus fratres movit; *Jaromirus* etsi in Principatu nondum confirmatus, *Bohemiam* regendam suscepit; sed cùm se *Boleslao Polono* imparem videret, *ad Henricum Cæsarem in Saxoniam* profugit. *Henricus Cæsar*, qui *Boleslaum Polonum* oderat, cum toto Imperij sui exercitu A. 1005. in Bohemiam venit, & expulso *Polono*, Pragam recepit (nam *Wissehradum* nunquam *Poloni* capere potuerunt) & *Bohemiæ Jaromirum Principem* imposuit; nihil celebriùs ad gloriam *Jaromirus* præstitit, quàm quòd *Jaromiriam Civitatem* condiderit.

CAPUT XVIII.

Udalricus ejus nominis primus, Dux Bohemiæ XXI.

VDalrico Duci vix ullum aut paucos pares *Bohemia* genuit: *Thuringos*, *Misnios*, & cæteros ad *Oceanum Marchiones* stipendiarios habuit, ùt queritur *Ditmarus*. *Geronem Lusatiæ* Marchionem in prælio occidit; *Mesiconem Poloniæ* Ducis filium in prælio cepit, Saxones ingenti clade affecit, primus ipse in acie milites ducens. Sed (ùt antè dixi de Boleslao I.) militares hasce virtutes

Ditm. l. 6.

Fabric. l. 1. Annal. & l. 2. Orig. Sax. Fabric. l. 2. Orig. Sax.

Dress. Millen. 6. p. 1.

tes

tes penè vitia majora obruerunt: frarrem excæcavit, solio deturbavit, & in Arcis Lissæ custodiam intrusit. Multa paucis dixi, successêre virtutes iterum Principe dignæ: pestilentia An. 1016. ità Europam afflixit, ut vix decima pars hominum remanserit, miro artificio dissipata est ab Udalrico, cùm observato vento omnes silvas Bohemiæ accendit, aëremq; purgavit; idem Udalricus Pragam auxit; Henricum Imperatorem conciliavit sibi; & denique seu bello seu pace clarissimus Princeps, satur victoriarum, A. 1037. 25. Imperij expletis Annis decessit Novembri Mense, quo ipso anno frater *Boleslaus III.* obierat. Uxorem duxit rustici *Domarodi* filiam honestissimam & pulchritudine ac moribus Principe fæminâ dignis præstantissimam nomine *Blazenam* aut *Bozenam*; quod inæquale conjugium cùm Nobilitas & Proceres vituperarent, respondit: *Nescire Bohemos, & suo malo experturos aliquando, quid sit ex aliena gente Principem Bohemum conjugem habere; & quæ hodie rustica videatur, cras Principem fore, cùm uxores fulgeant radijs Maritorum.*

Udalrici Principis magnæ virtutes magna vitia.

Notæ in Caput XVIII.

G*Eronem in prælio occidit &c.* Merebatur hoc Gero, qui triginta aliquot *Slavorum Duces* ad convivium invitatos inter hospitalia sacra proditoriè per summum scelus obtruncaverat; qua de re videatur nostra *Epitome.*

Primus ipse &c. Prima in quoque ordine Principatum obtinent, nam etsi secundi & tertij idem præstent, non possunt diffiteri, exemplum habuisse, quod primus non habuit. Unde ingeniosè *Seneca in libris de beneficijs* observat, qui beneficium accepit, etiamsi gratum se exhibeat, non tamen eum, qui beneficia primus contulit, æquare posse, semper enim primus qui beneficium contulit, omnes alios exsuperat, quia non præcedente ullo beneficium contulit.

Prima magnam laudē continent.

Principe digna &c. Principes propter Populum sunt, non Populus propter Principem. *Salus Populi suprema lex est*, juxta omnium politicorum axioma. Principum virtutes propriæ censentur illæ, quæ ad salutem, incolumitatem ac felicitatem Populi spectant, & quò magis Populi securitatem, opes, commoda &c. spectat Princeps, eò laudabilior habetur, eóque gloriosior evadit.

Quæ virtutes in Principe maximè laudentur.

Jaromirum solio deturbavit &c. Id consilio *Wrssovicensium* gestum esse *Stransky* ostendit: Consilia inimicorum in Regia familia oppugnanda, nunquam sequenda sunt; vix enim tam conjuncti esse possunt regnantibus inimici, quam illi qui sangvinis cognatione junguntur; unde necessariò aliquid in arcano sibi propositum habent; quare cavendi sunt, qui nos ad consangvineos persequendos impellunt.

Improbitas eorum qui amicos dividunt

Jaromirus irruente in se An. 1012. *Udalrico* (quem *Stransky* majorem natu falsò fuisse scribit) Pragâ excessit die Paschatis, & *Walthredo Archi-Episcopo Magdeburgensi* intercedente, gratiam apud *Henricum Imperatorem* impetravit; sed regendis Bohemis inutilis est judicatus, cúmque reditum in Bohemiam pararet, *Jaromirum* fratrem in custodiam *Ulricus* conjecit, qui *Merseburgi* in vinculis diu permansit.

Domarodi rustici filiam &c. Macula est in Principe, inæqualem conjugem accepisse; vituperatur enim à Procerum uxoribus, & contemnitur, qui contemtus in

De Conjugio inæquali.

Epist. ad Moysen de Valentia.

Principem redundat, Notum est illud: *Si quà voles aptè nubere, nube pari.* Vide sapientissima connubiorum præcepta in aureis Epistolis *Antonij de Guevarra.*

Non multa tribuenda Principi ad preces uxorum.

Num. 117. & seq.

Tiraquel. lib. de Nobilitate cap. 18.

Nescire Bohemos &c. Experti sunt id plurimi Principes nostri, qui cùm essent uxorij, à conjugibus persvasi, & tribunalia, & templa, & aulas hominibus ineptis, & insufficientibus impleverunt contra ordinem distributivæ justitiæ, & humanæ prudentiæ. *Jacobus Typotius* in aureolis libris Hierographiæ paucissimis verbis complexus est, quod alij multis tradiderunt; quæ præcepta sua hisce verbis conclusit: *Nimirùm lætum est ex concordi occinum volatu augurium.* Ænigma esse videtur, sed sapientibus veritas elucescit. Quod dixi, *uxores sentire maritorum fulgorem*, ex jure acceptum est, quod doctissimus *Juris Consultus Andreas Tiraquellus* adducit.

CAPUT XIX.

Genealogiæ & Chronologiæ ratio à Borzivojo primo Christiano apud nos Duce, usque ad Brzetislaum I.

PRædixeram initio hujus tractationis me non omnia Principum nostrorum gesta (hoc enim foret *Historiam* non *Miscellanea* scribere) sed ea tantùm, quæ ad Principum liberos, vel ad rationem temporum, vel ad successionem Principum spectant allaturum; itaque sub aspectum Lectoris quinque generationes colloco, & eum ex *Lectore* volo fieri *Spectatorem.*

TABU-

TABULA III. Genealogica Principum Bohemiæ, à Borzivojo ufque ad Brzetislaum.

a. *Borzivojus XII.* Princeps Bohemiæ cœpit imperare circa Annum 856. ætatis 23. baptizatus Welehradi cum triginta Proceribus. obiit 910. ⚭ b. *S. Ludmilla* Comes de Mielnik, Martyr Anno 920.

c. *Boleslaus* baptizatus à S. Methodio. obiit infans.

d. *Spitihnæus XIII.* Princeps Bohem. obiit finè prole.

e. *Wratislaus XIV.* Princeps Boh. Fundator Ecclefiæ S. Georgij. obiit 916. ⚭ f. *Drahomira de Luticz Brzoslai* filia, quàm vivam terra abforbuit.

Prima filia. N. — II. filia. N. — III. filia. N.

g. *S. Wenceslaus* primus ejus nominis, Boh. Princeps XV. Fund. Ecclefiæ S. Viti, Vir. & M. occifus A. 938.

h. *Boleslaus I.* Bohemiæ Princeps XVI. cognomine *Sævus*, fratris occifor, obiit An. 967. ⚭ i. *Brzena* vel *Bozena* filia Crayslai de Stochow.

k. B. *Przibislava* foror S. Wencefslai. Vidua appellatur à Chriftanno.

l. *Daubravka* vel *Dobravka* uxor Miecislai I. Poloniæ Ducis, quæ Poloniam adduxit ad Chriftum. Mater fuit Boleslai Chobry primi Regis Poloniæ. obiit An. 977.

m. B. *Milada* feu *Maria*, prima Antiftita ad S. Georgium Pragæ.

n. *Boleslaus II.* Dux Boh. XVII. cognomine *Pius*. Fundator Epifcopatûs Pragenfis, & Confundator Cœnobij Brzewniow. obiit An. 999. ⚭ o. *Hemma* Dux Saxoniæ, Matrona piiffima. obiit 1006.

p. *Chriftannus* de *Skala*, Monachus Brzewniowiæ. Hunc ego fufpicor ante dictũ Strachi quas, in cujus baptifmo occifus eft S. Wenceslaus.

q. *Strzezislava* uxor Comitis Slavnici, vel Slavonici, qui fuit nepos *Henrici I.* ex Sorore.

r. *Wenceslaus.* obiit puer.

s. *Boleslaus* III. cognomento Lenis, Dux Boh. XVIII. excæcatus à Polonis. obiit 1037.

⚭ t. *Czemislava* vel *Czemina*; juxta *Weleslavinum*.

u. *Bladibojus*, vel *Wladibojus*, DuxBohem. XIX.

x. *Miefico* & *Miftovius*, fratres Boleslai, apud Fabricium.

y. *Jaromirus* Dux Bohe: XX. à fratre eviratus.

z. *Vdalricus I.* DuxBohemiæ XXI. cognom. *Exterminator.* obiit 1037. ⚭ aa. *Bozena*, v. *Blazena* filia *Domarodi*, ex villa Perucz. O. 1052

bb. *S. Adalbertus* & 5. ejus fratres *Vterini* Comites de ftirpe Rofarũ.

cc. *Brzetislaus I.* cognomine *Bellicofus*, Dux Bohemiæ XXII. de quo vide in feq.

Notæ in Genealogiam Capitis XIX.

Chronologiæ ratio.

Epit. histor. l. 1. c. 3.

Bolland. in vit. SS. ad 9. Martij.

a. **B***orzivojum* circa An. C. 864. fidem Christianam amplexum (etsi *Hagecius* aliique Scriptores usque ad An. 894. conversionem *Borzivoij* differant) Chronologia, & ratio temporum evidenter ostendit: certissimum enim est, corpus *S. Clementis* Romam à Sanctis Apostolis nostræ gentis *Cyrillo* & *Methodio* circa An. C. 868. (jam Evangelio *Moravis* & *Bohemis* prædicato) delatum, ùt demonstrat *Bollandus*; certum item *S. Cyrillum* Romæ sub *Adriano II.* qui An. 868. sedere cœpit, & An. 872. decessit, esse defunctum. Quo Anno *S. Methodius* obierit adhuc ad liquidum non constat; at minimè credibile est, quod *Hagecius* docet: primùm A. C. 894. in *Bohemiam* venisse: cùm enim jam adulti, & Sacerdotes An. C. 848. ad prædicandum *Bulgaris* Christum *Constantinopoli* exierint, ut maximè *Methodium* juvenem faciamus, eique tantùm Annos, cùm ex Urbe Constantinopolitana exijt, viginti quatuor tribuamus, tamen An. C. 894. septuaginta duos annos explevisse comperiemus, ut mittamus reliqua tempora, quibus eum in *Bohemia* vixisse narrat *Hagecius*: at istud de septuagenario facilè quis concesserit, verùm alia quæ in *Epitome* attuli, evincunt longè maturiùs *Borzivojum* Christo nomen dedisse; adde quòd *Borzivojum*, cùm sacris ablutus est aquis *Christannus Borzivoij* pronepos *juvenem* appellet, quem ætatis suæ 77. A. C. 910. obijsse omnes nostri Scriptores affirmant. Igitur si A. C. 894. baptismum suscepit juvenis esse non potuit, egisset enim Annum ætatis 63. qua etiam ratione evidenter refellitur *Weleslavinus.*

b. *S. Ludmilla* (de qua & *Borzivojo* plura Lib. 4. Miscell. diximus) sangvinem pro Christo, & vitam cum sangvine profudit, A. C. 920. genuit tres *Borzivojo* conjugi filios, totidémque filias, ùt habet *vetus Pragense Breviarium*, quarum nomina ignorantur.

c. *Boleslaum à S. Methodio* baptizatum nescio unde acceperit *Weleslavinus.*

d. *Spitihnæus* brevis Princeps, de quo plura non habentur.

e. *Wratislaus* fratri *Spitihnæo* eodem anno sufficitur. Fundavit in Castro Pragensi (quod *S. Wenceslai* hodiéque dicitur) Ecclesiam *S. Georgij*, & divisâ inter filios duos *Bohemia* (*Cisalbina Wenceslao, Transalbina Boleslao*) obijt, in eadem Ecclesia cum *Beati Titulo* conditus, quod hodiéque legimus.

S. Wencesl. comparat se ad mortem.

Vide Epitom. nostram.

f. *Drahomira* hanc Virginem formosissimam omnium, quas *Bohemia* unâ illâ ætate protulit, nobilissimo genere prognatam, cum spe Religionis Christianæ, & promisso, *Wratislaus* duxit; illa donec uterum ferret, maritum elusit, ac edito partu, etsi ea de re obtunderetur, nunquam audire sustinuit. *S. Ludmillam* Christianorum in *Bohemia* Matrem per Satellites occidit, eosdémque perfida mulier, ut innocens videretur, in exilium misit; & quo scelere scelerata mulier se ipsam superavit, filio *Boleslao* Author fuit, ut fratrem perimeret, existimans cum *S. Wenceslao* Religionem Christianam extinctum iri. Parricidium A. C. 938. aut etiam anno seriùs patratum est, *Vetero-Boleslaviæ* in aditu Ecclesiæ, dum in ea à Sacerdotibus & Canonicis (unde constat Collegiatam illam Ecclesiam primam in *Bohemia* fuisse) Divinum Officium nocturnum caneretur, ùt *Christannus S. Wenceslai* nepos scribit. *Pulkava* vetus Scriptor tradit: antequam *S. Wenceslaus* noctu se conferret ad templum moriturus, Sacerdoti vocato peccata confessum ex ejus manibus *SS. Eucharistiam* sumsisse. At *Drahomira* pœnas parricidij dedit, vivens & spirans ad tartara dejecta, ante S. Mathiæ templum, cujus rei index hodiéque columna spectatur; idem *Pulkava* asserit adhuc suo tempore terram eo in loco ruptam, & hiantem notari.

g. *S. Wen-*

g. *Sancti Wenceslai* vitam plurimi Scriptores ediderunt, ut mihi ſcribendi nullus relinguatur locus.

h. *Boleslaus I.* Bohemiæ Princeps fratricida naſcitur A. 909. gentilium more à Matre *Drahomira* educatus, nihil niſi ſangvinem, & cædes, & tyrannidem principiò ſpirabat; frugi poſtea redditus (maximè quòd aſpectabilis, è cœlo deſcendens *Wenceslaus* ad ſanam mentem eum reduxerit, præcepta regnandi tradiderit, auri fodinas indicârit) parricidio *Ratisbonæ* expiato, Matrem Religionis amore procul à ſe abjecit, & res ſuas habere *Luticij* juſſit. Ab *Ottone Magno* poſt bellum multum amatus, & ſummi *Dapiferi* titulo, & clypeo honeſtatus cùm maximè fundando in Bohemia Epiſcopatui immineret, poſt cæſos multis præliis & Bohemiâ pulſos Hunnos obiit A. C. 967. ætatis 58. Regni 37. feliciſſimus fuit in prole; ùt Tabulam Genealogicam inſpicienti patebit. S. Wenceſl: apparens fratrem frugi reddit.

i. Quæ de *Brzena* dixi, ex *Weleslavino* deſcripta ſunt.

k. *B. Brzibislava.* Hanc amantiſſimam fratris *S. Wenceslai* fuiſſe ex ejus morte & miraculo auriculæ colligitur. Viduam non Virginem appellat *Christannus* coævus Author, qui *Amitam* ſuam ſinè dubio noverit, plúſque illi credendum quàm Scriptoribus temporum noſtrorum. ob *Sanctimoniam vitæ* & fraternum amorem cum *B. Podivino* in eodem ſepulchro non procul à *S. Wenceslao* fratre condita eſt. De B. Przibislava. *Christannus in vita Sanctæ Ludmillæ.*

l. *Daubrauka, Dombrauka,* vel *Dobrouka* Apoſtolica mulier, *Poloniam*, & quæ tum Poloniæ nomine includebatur, *Silesiam* ſuo conjugio ad Chriſtum adduxit. De ea alio in loco; vide Epitomen noſtram, & Polonos Scriptores maximè vetuſtos. *Daubraukâ* mortuâ *Miesco* vel *Miecislaus Juditham Jaſſæ* vel *Geiſæ*, Ungarorum Principis filiam in conjugem accepit; at *Cromerus* ait hanc *Boleslao* filio datam eſſe uxorem. *Gnageinus in Miesicone. Cromerus l. 3*

m. De *B. Milada* ſeu *Maria* vide Bohemiam ſanctam, ſeu L. 4. Miſcell.

n. *Boleslaus II.* fuit pauperum pupillorum & viduarum defenſor maximus; nihil de eo præter ea, quæ antè dixi, & L. 4. Miſcell.

o. *Hemma* uxor *Boleslai* Matrona omnibus virtutibus inſignis, de qua egi Lib. 4. Miſcell. *Fabric. l. 3. Orig. Saxon.*

p. *Christannus de Skala* Boleslai Sævi filius, *Monachus Brzevnoviæ*. In cujus repotijs occiſum eſſe S. Wenceslaum mihi probabile eſt, eundémque *Strachiqvas* dictum; hoc nomen ultimum ei in Baptiſmo impoſitum non eſt: peractis enim repotiis, & baptiſmi ſolennitatibus *S. Martyr* fraternâ manu interemptus eſt. Dicant igitur, qui adverſantur, quódnam aliud nomen *Strachiqvas* geſſit? in eadem mecum ſententia fuit vir in Patria hiſtoria verſatiſſimus *R. P. Georgius Crugerius S. I.* idque mihi ſæpius confirmavit, addens: ſe pro fabella habere illam à cacodæmone ſtrangulati *Strachiqvatis* narrationem; quod ipſum ego in Epitome Hiſtorica ſuſpicari me ſcripſeram, ſat claris argumentis adductus. Quæri hoc loco à curioſis poſſit: quid ità *Christannus* cognomentum *de Skala* vel *Scala* aſſumſerit? (ità enim in Privilegio antiquiſſimo Brzevnovienſis Cœnobij legimùs. *Christannus de Skala, Boleslai Ducis fratrer*) éſtne hoc familiæ nomen, an caſtri alicujus vel loci? erraret, meâ quidem ſententiâ inſigniter, ſi quis hanc vocem *Skala* latinam eſſe ſuſpicaretur, quæ pura puta vox Bohemica eſt, *rupem* vel *ſaxum* ſignificans. Reſpondere interrogantibus ex fundamento non poſſum, cùm ſolo puro, & ſaxo cui inſiſtam non habeam; at hîc arcanum aliquod hiſtoriæ Patriæ latêre, nullus dubito; ac fortaſſe, ex aliqua ſimili cauſa *Sſvihovij Proceres*, ab hac ipſa *Przemyslai* & Principum noſtrorum ſtirpe deſcendentes non aliud primò nomen uſurpârunt, quàm *Dominorum de Skala*, ùt in eorum familiæ *Genealogia* pridem demonſtravi. De Chriſtanno, quem fuiſſe Strachiquaſſum ſuſpicemur. Proceres de Scala cur ità dicti.

q. *Strzezislaum* alij Genealogiſtæ omiſerunt; hanc ego adjeci authoritate

Chri-

Christanni, qui vitam *S. Ludmillæ* (quam nuper edidimus) dedicans S. Adalberto, eum nepotem suum, ex sorore scilicet, appellat. *Slavnicum* verò vel *Slavonikum* nepotem *Henrici Aucupis* vita *S. Adalberti* vetus (quæ est in *Archivo Metropolitanæ Ecclesiæ*) disertissimis verbis affirmat fuisse.

r. De *Wenceslao* puero scribit *Weleslavinus*, eum febre extinctum ætate puerili.

Boleslai III. tres conjugẽs.

s. Præter ea, quæ nuper attuli, nihil restat scribendum, eum tamen quantumvis *cæcum* multa movisse adversus Cæsarem in *Epitome* ex fide illius temporis Scriptorum probavi. *Weleslavinus* filios *Boleslai* III. *Jaromirum* & *Udalricum* posuit, sed errâsse convincitur authoritate Scriptorum eâ ætate viventium.

Fabric. l. 2. Orig. Sax.

t. *Czemislavæ* nomen ex solo *Weleslavino* habemus, illa quæ de tribus conjugibus *Fabricius* attulit, de *Boleslao* III. intelligi volo: *Boleslaus*, inquit, *tres uxores habuit: primam Misnensem Hemmildim, Ridachi Comitis Merspurgÿ filiam, quam repudiavit, & ex hac fuit altera Hemmildis, uxor Hermanni Marchionis Saxoniæ; secundam uxorem habuit Ungaram, quam etiam deservit; tertiam Dobremiri filiam, ex qua Miseconem & Dobremirum filios, & tres filias suscepit*, teste *Ditmaro*; cui authoritati, cùm nihil æquale opponere possim, fateor me necessariò succumbere, forsitan hæc de Boleslao Polono intelligenda sunt,

u. *Bladibojus Boleslao* III. ob cæcitatis injuriam Principatu depulso, *Bohemiam* regendam à Cæsare commissam esse tradunt vetusti Scriptores, nemo tamen quis ille *Bladibojus* fuerit explicuit.

x. Idem est de fratribus duobus *Miescone* & *Mistovio* de quibus vide Epitomen.

Boleslaus III Udalricus, Jaromirus fratres fuêre

y. *Wladibojo Jaromirus* successit, quem junior frater *Udalricus* excæcavit, cujus vitam S. *Joanni Baptistæ* curæ fuisse miraculo comprobatum est, cùm ipse Sanctus hirsutâ suâ veste omnia tela *Wrssoveciorum* in *Jaromirum* directa excepit. Nostri Scriptores omnes *Jaromirum* & *Udalricum Boleslai* III. filium fecerunt, at externi Scriptores (quos in Epitome citavi) ac nominatim *Adelboldus Trajectensis* Episcopus, qui *U-alricum* Ducem noverat, & eum suum hospitem fuisse narrat, hos duos fratres Boleslai III. fuisse scribit, cui sinè dubio major habenda est fides, quàm ijs, qui hoc sæculo historiam architectantur.

Fratres conciliantur.

z. *Udalricus* inclytus & admiratione dignissimus Princeps Polonos Pragâ ejecit, qui eam biennio tenuerant (etsi *Wissehradum* nunquam capere potuerint) cum *Conrado* Cæsare bellum gessit; nam quæ filius *Brzetislaus Marchio* tunc *Moraviæ* gessit, ea omnia Patri adhuc superstiti ab Historicis tribuuntur, de quibus agemus Capite sequenti. Illud exempli optimi *Udalricus* fecit, quòd *Jaromirum* colloquium suum postulantem admisit, & *Helicardi* Episcopi interventione placatum amplexu fraterno & osculo dignatus est, deprecans injurias fratri factas; & utroque fratre flente, conciliata est concordia. Paulò pòst moriente Udalrico frater Jaromirus optimus Princeps sic pœnitentiâ fratris captus est, ut multis proceribus Principatum Bohemiæ offerentibus, ipse Udalrici filio Brzetislao cesserit, & Principatui renunciârit. Porrò Udalricus est miraculosè à S. Udalrico impetratus, cui S. Procopius sitienti aquam in vinum convertit.

Bozenæ rusticæ laus.

Miechovius lib. 2. Hist. Pol. c. 11.

aa. *Bozena Domarodi* rustici in pago *Opuczna* (*Perucz* postea dicto) filia, obiit An. 1052. Matrona pia, formosa, comis, subditis omnibus cara, Principis solio digna, *Vetero-Boleslaviæ* tumulata, diu marito Udalrico superstes, qui An. C. 1037. sepultus, & in Ecclesia Pragensi conditus requiescit. *Injurius* multùm est *Miechovius* tum *Udalrico*, tum *Brzetislao Ducibus*, tum ipsi *Bozenæ*, qui eam *Concubinam* sinè omni veterum authoritate vocavit; alia omnia *Cosmas*, & vetusti Scriptores tradunt,

dunt, qui eam summis laudibus efferunt, & satis ex illo Udalrici dicto ad Proceres contrarium elicitur, cùm eam sibi jungeret: *quæ,* inquit, *hodie rustica dicitur, cras Princeps appellabitur.*

bb. *S. Adalberti* Natales & vitam in Miscellaneorum libris narravi, maximè L. 6. & in Epitome L. 1. & 2. & 3.

cc. De hoc invicto Principe dicetur capite sequenti.

CAPUT XX.

Brzetislaus I. ejus nominis, Bohemiæ Princeps XXII.

Brzetislaus vivente Patre, Moraviæ dominationem accepit; adhuc juvenis in Virginem Regiæ stirpis, *Palatini Rheni* filiam, quæ in Cœnobio Virgineo ad *Ratisbonam Swveinfurt* dicto educabatur, exarsit; promisso conjugio conciliatis Virginibus cæteris, volentem & libentem rapuit, & equo impositam in Patriam adduxit; opposuêre catenam ferream Cœnobij Satellites, sed amor juvenem Principem non ingeniosum modò, sed etiam in promissis magnificum, & fortem manu reddidit, ut ferrum obstans divideret, quod in argumentum fortitudinis adhuc sub *Carolo IV.* in Cœnobio ostentabatur, oculato teste *Pulkawa*, *Fabricius* egregiè lapsus est, qui *Juditham* Sacerdotem, & *Antistitam* Cœnobij vocat, ejúsque raptum *Ulrico* Duci attribuit, Patri videlicet non filio, sed *Fabricium* Chronologia refellit. Inde *Conradus II. Cæsar* (nam eum quoquo modo Virginis raptus attinebat) in Bohemiam exercitum duxit, quem in silva *Hercynia* (quæ Bavariam à nobis dividit) *Brzetislaus* nactus cecîdit, sed altero anno majoribus copiis comparatis Imperator Bohemiam ingressus Tetinam usque pervenit, jámque in eo erat, ut acies confligerent, sed *Judith* inter acies progressa duas uterum, & infantem, quem ex *Brzetislao* susceperat, ostentans, bellum diremit; secuta exercituum consalutatio, *Conradus Imperator* summus Bohemiæ amicus, etiam tributum Principi remisit, quem abeuntem honoris gratiâ, ultra Bohemiæ limites *Brzetislaus* comitatus est; hæc bella non *Bretislao*, sed Patri *Udalrico* adscribunt nonnulli. Ut primùm sese adversùs Regni

Bretislaus rapit conjugem sibi ex Cœnobio.

L. 2. Orig. Sax.

Judith rapta pacem facit stans inter duas acies.

æmulos & invidos quosdam, domi firmavit *Brzetislaus*, jam mortuo Patre, cùm exercitum florentissimum duceret, malos vicinos, qui nuper Bohemiam in discrimen adduxerant, ulcisci & vicem illis reddere constituit: bis Ungariam ingressus pervastavit, qua ultione peractâ A. 1038. in Poloniam instructissimo exercitu irruit, & incredibili celeritate & felicitate, unâ, eadémque æstate quatuor Urbes maximas *Wratislaviam*, *Cracoviam*, *Gnesnam*, & *Posnaniam* (quamquam aliquæ istarum Urbium timore Bohemorum propè desertæ stabant) occupavit; *Cromerus* hæc fieri unâ æstate potuisse negat, sed eum omnes veteres Scriptores, & coævus *Cosmas Decanus* convincunt; *silent inter arma leges*, ùt ait noster *Tullius*, itaque non modò profana in captis Urbibus, sed etiam sacra Ecclesiarum cimelia exercitus Bohemicus diripuit; *S. Severus Pragensis Episcopus* de volunte *S. Adalberti*, qui id ei per quietem significârat, S. Præsulis corpus, & *S. Gaudentij* & quinque Fratrum corpora in Bohemiam devexit; alij etiam Ecclesiarum campanas, & ornamenta omnia (inter quæ Crucifixi Domini aurea tabula fuit trecentarum auri librarum) abstulerunt. Triumphum *Brzetislai* vix non parem antiquis gloriosè describit *Cosmas Pragensis Decanus*, & nos ex eo in Epitome; ubi etiam videbis, qua ratione accusatio Polonorum adversùs Bohemos elusa sit. At gratissimus Princeps *Brzetislaus* in præliorum locis, & post singulas victorias statuit aliquod pietatis suæ trophæum ac monimentum: Ungariâ pervastatâ insigne & opulentum Cœnobium ad *Olomucium Hradisstiense* fundavit, ad *Hercyniam* silvam, ubi *Conradi II.* filium *Henricum* postea *Imperatorem III.* in fugam egit, Cœnobium *Pivonkanum* seu *Stokense* pro Eremitis Guielmitanis, & *Ecclesiam S. Mauricij* in *Wissehrad* cum *Nosocomio* divite fundavit; ex Polonicis manubiis *Collegiatam Ecclesiam Vetero-Boleslaviæ*, quæ jam olim sed tenuiter in paucis Canonicis consistebat, amplissimè locupletavit. Obiit militaris, & quod caput est, virtutibus divinis & humanis spectatissimus Princeps An. C. 1055. ad *S. Vitum* in Cathedrali tumulatus verè *Achilles Bohemiæ*, ùt eum vocat *Pius secundus* Romanus Pontifex.

Brzetislaus spoliat Poloniam.

Corpus S. Adalberti in Boh. refert.

Cosmas l. 2. hist. Boh. Epit. l. 3. c. 3.

Brzetislai sacræ fundationes.

Æneas Silvius in histor. Boh.

Notæ in Caput XX.

Ivente Patre Moraviæ dominationem accepit &c. Prudens & laudatum consilium est eorum Principum, qui filios adultos, aliquâ parte Imperij dignantur; leguntur jam in historiis exempla filiorum, qui in Patres insurrexerunt, quòd ab ijs in hæreditate quodammodo destituerentur: *Cui dedisti conjugem, cur denegas hæreditatem? saltem partem aliquam Regni titulo Regionis addito tribue!* Sapienter *Carolus IV.* etsi tot haberet liberos omnibus tamen hæreditatis portionem attribuit, ùt hic *Marchio Brandeburgensis*, ille *Marchio Olomucensis*, alius *Brunen-*

Filijs Principum adultis aliqua Provincia prudenter committitur regenda.

Brunensis, alius *Znoymensis* diceretur: At contrà sentiunt, qui ad firmandum potentiam familiæ uni tantùm filiorum omnia Regna committunt. Fateor firmari Rcgiæ familiæ potentiam, at familiam periculo interitûs exponi. Porrò non relinquitur *Successor dubius*, ubi ex familia vel unus superest: *Carolus IV.* cùm tot haberet proles, & omnibus ijs de Principatibus, imò & de conjugibus ferè providisset, tamen pronepotem nullum habuit. Ut de nostra Bohemia loquamur: ex quo tempore *Rosenses à Carolo* IV. jus primogenituræ, & *Majoratum*, ùt hodie vocant, acceperunt, ab eo tempore familia periclitari cœpit, donec in *Petro Wok* initio hujus sæculi desineret.

In Cœnobio Virgineo educabatur &c. Certissimum est raritatem pretium rebus addere: quod cum cura & conatu magno acquiritur, id sinè dubio cum amore (si amoris res capax est) retinetur; semper enim res illa visa, periculi nos admonet, quod in ejus comparatione adivimus. Perversus tamen illorum amor censetur, qui quod legibus divinis & humanis vetitum est (maximè in conjugijs) concupiscunt, & tunc summam votorum se assecutos putant, si vel consobrinis, vel alijs consanguineis nuribus potiantur; sic *aurum per lapidem Philosophicum*, ùt vocant, acquisitum (si tamen vera est fabula) pluris æstimant, quàm illud quod Sol perfectissimum excoxit, próque incerto illo, ac fortasè spurio metallo aurum certissimum & probatissimum profundunt ultrò; sic ferina caro, etsi olentissima, & verminans, quibusdam præ recenti, & suavissima carne sapit. Amor pretium acquirit ex periculis.

Amor juvenem Principem ingeniosum & fortem reddidit &c. Amorem *ingeniosum* omnes vocant. At quænam hujus ingenij causa? arbitror ego eam esse potissimam, quòd ex omnibus affectibus violentissimis componatur; ubi amor ibi ira, & ex hac crudelitas, vindicta, etiam rabies exsurgit, & innumeri alii, quos otiosis hominibus, enumerandos relinquo; quod de *vino Ovidius* dixit: Amor ingeniosus & fortis.

Et carmina vino
Ingenium faciente canunt,

Longè veriùs *de amore* dici posse puto. Pulchre id expressit prudentissimus *Dux Alcibiades*, qui scutum suum ex auro & ebore fabrefactum Amoris effigie incîdi jussit, qui manibus fulmen frangebat, significans potentiam amoris; hoc enim affectu laborantes omnes corporis & animi vires in unum illud, quod designârunt, impendunt. *Ioach. Camer. in quæst. Decur 10. Problem. 7.*

Conradus II. Cæsar &c. quomodo *Judith* ad *Conradum II. Cæsarem* pertinuerit, non conveniunt Authores. Vide Epitomen nostram: *Stransky Juditham Ottonis Albi* filiam (quem ego *Palatini* ad Rhenum filium suspicor fuisse) in *Monasterio Svinibrodano* apud *Ratisbonam* degentem, ut in eo castè & piè educaretur, raptam affirmat. Etsi in hoc Capite bella duo tantùm posuerim, tamen probatiores Historici tria & hoc quidem ordine commemorant. primò. *Juditha* ex Cœnobio *Svinbrodiensi* A. 1026. rapitur, & eodem Anno legitimo conjugio *Bretislao* copulatur. *Conradum* II. coronatio, quo minus bellum moveret, remorata est, quâ peractâ in Bohemiam cum exercitu venit, injuriam per *Juditha* raptum ulturus; sed *Juditha* progressa in medium, *Cæsarem* pacavit, qui *Pragam* usque progressus, *Boleslaviæ Brzetislao* Investituram, ùt vocant, contulit; ostenditur hodiéque locus, & solium illud in quo *Cæsar* sedit ante annos trecentos *Boleslaviæ* ostendebatur. Post abitum Cæsaris *Brzetislao* in Moravia cum Polonis res fuit, quos inde post varios belli casus ejecit. A. 1038. Poloniam aggressus est, & quatuor Urbes cepit, & de victis Polonis triumphum egit. Per hæc tempora A. 1039. *Conradus* II. *Salicus* decessit, ejúsque loco filius *Henricus* III. jam antè electus successit, qui ingentem pecuniæ summam à De Juditha cujus stirpis fuerit. Imperator cæsus à Brzetislao.

Brzetislao in Polonia raptam audiebat, eámque petebat, caussatus Poloniam vectigalem Imperio esse, scriptóque exercitu Bohemiam conabatur intrare; cæsus est cum suis, ùt narrant Germani Scriptores, nominatis qui ceciderant Imperij Principibus. Anno sequenti *Henricus* III. Imperator ingentibus copijs Bohemiam intravit, & *Brzetislaum* Ducem omnia sua Cæsari permittentem in gratiam recepit. An. 1041. *Brzetislaus* conciliato Cæsare *Henrico* pro eo adversus Ungaros pugnavit, & inposterum semper Amico & benevolo Cæsare usus est.

Fæminæ tã bonorum quàm malorum caussa.

Judith inter acies progressa &c. Hîc mihi in mentem venit Epigrammatis illius Græci, quod in Anthologia legisse memini, ubi Poëta ingeniosus argumentum Homericæ Poësios fæminam fuisse probat, scilicet *Iliadis Helenam, Odyssææ Penelopen.* Venustum est carmen, quod ad manum non habeo: etiam maximis Heroibus pudori non fuit bella pro fæminis gessisse; exempla adducere Statui meo inconveniens duco.

Si bellũ foris gerendũ, domi sit pax

Ut primùm sese domi firmavit Brzetislaus, foris bellum &c. Turpe in prudentiam peccatum haberetur, si rebus domi non compositis, bella foris quærantur: frustra sunt foris arma, nî sit consilium domi, optiméque *Procopius Rasus Magnus* belli Dux, sed malarum partium, dicere solitus est: *Plùs ex domesticis centum hostes, quàm ex alienis & extraneis decem millia nocere.* Ideò cavent experti militiæ Duces, nè quid à tergo hostile relinquant, præcipuè in Patria militari. Videant igitur, & caveant, qui bella in altero Orbe gerunt, nè domi sua amittant, & in eos quadret proverbium: *Lynx foris, talpa domi;* existimo enim optimum fore, si & domi & foris *lynces & talpæ* sint, id est: consilia pro Patriæ salute perspicacia suscipiant, Patriam verò suam velut talpæ permuniant; quod laudabiliter præstant, *Lusitani, Hispani, Batavi &c.* qui in altero Orbe Colonias duxerunt.

Celeritas in bello valet plurimum.

Incredibili celeritate & felicitate quatuor Urbes maximas occupavit &c. Celeritas pessimorum consiliorum mater dicitur, ego ità rem distingvo: ut consilia, quàm maturrimè & minimè tumultuariè suscipiantur, suscepta verò, quàm celerrimè ad exitum perducantur, id significâsse videtur illud *Augusti* Symbolum: *festina lentè,* quod *Delphino Anchoræ* implexo exprimebat. Magni & toto Orbe circumlatis victorijs celebratissimi Imperatores à celeritate consiliorum, & gestorum commendantur in historijs; *Alexander Macedo* interrogatus, quâ ratione tot Regna & Provincias obtinuisset, breviбus respondit: *nihil differendo.* Idem *Genius Julij Cæsaris* Romanæ Monarchiæ Conditoris fuit (quem *Cicero fulmen* ob celeritatem appellat) qui cum quatuor legionibus armatis intra 24. horas quinquaginta millia passuum confecit, ùt ex Lib. 7. belli gallici ad oculum demonstrat *Petrus Ramus.* Quam sententiam ex *Lucano* inter sua Symbola habuit *Albertus I. Cæsar* Austriacus Dux militaris & heroicus, qui brachium hastâ missili obarmatum pingebat, cum Lemmate: *Tolle moras.* Verissimum enim est, quod sequitur, *semper nocuit differre paratis,* cujus rei manifesta caussa est: si enim quod bene consultum est, differas, alia, aliáque impedimenta intercurrent, aliæ aliæque remoræ, & adjuncta alia loci, temporis, modi, &c. efficient, quò minùs ad scopum pertendere possis; sæpe periculum est prodi; proditioni autem maximè obstat *celeritas.*

Ram. lib. de milit. Caij Iulij Cæs.

Belli calamitas necessaria.

Non modò profana, sed etiam sacra exercitus diripuit &c. Multa indigna bello fiunt, quæ averti nullo modo possunt, maximè si victor sit exercitus; huc quadrare potest illud: *venter præcepta non audit,* victoria enim insolens est, neque retineri potest miles, qui vitam aut sanguinem exposuit, & hoc pretio emisse se putat, quidquid apud hostes invenerit; neque facilè à Ducibus retineri, cùm litui circumsonant, & (quod Magnus Dux apud *Plutarchum* dixit) *præ strepitu armorum Leges non possunt exaudiri.*

Plutarch. T. 2 Morali. lib. de Roman: Apophtheg.

In

In præliorum locis statuit Trophæum &c. Trophæum statuere victoriæ gloriosum est, & DEO & hominibus (maximè si gratitudinis ergô statuatur) honorificum: admonentur posteri, ut grati DEO ob victoriam esse velint; tum ij, qui vicerunt, victoriam se beneficio DEI consecutos in omnem posteritatem profitentur; si templum sit, utraque pars pro occisis in misericordiam DEI recipiendis supplicat; trophæa hæc victoris mitem animum, & in victoria moderatum ostendunt, deniq; alia præterea esse possunt, quæ supra & infra cadavera mortuorum templa extrui Majoribus nostris persvaserunt; habemus in Bohemia plurimas ejusmodi Ecclesias in loco præliorum extructas, ùt in *Albo Monte*, post *Pragam Veterem* (nunc in Urbe Nova) Ecclesia *S. Joannis* na Bogisſti dicta, ad *Horzicium S. Gothardum* alibíque, quod etiam meliores Ethnici observârunt; sed plerumque vanitatis caussâ, ùt ex cranijs & calvarijs erecta trophæa, de quibus *Herodotus* & *S. Synesius*, & ex Græcorum capitibus, quod statuit *Dionysius Pannonum Dux*, de quo *Caussinus*, & quod An. 1577. *Mustaffa Turcarum Dux* ex capitibus *Persarum* propugnaculum statuit, & in campis *Marathonijs Pilarum* nomina (ubi quotnoctibus equorum hinnitus, & pugnantium vociferationes audiebantur) quódque atrocissimum est ex triginta millibus hominum sacrorum, erexit *Tamerlaneus Scytha*, ùt narrat oculatus testis *Schildberger.*

Trophæa crudelitatis vituperantur.

Herodotus in Thalia se L. 3 S. Synesius in Encom. Calvitij. Causs. l. 8. de eloq. c. 24. Abens To. 2. apot. 65. Pausan. lib. 1 Græciæ. In vita Bajazeti.

CAPUT XXI.

Spitihnæus II. cognomento Justus, Bohemiæ Princeps XXIII.

BRzetislaus quinque mares filios ex *Juditha* suscepit, quorum ex jure Primigeniorum maximus *Spitihnæus* Principatum Bohemiæ obtinuit; non potest satis describi Principis juvenis feritas; primi Germani, quos, ob matrem *Juditham* & Imperatorem *Henricum III.* aliásque caussas plurimos alebat Bohemia (nam quædam ingenia Patriam habent, ubicunque bene est) in odium Principis incurrerunt, hos perniciali prorsus odio prosequebatur; in exilium mittebat, quicunque Bohemicam non callerent, aut discere dedignarentur; quo titulo *Antistitam S. Georgij* & Matrem ipsam *Juditham*, cùm nationem contemnerent, in exilium misit; illud *ferinum*, fratres suos, quibus Pater legitimam hæreditatis portionem dederat (*Wratislao Olomucensem, Conrado Brunensem, Ottoni Znoymensem*) suis Patrimonialibus spoliavit, uxorem fratris *Wratislai Arabonam* in vinculis habuit, & cætera

Spitihnæus S. Viti monitu mores ferinos exuit

indigna memoratu perpetravit, eáque crudelitas sat diu tenuit, quo fratres omnes exilium Patriæ prætulerunt, nulla erat frugis melioris spes; sed *S. Vitus Adolescens* Cœlo delapsus, correxit Principem, & execrabile Imperium crudelitatis ostendit, docuítque homines humanè regi oportere. Itaq; *Spitihnæus* cùm aliquo tempore belluam quamcunq; (Leonem, aut Ursum &c.) expressisset, desubito laudatissimus Princeps unâ nocte evasit, meruítque, ut inter *pios & justos Principes* numeretur, cujus vitam inter optimos Principes Lib. 4. Miscellaneorum descripsimus. Illud singulare *Spitihnæus* habuit: quòd quotidie, manè & vesperì conclave ingressus Crucifixi simulacrum uno minimum quadrante horæ intueretur cum lacrymis, & divinis affectibus, qui nascebantur ex tempore, salutaret. Obiit sanctissimè fratribus hæreditate longè antè restitutâ, *Litomericensi Ecclesiâ collegiatâ fundatâ*, *Basilicâ S. Viti* ædificationibus amplificatâ, eo consilio, ut *S. Vitus*, *S. Wenceslaus*, & *S. Adalbertus*, uno fornice Ecclesiæ tegerentur; An. 1061. 28. Januarij.

Notæ in Caput XXI.

Fæcunditas Principis populi solatiũ.

QVinque mares *&c.* Optanda Regibus, imò & ipsis subditis fœcunditas prolium est, ut Regia Familia conservetur, ut Regna successores dubios non habeant, sempérque timeant, in omne ævum futuros ultores rebellionum. *Aquilæ* dicuntur proles suas, si multæ sint, exhæreditare; sed id propter difficultatem educationis contingit, quæ cessat in Regibus, quos etiam Marchionatu vel Ducatu, vel Comitatu contentos cum expectatione rerum futurarum, in historijs legimus.

Fera mens rarò in totũ exuitur.

Principis juvenis feritas &c. Si verum est, quod naturæ descriptores tradunt: humanas mentes aliquo tempore, sive in juventa, sive in senio exerrare; magna *Spitihnæi* felicitas fuit priùs exerrâsse, postea sapuisse, nam sapuisse priùs, postea delirâsse, summum est dedecus. Ità *Nero* Imperij sui initio optimus Princeps, deterrimus evasit: de quo Seneca adulatoriè scripsit, *magnam adibat aleam Populus Romanus, cùm incertum esset, quo se statim Nobilis indoles daret, jam vota publica in tuto sunt, nec enim periculum est, nè te tui subita capiat oblivio.* Ubi Lipsius in Notis: *O quàm falsè dictum! primùm enim quinquennium Neronis ità laudabile, ut Trajani celebre dictum fuerit: procul distare cunctos Principes à Neronis quinquennio; sed media & finis præcipitârunt.* Felicior Spitihnæus noster, cujus priora gesta similia *Neronis*, postrema *Titi* aut *Trajani* fuerunt.

L. 1. de clementia.

Patrij homines exteris præferendi in Patria.

Primi Germani in odium Principis incurrerunt &c. Exorbitans prorsus affectus est, quem vocant *Nationalitatis*, qui præter nationem suam, odit omnes; *Cives mundi* nascimur omnes, & si *quæ præclara reperta*, ut Lucretianè loquar, in uno inveniantur, in totius humani generis utilitatem converti debent; at simul videndum est, exterorum & patriorum hominum discrimen, & (si ordo justitiæ distributivæ servandus est) exteris, Patriæ homines præferendi, ut nullâ ratione dictum videatur, quod audivi non semel: *In Regnis Nationalitatem admittendam non esse*, & exteros domesticis (ùt in Religiosorum familiis servari solet) præferendos esse. Quidquid sit de Religiosorum familiis, in Republica locum non habet; quia repugnat naturæ, &

ordi_

ordinatæ charitati, quæ nos majorem rationem docet habere Civium, quàm exterorum; pugnat cum legibus patrijs, quæ in omnibus Regnis primam curam patriorum hominum esse jubent, & ab aliquibus munijs Regnorum exteros omnino excludunt; adversatur rationi, cùm credibile sit patrios homines Patriam amare, de exteris id sæpe non constet, quorum *charitas*, ut ait *P. Caussinus*, *manus habet aduncas*, id est in Patria non sua, aut piscatum (clariùs dicere nolo) aut venatum, aut mercatum exercent, & ubi ad summum pervenerint, homines patrios excludunt. Ridicula est Æsopi fabula, in qua *Erinaceum* inducit, *lepusculi* cavernulam subeuntem, & ob hyemis inclementiam nocturnum cubile postulantem; assensus est simplex *lepusculus*, & hospitem spinosum in nidum admisit; alterâ nocte *Erinaceus* medium nidulum occupavit, & uno alteróve ictu veterem incolam læsit, illo multum gemente & querente: tertiâ nocte *Erinaceus* jam violentior multis primùm ictibus concubitorem suum vulneravit, & tandem extremo verbere miserum graviter perfodit; exiliit & exclamavit miser, & se de nido proripuit, questúsque injuriam, hoc pro responso accepit: *Hanc esse sibi consuetudinem, proinde alium nidum quæreret, & abiret.*

Precariò admissus sæpe imperiosus evadit.

Quædam ingenia Patriam habent ubique &c. Vetus est verbum, quod *Heliodorus in sua Chariclea* (ex quo in Argenidem suam multa transsulit *Barclayus*) recitat: *Patria cordato est Urbs quævis viro*; quod tamen Orator præstantissimus *Lysias* potentissimis rationibus apud *Muretum* expugnare conatur, ajens esse sententiam hominis sua commoda amantis, inepti ad Rempublicam, qui non laboret, quid Patriæ suæ fiat, unde primum spiritum duxit; denique Cives bonos, nisi Civitati bene sit, nè sibi quidem bene esse putare.

L. 3. Æthiopicorum.

An ubique homini sit Patria.

Muretus in varijs lectionibus lib. 2. cap. 3.

Homines humanè regi &c. Ferè ab hominibus crudelitate homines, à feris humanitate distingvuntur. Legimus in fabulis, olim fuisse Regna ferarum, ut *vulpes* v. g. alio sæculo *Ursi*, alio *Leones &c.* dominarentur; omne illud Regnum feritatis erat, neque jam timendum est, ut redeant belluarum Regna; contingit tamen, ut belluinis moribus homines regantur, ut Regnum belluarum aliquando rediisse videatur. *Harpyiarum* similes avaros præfectos comparat *Juvenalis*, cùm canit:

Homo homini lupus.

- - - cuncta per oppida curvis
Ungvibus ire parat, nummos raptura Celæno;

Imò ultra progressus est *S. Synesius*, qui *Andronicum Libyæ Præfectum Martium dæmonem* appellat, qui plurimos Cives, tanquam *convivio lacrymis excepit*, & omnium belluarum feritatem superavit.

In Epist. 57.

Crucifixum intueretur &c. Nihil ad pietatem promovendam magìs esse potest, quàm Crucifixi DEI aspectus; sensêre id viri sanctissimi, neque ingeniosis, pijs, & maximè DEO charis hominibus deesse potest, quod illo affectu, & aspectu meditentur. *Imperatores Constantinopolitani* cubiculum quoddam paraverant sibi, in quo *Imperatrices* parerent, puerperij tempus consumerent, & Imperatorios pueros educarent; cubile illud Purpura dicebatur, & Imperatores se *in Purpura genitos* gloriabantur; at quàm sæpe illorum Purpura in lacernam mutata est! Crucifixi cubile Regium *Spitihnæum* cœli purpuratum constituit, cujus orantis lachrymæ quotidianæ Christi sangvine dilutæ æternam illi in cœlo coronam meruerunt.

Purpura Imperatorum cubile.

CAPUT

CAPUT XXII.

Wratislaus II. Bohemiæ Princeps XXIV. tandem etiam primus Bohemiæ Rex.

Wratislai conjugia.

Ratislaus II. Dux Bohemiæ, Patre sic ultimâ voluntate statuente, *Princeps Olomucensis à Spitihnæo* fratre pulsus in Ungariam se recepit, ductâ ibi filiâ *Regis Adletâ* (nam prior conjux *Arabona* jam gravida post maritum properans in itinere perierat) ex *Adleta* hac, vel *Adelheide* duos filios & filias suscepit (ùt in Tabula Genealogica videbitur) quâ extinctâ A. 1062. 26. Januarij, tertia conjux SWATAWA, Polonis *Swientochna Casimiri Poloniæ Regis* (olim Monachi) filia, *Wratislao* venit in manum, eíque quatuor genuit filios, ùt postea patebit in Tabula. Ergò *Wratislaus Spitihnæo* fratre extincto, revocatus in Bohemiam cùm *Henricum IV.* bellicis obsequijs totum sibi devinxisset, post annos quindecim (A. C. 1086.) ab eodem titulum & Coronam Regiam accepit, primúsque *Bohemiæ Rex* salutatus est; coronante *Jaromiro* fratre Episcopo Pragensi, Trevirensi Archi-Præsule, & *Bennone* Episcopo Misnensi adstantibus. Quod tamen personæ *Wratislai* datum, non Regno, aut ejus posteritati fatemur; nam alij Principes Bohemiæ eâ se dignitate onerari credebant, quòd Bohemiam honoribus istis, Imperio paulatim subjici suspicabantur. Silesiam (quæ tum Poloniæ nomine censebatur) novo Regi adjectam memorant Germani Scriptores; de censu Polonico controversiam in Epitome dissolvimus. *Leopoldum Austriæ Marchionem Moraviam* vastantem profligavit An. 1086. Ab Imperatore *Henrico IV.* Lusatiam accepit An. 1075. in prælio quo *Rudolphus* ab *Henrico* Imperij competitore victus est, heroico facinore hastam *Rudolphi* manu extorsit, quam celebrioribus per Annum diebus Bohemi veteres in templo Populo monstrabant. *Opatovicium Cœnobium S. Benedicti*, quo non ditius ullum, sub *Cunaci* monte, fundavit, *Pragæ* item *Ecclesiam Wissehradensem* magnificè exstruxit, & *Collegialem Ecclesiam* Regijs sumtibus stabilivit, ejúsque Collegii Præpositum *Principem & Cancellarium* Regni in per-

Prœmia fortitudinis.

M. S. Calendar. Eccles. Prag.

Wratislai D. fundationes

perpetuum esse jussit, ob hæc illustriora facinora *Mitram Episcopalem* à Pontificibus meruit, ut eam ubicunque libêret, jestaret. Obiit An. C. 1095. (*Stransky* per errorem An. 1093. posuit) 14. Januarij, sepultus in *Ecclesia S. Petri Wissehradensi*; quidam tradunt eum in venatione repente apoplexiâ tactum, equo decidisse mortuum. Laudatissimus Princeps, qui *Bohemiæ Coronam* apposuit, & inter tot Slavici nominis hostes, aut saltèm invidos, majorum & latiorum Regionum Dominos, Bohemiam angustam satis Regionem, virtute, & factis militaribus Regiâ dignitate primus ornavit.

NOTÆ in Caput XXII.

W*Ratislaus &c.* Multa in nominibus antiquorum superstitio fuit, ut gloriosa nomina imponerentur ijs, quos gloriosos & felices esse cupiebant, procesśitque in Legiones Romanas, Coloniarum fundationes, aliáque publica Opera hæc superstitio, ut *Valentes, Firmi, Salutares*, aliísque felicibus nominibus appellarentur. Notissimum est *Machiavelli* monitum, ut filij Principum, *Alexandri, July Cæsares, Pompeji &c.* appellentur. Sed nomina sæpè discrepant à rebus, & noverunt prudentes nullam esse nominum cum rebus gestis necessariam, imò neque probabilem connexionem. In Principum tamen Nomenclatura existimo magnum esse nominum delectum habendum, ut Avorum, ut eorum in quorum gratiam sic nominantur &c. memoria conservetur. Sic *Wratislaus* (quod *gloriam reducentem* significat) nomen accepit. In nominibus nõ semper est superflua cura.

In Ungariam se recepit &c. Maximum auxilium est ab inimicis, *& salus* sæpenumero; *Wratislaus* ad *Ungariæ Regem Bohemis* inimicum confugit, ibi nactus auxilium & gratiam, quam frater negabat: Odia Principum miscentur amoribus, eóque pertinaciùs amant, quò magìs in odijs secum communicant; ad hostem fugere certissima gratia, cùm tibi priùs hostem communem feceris; *amor* dissimilis est *odio*, nam ille tertium non admittit, *odium* tibi cum alio commune conciliat amorem, & paratam defensionem; non enim hostis caussam examinat, sed odium communis hostis approbat. Amici inter se fiunt, qui tertium oderunt.

Fratre extincto revocatus &c. Revocatus est à moriente fratre, qui odia omnia in Christi cruce sepelivit; sed quamvis hæc abessent, *Principum voluntates ambulatoriæ sunt*, & odia ex tempore suscipiunt, aut deponunt, ac sæpe deponere vellent, nisi pertinacia & autoritas obstarent, & quòd errâsse videri non volunt; at perversa hæc opinio est, siquidem factis Regijs addit *Majestas* authoritatem, ut prudenter & ratione factum esse credatur, quod Princeps mutavit. Non dedecet Principẽ ponere odia

Bellicis obsequijs Cæsarem devinxit &c. Nulla fideliora obsequia reputari possunt, quàm ea, quæ per militiam comprobantur. Ibi de vita periclitamur, quam tamen Imperatori usque ad ultimam sangvinis guttam consecramus, optiméque dixit alicubi vetus Scriptor, *quid sit circa cor, clarissimè prælium ostendit*; nam etsi naturali quodam genio in hostes generosi milites ferantur, tamen mori velle pro Principe summa amoris probatio est, neque scio an major esse possit. Ex quo Capite *S. Synesius* conficit: in Principe summum militum amorem & æstimationem esse oportere, illorum curam gerere, commoda procurare, stipendia justè persolvere, bene meritos præmijs afficere, & si fieri possit, omnes nôsse, qui toties pro Principe mori voluerunt. Militia est fidelitatis summa probatio.

Corona pretiosa suspensa super tumulum Principis.

Primúsque Bohemiæ Rex &c. Hoc merito postea super *Wratislai* hujus tumulum, in *Ecclesia S. Petri Wissehradensi* filius *Coronam* insignis magnitudinis ex auro & argento affabre confectam, & gemmis clarissimis lucentem suspendit, quæ toti *Bohemiæ* admirationi fuit. Et merebatur hæc *Wratislai* virtus, qui & pietate, & justitiâ, & in bellis fortitudine omnium Principum Imperij sententiâ inter ævi sui Duces emineret.

Epit. l. 3. cap. 8.

Silesiam adjectam memorant Germani Scriptores &c. Id certissimum esse probavi in Epitome; unde in ejus coronatione in Ecclesia *S. Viti Cosmas Pragensis Decanus*, qui aderat acclamatum esse ait: *Wratislao Regi tam Bohemico, quàm Polonico, magnifico, & pacifico, à DEO coronato, Vita, Salus, & Victoria!* Poloniæ nomine Silesiam intelligi oportere ibidem diximus. De tributo, quod Poloni pendebant, dubitari nullo modo potest, authoritate non tantùm nostrorum, sed Germanorum omnium Scriptorum authoritate, qui insuper narrant *Brzetislaum II. Boleslao* Poloniæ Duci munus *Marescalli* in Aula sua contulisse, próque eo munere gesto stipendium numerâsse illud ipsum tributum, quod quot annis ex Polonia pendere debuerat.

Tributum ex Silesia.

Episcopalem Mitram &c. Eam in rem literas *Gregorij Papæ VII.* recitabo in fundamentis Regni Bohemiæ, parte 1. initio.

Caput XXIII.

Conradus Princeps Bohemiæ XXV. & Brzetislaus II. ejus nominis, Princeps Bohemiæ XXVI.

Conradi & Brzetislai gesta.

Onradum I. Marchionem Moraviæ sibi conciliatum *Wratislaus II.* frater tanto amore dilexit, ùt præ filijs suis Proceribus commendârit, & ad Principatum promoverit, sed hic honor *Conrado* in titulum sepulchri tantùm concessus videtur, cùm nonnisi septem Menses, & septemdecim dies nullâ re memorabili ob brevitatem Principatûs gestâ decesserit,

rit, duobus filijs *Leopoldo* & *Ulrico* relictis, priori *Znoymensem*, alteri *Brunensem*, Principatum attribuens. *Brzetislaus II. Wratislai Regis* primogenitus Princeps Bohemiæ An. 1093. ab exilio Ungarico reversus post *Conradum* patruum (non post patrem) salutatur. Erat hoc in Germania more quodam receptum, ùt alibi diximus, ut non filij Patribus, sed fratres, si superstites essent, succederent. *Brzetislaus* nobilitate Bohemicâ quàm maximo numero ad se Pragam evocatâ, humanissimè triduo convivijs, ludis, aliisque humanitatis significationibus tractatâ, amorem sibi omnium facili negotio lucratus est; tum Religionis studio initio Principatûs omnes è vestigio sortilegos, veneficos, sagas, & hujusmodi artium vetitarum Magistros Bohemiâ expulit; mox cùm ei tributum Poloni pendere recusarent, scripto exercitu Poloniam ingressus ferro, & igni populatus, *Wladislaum* Poloniæ Principem, eò denique multis cladibus illatis adegit, ut tributum (erant sexaginta auri & mille argenti marcæ, quas olim *Brzetislao* I. Poloni numeraturos se in annos singulos promiserant) statim penderet, idémque successoribus suis numeraturum se promitteret. Sed in medio tantorum operum, ac potiùs principio (si hujus Principis virtus, & fortuna spectentur) per insidias in venatu occisus est, non procul à villa *Stebnensi*, à *Loreko Wrssowecio* Anno 1100. sepultus ad *S. Vitum Pragæ, in Capella S. Thomæ Apostoli. Lucretiam Palatini Rheni* filiam, quam viduam acceperat, viduam reliquit, cum filijs duobus, de quibus in Tabula IV.

Tributum Polonicum ferro exigitur.

Notæ in Caput XXIII.

F*Ratrem sibi conciliatum &c.* Quid causæ sit, quòd *fratrum* tam rara sit *concordia*, disputent Politici; mihi videtur dignitatis conservandæ ratio in Principibus suspicionem movere; fratrem enim nostrum suspicamur (si Populo non placeat Princeps) moliri multa posse; habere Jus quoddam ad Principatum, id quod nos habemus; ausurum multa, & si fortuna faveat, ascensurum ad Principatum, ideóque hanc illi eripere facultatem regnantes conantur; quod manifestum est, in Imperatoribus *Barbaræ gentis Turcarum*, qui cùm Regnum obtinuerint, omnes fratres sinè exceptione occidunt; in gentibus humanis, & ad humanitatem genitis alia ratio est, qui fratres suos inprimis amant, sed aliquando odisse, propter caussas, quas suprà attulimus, incipiunt; grave autem odium esse oportet, quod amorem fraternum prorsus extingvat, & fratrem omninò velit perire.

Cur rara sit fratrum cōcordia.

Ob brevitatem Principatûs nulla re memorabili gesta &c. Quàm multi egregij Principes exempla posteritati absolutæ & perfectæ gubernationis daturi, brevitate vitæ sublati sunt, & nihil præter nomen in historijs reliquêre! de hac brevitate vitæ omnibus libris suis queritur *M. Antoninus* doctissimus Imperatorum in vita sua, inter alia aurea dicta Lib. 6. *in hoc flumine temporis, qui res æstimat, is perinde agit, ac si quis unum de prætervolantibus passerculis diligere incipiat, atque is jam è conspectu avolaverit*; quod de vita Regentium imò & hominum omnium dici potest.

Vita brevis pulcherrima cogitata evertit.

Nobilitatē boni Principes amant

Nobilitatem humanissimè tractavit Brzetislaus &c. Multa ex hac humanitate *Brzetislaus* consecutus est bona: nam Nobilitatem demereri, est Regnum universum demereri, cùm ista sit caput consiliorum, & manus agendorum. *Princeps*, qui *Nobilitatem* tollit, ignobilis erit, & solis rusticis imperabit inglorius; atque utinam licet seriùs, non sentiat extremos morsus pereuntis *Nobilitatis*! mulùm etiam prodest *Principi Nobilitatis* convocatio: vident enim multitudinem *Nobilitatis* Principi faventem, & in ejus defensione hoc aspectu plurium confirmantur; adde humanitatem Principis, quâ capiuntur præcipuè *Nobiles*, totósque se Principi obsequio dedunt & mancipant.

Principatûs initia Populo probari debent.

Omnes artium vetitarum Magistros expulit &c. Initio Principatûs aliquid magnum, & quod Populis subjectis placeat aggrediendum est, ut spes magnæ de futura *Principis* gubernatione concipiantur, à DEO & rebus divinis sumendum esse principium suadent Politici, deinde ad commoda Populi respiciendum: parva sæpe initio Regni pauperis Populi sublevatio obnoxios Principi reddet omnes; quod consilium dederunt senes *Roboamo Salomonis* filio; non tamen id nisi pedetentim faciendum, nè multa populus à Principe desideret, quæ si non impetret, Principem odisse incipiat. Ob quam caussam *Annibal Scotus* prudentissimus Scriptor monet; nè à Principe novo, & recèns creato multa petantur.

Scot. Comm. in Tacit.

In medio operum occisus est &c. Mirabile illud quod observant eruditi Scriptores, & exemplis probari potest, maximos Principes in consilijs & operibus præclarissimis morte sublatos, opera imperfecta reliquisse; id apparet in Isthmo perfodiendo, quem laborem multis Principibus fatalem fuisse observat *Justus Lipsius Commentarijs in Tacitum.*

CAPUT XXIV.

Gubernatio Bohemiæ ob multitudinem competitorum ex Regio Sangvine Principum mirè conturbata.

Certamina Principum Bohemiæ noxia populo.

Atio iniri *Principum Bohemiæ* non potest hoc tempore, cùm enim excrevissent numero, omnes ad *Principatum Bohemiæ* Jus habere se credebant (cujus rei exemplum nuper *Wratislaus* dederat præterito filio, & fratre substituto, idémque postea *Brzetislaus II.* præstitit) itaque post *Brzetislaum II.* cùm *Borzivojus* frater itidem II. successisset, & *Germanorum* auxilio subnixus, *Ordinibus Bohemiæ* inconsultis An. 1100. ùt priore Capite dixeram, Ducis honorem & titulos assumsisset, statim alij Principes Regij sangvinis per favorem *Optimatum* & Populi *Borzivojum* excutere, & de solio deturbare tentârunt; primúsque *Udalricus* A. 1101. Princeps *Brunensis Conradi* I. filius, deinde & *Swatoplucus Princeps Olomucensis Ottonis* I. filius An. 1104. & 1105. rem aggressi sunt; ac primùm quidem res non procedebat ex voto, tamen cùm *Wladislaus Borzivoij* frater,

frater, fratrem deſeruiſſet, de communi Bohemiæ Ordinum conſenſu *Wladislao* ipſi delatum Imperium eſt, qui modeſtiſſimus Princeps, cùm implicari ambitione nollet, *Swatopluco* egregio juveni & ad magnas ſpes & res genito prærogativam Principatûs conceſſit; at *Henricus IV.* Imperator in primis *Borziwojum II.* reſtituere in integrum voluit, *Swatopluco* verò ingentem pecuniæ vim promittente Principatum contulit. Interim *Sobeslaus Wladislai* frater minor Principatum affectabat, auxilio Polonorum, quorum exercitum uſque *Trutnovium* adduxit; quibus attentatis (maximè quòd *Swatoplucus à Tiſta-Wrſſovecio* proditoriè jam occiſus erat) *Henricus* Imperator offenſus, modeſtum & inter omnes Regij Sangvinis Principes moderatiſſimum *Wladislaum* rurſus Bohemiæ Principem dixit. Mirabuntur forſitan Lectores mei hæc tam perturbatè & confusè à me narrari, non poteſt ambitio exerrans in ordinem redigi, eóque tempore viginti facilè *Bohemiæ Principes ex Przemislæo* ſangvine vixerunt, quorum ſinguli In ſuo capite *Coronam* ſedere, & in manibus Sceptrum creſcere optabant; unus *Borziwojus* ter *Bohemiæ Princeps* fuit, ſemper dejectus, ac tandem in exilio diu pòſt deceſſit. Idem eſt de aliorum Principum conatibus; quod de quadam barbara Gente, idem tum in Bohemia accidiſſe puto, ut qui alterum viribus fretus, de ſella regia deturbaret Rex eſſet; ſic noſtri Principes mutuò ſeſe impellebant ad caſum, nec ipſi tamen ſtabile ſolum, cui inſiſtere poſſent, habebant; donec *Wladislaus I.* (ùt dixi, dicámque Capite ſequenti) eóque ultrò favente & annuente *Sobeslaus I.* optimis artibus uſi Bohemiæ Principatum ſibi, & ſuo generi conſtabiliſſent. vide Epitomen. Hos Principatûs captatores (quales fuêre *Brzetislai, Borziwoij, Ulrici, Swatopluci, Interreges, Crato, Crugerius, Solimanus,* aliíque appellant, quòd inter duos Reges *Wratislaum II.* & *Wladislaum II.* interceſſerint) nos eos *Interregum* nomine non dignamur, principalis tamen ſangvinis reverentiâ Principes, ſed ſinè ordine, cùm nihil ordinatum in ambitione eſſe poſſit, appellamus. *Wladislaus* igitur *Wratislai Regis* filius Bohemiæ XXIX. Princeps eſto.

De Novogardia id dicitur vide Silvium Comment. in vit. Alphonſi L. 2. Num. 6.

Notæ in Caput XXIV.

C*Um Principes excreviſſent numero &c.* Neſcio quid cum ipſo ſangvine inuſtum habeat *Nobilitas*, ùt ad alta omnia aſpiret; laudabilis *Genius*, ſi modò intra rectæ rationis & juſtitiæ terminos contineatur: non enim omnia omnibus debentur, nec omnes idonei ſunt Regno, qui Regnum affectant. Illud obſervatione dignum, quòd cùm plerique homines nunquam artem, quam non didicerint, profiteantur, omnes tamen, quicunque vel minimum ingenio valent, Populis regendis aptiſſimos ſe exiſtiment, cùm imperare ars artium ſit, neque feliciter niſi à prudentiſſimis tractetur. Jam quas non turbas dederunt, de quibus dixi *Bohemiæ Principes*, qui & ſibi deberi *Coronam*, & ſe aptos, alios præ alijs

Principum animi ad ſpes novas erecti ægrè continentur in officio.

crediderunt, maximè cùm juventus temeraria faces ambitioni subjiceret? unus sæpe inexpertus juvenis admotus Principatui, mirabiles excitare turbas potest, quanto id magìs, si ambitiosorum juvenum omnia pro gloria audentium numerus augeatur? & fuêre Principes sangvinis illâ ætate plures vicenis, quod *Cosmas* vetus Scriptor antiquo carmine expressit: *Jam sunt viceni, nisì fallor ego domiceni.* Harum discordiarum *Wratislaus II.* & postea *Conradus I.* semina sparserunt, qui prætеritis propriis filiis, fratres, patrueles, eorúmque filios suâ authoritate post se regnaturos denominârunt, & hâc ratione *dubios successores reliquerunt*, certósque hostes regnantibus excitârunt, cùm dubitari non posset, filios (qui parentes Principes habuerunt) omnia moturos, & omne tempus captaturos, ut paternum Regnum recuperare possent, quibus sese facilè addunt, qui præsentem statum oderunt: nunquam enim desunt in Regnis, qui res novas exoptent, & rerum mutationem, si adsit occasio, moliantur, aut expectent.

Exterorum consilia sæpe Patriæ noxia.

Germanorum auxilio, Bohemis inconsultis &c. Semper suspecta esse solet patriis hominibus Exterorum potentia, aut etiam multitudo: exempla omnium Regnorum Scriptores suppeditant. Prudenter *Lipsius*, & oraculo quàm humanæ voci propiùs: *Sicut domicilij parietes crepantes, ruinam instare docent; sic copia frequentiáque Exterorum in Republica, certum mutationis indicium præseferunt.*

Vide Minister. Card. Richelij l. 3. c. 19.

Moderatio Principem constituit.

Wladislaus modestissimus Princeps &c. *Wladislaum* neque oblatum aurum, neque indigna adulatio, aut cognatorum oppressio, aliæque hujusmodi caussæ, Principem fecêre, sed propriæ virtutes, & summa animi moderatio; bis recusavit Principatum accipere, tertiò non sinè Procerum precibus accepit, & iterum repudiavit, verúmque esse ostendit, quod olim de *Fabio* triumphum recusante scripsit *Livius: adeò spreta in tempore gloria, interdum cumulatior redit*, & quod idem *Fabius* dicere solebat: *Gloriam qui spreverit, veram habebit.* In eundem sensum *Claudius Ptolemæus* maris & terræ, insuper & astrorum *Mensor* accuratissimus dictitabat: *qui inter sapientes humilior, vel animo moderatior est, is etiam sapientior est*; quod ejus dictum quia frequenter habebat in ore, sub ejus effigie subscribi sæpe vidi; magnum enim argumentum prudentiæ habetur, cum summa sapientia animi moderationem conjungere, & quò ea major & sincerior fuerit, eò magìs animi motus componit.

Liv. Dec. 1. lib. 2. Idem lib. 22.

Pecuniæ obediunt omnia.

Svatoplucus ingentem pecuniæ vim &c. *Pecunia est alter sangvis*, dicunt JurisConsulti, igitur carò venditur, quod pecuniâ emitur; at hodie nihil est leviùs, quàm pecuniam dare. Omnia venduntur & emuntur; ubi nummi sonitus auditus fuerit, omnia expugnantur. Uncia auri unica plùs ponderat, quàm centenarius justitiæ; multis pecunia carior est animâ: hoc miriùs est, Principes & Reges pecuniæ cupiditate ad iniquas promotiones adductos aliquando fuisse, & justitiæ pecuniam prætulisse, quod omnibus Regijs virtutibus adversatur; cùm fortuna à Principe in subditos debeat derivari, qui missilia jacit; quod pulcherrimè *Seneca* describit, ubi *Neronem* inducit loquentem: *quid cuique mortalium fortuna datum velit, meo ore pronuntiat; ex nostro responso lætitiæ caussas Populi Urbésque concipiunt; nulla pars unquam, nisi volente propitióque me floret &c.* Sed Reges raro in hoc peccant, Regum Ministri sæpissimè.

L. 1. de clem. c. 1.

Parricidium Principis cædes.

In Tit. ad Leg. Iul. Majest. per totum.

Synes. de Regno ad Arcad. Imp.

Svatoplucus proditoriè occisus &c. Maximum crimen est læsæ Majestatis, ità docent JurisConsulti. Græcus Scriptor persapienter ajebat: *Etiamsi ex Principe bellua fieret, tamen tolerandum, multò minùs occidendum esse*, multa tamen Tragœdiarum argumenta (proh dolor!) cædes Regum dedêre, & plerique innoxiè ceciderunt! *Synesij* verba recito: *Vides, ô Imperator, quàm multa ex Regibus copia Tragœdiarum scenis suppeditetur! quippe mediocris domus magnitudinem calamitatis non capit, neque infortuniorum gravitati, mendicorum vita obnoxia est &c.*

Ambi-

Ambitio exerrans in ordinem redigi non potest &c. Nullus facilè in hominibus affectus invenitur, qui eripiat consilium, quàm *amor & ambitio*; cæteri affectus stultitiâ excusantur, ambitio cum sapientiæ significatione delirat, & ridetur; imò rideri se non sentit, sed aliorum risus, & penè irrisiones in argumentum excellentiæ suæ trahit; ingeniosè Seneca: *Facit avidos nimia felicitas: nec tam temperatæ cupiditates sunt unquam, ut in eo, quod contingit dari, quiescant: gradus à magnis ad majora fit, & spes improbissimas complectuntur, insperata assecuti.* Duo maximè affectus rationem pervertunt. L. 1. de clementia.

CAPUT XXV.

Wladislaus I. ejus nominis, Bohemiæ Dux XXVIIII. Item Sobieslaus I. ejus frater, Wratislai II. Bohemiæ Regis filius, Bohemiæ Princeps XXX.

W*Ladislaus I.* non desiderando Regnum, Regnum meruit & invenit; *Boleslavviensis Princeps* in historia vocatur, à diuturna eo in loco habitatione; quâ suâ moderatione, omnes competitores superavit, maximè annitente *Henrico V. Cæsare.* Fundavit amplissimè *Cœnobium Cladrubiense*; cùm ad colloquium *Stephani Ungariæ* Regis venisset, fraude cujusdam *Nobilis Ungari* loco pacis prælium est initum, in quo *Wladislaus* vicit. *Sobieslaum*, uti & *Borzivvojum* fratres, & *Ottonem* patruelem recepit in gratiam; *Borzivvojo II.* fratri ex gratia mediam partem Bohemiæ regendam concessit; at quia nesciebat fortunâ uti, rursus abstulit, ísque in Ungaria tædio vitæ decessit; in *Borzivvoji* locum moriens, *S. Ottone Bambergensi Episcopo* agente, *Sobieslaum I.* etiam proprio filio præterito Proceri- Wladislaus laudatissimus Princeps.

ceribus commendavit, & post se Principem nominavit. Obiit 2. Aprilis An. 1125. Cladrubium devectus ad tumulum.

Sobieslai mira felicitas & fortitudo

Sobieslaus I. inde, ùt dixi, à *Wladislao* commendatus Proceribus, Solium Principale conscendit. Huic Principi paucos pares Bohemia vidit; sed initia tamen nihil læti promittebant, nam *Otto II. Niger* cognomine Ottonis primi filius *Princeps Olomucensis* promissis in suas partes attracto *Lothario Cæsare*, primus in *Sobieslaum* duxit: commissum est prælium ad *Chlumecium* ad *Cydlinam*, in quo *Otto* occisus, *Lotharius Imperator* captus, cum plurimis Imperij Principibus (quos inter *Albertus Ursus Brandeburgi Marchio* fuit) dissipatus universus Saxonum exercitus, & in fuga cæsus. *Sobieslaus* humanissimè Cæsarem habuit, & reverentiâ Majestatis dimisit; quo effectum est, ut *Lotharius Sobieslaum* ob virtutes unum præ omnibus miraretur, foveret, & in omni vita charissimum haberet, hæc acta 1126. 2. Martij. Post hæc *Sobieslaus* in Poloniam exercitum duxit, eámque ter omnino pervastavit, ut *Belam II. Ungariæ Regem* (cujus sororem *Adletam* in cojnugio habebat) ulcisceretur, quem Polonus bello vexabat. Pòst domi & munitam & florentem Bohemiam magnorum Regum exemplo efficere aggressus, primùm omnium *Pragam Majorem*, quæ ligneis tantùm domibus constabat, Italico more designatis priùs plateis omnibus exstruere cœpit, ac plurimis Privilegijs ornavit, Populóque implevit; deinde *Görlicium* condidit, quæ primitus *Horzelecz* dicta est, in Bohemia verò *Przimdam* seu *Frimberg*, & *Glacium*, & *Tachoviam Civitatem* reconcinnavit, *Misam Civitatem* fundavit. Nec contentus humanis & terrenis auxilijs Patriam permunire, cœlestia auxilia magnificè quæsivit: *S. Georgij* templum in monte *Zrit* totâ ferè Bohemiâ spectabile denuò excitavit; *Cænobio Siloënsi* initium aliquod dedit, ùt *Pulkava* scribit, *Wissehradensem Ecclesiam* (Patris *Wratislai II.* opus) ornatissimis ædificationibus, & domibus Canonicorum, & Fundationibus novis ità auxit, ut Patrem superâit. Illud non pietate tantùm, quàm ingenio commendatum: super tumulum *Wratislai Regis* Patris sui *Coronam* octoginta talenta argenti, duodecim talenta auri continentem, gemmis distinctam clarissimis suspendit. Cùm *Pragam* orationis causâ (qui titulus olim Principibus, & Præsulibus usitatus fuit) adiisset, nudis pedibus, & lacernâ indutus *instar Regis Ninivitarum* (ùt loquitur *Jaroslaus* ejus temporis Author) tumulos Sanctorum Patronorum honoravit, multis precibus DEO sese per eorum merita commendans. Quàm verò Patriam diligeret, satis ostendit illud, quòd nullâ ratione propriorum liberorum habitâ, *Conrado Cæsari* (quem quia in bello Saxonico, & Bavarico præclarè adjuverat, amicissimum habebat)

Sobieslai præclara opera.

Corona Wissehradensis.

bebat) *Wladislaum* ex fratre nepotem ità conciliavit, ut Cæsar promitteret, nullum se post *Sobieslai* mortem alium adjuturum, & confirmaturum, quod & fecit. Erat hic *Wladislaus* ad Principatum prorsus factus, qui postea Bohemiæ Rex salutatus est, ùt suo loco dicetur; quâ electione *Sobieslaus* plurimùm ad Bohemiæ gloriam contulit. Obiit inclytus Princeps DEO, Cæsari, vicinis Principibus, maximè S. Leopoldo Austriæ Marchioni (qui *Wladislao* juveni filiam suam *Gertrudem* despondit, cum vicissim filiam suam *Mariam Leopoldo V. S: Leopoldi* filio *Sobieslaus* despondisset) subditis etiam Populis, omni denique hominum generi charissimus An. 1140. *Pragam* ex *Cujavia* Poloniæ Provincia, quam ditione tenebat, devectus, & in *Wissehradensi Ecclesia* apud patrem *Regem Wratislaum* tumulatus.

S. Leopoldus Principibus nostris peramicus.

Notæ in Caput XXV.

W*Ladislaus Dux XXIX. & Sobieslaus XXX.* Quòd hosce duos Principes, alterum XXIX. alterum XXX. (cùm priores aliquot omiserim) numerârim, causa est: quod hi soli firmiter steterint in gradu, cæteri non item; illorúmque Imperium sæpius fuerit interruptum, at hi ad extremum duraverint; nam etsi *Wladislaus*, ùt dixi, bis solio dejectus sit, recuperavit nihilominus virtute locum, ejúsque beneficio *Sobieslaus* aliquoties Bohemiâ rejectus, tandem felicissimè regnavit. Porrò in hoc capite ob rerum gestarum multitudinem indiculum potiùs quendam, quàm narrationem, aut historiam scripsi, ut Lectores animadvertent.

Lis de numero Principum.

Wladislaus Boleslaviensis Princeps &c. Sub hoc fortunatissimo, & fortissimo Principe, reperta est statua *B. Virginis Boleslaviensis*, ùt in historia illius Divæ narravi, (quidam ejus imaginis inventionem ad tempora *Wladislai Regis* hujus *Wladislai* filij referunt, quod probabiliùs puto) suspicor eam ob caussam pium Principem *Boleslaviæ* habitâsse captum amore *B. Virginis*, & ab illius ara, ad Principis dignitatem ascendisse. Hoc etiam velut bene ominosum Scriptores in Imperatoribus observârunt, qui potiùs *ab altari, vel inter altaria* occupati, quàm *ab aratro* vocati, felicitatem Imperij cœlitus videbantur accepisse; ùt à veteribus Panegyristis observatum legimus. Magna inter DEUM & Principem connexio esse debet, siquidem hîc Vicarius illius est, & ea agere illum oportet, quæ omnium Domino non displiceant, bene enim Horatius: *Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipsos arbitrium est Jovis*; unde observant sacrarum literarum *Interpretes*, *Regum Juda* lectulum, & altare Domini uno tantùm pariete divisa fuisse, ut unicum refugium *Reges* haberent ad DEUM, illiúsque Majestatem sibi, & populo subjecto assiduè redderent propitiam.

Inventio imaginis Boleslaviensis.

Principes DEO se se conjungant.

2. Reg. c. 9.

Fundavit Cœnobium Cladrubiense &c. Nihil memoriam viventium conservat magis, quàm Fundationes sacræ; quoties de familiæ antiquitate, pietate, gloria, disceptatur, ad *Ecclesias* & *Cœnobia* confugitur, ubi *Nobilitatis* plurimæ solent extare memoriæ; at opera cætera, licèt sumtuosis substructionibus clara, Authoris nomen rarò conservant, nisi in publicam utilitatem dirigantur.

Fraude cujusdam nobilis Ungari &c. In Aulis Principum levis est annona eorum hominum, qui discordias excitant, & unicè odiis aliorum lætantur; id faciunt mul-

In Aulis odiorum seminatores vitandi.

tis de causis: faciliùs, quò moliuntur, perveniunt, cùm isti vel illi, sibi mutuo odio obstant; gratiosiores se futuros sperant, si alij gratiâ excidant; ab ipsis quos in mutua odia concitârunt, gratiam se inivisse putant, quasi ex amicitia alterius odia prodidissent; denique, ut alia omittantur, multorum Genius est in turbido piscari. Quàm sint odio habendi Regibus ejusmodi homines, *Plutarchus aureo libro de adulatione* demonstrat. Et libro *de fraterno amore* docet: antiquos summâ Religione, vel potiùs superstitione observâsse, nè duo simul euntes dividerentur, & neque canem, neque aliud animal inter sese pati solitos, *quantò minùs*, inquit, *tolerare oportet eos, qui amicitias dividunt?*

Ira fugienda

Typ. tom. 2. Symb. in Cardinalibus.

Fratres recepit in gratiam &c. Summa irarum acerbitas diuturnitate temporis evadit; nulla in animum inducenda est iracundia, quæ omne vitæ tempus complectatur, maximè cum ijs, qui in eodem utero sunt geniti. Pulcherrima est *Sallustij* oratio ex persona *Micipsæ*, quam *Imperator Severus* liberis legendam moriens misit, jam tum prævidens inter fratres futuras discordias. Quibus exemplis filios magni Principes ab odijs dehortati sint, habes apud *Typotium.*

Felicitas excæcat.

Thucydides l. 3.

Tacitus l. 1. histor.

Memmius apud Sallust. in Iugurtha.

Borživojus II. nesciebat fortunâ uti &c. Plures sunt, qui adversam fortunam fortiter ferunt, felicem immoderatè, quia felicitate excæcantur; quædam illis vertigo oboritur, cùm stant in culmine dignitatum; & hunc maximè morbum acquirunt, qui indigni â fortuna elevantur: non enim se capiunt, & aliunde, quia indigni, facilè in præceps aguntur. Solebat *Cleon* dicere: *Faciliùs propè esse propulsare adversa, quàm tutari secunda,* quia, ùt *Tacitus: Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur.* Talis fuit *Borživojus II.* quem adversa non fregerunt, felicitas enervavit, quod sinè turpitudine esse non potuit; ità olim sensit *C. Memmius: majus dedecus,* ajebat, *est parta amittere, quàm omnino non paravisse.*

In initiis Principatûs quid agendum.

Sobieslai initia nihil læti promittebant &c. Principatûs initia accommodata sunt plerumque novis rebus tentandis, cùm adhuc Princeps in throno firmiter non sedet, neque adhuc populo, nec militi, nec Nobilitati placere potuit. Ideóque novo Principi omnia auxilia comparanda sunt, ad præsidium conservandæ novæ dignitatis, dissimulandæ priores inimicitiæ, spes omnes ostentandæ, amicitiæ vicinorum Principum quærendæ &c. Donec firmetur in Regno, nam postea utilitate suâ, gloriâ, & dignitate, omnia metietur; equum generosum & nonnihil contumacem, si conscendere paras, priùs blandissimè demulce, atque etiam poppysmis saluta, cùm jam conscenderis, age, quod lubet, facilè frænatum in officio continebis. Vidi ego fabri cujusdam duodennem puerulum grandi malleo cum Patre ferrum cudentem, quem tamen malleum puer præ gravitate elevare non poterat, sed ubi primùm patris auxilio elevavit, malleo ab incude resiliente, exiguo adhibito conatu patris labores adjuvare poterat; ità fit in rerum initijs, adjuvari debemus ab aliis, continuare bene cœpta nobis relinquitur, quod difficile ampliùs non erit.

Principis boni signû Patriæ felicitas

Munitam, & florentem Patriam &c. Hoc Principibus omnibus propositum esse debet, cùm Principale objectum virtutis, quam vocant *politicen*, & bonæ gubernationis apex apud omnes sapientes habeatur: *Patriam securam, divitem, sanam, Populo florentem, & permunitam efficere*; hoc cœlesti passu, omnes qui à gubernatione laudantur Principes processêre. Qui Patriam vacuam, pauperem, omnibus hostibus patentem, sinè Populo &c. reddit, is alterutrum ex duobus necesse est, habeat: *aut nescit regnare, aut Patriæ non potest fidere.* Ut verò fidat, artes omnes bonas placendi Patriæ adhibeat, eámque sui amantem efficiat; aliis autem viis, & modis, *ùt timore, & duris Imperijs*, nunquam subditorum amorem consequetur. Inspiciantur *Regum* bonorum exempla.

Pragam Sobieslaus ædificat &c. Reges boni maximi ædificatores fuêre, quod

etiam

etiam hodie videmus in privatis domibus, domus ruinosa, perstillantia tecta, fenestræ fractæ, & januæ &c. Segnem *Patremfamilias* ostendunt; gloriatur hodiéque *Wratislavia*, quòd delineationem *Caroli IV.* manu factam conservet, quam Senatui misit, cùm eorum Urbs incendio conflagrâsset; talis fuit *Przemislaus Ottocarus II.* ejus nominis, qui novum *Budvicium* descripsit, & fundavit; item omnes ad *Moravam Arces* & Civitates permunivit, ùt *Olomucium*, *Hradisstium*, *Straznicium*, *Hodoninam*, & cæteras, quæ Regno, & ornamento, & præsidio diu fuêre.

Siloë &c. Hæc timidè scripsi solius *Pulkavæ* authoritate adductus, nam *Chronologia* fundationi huic à *Sobieslao* factæ repugnare videtur, de qua re in *Cænobiis*.

Orationis causâ Pragam venit &c. Antiquorum Scriptorum hæc phrasis est: *Orationis causâ Hierosolymam* proficisci, *orationis causâ Romam* pergere &c. quod *ad limina Apostolorum* etiam dicebatur; vide *Annales Baronij*, & miraberis Majorum nostrorum pietatem.

Sobieslaus S. Leopoldo carissimus &c. Dedit *Sanctus Marchio* in conjugem filiam suam *Gertrudem Sobieslai* nepoti, per quod conjugium sangvis *Divi Leopoldi in Domum Habspurgico-Austriacam* derivatus est, quam demonstrationem *Genealogicam Augustissimo Cæsari Leopoldo* (quem DEUS servet!) ante aliquot annos obtuli die *Natali*; quæ eò gratiùs ab humanissimo *Cæsare* accepta est, quòd *Genealogistæ* cæterà peritissimi negaverant *Sancti Leopoldi* sangvinem *Babenburgicum* in *Domum Austriacam* deduci posse.

CAPUT XXVI.

Wladislaus II. Bohemiæ Princeps XXXI. postea etiam Rex.

Ladislaus II. Rex Bohemiæ gloriosissimus & bello inclytus *Princeps*, de quo in Notis ad ultimam Tabulam stirpis *Przemyslææ* nonnulla dicentur, gubernacula Bohemiæ obtinuit. Hunc *Wladislaum* non fuisse *Wladislai I.* filium, sed *Sobieslai I.* disertè (adversùs omnium Scriptorum sententiam) affirmant duo egregii Scriptores; *Jaroslaus Strabovviensis* Religiosus coævus, & *Pulkava* sub *Carolo IV.* scribens, ut quid tenendum sit, nesciamus. Regnare in Bohemia titulo *Principis Wladislaus* incepit An. 1140. omnes propè reliqui Regii sangvinis Principes in eum insurrexisse scribuntur, quorum Caput *Conradus Princeps Znoimensis* fuerit, cæsúsque est ad *Pragam Wladislaus*, *Pragâ* tamen in fide perstante; at denique *Conrado Cæsare* affine suo cum exercitu

Wladislai Pater quisnam fuerit?

 ad

ad opem ferendam veniente, rejecti sunt omnes, & in fugam acti, quos ad securitatem Imperij *Wladislaus* pace factâ, omnes sibi conciliavit; pacis beneficio bene usus *Wladislaus* An. 1143. *Cœnobium Strahoviense*, tum etiam *Plassense*, *Gertrudis* verò conjux Virginibus *Sancti Benedicti Parthenonem Teplicensem*, & *Doxanensem* Virginibus *Præmonstratensis* instituti fundavit; An. 1147. cum *Conrado Cæsare* affine suo in *Palæstinam* armatus cum suis profectus est, multísque egregijs editis facinoribus reversus; interea domi res turbabat *Sobieslaus II.* quem (ùt aliqui tradunt) *Theobaldus* minimus *Wladislai* frater in prælio manu suâ cepit, & in carcerem retrusit. Bellum etiam *Wladislao* fuit cum *Manuele Constantinopolitano Imperatore* in Ungaria, quò exercitum duxerat in auxilium Ungarorum, sed brevì compositâ pace etiam Neptem suam *Helenam Friderici* filiam *Petro Imperatoris* nepoti elocavit. Mortuâ *Gertrude* conjuge An. 1151. 25. Junij, Anno pòst altero *Juditham Ludovici Landgravij Thuringiæ* filiam duxit. Sub hæc *Conrado Cæsare* mortuo *Fridericus I. Ahenobarbus* successit, quem in bella secutus *Wladislaus*, cum Bohemorum spectatissimo exercitu, præcipuè ad *Mediolanum*, suam, ac suorum virtutem probavit, cum admiratione omnium Germaniæ Principum, quorum interventu, genti Bohemæ album *Leonem* coronatum & bicaudatum in sangvineo campo, multis Illustribus familiis *Equitum* auratorum titulos, & novos Nobilitatis clypeos, Regibus, ac Regno complura Privilegia à *Cæsare* obtinuit. Cùm verò *Fridericus Cæsar*, Romanam Sedem oppugnaret, ac premeret, Dirísque devotus esset, *Wladislaus* reverentiâ *Sedis Apostolicæ*, & filij sui *Alberti Archiepiscopi Salisburgensis* hortatibus, paulatim à *Friderico* sese abalienare cœpit; qui re animadversâ, contemtum & dolorem suum ultus, *Wladislai* filium *Fridericum* Bohemiæ Ducem à Patre designatum è solio dejecit, *Sobieslao II.* ex carcere ad Principatum evocato, ùt mox dicemus. Ob eam caussam *Wladislaus*, cui fortuna post tot felicitates extremum hunc morsum infixit, exul in *Lusatia* in Arce *Meer* mœrore contabuit An. 1174. postquam 35. in Bohemia imperâsset Annos.

Wladislai Principis fundationes sacræ.

Vide Notas in hoc Cap.

Facinora militaria Bohemorum ad Mediolanũ.

Notæ in Caput XXVI.

Invidia Virtutis comes.

OMnes propè Regij Sangvinis Principes in *Wladislaum insurrexisse &c.* Cùm longè alios Principes excelleret, necesse fuit, ut invidos & hostes pateretur; excellentia enim quosdam commendat, quosdam urit, præcipuè eos, qui se pares existimant, ideo ægrè ferunt alios elevari, se præteriri, & despici. In quadam Urbe Græciæ, in porta Urbis scriptum lego fuisse: *Nemo inter nos excellat*; hoc quibusdam portis hodiéque deberet inscribi; sunt, qui non sinunt ullum in aliquo laudis genere excellere, & eminere. Simile quiddam habebant *Athenæ*,

Athenæ, ubi præstantissimi Civium Urbe pellebantur, ídque *Ostracismo* fieri dicebatur. Natura hæc invida, omnis virtutis inimica, utinam è cœtu hominum ipsa proscriberetur, quàm virtutes proscriberet! ejusmodi homines, furacissimæ, & invidæ avi Corvo comparari mihi posse videntur, qui, quidquid ante eum humi infixeris, id omne pati non potest, & extractum ad terram dare omni vi laborat.

Pragâ in fide perstante &c. Maxima hæc laus debet haberi, quòd toties *Praga* suam fidem dominantibus approbaverit, semper nisi cogeretur meliores partes secuta; exempla adferemus cùm de *Civitatibus* agemus. *Athenæus* in hunc modum Civitates olim laudavit; *aurea Alexandrinorum Civitas, pulchra Antiochia, ornatissima Nicomedia, Athenæ splendidissimæ, Roma terræ compendium*, ego hæc omnia superârim unâ voce *Praga fidelissima*. Itaque ingeniosè *Julius Cæsar Scaliger* ad Pragam scripsit:

Pragæ urbis fidelitas.

Lib. 1. Dipnos. c. 15.

Lib. de Vrbibus.

Linque alijs Populis (ô Praga) *tantæ munimina Sedis,*
Quæ nequeant armis jura tenere loci;
Námque tuum est, non præsidio turgere locorum,
Sed loca præsidijs, fidere posse tuis!

Cujus dicti veritatem nupera à Septemtrione bella comprobârunt.

Ad securitatem Imperij &c. Nihil magìs propositum imperantibus esse debet, quàm securitatem sibi & populo parare; sinè securitate nec beatitudo esse potest. Maxima pars beatitudinis etiam æternæ, securitate constat. Hoc viderunt Imperatores Romani, qui in *Nummis* nihil frequentiùs inscribere sunt soliti, quàm *securitatem publicam*, quam exprimebant sedentem ante ignem, quòd scilicet diu noctúque oculis intentis, ne quid flamma periculi afferret, sollicitè observaret; nulla tamen tanta in Regnis, & in omni felicitate securitas invenitur, quam malitia hominum evertere non possit; dolum adhibent, ubi vim non possunt; hîc mihi venit in mentem *Marci Antonij*, cui omnia metuenti initio *belli Actiaci*, & ob securitatem nullos nisi prægustatos cibos sumenti, *Cleopatra* egregiè illusit: Nam procedente hilaritate, invitavit *Antonium*, ut coronas biberent, velut solebant amantes, cúmque is decerptam de capite *Reginæ Coronam* haurire vellet, *Regina* oppositâ manu prohibuit. Tum illa, *ego sum*, inquit, *Antoni, quam tu caves & times. Adeò mihi, si sinè te possem vivere, aut ratio, aut occasio, aut ingenium deest!* & mox reum è custodia jussit educi, qui epoto, quod Antonius bibere parabat poculo, in quo *Corona Reginæ* natabat, momento in illo vestigio exspiravit, ùt commemorat *Plinius*. Ità cincti periculis vivimus, ut omnis securitas intercipi possit nobis nihil scientibus.

Securitas Populi proposita sit Principi.

Plutarchus in Antonio.

Minimus frater &c. Juvenes feliciores plerumque senibus fuisse notant Scriptores, unde memorabile *Caroli V.* dictum: *Fortuna juvenum amica.* Porrò *Sobieslaum* non captum à *Theobaldo*, sed à *Wladislao Olomucij* oppressum, & iterum in carcerem conjectum, vetera manuscripta fidem faciunt.

Juvenes Principes plerũque feliciores.

Ad Mediolanum &c. Non vacat hoc loco bellum duplex Mediolanense describere; habes illud descriptum in Epitome. In *Leone* bicaudato ridiculum aliquid accidisse memorant veteres: cùm enim *Fridericus Cæsar* vexillum cum coronato *Leone* daret in manum *Bohemo Vexillifero* (hæreditario jure vexillum Regni in bello præferre solebant *Proceres Berkianæ* stirpis) ac *Leonem* malus pictor brevi caudâ, & humiliter in terram dejectâ pinxisset, *Bohemi milites* unâ voce omnes accipere se id prœmiũ nolle clamârunt, quòd Leo simiæ similis caudam etiam abjectam, & brevẽ haberet; risit Imperator, & bono pictore adhibito, *Leonem coronatum* pulcherrimum & caudis duabus altè elatis insignem exprimi jussit, & priorem errorem correxit. Laudanda Majorum nostrorum provida virtus! cùm multæ gentes militaria signa

Leo Bohemis ob virtutem à Cæsare datur in clypeo.

ex arbitrio suo sibi delegerint, vel Principes contulerint, Bohemi in præmium fortitudinis militaris, & argumentum virtutis *Leonem* animalium Regem obtinuêre, illóque Cæsar universam gentem nobilitavit, honoravítque.

Fortunæ viri magni etiam subjecti

Ex carcere evocato &c. Tales sibi fortuna ludos facit, ac sicut aliquando ex pastoribus, & Ludimagistris Imperatores &c. ità vicissim ex *Principibus*, aratores, & pastores facit. Exempla innumera à Scriptoribus adferuntur. *Luculentum* exemplum Fortuna in *Albano Duce* ostendit, cujus etiam dictum celebratur, qui cùm in carcerem & vincula conjectus, deinde à *Philippo II. Rege* ex carcere liberatus esset, ut *Lusitanos* compesceret, ei nuncio Regio, qui eum ab exilio Regis nomine evocabat ex carcere, dixit: *Admirari se quòd ad Regnum Lusitaniæ subigendum opus Regi fuerit Duce catenato.*

Strada Dec. 1. L. 7.

Caput XXVII.

Mira, eáque cruentissima Principum Regij sangvinis certamina: Sobieslaus II. Princeps Bohemiæ trigesimus secundus dejicitur; assumitur Fridericus Princeps trigesimus tertius; tum Conradus III. Princeps trigesimus quartus; mox Wenceslaus, Sobieslai minor natu filius, Princeps trigesimus quintus, eo quoque ab Alberto Lusatiæ Marchione intercepto, & in vincula conjecto, Brzetislaus Henricus Princeps trigesimus sextus, Episcopus Pragensis constituitur.

Sobieslai animus inquies.

Riderico per iram *Friderici Cæsaris* dejecto, *Sobieslaus II.* ex carcere ab eodem *Cæsare* evocatur ad solium. Princeps erat animi inquies, qui illud superbum apud se statuerat, *aut Rex, aut nihil.* Ob id octo annos continuos *Przimdæ* sedit à *Wladislao Rege*, quòd omnium cæterorum *Principum* quietem solicitaret, conjectus. Nominabatur primùm à *Cæsare Vlricus* major *Sobieslai* frater, sed is insigni moderatione fratri cessit.

cessit. *Sobieslaus* igitur ut primùm An. 1175. dignitatem consecutus est, collecto milite *Ducem Austriæ Henricum* nihil ab eo læsus armis invadit, *Retzium* in *Austria* capit, omnia insolentissimè pervastat, deinde cùm *Henricus* prælium obtulisset, victoriam cruentissimam obtinet; neque alienos tantùm appetijt *Sobieslaus*, sed domesticos quoque vexare aggressus, *Conradum III. Moraviæ Marchionem* invadit, sed is fortiter & feliciter vim, vi repulit; & *Znoimensem Provinciam*, quam tenebat, præclarè tutatus, *Sobieslaum* usque in Bohemiam rejecit. *Sobieslai* impotente animo offensi Proceres & Populus Bohemiæ consurgunt, eique abrogant Principis dignitatem evocato ab exilio *Friderico*; nihil eâ re territus *Sobieslaus*, qui omnem spem in armis repositam habebat, *Fridericum Regni* Principatûs rivalem, qui Germanorum & Procerum Bohemorum auxiliis fretus, *Pragam* veniebat, semel iterúmque profligavit, & novo exemplo cataphractum Tribunum ex Germanis, velut trophæum quoddam, totius exercitûs sui manibus terrâ aggestâ obruit, ut collis justus assurgeret, in quo hodie ædicula sacra cernitur, honori *SS. Adalberti & Georgij Martyrum*, excitata. Hucusque *Sobieslaum* adjuvit fortuna; at ubi in auxilium *Friderico Conradus Znoimensis*, *& Otto Brunensis* cum Moravorum copiis advenerunt, commisso ad ipsa Pragæ mœnia prælio, victus *Sobieslaus* est, quem *Fridericus* fugientem persecutus ense etiam perstrinxit, qui pernicitate equi ablatus, vix periculum effugit, sed ignominiam non ferens, brevì contabuit An. 1180. *Fridericus* igitur Principatum suscepit, Cæsare & Proceribus volentibus; at ea in *Fridericum* Populi benevolentia diuturna non fuit: nam cùm nimiùm exteris uteretur, & *Germano Nobili* (quod grave piaculum eo tempore censebatur) publicum quoddam, & præcipuum Bohemiæ munus demandásset, offensi Proceres, *Conradum Znoimensem* ad sceptra invitant, qui ex improviso *Wissehradum* occupans, Pragam post unius & medij mensis obsidionem capit. Jam *Conradus* in principali solio sedebat, cùm Imperator, *Friderici* misericordiâ, & *Wladislai* Regis Patris meritis, *Fridericum* adjuvandum sumsit, & Bavariæ Duce *Palatino* Ottone *Witelspachio Pragam* missocum mandatis, *Conradum* jussit decedere. Paruit ille ad tempus, sed ùt postea patuit, aptius tempus occupandi Principatûs expectandum esse duxit; interea nihil omisit diligentiæ, quò sibi amicos reddere Principes Regii sangvinis *Ulricum & Wenceslaum*, & reliquos posset; tum adversus *Fridericum* bellum movit, comitantibus ijsdem Principibus, qui semel cæsi & fugati, etiam *Conradum* inferiorem *Friderico* effecerunt. Collectis tamen denuo copiis, quas ex Austria & Ungaria magno pretio conscripserat, adjuvantibus præcipuè *Wladimiro & Brzetislao Olomucensibus*

Prælium ad mœnia Pragæ.

Conradi conatus ad Principatũ.

ſibus Principibus, & *Wenceslao* & *Udalrico*, bellum renovavit: commiſſum eſt cruentiſſimum prælium ad pagum *Ludomirienſem* An. 1185. victoriâ diu nutante, donec *Ratiborius Comes Wrſſo-vicenſis* ſuis ſegregatis, circuitu facto in *Conradi* aciem tranſverſim incurrit, ordinéſque turbavit; quibus turbatis hoſtes jam fugam ſpectantes facilè victoriam Przemyslao (qui *Friderici* fratris loco exercitum ductabat) conceſſerunt. *Conradus* deſperatis rebus, cùm aliud ſupereſſet nihil, nuncij habitu ſimulato, ad *Fridericum* venit, & culpam humiliter deprecatus, à *Friderico* humaniſſimo Principe veniam factorum, & cum ea ditiones omnes recepit. Porrò quàm humana omnia incerta ſint, *Friderici* mors non ità diu pòſt conſecuta An. 1190. oſtendit, cui ſucceſſorem non diu quæſiverunt Proceres, cùm *Conradum* haberent in oculis, qui nuper cum *Bohemicis & Moravicis* copiis numero ſexcentis, gloriâ plenus, ex *Terra ſancta* redierat; huic ergò certatim quaſi unâ manu detulêre Principalem Coronam, ſed neque hoc Imperium diuturnum fuit: nam rogatu *Henrici VI. Cæſaris in Italiam* cum copiis profectus, poſtquam ſui loco fratrem *Brzetislaum Henricum Epiſcopum Pragenſem* pro Rege conſtituiſſet, in obſidione *Neapolis* ex lue quadam inter milites exorta, cum multis aliis *Bohemiæ & Moraviæ Principibus* deceſſit, Princeps fortunâ meliore dignus, in quo omnes Regiæ Virtutes relucerent, cui nihil præter fortunam defuiſſe ad omnem gloriam videbatur.

Mortes Principum inexſpectatæ.

Notæ in Caput XXVII.

Ad iracundiam tardè Principes moveantur. *Seneca lib. 2° de ira, c. 14.*

Per iram Friderici Cæſaris &c.* Nihil rectè geritur, ubi ira in conſilium admittitur; adeò videmus homines irâ occupari, ut ea ſola in actionibus dominetur, abjectâ quodammodo prudentiâ; eleganter, & ingenioſè id omnibus libris *de ira & de clementia Seneca Philoſophus* docuit, quem ſvadeo aliquando in manus ſumi, nihil enim ad iram domandam accommodatiùs adferri poteſt. Oſtendit cæteras nationes à *Romanis* victas eam ferè ob cauſſam, quòd *Barbari*, ùt belluæ pugnent, *Romani* ſedatè. *Athletæ non, cùm ira ſvadet, feriunt, ſed cùm occaſio. Pyrrhum maximum Præceptorem certaminis gymnici ſolitum ajunt, his quos exercebat præcipere, nè iraſcerentur, ira enim perturbat artem*, imò omne humanum regimen evertit; ideóque turpe imperantibus ex ira aliquid ſtatuere, cùm etiam privati homines à prudentia celebrati, in ira nihil agendum eſſe præcipiant. *Plutarchus* ſapientiſſimus *Trajani Præceptor* diſputans, cur *Prætores Romani*, cæteríque majoris notæ *Magiſtratus*, ſecures bacillis involutas, & multis funibus conſtrictas, & ejuſmodi faſces ante ſe geſtari à ſervis publicis in more haberent? reſpondet id fieri ideò, ut ſi in quem animadvertere vellet *Magiſtratus*, animadverſio illa diu traheretur, & dum faſces ſolvuntur, & ſecures expediuntur, interea *Prætoris* ira reſideret.

Plutarchus in quæſt. Rom. quæſt. 82.

Ambitioſi in ſe ipſos tormenta ferunt.

Aut Rex, aut nihil &c. Maximum ſuperbis hominibus tormentum eſt ambitio, præcipuè, ſi quis in animum inducat, nihil, nè unum quidem pulviſculum, vel atomum, qui in veſtem noſtram fortè impegerit pati, & aliunde maximos quoſque honores

honores ſibi deberi exiſtimet, is profectò quemcunque ſibi obſtare viderit, pro hoſte habet, dum ad alta per fas & nefas contendit; ſed plerumq; (ùt hîc *Sobieslao II.*) contingit ijs, quod Pantheris contingere tradunt rerum naturæ Scriptores: nam manipulum Aconiti, quo fera mirificè oblectatur, in alta pertica ſuſpendunt; ut ſaltu eum apprehendere non poſſit; at illa ex aſpectu aconiti tantâ cupiditate potiundi inflammatur, ut continuatis in multas horas aſſultibus, tandem expiret, aut venatoribus ſupervenientibus reſiſtere non poſſit, qui eam captam & vinctam in caveam conjiciunt; pari ratione fortuna ambitioſo victoriam, aut præmium aliquod majus viribus proponit, quod is infinito deſiderio conatur adipiſci, ut ſuccumbat, & in imaginatione gloriæ ignominioſè rumpatur, inimicis & æmulis ridentibus; quod ſupplicium quàm grave ſit, (paſcere videlicet felicitate ſuâ inimicorum oculos) quiſque prudens intelligit.

Ulricus fratri ceſſit &c, Fraternâ concordiâ nihil eſſe pulchrius poteſt, ſed illa admirabilis, cùm minores eſſe volumus, ut fratres majores, & altiores eſſe poſſint. Hanc charitatem fraternam conſecrârunt Veteres, & in cœlo expreſſam ſtellis obtulerunt mundo, in fabula *Caſtoris, & Pollucis*, quorum alter in cœlo locum habere noluit, niſi unà frater admitteretur in cœlum. Fraterni amoris documentum.

Omnes aggreditur Sobieslaus &c. Maximus hîc error eſt, nec ſatis ſcio, an in prudentem *Principem* cadat. Cùm hoſtem unum aggreditur *Princeps*, cum cæteris pacem colat oportet: hoc etiam barbara gens Turcarum hodiéque ſervat, & cùm v. g. *Venetos* oppugnat, *Moſchos, Polonos* &c. quietos eſſe ſinit, & placidè ſpebus demulcet; at ubi à *Venetis*, quæ voluit, & deſideravit, obtinuit, pace cum ijs factâ, tum primum alterum hoſtem oppugnandum aſſumit. Adde, quòd oppugnare omnes violentiſſimum eſt, & *Principem* violentiâ uti demonſtrat; *at nihil violentum perpetuum*, non modò in natura, ſed neque in moribus eſſe poteſt, & exoſum *Principem* populis facit, qui omnium quietem ſollicitat, & fruſtra ſubditos bellis fatigat. Non omnes ſimul hoſtes aggrediendi

Trophæum quoddam Tribuno ex Germanis terra obruto &c. Novum genus *Trophæi* invenit *Sobieslaus*: nam alij ex cæſorum capitibus, & oſſibus ſatis barbarè Trophæa ſtruxerunt, Tamerlanes captâ urbe *Hiſpahâ*, in ejus medio ex Civium oſſibus turrim excitavit, ùt narrat oculatus teſtis *Schildperger Monacenſis Tamerlanis ſatelles.* Ejuſmodi exempla jam attuli Cap. 20. in Notis. *Caſpar ab Ens To. 2. Apot. 65. Lib. de Tamerlane.*

Victus contabuit &c. Omnes nimij affectus, ſi ad ſummum animos occupaverint, lædunt; quoſdam etiam ad inſaniam, & ad mortem adducunt; nullibi hoc ingenioſiùs deductum, & exemplis probatum legi, quàm in *Joſepho Quercetano Henrici Magni Galliæ Regis Medico*, qui in libello aureo, cui titulum fecit *Diæteticum Polyhiſtoricum*, demonſtrat; quomodo amor, ambitio, triſtitia, aliique affectus ad inſaniam deducant; neque noſtræ ætati exempla deſunt, accendunt potiſſimùm hos affectus in homine vigiliæ, & noctes inſomnes conſumptæ in *affectu* aliquo vehementi, & ùt Rhetorum Magiſtri vocant *Dæmoniaco*, quod ipſe ego notavi, in ijs, qui ob affectus alicujus impotentiam ratione exciderunt; unde peritiores *Medici* ſomno profundo eos mergunt, qui eo malo laborare incipiunt, & quod à Doctiſſimo & Clariſſimo viro *Marco Marci* didici, laudatur etiam in Medico, ſi morbum facere noverit, ut major ille alter & ſonticus morbus expellatur. Victoriam amiſiſſe, vitam amiſiſſe ſe credidit *Sobieslaus*, qui gloriam & Principatum immoderatè concupierat; talis erat *Genij Amilcar Carthaginenſium Dux*, qui cæſus cum exercitu, nuſquam comparuit, neque eum vivum, aut mortuum ullus agnovit, etſi penè toto orbe terrarum quæreretur à ſuis. Inſania ex affectibus nimijs naſcitur.

Tempus expectandum eſſe duxit &c. Sicut veriſſimum eſt illud: *ſemper nocuit differre paratis*, ità & illud: *non paratis nocet aggredi.* Qui tempus habet, vitam habet, Tempus obſervat ſapiens.

N cùm

Ferdinand. I.

cùm sæpe *accidat in puncto, quod non speratur in anno*, ùt dicebat sapientissimus Imperator; insignis versiculus clarissimi viri circumfertur *Raphaëlis Mnissovsky*, quid ejus effigiei subscribitur: *tempus tempore temperaveritis.*

Conradus desperatis rebus culpam deprecatur &c. Prudens consilium! cùm vincere viribus non possis, hostem humilitate devincire. *Sigismundus* cùm armis *Bohemos* superare non posset, humilitate feliciter superavit, & ab eo tempore habebat in ore illud: *Si sepem saltu superare non datur, inclinato capite subito;* quo dicto silentium ijs imposuit, qui eum culpabant, quòd non armis, sed promissis *Regnum Patrium* recuperâsset.

Felicitas Ducibus militiæ uti & Medicis summè necessaria.

Conradus fortunâ meliore dignus &c. Etsi bene dictum sit, *quisque suæ fortunæ faber est*, tamen (nisi recurramus ad DEUM omnia à fine usque ad finem svaviter disponentem & regentem) difficile multis videtur explicare: *quid sit felicitas, & unde ea contingat:* Sunt enim quibus omnia feliciter cadunt, alijs contrà etsi prudentissimè omnia disponant, infortunatè & infeliciter succedunt. Maximè in duplici hominum genere quæritur, & invenitur felicitas, *in militiæ Imperatore*, & in *Medico*: nam quanquam scientia utrosque adjuvet, tamen à fortuna desertos magnos *Duces* sæpe legimus & vidimus, & *Medicos* satis imperitos paria doctissimis fecisse in curatione morborum. Hujus nodi dissolutionem, & enodationem invenies in doctissimo Patre *Stengelio*, qui singularem librum de *Fortuna & sortibus* conscripsit.

CAPUT XXVIII.

Brzetislaus Henricus Episcopus Pragensis, Bohemiæ Princeps XXXVI.

Onradum III. in *Italia* extinctû *Wenceslaus Sobieslai I.* minimus natu filius in Principatu secutus est, Civésque Pragenses singulari humanitate & benevolentiâ sibi obnoxios reddens, omnes reliquos ordines *Bohemiæ* suos fecit, & *Principis* XXXV. titulum acquisivit. Trimestris tantùm honor ille fuit: namque *Przemyslaus* seu *Hostivitus* postea dictus *Ottogarus*, *Friderici Ducis* frater collectâ apud *Misnios*, eorúmque *Ducem Ottonem*, cujus filiam in conjugio habebat, non contemnendâ militum manu *Pragam* subitò clausit; evasit *Wladislaus*, & *Bambergam* ad *Henricum VI.* profugus, promissâ ingenti pecuniâ, eò denique *Cæsarem* perpulit, ut sibi Principatum confirmaret. Res acta est in *Comitijs Wormatiensibus*, ubi etiam *Albertus Comes de Bogen*, & socius ejus *Przemyslaus*

ob

ob vastatam *Bavariam* accusati, & turbatæ publicæ pacis damnati sunt. *Wenceslaum* ad solium *Bohemiæ* properantem infelicitas assecuta, Principatum cui inhiabat, prorsus intercepit, *Alberto Misnio* in itinere insidias struente, in quas infelix *Wenceslaus* incidit, & in *Lusatiam* captivus abductus, in carcere extinctus est; dejecto itaque & *Wenceslao & Przemyslo* *Henricus Episcopus* velut *Primas Regni Proceribus Comitia* indixit, atque in disertâ oratione *Spitibnæum Wenceslai* captivi filium indolis spectatissimæ adolescentem Ordinibus commendavit, sed ipsus se Authorem commendabilem omnibus reddidit, ut unâ omnium voce *Bohemiæ Dux* salutaretur; tædebat jam *Bohemos* cruenta illa consangvineorum *Principum* certamina spectare, quæ non tantùm ipsos, sed etiam Proceres, qui partes sequebantur, absumebant, & totam in discrimen adducebant Rempublicam, itaque in sacro vertice collocatam *Principum Coronam* quietè sessuram, & ex sacris manibus sceptrum non facilè eripi posse sperabant. Approbavit factum *Cæsar Henricus*, quem falsò *Stransky* corruptum pecuniâ ab *Henrico Episcopo* significat, nam hæc fæda nundinatio innocentissimæ, & incorruptæ *Henrici sancti Principis* vitæ, modestiæque plurimum adversatur. Adiit igitur Principatum *Henricus Brzetislaus XXXVI. Bohemiæ Princeps*, cujus mira fertur in regendis populis dexteritas, fortitudo & felicitas: breve quidem Imperium (nam tertium Principatûs annum non explevit) sed ab omnibus laudatum, in quo si ejus facta spectentur ætatem ultra superâsse existimes. Tria præcipuè ejus opera laudantur: *primùm*, quòd *Moravos* secessionem à *Bohemia* (cui multis Imperatorum decretis adjuncta erat) meditantes, compescuit, & Arcibus perduellium captis, earum Dominos vel cedere, vel veniam precari coëgit: *alterum* quòd cum eâ tempestate *Bohemiam* gravis fames premeret *Episcopus Princeps Populi* pereuntis misericordiâ, ingentem frumenti numerum de suo emit, & locis idoneis deposuit, illóque in egentes diviso, multa hominum millia in vita servavit; *ultimum* illud, quòd ut securitati suorum consuleret, semper instructum aleret exercitum, ut nihil ab hostibus, vel æmulis timeri posset, maximè à *Przemyslao*, qui & nuper *Moravos* adversus *Henricum* concitârat, & latrocinando publicam *Germaniæ* quietem sollicitabat. Ejus etiam opus à veteribus laudatur, *Ecclesia sancti Petri in Wissehrad* magnificè exornata, tum *Domus Episcopalis* in minore *Praga* ad ripam fluminis *Muldavæ* regium in morem condita, quam postea *Hussitæ* odio Religionis diruêre, cum horto pulcherrimo, & peregrinis arboribus & stirpibus consito, quod ipsi *Scriptores Hussitici* ùt inhumanum & barbarum facinus detestantur. Sed *Henricus* invaletudine correptus, dum remedium ab aquis *Egræ* quæreret

Brzetislaus dum alium ad Principatum commendat Princeps efficitur.

Stransky in Rep. Boh.

Brzetislai bona in Patriam merita.

Anno 1196. fatis concessit, & *Doxanam* devectus penes matrem *Agnetem* tumulatus est.

Notæ in Caput XXVIII.

Primaria Provinciæ Civitas reliquas ferè post se trahit.

C*ivésque Pragenses obnoxios reddidit &c.* Qui subjectis populis placere volunt, & ordinem Civium sibi demereri, præcipuam Provinciæ, aut Regni Civitatem impendiò amare se ostendant, nec tamen cæteras contemnere; prærogativam & amorem Civium, totiúsque Ordinis, quasi filiæ minores Civitates sequentur; primaria Civitas Regni & *Metropolis* propè media pars Regni censetur, & periculosum est eam irritâsse; *Sobieslaus I.* hâc prærogativâ *Urbem Pragensem antiquam* exornavit, ut in Ducum electione hujus Urbis arbitrio staretur, ùt in *Sobieslai* vetustis legibus hodiéque legimus.

Vitæ nostræ brevitas, cui omnia inædificantur. *Durant. in Ritibus.*

Præfatione in LL. natural. quæst.

Trimestris honor ille fuit &c. Cùm vita nostra fundamentum sit, cui honores inædificantur, & vita brevis, necesse est ipsos honores breves esse; legi aliquando in libro *Pontificalium Rituum* recèns creato *Pontifici* stupam accensam ostendi, cum dicto: *Beatissime Pater! sic transit gloria mundi!* Terram habitabilem, & inhabitabilem, ad cœlum cujusdam puncti, aut si illud secari & dividi potest, puncti centesimam, millesimam, & si quid minus dari potest, habere *Mathematicorum* sagacitas ostendit, tractavítque hoc argumentum ingeniosè *L. Seneca:* Mihi ità videtur, omne vitæ nostræ tempus, nec punctum æternitatis habere, cùm æternitas, quæ aut bona aut mala subsequetur, infinitum tempus includat, finiti autem ad infinitum nulla sit proportio; ac proinde omnes honores æternitati comparati, momentum temporis obtinent: & tamen quàm sollicitè hæc vita brevis præ illa, & honores, præ illis nunquam desituris quæruntur! quanquam licèt nulla comparatio instituatur, brevia sint omnia, quæ mundus offert: *Sardanapalus* etsi propè aliud nihil; quàm memoriam sui fœdam, & maculosam reliquerit, illud unum sapienter cùm sepulchro suo mutam quandam vocem jussit incìdi: erant digiti duo, qui collisi inter se crepitum edere conabantur, signantes Regna omnia mundi, *nec tanti esse*, quanti crepitum digitorum.

Pecunia labile solium.

Promissâ ingenti pecuniâ emit Principatum &c. Sæpissimè *Nummus agit virtutis opus*, & pecunia possessores suos sapientes, formosos, eloquentes, & gratiosos omnibus facit, quod ab orbis initio hodiéque perseverat. Sed quàm sæpe spes illa decollat! vidi ingeniosam imaginem, in qua *spei statua* in altissimo pecuniæ sacco collocabatur, non tamen ità firmiter stare poterat in hoc pecunioso solio, quin adstantes casum timerent, protentis manibus spem cadentem excepturi; ità accidere videmus, cùm spes in pecunia collocatur, quæ pecunia lubrica est, sibi malè cohærens, & si saccus vel minimo pedis ictu offendatur, universa labitur in præceps. Sed actum est, surdis fabula canitur, qui eum in modum pecuniâ infatuantur, ut eam velut Deam adorent. Novi illustrem virum pecuniosissimum, qui elatus magnitudine pecuniæ, quotidie saccos eâ repletos adibat (ut tristitiam quemadmodum ajebat excuteret) & quasi viventes salutabat: *Avete meæ spes, & vita meæ præsidium & dulce decus? ùt valetis? vivitis? benè ùt video. Ergo vivite & valete.* Hanc salutationem, & manu & pede cum significatione reverentiæ claudebat, abibátque. Ego istud quondam in juvenilibus meis Epigrammatis expressi, cùm Phaleucium clausi his duobus versiculis: *Nummus maximus Orbis Imperator, vultus oráque gestat imperantûm;* non enim aliud Principis coronata effigies ostendit, quàm Nummum Orbi imperare, & esse Imperatorem.

In Melissis A. 1655. editis.

Tædebat Bohemos spectare cruenta Ducum certamina &c. Pauperem populum faciunt

faciunt bella *Principum*, & Provincias enervant. Unius ob noxam & furias, & pecunia, & sangvis profunditur, Scitum est veterum *Bohemorum* nostrorum dictum: *Cùm pugnant & ludunt Domini, crines illis vellendos concedunt subditi*; quò spectet hoc proverbium quisque sapiens intelligit, cùm currus belli, ùt ait *Græcus Poëta*, aureis rotis insistat, pecunia autem à subditis petatur. *Athenienses*, ùt narrat *Herodotus*, cùm egerent pecuniâ *Themistoclem* ad *Andrios* subjectos misêre, ut confestim pecuniam numerarent, & submitterent; habuitque hanc Orationem *Themistocles*: *Se Deabus magnis comitatum venire, quæ juberent Atheniensibus mitti pecunias; has Deas esse Svadelam, & Necessitatem*; responderunt ingeniosè *Andrij*: meritò *Athenas*, Urbem potentissimam & opulentam tales Deas apud se habere; at *Andrios* terram inopem colere, & duas vicissim *Deas* nunquam illorum Urbem deserere, has esse *Paupertatem*, & *Impossibilitatem*, quæ Deæ, cùm in illorum *Insula* habitent, pecuniam dare non posse; nunquam enim *Andriorum Impossibilitate* validiorem fore *Atheniensium potentiam*.

Bello exhaurit se suósq; Princeps. *In Anthologia.* *L. 8. seu in Vrania.*

Henricus Episcopus Princeps &c. Non errâsse Proceres Bohemiæ in conferendo Principatu *Episcopo Henrico* eventus felix ostendit, cujus merita in Regnum ab omnibus nostris Scriptoribus mirificè celebrantur. Antiquissimarum gentium hoc modo renovatum exemplum est, apud quos primogeniti *Sacerdotes*, & capita familiæ habebantur, ùt *Divus Ambrosius* multis locis ostendit, & docent sacrarum literarum *Interpretes*; ipse quoque *Tacitus* de Judæis loquens: *Apud Judæos*, inquit, *honor Sacerdotij firmamentum potentiæ assumitur*; & Romanorum Imperatores ob eandem causam *Tribunitiam Potestatem*, quæ sacrosancta erat assumserunt; unde quoties Tribunitia Potestas sub annis Imperatorum magnorum invenitur, tot anni Imperij numerantur.

Sacri homines ferè moderatiores. *L. 5. Hist.*

Breve quidem Imperium, sed laudatum &c. Possunt viri Principes vitæ brevitatem redimere, vel publicis operibus ad utilitatem Regnorum exstructis, vel lege aliquâ novâ in commodum & utilitatem Regni constitutâ, vel laudabili aliquâ consvetudine inductâ, vel securitate Regni in posterum quoque tempus partâ, vel alijs denique modis, quibus immortalem sui memoriam relinquant; hoc illud est, quod *Virgilius* laudat: *virtutem extendere factis*; omnes tamen, non modò Principes, omni ope conari oportet, *nè vitam silentio transigant*, ùt ait Salustius, *ut pecora, quæ ventri obedientia, natura finxit*, hoc omnibus libris & Epistolis inculcat *Philosophiæ moralis Princeps Seneca*, utì & junior *Plinius*: *effinge aliquid ait, & excude, quòd sit perpetuò tuum: nam reliqua rerum tuarum post te, alium atque alium Dominum sortientur; hoc nunquam tuum desinet esse, si semel cœperit.* Alibi: *quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid, quò nos vixisse testemur.* Sapientissimam *Philostratus* fabulam de *Achille* commentus est, de quo recèns nato *Thetis Mater Parcas* consuluit, quæ responderunt in fatis esse ut *Achilles, aut ingloriè sed diu viveret, aut insignis gloriâ celerrimè vitam finiret*, quod postremum prudentissimè Dea Mater pro filio elegit. Inter Veteres agitata multùm controversia est, cui causam dedit dictum *Apollonij Thianæi latenter vivas, aut latenter moriaris*, quod *Plutarchus* insigni libello refutavit, & generi humano perniciosum ostendit, contrà verò in luce vivendum & moriendum acutissimis rationibus demonstravit.

Factis illustribus vita brevis compensatur. *In Conjurat. Catil. init.* *L. 1. Epist. 3.* *L. 3. Epist. 7.* *Philost. jun. Achilles in Scyro.* *Tomo 2. Moral.*

Inhumanum & barbarum facinus &c. Bellandum est non ferarum ritu, sed hominum; feræ enim quidquid in ira apprehenderint, dilacerant, & canes etiam lapides mordent; at qui se in bello homines meminerunt, in adversarios solos impetum faciunt, reliqua, quæ ijs nec nocuerunt, nec nocere potuerunt, servant. Generi humano nocent, qui ea, quæ sunt hostium, stultè corrumpunt: Sic *Romani* laudantur, qui bella in Regionibus tam pacatè gerebant, ut agricolæ, cæterique innocentes,

Bellum non omnia permittit omnibus.

bellum vix ſentirent; hanc etiam belli formam in *Belgio* olim ſervatam ſcimus, cùm agreſtes vel per media militum caſtra innoxiè tranſirent, & ſponſas deveherent, ùt inſigni exemplo oſtendit *Famianus Strada*; at hodierna militia nullum hoſtium & amicorum facit diſcrimen, proinde timendum eſt illis effatum *Flavÿ Vegetÿ*, quod memini in ejus libris de Militia me aliquando legiſſe: *Prædator amicorum exercitus ipſe præda fit hoſtium*; congruenter ſacris literis licèt Ethnicus Scriptor, quæ militibus minantur: *Væ qui prædaris, quia & ipſe prædaberis!* Deſcribit hancce militum ſceleratam licentiam eleganter *S. Syneſius*, & ejuſmodi milites *Martios Dæmones* appellat.

Fam. de bello Belgico.

In libris de militia.

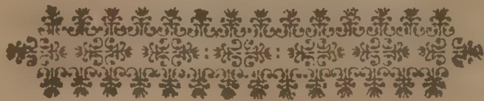
S. Syn. in Epiſt.

Doxanam devectus &c. Quæſivi ſacrum hunc *Henrici Epiſcopi & Ducis* tumulum *Doxanæ*, ſed nullum ejus veſtigium invêni, quòd ſcilicet ſuperfluo munditiæ ſtudio, neſcio quis *Præpoſitorum* omnes ſepulchrales lapides, laterculis pavimento conſtrato contexiſſet. Fateor me in fermento fuiſſe, ubi tot Beatorum & Beatarum memoriam omnem abolitam viderem: tantáne eſſe poteſt alicujus inconſiderantia (ignoſci mihi cupio, juſtus dolor hæc verba expreſſit) ut credat laterculis magìs, quàm Beatorum corporibus templa poſſe ornari? inſpiciat, obſecro, Lector quartum meorum *Miſcell.* librum, ibíque reperiet, quot Reginæ, quot Reginarum filiæ, quot ſanctitatis decora, quot Beatorum & Beatarum corpora in *Eccleſia Doxanenſi* compoſita, & tumulata ſint! ſimilem admiſſam incogitantiam (nam mitiùs appellare non poſſum) in æde *S. Wenceslai Vetero-Boleslaviæ*, ubi ante quadraginta & ampliùs annos, quidam loci *Decanus* ingenti foſsâ in *cœmitorio* præparata omnes ſepulchrales in templo lapides elevavit, & in illam foſſam extra templum conjecit, ſimúlque foſſam obruit; neque eô contentus, ipſum *S. Wenceslai* ſangvinem in templi parietibus cum miraculo lucentem, & à tot ſæculis honoratum, & oſculis peregrinorum piè ſalutatum eraſit (cujus rei oculatus ſum teſtis) ac deinde cum pertinacia ſua omnem illam memoriam ſacri cruoris extingvere vellet, etiam calce ter, vel quater ſuperinductâ delere omnino conatus eſt; & deleviſſet, niſi Deus, qui Sanctis ſuis glorificatur, mirabiliter per calcem ipſam roſeũ *S. Wenceslai* ſangvinem, ut nulla fraus ſubeſſet, poſt annos ferè viginti apparere voluiſſet, ùt hodiéque videmus. Sapientiores, & antiquitatis ſuæ diligentiores fuêre *Athenienſes*, qui cùm navim *Theſei* apud ſe haberent, quâ ille in *Cretam* contra *Minotaurum* navigavit, & ſalvus rediit, uſque ad ultima tempora ſervaverunt, corruptíſque & putrefactis quibuſdam in ea tabulis novas ſemper ſuffecerunt, quod *Philoſophis* ait *Plutarchus*, *in diſputatione de ÿs quæ augentur, dubium præbuit, aliÿs dicentibus eandem navim manere, aliÿs negantibus.* Simile exemplum diligentiæ (ſi ſacris licet profana componere) ſummi *Eccleſiæ* Paſtores *Romani Pontifices* reliquêre, ex quibus *Sixtus V.* cùm *Ædis Vaticanæ* prothyreum aliquâ parte dirueretur, ut pulchrius ſubſtitueretur, juſſit ut navicula piſcatoria *S. Petri* opere muſivo antiquitus elaborata acutiſſimis quibuſdam inſtrumentis ſummâ arte parietibus excinderetur, & ligneis tabulatis incluſa ſinè omni vitio, alium in locum transferretur, ibíque in alio muro dexterrimè poneretur, quod ſe præſente factum narrat *Juſtus Ricquius*, citátque ex *Plinio* ſimile exemplum. Hinc diſcere licet ſolertiam, & in antiquitate conſervanda diligens ſummorum hominum ſtudium.

Perverſum in templis munditiæ ſtudiũ, cùm abolentur antiquitates.

Plutarch. in Theſeo.

Ricq. Centuria nova Epiſtol. 52. Plin. l. 35. cap. 4.

TABU-

TABULA IV. Genealogica ſucceſſionis & poſteritatis Przemyslææ à Brzetislao I. ejus nominis Principe Bohemiæ, uſque ad Przemyslum Ottogarum I. Regem Bohemiæ.

a. Brzetislaus I. cognomine Bellicoſus, dictus *Achilles Bohemiæ*, Princeps XXII. Fundator Eccleſiæ collegiatæ Boleslavienſis, & Cœnobij Pivonkani, item Sazavenſis & Reyhradenſis. obijt An. 1055. ⚭ b. Judith filia Ottonis Albi Comitis de Schweinfurt, vel de Rheno, fundavit Cœnobium Lucenſe ad Znoymam. obijt Anno 1058.

c. Spitihnæus II. cogn: Juſtus, Princeps Bohemiæ XXIII. Dilatator Eccleſiæ Pragenſis. obijt An. 1061. 18. Jan.

d. Onoslava.

e. Wratislaus II. Princ: Boh: XXIV. tandem I. Rex Bohem: 1086. Fund: Eccleſiæ Wiſſehradenſis. obijt 1093. ⚭ 1. f. Arabona. 2. Adleta filia Andreæ Regis Ungariæ. 3. Swatawa filia Caſimiri R. Pol: ſororBoleslai R. Pol: ob: 1125. æt. 75.

g. Conradus Marchio Znoymenſis, poſtea Princ: Boh: XXV. obijt 1093. æt. 63. ⚭ h. Walpurgis.

i. Otto I. Princeps Znoimenſ: poſtea Olomucenſis. ob: 1086. 9. Junij. ⚭ k. Euphemia filia Belæ I. Ungariæ Regis.

l. Jaromirus Epiſcopus Pragenſis, aliàs Gebardus dictus. obijt Anno 1090. ætatis 52.

ii. Brzetislaus ſenior hunc aliqui faciunt Conradi I. filium, excæcatus obijt An. 1148.

hh. N. ſoror uxoris Wladislai I.

gg. Otto II. Princeps Olomucenſis, cogn: Niger, occiſus An. 1126.

ff. Henricus I. Epiſcopus Olomucenſis.

ee. Hidda filia Dieterici II. Marchionis Miſnenſis.

dd. Swatoplucus I. Princ: Olomucenſis, Princeps Bohemiæ XXVIII. occiſus An. 1109.

cc. Ulricus II. Princ: Brunenſis, ob: An. 1112. 15. Martij.

bb. Lucia filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

aa. Leopoldus Princ: Znoimenſis, obijt 1115. 26. Nov. *Fundatores Trebicenſ: Monaſterij, ibidem ſepulti.*

z. Judith uxor Wladislai Principis Poloniæ.

y. Adleta Belæ II. Reg: Ungariæ filia, ſoror Almuſi.

x. Sobieslaus I. Princ: Boh: XXX. obijt An. 1140. ætatis 79.

u. Amabilia Duciſſa Wochburgenſis.

t. Wladislaus I. Princeps Bohemiæ XXIX. Fundator Cœnobij Cladrubienſis. obijt 1125.

s. Helbirga filia Leopoldi Marchionis Auſtriæ. ob: 1141. 13. Julij.

r. Borzivojus II. Princeps Bohemiæ XXVII. obijt Anno 1124.

q. Boleslaus III. Princeps Bohemiæ. natus 1065. obijt Anno 1091.

p. Wratislaus obijt puer Anno 1062.

o. Ludmilla uxor Viperti Comitis Groicenſis Marchiônis Luſatiæ.

n. Lucretia Alberti Palatini Rheni filia.

m. Brzetislaus II. Princeps Boh: XXVI. occiſus An. 1100. ætatis 42.

rrr. Otto III. Princeps Olomuc: obijt 1160. qui introduxit Præmonſt: in monaſt: Hrad.

qqq. Wenceslaus Fundator Eccleſiæ Cathedralis Olomucenſis, Princ: Olom: obijt 1130.

ppp. Wenceslaus magnæ ſpei juvenis. obijt Anno 1130. alijs Henricus appellatus.

ooo. Sobieslaus cum Brzetislao fratre. ob: 1136. in Italia

nnn. Brzetislaus Litomislij Dom. fund: Cœn: Præmonſtr: ibid: cũ fratre.

mmm. Spitihnæus Princ: Brunenſis, obijt 1151. 26. Martij.

lll. Waſilka fil: Du. Kioviẽſ.

kkk. Wratislaus Princeps Brun: ob: 1156. 16. Aug.

iii. Otto Adjutor fratris, aliud neſcitur.

hhh. Conradus II. Princ: Znoimenſ: ob: 1150. ſepult: Trebicij 13. Dec.

ggg. Maria uxor Leopoldi Marchionis Auſtriæ.

fff. Wenceslaus II. Princ: Boh: 35. capt: in Luſatia.

eee. Luciana March: Miſ:

ddd. Ulricus III. Dom: in Hradek ſupra Sazavam.

ccc. Eliſabeth fil: R. Pol.

bbb. Sobieslaus II. Princ: Boh: 32. obijt 1180.

aaa. Wladislaus Princeps Bohemiæ, ob: infans.

zz. Spitihnæus III. n. 1114.

yy. B. Eliſabeth Monial.

xx. S. Amabilia Monialis.

uu. Swatava uxor Friderici Ducis Bavariæ.

tt. Sibylla vel Sidonia ex Bavariæ Ducibus.

ss. Theobaldus I. Prorex, obijt in Italia 1167.

rr. Agnes Duciſſa Carinth: conſobrina Gertrudis uxoris Wladislai II.

qq. Henricus II. Princeps Znoimenſis fact: 1150.

1. pp. Gertrudis S. Leopoldi filia. 2. Uxor Judith filia Ludovici Landgravij Thuringiæ.

oo. Wladislaus II. Princ: Boh: XXXI. poſtea Rex, Fund: Strahov: Cœnob: mortuus 1174. æt: 69. de ejus prolibus vide Tabulam ſeq.

nn. Jaromir, Jamnicij Dominus, Romam trecentos Equites ducit Anno 1132. obijt 1138. 15. Martij, ſepult, Trebicij.

mm. Spitihneus, cognom: Exul. obijt 1157.

ll. Wlaſtislaus natus Anno 1097.

kk. Wladislaus Princeps Lucenſis, natus 1095.

ssss. Agnetem unicam filiã Ottoni III. tribuit Crugerius, quæ Friderico II. Cæſ: nupſerit; ſed ob impotentiam Mariti aut ſuam ſe ab illo ſegregârit.

rrrr. Wladimir, Pr: Olo: pôſt tantùm Pr: Przedslav: aliqui faciũt Ott: III. filium, Wladimiri fratrem Brzetislaum.

qqqq. Brzetislaus, ſeu Wratislaus Pr: Olom: poſtea Przedslav: ob: 1148. ſinè lib: Olom: abſolvit ædificiũ Eccl: Cathed: Hunc aliqui faciunt Ottonis III. filiũ, fortè duo fuerunt Brzetislai.

pppp. Otto IV. Rufus, Princeps Brunenſis.

oooo. Judith ⚭ Stephani filij Geiſæ II. R. Ung.

nnnn. Spitihne, IV. Candidat, Principat, excæc.

mmmm. Maria Henrici IV. Imp: filia, Friderici II. Imp. ſoror.

llll. Conradus cogn: Albus, Przedslav: Pr: poſt mortem Leopoldi & Ottonis. obijt in Apulia 1227.

kkkk. Helicardis Marchioniſſa Miſniæ.

iiii. Brzetislaus V. cogn: Magnus, ob: 1230. de quo in Not. fuit enim originar: Sſwihovior.

hhhh. Adelheida fil: Boleslai Pr: Wratislav.

gggg. Theobaldus II. de Skala Pri: Brun: obijt Brunæ 1223.

ffff. Hedvigis uxor Friderici March: Miſniæ.

eeee. Brzetisla, ſeu Henricus IV. junior Epiſc: Pragenſis, Princ: Boh: XXXVI. ob: 1196.

dddd. Maria Witelsbachia Ottonis (pôſt Bavariæ Ducis) filia.

cccc. Conradus III. Prin: Znoim: Pri: Boh: 34. ob: ad Neapolim.

bbbb. Henricus III. Pri: Bohemiæ, originarius Czerniniorum, Merklini ſepultus.

aaaa. Przemyslaus Ottogarus I. Rex Bohe: de quo in Tabula ſequenti. obijt 1230.

zzz. Wladislaus III. Pri: Boh: XXXVII. ceſſit fratri, pôſt Princ: Olomuc: obijt 1221.

yyy. Swatopluk III. ob: 1211. fuit Princ: Brun: de ejus uxore & filia vide Cap: ſeq.

xxx. Theobaldus ob: in Terra S. 1189.

uuu. Eliſabeth fil: Geiſæ Regis Ungariæ.

ttt. Fridericus Princeps Bohemiæ XXXIII. de quo in Tabula V.

sss. Conradus ſeu Henricus, obijt ſinè prole Anno 1166.

ppppp. Leopoldus,

qqqqq. Otto, Principes Przedslavienſes obierunt ſinè prole.

ooooo. Margaretha uxor Waldemari Regis Daniæ, ob venuſtatẽ Daghmar appellata.

nnnnn. Wladislavek, obijt eodem An. 1197.

mmmmm. Ulricus Princeps Brunenſ: obijt 1197.

lllll. Theobaldus III. Canonicus Magdeburgenſis.

kkkkk. Maria uxor Philippi Reg: Galliæ, ità Nauklerus volum: 2. Gener: 20.

iiiii. Cunegundis vel Agnes filia Henrici Ducis Auſtriæ.

Filia unica Eliſabeth uxor Przemyslai Majoris Poloniæ Ducis.

hhhhh. Henricus Princeps Brunenſ: ob: Brunæ 1248. 16. Februarij.

ggggg. Boleslaus dictus Polonis Szepiolka, cæſus ad Lignicium à Tartaris 1241.

fffff. Borzivojus occiſus in Polonia, An. 1237.

eeeee. Bruno obijt ſinè liberis.

ddddd. Otto V. Pri: Znoim: ob: 1218. in Terra S.

ccccc. Criſtannus,

bbbbb. Boleslaus.

aaaaa. Drslaus.

zzzz. Brzetislaus IV.

yyyy. Czernin ſeu Henricus III.

fratres, de quibus alibi.

Czerniniorum poſteritas, Vide Stemmatographiam.

xxxx. Wenceslaus I. Rex Bohemiæ, de quo in Tabula ſequenti V.

uuuu. Wladislaus filius Wladislai. obijt ſinè prole, fuit Princeps Olomucenſis.

tttt. Henricus Princeps Brunenſis, obijt Anno 1216. ſinè prole.

Notæ Hiſtoricæ in Tabulam IV. Genealogiæ Principum & Regum Bohemiæ, ex Sangvine Przemyslæo.

a. B*Rzetislaus* ob virtutem militarem *Achilles Bohemiæ* dictus eſt; de ejus Regijs virtutibus jam diximus: unâ æſtate *Wratislaviam*, *Cracoviam*, *Poſnaniam*, & *Gneſnam*, quatuor Urbes maximas cepit, quidquid agat *Cromerus*, quem negantem veteres Scriptores, & penè coævus *Coſmas* convincunt; ejus triumphum cum Sanctorum corporibus, & plurimis aureis tabulis, & campanis, & pretioſis templorum Cimelijs, idem *Coſmas* deſcribit; transtulit etiam magnam *Polonorum* multitudinem, quos in *Provincia Plznenſi*, & alibi collocavit. De Fundatione *Pivonkana*, ſeu *Stokenſi* pro *Eremitis Gulielmitis* (ubi Eccleſia in prælij loco condita eſt, & altare ſuper eum truncum ſtat, in quo ſedit Imperator) dicam de *Cænobijs*, obijt A. C. 1055. ad *S. Vitum* ſepultus. Poloni in Bohemiam translati.

b. *Fabricius* egregiè lapſus eſt, cùm *Juditham*, ait, Sacerdotem ſeu *Antiſtitam* Cœnobij fuiſſe, eúmque raptum *Ulrico Duci* attribuit, Patri videlicet, non filio, ſed *Chronologia* eum ſatis refellit. Porrò non invita, ſed volens & lubens rapta eſt, ùt in Chronologicis Indicibus dicemus, valétque Ovidianum illud: *Quæ toties* (dicam ego, quæ ex Cœnobio tam clauſo) *rapta eſt, præbuit ipſa rapi*: eadem *Judith*, quæ pro marito inter acies duas ſtans more *Sabinarum* peroravit, eíque gratiam à *Cæſare* impetravit, poſtea à proprio filio *Spitihnæo*, *Miſogermano Principe Bohemiâ* expulſa, & ipſa ſecundum conjugem exulem accepit Petrum *Regem Ungariæ*. L. 2. Orig. Sax.

c. Nihil præter ea, quæ ſuprà attuli, habeo dicere, ad extremum *Princeps* bonæ frugi eſt redditus. Regnavit annis ſex, uxorem non duxit, obiit A. C. 1061. fundavit Collegiatam Eccleſiam Litomericenſem.

d. *Onoslava* cui in manum venerit, nuſquam legi. *Polemir* de *Budcze Wrſſovecius* eam petebat ſibi dari conjugem, ſed repulſam tulit.

e. *Wratislaus Heroicus Princeps*, plura leges de eo Capite XXII. de anno ejus mortis non conſtat inter Scriptores, *Peſſina* A. 1092. alij 1091. *Stransky* 1093. ponunt, in die 14. Januarij conveniunt omnes. Quidam tradunt eum in venatione extinctum equo decidiſſe. Fuit Fundator Eccleſiæ Wiſſehradenſis, & Cœnobij Opatovicenſis.

f. *Arabonam Principem fœminam.* Sed ex quo genere natam, nemo tradit, perijt gravida, cùm poſt maritum in Ungariam fugientem properat. Ex *Adleta* vel *Adelheide* duos filios, & duas filias ſuſcepit, hæc obiit A. 1062. 26. Januarij. *Svatava* fuit *Caſimiri Poloniæ Regis* olim Monachi filia, quatuor ei genuit filios.

g. *Conradus* nihil memorabile geſſit, præterquam quòd Eccleſiam Collegiatam S. Petri Brunæ in Monte fundârit magnificè. Obiit A. 1093. poſtquam imperâſſet ſeptem menſibus, & ſeptendecim diebus.

h. *Walpurgis* vel *Wirtpurg* illuſtris fæmina, quæ marito gratiam apud *Wratislaum* fratrem eloquentiâ ſuâ conciliavit. Alij tradunt *Conrado* Conjugem fuiſſe *Mariam* filiam *Henrici VI.*

i. Hîc *Princeps Otto* benigniſſimis moribus deſcribitur, fuítque primus Fundator Cœnobii Hradiſſtienſis, obiit 1086. in Julio.

k. Nihil aliud, quàm quod allatum eſt, ſcitur. Peſſ. in Prodromo lib. 2. cap. 1.

l. In Ordinatione Epiſcopali *Gebhardus* dictus, magnas cum fratre *Wratislao Rege* ſimultates geſſit; Joannem *Epiſcopum Olomucenſem* verberibus accepit, Ro-

mam

mam citatus caussam dixit, ùt habet *Baronius*. Postea mores correxit, & vitam egit Præsulibus invidendam, quam Lib. 4. Miscell. descripsi.

m. *Brzetislaus II. Princeps Bohemiæ* A. 1093. salutatus post *Conradum* patruum, de eo in Capite XXIII.

n. Hoc sinè controversia ab omnibus Scriptoribus traditur. Hanc duxit A. 1094. obiit 1141.

o. Hanc *Ludmillam Deo devotam famulam Cosmas* appellat, unicè amavit *Brzetislaum* fratrem, pro cujus anima fundavit in *Capella S. Thomæ in Ecclesia Pragensi* quotidianam Missam pro defunctis, & porticum seu fornicem (quo alia Capellæ carebant) in eo Sacrario extruxit. Obiit 1109. aliis 1124. quidam eam *Juditham* appellant, vide *Dresserum* & *Fabricium*. Genuit conjugi suo *Wiprehto Wenceslaum & Henricum Comites Sorabi.*

p. Aliud nescitur.

q. Hunc contra omnes alios Scriptores post *Brzetislaum II.* fratrem, *Ducem Bohemiæ* fuisse *Silvius* scribit. Obiit Olomucij.

r. *Borzivojus II.* quatuor annis regnavit: postea pulsus in *Poloniam* à *Svatopluko I.* patruele A. 1105. iterum post ejus mortem A. 1109. cùm in Bohemiam rediisset, à fratre suo *Wladislao* ejectus, denique post varios casus in Ungaria vitam clausit, A. 1124. vectus *Pragam ad S. Viti* sepultus, cujus Ecclesiæ maximus Patronus & amplificator fuit; ejus fortunam deplorat versibus *Cosmas*, aut ejus Continuator.

s. In hoc omnes Scriptores consentiunt. Helbirga obiit 1141. 13. Julij, vocatur etiam Herburgis.

t. *Wladislaus I.* quintus Regis *Wratislai* filius, post *Svatopluci* mortem A. 1109. *Borzivòjum II.* ejecit, ùt dixi, *Regem Ungariæ Stephanum*, in Moravia prælio commisso vicit, & cætera, quæ attuli C. 25. Cladrubii tumulatus.

u. *Amabilia. Pessina* docet eam fuisse *Belæ I. Regis Ungariæ* filiam, sed in *Sſvihoviorum* antiquis memoriis mihi ab Illustrissimo Domino *Jaroslao Sſvihovsky* communicatis, disertè legitur, *Amabilia Wochburgensis Ducissa*; *Crugerius* nullam nominat, sed ait fuisse *Henrici IV. Cæsaris* filiam *Henrici V.* sororem.

x. *Sobieslaus I.* natu minimus *Wratislai* Regis filius, regnavit annis 15. cujus illustria facta habes C. 25. postquam *Lotharium* vicit, Divo *Wenceslao* coronam auri duodecim, argenti octoginta pondo in sepulchro imposuit. Obiit 1140. de loco mortis disputatur: *Pessina* ponit *Cujaviam*, alij *Arnoviam*, seu *Hostinnam*, ubi Arcem exstruebat adversus *Polonos* parte illâ sæpius in Bohemiam irrumpentes.

y. *Adleta Belæ II. Ungariæ Regis* soror, post *Sobieslaum* maritum octavo Mense mœrore animi extincta, & in ejus sepulchro in *Wissehrad* tumulata.

Miechov. l. 3 hist. Pol. c. 1.

z. *Judith Wratislai* Regis filia ex *Adleta*, conjux *Wladislai Hermanni Poloniæ Principis*, eíque genuit *Boleslaum* Distortum. Obiit 1085. aliis 1082. mirè eam commendat à virtutibus *Elogiastes Polonus Kochovsky* narrat eâ agente *Krobie* Comitatum *Ecclesiæ Cracoviensi* additum; gravibus exactionibus exemisse populum; fuisse matrem pauperum; decennio sterilem fuisse, postea à *S. Ægidio* voto facto prolem impetrâsse.

Kochov. in Hypomnemat. Reginarum Polo.

Aa *Leopoldus Znoimensis* Principatu dejectus à *Brzetislao II. in Austriam* sese recepit. Obiit 1115. 26. Septembris, sepultus in Monast. Trebic. quod cum fratre *Ulrico* fundavit. *Hagek* ponit utrumque fratrem mortuum sinè hæredibus, sed Dubravius disertè Conradum Leopoldi filium fuisse affirmat, fol. 166. & 171.

bb. *Lucia*, asserunt manuscripta hanc fuisse sororem *Helbirgæ* uxoris *Borzivoij II.* hinc conjicimus, filiam fuisse *Leopoldi Austriæ Ducis.*

cc. *Ulricus Brunensis Princeps*, novas res moliens ab eodem *Brzetislao* captus

Glacij

Glacij ſedit; poſtea à *Borzivojo II.* circa A. 1101. dimiſſus eſt, uxoris nomen ignoratur. Obiit A. 1112. 15. Martij ſepultus in Monaſterio Trebicenſi, quod cum fratre fundavit.

dd. *Svatoplucus I.* (qui alijs *Conradus* quoque dicitur, ùt habet *Weleslavinus* & *Cromerus*) ex *Principe Olomucenſi Princeps Bohemiæ* factus A. 1107. cùm *Borzivojum II.* expuliſſet, in *Vngariam* exercitum ducens, nocte in ſilvis ab arboris ramo oculum amiſit, brevi tamen curatus uſque *Nitriam* populando pervenit; in obſidione *Glogoviæ* à *Joanne Tiſta Wrſſovecio* transfoſſus A. 1109. occubuit. *Weleslavinus* eum affirmat fundâſſe *Cœnobium Cladrubienſe*, quod alijs examinandum relinquo; potuit initium aliquod dediſſe, at *Wladislaus Rex* poſtea manum ſupremam appoſuit. Crom. L. 5. hiſt. Pol.

ee. *Hidda Diterici II. Marchionis Miſniæ* filia, ùt habet *Fabricius*, ex *Mechtilde Eccardi Marchionis Miſniæ, Thuringiæ, & Saxoniæ* filia. Fabric. L. 5. Orig. Saxon.

ff. *Henricus Zdik Epiſcopus Olomucenſis*, juxta *Weleslavinum Ottonis I.* filius, juxta *Paprocium & Peſſinam Wladislai Regis* frater (mihi certum eſt *Ottonis I.* filium fuiſſe) *Antiſtes* rariſſimæ ſanctimoniæ, auxit fundationem *Litomislenſis Cœnobij* pro *Præmonſtratenſibus*, quod *Montis Oliveti* dicebatur. Obiit 1150. *Paprocius* mortis annum poſuit 1157. Weleslav. in Genealog. Paproc. in Episc Olom. c. 8 Peſſina in Prodromo l. 3. c. 4.

gg. *Otto II.* vel *Otik* cognomine *Niger*, *Princeps Olomucenſis* cecidit in prælio, cùm *Lotharium Imperatorem* contra *Bohemos* adduxiſſet A. 1126. huic *Wenceslaum* & *Ottonem* filios tribuunt. Fatendum eſt hoc tempore ob multitudinem Regij ſangvinis *Principum* à *Brzetislao* inchoando uſque ad *Przemyslum Ottogarum II.* tantum eſſe chaos, & *Genealogiæ* perturbationem, ut nihil ad liquidum adduci poſſit, quod etiam apertè *Weleslavinus* ſignificat, præclarus alioqui *Genealogiſtes Bohemicus*.

hh. Neſcitur nomen; fuit ùt reor *Wohburgenſis Duciſſa*.

ii. Magna de hoc controverſia eſt, quam expedire non poſſum, ſunt etiam qui *Svatopluci I.* filium faciunt. Obiit in exilio.

kk. *Wladislaus*, de ejus poſteritate nihil conſtat; cùm trecentis *Equitibus Bohemis* in comitatu *Henrici IV. Imperatoris Romam* acceſſiſſe legimus A. 1111. aliud nihil habemus.

ll. Idem quod de *Wladislao* dicendum de hoc *Principe.*

mm. Hic invenitur nominatus apud *Peſſinam* aliud nihil habemus.

nn. *Jaromirus*, hic etiam cum trecentis *Equitibus à Sobieslao I.* miſſus *Romam* cum *Cæſare Lothario* acceſſit A. C. 1132. aliud nihil habetur præter mortem, quam ſubiit 1138. 15. Martij, donavit villam Girzin Monaſterio Trebicenſi.

oo. *Wladislaus II.* inter præſtantiores *Principes Bohemiæ* numerandus. Fundavit *Strahovienſe Cœnobium Præmonſtratenſibus*, & in monte *Petrzin* ad *Pragam Plaſenſe Ciſtercienſibus*. Obiit 1174. 17. Januarij, ùt habet *Mortuarium Doxanenſe* ſcriptum A. 1370 Strahovienſe erectum eſt ex pecunia multatitia Procerum, qui in eum conjuraverant.

pp. *Gertrudis* prima *Wladislai* conjux, fuit *S. Leopoldi Marchionis Auſtriæ* filia ex *Agnete Henrici IV. Imperatoris* filia, eadémque matre *Conradi* III. *Imperatoris*, genuit *Wladislao* complures filios, ùt vides in Tabula, ſed filias pluſculas, quas enumerabo in Tabula ſequenti. Judith ſecunda uxor Wladislai, aliis etiam vocatur *Cæcilia Ludovici* III. *Landgravij Thuringiæ & Haſſiæ* filia, cujus mater fuit *Hedvigis Cæſaris Lotharij* filia, quam A. 1153. uxorem duxit. Pontem Pragenſem ligneum partim, partim lapideum condidit Judith. A. 1171.

qq. *Henricus* II. *Agnetis* Maritus, quæ *Agnes Gertrudis S. Leopoldi* filiæ & *Wladislai* II. *Regis* uxoris conſobrina fuit; utraque enim habebat matres *Henrici IV. Imperatoris* filias, illa *Bertam Marquardi Carinthiæ Ducis* uxorem, hæc *Agnetem S. Leopoldi*

Czerniniorũ familia cognata Principibus,

conjugem. Ab hujus *Henrici* filio, qui *Merklinæ* sepultus jacet prodiêre filij : *Henricus* IV. cognomine *Czerninus* vel *Czyrninus*, *Brzetislaus*, *Drslaus*, *Boleslaus*, & *Christannus*, ùt jam superiùs dixi, qui titulo Comitum tantùm sunt usi, quos Rex *Przemyslus* 1212. omnibus ditionibus exuit, & Regno expulit, cùm omnes potentiores *Bohemiæ* familias opprimere statuisset, ut sibi & posteris suis securitatem pararet. Porrò *Henricus* militavit cum fratre *Wladislao in Terra sancta* A. 1146. juvit etiam fratrem adversus *Conradum* III. *Principem Znoimensem* copiis in *Lusatia* collectis. Esse originarium *Czerniniorum*, & *Pessina* & *Crugerius* affirmant, & pridem significavit *Paprocius*, quod ipse clypeus *Ssvihovijs* simillimus & colore tantùm linearum differens, tum etiam memoriæ vetustissimæ in *Ecclesia Chudenicensi*, ac tandem perpetua in Nobilitate traditio, satis ostendunt, nósque alio in loco probabimus. Colligitur ex antiquis Memoriis fundâsse Cœnobium Cistercienſium ad Zelenam Horam.

rr. Vide, quæ paulò antè in *Henrico* II. diximus, quod etiam affirmant vetustæ calamo exaratæ memoriæ Procerum *Ssvihoviorum*.

Ità Histor. M.S. Clatoviensis Abbatis Radmili.

ss. *Theobaldus* I. *Prorex Bohemiæ*, cui frater *Rex* donavit Regionem *Prachensem* & *Clatoviensem* (quæ postea *Plsnensis* dicta est) cum ipsa *Clatovia*; ibidem fundavit *Theobaldus Cœnobium duplex Benedictinis* Viris & Virginibus ad *Ecclesiam S. Laurentij*, quam voverat in bello Italico, in qua etiam est humatus. *Hic Theobaldus* (verba *Weleslavini* recito) *reliquit filium itidem Theobaldum, à quibus descendit familia Dominorum Theobaldiciorum, seu Ssvihoviorum, qui de Rizmberg & Skala nominantur.* Hæc *Weleslavinus* sub *Rudolfo* II. *Imperatore* scribens; rem veram scripsit, sed in Genealogia erravit, ùt paulò pòst ostendam.

tt. *Sibylla* vel *Sidonia Ottonis Witlsbachij Bavariæ Ducum* familiâ geniti filia, ùt habent memoriæ *Ssvihovianæ*; *Crugerius* loco *Sibyllæ* ponit *Mechtildem Wochburgensem Voitlandiæ Principissam.*

uu. *Weleslavinus* ait uxorem fuisse *Friderici Ducis Bavariæ*, at *Hagek* eam facit conjugem *Friderici de Chaustnik Comitis Bohemici* ex familia *Storohuv*, quæ cum *Czecho* huc advenit. Conciliatur hoc, quia priùs fuit uxor Friderici, postea Ducis Bav.

xx. Dixi de ea in *Bohemia sancta* lib. 4.

yy. *Doxanæ Priorissa* fuit, quam posui authoritate *Martyrologij Doxanensis*, etsi antiqui omnes sileant; de ea egimus in *Bohemia sancta*.

zz. *Spitihnæus*, nihil de eo habetur.

Aaa. *Wladislaus Sobieslai I.* filius (quem alii *Udalricum* appellant) post amotionem *Wladislai Regis Cæsaris* favore designabatur *Princeps Bohemiæ*, sed is hanc prærogativam fratri *Sobieslao* concessit.

bbb. *Sobieslaus* II. *Rex Bohemiæ* diu in Arce *Przimda* seu *Fraunberg* captivus sedit, sed *Friderici I. Cæsaris Imperio* dimissus, Principatum tenuit A. 1174. fuit *Princeps* varius, à quibusdam virtutibus laudatissimus; ab justitia commendatur, ab inquieto & irritabili animo vituperatur, ad extremum à *Friderico Wladislai* II. *Regis* filio A. 1177. Principatu dejectus, in exilio vitam finivit.

Fabric. l. 5. Orig. Sax.

cccc. Fuit *Elisabeth Mieczislai Regis Poloniæ* filia, qui eodem fato Principatu Poloniæ deturbatus, exul decessit. *Elisabeth* ad secunda vota transiit, nupta *Conrado Comiti Rochlicensi.*

ddd. *Ulricus Sobieslai* I. filius, secundus frater, infelix bellator, qui milites *Bohemos in Italiam* ducens pro *Friderico* I. *Cæsare*, cùm nesciret eos in officio continere, omnibus propè amissis ipse cum octo Equitibus domum reversus est. Tenuit ditione *Hradek* super fluvium *Sazavam*, quem accepit à *Wladislao* I. A. 1154. sed altero mox anno, cum omnibus suis in Poloniam cedere coactus est.

eee. *Luciana* vel *Lucia*, vel *Sophia* filia *Ottonis Divitis Marchionis Lusatiæ* (soror *Adelæ*,

Adelæ, quam repudiavit *Przemyslaus I. Ottogarus Rex*) ex *Hedvige Alberti Electoris Brandeburgici* filia; ex qua genuit *Agnetem Antistitam Parthenonis Gerbstetensis*; *Sophia* vel *Luciana* post *Vlrici* mortem nupsit secundò *Burgravio Ratisbonensi*. *Fabr. l. cit. in Ottone.*

fff. *Wenceslaus Sobieslai* I. filius *Wladislaum* II. timens, ad *Belam Vngariæ Regem* Matris suæ fratrem sese recepit. A. 1191. post *Conradi* III. mortem *Principatum Bohemiæ* affectavit, & à Cæsare obtinuit, Sed captus ab *Alberto Marchione Lusatiæ*, qui *Przemyslao* favebat, in carcere mortuus est.

ggg. *Maria Sobieslai* I. filia conjugem accepit *Leopoldum V. Marchionem Austriæ* cognomento *Liberalem* filium S. *Leopoldi*, cum dote quingentarum marcarum argenti. Nuptiæ celebratæ *Olomucij* A. 1138. hæc post mortem *Leopoldi* A. 1142. nupsit *Hermanno Principi Carinthiæ*.

hhh. *Conradus* II. *Princeps Znoimensis* ob *Wratislaum* patruelem turbas commovens à *Sobieslao* I. captus sedit in *Wissehrad*; inquietus Princeps. Obiit A. 1150. 13. Decembris, Trebicij sepultus. Habuit uxorem, si fides est Dubravio, Belæ Regis Ungariæ sororem. fol. 101.

iii. *Otto* alter *Leopoldi* filius, *Princeps Olomucensis*, fratrem in consilijs omnibus adjuvit.

kkk. *Wratislaus Princeps Brunensis* captus à *Sobieslao* I. A. 1127. sedit in Arce *Donin*, postea *Jaromirij*; reconciliatus ei *Sobieslaus* restituit Principatum. obiit 1156. 16. Augusti. *Dubravius* eum vocat *Ducem*, fol. 98. *Hagek* Anno 1128. fratrem Sobieslai.

lll. *Basilia* vel *Wasilka*, *Jaropolci Kioviæ Principis* filia, matrona formosissima.

mmm. *Spitihnaus*, aliud nihil de eo invenio, quàm quod attuli. obiit A. 1151. 26. Martij, Trebicij sepultus.

nnn. Hunc *Fundatorem Cœnobij Litomislensis* fuisse cognoscimus ex literis *Henrici Episcopi Olomucensis*, qui eam fundationem auxit. Ipsas literas fundationis in *Marte Moravico Pessina* recitavit.

ooo. Præter ea, quæ attuli nihil habeo.

ppp. Hujus indolem commendant manuscripta, quem ideò *magnæ spei juvenem* appellavi.

qqq. *Wenceslaus* ex castro suo extruxit *Ecclesiam Episcopalem* sub Titulo S. *Wenceslai*, & sedem *Episcopo*, qui aliàs ad *Ecclesiam* SS. *Petri & Pauli* in eodem suburbio habitabat in antiquis memoriis appellatur *Pater Clericorum*.

rrr. De *Ottone* III. multis agit *Pessina* in *Marte Moravico*; hic in *Cœnobium Hradissiense Præmonstratenses* induxit, loco *Benedictinorum*, ibidem humatus. A. 1160.

sss. Hunc *Henricum* ex *Pessina* descripsi. In memoriis Trebicensibus vocatur *Conradus*.

ttt. *Fridericus* primogenitus *Wladislai* II. filius Patre adhuc vivente *Bohemiam* regendam titulo Ducis accepit; à *Cæsare Friderico* (quòd Patri *Wladislao* ob *Sedis Apostolicæ* studium Cæsar offensus esset) solio dejectus, *Sobieslao* II. cedere coactus est. Receptus in Cæsaris gratiam A. 1176. pulso iterum *Sobieslao* Principatum recepit. Fuit etiam *Friderico* negotium, cum *Conrado* II. *Znoimensi Duce*, cum quo postea pacem fecit. Plura de eo superiùs dixi, reparavit Ecclesiam Wissehradensem.

uuu. *Elisabeth* uxor *Friderici*, filia *Geisæ Vngariæ Regis*, soror *Hulichæ* conjugis *Svatopluci II.*

xxx. Quæ de hoc *Theobaldo* scribi possunt, propè nulla invenio, excepto quòd in Terra sancta sit mortuus cum *Conrado* III. & nè putes *Theobaldi* filium fuisse, disertè *Friderici* Ducis minor natu frater appellatur.

yyy. *Svatoplucus Dux Bohemiæ* conjugem duxit *Hulicham Stephani Regis Vngariæ* sororem, atque ità duo fratres, *Fridericus & Svatoplucus* duas sorores in conjugio habuêre.

zzz. *Wladislaus* III. de eo capite sequenti.

Aaaa. Vide Tabulam sequentem, seu quintam.

bbbb. Vide literas uuuu. & xxxx.

cccc. *Conradus* bello strenuus Dux, sed subdi *Principibus* non ferens, multa in *Wladislaum* III. aliósque Principes molitus; à *Wladislao* denique subjugatus, Procerum consensu post *Fridericum* Princeps declaratur, bellum quæsivit in *Italia*, ubi ad *Neapolim* decessit A. 1190.

Pulkava ad A. 1182. dddd. Mariam *Conradi* conjugem fuisse testatur *Pulkava*, *Ottonis Witelsbachij* filiam.

eeee. Hunc *Henrico-Brzetislaum* uno nomine veteres appellant: fuit *Henrici* II. filius, non ùt *Weleslavinus* docuit *Henrici* III. Post mortem *Conradi Henrico VI.* Imperatore volente Princeps Bohemiæ factus A. 1191. quinque annis laudatissimè gubernavit Bohemiam, jam ante decennium *Episcopus Pragensis*, obiit *Egræ* in cura Acidularum, vectus ad sepulchrum *Doxanam* A. 1196. cujus vitam L. 4. Miscellaneorum scripsimus.

Fabric. l. 5. Orig. Sax. ffff. *Hedvigis* soror *Theobaldi* II. nupta *Friderico Marchioni Misniæ*, ùt habet *Fabricius*, qui disertè eam filiam *Dipoldi* (id est Theobaldi) *Bohemiæ Ducis* appellat. *Memoriæ Ssvihovianæ* veteres (quas mihi exhibuit *Illustrissimus Dominus Jaroslaus Ssvihovsky*) *Fridericum* non ajunt fuisse *Marchionem*, sed *Brenæ Comitem*, & *Marchionum Misniæ* cognatum. Obiit *Hedvigis* A. 1210. fundavit *Parthenonem Brenensem Ordinis Cisterciensis*.

Ssvihoviana stirps à Principibus Przemyslæis descendit. gggg. *Theobaldus* II. *Dominus Clatoviensis & Prachensis Provinciæ*, deinde post patrem Princeps Znoimensis. Obiit 1212. in Syria, ab hoc aliqui deducunt *Familiam Ssvihovskianam*, sed erroneè deduci autem debet à *Theobaldo* IV. ùt probatum est à me in Genealogia, quam eidem *Illustrissimo Domino Jaroslao Floriano* confeci, cujus hîc initium dabo, reliquum inveniet Lector in Stemmatographia.

NB. *Hîc lege Genealogiam sequentem.*

hhhh. Hanc in memorijs Ssvihoviensibus, & in omnibus aliis Scriptoribus invenio *Theobaldi* II. conjugem fuisse.

iiii. Paulò antè ab eo *Familiam Ssvihovianam* deduxi Lit. priori.

kkkk. Fuit *Misniæ Marchionissa*.

llll, *Conradus*, ùt affirmat *Pessina* post mortem *Leopoldi* & *Ottonis Przedslaviensis Princeps*. Obiit 1227. nullo hærede relicto.

Pess. l. 3. c. 5. mmmm. Id quoque affirmat Pessina, & aliud nihil invenio.

nnnn. Hunc *Spitihneum* conabatur solio imponere, post *Conradum Brzetislaus* seu *Henricus Episcopus Pragensis*, sed actum egit, quem deinde *Przemyslus* prætextu quòd novas res moliretur, oculorum usu privavit, ùt idem narrat. *Pess. l. 3. c. 5. Martis Mora.*

oooo. *Judith*. Id etiam ex Pessina.

pppp. Hic ad *Neapolim* in *Italia*, cùm turmam *Moravorum* armis, & alio apparatu egregiè instructam, in auxilium *Henrici VI. Cæsaris* adduxisset, extinctus est, ità Dubravius lib. 14. & alij.

qqqq. rrrr. Duo hi fratres *Ottonis* III. filij, exuti paterno *Olomucensi Principatu*, ejus loco *Przedslaviam* acceperunt, quorum prior caruit liberis; alter (scilicet *Wladimirus*) duos genuit filios *Przedslavienses Principes Leopoldum & Ottonem*, qui tamen improles obierunt. *Brzetislaus* aliquibus *OttoBrzetislaus* dicitur; Dubravius eum *Wratislaum* vocat. *Pess. l. 3. c. 5.*

Genea-

Genealogia Initialis Familiæ Sſwihovskianæ.

Wladislaus I Princeps Bohemiæ, Wratislai Regis filius. obiit 1125. ⚭ Amabilia Wohburgenſis Ducisſa.

- Wladislaus II. Rex Bohemiæ. obiit A. 1174. ⚭ 2. Judith.
  - Przemysl Ottogarus I. RexBohem. ùt in ſeq.
  - Henricus Princ. Bohe. à quo familia Czerniniana.
- Henricus II. Princ. Boh. Znoim. ⚭ Agnes Ducisſa Carinthiæ.
  - Henricus Episcop. Pragenſ.
- Theobaldus I. cogn. Magnus. nat. 1107. obiit 1167. ⚭ Sibylla Wittelspachia.
  - Theobaldus II. Dominus Clatoviæ, pòſt Princ. Znoimenſ. obiit 1212. ⚭ Adelheida Ducisſa Sileſiæ, Fil. Henrici.
    - Bruno obiit ſinè liberis.
    - Theobaldus III. Canonicus Magdeburgēſis.
    - Borzivojus in belloPolonico cecidit
    - Boleslaus ad Lignicĩu à Tartaris cæſus.
    - Maria, Conjux Philippi Reg. GalliæNaucl: vol.2.Gener.20.
    - Adelheida Monialis Trebnicij.
  - Brzetislaus aliis Sobieslaus I. Magnus. obiit An. 1230.
    - Theobaldus IV, bellicoſus Dux, adversùs Polonos exſtruxit arcemRizemberg. ⚭ N. Filia Henrici Sileſiæ Ducis & S. Hedwigis.
  - Helicardis Miſniæ Marchionisſa.
    - Brzetislaus IV. Ruſſiæ Princeps. ⚭ Maria Ducisſa Ruſſiæ.
    - Euphemia uxor Zdislai de Sternberg ſupr: Camerarij Regni Bohemiæ
    - Helicardis uxor Baronis de Waldek Hazumburgij.
  - Protiva Episcopus Segnienſis.
  - Hedwigis uxor Friderici Brenæ Comitis.
- B. Amabilia Ordinis S. Benedicti.

Ab hoc procedunt *Sſvihovij* ſemper virili, & decoro deſcenſu. Reliqua in Stemmatographia.
Vide Tabulam V. de *Henrico Principe Brunenſi*, & ejus ultima filia *Eliſabeth*. ibid.

ssss. Nihil aliud, quàm quod ſcripſi, attulerunt Authores.

tttt. Huic *Henrico Marchioni Moraviæ Imperator Fridericus* II. donavit A. 1212. *Mocram* & *Mokny* (de qua re eſt *Bulla aurea*, quam recitabo in *Fundamentis Regni*) qui paulò pòſt eſt mortuus.

uuuu. De eo in Tabula ſequenti. utì etiam de xxxx.

yyyy. zzzz. Aaaaa. bbbbb. ccccc. Hæc patent ex *Genealogia Czerniniorum*, quam confeci, & cujus hìc initium dabo.

Brzetislaus Achilles Bohemiæ.
Wratislaus I. Rex.
Wladislaus I. Princeps Boh. XXIX.
Henricus II. Dux.
Henricus III. *Merklinæ* ſepultus.

Henricus IV. cognomine *Czerninus* vel *Czirninus*; fratres ejus *Brzetislaus*, *Drslaus*, *Boleslaus*, & *Chriſtannus Comites*, expulſi ex Bohemia, à *Przemyslo Rege Ottogaro* An. 1212. Porrò *Wladislaum* quendam *Henrici Epiſcopi* fratrem, *Henrici Ducis* filium, invenio in literis *Henrici Epiſcopi* fratris *Henrici* II. quibus confirmat *Teſtamentum Beati Hroſnatæ*; de quo tamen nemo Scriptorum unquam fecit mentionem, neque in Genealogijs ejus nomen invenitur.

ddddd. Aliud nihil de eo invenitur. Certum eſt ſinè prole obiiſſe.

eeeee. fffff. ggggg. hhhhh. iiiii. kkkkk. lllll. Hæc quæ attuli, partim ex Peſſina in *Marte Morav.* partim ex Weleslavino, ſed maximè ex MM. SS. Familiæ Swihovianæ deſcripſi.

hhhhh. iiiii. De hoc Henrico Principe Brunenſi & ejus conjuge agit Peſſina in Marte Moravico; reſidebat Brunæ, éſtque A. 1148. 16. Februarij mortuus. Reliquit ex Uxore Cunegunda unicam filiam Eliſabeth. Uxorem Przemyslai Ducis majoris Poloniæ, ùt habet Weleslavinus, & alij.

mmmmm. nnnnn. Facit horum fratrum mentionem Peſſina, quorum nulla proles invenitur.

ooooo. Hæc, quæ de *Margareta* attuli, ex hiſtoria *Danica* ſumſi, quæ ad An. 1205. & 1112. de ea adferuntur.

ppppp. qqqqq. De ijs vide litteram rrrr. quædam dilucidiùs explicabuntur tabula ſequenti poſt Caput XXXIV.

CAPUT XXIX.

Wladislaus Princeps Bohemiæ XXXVII. qui raro modeſtiæ exemplo fratri Principatum ceſſit; igitur Przemyslaus Ottogarus primùm Princeps Boh: XXXVIII. mox etiam Rex cum omnibus Principibus Bohemiæ ſucceſſoribus ſalutatur.

Prze-

PRzemyslaum inquietum *Principem*, qui ſibi fortunam fabricare, atque ùt *Seneca* loquitur *manufacere* vellet, eadem fortuna ſæpe ad alta hiantem deſtituit, ſæpe etiam abjectum extulit ad ſummum; res ſic geſta eſt: *Henrico* ſeu *Brzetislao Epiſcopo*, ùt vixerat ſanctiſſimè, perinde ſanctiſſimè mortuo, *Wladislaus* quartò genitus *Wladislai II. Regis* filius, *Bohemiæ* Rempublicam Proceribus offerentibus tractandam ſuſcepit, ex carceribus, in quibus propter fratris latrocinia conjectus erat, ad Imperium vocatus. Menſes quinque, non ampliùs imperavit; is námque cùm videret fratris *Przemyslai* ingenium, quietem præeligens, ſeu timore fratris, qui cum exercitu in *Bohemiam* venire ferebatur, illuſtri fraterni amoris documento, fratri dignitatem, & titulum, & ipſam *Bohemiam* tradidit, *Moraviam* ſibi regendam uni ſervavit; *Przemyslaus* ubi ſe inſperatè, & ſinè certamine Principem vidit, in media populi concione mox *Wladislao Moraviam* confirmavit, id factum die *S. Nicolai* A. 1199. Porrò *Wladislaus* ad mortem uſque concordiam cum fratre inviolatam tenuit, chariſſimus ſubjectis *Moravis*, qui eum A. 1222. mortuum in *Cœnobio Welehradenſi* (quod in honorem *Dei Matris* opulentiſſimè fundaverat) cum luctu ingenti & lacrymis condiderunt. *Wladislaus Marchio* ejus filius poſt patrem biennio ſuperſtes Auguſto Anni 1224. mortuus, ad corpus patris tumulatur. Interea *Przemyslaus Ottogarus* ſinè rivali, & ſinè adverſario quietè ſatis regnâſſet, niſi timidâ ambitione, omnes regij ſangvinis Principes ultrò oppugnandos, & ex *Bohemia* exterminandos ſuæ ſecuritatis gratiâ ſuſcepiſſet; primus omnium *Spitihnæus Wenceslai* filius, quem *Henricus Epiſcopus Przemyslao* inquieto ſemper infeſtus imponere *Bohemiæ* tentaverat, injuriam ſenſit, oculíſque privatus eſt; cæteri maturè ſubduxêre ſeſe, & mortem, &, quod morte fortaſſe crudelius, cæcitatem evaſerunt. *Czermnios* omnes è *Bohemia* expulit,

Fratri frater cedit Principatu.

Ottogari rivalitas.

pulit, denique ea gessit, quæ ij solent, qui ex humili vita Imperium adipiscuntur; quippè *Przemyslaus ab Henrico Episcopo* olim pulsus latrocinando & *Provincias*, *Bavariam* præcipuè, & *Sueviam* vastando cum *Alberto Comite* de *Bogen* vitam inhonoratam diu agitaverat, ultimóque eò inopiæ redactus est, ut cùm *Ratisbonæ* templum ædificatur, operam suam cum Mercenarijs locaret; ajunt in humili illo labore versantem auditâ *Henrici Episcopi* morte, ultimos tres aureos in flumen jecisse, animo jam ad spes novas erecto. *Imperatricis* deinde intercessione, quæ per eos dies A. 1196. infantem genuerat (qui postea *Fridericus II. Cæsar* fuit) ab *Henrico Cæsare* receptus in gratiam, in *Bavariam* concessit. Varium *Ottogari* Imperium fuit, multa in hoc Principe laudanda, multa vituperanda inveniuntur. *Saxones*, & eorum *Ducem Ottonem*, qui se pro Imperatore ferebat, bis cecîdit, & *Bohemiâ* ejecit; *Protivvam Theobaldicium*, quem *Imperator Philippus* æmulum illi opposuerat, cum copiis Germanorum advenientem fugavit; denique medius inter *Imperatores* duos *Ottonem IV.* & *Philippum*, utrique parti diversis temporibus magnas clades intulit, alio tempore magnum ad victorias attulit momentũ, & cùm pro *Ottone* staret, *Ottonianus* totus (hoc enim *Ottogari* germanica vox significat) appellatus est. Ab A. 1206. *Philippo Cæsari* adhæsit, ejúsque filiam *Cunegundam* filio suo *Wenceslao* infantem infanti despondit. Occiso per summum scelus *Philippo*, & *Ottone IV.* ope *Sedis Apostolicæ* ab *Imperio* dejecto *Friderico II. Henrici VI. Cæsaris* filio totum sese dedidit, ac militaribus obsequiis effecit, ut *Bohemia* Regni titulo, & *Rex* ejúsque posteri in omne futurum tempus *Regiâ Coronâ* ornarentur; recitabo *Friderici II.* literas in *Fundamentis Regni Libris Miscellaneorum*, aliámque auream Bullam, in qua *Fridericus II.* plurimas ditiones, & Arces *Regi Bohemiæ* donat, eásq; Regno conjungit, quæ immortalia beneficia & Privilegia *Ottogaro I.* debet *Bohemia*; Cœnobia duo *S. Jacobi*, & *S. Clementis* Pragæ, illud pro *Minoribus*, hoc pro *Prædicatoribus* magnificè construxit, & filio absolvenda reliquit. Sed jam ad indigna memoratu convertor: præter vexatos & injuriosè, vel *Bohemiâ* exactos, vel Principatu deturbatos Regij sangvinis *Principes*, ùt *Theobaldicios* & *Henricos*, *Clerum* omnem vexandum sibi sumsit *Ottogarus*, tributis contra immunitatem *Ecclesiasticam* gravans, & operibus, & labore servili sic occupans, ut mœnia Civitatum ædificarent, valla extruerent, nullo inter sacra & profana facto discrimine, inter alia scholares ex atramento & pennis, Sacerdotes ex rasis in Coronæ modum crinibus certos nummos dependere cogebat. Erat tum fortitudine animi insignis Præsul ex Stemmate *Guttensteiniano Andreas* nomine, qui Ecclesiasticâ libertate sæpius monitum *Regem* cùm nihil

Cur dictus Ottogarus?

Ottogarus coronam sibi & posteris obtinet.

Ottogari in Ecclesiasticos violentia.

hil proficeret anathemate perculit, & *Bohemiam* poſuit ſub interdicto; ſeptem annis *Bohemia* caruit ſacris unius ob noxam Regis *Ottogari*, qui ſerò reſipuit, & novis decretis editis, priora facta reſcidit; literas *Regis Ottogari* ad frugem redeuntis recitavi *Lib. 6. Miſcell.* Illud etiam neſcio an ſatis laudabile *Ottogari* factum cenſeri debeat, quod filium *Wenceslaum* adhuc infantem in cunis à *Siffrido Moguntino* coronari juſſerit, exempla in promtu ſunt, *Wenceslai Pigri*, & *Ludovici Regis*, aliorúmque quibus oſtenditur ejuſmodi immaturas, & infantiles coronationes, plurimis Regnis inſignes calamitates, & ipſam quodammodo infelicitatem attuliſſe. Sed eam coronationem in infante *Wenceslao* peractam affirmat *Crugerius*, & aliquid *Stransky* inſinuat, equidem non admitto, cùm de ea temporis illius *Scriptores* ſileant, quos diligenter inſpexi. An. tandem 1230. Regni ferè 32. octogenario proximus, aut major *Przemyslaus* omniũ ſuorũ hoſtium, etiam aliquando *Cæſarum* victor, *aureus & victorioſus* ab aliis cognominatus, ceſſit è vita. Cupiebat hic *Rex* pulcherrimo beneficio exornare *Bohemiam*, *Metropolitaná* ſede Pragæ erectâ, eâque de re ad *Innocentium III.* literas dederat, at is neſcio quibus de cauſſis cunctabatur, *DEO & ſanctis Bohemiæ Patronis* hanc gloriam *Carolo IV. Patriæ Patri* ſervantibus; ſi *Ottogari* geſta bona & mala in duas lances tribuantur, neſcias, quæ pars præponderabit; ultima tamen (quæ DEI miſericordia approbat) meliora & majora fuiſſe videntur. Uxores duas habuit (de quibus in *Notis* ad *Tabulam V.*) quidam etiam tertiam addunt, *Margaretam Brandeburgicam*, quod, ùt apertè dicam, vix fieri potuit in ſilentio Scriptorum illius ævi, quorum manuſcriptos habemus *Annales*.

Corrigit ſe in vitæ fine Ottogarus.

NOTÆ in Caput XXIX.

F*Ortunam fabricare & manufacere &c.* Propriè hoc *Ottogaro* convenit, qui manuali & ſervili labore occupatus durum laborem mercenariorum ſubire coactus eſt; felicior in Aula Cæſaris vixit: Aula enim eſt officina & fabrile fortunæ; quæ ab Aula Miſſilia ſua jacit. Eleganter *L. Seneca* fortunæ imaginem depingit, potiùs quàm deſcribit: *Hanc,* inquit, *imaginem animo tuo propone, ludos facere fortunam, & in hunc mortalium cœtum honores, divitias, gratiam excutere &c. æſtuamus miſeri, & multas cupimus manus habere, modò in illam reſpicimus, nimis tardè nobis mitti videntur &c.* Hæc in *Aulis Principum* contingunt, ad quas plerique velut ad aras fortunæ, ſeu illa *Obſequens*, ſeu *Averſans*, ſeu *Inviſcata*, ſeu *Primigenia*, ſeu *Revertens*, aut quocunque alio nomine appelletur, accurrunt. Hunc modum & fortunæ ſuæ viam in *Aula Imperatoris Henrici* quæſivit, & invenit *Ottogarus*.

Fortuna extollit Regem Ottogarum.

L. Seneca Epiſt. 79.

Plut. in Rom. qq. 74. & L. de fortuna Rom.

Chariſſimus ſubjectis Moravus &c. Benevolentia Civium eſt optima Principis cuſtodia; cordibus muniri eſt plùs quàm æreis aut adamantinis mœnibus cuſtodiri. *Guilielmum de Roſis Procerum* noſtrorum principem Patrum memoriá gloriari ſolitum accepimus: *Se ità eſſe ſubditis carum, ut in ſinu ſingulorum quieſcere & ſomnum capere poſſit;* eam ſecuritatem ut aliis Proceribus probaret, quid egerit narravi *Lib. 3. Miſcell.*

Clementia optima Principum cuſtodia.

admirabile est exemplum, quod ibi legitur. Hoc *Guilielmus* noster in re parva, *Reges* magni faciunt in re magna: *Alexandri* sapiens oratio est ad milites, quam refert *Curtius: non est diuturna possessio, in quam gladio inducimur; beneficiorum gratia sempiterna est. Si habere Asiam non transire volumus, cum his communicanda est nostra clementia: horum fides stabile & æternum facit Imperium.* Et hæc vera est inter Tyrannum, & Principem naturalem differentia, quòd ille invitis, iste volentibus & amantibus imperat; talem nobis describit *Osiridem Synesius*, cùm ait imperante *Osiride Ægyptijs* nihil lacrymarum, præter nomen relictum esse.

Curt. l. 8.

Synes. lib. de providentia Sect. 1.

Oculisque privatus &c. Nescio quod in vita supplicium tristius esse possit cæcitate: est quædam quasi possessio res videre. Omne ex possessione gaudium cæcitate perit; meritò *Divus Ambrosius* oculum laudans, eum *carneam mentem* appellavit. Cæcitatis miserias eleganter omninò in Declamationibus suis describit, quisquis ille Author est, sub nomine *Quintiliani*; at verò solatia cæcitatis Vir doctissimus *Puteanus* in aureolo libello de *cæcitate*.

Grande supplicium cæcitatis.

In declamat. 1.

Ex humili Imperium adipiscuntur &c. Nescio quid asperitatis plerumque adhæreat Principibus ex humili fortuna elevatis, & oraculo verius est illud *Claudiani*:

Principes nati ferè meliùs Principantur.

Asperius nihil est humili, cùm surgit in altum.
Cuncta ferit, dum cuncta timet - -

Ego solitus sum de hujusmodi temporariis principibus illum *Poëtæ* versiculum usurpare: *fœnum habet in cornu, longè fuge!* quod etsi aliorsum dictum à Poëta sit, huc bellissimè quadrat. Poëtæ carmine & ænigmaticè hanc *Notulam* finio:

Quondam cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida Buccæ, (id est Tibicines)
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reversi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna jocari.

Iuven. sat. 3.

Varium Ottogari Imperium fuit &c. Talem Principem jam antè memini me descripsisse in superioribus Capitibus. Omne quod est varium ferè maculosum est, neque frustra maculavit natura: quid ferius pantheris, quid maculosius venenatis? eò magis fugienda sunt, quæ sic adornantur, & præferunt cultum, ùt viperæ aliáque his cognata; at in homine animus varius & instabilis semper timorem prudentibus facit, cùm exiguo interjecto tempore modò amicus, modò capitalis hostis inveniatur, itaque *fide, sed cui, vide.*

Varius Princeps quis sit?

Insignis animi fortitudine Præsul Andreas &c. Hujus *beati Præsulis* vitam compendio retuli Lib. 4. Miscell. Malè suis rebus consulunt Principes, qui sibi Ecclesiasticos viros vexandos proponunt: nullum, multò minùs gloriosum successum habet talis vexatio. Alienat propè omnes subditos, qui reverentiâ illius status, qui cognationibus ipsorum, qui authoritate & consiliis, qui sanctimoniæ exemplis, qui sacrorum administratione tenentur: itaque DEUS, cœlum, homines, his injuriis sacrorum hominum offenduntur, & sociam operam improbi præstant dæmonibus, qui hunc ordinem sacrum capitali odio prosequuntur, neque ego memini in historiis legisse me unquam, Principes, qui hunc ordinem proculcare voluerunt, lætos exitus habuisse.

Persecutio Ecclesiasticorum noxia Principi.

Si Ottogari gesta in duas lances componantur &c. Notissimum est veteres sapientissimè

tiſſimè *libræ* imagine *Conſiderationem* expreſſiſſe, ut enim in libra pondera uſque ad minutiſſimos ſcrupulos examinamus, ſic qui prudenter eligere volunt, omnes rerum circumſtantias, antequam quod melius eſt eligant, conſilio, & examine perpendunt. Nota eſt illa præſtantis Philoſophi *Critolai* libra apud *Tullium*, qui in alteram libræ lancem *Animi bona*, in alteram *corporis & fortunæ dona* imponebat, ajebàtque tantùm propendere & præponderare illam *Boni lancem*, ut terras & maria deprimat. Vidi imaginem *B. Aloyſij* noſtri, qui in lancem alteram mundum, coronas, ſceptra &c. in altera cœlum & circulum æternitatis conferebat, cui imagini ſapiens Inventor ſententiam ſubſcripſit: *momentaneum, & leve æternum gloriæ pondus operatur.* Ad hoc exemplum humaniſſima lex Perſarum conſtituta eſt, ùt narrat *Muretus*: non enim ſupplicio afficiebant reum ſi probare potuit, magno aliquo beneficio ſe Patriam affeciſſe, & ſi majus illud beneficium, quàm in ſuo genere maleficium deprehendebatur à Judicibus, mortem evadebat, & ùt *Muretus* loquitur: *diligentiſſimè in ejus vitam inquirebatur, & ratio inibatur, pluráne turpiter & flagitiosè, quam bene & laudabiliter geſſiſſet; ſin præponderabantur honeſta turpibus, damnabantur, ſi turpibus honeſta, abſolvebantur.* Idem de vita hujus Regis ſentiendum, multò enim plura laudabilia, quàm vituperanda geſſit; & quanquam mala ſuperarent, tamen extrema ejus geſta laudatiſſima fuerunt: quod etiam DEUS clementiſſimè reſpicit, & non qui fuerimus antea, ſed qui ſimus in morte perpendit.

Duæ lances bonorum & malorũ ſæpe examinandæ prudentibus. *Cic. in Tuſ. qq. l. 5.*

Mar. Ant. Muretus L. 8 var. lect. c. 25.

CAPUT XXX.

Wenceslaus I. ejus nominis, Rex Bohemiæ quartus, Przemyslai Ottogari I. filius.

MAgna inter Scriptores in Regũ noſtrorum numero & ordine diverſitas invenitur, in re tamen omnes conveniunt: quidam *Bohemiæ Principes*, qui Regium titulum pro ſe ſolis, & non pro ſucceſſoribus adepti ſunt, inter Reges numerant; quod ſi ſequamur, *Wenceslaus Rex Bohemiæ* quartus cenſebitur, poſt *Wratislaum*, *Wiadislaum*, & *Przemyslaum Ottogarum* Majores ſuos; quidam eos tantùm *Reges*, qui ſibi ac poſteris *Regnum* paraverunt à *Przemyslao Ottogaro* numerant, & hâc ratione *Wenceslaus Rex* ſecundus computabitur; quidam à nomine *Wenceslai Reges* inchoant, & ſic primus ejus nominis *Rex* erit Wenceslaus, nam *S. Wenceslaus Martyr*, etſi ab *Henrico*, vel *Ottone I.* titulo regio in Comitiis Imperij inſignitus fuerit, nunquam tamen ſanctiſſimus Princeps (quæ ejus modeſtia, &, ut Chriſtianè loquar, humilitas fuit) Regium decus admiſit, aut *Regem* ſe appellari paſſus eſt. Has igitur controverſias Scripto-

Ordo Regũ noſtrorum.

 rum

rum facilè dissolvet, qui hæc memoriâ tenuerit. Mihi quod usitatissimum Scriptoribus video *Wratislaus* I. *Rex*, *Wladislaus* ejus nepos II. *Przemyslaus Ottogarus* III. *Wenceslaus* cujus Regnum nunc aggredimur *quartus* erit *Regum*, sed ejus nominis secundus. Hic adhuc Patre vivente cum *Cunegunda* conjuge *Philippi Imperatoris* filia A. 1228. Pragæ coronatus est. Sunt insignes Scriptores, qui eum ter coronatum affirment, ídque per ambages innuunt, *Stransky* & *Crugerius*, cùm in cunis coronatum, postea A. 1228. aut 29. tandem 1250 nescio quâ Religione tactum coronationem repetiisse solennissimo ritu tradiderunt, de quo veteres Scriptores altùm silent. De vita quoque ejusdem *Regis* magnæ excitantur controversiæ, cùm ea, quæ capite superiore illaudata, & indigna diximus, huic *Wenceslao* à quibusdam imputentur, uti illud: voluptatibus deditum fuisse, & loca sola, & sinè arbitris, ut ageret, quod luberet, quæsivisse, & alia hujusmodi; ego meam pennam veritati, non suspicioni consecravi, & contestata, & in luce publica gesta adducam. Ubi primùm A. 1228. *Wenceslaus* coronatus est, adversus *Austrios*, qui nuper *Moraviam* vastaverant, exercitum duxit, & vicem *Austrijs* reddidit; bellum protractum est ad A. 1231. Patre *Przemyslao Ottogaro* superiore Anno mortuo, *Friderico II. Imperatore* non modò incitante, sed & jubente, *Viennam* in hoc bello occupavit, nec nisì vicenis aureorum millibus, à *Friderico Austriæ Duce* acceptis dimisit, pace propè *Znoimam* ad *Lucense Cœnobium* A. 1235. conclusâ. Eodem Anno 1. *Novembris Augustam* ad conventum Imperij Principum advenit, magnâ omnium veneratione exceptus, ibíque decem millia marcarum argenti dotem uxoris suæ *Cunegundis* pro ea *Sveviæ* parte quæ jure hæreditario ad eam fuerat devoluta, accepit. Nullum sæculum Bohemiæ sanctius illuxisse puto, quàm hoc *Wenceslao* regnante: omnia plena exemplis sanctitatis, imò etiam, quæ comitari sanctitatem solent, miraculis fuêre. A. 1226. sanctissimus Ordo Prædicatorum ad *S. Clementis Ecclesiam* (quam illis magnifico opere *Przemyslaus* Pater extruere cœperat) anno deinde 1232. *Minores S. Francisci ad Ecclesiam S. Jacobi* (quam Ecclesiam deamabat *Rex Wenceslaus*) magnâ celebritate inducti sunt. Memorabile illud est, quòd dum utraque Ecclesia construeretur; *Optimates*, *Proceres*, & quicunque pecuniâ abundarent ultrò, & clàm (ut pietas sinè teste tutior esset) in altaria grandes pecuniarum acervos componerent, ut esset quo mercenariis solveretur: pauperes verò & egestate pressi operariis se admiscerent, & cùm manupretium divideretur, diffugerent, divinam gloriam pro omni pretio sibi esse existimantes: vidisses etiam maximos *Bohemiæ Proceres*, quoties templa adirent, sacro aliquo habitu assumto indutos, cum *Canonicis* aut *Religiosis* viris

Stransky in Rep. Boh. c. 8. n. 25. Crug. in manuscripto.

Wenceslai Regis bella.

Liberalitas Nobilitatis Bohemicæ in sacra.

viris alternatim DEI laudes concinentes, & ea omnia ſummâ divini *Numinis* & *Majeſtatis* reverentiâ peragentes, quæ ſacris ritibus præcipiuntur. *Cœnobia*, centum viginti nonnunquam etiam quadraginta Sacerdotes numerabant, ùt de *S. Clementis* Cœnobio ſuo loco dicemus. Sed hæc ad Regem *Wenceslaum* pertinere minimè videbuntur ignaris, magna tamen *Regum* felicitas cenſetur, ſi iis regnantibus virtus & pietas efflore-ſcant; adde quòd *Rex Wenceslaus* ſubditorum virtutes ſuas fecit, qui etſi ipſe forſitan tam Religioſâ pietate non uſquequaque teneretur, omnibus tamen viis ſancta promovere & ſtabilire conabatur, annitente præſertim ſanctiſſimâ Virgine *Agnete* ſorore ſuâ, quæ per id tempus fratris auxilio A. 1238. *Hoſpitalem* domum ad pedem pontis *Pragenſis* in honorem S. *Spiritus* ditiſſimè fundatam *Crucigeris cum rubea Stella* donavit, atque à Pontifice impetravit, ut ea domus in perpetuum ſedes eſſet totius Ordinis Magiſtri. Ecce autem ingens toti *Europæ* periculum à Septemtrione naſcitur! *Tartarorum* innumera multitudo (quidam decies centena millia ſuperâſſe tradunt) finibus ſuis egreſſa, vicinis Regionibus pervaſtatis pars *Poloniam* & *Sileſiam*, pars *Ungariam* ingreditur; neque cæſos exercitus *Chriſtianorum*, neque alias *Principum Chriſtianorum* Clades recenſebo: jam pridem hæc à me in *Diva Wartenſi* & Typo expreſſa, & æri inciſa obtuli Lectoribus; denique nè longum faciam A. 1241. ad Olomucium nocturno prælio ab *Jaroslao* de *Sternberg* cum æterna *Sternbergici* nominis gloria cæſi ſunt, ipséque *Peta Tartarorum Imperator* manu *Jaroslai* obtruncatus; cui ob rem præclarè & cum virtute geſtam *Rex Wenceslaus* & locum prælii, & perpetuam *Moraviæ* præfecturam donavit, & attribuit, cum *Ducis* inſignibus, *pileóque Ducali*, utì ſaxô expreſſus apud *S. Agnetem* hodiéque viſitur. *Regi Wenceslao* cum *Auſtriacis* poſt hæc iterum negotium fuit, quorum *Marchio Fridericus* cùm *Moraviam* deprædari cœpiſſet A. 1242. *Wenceslaus* exercitum ſcripſit, *quo Moraviam intrante*, verba ſunt manuſcripti Codicis, ejus temporis, *Fridericus ex Moravia magno cum damno & confuſus exivit*. Sed periculum majus *Wenceslao* filius Patri contumax (*Przemyslaus Ottogarus* ejus nominis II.) concivit, qui clam, *Proceribus Regni* juramento adſtrictis, in Patrem exercitum duxit; at Pater ingeniô & prudentiâ circumſcriptum filium, priùs acie per Duces militiæ expertos & ſenes victum cœpit, deinde in Arce *Teirzow* incluſit. Quæ omnia jam pridem in Epitome narravi. Hæc geſta ſunt 1249. & ſequenti, ſed brevì in gratiam recepto filio *Moraviam* dedit. Deceſſit *Wenceslaus Rex* A. 1253. 22. Septembris ætatis An. 47. huic Regi fatalis venatio, quâ tamen maximè oblectabatur, fuit: in qua primò alterum oculum amiſit (ideò *Luſcus* à Scriptoribus appellatur) &

Tartarorum in haſce terras ingreſſus

Iaroslaus in manuſcripto.

Patris & filij cruentæ diſſenſiones.

& iterum dum intempestivè venaretur, morbum ultimum contraxit. cujus mors dum *Przemyslaus II.* è *Moravia* adveniret, multos dies magnâ diligentiâ occultata fuit, ùt in Epitome narratum memini. Fuit Rex liberalissimus, & frequenter illud habebat in ore: *Liberali Principi nihil unquam deesse.*

Notæ in Caput XXX.

Inter Historicos frequẽtes controversiæ.

Controversia de Regum numero & Ordine &c. Nihil mirùm est ijs, qui historias legerunt, hujusmodi controversias moveri. Ità in Imperatorum catalogo alij *Henricum*, v. g. tertium alij quartum appellant; idem est de *Fridericis*, multi *Fridericum Pulchrum* nec in numero *Cæsarum* reponunt, quem tamen ex *Ludovici Bavari Diplomate*, *Ludovico* conregnâsse, & simul cum eo imperâsse clarè demonstrat *Petrus Lambecius V. Cl. Cæsareus Bibliothecarius* Amicus meus non ità pridem fato suo functus; unde sequitur *Fridericum Cæsarem Maximiliani I.* Patrem, quartum hujus nominis appellari oportere, quod tamen à nemine servari video. Eadem controversia est de *Ottonibus*, & de aliis pluribus *Regibus* & *Principibus*. *Pontifices* quoque multi incerto numero collocantur, ùt videre est in vitis *Pontificum Romanorum*, *Felices*, *Bonifacij*, *Victores*, aliique plures nominantur.

Reges in infantia coronati ferè semper infelices.

Sunt, qui Wenceslaum in cunis coronatum tradiderunt &c. Superiore Capite tria commemoravi exempla coronatorum in cunis Regiorum puerorum, quibus infeliciter commissa fuerint Imperia: *Regem* esse non est tantùm hominem esse; est dignitas quæ dari à natura, & à fortuna tolli potest. Cùm *Carolus IV. Wenceslaum* puerum A. 1361. *Norimbergæ* natum, postea Pigri cognomen adeptum coronare in *Bohemiæ Regem* disposuisset, & Ordines omnes unâ sententiâ consensissent, unus *Arnestus Archiepiscopus Pragensis Præsul* sanctissimus diu restitit, & consilio Cæsaris adversatus est, cujus orationem in *Vita Arnesti* retuli. Inter alia ait: Regnum non nudam aliquam dignitatem esse, sed onus maximum, cui tota Civium salus incumberet; mala publica omnia, privatáque *Regibus* imputari; à *Regibus Regi Regum DEO*, rationes Imperij esse reddendas, ideóque ùt *Pontificiam* & *Episcopalem* dignitatem nõ infantibus, sed qui officium scire possint, Coronas offerendas. Sed nimirum suum cuique pulchrum, & filij *Regum* parentibus blandientes & balbutientes, omnia læta in infantia & pueritia promittunt: ipsa poma quæ manibus parvulis in nutricum palliis involuti sustinent, & eripi sibi non patiuntur, in argumentum nunquam eripiendi Imperij trahunt; ipsas lacrymas & fletum generosum animum, nec malis cessurum interpretantur &c. Sed quàm parentum judicia corruptissima spes fallant, experti nostri majores fuerunt.

L. 3. de vita Arn. c. 10.

Solitudo aliquando necessaria Principi.

Loca sola, & sinè arbitris quæsivisse Regem &c. *Principibus* viris sæpe solitudo svadetur, ob quos fines sæpius dixi. Etiam à familiaribus suis sejungi commendatur: cùm enim ùt ait *Tacitus Majestati major è longinquo veneratio sit*, videtur quodammodo Princeps alius fieri, & à suis procul discedere (*longè fugit, qui suos fugit*, vetus est dictum) cúmque revertitur quasi novus & cum novis sensibus redire. Vitanda tamen est *Tiberij Cæsaris* solitudo, nam illæ Capreæ sangvinem expresserunt.

Sæcula suis vitiis & virtutibus notantur.

Nullum sæculum sanctius &c. Qui sæculorum Annales diligenter pervolutârit, facilè animadvertet sæcula quædam virtutibus, quædam vitiis commendari aut damnari; nullum me nominare sæculum decet. Circulus quidam est rerum humanarum, quæ modò in summum, modò in imum deprimuntur. Observandus politicis est sæculi Genius: alia aliis temporibus placent; quædam sæcula Lusorum fuerunt

(atque

(atque utinam hodie non sint) alia *Virorum Martialium*, alia *Doctorum*; observatúmque est, ùt in *Verisimilibus* scripseram, studia literarum paulatim progredi ad summum, deinde paulatim deficere, & ad paucitatem Doctorum redigi, inde rursus incrementum capere &c. Utinam brevì illa sanctitatis tempora aurea & argentea (luteâ & ferreâ, audeo etiam dicere: plumbeâ ætate proscriptâ) nos aliquando respiciant, & revisant!

Pietas sinè teste tutior &c. Qui DEI oculum omnia videntem aspicit, oculos hominum contemnit. Qui oculos humanos quærit, suæ virtutis testes, hominibus placere cupit, non DEO, qui testibus non eget, quia intima cordis scrutatur. Videbis ejus farinæ homines frequentiam in templis quærere, magno ambitu precum, sæpe etiam lacrymis intermixtis DEUM adorare, per Urbem eleemosynas dispensare, in quos illam Servator noster sententiam vibrat: *receperunt mercedem suam.* Congruenter magnitudini ingenij sui *Albertus Magnus* scribit: *Sicut falsis denarijs nihil emitur boni, sic nec Regnum cælorum falsis comparatur virtutibus.*

Virtutes fictæ non sunt virtutes.

Alb. Mag. in prolog. ad Parad. animæ.

Hæc ad Regem pertinere ignaris minimè videbuntur &c. Imò pertinent maximè, cùm Regis auxilio & providentia omnia peragantur in Regno. Audeo dicere: plùs adferre boni Regnis, si Princeps suorum subditorum curam suscipiat, ut justè gubernentur, ut sanctè vivant, ut miseri & pauperes recreentur, aliáq; ejusmodi, quæ Princeps præstare debet, quàm si assiduè templa frequentet, suâ se virtute involvens; pulchrè id ostendit *Antonius Guevarra*, cùm probat: Regem in sua persona bonum esse aliquando posse, malum in Imperio; & vicissim bonum Imperio, malum sibi. Talium Principum Regna fortunat DEUS; observatum est ipsas metallorum fodinas feliciùs affluere sub Principibus, qui terras suas ament, contrà intercipi, & siccari venas sub iis, quibus Patria cordi non sit; probatum id à me pridem est exemplis, cùm ostendi tempora præstantissimorum Principum, qui majorem de populis subjectis, quàm de se curam habuerunt, simili plerumque aliquâ felicitate signari; denique perinde ùt infelicitas Regnorum adscribitur Principi, æquè felicitas imputatur.

Potest fieri ùt Princeps bonus, in regêdo sit malus & contra.

In Orat. de eligendis Consiliarijs.

In vita Arnest. I.

Sed periculum majus Wenceslao filius &c. Quo propius & vicinius nobis periculum est, eò majus habetur; filij latus parentis cingunt, quod ijs pater præbet apertum; hostis ex remoto ferire non potest, potest qui adstat. Si domestici in te consurgant, quem alienum fidum inveneris? I licet, peristi! si pietatis imago filium à scelerato consilio non deterret, quæ ratio deterrebit? at hodie *plurimi filiorum patrios inquirunt in annos*, lepidulúmque exemplum memini me audìsse: puerum octennem cum Patre in eodem equo sedentem quæsìsse: *nunquid mi pater, quando vos moriemini, solus ego huic equo insidebo?* sed vicissim stulta est Parentum erga filios, ut ità dicam, avaritia, qui cùm decrepiti sint, & filiis adultioribus conjuges dederint, in manum nihil suppeditant, quo familiam alere, conjugem mundo muliebri instruere, amicos sibi comparare possint; itaque coguntur ex vultu parentum in horas pendere, quotidie à sene & avaro plerumque patre, odiosè subsidia petere, quæ preces defloccato, ut ità dicam, seni pro omni supplicio sunt. Prudentiùs in re magna *Rex Wenceslaus*, qui id advertens in filio, *Moraviam* eidem cessit, & cupiditatem ejus cum summo alioqui scelere & ingratitudine in Patrem erupturam, hoc pacto compescuit.

Pericula à domesticis majora.

Per expertos & senes Duces &c. Mirum est quantopere differat per lectionem librorum aut ingeniosam cogitationem, aut contrà experiendo prudentē fieri, quod ultimum ætate consequimur. Nescio quid habeat prudentia ætate & observantiâ parta, quod non acquiritur nudâ lectione; hæc rem tantùm ipsam præcipit, experientia omnia rerum adjuncta perpendit; non enim omnia in libris in particulari docentur, *applicare regulam ad regulatum*, ùt loquuntur, hic labor, hoc opus est; sapien-

Senes militiæ Duces prævalent junioribus.

tiſſimè monebat *Guevarra* in Epiſtolis: *Non omnis*, inquit, *Juriſconſultus aptus ad regendum eſt: judicia Juriſconſultis committantur, gubernatio prudentibus; Cavete Provincias illis committere, qui nuper primùm Salmanticâ* (Academia eſt Hiſpaniæ celeberrima) *exierunt*. Et poſt pauca: *ex multis intelligi poteſt, quàm ſæpe doctrina ab experientia vincatur*. In vita *Cornelij Taciti* Scriptoris ſi quis unquam fuit prudentiſſimi, ſed ùt apparet in rebus agendis minùs verſati, legimus: eum, qui tanta & tam divina regnandi & gubernandi præcepta dederat, admotum gubernationi *Africæ*, ſi rectè memini (nam me morbus & ſenectus locum quærere non ſinunt) nihil ei profuiſſe tot aurea dicta, quæ Romæ in otio ſcripſerat, nihílque aliud, quàm turbas & ſeditiones, quas componere non potuerit, excitâſſe. Ob eam cauſſam magni politices Magiſtri, nimiùm ingenioſos à conſiliis Principum removent, ſenes & expertos commendant, ùt facit *Gaſpar ab Ens* in ſuo *Principe Conſiliario* multis in locis, maximè dum tertium *Machiavelli* axioma refutat, adducítque *Thucydidem* L. 3. hiſtor. *hebetiores, quàm acutiores ut plurimùm meliùs Rempublicam adminiſtrant: nam velocia & ignea ingenia* (qualia juvenum, & inexpertorum ſunt) *novandis rebus, quàm gerendis aptiora habentur, in multiplici inventione nutant, nec reperiunt, cui inſiſtant &c*. Unde *Julius Frontinus Trajano Imperatori* monita militiæ ſcribens, ſvadet Duces militum omnes *ſenes conſtitui*, quod noſter *Cicero* ſagaciter obſervat: *Agamemnon* apud *Trojam Dux* ille *Græciæ* nunquam optat, ut *Ajacis* decem ſimiles habeat, ſed ut *Neſtoris* (quem *Homerus* ter centum annis vixiſſe fingit) quod ſi evenerit, non dubitat, quin *Troja* brevì ſit peritura. Optimè igitur *Wenceslaus Rex* de quo hactenus locuti ſumus, ſibi conſuluit, qui adverſus filium juvenem, & exercitum Ducibus ferè juvenibus conſtantem, ſenes Duces militiæ præfecit, qui feliciſſimè exercitum filij ceciderunt, & ipſummet rebellem filium captivârunt in acie.

Tacitus prudentiſſimus ſcriptor, malus Rector.

Lib. ſtratagem.

Cic. in Cat. majore ſeu de ſenect.

Fatalis venatio Wenceslao fuit &c. Innumeris exemplis patet, certa quædam hominibus eſſe fatalia: quibuſdam dies ipſi ſemper infelices ac fatales fuerunt. Exempla in promtu habes in *Piccarto*. *Bohemis* fatalis dies *S. Ruſi* ſemper fuit, ſcilicet 27. Auguſti, occiſo Rege *Ottogaro*, *Joanne* Rege Patre *Caroli IV.* item *Ludovico*; aliis calamitatibus hic ſignatus dies invenitur, quod quanquam in alias aliáſque cauſſas referri poſſit, tamen admirationem vulgo movere poteſt, plurima mala in hunc diem à DEO collata eſſe.

Quædam hominibus fatalia.
Picc. in hiſtorico-politicis decade 5. c. 6.

Liberali Principi nihil unquam deeſſe &c. Hoc velut oraculum haberi debet; ſed cur beneficentia DEI in dantes & liberales provocatur? an quia Pater miſericordiarum DEUS eſt, & ex ejus beneficentiſſima natura benefacere didicimus, qui liberalitate, velut propriâ ſuâ virtute oblectatur? an quia omnes pro benefico homine DEUM exorare ſolent, ut ipſis viciſſim benefaciat DEUS? an quia beneficentia innumeros ſibi parit amicos, quorum favore, gratiâ, auxiliis, ejus fortuna, & fortunæ nitantur? quidquid horum ſit, fidenter *D. Ambroſius* dixit de Sacerdotibus (ſed idē eſt de cæteris) ſcribens: *Scio pleroſque Sacerdotes, quò plùs contulerunt, plùs abundâſſe*. Mox converſo ad omnes Chriſtianos ſermone: *Cave nè intra loculos tuos includas ſalutem inopum, & tanquā in tumulo ſepelias vitam pauperum*. Dignam æternitate, & omni præconio protulit ſententiam *Plutarchus*, licèt gentilis quâ nihil ego illuſtriùs in ejus libris (quorum me Lectorem profiteri & gloriari ſoleo) legi: diſputans enim in *Quæſtionibus Naturalibus*, cur Veteribus Romanis mos fuerit, nunquam omninò inanem menſam poſt cœnam relinquere, neque lucernam extingvere, niſi ipſa deficiat; reſpondet id fieri ob beneficentiam, ut alij, ſi velint, eâ utantur; tum ſubjicit Chriſtianam prorſus & divinam ſententiam: *quippe, ſi fieri poſſet, etiam viſum atque auditum, imò prudentiam quoque & fortitudinem alijs utendam dare & concedere deberemus, quando ſumus dormituri, aut quieturi*. Nihil humaniùs dici potuit. Orare verò & vota facere

Liberalitas in alios liberalem facit Deum.

S. Ambr. l. 2. de offic. c. 16.

Plut. l. 7. qq. moral. q. 4.

Aurea Plutarchi ſententia.

facere pro liberalibus etiam Ethnicis usitatissimum fuisse invenio: de *Gallia* liberalissimo homine *Syracusis*, hæc habet *Valerius*, ait eum ipsius *liberalitatis præcordia habuisse*? quid multa? *non mortalem aliquem, sed propitiæ fortunæ benignum fuisse sinum. Ergò quod Gallias possidebat omnium quasi commune patrimonium erat, pro cujus salute & incrementis tum Agrigentina Civitas, tum etiam vicinæ Regiones votis excubabant.* Ego crediderim *Deum* naturali huic & humanæ virtuti, naturalia quoque & humana præmia affatim tribuisse, & tribuere. *Val. Max. de dict. & fact. memorab. l. 4. c. ult.*

CAPUT XXXI.

Przemyslaus Ottogarus ejus nominis secundus, quintus Bohemiæ Rex, Victoriosus cognomento.

PRzemyslaus Ottogarus ejus nominis II. *Bohemiæ Rex*, *Marchio Moraviæ, Austriæ, Carinthiæ, & Styriæ Princeps*, Dominus in *Cran*, & *Portu Naonis*, & *Egra*. Regnare cœpit A. 1253. altero mox anno adversus *Prutenos* Idololatras cruce assumtâ exercitum duxit; sanctum hoc bellum fuit, & *Ottogarus Prussorum Apostoli* nomen obtinuisset, si armis & victoriis Apostolatus obtineretur: *Prutenos* devictos in duas partes divisos, hos à se *Przemyslaos*, alteram partem à *Marchione Brandeburgico, Comite* hujus belli *Sororio suo Ottones*, dum sacris aquis abluerentur, dici voluit; multas ibi Urbes & Arces condidit, ac munivit; quarum dignitate primâ *Regiomontum* seu *Kralovecz*; ad Regis exemplum *Bohemi Proceres*, à suis nominibus egregias Urbes & Castra ædificârunt, & *Barbaris*, qui hactenus ùt pecora oberrabant, impleverunt, ùt *Brunsbergam Bruno Episcopus Olomucensis*; *Rosenbergam Rosenses*; *Risumburgum Comites de Ossek*, *Wartenbergam*, *Lembergam*, *Michaloviam*, *Wartenbergici*, *Lembergij*, & *Michalovicij*; *Sebergam Sebergij*, *Clingenburgam Clingenbergij*; *Bercæ de Fridland Fridlandiam* extruxerunt, & nominârunt; sed Regis major gloriâ, qui *Sambiensem Episcopatum* fundavit, & *Warmiæ* magnificam *S. Wenceslao Bohemiæ* Duci & *Martyri Basilicam* ex fundamentis excitavit. A. 1257. juvenum consilio malè usus *Rex*, cum exercitu *Austriacorum* & *Bohemorum Bavariam* ingressus est, cujus expeditionis non fuit is, quem *Rex* sperabat, exitus, *Egram* tamen Duci *Bavariæ*, jam

Regis Ottogari bellacitas.

pridem *Bohemiæ* adjunctam eripuit. Melioribus aliàs consiliis *Belam* IV. *Ungariæ Regem* cum ducentis armatorum millibus venientem, iteratò profligavit tantâ cæde, ut per cadavera hostium in *Morava* flumine submersorum, velut per pontes, *Bohemorum* & *Moravorum* exercitus transirent; descripsi cœlestem hanc victoriam in Epitome (cœlestem appello, quòd *S. Wenceslaus, S. Adalbertus*, & quinque ejus fratres, tum *S. Procopius Abbas* super aciem *Bohemorum* aspectabiles victoriam non favore modò, sed etiam manu, ùt de *S. Wenceslao* cœlite constat, adjuverint) & Lib. 6. Miscell. ipsam *Ottogari* ad *Alexandrum Pontificem Maximum Epistolam* recitavi. Post victoriam *Rex* gratissimus magnis opibus *Monasterium Cistercienſibus Regiæ Coronæ* fundavit, aliud item *Cœnobium* ejusdem *Ordinis Ossecense* locupletavit, tum ptimùm *Pragæ* magnâ pompâ coronatus, ut non tantùm generi & sangvini sed virtuti corona deferretur. Neminem facilè *Principum* nostrorum invenias, quem aut virtus elevârit magìs, aut in extremo fortuna tam tragicè destituerit. Quo jure Styriam, Austriam, & cæteras Provincias tenuerit, habes apud *Pessinam*; brevissimè autem, sed nervosissimè apud *Stranskium*, certum est ex Archivo Regio Carlsteinensi, à *Richardo Romanorum Imperatore* Electo investituram super eas Provincias accepisse; unde non vanè in longum prospiciens *Carolus IV. Imperator*, *Richardi* ipsas literas confecto novo Cæsareo diplomate confirmavit. Recitat idem *Pessina* ex *Originali Ulrici Ducis Carinthiæ & Carniolæ &c.* instrumentum publicum, quo suas omnes Provincias *Ottogaro* donavit. Huic malo obviare *Ottogarus Rex* facilè potuisset, si oblatum ab Electoribus *Imperium Romanum* non rejecisset; sed ab eventu de consiliis malè judicatur: denique adversus *Rudolphum I. Austriacæ* gentis conditorem fortissimè pugnans, proditione suorum, ac præcipuè *Milotæ* de *Diedicz* (quem ex *Rosensi* familia ortum disertè tradit vetus historia *Styriæ*, & *Speculum gloriæ Austriacæ* nuper editum) in acie cecidit A. 1278. 7. Cal. Septembris, sepultus primùm in *Lucensi Cœnobio*, postea *Pragæ ad S. Franciscum* filio Rege transferente, tandem in *S. Viti Metropolitana Ecclesia* in tumulo compositus. *Siffridus* narrat *Ottogarum* solennes nuncios ad *Gregorium V. Pontif.* misisse, qui ab eo coronam Imperij peterent, quos *Pontifex* rejecerit; at hæc narratio omnibus aliis Scriptoribus adversatur, nisi Regem mutâsse, serò nimis, dicamus. Raynaldus insignis post *Baronium Ecclesiasticorum Annalium Scriptor*, multis in locis *Ottogarum* mirè commendat (idémque facit eorum temporum Scriptor *Henricus Stero*) ejúsque heroica facinora recenset, quæ in hac brevitate mea locum non habent. Is erat *Ottogarus Rex* (ait quodam loco Raynaldus) *magnis decoratus virtutibus Princeps*, quem *Cle-*

Pess. Lib. 3. Mart. Mora. cap. 7.

Ottogari tragica mors.

Siff. in Epit. lib. 2.

Odoric. Tomo 14. Annal. max ad An. 1268. H. Stero in Annal.

Clemens IV. (animi indolè nobilis Pontifex) *sæpius extulisse literis reperitur, cui subjugandas infidelium terras donavit*; literas *Clementis* retuli Lib. 6. Miscellaneorum. De ejus Conjugibus & prolibus *Tabula Genealogica*, quam postea subjiciam cùm *Notis* consulatur.

NOTÆ in Caput XXXI.

P*Rzemyslaus Rex, Marchio, Princeps &c.* Congessi hoc loco titulos *Ottogari*, deest tamen adhuc maximus titulus *Apostoli Prussiæ*; nam hunc titulum ei tribuere meritò possem, (ùt dixi capitis initio) qui *Prutenos Ethnicos* ad Christi notitiam, & cultum armis victos adduxerit, hoc unico discrimine, quòd SS. Apostoli lingvâ & prædicatione, *Ottogarus* ense & terrore admoto (quod aliquando necessarium est) Religionem Christianam propagârit. Congruenter certè Majorum suorum factis, & gloriæ; ex quibus *Wratislaus Rex Bohemiæ* pro Corona Regia à Pontificibus (dum adhuc solum Ducis titulum gereret) *Mitram Episcopalem* ferendam accepit. Ad *Ottogarum* redeamus, qui cœlum *Prutenis* aperuit, & cùm illud violenti tantùm rapiant, Populos devictos violentè compulit ad cœlum; mirati sinè dubio cœlites potuerunt tot *Ottogaros* (nam suo, & *Ottonis* nomine omnes appellari in baptismo jussit) ad cœlum venire, quos ille præmisit, ut locum sibi pararent; meritis enim bonis bonus paratur in cœlo Regibus locus. Sed neque in cœlo tantùm *Ottogari* meritum præconio celebratum est, sed etiam in terris immortali hoc facto, & fidei Christianæ incremento & propagatione felici gloriam apud homines invênit; testantur id Epistolæ Pontificum, quas superioribus libris recitavi. Profectò nemo Regum nostrorum justiùs gloriari poterat (ùt observat in Chronico suo *Franciscus Pragensis*) quàm *Ottogarus*: *quòd dominaretur à mari usque ad mare*, à mari scilicet Adriatico usque ad mare quod *Prussiam* alluit, sed *Przemyslaus* eâdem magnanimitate, quâ bellum gessit, bello acquisitas Provincias Sacro Ordini *Crucigerorum* in *Prussia* donavit, sed priùs excultas Urbibus, & arcibus permunitas, & omni genere bonorum instructas.

Ottogarus Prussos ad Christum convertit.

Ottogari Imperium à mari ad mare.

Multas ibi Urbes condidit &c. Perpetua hæc est optimorum Principum nota: cùm nimirum æternitatem nominis laudabiliter quærant, vident eam in Orbe se assequi non facilè posse, nisi ea, quæ cum Populorum utilitate conjuncta sunt, & quæ in longissimum tempus duratura sunt, aggrediantur & perficiant. Peculiariter *Prussia* tum Barbara, Urbibus & locis munitissimis opportunis locis excitatis egebat, sive ut humanitatem Christianam in Urbibus disceret, sive ut si quid novi moliretur, contineretur in officio. Quare non satis providè eos Principes agere existimant Polemici Scriptores, qui Regna suis denudant præsidiis: fortuna enim *campi Domina* dicitur, & qui ejus favore campo dominatur, primus immunitam Provinciam occupabit, cum totius Provinciæ opibus, Annonâ, ipsóque adeò populò, cujus accessu vires augebit suas, nec nisi campo depulsus, desinet dominari. Hic mihi *Procopij* veteris Historici pulcherrimus locus Lib. 3. de bello *Persico* occurrit, verba ipsa recitabo: *Gensericus* (quem ille semper *Gizericum* vocat) *Vandalorum Rex, occupatâ Africâ omnes Civitates præter Carthaginem mœnibus nudavit, ut neque ipsi Afri haberent, quò se reciperent* (præter Carthaginem) *neque Romani si ab Imperatore in Africam contra Vandalos mitterentur, quidquam præsidij in Civitatibus, & munitis locis relinquerent, & negotium Vandalis facerent; quod licèt ab initio bene succederet, procedente tamen tempore Belisarius loca sic distincta, & immunita, parvo negotio cepit: ex quo Gensericus ridiculus*

Muniri debet Patria.

culus est visus, qui consilium quod optimum ei videbatur in damnum suum, stultissimum fuisse vidit. Quibus ego, quod addam, non habeo.

Victoriâ cælitus acceptâ honorandus DEus.

Post victoriam Monasterium Regia Corona ædificavit &c. Antiquis Regibus usitatissimum fuit memoriam aliquam in loco victoriæ relinquere; nostrorum *Regum* innumera habemus exempla: in *Albo Monte* felicis illius victoriæ monimentum olim stetit, nunc in alios usus conversum; præcipuè laudatur, si DEO victoriarum Authori Ecclesiæ statuantur, multóque magìs Cœnobia, in quibus DEI laudes canantur assiduè.

Tum primùm Pragæ Ottogarus coronari voluit &c. Optimè virtus probata coronatur, & debitam gloriam refert; præcipuè in *Regibus*, quibus omnia militum facinora meritò imputantur. Sunt autem aliæ Regum, aliæ privatorum hominum virtutes, & quod in privato homine vitium foret, in Rege virtutis nomen meretur, & contrà. De Regiis virtutibus multi egregij Scriptores: *D. Thomas Sol Theologorum* Libro de *Regimine Principum*, & eodem titulo *Ægidius Romanus*; sed qui aptiùs ad tempora nostra de *Regimine Principum* scripserit, nullum esse puto, quàm ex *SS. Carthusianorum* familia *Priorem Pragensis Monasterij (Horti Mariæ) Michaëlem*, quem ego in *vetere Bibliotheca* inter manuscriptos Codices repertum describi feci, & Notis marginalibus illustratum *Dissertatione historicâ* de Authore, & Cœnobiis ejus Ordinis in Bohemia præfixâ, sic, ut ad editionem bellè adornatus videatur, *Celsissimo & Reverendissimo Principi Io: Friderico Archiepiscopo Pragensi* obtuli. Laudatissimus & eruditissimus est liber, qui utinam, quàm primùm Typi auxilio lucem aspiciat! *Cardinales* quatuor Regum virtutes explicat pulcherrimè, ad eum librum Lectores meos remitto. Porrò vetus est SS. *Patrum*, ac præcipuè *D. Ambrosij*, quatuor *Virtutum Cardinalium* in Regibus commendatio. Vide librum ejus de *Paradiso*, toto Capite tertio, ubi *quatuor flumina Paradisi*, cum his quatuor Regiis virtutibus comparavit, postea ætatibus quatuor mundi singulis distribuens ostendit, tempus à *creatione hominis ad diluvium* fuisse *Prudentiæ*, *Patriarcharum* tempore regnâsse *Temperantiam*; *Judicum* & *Prophetarum* temporibus *Fortitudinem*, *Christianorum* temporibus Regnum esse *Justitiæ*, quam S. *Doctor*, utinam in nostro sæculo florentem & regnantem inveniat!

Liber de Regimine Principum laudatur.

Ex eventu non semper de consilio judicandum

Seneca L. 4. de beneficijs n. 38.

Ab eventu de consilijs malè judicatur &c. Incertæ sunt providentiæ nostræ, & sæpe quod noceat, etiam post iterata consilia malè eligitur, boni specie, & umbratili felicitate occursante; unde consilia etiam optima, *Tempus, Hostis, Fortuna, Imprudentia*, tum denique *Affectus* evertunt. *Sapientis est proinde mutare consilium*, vel ex sententia rigidissimi *Stoici Senecæ*: *non est*, inquit, *turpè cum re mutare consilium.* Casus sæpe agit virtutis opus, & quod bene consultum putavimus, evertit; unde sapienter dictum esse existimo: *eventus stultorum Magister*, quòd scilicet malè de consilio ex eventu stulti judicant, vel quòd ab eventu, prudentiora consilia in futurum suscipere doceantur.

CAPUT XXXII.

Wenceslaus II. ejus nominis, cognomento Bonus, Rex Bohemiæ VI.

Inter

INter exempla Regum Sanctorum ab omnibus Scriptoribus ponitur *Wenceslaus*, qui octennis patrem *Ottogarum* amisit in acie, traditus tutelæ *Ottonis Marchionis Brandeburgici*, qui patris sororem in conjugio habebat *Beatricem* aut *Bozenam* nomine, sed *Otto* avarissimus *Princeps*, qui ad pecuniam referebat omnia, & Regium puerum, & *Cunegundam matrem Reginam* velut captivos tractabat, & *satellitibus* suis armatis cinctos, arcibus claudebat, magnum se inde sperans lucrum facturum. Regina ingeniosa mulier facilè captivitatem fugâ evasit, & ad fratrem *Nicolaum Ducem Oppavviensem* receptum habuit; puer Regius imbellis adhuc prorsus in *Brandeburgiam* deportatus est, ibi quàm gravia & perpessu aspera tulerit, eorum temporum Scriptor *Franciscus Canonicus Pragensis* commemorat. Eâdem propè crudelitate, violentiâ, & cruentâ avaritiâ, quâ Regem circumscripserat *Otto*, & Regnum regebat: quæ omnia odio tyrannidis percensere nolo, & jam antè narrata sunt in Epitome. Redemptus multo auri pondere *Wenceslaus*, cùm priùs ipse etiam puer ingentem pecuniam (quinque millia marcarum) numeraturum se scripto promittere adactus esset (quam pactionem violentam suo & omnium Electorum nomine irritam pronunciavit Cæsar *Rudolfus*) tandem duodecimo ætatis Anno 24. Maij suis *Bohemis* restitutus est. *Rudolfus Imperator* imploratus, non tutorem, sed benignum patrem se *Wenceslao* exhibuit, ac primùm Juditham filiam suam conjugem *Wenceslao* despondit, quæ 1286. *Pragam* allata est; post hæc non cessavit Imperator generum suum omnibus bonis, & honorum titulis augere: *Electoris dignitatem, Vicariatum Imperij in Misnia, ipsámque Misnam Urbem; Egram; in Bavaria ditiones non paucas; Archipincernæ in Imperio munus; Wratislaviæ Principatum; Lusatiam quoque aut confirmavit, aut contulit.* Coronas addidit cœlum, & S. *Principis Regnum* omni & cœlestium & terrestrium bonorum genere fortunatissimum & florentissimum effecit. *Griffina* matris soror, *Regi Cracoviensem & Sandomiriensem Provincias* donavit, quas, quia Poloni tradere recusabant, Rex sese armis in earum possessionem induxit, & *Cracoviam, Visliciam, & Oblecum* expugnavit. Sed hæc posteriùs & diversis temporibus gesta. Initia Regni periculosa & dubia *Wenceslao* fuerunt: *Henricus Wratisslaviæ Dux* Regem veneno tollere constituerat; *Wladislaus* III. *Ungariæ Rex* vim

Wenceslaus II. Rex circumscribitur.

Epit. l. 3. c. 15. in Notis.

A DEO & hominibus defenditur.

vim & arma parabat; *Zawissius Rosensis* nescio quid sibi juris in Regem arrogabat, fortè quòd *Reginam* matrem suscepto ex ea filio, amore deceperat; nonnulli *Bohemiæ Proceres*, sed maximè *Morawi*, qui nuper patrem in acie deseruerant, malè conscij tumultuabantur; hæc omnia gravissima pericula postquam voto solenni *Dei Matrem* honorâsset, & ejus honori dives *Cœnobium* fundaturum se promisisset, feliciter *Wenceslaus* vitavit, ac ferè in Authores, quæ Regi inferre moliebantur reciderunt: *Henricus* veneno sublatus, *Wladislaus* à Proceribus suis confossus, *Zawissij* Regnum carcer fuit, ex quo nonnisi superbo capite minutus ad tumulum elatus est; Proceres omnes superati ad officium redierunt. Ad ordinandam deinde *Rempublicam Rex* conversus, primùm omnium *Monetam*, quam pro meliori deteriorem substituerat *Brandeburgicus*, correxit; fodinas auri & argenti & cæterorum metallorum jam propè obcæcatas aperuit, & *Jura montium* certis capitibus comprehensa, conscripsit; Arces oppignoratas à Proceribus redemit; fines Regni adauxit; *Pirnam Vrbem ab Episcopo Misnensi Bernardo* emit, tumultuantes Polonos, cum copiis *Siradiâ* scalis captâ compescuit, & *Przemyslao Rege Calissiensi* à suis trucidato, vocatus à Proceribus, *Rex Poloniæ*, salutatus est; *Vniversitatem* studiorum advocatis magno pretio ex omnibus *Europæ Vniversitatibus* præstantissimis, clarissimis, & peritissimis viris Pragæ instituit; sed hoc opus statim initio Proceres, qui aliquid authoritatis & utilitatis de messe sua in tribunalibus suis nummariis decessurum timebant (*Episcopo Pragensi Tobiâ*, qui negotium hoc apud Papam & alibi promovebat, mortuo) everterunt. Post hæc tam illustria opera An. 1297. in *Bohemiæ Regem*, tum primò cum conjuge sua *Juditha* se voluit coronari. Vix aliquid illustriùs, ex quo condita est nostra natio Praga vidit: centum nonaginta millia equorum hospites adduxerant, quibus omnibus pabulum dabatur à *Rege*: aderant *Archiepiscopi* duo, *Episcopi* octodecim, *Abbates & Prælati* cum infulis centum, *Principes & Duces* septem, *Comites & Barones* trecenti, præter *Equestrem Nobilitatem* innumerabilem, ut illos Praga non caperet, oportuerítque novam ex tempore Urbem ligneam sub *Petrino* monte ad *Muldawæ* ripas *Aulam Regiam* versus exstruere; descripsi hanc gloriosissimam coronationem multis in locis. Absolutâ coronatione, ut ea prosperè eveniret, mirâ in DEUM liberalitate primum lapidem altero die pro *Cœnobio Aulæ Regiensi* maximâ celebritate in fundamenta jecit, & ipsi *Cœnobio Ecclesiastica* munera advexit: *crucem auream* cum gemmis, mille & quadringentis marcis argenti (quarum quælibet 9. hodiernos imperiales æquabat) æstimatam; item *multas monstrantias* ex auro & argento cum reliquiis Sanctorum; *vestes* sacrificantium pretio-

[Margin: Gloriosa coronatio Regis.]

[Margin: *In Appen. I. ad histor. S. Montis & in Epit. &c.*]

pretioſiſſimas; multos argenteos *calices*; ducentas argenti marcas *pro libris &c.* quæ repetere narrando operæ pretium non eſt. Anno ſequenti Polonos ſuos reviſens, nè tantùm *Bohemiam* ſuam amare & augere videretur, *Cracoviam* ex integro mœnibus cinxit, caſtrúmque illius Urbis altis turribus, & arcuatis mœnibus permunivit; cúmque antè Poloni pelliculis capitum, & argento nigro mercaturam facerent, argentum puriſſimum ſignavit; atque ut firmiùs Polonos ſibi adjungeret, *Elizabetham* ſeu *Richſam Przemyslai* nuper occiſi filiam (jam enim *Juditha* ſex prolibus relictis poſt ſeptemdecim à coronatione dies Pragæ An. 1297. obierat) unicam Regni hæredem accepit uxorem, cujus jure ad *Reges Bohemos* maxima Poloniæ pars pertinuit, ídque Jus pro Sileſia dimiſſum eſt poſtea, ut cæteris diligentiùs explicuit *Carolus IV. Imperator* in Vita ſua. Jam & *Ungari* gloriâ *Wenceslai*, & opibus permoti ſuam ei coronam obtulêre; ille pro ſe commendavit filium, & vix tredecennem in *Alba Regali* coronari permiſit, brevì tamen levitate quorundam Procerum animadversâ *Ungariam* cum exercitu ingreſſus filium *Wenceslaum* periculo exemit, & cum corona ſacra *Ungarorum* (quam poſtea *Ottoni Bavariæ* Duci tradidit) ſecum in *Bohemiam* adduxit. Bella quoque feliciter geſſit, & *Albertum Cæſarem*, qui cum multis millibus armatorum fodinas *Cuttnenſes* nuper ſub hoc ſancto Rege repertas, ſuas eſſe (ſed nullo jure) & ad ſe ſpectare obtendebat, cùm exercitûs ejus clade è *Bohemia* ejecit. *De hac inventione V. Epitomen.* Eodem tempore *Sandecz* in *Polonia Civitatëm* novam ſub monte *Carpatho* contra *Ungariæ* fines ad defendendam, ſi periculum ab *Ungaris* ingrueret, *Poloniam* condidit. *Crapak.* Denique poſtquam unum ac viginti regnâſſet annos tabe phthiſicâ vel ex propinato ab *Albertinis* hominibus veneno, ætatis quinto & trigeſimo Chriſti 1305. evolavit ad ſuperos. Sanctiſſima hujus Regis exempla, atque etiam conſecuta miracula lib. 4. Miſcell. recenſui, ut jam nihil ſuperſit, quàm *Wenceslaum* inter cœlites (quod unius Eccleſiæ authoritate concedi poteſt) venerari, nam ibi quartam eámque æternam Regi *Coronam Divinitas* impoſuit.

Notæ in Caput XXXII.

OTTO *ad pecuniam referebat omnia &c.* Nihil æquè Regiis & Principum virtutibus adverſatur, quàm amare pecuniam: *Juſtitia* Principum virtus propria venditur; *Prudentia* imagine & fulgore metallorum & gemmarum perſtricta caligat; ſinè utilitate, & pecunia quid præclarum avarus aggredietur? *Fortitudo* igitur locum non habet; ipſe pecuniæ in *Principe* amor Intemperantia eſt. *Nimius pecuniæ amor magnum Principis vitium eſt.* Quàm multa æternùm duratura Imperia pecuniis everſa legimus, & quod omen abſit, poſteri noſtri legent! locus illuſtris eſt apud *Tullium* probantis & rationibus firmantis *Apollinis Pythij* oraculum: *Spartam* nullâ aliâ re niſi avaritiâ perituram, inſpiciatur *Tullius*; ſapientiſſimè id demonſtrans. *L. 2. de Offic.* Legi aliquando in *Herodoto*:

Herodotus l. 3. n. 89.

rodoto: reperiri in *Æthiopia* grandes *formicas* vulpium magnitudine, quæ aurum in cubilia sua importent; ejusmodi formicas aurilegas in Aulis Principum esse dixerim, qui quæstui habent Rempublicam, & adorant pecuniam. Ingeniosè istud expressit *Drogo Ostiensis*, perpendens, cur *Judas* in templo projecerit pecuniam? *vide quàm magni nummos ponderabat! non projecit eos in sterquilinio, sed in templo; nimirum talibus semper Dijs templum suum devoverat; avaritia enim simulacrorum servitus est, & excæcat oculos sapientum. Ecce qualiter excæcatus est! denarios templo, se ipsum laqueo addixit &c.* Pulcherrima, quibus probat avaros loco DEI adorare pecuniam.

Drogo de Sacramento Dominica Pass.

Felicis Principis Typus.

Omnibus bonis & honorum titulis auxit &c. *Wenceslao* DEUS & homines certatim humanas felicitates omnes congesserunt, & quasi in unum rete coactas dederunt in manum; referebat *Rex Wenceslaus Timothei Cononis* filij imaginem, cujus ut felicitatem ostenderent *Athenienses*, pingebant *Fortunam* per Provincias rete trahentem, & Vrbes plurimas capientem, captásque & reti inclusas *Timotheo* tradentem; pari ratione *Wenceslao Regi Genij Regnorum* & Provinciarum coronas, & Regna, honores, & titulos, aliáque conferebant. Tanti est pietatem & sanctitatem colere, quæ, ùt habent sacræ literæ, *ad omnia utilis est*, & maximè Reges bonos exaltat! præcipuè si præcesserit calamitas, & tristitia fortunæ, qualem in Parentis tragica morte, & captivitate sua expertus est *Wenceslaus.*

Veneno Principes sublati; exempla.

Ricciol. in Chronico. Naucler. in Chron. Cuspin. in Cesar. Ctesias in Persicis n. 8.

Regem veneno tollere &c. Venenis grassari ignobilis vindicta censeri debet. Timidi, & suæ virtuti diffidentis animi est amicitiam simulare, & cogitare venenum, animosæ gentes (etsi utrumque cœlo vetante damnatur) inimicitias profiteri audent, & multo tempore secum circumferunt, quales aperto pectore *Germani*; sed in *Reges* admissum veneno scelus, propè *parricidium* dixerim: sic sublatos egregios *Principes* sæcula doluerunt: *Henricus VII. Imperator* (proh immane sacrilegium!) in *Eucharistia* venenum sumsit; ùt quidam tradidere. Sic scimus *Parysatem* matrem, quæ *Glorem* suam *Statiram* veneno necavit, à quo malo sibi unicè cavebat: nam unam partem cultelli veneno illinivit, alterâ parte intactâ. Tum aviculam parvam in duas partes secuit, sic ut ipsa *Parysates* dimidiam partem quæ veneno carebat, comederet; at Statira veneno infectam accipiens, necaretur; idem prorsus repetitum est cum *Ladislao* pomo aureo eâdem arte illito, & *Regi* porrecto. Vilius venenum *Alexandro Magno* porrectum, quem *aquâ stygis* sustulerunt inimici in ipso flore virilis ætatis. Est autem *aqua stygis* fons in *Arcadia*, guttatim stillans apud *Nonacrim*, quæ nullo metallo contineri potest, nisi ungulis in poculi modum efformatis, ut latè describit *Pausanias.* Mirabile est, quòd natura plerumque nos venenorum admoneat, vel innato nobis horrore, ùt in serpentibus, aliísque venenatis insectis, vel etiam fœdâ earum animantium imagine, vel in herbis & floribus notis quibusdam appictis: vidi ego, quem *Pharmacopola* in horto nostro severat, *Napellum* (venenatissimum plantæ genus) crescentem, in cujus floribus capitis humani mortui effigiem mihi ab eo ostensam spectavi, quo natura significat hanc plantam esse lethiferam; propè crescebat Antora, quæ *Napelli* venenatas vires enervat, aut omnino consumit. Qua de re videatur *Mathiolus, & Cardanus.*

Natura venenis appenit remedia.

Pausan. l. 8. seu in Arcadicis, fol. 215. Græcæ edit.

Mathiol. in Herbar. Cardanus l. 8 de subtil. Forer. in Viridar. Disp. de plantis.

Improbi cur facilè tumultuentur.

Male conscij tumultuabantur &c. In promtu caussa est: timent enim, nè eorum facta impia efferantur in lucem; ergò omnia permisceri optant, ut in illa perturbatione Reipublicæ, evadant periculum; sic sepia (piscis genus) cùm à piscatore periculum est, suum illud atramentum effundit, nè videri & teneri possit, & elabitur, unde *atramentum scriptorium sepiam* appellant Eruditi. Est autem & alia cur improbi tumultuentur ratio: quòd scilicet eorum mens perturbata sit, & assiduè ex mala conscientia vulneretur, & ùt *Tullius* alicubi loquitur, *furiarum tædis ardentibus verberetur*; quod supplicium cum bene agendo vitare, & factis melioribus emendare nolint,

nolint, aut vix etiam possint, malè agendo, & novas res moliendo effugere se sperant; stultissimè tormenta malæ conscientiæ novis sceleribus adaugentes. Ideò Veteres finxêre cum sceleribus admissis, quasdam maculas animis hominum imprimi, quæ illos perpetuò torqueant; eleganter floridus *Poëta Claudianus:*

Quid demens manifesta negas? en pectus inustæ
Deformant maculæ - - - -

plura in hanc sententiam *Lucianus*, imò & sancti Patres apud Brodæum. Optimè magnus dicendi *Magister Quintilianus: nihil est tam occupatum, tam multiforme tot ac tam variis affectibus concisum atque laceratum, quàm mala mens &c.*

Claud. l. 2. in Ruff. Lucian. in Tyranno. S. Basil. homil. in ij. 6.

Voto solenni DEI Matrem honorásset &c. Hæc maxima post DEUM Regnorum, & Regum Patrona, & tutelaris habetur: *mille clypei pendent ex ea*, quia, ùt ait *S. Thomas, mille remedia ex B. Virgine contra pericula pendent: & comparatur Platano*, cujus folia omnia formam habent clypeorum. Quoties illa *Imperium Constantinopolitanum* adversus *Barbaros* servârit, leges apud *Baronium*, videantur, qui hæc cœlestia ex professo tractanda sumserunt.

B.V. Regnorum Patrona. *Cant. 4. S. Thomas opusc. 4. Francisc. Arias. Spinellus.*

Probam monetam Wenceslaus &c. Immortalem proba moneta Principem facit, & toti Orbi commendat; ità hodiéque nummi aurei Veterum *ex auro fulvo nimis* (cum Sacra Scriptura loquor) & optimo pondere, post tot sæcula laudantur *Romanorum, Græcorum, Alexandri Macedonis, Lysimachi*, & aliorum; disertè *Herodotus Darium* ait immortalitatis & longæ memoriæ causâ probam monetam cudisse, hâc enim dote boni Principes in orbe quodammodo consecrantur. Vide, quæ diximus in *Vita Arnesti.* Aurum & argentum apud *Sinas* erui vetatur ob noxias exhalationes, cùm vita hominis omni auro pretiosior esse Regibus debeat; *aurum ex solis fluminibus colligunt*, ait *Martinius.* DEUS immortalis! si hæc una ratio *Sinarum Reges* continet, nè in auro effodiendo subditi laborent, quanto id potentiùs svadebitur, cùm illas noxias exhalationes, quæ ab auro & argento in animos hominum expirant cogitemus? *Italorum* est proverbium: *pecuniâ manum, si non ánimum, infici & maculari.* Sed frustra hæc scribuntur; occupatis avaritiâ animis quibus *pecunia Deus, pecunia dæmon;* quæ vox est eorum, quibus vilescunt & sordent æterna, placent terrena.

Bona moneta boni Principis signũ.

Martinius in Atlante Sinico.

Universitatem studiorum everterunt &c. Nullum ego existimo *Regnum* prospere gubernari, quod Doctorum præsidio non nitatur. *Multitudo sapientum est sanitas orbis terrarum;* at multi ignari *Vniversitatem* vel *Academiam*, cùm nominari audiunt *Villam* esse putant (qualis olim erat *Platonis*) & nihil plùs conferre Reipub: quàm rusticanam aliquam arationem, ideóque quantum fieri potest, subjectam sibi plebem à studiis removent, velut in aliud dominium transituros; at Abavi nostri quanti studia literarum facerent, satis in frequentissimis Comitiis omnium Ordinum A. 1531. sub *Ferdinando I.* ostenderunt, in quibus unanimi omnium consensu, in *Artium Liberalium* honorem statuerunt ac decreverunt, ut nemo Dominorum in *Bohemia* subditos suos, quicunque sese studiis literarum addixerint, à studiis avellat, abstrahat, aut in ijs impediat; *eáque in re omnes Ordines Bohemiæ suo ac posterorum suorum nomine libentes, & liberá mente suo se jure cedere profitentur.* ità legimus in articulis Comitiorum 1531. 11. Junij. Accusant multi, quòd inutiliter quidam his studiis occupentur, qui scilicet nunquam profecturi sint, & proinde nihil Reipublicæ profuturi; facilis responsio: nondum tam certa probatio inventa est ingeniorum, ut statim puero, aut adolescente viso, hunc ingeniosum, hunc hebetem, pronunciare possimus; neque de equorum hinnulis, déque eorum futura aptitudine & virtute prædicere, nedum de adolescentum ingenijs conjicere licet: quàm sæpe vidimus

Prudens Princeps bonas literas amat.

Nota.

parvulos studiorum alumnos pro ingeniosissimis habitos, spes magnas de se concitâsse, qui adultiore ætate obtusi, quasi expirante ingenio, sunt reperti! contrà tardiores & desperatione à Magistris neglectos ad summum gloriæ, & doctrinæ evectos! huic mecum sententiæ subscribent, qui pluribus annis juventutem docuerunt, qualem ego me profiteor, qui literarum studiis juventuti tradendis consenui. Nulli, aut perpauci sunt, quos nullâ dote natura ornârit, si modò qua in re excellere possint ipsimet, aut sapiens Præceptor animadvertat. Hujus rei caussam cùm Veteres reddere non possent, finxêre *animas* antequam uniantur corpori bibere ex quodam magno ingenij cratere, pleno liquore cœlesti, submisśúmque cœlestem *Genium* magnâ voce clamare: *age anima, inclina te, & bibe ex hoc cratere quantum potes!* tunc animæ in craterem irruentes ex illo hauriunt, aliæ plùs, aliæ minùs, quædam nihil. Unde illa admiranda ingeniorum diversitas.

Varietas ingeniorum humanorũ.

Mercur. Trismegist. in Cratere.

Elizabetham Przemyslai occisi Regis Poloniæ filiam accepit uxorem &c. Si ullus titulus justus, & pacatus est, tum ille censetur, qui conjugio acquiritur; maximè cùm liquida Uxoris Jura sunt: etenim subditis maximè placet, non contemni, nec deseri prioris Principis familiam, & satis Patriæ prospectum putant, illo conjugio, quo Patriam novus Princeps honorat. Vident hoc, & sequuntur etiam vilissimi, & de trivio homines, qui conjugiis divitibus res suas augere, suósque ac se saginare, ùt ità dicam, solent.

Ex conjugio jus acquiritur.

Nè solam Bohemiam amare videretur &c. Hoc maximè cavendum Principi diversis Populis Imperanti. Mirum quantum, una natio, quæ contemtam se putat, à Principe, eum oderit! periculosa hæc odia, periculosi Regum amores sunt, serpentes toties videmus in imaginibus vetustis & annulis, caudam suam ore tenentes; hoc ego existimo symbolum esse eorum Principum, qui sibi amando vel odiendo nocent (idem enim mali odium præstat quod amor) si caudulam suam nimium exosculentur in ore, vel odiendo mordeant, quid nisì corpori suo damnum inferunt? anima & caput est Rex, cæterum corpus sunt subditi. Cavendum ergò erit Principi ab hoc unius nationis suæ studioso, & aperto amore, quod elegantissimâ Epistolâ (quâ ego nihil aptius Regnis nostris, & Provinciis legisse me fateor) docuit *Æneas Silvius* ad *Ladislaum Bohemiæ* & *Ungariæ Regem* scribens, quæ Epistola inter ejus opera Typis sæpe edita extat. Maximus Patrum ævo *Politicus Gaspar ab Ens* observat prudentissimè adversùs *Machiavellum*, & multis nervosissimè & invictis argumentis probat, ex ijs gentibus singulis, quibus imperat Princeps, & ex illa ipsa gente, quantum fieri potest à Consiliis habere, Præfectos, ac Magistratus præficere; rationem addit: *quia omnes*, inquit, *suæ nationis ac Patriæ sunt amantes, unde certum est, subditis è sua gente* (si constet Patriæ amantem, & non osorem Civium suorum esse) *cariorem fore Magistratum, quàm quemvis alium.*

Gentes diversæ à Principe amandæ.

Æn. Silv. Epist. 430. c. 12.
Gasp. ab Ens adver. Mach.

CAPUT XXXIII.

Wenceslaus ejus nominis tertius, Rex Bohemiæ septimus, & ex Przemyslæa gente ultimus.

Wences-

Enceslaus Patre amisso pupillus, decimum septimum agebat annum, cùm tres Coronæ *Bohemica, Ungarica, Polonica* ejus capiti imminerent; sed *Vngariæ* Coronam postea neglexit. Fuisse adolescentem formosissimum, narrat, qui *Regem* parvulum noverat, *Franciscus Canonicus Pragensis*; omnium subjectorum populorum calluisse lingvas, velut si in omnibus natus esset, affirmant Scriptores; latinè insuper disertissimè cum admiratione audientium, quoties res posceret, locutum in cœtu Procerum ijdem testantur. Nec mirum: optimis Magistris è *sacra Cistercienst Familia* in disciplinam à Patre traditus, omnes bonas literas perdidicit; volupe erat Patri & Proceribus videre puerulum maniculis decenter compositis, summâ oculorum modestiâ, sacris altaribus ministrantem, erátque gratior ex tam formoso corpore emicans virtus. Sed brevì custodibus remotis in Ungariam ad capessendam coronam missus, mores mutavit, additis puero *Procerum Vngarorum* filiis, à quibus per familiaritatem lascivire, & vitulari doctus, in vino etiam noctes insomnes ducere, nihil à Regiis moribus alienum esse putavit, ùt *Dubravius*, & qui *Regem* noverat, citatus *Franciscus* describunt; timebant, & quem res exitum habitura esset, anxij Proceres expectabant, itaque in conjugio & adjungendâ illi consorte properabant. Electa est *Viola Tessinensis Ducis Mesconis* filia, quindecim aut sexdecim Annorum puella; quod multum dignitate impar conjugium Proceres, vel eâ caussâ conciliârunt, ut Rex non cresceret potentiâ, & Regias ditiones, quas ijdem Proceres miris artibus sibi usurpaverant, imbecillitatis suæ conscientiâ nunquam auderet repetere. An. 1306. in *Poloniam* cum exercitu proficiscentem, *Olomucij* in domo *Decani* (quæ nunc *Episcoporum domus* est) à meridie quiescentem, *Sicarius Thuringus* (quem ad hanc cædem patrandam pretio inductum esse constabat) tribus vulneribus confodit eodem Anno 1306. 4. Augusti, ætatis suæ anno 18. Egredientem Regio cubili *Thuringum* cum cruento pugione *Regij Satellites* in frusta conciderunt, & canibus devorandum objecerunt. Fama eo tempore ferebatur, de industria Sicarium non permissum vivere, nè conscij proderentur. In hoc itaque *Wenceslao* gloriosissima *Przemysli* stirps, quæ non interruptâ serie ab Anno Christi 400. circiter, usque ad Annum 1306. in XXXVIII. Ducibus & septem Regibus gloriosissimè *Bohemiam* rexerat, virtutibus

Wenceslai III. bona & mala indoles.

Conjuratio in Juvenem Principem.

Regiis & gloriâ ad invidiam omnium *Regnorum Europæ* floruerat, caduco ad extremum flore exaruit.

Notæ in Caput XXXIII.

Quod servare non possumus negligendum, vel potiùs donandum.

Ungariæ coronam neglexit &c. Prudentissimum consilium habetur ad authoritatem Principis, seu acquirendam seu conservandam, ea quæ nisi cum difficultate & periculo obtinere aut tueri non possumus, ultrò aliis vel cedere, vel donare, vel cum aliqua utilitate commutare. Ità *Wenceslaus Coronam Ungariæ*, quam ei *Proceres* detulerant, & mutatâ voluntate paulò pòst alteri Principi cupiebant offerre, *Ottoni Bavariæ Duci* tradidit sapienter; easdem sinè dubio in regnando difficultates subiturus, quas *Otto* sustinuit, propè eversus, & Regno tantùm non expulsus. *Vulpes* in fabulis, cùm poma formosissima in arbore videret, desperans ea se per saltum attingere posse, dixit multis aliis feris adstantibus pyra illa immatura esse, & stomachum oblædere, simul cum summo arboris contemtu discessit, illud quod cupiebat consecuta, ut quod non poterat, noluisse videretur. Quasdam igitur actiones meliùs est à Principe non inchoari, quàm imbecillitatem fateri, neque posse pertendere, quod inglorium putatur; sic in obsidione Urbium militare & imperatorium est, vel non obsidere, vel si semel obsideas, obsidionem viribus omnibus collatis perurgere.

Formæ commendatio in Principe.

Adolescentem formosissimum &c. Pulchritudo corporis (si modò contrà enormis deformitas absit) non magnoperè desideratur in Principe, si tamen in ejus vultu reluceat, mirificè eum populis commendabilem & amabilem facit. Est autem multiplex pulchritudo: alia *fæminea*, alia *adolescentibus* & *juvenibus* propria, alia *virilis*, imò & *senilis*: nam etiam formosi anni autumnus & hiems quandam pulchritudinem habent; at verò in Regiis adolescentibus gratia formæ cum voluptate spectatur, cùm etiam virtus ex vultu gratioso; gratiosiores radios emittat, & oculos & animos subditorum captivet; unde *forma Regia* apud vetustos Scriptores *pulchram* significat. Certè *Aristoteles* affirmat: si qui reperirentur eâ corporis venustate, quam in Deorum statuis cernimus, neminem dubitaturum, quin eos aliis omnibus imperare oporteret. Hoc unicum Regibus præstandum, ut si forma absit (quis enim sibi addere eam potest?) nè in vultu affectum aliquem Rege minùs dignum præferant, ùt *superbiam* in oculis, *crudelitatem, levitatem* in gestibus, ac totius corporis motu; *iram* oculis minantibus, *curiositatem* oculorum in omnibus, quæ ante se, circum se, & post se geruntur; *contemtum aliorum* (qualem *D. Gregorius Nazianzenus in Juliano Apostata* notavit, *nasus*, inquit, *contumeliam spirans*) sat formosa erit *Principis facies*, si paratam omnibus humanitatem præferat, & obvium auxilium miseris promittere videatur: sola enim formæ gratia sinè humanitate, populo ad gratiam Principis hianti, non satisfacit. Cùm aliquando *Crœsus* in Regio solio coronâ & innumeris gemmis lucente veste sederet, quæsivit *Rex* ex *Solone*: *an aliquid ornatius vidisset*? respondit, *gallos, phasianos, pavones*, millies ornatiores esse; hos enim natura ornavit, *Crœsum* affectatio & peregrinitas. Ea de caussa apud *Diogenem Laërtium Philosophi* certant, quibus titulis brevitatem formæ describant. *Aristoteles* formam dicebat esse *Epistolam commendatoriam*, cujus literæ brevi liturâ delerentur; *Socrates*: *modici temporis tyrannidem*; *Plato*: *naturæ privilegium*. *Theophrastus*: *tacitam deceptionem*. *Theocritus*: *eburneum detrimentum*. *Carneades*: *Regnum solitarium*. *Poëtæ* certè breve hoc bonum rebus citò perituris assimilant, ùt *violis, liliis, papaveri, pomo, nivibus, lacti, uvis*, & cæteris, quæ tempus auferet.

Arist. 1. Polit.

Forma bonum fragile.

L. 5. de vitis Philos.

Subje-

Subjectorum populorum calluisse lingvas &c. Magna hæc Regis commendatio: quid enim magìs desideret populus, quàm Regi suo sinè interprete loqui? magni fieri gentem suam putant, si vel errando, & balbutiendo, nullâ significatione contemtûs datâ, Princeps aliquando populi pauculas voces usurpet; quàm id necessarium Cæsaribus esse persvasum habuerit *Carolus IV.* videbis in *aurea Bulla*, quæ dum floreret Imperium, totius *Germaniæ*, & gubernationis Imperialis norma fuit, hodiéque ad eam se revocant, etiam ij, qui minimè observant. Optabile esset *Pij II.* sapientissimam, & propè divinam *Epistolam* legere, quam ad *Ladislaum Regem* nostrum direxit, quâ omnia regnandi præcepta, & laudatissimas tam diversos populos in officio, amore, & studio, erga Regem continendi rationes complexus est. Eam ob caussam *Apostolis donum lingvarum* concessum docuit eruditissimus *Lorinus*; & proverbium Italicum adducit *Nigronius: eum qui multas lingvas callet, totidem hominibus adæquari.* Sed latinam ignorare, vix non vituperium mereatur; hæc enim lingva *Europæ* jam communis est, & omnes nobis populos conjungit, & sæculorum omnium arcana revelat; hâc enim sapientum omnium sensa, vitæ, & mortes, bella & paces, omniáque Orbis Imperia descripta leguntur. Vidit hoc sapientissimus *Imperator Carolus V.* qui cùm in quadam *Italiæ* Urbe latinâ oratione à disertissimo viro salutatus esset, neque eam orationem ex toto intelligere potuisset, dixit: *dare se nunc pœnas puerilis negligentiæ, idque sibi prædictum à Magistro suo Adriano.* Is postea, ùt hoc obiter dicam, *Cardinalis*, & retento nomine *Pontifex Adrianus* sextus nuncupatus est.

Principem multas lingvas callere pulcherrimum.

Æn. Silv. Epist. 4 O.

Lorin. in c. 2 *Act. Nigron. in Reg* 10.

Optimis Magistris &c. Nihil magìs curandum Principibus, quàm filiis, Magistros doctos, pios, versatos in rebus, historiarum & antiquitatis bene peritos apponere. Semina hortensium rerum periti sic attemperare, & quodammodo condire noverunt, ut crescentes ex ijs fructus, bene odorati, & moschum, vel ambram, vel aliud gratum redoleant, & lætissimo sapore commendentur. Principum tenellorum major habenda ratio est: qui enim Regem bene educat, is de toto Regno bene meretur; ùt in Typo fieri videmus: primâ formâ mundè & sinè errore positâ: omnes reliquæ vitio carebunt. *Ramus*, quem tenerum, & adhuc vietum correxeris, etiam corroboratus, rectitudinem servabit; memorátque *Pausanias apud Epidaurios* palmam, quæ *Strepta* dicebatur, quam *Hercules* dum parva esset, manu arreptam contorsit; hæc enim ùt flexa erat, crevit, in eáque figura consenuit. Laudatur multùm puerilis *Regum* educatio apud Veteres *Persas*, quam *Brissonius* describit: quòd scilicet cùm Adolescens Regius quatuordecim attigisset annos, quatuor viris educandus committeretur; quorum primus *Magiam* & Regia instituta *Regulo* explicabat, omnia ad *Justitiam* dirigendo. Alter *prudentiam & leges & consuetudines* patrias, & quidquid huc spectaret, docebat. Tertius *Temperantiam*, & quibus partibus ea constaret, instruebat; uti & quartus *Fortitudinem.* Et hi quatuor nunquam à *Regis* latere discedebant, & si quid non satis aptè *ab Adolescente Rege* fieret, monendo corrigebat.

Educatio Principis maximi facienda.

Pausan. l. 2. *f.* 70. *Græc. edit.*

Quatuor educatores parvi Principis apud Persas.

Barn. Briss. l. 1. *de Regno Persarum.*

Sed brevì mores mutavit per filios Procerum &c. Transiliunt maximè in adolescentes ex adolescentibus vitia, ac sicut de *Equis* constat, malo oculo infascinantur. Malè agitur cum natura rerum, quæ sanitatem & cætera bona visu & tactu non propagat, mala verò facillimè diffundit. Quanquam iniquè queri videmur, cùm virtutes & animi bona ex bonorum societate plantentur, adolescant, & capiant incrementa; feliciùs tamen certum est in natura corrupta, vitia quàm virtutes vulgari, & communicari faciliùs; unde vera illa veteris Poëtæ apud *Lipsium* sententia Trochaico carmine expressa:

Adolescentes ab adolescentibus vitia facillimè contrahunt.

Lipsius Elector. l. 1. *c.* 3.

 Qui

Qui mali sunt, non fuêre matris ex alvo mali;
Sed malos faciunt malorum falsa contubernia.

Proceres miris artibus &c. Proceres Regem felicem, vel contrà infelicem facere possunt & solent. Sæpe etiam inter se, & sibi mutuò Principem vendunt, & cùm cultum, timorem & amorem simulent, in tacito sinu rident. Illud unum verissimum vanissimus Author *Cornelius Agripa* scripsit: *Aula*, inquit, *est Collegium Gigantum*, quid illud verbi significet, quisque sapiens intelligit. *Æneas Silvius* in Aulæ tropicis educatus *Harpyias* vocat, quas se in Aulis omnibus vidisse confirmat. Descriptit malos Regum Ministros, quidam mihi notissimus Author, eorúmque placita, sub *organi musici* maximi imagine, in quo hosce indices fistularum seu *mutationes & registra*, ùt Musici vocant, ponit: *Deglubere. Metuant. Oportet habere. Altum dominium. Hunc audite. Sic placet. Sanguis dosis. Adigantur. Non audent. Non capiunt. Una Cervix. Vos non vobis. Compelle. Ipsi viderint. Interesse. Aurum è stercore. Amicitiæ simulatio. Histrionum fortuna. Summum Jus. Dissidiorum semina. Vexare columbas. Princeps non habet legem. Ad terram. Reus Majestatis. Exaggeratio. Litium telæ. Edant ut vivant. Fæmineum regimen. Regina pecunia. Religio prætensa. Divide semper. Potuit, potest. Discordia concors. Ad opes legatio.* Universas penè Aulicorum artes hoc organo expressit ingeniosus Author, unam adhuc, eámque maximè Principibus noxiam mutationem addam ex *Flavio Vopisco*, qui *Diocletiani Imperatoris* admirabilem sententiam refert hisce verbis: *Nihil est difficilius, quàm bene imperare. Colligunt se quatuor, aut quinque, atque unum consilium ad capiendum Imperatorem capiunt; dicunt, quid probandum sit; Imperator, qui domi clausus est, vera non novit: cogitur hoc tantùm scire, quod illi loquuntur. Facit Judices, quos non oportet; amovet à Republica, quos deberet obtinere. Quid multa: bonus, cautus, optimus venditur Imperator.* Hæc Diocletianus, sinè dubio ejusmodi Ministros expertus. Nescio in Christiana Religione tam scelestum consilium aliquando repertum esse; at reperiri potuisse non nego.

> Aulicorum artes adversus Principē incautum.
> *Corn. Agrip. in L. de vanit. scient.*

Ad extremum exaruit. Non universim de *Przemyslæa* familia loquor (nam aliquot familiæ genus suum à *Przemyslo* deducere possunt) sed de Regibus & de Regnatrice familia, ùt etiam dixi in Notis ad Tabulam secundam. Sic etiam in pluribus *Europæ* Regnis Regiæ Familiæ, imò & Imperatoriæ inveniuntur, quarum jam nulla in successionibus Regum habetur ratio, quia ab immemorabili tempore descensus ille & genus Regium petitur & à Genealogistis probatur; unde nec ipsæ illustres familiæ in tam antiquo & obsoleto titulo quidquam sibi repositum existimant.

> Multæ familiæ Regiæ in Regnis repe riuntur, sed sinè titulo ad Regnum.

CAPUT XXXIV.

Regnum, vel potiùs Interregnum duorum Principum Rudolphi Austriaci, & Henrici Carinthi.

Nceps diu hæsi, utrúmne duos hosce *Principes* Regibus annumerarem? *Rudolfo* obstat armata, & justo metu cincta Electio, reclamante non parvâ *Procerum* manu, & brevis unius anni vita; sed utriq;, quòd nullâ coronatione præmissâ

Regnum

Regnum tenuerint; *Henrico* autem, vel si cætera adfuissent omnia, indignitas factorum, tum in Ordinum omnium conventu *Henrico VII. Imperatore* confirmante exauthoratio, & quòd se professum *Bohemiæ* hostem fecerit, titulus Regius ab omnibus Scriptoribus abrogatur, nec Hagecius, nec Dubravius, nec Stransky, nec Cutenus, nec Sylvius, nec Crato, nec Paprocius, sed neque Austriaci Scriptores inter indubios Reges eos collocant (nam coronati nunquam fuerunt) & qui eorum gesta commendant Inter-Reges, aut Principes dicere malunt; ego hanc quæstionem meam facere nolo. Itaque occiso ultimo *Przemyslææ* stirpis adolescente *Wenceslao Comitia* electioni Regiæ Pragam ipso anno 1306. indicuntur: in duas partes *Proceres* discesserc, alij *Rudolfum*, alij *Henricum* malebant; jámque in eo erat, ut posterior primas auferret; quòd & Pragæ coràm adesset, & magno ambitu precum & promissorum Ordines teneret, quódque *Wenceslai II.* filiam natu majorem *Annam* nomine haberet in conjugio; sed ecce omnia *casúsne Deúsne*, an potiùs *Alberti I. Cæsaris* prudens celeritas, cui etiam DEUS favet, evertit, duplici exercitu diversâ *Bohemiæ* parte, hinc Pater per *Misniam*, *Rudolfus* per *Moraviam* ad Pragam contiterunt, quo metu perterrefacti Ordines, fugiente *Henrico Regni* æmulo *Rudolfo* Regnum obtulerunt. Mox, *Elizabetham*, seu *Richsam Wenceslai* II. viduam juris sui confirmandi causâ, in conjugem accepit, ut omnes Proceres etiam eos, qui *Henrico* studebant, aut metu & armis, aut quoquo modo sibi adjungeret, cum exercitu *Bohemiam* omnem peragrare, & ad obsequium compellere, constituit. Primus petitus est *Bavorius de Strakonicz*, cujus Urbem id temporis munitissimam *Horazdiovicium* obsedit; in longum ducebatur obsidio, *Rex* juvenis lusibus, vino, sed maximè anni fructibus, & quod disertè adjicitur, *peponum esui* intemperantiùs deditus, contracto alvi profluvio 1307. 3. Julij extingvitur. Si de futuris conjectura capi potest ex præsentibus, ùt erat violentè Regno impositus, violentè etiam regnaturum *Franciscus* ejus temporis Scriptor auguratur: multas & graves injurias *Joanni Pragensi Episcopo* intulisse; *Nobilitatem* opprimere cœpisse; odium gentis nostræ dissimulare non potuisse; *Ecclesiam Pragensem* plurimis pretiosis cimelijs, & sacris lipsanis armatis, & minacibus precibus adhibitis spoliâsse. Nihil ferè illustriùs actum ab eo legimus, quàm quòd sui memoriam anniversariam magnis censibus in *Ecclesia Pragensi* fundârit, in qua etiam conditus quiescit. Famâ Regis mortui sparsâ, celeritate maximâ (nè libertas Electionis, ùt nuper factum meminerant, potentiâ interciperetur) Ordines Bohemiæ ad domum *Primatis Regni Joannnis Præsulis* convolant, & post verborum digladiationes, ad cruenta certamina descen-

Bellum pro Corona Bohemiæ.

Rudolfi Regis Boh. gesta & mors.

ſcenſum eſt, occiſus *Tobias Bechinius*, ejúſque nepos, tum præcipuus *Civium Pragenſium Hilkmarus*, qui *Fridericum Rudolfi* mortui fratrem *Alberti I. Imperatoris* alterum filium imponere voluerunt. Prævaluit igitur *Henricus*, & in *Bohemiam* è *Carinthia* evocatus Pragam revertit. *Albertum Cæſarem* pro *Friderico* ſuo multa cum Suevis ſuis moventem, & totam *Germaniam* in auxilium pro imperio advocantem occidit nepos ex fratre *Joannes Dux Sveviæ* A. 1310. 1. Maij. Ità ſublato æmulo *Henricus*, cujus mores initio læta omnia *Bohemis* promittebant, ad ingenium reverſus omnia ſúſque déque vertere cœpit, & *Mercatoris* potiùs quàm *Regis* vitam agere cœpit: juſtitia & leges jacebant; *Cœnobia* armatis complebantur, *Clerici*, viduæ, Orphani ſpoliabantur; *Henricus* interea *Cuttnæ* ad monetam ſedebat, & pecuniam curribus in ſuam *Carinthiam* avehebat; Urbes velut devictas & captivas pecuniis innumerabilibus multabat; judicia nulla exercebat; hæc triennio pertulit *Bohemia*, donec tandem evigilarent Proceres, ac præcipuè *Joannes Epiſcopus Pragenſis*, & miſsâ legatione ad *Cæſarem Henricum*, ejus filium *Joannem* oblatâ priùs in Conjugem *Eliſabethâ* minima natu *Wenceslai II. Regis* filia, ſibi in *Regem* dari poſtularent, quod factum A. 1310. ùt in ſequentibus dicetur. Non poſſum omittere lepidos verſiculos rudis illius ſæculi, quibus calamitoſus *Bohemiæ* ſtatus ſub *Henrico* deſcribitur:

Miſer ſtatus Bohemiæ.

Terra Bohemorum fert pondera magna malorum,
Quæ non ſenſiſſet, Regem hunc ſi non habuiſſet:
Nam ſub eo plures rapiunt, homicidia fiunt,
Lis creſcit, pax decreſcit, jus omne tepeſcit;
In tota terra cùm pullulet undique gverra:
Quando regit malè Rex, errat grex, deficit & lex,
Inficit hos fæx, ingruit his nex, damna manent ſex:
Mors ſolet hunc rapere, reliquum captivat in ære,
Liber ſervire, Seges incipit ampla perire;
Pupillus flere, de ſponſo ſponſa dolere,
Et creſcunt plura, pleriſque gravamina dura.

Notæ in Caput XXXIV.

Genealogia Henrici Carinthiæ Principis.

RUdolfus & Henricus &c. *Rudolfi, Alberti Imperatoris* filij, *Genealogia* adducetur in ſequentibus, cùm ad Auſtriacos *Bohemiæ Reges* venien us; *Henrici* verò quia ejus mentio non recurret, Genealogiam brevem adducere operæ pretium eſſe puto.

Tabula

Tabula Principum Carinthiæ.

Meinhardus Comes Tyrolis & Goriciæ ex veteri ſtirpe Ducum Meraniæ, Princeps Carinthiæ à Cæſare *Rudolfo* I. in Comitiis Norimbergenſibus creatus. ✝ *Agnes* Filia *Henrici* Ducis Auſtriæ.

Ludovicus Princ: Carinthiæ.

Otto Dux Carinthiæ.

His duobus Pater Carinthiam ceſſit, contentus Comitatu Tyrolis.

Henricus Comes Tyrolis & Goriciæ, poſt fratres mortuos Prin: Carinth: electus Rex Bohemiæ, expulſus à Rege Joanne. obiit An. 1331. alij dicunt 1334. ✝ 1. *Anna* Filia *Wenceslai* II. obiit ſinè prole. 2. N. Duciſſa Brunſwicenſis.

Eliſabeth Alberti I Cæſaris *Rudolfi I* filij uxor, quæ e genuit 21. liberos ex quibus ſex filij, & quinq; filiæ ad ætatem maturam pervenêre.

Margaretha ob deformitatem oris *Maultaſſin* nominata, nupſit primò *Joanni Henrico, Joannis Regis Bohemiæ* filio, quem poſtea à ſe expulit, & accepit ſecundum *Maritum Ludovium Marchionem Brandeburgicum, Ludovici IV. Cæſaris* & Bavariæ Ducis filium, cui genuit

Meinhardum Principem ſuperioris Bavariæ & Carinthiæ, Comitem Tyrolis, qui obiit ſinè prole.

Tertium maritum accepit *Rudolfum* IV. Ducem Auſtriæ, & Domui Auſtriacæ attulit *Carinthiam, Tyrolim*, & cætera, de quo poſtea.

Armata & metu cincta Regum Electio &c. Nemo libenter cogitur, & neceſſitatem ſibi inferri patitur; minimè omnium, qui libertatem habere ſe putant. Hâc nihil pretioſius, unde *aurea* dicitur. Illam eo tempore *Bohemi* habere ſe gloriabantur. Noxia tamen libertas eſt, quæ legitimos *Reges* oppugnat, ùt factum Patrum memoriâ vidimus; nunc verè cum *Auguſtino* poſſumus dicere: *felix neceſſitas, quæ ad meliora compellit!* quanquam ante tria ſæcula tunc excuſari poterant Ordines, quibus pridem *Fridericus I. & II. Cæſares*, ſi tota ſtirps Regia deficeret eligendi ſibi Regis poteſtatem fecerunt, quod etiam poſtea *aurea bulla* confirmavit *Carolus IV. Imperator*, quam *Bullam* recitavit *Goldaſtus. Albertus* certè *I. Imperator* hoc ipſum tacitè approbâſſe videtur, cùm filium *Rudolfum Bohemis* commendavit; injuſtus enim fuiſſet, imponendo filium, cùm adhuc tres *Wenceslai II. filiæ* viverent, & jus ad Regnum habere viderentur. Neceſſitas ſæpe fit virtus.

Profeſſum Bohemiæ hoſtem &c. Pater, & hoſtis ſimul componi non poſſunt, Princeps autem pater eſt Populi; eo ipſo facto, quòd conſilia ad interitum Patriæ ſuſcepit Princeps, ſi id conſtet omnibus, Pater eſſe deſinit, aut ſaltèm ut deſinat, meretur; quod tamen Populus de Principe judicare nunquam debet.

Primas tulit, quòd Pragæ coràm adeſſet &c. Urget præſentia Turni ait *Virgilius* non vanè: incredibile eſt, quantùm commendationis adjiciat prudenti, & ſuarum rerum ſatagenti Principi! leviter movemur abſentibus. Ac ſinè dubio *Henricus* diſceſſiſſet ſuperior, niſi præſentia *Rudolfi Proceres* permoviſſet. Memini me legere in quodam ingenioſo & prudenti ſcripto *Joachimi Andreæ Comitis Sſlikÿ* (quod edidit, Regna gratè & gratanter acceptanda.

& libris suis adjecit *Goldastus hæreditarium Bohemiæ Regnum* esse demonstrans) refertur in eo, cùm quidam *Princeps Regnum Bohemiæ* ab Ordinibus absens peteret, dixisse *Bohuslaum à Lobkovicz* magnum togâ & sago inter *Proceres* Virum: *Regnum Bohemiæ* hoc saltèm mereri, ut qui id postularent, postulationem suam præsentes, & non absentes proponerent.

Consiliorum alæ prudentia, & celeritas. *Arist. l. 6. Eth. c. 7. & 9. Tacitus l. 4. Annal. Liv. l. 23.*

Prudens Alberti Cæsaris celeritas &c. Prudentia si celeritatem illi addideris, vix unquam fine suo excidet; at plerumque fit, ut etiam felicissima consilia dum differuntur, quodammodo expirent, & exitus lætos non habeant, unde *Aristoteles: citò agenda sunt, quæ consultaveris, tardè verò ac diu consultabis*; quòd si bene consultatum est, alas addet consilio celeritas, rectéque dixit *Tacitus*: *subiti consilijs, eventu felices*; contrà verò *Livius*: *nihil magni discriminis consilijs tam inimicum quàm celeritas*; quæ conciliari facilè possunt, iste enim de celeritate inconsulta, alij de prævisa, & perspectis antè rerum momentis loquuntur.

Pepones aliquot Principes sustulerunt. *In speculo Domûs Austriacæ.*

Anni fructibus intemperantiùs &c. Notat *Birken* multis Principibus peponum esum fatalem fuisse, ùt in *Rudolfo* nostro, in *Alberto Ladislai Regis* nostri Patre, aliísque maximis Imperatoribus probatur; exempla sunt in propatulo.

Ex parvis conjectura de maximis. *Seneca Ep. 7. c. 53.*

Si de futuris conjectura capi potest &c. Multa ex moribus Principum de futuris satis probabiliter conjici possunt: *argumentum morum*, ait *Seneca*, *ex minimis quoque licet capere. Sæpe & incessus, & manus mota, & unum interdum responsum, & relatus ad caput digitus, & flexus oculorum*, multa in futurum ostendit. Narrat alicubi *Quintilianus Areopagitas* damnâsse puerum, qui avium oculos effodiebat, quasi signum esset mentis malæ futuræ, si adolevisset. Vide, quæ suprà dixi de *Juliano Apostata.*

Timor in officio continet etiã Principes.

Sublato æmulo Henricus ad ingenium reversus est &c. Timor etiam Principes in officio continet. Ratio in promtu est: cùm enim suam summam Beatitudinem in Principatu reponant, meritò per æmulos spoliari dignitate timent, maximè si Tyrannidis crimine infamentur. Crudeles enim facta sua ipsi timent, & conscientiam ipsam habent caussam timoris: non enim sperare possunt amorem, qui mille odiorum caussas dederunt; præcipuè si videant quosdam ob virtutem, aliásque dotes à populo amari & æstimari. O quot millia magnorum virorum hic timor sustulit! quot viris maximis exitio fuit? *Nero* quàm diu *Britannicum* viventem timuit, tam diu laudatissimè & clementissimè rexit, ut meritò optimus *Imperator Trajanus* dicere solitus sit: *procul distare cunctos Principes à primo quinquennio Neronis!* tanta specimina bonæ gubernationis edebat! sed, ùt ait *Lipsius* in Notis ad Senecam, *media & finis præcipitârunt*. Idem animadvertunt Scriptores politici in *Tiberio*, quoad *Drusus*, & *Germanicus* vixerunt.

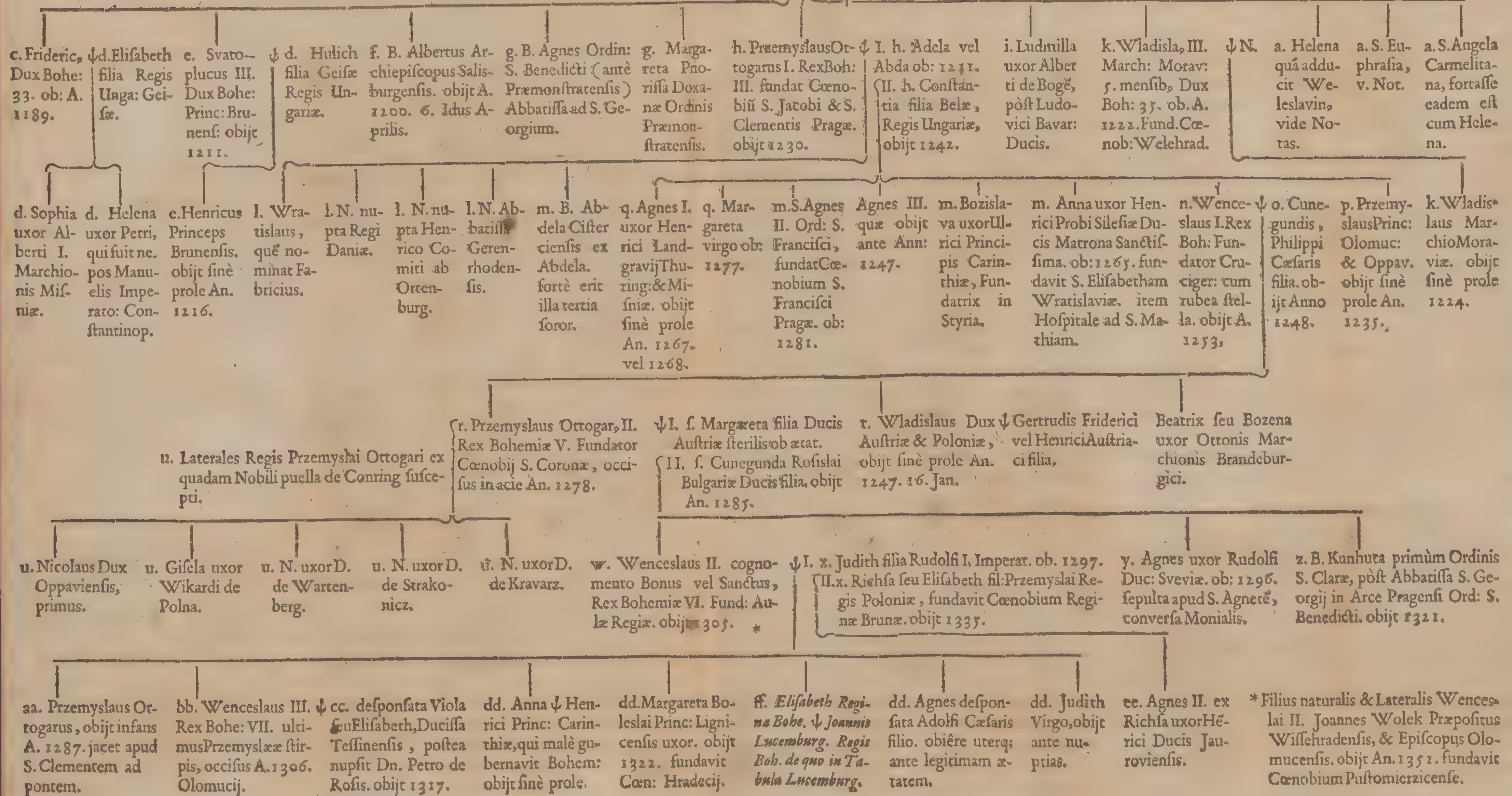
Lipsius in l. 1. de Clement. Senecæ c. 1.

Mercatoria vita dedecet Principem.

Henricus Civitates multabat &c. Mercatoria prorsus fuit hujus Principis vita, quæ vivendi ratio summè Principis honestati repugnat; disputant Politici: *an aliqua natio Imperio gerendo inepta habenda sit?* mihi nullam nominare opus est, quanquam apud eos nominatæ inveniantur; dicere tamen satis est: eos existimare, qui *Mercaturam* fecerunt pro inutilibus, & minimè ad præfecturas gerendas idoneis haberi, præcipuè ubi colligendæ & intervertendæ pecuniæ publicæ datur occasio. Fiscum illi augent, sed sui non obliviscuntur; *lucri bonus odor* illos afflat ubique; ejusmodi turpibus lucris, & deprædationibus populi inhiabat *Princeps Henricus*, & Regium fiscum impingvabat, cum odio apud *Cives*, infamiæ verò nota apud alienos. Sapienter itaque *Plinius* in illo celebri *Panegyrico* ad *Trajanum* pronuntiavit: *mala caussa fisci nunquam est, nisi sub bono Principe.* Contrarium sinè dubio sub malo Principe fieri consectarium est.

TABU-

TABULA V. & ultima Genealogica Ducum & Regum Bohemiæ ex ſtirpe Przemyslæa, à Wladislao II. Rege uſque ad Wenceslaum III. ſuæ ſtirpis ultimum; priores Duces & Reges in Tabulis quatuor ſuprà attuli.

Notæ Historicæ in Tabulam V. Genealogicam.

a. W*Ladislaus* II. de quo plura Capite XXVI.

a. *Gertrudis S. Leopoldi Marchionis Austriæ* filia ex *Agnete Henrici IV.* filia. Genuit plures filias, quarum nomina præter *Agnetem*, *Margaretham & Ludmillam* in Scriptoribus non satis certa sunt. In *Parthenone S. Georgij* in Sacello *S. Annæ* composita est *Virgo Regia* jam nubilis passis capillis excisa ex saxo, cujus nomen omni conatu legere non potui; id modò, *Wladislai Regis* esse filiam literæ marginales in saxo loquuntur. *Helenam* alteram ei tribuit filiam *Weleslavinus*, ac fortassè hæc illa est *Angela* dicta, quam in *Palæstina Carmelitanum* habitum induisse, magni omninò & non aspernandi Scriptores (*Delrio, Possevinus*, & alij, qui etiam ejus opera recensent) tradiderunt. Vide Dissertationem meam de *B. Angela Carmelitana Regis Bohemiæ* filia, quam scripsi rogatu Reverendissimi *Domini Caroli à S. Teresia Slavatæ sui SS. Ordinis Generalis.* Crediderim etiam *S. Ecclesiam*, quæ in Hispania colitur, & Regis *Bohemiæ* filia à maximis *Hispaniæ* Scriptoribus fuisse asseritur, non procul hinc abesse, etsi ultra conjecturam nihil potentius adferre possim. Etsi autem Pragæ in Cœnobio obiisse scribatur *B. Angela* cùm eo tempore nullum *Pragæ Cœnobium Carmelitanum* fuerit, potuit apud *S. Georgium*, vel in alio *Parthenone Sacro* tumulari. Porrò *Gertrudis* virgineum *Cœnobium Doxanæ* fundavit, ibidémque est sepulta. An. 1151. 5. Augusti, ùt habet *Mortuarium* manuscriptum Doxanense, his verbis: *Obijt piæ recordationis Gertrudis Fundatrix nostra, quæ primitias Ordinis nostri in terram hanc introduxit.* De S. Angela Carmelitana filia Regis Bohemiæ

b. *Judith Wladislai* secunda conjux (aliis etiam dicta *Cæcilia*) *Ludovici III. Landgravij Thuringiæ & Hassiæ* filia, cujus mater fuit *Hedvigis Cæsaris Lotharij* filia, quam An. 1153. duxit; pontem Pragensem extruxit. A. 1171. qui postea corruit.

c. *Fridericus* primogenitus *Wladislai*, *Bohemiæ Dux* XXXIII. à *Cæsare Friderico* dejicitur, sed An. 1176. Principatum recuperat, de eo vide Caput 27. obiit An. 1189. vel, ùt alij 1190.

d. *Elisabeth* Regis *Geisæ* filia, soror *Hulichæ Svatopluci* II. uxoris unicam filiam ei tribuit *Weleslavinus Helenam*; at *Fabricius* etiam *Sophiam*, quæ nupta fuerit *Alberto I.* filio *Ottonis Marchionis*, & genuit *Christinam Hermanni Comitis Lodeburgij* uxorem. Apparet (quod etiam sæpe monui) *Genealogias* Principum, & Regum nostrorum ho tempore non esse omnibus numeris absolutas, multáque in ijs filiorum, sed præcipuè filiarum nomina desiderari, ùt etiam queritur *Weleslavinus.* Videat, oro, Lector, quæ in Lib. IV. Miscell: attulimus, ex memoriis *Parthenonis Doxanensis*, & quæ de tribus *Agnetibus* ibidem disputavimus. *Fabricius l. 5 Orig. Sax.* Genealogia Bohemiæ perturbata.

d. *Sophia Alberti I. Marchionis Misniæ* Uxor. Ità *Fabricius* in *Misnicis.* Jam antè de illa egi.

d. *Helena* uxor *Petri Nepotis Manuelis Imperatoris Constantinopolitani*, ùt *Hagecius* & *Dubravius* narrant. Vide, quæ suprà dixi.

e. *Svatoplucus* III. *Princeps Bohemiæ.* Ingenuè fateor *Svatoplucum* II. invenire me non potuisse, & cujus ille filius fuerit nullibi invenisse, quem tamen apud *Pessinam* nominatum invenio, qui addit eum obiisse An. 1211. & fuisse *Principem Brunensem*, & ex conjuge sua *Hulicha* reliquisse *Henricum Principem Brunensem*, qui obiit A. 1216. sinè prole. At *Weleslavinus* ait *Svatoplucum* III. *Bohemiâ* expulsum, obiisse in *Bavaria* in exilio apud *B. Albertum* fratrem suum.

f. *B. Albertus Archiepiscopus Salisburgensis, & Præpositus Mielnicensis in Bohemia*;

cujus vitam Lib. IV. Miscellaneorum descripsi. Obiit 1200. 6. Idus Aprilis.

g. B. *Agnes Benedictina*, antè *Præmonstratensis Doxanæ*, vide Lib. IV. Miscellaneorum.

g. *Margareta Priorissa Doxanæ Ordinis Præmonstratensis*, de qua etiam Lib. IV. Fuit III. numero Priorissa, ùt indicant ejusdem Cœnobij vetustissimæ memoriæ scriptæ. An. 1370.

De Adela vel Abdela Ottogari uxore.

h. *Przemyslaus Ottogarus I. Rex Bohemiæ* III. de eo egimus Capite XXIX. fundavit *Cœnobium Sancti Jacobi FF. Minoribus*, & *Sancti Clementis* pro *Prædicatoribus*. Pragæ obiit *Ottogarus* A. 1230. cum prima conjuge *Abdela Ottonis divitis Marchionis Misniæ* filia, divortium fecit *Innocentio* III. *Papâ* probante, non ob illius sterilitatem, ùt habet *Dubravius*, sed vel ob cognationem, ùt tradunt Cellenses memoriæ, vel ob odium fratris *Diterici*, ùt putat *Weleslavinus*: seu quod memoriæ Budvicenses referunt, quòd antequam nuberet, castitatis voto sese obstrinxisse diceretur, quod etiam habet *Dlugossius*, licèt perperam nepoti id tribuat, quod Avo conveniebat. Obiit *Adela* vel *Abdela* in *Cœnobio Wasserburgensi ad Albim* An. 1211. de ejus filiis ex *Fabricio* dicam postea. Secunda conjux ei fuit *Constantia Belæ* III. Ungariæ Regis filia, *Andreæ* Regis soror, quæ obiit A. 1242. de hac *Mortuarium Doxanense* manuscriptum 3. Decemb. obiit inclytæ memoriæ *Constantia Regina Bohemiæ, Fundatrix Cœnobij Portæ cœli in Austria. Weleslavinus* ponit 13. Decem.

In histor. Pol.

i. *Ludmilla* uxor *Alberti Comitis de Bogen*, ùt ex Boicis Scriptoribus affirmat *Adelzreiter*, eique genuit *Leopoldum, Albertum*, & *Bertholdum*, & viduam accepit *Ludovicus Bavariæ Dux*, ex eâque genuit *Ottonem* hæredem, cujus ortus magna attulit Bavariæ emolumenta. Ingenium hujus Matronæ mirificè laudat, & exemplo mirabili comprobat idem Scriptor.

Adelzr. p. 1. Annal. Boic. l. 23. n. 12. & n. 19.

k. *Wladislaus* III. *Marchio Moraviæ* acceptâ Moraviâ dignitatem Regiam fratri cessit, charissimus subditis Moravis. Fundavit *Cœnobium Welehradense*, de conjuge ejus nihil constat. Obiit An. 1222. relicto filio *Wladislao*, qui obiit sinè prole Anno 1224.

l. *Wratislaus*, & tres sorores. *Fabricius* acuratissimus Scriptor tradidit *Przemyslaum Ottogarum I.* ex *Adela* prima conjuge genuisse *Wratislaum* (de quo in historiis nostris, uti & de ejus tribus sororibus altissimè siletur) item tres filias, quarum una nupta fuerit *Regi Daniæ*, altera *Henrico Comiti Ortenburgio*, tertia *Abbatissa* seu *Antistita Gerenrhodensis*, quæ inter *Divas* ibidem fuerit numerata.

Fabric. l. 5. Orig. Sax. in Ottone divite

m. *Abdela* ex *Abdela* genita fuit, licet alij ex *Constantia* genitam ponant.

m. *Bozislava* uxor *Ulrici Carinthiæ Principis*, quæ genuit *Ulricum* II. isque postea *Carinthiam, Styriam, & Portum Naonis* vendidit *Przemyslao Ottogaro* II. *Regi*.

m. *Anna Henrici Probi* uxor, quæ ei genuit *Wladislaum Archiepiscopum Salisburgensem*, & *Henricum*, & *Boleslaum* filios, obiit 1265.

m. *S. Agnes Virgo*. Ejus vitam scripsi in Lib. IV. Miscell.

n. *Wenceslaus* I. *Rex Bohemiæ* IV. vide Caput XXX. regnare cœpit An. 1228. vivente adhuc patre coronatus cum *Cunegunde* uxore sua. *Bellicosus Princeps Austriam* incipiendo à *Cremsio* usque in *Ungariam* perpopulatus, *Fridericum Austriacum* fugavit; *Tartaros Moraviâ* expulit, filium *Przemyslaum Ottogarum* II. contumacem domuit, & captivum clausit. Obiit 1253. in Octobri, apud S. *Franciscum* (quod *Virgineum Cœnobium*, uti etiam *Crucigerorum* ad pontem cum *Hospitali* cum sorore sua sanctissima *Agnete* fundaverat) humatus.

o. *Cunegundis Philippi Cæsaris* filia. Alij imperitè vocant eam *Hildam*, filiam *Theodorici Comitis de Wettin*. obiit 1248.

p. *Przemyslaus Princeps Olomucensis & Oppaviensis*, natus ex *Constantia* A. 1208.

ad-

adhæsit *Friderico Duci Austriæ* adversùs fratrem. Rejectus in *Ungariam, Regis Belæ* IV. interventu fratri conciliatus obiit A. 1235. sinè prole.

q. *Agnes Przemyslai Ottogari* I. filia, *Wenceslai I. Regis* soror, hanc ego I. *Agnetem* suspicor fuisse, quæ à *Fabricio* ponitur conjux *Henrici Landgravij Thuringiæ*, & *Marchionis Misniæ*, quæ obiit sinè prole A. 1267. ùt *Fabricius* Lib. 6. Originum Saxon. citans pro se *Siffridum Misnensem Presbyterum*, & *Annales Thuringiæ*.

q. Habuit idem *Ottogarus* filiam *Margaretham*, sed ex quo conjugio ignoratur; id apertè testatur lapis sepulchralis in *Ecclesia Monialium S. Agnetis* ante altare majus, in quo incisa leguntur hæc verba paucula: *Margarita filia Ottogari Bohemiæ Regis An. Dom. 1277. 9. Calend. Septemb.* item habuit tres filias ejusdem nominis *Agnetes* (ùt probavi Lib. IV. Miscell. in Bohemia sancta) de S. *Agnete Virgine* ad S. *Claram* nemo dubitat; habuit etiam Agnetem, quam accepit in uxorem *Henricus I. Saxoniæ Dux*, quæ obiit 1268. ùt habet Fabricius. Et tertiam Agnetem, quæ obiit ante annum 1247. ùt ex publicis Tabulis idem ostendit. *23. Augusti.* *Fabr. L. 2. in Misnicis Supplem. Coron.*

r. *Przemyslaus Ottogarus* II. *Bohemiæ Rex V.* regnare cœpit 1253. *Prutenos* idololatras cruce assumtâ ad *Christum* armis convertit, ibíque multas Urbes condidit, & *Prussiam Crucigeris Prutenis* donavit, *Bavariam* vastavit; *Egram Duci Bavaro* eripuit; *Belam IV. Ungariæ Regem* ad *Moravam* flumen superavit; *Posonium* cepit; malo consilio *Imperium Romanum* oblatum rejecit; *Cœnobium S. Coronæ* fundavit, item Ossecense. Proditione suorum, ac præcipuè *Milotæ de Diedicz* Rosensis adversùs *Rudolfum* I. fortissimè pugnans cecidit. A. 1278.

s. Uxor I. *Przemyslai Margareta Friderici* ultimi, *Austriæ Ducis* soror; cùm nupsit provectæ ætatis fuit, & vidua *Henrici* VI. Regis Romanorum, ùt habet *Bappenheim*, virilis animi mulier, de qua narrat *Silvius*: quod cùm ei svaderent Amici, ut vel *Bavarum*, vel *Ungarum* (qui duo, postquam virilis *Austriæ Ducum* proles defecisset, Provinciam miserè vastabant) virum acciperet, qui alterius injurias propulsaret, responderit: *Non faciam, neque ulli hosti nubam, sed tertium potiùs vocabo, qui meo conjugio ditatus, Bavaris & Ungaris vicem reddet*; quod abundè præstitit *Ottogarus*; eam tamen utpote senectute sterilem *Ottogarus* repudiavit, dissolvente matrimonium *Legato Apostolico, & Archiepiscopo Moguntino*; sed repudiatæ non restituit Austriam, postea superinduxit *Cunegundem Bulgaram Rosislai Ducis* filiam, *Belæ Regis Ungariæ* neptem, cujus proles vide in Tabula Genealogica. Hæc post maritum occisum *Zavissij Rosensis* amore capta, filium ei genuit *Joannem Melitensium in Bohemia Priorem*; sed apertissimè docet *Eberhardus*, duos filios ex ea genuisse *Zavissium*, quos è Bohemia *Rex Wenceslaus* filius ejecerit. Obiit *Cunegundis* A. 1285. sepulta in Cœnobio S. Francisci. Margaretæ Austriacæ magnanimitas. *Bappenh. in Chronico Australi.* *M. S. Cuttenense.* *Eberhard. in Annal.*

t. *Wladislaus Przemyslai* Regis frater, primùm Dux Austriæ, pòst etiam Poloniæ mirabili morte, cùm satìs irreligiosè de rebus divinis, quas non intelligebat, loqueretur; muscâ os ejus subeunte, & suffocante sublatus A. 1247. de ejus conjuge Gertrude vide Pessinam Lib. 3. c. 6. quæ mortuo Wladislao duxit Hermannum Marchionem Badensem, unde Fridericus natus, Neapoli cum Conradino capite plexus A. 1269.

t. *Beatrix* uxor *Ottonis Marchionis Brandeburgici*, filium reliquit itidem Ottonem, qui in Prussia militavit cum Ottogaro, & filiam, quam Przemyslaus velut neptem suam Stephano Regi Ungariæ dedit in conjugem. A. 1264. *Stero* ait eam datam Belæ juniori Regi Ungariæ.

u. Habuit *Przemyslaus Rex* illegitimas proles, quinque susceptas ex Austriaca puella, stirpe Dominorum de *Conring*, cùm enim *Przemyslaus Margaretæ* conjugi sterilitatem, illa vicissim marito impotentiam objectaret, ad certamen ventum est Ottogari Regis proles illegitimæ.

Rege Sponsione certante, si sibi puellam ex *Gynecæo* traderet, se quotannis prolem ex ea susscepturum; permisit Margareta, & has Przemyslaus proles ex ea suscepit. *Nicolaus Dux Oppaviensis I.* nam pater *Oppaviensem Regionem à Moravia* tum primùm divisam cum titulo Ducis ei contulit; qui postea Wenceslao Rege fratre cogente Ducatum illum Coronæ Bohemiæ in perpetuum subjecit. *Gisela Wikardi de Polna* uxor apud Weleslavinum à prudentia & consiliorum promptitudine supra modum commendatur. Aliarum trium, quas desponsavit *Wartenbergico*, *Strakonicio*, *Kravarzio* Proceribus nomina invenire non potui. Notandum: omnibus hisce suis spuriis Nicolao, & filiabus Ottogarum impetrâsse Jura natalium ab Alexandro Pontifice, ùt ex Alexandri Papæ literis Raynaldus ostendit. *In Annal. Eccl. ad An. 1260.*

w. *Wenceslaus II. Ottogari* filius *Ottonis Brandeburgici* tutelæ commissus, etiam captivitatem à Tutore pertulit. Rex coronatus cùm prudentissimè se gereret, etiam Poloniæ Regnum adeptus est, ibíque coronatus, multa castra & Urbes vel condidit, vel munivit. Vide Caput 32. Ungariæ Coronam in filium transtulit, at Procerum fluxâ fide cognitâ filium domum recepit. *Albertum Austriacum Cæsarem* iniqua postulantem Bohemiâ ejecit. Fuit Rex vitæ prorsus sanctæ, sepultus est in Aula Regia A. 1305. quod Cœnobium amplissimè fundavit. Mirum est, quod de eo tradit *Benessius Canonicus Pragensis nunquam didicisse literas, & ignorâsse scripturas.* *Benes. lib. I. Chron.*

x. *Judith Wenceslai* II. uxor, *Rudolfi I. Imperatoris* filia, quæ post mariti Regis, & suam coronationem paucis diebus decessit, A. 1297. relictis sex vivis prolibus, ùt vides in Tabula. Altera conjux *Richsa*, de qua *Siffridus: Wenceslaus*, ait *duxit filiam Regis de Kalis, sibíque Regnum Kalis, & Regnum Crocoviæ subjugavit;* eodem modo loquitur Benessius vocans Elisabeth, sea Richsam Regis Kalisiensis filiam. Fuit filia Przemyslai Regis Poloniæ, fundavit Monasterium Monialium Regium Brunæ, genuit marito unicam filiam Agnetem. Secundò nupsit Rudolfo Austriaco Regi Bohemiæ, & vidua diu fuit superstes, appellata *Regina Hradecensis*, quòd ibi continenter habitârit. Construxit eadem Elisabeth duorum Regum relicta vidua in sacrario Ecclesiæ Pragensis (ubi maritus Rudolfus conditus est) altare perelegans, & Regiis opibus ditavit. Obiit A. 1335. Brunam devecta ad Parthenonem, quem opulentissimè fundavit. *Siffrid. l. I. Epit.* *Benes. l. I. Chron.*

y. *Agnes Wenceslai* II. soror, *Rudolfo* II. *Duci Sueviæ* filio *Rudolfi I. Cæsaris* nupta; conjux ejus Rudolfus Pragæ obiit, & tumulatus est An. 1290. quæ genuit ei Joannem Ducem Sueviæ, qui Patruum suum Cæsarem Albertum I. nefariè occidit. Fuit mulier cordata, & dominationis avida, obiit A. 1296. 17. Maij, jacet ad Salvatorem Pragæ in Parthenone S. Claræ, utpotè soror ejusdem instituti, à quatuor Episcopis ad tumulum deportata. ità locus sepulchri.

z. B. *Kunhuta* vel *Cunegundis* cum quatuordecim Virginibus summo genere natis ingressa est Monasterium S. Claræ, dictum aliàs S. Francisci, vel S. Salvatoris A. 1278. post annos duodecim fratre sinè dubio Authore, translata ad S. Georgium Cœnobio præficitur, vixit sanctissimè, vide Lib. IV. Miscell. obiit An. 1231. ùt habet Benessius. *Idem l. 2.*

a a. *Przemyslaus Ottogarus Wenceslai II. Regis* filius primogenitus natus est An. 1287. anno nondum expleto die S. Elisabeth mortuus. Weleslavinus putat eum ad S. Vitum sepultum, alij ad S. Agnetem, ego superiore anno dum lapides sepulchrales apud S. Clementem perlustro, remotis templi sedibus ad murum meridionalem inveni lapidem, qui apertè testatur Przemyslaum Ottogarum Wenceslai II. Regis filium infantem ibi jacere.

b b. *Wenceslaus* III. *Rex Bohemiæ* VII. ex Przemyslæa gente ultimus 19. ætatis anno ineunte Patri successit. Triennio Rex Ungariæ fuit, sed Regno renunciavit; dum

dùm adversùs *Loktekum* in Poloniam tendit, tribus vulneribus Olomucij confossus est An. 1306. defecit in eo stirps Regia Przemyslæa, quæ Bohemiam laudatissimè rexit, ipsa etiam ex Bohemia. Dissolutissimis moribus juvenem hunc Regium fuisse, habent eorum temporum Sciptores: Franciscus & Benesius. Jacuit sepultus Olomucij longo tempore. Elisabeth soror eum ad sepulchra Regum in Aulam Regiam devexit A. 1326.

c c. *Viola* desponsata *Wenceslao* III. *Meczislai* vel *Mezkonis Tiessinensis Ducis* filia, quam duxit 1305. postea nupsit *Domino Petro à Rosis*, & obiit 1317.

d d. *Anna* uxor *Henrici Principis Carinthiæ*, senior fuit sorore suâ Elisabetha, utì & Margaretâ. obiit absque liberis.

d d. *Margareta* uxor *Boleslai Lignicensis Principis.* obiit *Regino Hradecij* in puerperio A. 1322. duos filios suo conjugi Bolkoni Duci Lignicensi genuit, Wenceslaum, & Ludovicum, sepulta in Aula Regia. *Beness. l. 1. Chron.*

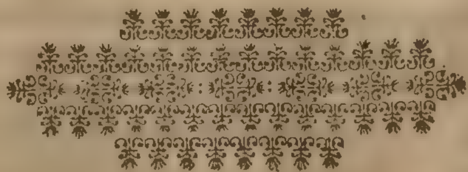
d d. *Agnes* eodem partu cum Wenceslao III. genita est, sed ante nuptias extincta, ùt dixi. *Idem ibidem.*

d d. *Judith* A. 1297. sex hebdomadis post Judithæ novercæ mortem & ipsa decessit; vocatur etiam *Guta.* Desponsa fuit *Gentili Vrsino Romano*, quas nuptias conciliavit Alexius quidam, Wenceslai II. Regis Sacellanus, qui postea Romæ à proprio servo dicitur interfectus. Porrò Judith jacet sepulta in Ecclesia S. Agnetis ante altare majus, cum hac simplici inscriptione: *Guta* filia Wenceslai VI. Regis Bohemiæ.

e e. *Agnes* II. *Richsa* quò devenerit diu quæsivi; inveni tandem in Benessio eam copulatam Henrico Duci Jauroviensi.

✝ *Joannes Wolek* (de quo multa in Epitome nostra) fuit *Præpositus Wissehradensis*, postea *Episcopus Olomucensis.* A. 1333. Fundavit Virgineum Cœnobium in *Pustomirz*, cujus Cœnobij Archivum indicibus comprehensum, quod miro modo in manus meas devenit, alio in loco recitabo. *Paprocius* in hoc Cœnobium Virgines S. Dominici primùm inductas esse scripsit, quæ postea permissu sedis Apostolicæ Cisterciense institutum sint amplexæ. Multa hunc Joannem à Rege Joanne pati contigit, quæ Benessius & Fabricius retulerunt, sicut etiam in Misniam Regis iram timens profugere coactus sit; receptus est in gratiam innocentiâ viri compertâ summéque amatus à Rege, & intimus ejus consiliis cum titulo fuit. Præter *Pustomiriense* (quod Benessius ait esse Ordinis S. Benedicti) idem tradit fundâsse aliud Cœnobium Virginibus Benedictinis Pragæ, dictum ad Misericordias Domini, sed Archivum ejus Cœnobij, quod inter manus meas fuit, Fundatorem habet alium, scilicet: *Franciscum Rokiczanerum.* obiit Wolek An. 1351. 5. Julij, sepultus *Pustomirij.* *Cœnobium in Pustomitz* *Beness. l. 1. ad A. 1322. Fabric. in Misnicis.*

f f. Hac igitur vetustissimâ, & subjectis populis semper amatâ stirpe Przemyslæâ in masculis omnibus extinctâ Elisabeth Wenceslai II. filia, & Wenceslai III. soror, *Joanni Lucenburgico*, *Henrici VII. Imperatoris* filio desponsatur, eique Regnum Bohemiæ affert pro dote, ùt in sequentibus dicetur.

MI-

MISCELLANEORUM HISTORICORUM DECADIS PRIMÆ
LIBER VII. SECTIO II.
Reges Bohemiæ ex Familia Lucemburgica.
CAPUT I.
Joannes Rex Bohemiæ Octavus.

Joannes Rex volaticus.

LEgimus in Fabulis *Inconstantiam* cœlo pulsam venisse in terras, & cùm in officinam pictoris intrâsset effigiem suam pingi jussisse, quod nemo pictorum præstare potuerit, cùm illa modò gibbosa, modò recta, modò crassa, modò tenuis, modò deformis, modò venusta appareret, & in horas, & vultum, & statum corporis, & ipsas, quas induta erat vestes, mutaret, aliásque deinde atque alias assumeret; idem profectò vitam Regis Joannis describentibus Historicis contigisse videmus: liberalem, parcum, justum, injustum, religiosum, æquè irreligiosum, Regnorum suorum amantem, sæpè oppressorem, difficilem, facilem, & tractabilem, commendant perinde ac vituperant, atq; exemplis manifestis allatis approbant, ut non existimem Regem magìs maculosum, ac varium dissimilémque sui *Bohemiam* habuisse. Sed ordinem temporum tenere satiùs est, quàm præverti, & postrema primis permiscere & confundere.

Legatio quam Regni *Primas Joannes Episcopus Pragensis*, & primæ dignitatis Proceres, (ùt paulò antè narraveram *Sect. 1. C. 34.*) adornârunt, apud *Henricum VII. Cæsarem*, agente potissimùm *Petro Aichspaldio Moguntino Archiepiscopo*, gratanter suscepta est: *Regia Virgo Elisabeth* A. 1310. *Wenceslai* II. *Regis* filia, filio *Henrici Lucemburgici* octodecennis quatuor- *Spiræ.* decenni

decenni deſpondetur; miſſus cum copiis Germanorum *Joannes* Adoleſcens, exercitui *Bohemorum*, quem ductabat *Henricus de Lippa* conjungitur; felix Regno auſpicium *Plſnenſes* dedêre, qui patefactis portis Regem ſuum primi agnovere; eâ gratiâ *Joannes Plſnenſibus* deditiſſimus, ſuam effigiem armatam clypeo Urbis adjecit, in urbica porta ſtantis, ut indicaret ſe per hanc Urbem ad *Regnum Bohemiæ* aditum habuiſſe; quo beneficio ornata *Plſnenſis* Civitas, ab eo tempore ſemper in fide Regum, vel cum extremi exitij periculo, permanſit. Itum longiùs in *Bohemiam*, & quia Patrij homines *Joannem* comitabantur, proclivia & aperta nullo repugnante inventa ſunt omnia, *Praga* ſola, quam *Henricus Carinthus* inſidebat, timorem faciebat; eam iniquiſſimo Anni tempore, mediâ hyeme ſcilicet, oppugnare *Joannes* non poterat, ſed odium tyranni in populo eò uſque excreverat, ut omnes ad *Joannem Pragam* admittendum operam conferre certatim optarent: primi *Laniones* (unde illis *Leonis* ſecurim vibrantis clypeus) exſectis portis, *Cives* & Senatus ſigno ex *Curia Teinenſi* campanâ dato, *Henrico Lippæo* ſtricto enſe aciem Regis præcedente (quo merito Lippæis dum ea heroica ſtirps ſupereſſet, enſis ante Regem ferendi, & *Mareſcalli* collata dignitas) & pacem inclamante, occurrentibus admiſſus *Pragam* Rex, & *Henricus*, nî perire mallet, extruſus A. 1311. Reges *Joannes & Elisabeth in Baſilica S. Viti à Petro Moguntino* maximo apparatu coronantur; trecenta hoſpitum millia interfuiſſe coronationi *Trithemius* ſcribit; Regium Epulum apud *S. Iacobum in Cœnobio* apparatum; aurea ſella gemmis pretioſiſſimis tota collucens, *Petro Coronatori* donata, quæ avorum adhuc memoria *Moguntiæ* monſtrabatur, *S. Martini* appellata: brevì apparuit quò Regem parvulum ſua indoles invitaret: ipſo Anno coronationis cum exercitu *Ioannes Moraviam* ingreditur, & in comitatu *Ioannis Epiſcopi* exercitum ducentis prædones, quorum ingens apud *Moravos* erat numerus, qui caſtris opportunis locis conſtructis, itinera omnia infeſta tenebant, atque etiam oppida & Civitates incautas obruebant, & rebus omnibus exſpoliabant, aggreſſus, nullâ Nobilitatis habitâ ratione, cùm ipſi nullam priùs Majorum ſuorum habuiſſent, partim capite mulctavit, partim patibulis affixit, partim in exemplum rotis confregit. Ità quies Provinciæ reddita, & nidi latronum dejecti. *Ungari* etiam cùm omnis licentia nullo prohibente, tolerarctur, ex *Moravia* prædas agebant, quos egregiè ultus eſt *Ioannes*, cúmq; occurrere auſi eſſent, fugavit. Summam *Ioannes* à populo inivit gratiam, à facilitate, & ubicunque deprehenderetur, in plateis, in curiis, in portis, judicium daret, & quod judicatum erat, protinus exequeretur, ſed illud odioſum omnibus, quòd exterorum conſiliis & operâ plurimùm teneretur;

A. 1311.

Plſna & Praga Joannem admittit.

Chron. Aulæ Regiæ.

Lanionum clypeus unde?

5. Febr.

Joannes Rex coronatur.

A. 1311. in Majo.

A. 1315.

Franc. in Chronico.

Epit. l. 3 c. 17

Joannis Regis vitia & virtutes.

retur; quod tamen postea monitus omisit; neque minùs illud displicebat, quòd Regionibus avarissimos *Præfectos*, & sibi similes imponeret, qui nullo juris & æqui discrimine sacra & profana juxta haberent (inter eos detestantur ejus ævi Scriptores, & nominant *Vdalricum Phlug*, quē *Bohemiæ* præfecerat) fortasse ut deterrimâ comparatione Regis avaritia collata cum harpyis illis minor & excusatior appareret: nam intolerabilibus tributis *Bohemiam* exsugebat Rex, ísque *Bernarum* dedit initium, ùt in ejus ævi Scriptoribus legimus, ante Regem Joannem enim *Germanicarum Provinciarum* more certas summas ex fundis dependebant subditi, & glebæ adstricti rustici certa quotannis servitia præstabant Dominis, & ad plura eos adigere fas non erat. Primus *Joannes* majores summas ab Ordinibus Regni petere ausus incertam fecit tributorum pensionem: sed illud prorsus Regem suis exosum & detestabilem reddebat, quòd nationis *Bohemicæ* odium profiteretur, quod professum odium *Regina Elizabeth* ferre æquo animo non poterat, ideóque sæpius à marito discedens bellum ei movit, & egregiis Ducibus usa, sæpius Regis copias profligavit, donec denique ætate, & usu rerum odia subditorum poneret, vel cautiùs tegere & dissimulare disceret. Post hæc *Joannes Rex* per Provincias & Regna volitare cœpit. Jam in *Gallia* apud Reges, in hastiludiis, & Avenione apud Pontifices in consiliis jam in *Italia*, in *Bavaria*, in *Polonia* bella gerebat secundissimo *Marte*, *Rex* idem & miles nihílque gloriosius esse putabat, quàm ubicunque implorabatur accurrere. Circumferebatur illo ævo de Rege Joanne omnium ore jactatum proverbium: *Sinè Rege Bohemiæ nemo potest vivere: Austriacos* sæpenumero cecîdit, & captum in prælio *Friderici Austriaci* fratrem, *Henricum* nomine, in *Krzivoklad Arce* triennio detinuit, donec triginta millia aureorum numeraret, *Znoimam* Urbem, tum Procerem *Bohemorum* obligationes quasdam (quas hìc recitare nolo) restitueret. *Prussiam*, per mediam Poloniam hostilem Provinciam iterum iterúmque penetrans, Prussis cæsis, tria millia *Ethnicorum Christo* nomen dare coëgit. Prælia hujus Regis longum est referre, in quibus semper victor, & sui similis fuit: id est temeritati proximus, quàm diu oculorum usu non caruit, quorum alterum in *Litvania* cœlo nebuloso & frigido, alterum in hastiludio læsus amisit. A. 1346. 7. Cal. Sept. cùm *Philippus VI. Galliarum Rex* cum *Anglis* bellum gereret, confestim eò properans ad *Cressiacum* commisso cruentissimo prælio desperatâ jam victoriâ, ex acie educi se minimè ferens, in medios hostes cæcus, & oculis & animo incurrens cecidit. Gloriosissimus Princeps, si Regem se esse non privatum meminisset, plura de tanto Principe scribere non vacat: nam *Annales* heroica ejus facta implerent, quæ passim in Scriptoribus vetu-

[Margin notes: Joannes Rex acerrimè tributa exigit. — Fr. L. cit. — A. 1323. — A. 1330. — Joannis Regis militaris vita. — A. 1329. — A. 1335. — Ejus mors.]

vetuſtis commendantur & leguntur, nos quoque in Epitome lectiora attulimus: Regnum *Bohemiæ* auxit, *Luſatiâ* ſuperiore armis, Sileſiæ magnâ parte contractibus pacatis adjunctâ, quæ tamen omnia merita obruerentur, niſi *Patrem Patriæ Carolum IV.* genuiſſet. Illud præclarum & immortale penè prætereieram *Ioannis Regis* opus: quòd ad finiendas litium telas & firmandas Dominorum poſſeſſiones Tabularium *Regni Bohemiæ* primus confici juſſit, in quo ejus Præfecti omnes emtiones, & alienationes bonorum fide publicâ annotarent, quo labore nihil eſſe præſtabilius, hodiéque experitur *Bohemia*, gratulanturque poſſeſſores ſecurè & tutè ditionibus ſuis ſe gaudere. Idem *Rex* ſupremò *Burgravio Pragenſi*, ut munus illud ornaret, certas quaſdam villas, & Civitates attribuit, quibus etiamnum *Burgravij* fruuntur. Religioni & in ſacris ſplendori, etſi non multum tribueret (unde ſtatuas Apoſtolorum argenteas hominis magnitudine à *Carolo* filio *Pragenſi Eccleſiæ* datas ad ſeſe domum attraxit) tamen Fidei Catholicæ puritatem & ſinceritatem colebat, promovebat, ſummóque ſtudio tuebatur, conſtat *Dulcinianos* hæreticos, qui ex *Germania* advenerant A 1318. quatuordecim viros & fæminas in publico foro Pragæ novo ad eam diem *Bohemis* ſpectaculo (qui nullam hactenus hæreſim noverant) concremâſſe, ſed *Wratislaviæ* (ùt dixi in Epitome) illam in ſacris diligentiam non oſtendit, ac parum aberat, nè nova exoreretur hæreſis, quæ Eccleſiaſticum ordinem bonis omnibus everti poſſe, & impunè ſpoliari doceret. Regnavit annis 36. vixit annis 50.

Privilegia Reg: Boh.

A. 1337.

Joannis Regis in Bohemiam merita.

Notæ in Caput I.

Ante omnia quæret Lector: quid ſit, quòd *Joannem* numero *Octavum Regem* poſuerim, quibuſdam *decimum* ponentibus; hunc nodum jam ſuperiori *Sectione*, Capite ultimo diſſolvi: nam qui *Regem Joannem X.* ponunt, numerant VIII. & IX. *Reges Rudolfum* cognomento *Mutem*, & *Henricum Carinthum*, quos plerique rejiciunt, quòd neuter coronatus, alter tantùm non intruſus, alter authoritate Cæſareâ jure ſuo, ſi quod habuerat, privatus, nunquam ab omnibus *Bohemiæ* Ordinibus (quod tum requirebatur) approbati & acceptati fuêre; ſed iſtud ego pro leviſſimo duco, per me *Joannes Rex X.* aut VIII. appelletur licet: de re conſtat inter omnes, de nomine & numero quæſtio cùm explicatur, evaneſcit.

Chronologia Regum noſtrorum partialis.

Inconſtantem vitam Joannis deſcribere &c. Quòd hic de *Inconſtantiæ* imagine memoraveram, idem de Luna, à matre ſua veſtes ſibi congruas poſtulante *Plutarchus* commemorat. Hæc morum Inconſtantia omnem quidem hominum ſtatum, ſed maximè Regium dedecet, Reges enim ſupremum mundi *Rectorem & Regem*, quoad licet imitatione exprimant, oportet, qui nunquam mutatur, ac veriſſimè in ſacris literis gloriatur, *ego Dominus & non mutor*, cujus promiſſa æterna ſunt, & omnes voces oracula; unde etiam veteri Bohemorum & ſapienti proverbio dicimus: Kralowſka ſlowa negdau najpatek/ id eſt: *verba Regum nullum fallunt.* Rex mutans,

Plut. Lib. de conviv. 7. Sapient.

In Rege ſummè vituperatur decretorum in conſtantia.

tans, quod constituerat, aut ostendit se antea rerum momenta non pervidisse, aut difficultate aliquâ non posse ad executionem consilij sui pertendere, aut se ab aliis dependere; quorum primum in prudentiam peccatum, alterum impotentiam virium arguit, tertium sui Juris non esse Principem demonstrat, & perit illud, quod uni Principi convenire Veteres dicebant: *quòd nunquam cogitur.* Quòd si ad *Inconstantiam* volatica Regis vita, qualis *Joannis* Regis fuit, accesserit; tum nullam solidam gloriam ex illis cursibus consequetur, non magìs ac venti, quorum perinde ùt origo, ità furiosa progressio, & finis ignoratur.

Quænam sint felicia auspicia.

Regno auspicium Plsnenses dedère &c. Quædam auspicia superstitiosè, quædam prudenter in negotiis observantur: stultissima fuit in Romanis, quanquam prudentissima gente, auspiciorum cura: quid enim *aves* in negotiis futuris promittere poterant? quid *exta, & viscerum profectiones, fibrarum inspectiones, fissorum partitiones*? & tamen his ad insaniam deditus fuit ingeniosus *Imperator Julianus*, aliíque ante eum longo ordine *Consules, Magistratus, Imperatores Romani*, hoc igitur damnamus in totum. At illa auspicia, quæ negotij & rei gerendæ principium prosperum ac felix continent, laudantur; quòd scilicet negotij partes primæ sint; & felix initium datum, felicem quoque exitum utcunque promittere videatur, unde illud: *dimidium facti, qui bene cæpit, habet.* Mihi auspicium lætum est: ex: gr: felicis prælij, cùm primus in hostem accessus, primúsque pedatus prospere cedit; cùm in Urbis obsidione ad portas Urbis necquicquam prohibentibus hostibus stationem figimus; cùm in consiliorum tractatione prima, quæ objici ab adversa parte possunt, decutimus, & vana esse ostendimus &c. Hoc auspiciorum genus nunquam contemnendum, & solicitè à Regibus, eorúmque Ministris quærendum est.

Præmia factis respondere debent.

Henrico Lippæo stricto ense &c. Pænis & præmijs contineri Rempublicam scitum est Politicorum; *pænæ* quia odiosæ sunt, celeriter finiendæ, *præmia* per intervalla distribuenda; jucundissimum est præmij genus, in eo ipso negotio, in quo virtus declarata est, præmiari: ùt hic *Henricus*, qui primus stricto ense Pragam ingressus est, strictum ensem ante Regem, quod *Marescalli* munus est, portaret; hoc præmio tota posteritas honoratur, & memoriam virtutis suorum Majorum, & benignitatis Regiæ conservat. Præclarè *Joannes* Rex auream sellam *Petro Coronatori* donavit, quid enim à Rege, quàm aurum poterat expectari? dignitatem addere viro non poterat, pecuniâ initio Regni sui non abundabat, ergo tale donum elegit Rex, quod pretium haberet, & si quid pretio deesset, artificij novitas compensaret. Artefacta enim mirum in modum pretia rerum augent, & donis sunt aptissima.

Prudentes sæpe divinant Infallibiliter.

Brevì apparuit, quò Regem parvulum indoles invitaret &c. Futura ex præsentibus prævident sapientes, & raò falluntur, cùm interim vaticinia & prophetiæ ùt nunc dicuntur (quibus nonnulli ad insaniam tenentur hoc sæculo) incertæ sint, cùm nesciatur, an à divino spiritu processerint, an omninò dictæ sint aliquando. Ferè certiores sunt prædictiones prudentum, imò & conjecturæ, quæ ex natura & indole singulorum petuntur, ùt in *Joanne* Rege apparuit, qui quantus bello futurus esset, vel quatuordecennis indole Regiâ ducente significavit. Ità videmus pueros minimos ad bella natos *Martem* spirare, & ludos sibi ex coætaneis militariter facere, acies parvas ducere, tympana imitari, turmas ordinare &c. Religiosos contrà & divinis rebus addicendos supplicationes adornare, cantare usitato in templis more, sacris operari &c. De his puerorum ominosis lusibus, & quàm iis maximæ res sæpe præsignificentur, plurima congerit exempla *M. Ant. Muretus*, exemplò *Divi Athanasij Synpædas* baptizantis (quem validum fuisse baptismum docuerunt sanctissimi Præsules) *S. Ambrosij*, & cæterorum lusus; & in re militari *Cyri Persarum Monarchæ*; *Severi Imperatoris &c.* quas significationes adducit & probat *Possevinus* noster in libro

Pueri dant significationem futurorum.

Lib. 13. var. Lect. c. 9.

libro elegantiſſimo, quem de *Cultura Ingeniorum* ſcripſit, adducítque *Andream Veſalium, Anatomiæ* ſæculo priore *Principem Caroli V. Cæſ.* poſtea *Medicum*, qui puer etiamnum ranas, & quodcunque animalculum nanciſcebatur, diſſecabat, ut cor, pulmones, & cætera vitalia inſpiceret, atque ità Anatomiæ ſuæ divinis operibus præludebat. Ità ſi parva licet componere magnis, indoles Regia etiam in Adoleſcente *Joanne* ſignificationem præbuit futurorum. *L. I. c. 19.*

Latronum nidi dejecti &c. Boni Principes implacabiliter latronibus iraſcuntur, cùm enim Juſtitiam in Regnis ſuis florere deſiderent, publica latrocinia juſtitiæ vim maximam faciunt, & Regem imbellem demonſtrant; deinde Regna ſua pacata, & minimè nutantia habere votum eſt Regum, ut ſecurè & ſinè timore regnent, poteſt autem ejuſmodi ſcintilla magnum excitare incendium, ſi, qui novas res moliuntur, paratum à latronibus auxilium habeant, ad motus concitandos, captâ præcipuè unâ vel alterâ Urbe; hinc ſeditio Populi, vel etiam rebellio facilè orietur. Mirè deprædicat *Æneas Silvius in Parallelis Jacobum Marchionem Badenſem*, qui ubi latrocinium in ſua ditione commiſſum audiebat, ſtatim vocatis ijs, qui damno affecti erant, tantùm eos ex fiſco ſuo accipere juſſit, quanti ea eſſe quæ amiſerant, jurejurando affirmâſſent. Exinde latrones inſecutus apprehenſos in rotam & furcam agebat. *Patris veſtigia*, addit Silvius, *Carolus Nobiliſſimus adoleſcens ſequitur, cui nupta eſt Catharina ſoror Friderici Cæſaris.* Hæc Silvius.

Cur boni Principes latrones inplacabiliter perſequantur?

In vita Alphonſi Mag. l. 4. n. 7.

In portis Rex judicium dabat &c. Diſcedunt in diverſa Politici: aliqui Regem quodammodo inviſibilem eſſe volunt, juxta illud *Taciti: major ex remoto reverentia*, quod in Turcarum Imperio, atque etiam alibi terrarum ſervari dicitur. *Sinarum Imperatorem* audientiam dantem deſcribens *Draudius* ait eum Legatorum audiendorum cauſsâ ingentem ſerpentem, qui cubiculi cujuſdam capacitatem habet, ingredi cum ſex Proceribus, in cujus ſerpentis pectore feneſtella eſt vitro obducta, ut ipſe loquentes Legatos videat & audiat, ſed à nemine videatur; at meliores Politici docent ad firmitatem & ſecuritatem Imperij multùm intereſſe, ſæpe in anno Principem à ſuis videri: totus in hoc argumento *S. Syneſij ad Arcadium Imperatorem* Liber divinus conſumitur. Inter cætera: *ô Reges ſeverior illa gravitas, quæ facit ut Aulâ clauſi pauciſſima & audiatis, & videatis, facit etiam, ut vitam haud diſſimilem Marino Pulmoni agatis!* & alibi: *Solem hactenus nemo deſpexit, quanquam quid eſt, quod frequentiùs videatur?* & plura in eam ſententiam, præcipuè verò ſpectabiles ſe facere Reges oportet, cùm aliquod beneficentiæ aut juſtitiæ adminiſtrandæ, & juris dicundi ſpecimen præbent. Mille exemplis probare poſſum, Reges optimos pro portis Urbium, Curiarum, Templorum, & Operum Publicorum, in viis & compitis jus dixiſſe, ſvadétque *Juſtus Lipſius* (quantus Vir!) ut hæc exempla vel hodie revocentur in uſum. Hinc legimus ſæpe equitantes Reges audacter admonitos officij ſui, atque ut cauſſam audirent à viliſſimis ſæpe hominibus, vel cum jurgio & maledicto coactos: ſic anicula quædam cùm ſæpe *Philippum Regem Macedonum* rogâſſet, ut cauſſam audiret ſuam, íſque iter faciens, iterum rogantèm rejiceret, & ſibi nunc non vacare diceret, ſubjecit vetula: *noli igitur regnare*! quod ſæpius audire Reges debuiſſe inter exempla legimus.

Reges ſpectabiles eſſe oportet.

Draud. in Solin. in Centonibus.

Lipſ. in Monit. Polit. l. 2. c. 2. & 9.

Plut. Tom. 1. Moral. in Li. Apophth. ad Trajanum.

Regionibus avariſſimos Præfectos imponebat &c. Unum ex ijs *Udalricum Phlug* nominavi, cujus inexhauſtam, & profundiſſimam avaritiam deſcripſit *Franciſcus*; talis fuit *Andronicus*, quem *S. Syneſius* vivis coloribus depingit: *ô quàm multos*, inquit, *Cives Andronicus tanquam convivio lacrymis excepit, quinam Tauroſcythæ, quinam Lacedæmonij tanto per verbera ſanguine ſuam Dianam coluerunt? &c.* Hæc crudelitas Præfectorum in Principem redundat: quippe perinde, quæ à Domeſticis perpetrantur, *Patrifamilias* meritò imputari ſolent, ſic in Regno injuſtitiæ publicæ Principi adſcribunrur:

In Chron.

S. Syneſ. Ep. 57.

Magiſtratus à Principe populo imponendus, juſtitiæ tenax.

 bunrur:

buntur: vel enim quæ tam publicè admittuntur Princeps novit, vel non novit; si novit, cur tolerat? si non novit, ergo meritò reprehendetur, qui in Regno suo, quæ publica sunt scelera nescit; domus enim Regia, Regnum est. Quocirca prudentissimè, & in longum tempus providè *Bato Rex Dalmatarum Tiberio Imperatore* interrogante, cur ità *à Romanis Dalmatæ* toties deficerent, respondit: *vos Romani in culpa estis, qui ad vestros greges custodiendos non canes aut pastores, sed lupos nobis mittitis.* Ità prudentissimus Scriptor *Consul Romanus Dio.* Sed quid aliud expectari potest à *Nummarijs Magistratibus*? qui enim emerunt, pretium sibi restitui volunt, idque justum esse putant. *credibile omninò non est*, ait Synesius, *eos sublato vultu, torvis ac rigidis oculis aurum ex adverso intueri posse, qui oblatis pecunijs Magistratum sunt consecuti*, & quæ sequuntur; deglubunt non tondent, ut quàm primùm pecuniam pro munere publico datam recipiant; quâ dulcedine inescati omnes reliquos Magistratûs sui annos ad eandem normam rapiendo, decipiendo, plura exigendo, & denique excoriando consumunt; Ænigmati simile dictum est, sed verissimum:

Dio L. 55.

Nummarij judices.

Synes. de Regno ad Arcad. Imp. ex vers. Petavij.

Iuven. in Satyr.

- - - - Provincia cùm te
Rectorem accipiet, miserere inopum sociorum,
Ossa vides Regum vacuis exsucta medullis.

Quid illud *exsucta medullis* ad rem facit? alij censeant. At illud, quod dixi antea, *forte comparatione sui Ministrorum Regem commendabilem se Populo reddere voluisse*, damnabile consilium est, quia Regem ostendit non Patriæ Patrem, & qui bene Patriæ in futurum velit, sed vitricum, & qui se suúmque Imperium illaudabile esse velit, quomodocunque Patria gubernetur. Ego quidem *Tacitum* admiror, & inter sapientissimos Scriptores computo, illud tamen laudare non possum, quòd suspicionibus suis historicis, etiam clarissimorum Virorum laudationes corrumpat; sic in rem nostram *Augustum Octavium Cæsarem* laudatissimum Principem suspicatur, successorem sibi destinâsse *Tiberium*, ut comparatione deterrimâ sui memoriam gloriosiorem & gratiosiorem efficeret. Grave & atrox in optimum Principem maledictum!

Tac. L. 1. Annal.

Tacitus Scriptor plenus suspicionibus.

Per Provincias & Regna volitare cœpit &c. Non facilè similem Regem *Joanni* inveneris, qui sæpe ex occulto apparebat, & cùm comites assequi non possent, ijs relictis unicus ipse ad locum destinatum maximis itineribus diurnis nocturnísque perveniebat. Audivi à *Chimicis* argentum vivum inter metalla tam diu fluctuare, & inquietum moveri, donec ad aurum pervenerit, ibi primùm aurum complecti, & in sinu ejus desiderato conquiescere; hæc erat imago Regis *Joannis*, qui ad pecuniam Bohemicam tanto impetu ferebatur; at ubi eam *Lucenburgum* præmisit, tum rursus ocyor Euro avolabat, negotia Regni componere differens, & se quodammodo Regem oblitus. Non patiuntur autem Regna perfunctoriè administrari: sæpe radices ipsæ odiorum inter ordines evellendæ sunt; sæpe fines odiorum & consiliorum examinandi; sæpe Procerum ambitio sufflaminanda; sæpe conatus etiam in speciem boni evertendi; quòd si in scientiis vetus proverbium verissimum esse invenitur, quod vulgò jactatur: *vagus scholaris non fit Magister*, quantò minùs in gubernatione Reipublicæ, vagus Minister aut Princeps præstabit?

Joannis Regis volatica vita.

Henricum Friderici fratrem &c. Rem miram & Annalibus dignam refert *Benessius de Weitmil*, ejus temporis scriptor, quam ejus verbis recitabo: *Cùm Henricus captivus Castrum Krzivoklad, & in eo Palatium ingrederetur, ecce Clenodium, quod erat ibi depictum multùm sumptuosè, & summitatibus Testudinum Clypei Terrarum, quibus olim Rex Ottogarus præfuerat positi erant de opere sculpto & sumptuosè; ecce in ipso ingressûs sui momento Clypeus Austriæ cunctis videntibus ante pedes Principis captivi decidit in terram; & omni-*

In Chron. Prag. l. 2.

& omninò in casu contritus est in partes minutas; verumtamen in summitate Testudinis ejusdem Clypei pars parva in signum tanti miraculi remansit, quæ hæret ibi usque in hodiernum diem. Hoc videns Princeps captivus valdè turbatus est. Hucusque Benessius. Simile quiddam nostro tempore sub *Ferdinando* III. ante Svecorum in Bohemiam ingressum accidisse memini audisse me narratum ab oculatis testibus *Viennæ* cùm *Clypeus Bohemiæ* decidit; res omnibus nota fuit eo tempore.

Utinam Rex Joannes Regem se, non privatum meminisset &c. Multorum erratorum caussam præbet, qui suæ personæ non meminit; hæc res cuidam ingenioso Authori materiam dedit librum scribendi cum titulo: *peregrini in Patria errores.* Sunt enim & semper fuerunt, qui nullo respectu ad personam suam & alienam habito, hunc Reipublicæ admovent, qui neque pascendis anseribus sufficeret; alium ad militiam mittunt, qui optimè claustro tectus timori suo mederetur; quos errores vitæ humanæ ridiculo, sed ingenioso carmine alicubi descripsit *Franciscus Petrarcha.* Ut ad rem nostram redeam, *Joannes* Rex semper militi, quàm Duci propior fuit, sed extremus vitæ actus ostendit immemorem sui status fuisse, cùm utroque oculo captus, in medios hostes furens & moriturus incurrit, cùm Rege tanto cadente necesse sit exercitum, quem ducit, nutare aut omnino concidere. Multi errores in electione status admittuntur.

Ecclesiasticum Ordinem impunè spoliari &c. Nihil hoc loco exaggeratiùs dicam: quæ huic sacro Ordini donata sunt, DEO donata sunt; proinde DEO rapiuntur. Sunt patrimonium Christi, sunt *pretia peccatorum*, ùt *sancti Patres* loquuntur. De Bonis eorum, quàm sacrilegè in ea manus injiciantur, abalienentur, rapiantur, integris libris duobus egit *Theophilus Raynaudus*, & latissimè pœnas, Ecclesiasticum statum quæsito quovis colore opprimentium, recenset, quibus ego nihil addere possum, nisi actum agere velim. De immunitate Ecclesiarũ legendus Rayna. *Theoph. Rayn. To. 12. Tra. mala è bonis Eccl.*

CAPUT II.

Carolus IV. Imperator Augustus, & Bohemiæ Rex, Patriæ Pater.

Aroli IV. Imperatoris ac *Regis in Bohemiam* tanta sunt merita, ut *Patriæ Pater*, & quod sæpius dixi, *Patriæ Mater* debeat appellari; dono quodam providentiæ nobis genitus, qui Bohemiam paulò antè cæde *Ottogari* prostratam, & veteribus incolis pulsis ab exteris hominibus occupatam, deinde interitu *Przemyslææ Regum* familiæ animam agentem, ab *Joanne* Patre ad incitas redactam, primus in pristinum gradum restituit, neque id modò, sed novis gloriæ præsidiis munivit & sepsit, ut omnes divinæ & humanæ felicitates cum *Carolo in Bohemia* natæ, cum Caroli IV. in Bohemiam merita.

Vide vitam Arnesti & L. 3. Miscell. init.

eo educatæ, & cum eo regnante regnâsse viderentur; certè ejus tempore pro omni encomio habebatur Bohemum natum esse; Bohemi primariis in *Aula Imperiali* honoribus & dignitatibus admovebantur, primis in *Germania Episcopatibus & Archiepiscopatibus* exornati & honestati, legationes Imperij & Electorum ad *Pontifices & Reges* obibant; bellicâ gloriâ, literarum & pietatis laude, opulentiâ & splendore in sacris juxta ac profanis florebant, ut par cuicunque gentium Bohemorum fortuna duceretur, ut non immeritò *Æneæ Silvio* (qui non fuit aliquis de trivio, sed vir summus, & *Germaniam*, & *Europam* universam sæpius peragraverat, ac postea ad summum Pontificatum doctrinæ & prudentiæ merito ascendit) vicino temporum eorum, hanc vocem veritas expresserit: *Nullum Regnum eâ tempestate inveniebatur, quod Regno Bohemico comparari posset. Caroli* opus est Universitas Studiorum Pragæ maximis opibus fundata (de qua singulari tractatione) *Pragensis Ecclesia Cathedralis in Metropolitanam* erecta, à *Moguntini Archiepiscopi* subjectione exemta, reditibus & ditionibus tam opulentè locupletata, ut centum millia aureorum quotannis perciperet *Archiepiscopus*; idem ipse *Legati Nati* titulo, & *S. R. Imperij Principis* decoratus, quorum titulorum prior, raram & paucis communem continet dignitatem; quo *Jure legationis* non modò *Regni Bohemiæ Provinciæ, Moravia, Silesia, Lusatia*, sed etiam *Misnia*, & *Saxoniæ septem Episcopatus* illi subjiciebantur; Item *Bambergensis & Ratisbonensis Archiepiscopum Pragensem* respiciebat, licet hoc postremum morte *Caroli* interversum sit. Caroli opus est *Ecclesiæ Pragensis Basilica*, ejúsque Regium ædificium, quod ad Coloniensis Ecclesiæ formam descripserat, inchoatum; ipsius opus *Pons Pragensis*, cui firmitate parem alterum vix invenias; ipsius opus *Novæ Civitatis Pragensis*, & publicorum in ea operum, & templorum fundatio, & constructio; omnium mercium *Italicarum, Germanicarum, Maritimarum*, Pragam primùm devectio, & inde in alias aliásque terras deportatio; *Constitutionum* Regni, *Jurium* & *Legum* nostrarum ordinatio & compositio; *Silesiæ & Lusatiæ Coronæ Bohemiæ* in perpetuum adjectio; veteris *Marchiæ & Bavariæ* ex aliqua parte emtio; tot denique Regibus nostris ac Regno immunitates concessæ, tot libertates, ac Privilegia aureis Bullis munita, ut si vel solæ literæ recitentur, ingens volumen conficiant. Extra Bohemiam verò, tot & tanta à *Carolo IV. Cœnobia*, Castra, Arces, Opera publica, & cætera ejusmodi, aut de novo condita & erecta, aut donata & locupletata sunt, ut si fortè *Carolum Magnum* maximorum & ditissimorum *Episcopatuum & Archiepiscopatuum Fundatorem* excipias, vix alium dare possis Principem, qui *Carolum IV.* in ædificationibus, fundationibus, quódque ampliùs est in natio-

Silv. in Hist. Bob. init. & in Comment. de Germania.

Vita Ernesti I.

Jus Provinciale A. 1. b. 20. Jus Civit. c. 37. n. 39. Vide Fundamenta Regni.

Caroli IV. beneficentia in omnes.

nationes omnes benignitate, & beneficiis non dico superârit, sed æquârit: nullum ferè illustrius (ùt ex Indice à *Reverendo P. Joanne Gamans S. I.* transmisso, & post Notas in hoc caput referendo, patebit) in *Germania Cœnobium*, aut *Collegiatam Ecclesiam* dederis, cujus fundationem non auxerit, & aliquo suo beneficio non consignaverit, aut novâ confirmatione saltèm non muniverit. Quid unquam simile præstiterunt ij *Cæsares*, qui *Carolum* nostrum *Vitricum* Imperij appellârunt? *Bulla Aurea Caroli IV.* quâ universa Imperij Oeconomia continetur, tale opus est & tam grande in nationem *Germanicam* meritum continet, ut per eam hactenus steterit, nè Imperatoris dignitas, Imperij salus & libertas, vi & consiliis, & fraudibus, toties oppugnata convelleretur, *& nè ruens Imperium super Imperatorem* (ùt *Panegyristes* licèt in alio sensu loquitur) in quoddam informe chaos verteretur; mala omnia certè, quæcunq; hactenus sensit, vel timet, vel timere potest, Imperium ex *Bullæ aureæ* neglectu & contemtu nascuntur. Publicata verò est *aurea Bulla Norimbergæ* A. 1356. 4. Id. Jan. *Metis* verò eodem anno 25. Decembris, si vera scripsit *Rosacinus*.

Arumæus Comment. in Auream Bullam.

Besold. in Synops. Histor.

Rosacin. Orat. Panegyr. Vni. vers. Carol.

Video me sinè lege, sinè ordine, & sinè delectu rerum in describendo *Caroli* vita versari, ingenuè fateor me senectutis morbo in certa Capita vitam illius ob rerum gestarum magnitudinem, & multitudinem ordinare non potuisse, quis enim tot *Caroli* beneficia nisi grandi volumine complectatur & explicet? quis tot virtutes & gratias in omne genus hominũ, & quasi colores beneficentiæ depingere speret? perinde ut *Jovi* in terras descendenti, quocunq; calcâsset, novos flores submisit terra (ùt idem *Panegyristes* loquitur) ità quocunque ibat *Carolus* beneficia nascebantur. Legi apud *Philonem* hebræorum doctissimum, esse quoddam animal *Tarandum* nomine (de quo animali nihil usquam apud aliós Authores, neq; nomen ipsum inveneris) sed *Tarandum* tam denso & cohærente, tam lævi & polito pilo vestiri à natura, ut in ejus pelle velut in speculo vicina omnia depingantur gratissimo speculo: itaq; quoties per pratum aliquod floridum incedit, tota pellis animalis florida, & mille coloribus ad miraculum variata apparet; ego an historia, an fabula sit, in medio relinquo, sed cùm in *Caroli IV.* beneficentiam oculos conjicio, videor mihi videre flores formosissimos, colores gratiarum, qui non aliunde, quàm ex ejus animo promanârunt, & vicina omnia omni genere bonorum impleverunt.

Philo lib. de Temulentia.

Indiculus Fundationum & Ædificationum, tum etiam Donariorum Caroli IV. Imperatoris.

Carolus IV. ædificat adversus *Florentinos* propè *Lucam Urbem* in cacumine montis Oppidum & castellum, quod *montem Caroli* appellavit.

Beneff. l. 4. Histor.

Beneſſ. l. 3.

Carolus IV. adhuc *Marchio Moraviæ* ad ornamentum ſepulchri *Sancti Wenceslai* fieri curavit duodecim ſtatuas argenteas *Sanctorum Apoſtolorum*, ad Viri magnitudinem.

Idem ad An. 1342.

Anno 1342. fundatur à *Carolo Eccleſia Collegiata Omnium Sanctorum* in Arce Pragenſi, videlicet: *Præpoſitus*, *Decanus*, & undecim *Præbendæ Divites*, ac *decem Miniſtri largè*, ùt ait Beneſſius, *proviſi.*

Carol. IV. Im. in vita ſua c. 14.

Item fundantur à *Carolo IV.* nondum *Imperatore Manſionarij*, ùt vocabant in Eccleſia Pragenſi, ſcilicet: duodecim *Presbyteri*, ſex *Diaconi*, & ſex *Subdiaconi*, ſimúlque in aurora ſacrum de B. Virgine.

Similis Regulæ *Manſionarij* ab eodem *Carolo* fundati ſunt *Norimbergæ*, & alij ejuſdem inſtituti An. 1355. in *Italia* in *Villa Terentia*, niſì fortè ſit eadem *Collegiata Eccleſia B. Virginis Parmenſis* agri erecta magnificéque dotata, cujus Fundatorias literas *Caroli* ſe & vidiſſe & legiſſe *Æneas Silvius* teſtatur.

Sil. in Hiſtor. Boh. c. 33.

Beneſſ. l. 4.

An. 1347. fundavit & dotavit *Cœnobium* pro *Carmelitis Pragæ*, dictum *B. Mariæ ad Nives.*

An. 1348. fundat *Novam Civitatem Pragenſem.*

Anno eodem incœpit ædificare *Arcem* ſumptuoſiſſimam *Carlſteinenſem.*

Anno eodem extruere cœpit *Monaſterium S. Hieronymi Slavorum Ordinis S. Benedicti.*

Anno 1351. *Carolus Civitatem Vetero-Boleslavienſem* mœnibus cingit.

Eodem anno *Carolus IV.* mittit *Pragâ Auguſtam* tabulam argenteam inauratam, cui incluſum eſt, ſic Cæſare ſtatuente, caput *Sancti Dionyſij* primi *Auguſtanorum Epiſcopi* cum inſcriptione, quam recitat *Bruſchius.*

Bruſch. in Cent. 1. Monaſt. Germa. in Cœnob. S. Vdalrici.

Idem *Carolus* ſub caſtro ſuo *Carlſtein* in honorem *S. Martyris Palmacij* fundavit & conſtruxit *Eccleſiam Parochialem*; ejus ſacræ *Reliquiæ* ibidem illæſæ ſervantur.

Martyrolog. Eccl. Prag. M.S. ad 6. Id. Maij.

Beneſſ. l. 4.

An. 1351. fundavit *Miſſam* quotidie canendam in *Eccleſia Vetero-Boleslavienſi* ad primum ſepulchrum S. Wenceslai.

Idem.

Circa hæc tempora ædificavit, & cenſibus Annuis fundavit *Tachovienſe Cœnobium Patribus Carmelitis.*

Idem.

Item fundavit *Monaſterium* in monte *S. Caroli Pragæ* ditiſſimum, cui etiam omne argentum menſarium die fundationis donavit, pro *Canonicis Regularibus S. Auguſtini*, quos induxit.

An.

An. 1354. fundavit *Monasterium Ordinis S. Benedicti*, sub titulo *S. Ambrosij* in Nova Civitate Pragensi. *Beness.*

An. 1355. fundavit *Monasterium Virginum Ordinis Eremitarum S. Augustini ad Ecclesiam S. Catharinæ*, quam extruxit in Nova Civitate Pragensi, donavitque eis de Reliquiis, & oleo quod fluit ex sepulchro ejusdem S. Virginis Catharinæ. *Martyrolog. M.S. Eccl. Pr.*

An. 1358. cœpit extruere *Pontem Pragensem* super *Muldavam* flumen, opus mirabile & verè Regium. *Beness. l. 4.*

An. 1360. cinxit altissimis & solidissimis mœnibus montem *Petrinum, Strahovv, & Hradczanum* Pragæ. *Id. Beness.*

Item in Ecclesia Pragensi fundavit *Psalteristas*, qui die & nocte (quando alij sacri cantus & preces cessarent) altâ voce legerent *Davidis Psalterium.*

Eodem anno in Vigilia *Annunciationis* ad Ecclesiam ejusdem tituli fundavit *Servos B. Virginis* sub *Wissehrado.*

An. 1366. absoluta est ædificatio *Sacrarij S. Wenceslai*, miri prorsus operis in Ecclesia Pragensi, in qua parietes gemmei hodiéque visuntur. *Idem.*

Eodem anno à *Carolo IV.* amplissimè fundatur *Cœnobium Oivinense* in Lusatia ad Bohemiæ fines, *Ordinis S. Petri Cælestini.* Circa hæc tempora *Carolus* erigit *Universitatem Studiorum* Pragæ, impensis maximis & prorsus Regiis.

An. 1367. absolvitur sumtuosissima *Porticus* musivi operis ad Sacrarium S. Wenceslai sub Turri S. Viti.

An. 1368. nascitur *Carolo IV.* filius Sigismundus impetratus à *S. Martyre*; cujus sacrum tumulum ornavit *Imperator* auro & argento, & caput inclusit in auro, cúmque filius sacris aquis ablueretur, eo die mille aureos in censum & decem argenti marcas Capitulo in portiones dedit. Circa hæc tempora in Nova Urbe Pragensi *Ecclesiam SS. Cosmæ & Damiani* cadentem erexit à fundamentis, & paulò pòst *Paræciam S. Henrici* cum ipso templo construxit.

An. 1370. à Domino *Wilhelmo de Hazmburg Præposito Wissehradensi* emit *Bibliothecam* manuscriptorum codicum pro centum marcis, eandem donavit Collegio suo *Carolino.* *Idem.*

Ad Oppidum *Fürstenberg* propè Francofurtum ad Oderam firmissimum Castrum ad flumen extruxit, & *Pontem* memorabilem ex saxo condidit. *Idem.*

Anno eodem construxit *Turres* duas Pragæ in Arce S. Wenceslai, formosissimas omnino, & plumbò contexit, quod vero auro illiniit, sic ùt Sole lucente ex ponte Pragensi præ fulgore aureæ lucis, vix ullus contrà tueri eas posset.

Bucholz. in Chron.

An. 1374. *Tangermundæ* in Marchia Brandeburgica elegantissimam Arcem extruxit.

Carolus in Vita sua c. 8.

Longè priùs circa annum 1333. quia Castrum Pragense præter ruinas à tempore *Przemyslai* nihil habebat, neque posset *Carolus* in Arce habitare, sed in domibus Civium versaretur, cœpit *Carolus* perelegans Palatium in Arce Pragensi ædificare maximis sumtibus, opúsque illud verè Regium absolvit, ùt ipsemet testatur.

Henel. in Breslograph.

Wratislaviam Urbem cùm incendio cœlesti tota conflagrâsset, *Carolus* ipsemet Augustâ manu Urbis descriptionem (modellam hodie vocant) Civibus misit, publica quædam opera extruenda in se recepit, *Ecclesiam S. Dorotheæ* Mole maximam, altitudine singularem excitavit, Urbis partem trans Oderam amplificavit.

Münster. in Cosmograph. l. 3. de Germania in Carolo IV.

De *Cœnobio Ingelheimensi* audiamus Münsterum: *in Palatio Ingelheimensi, ubi Carolus Magnus fertur natus, Collegium Canonicorum Regularium instituit Carolus IV. illúdque subjecit Monasterio Pragensi, in quo septem aut octo Canonici in mea pueritia fuerunt; jam verò ablatum est Bohemis, & mortui omnes Canonici, & census redeunt ad Principem terræ.*

In Apolog. 2. Ord. Boh. in Allegatis n. 121.

In *Ecclesia Corporis Christi* (quam etiam laceram, & malè materiatam olim in agro *Crucigerorum cum Rubea Stella*, quam gessit in clypeo primus *Ordinis Generalis* gente *Sternbergius*, sitam) in Nova Civitate Pragensi fundâsse *Carolum IV. Missam*, quæ *Requiem* in Sacris dicitur, quolibet die Veneris pro defunctorum animabus habendam, ipsi hæretici *Bohemiæ Ordines* testantur.

Hactenus ædificationes Caroli, quas in meis Collectaneis annotatas inveni; plures sinè dubio diligentiam meam effugerunt, quasdam etiam adducam in Notis. Quid si Provincias, & terras Regno Bohemiæ conjunctas, & priùs ab eodem Carolo emtas, feuda item, & servitutes quasdam enumerare vellem? appareret sinè dubio aliquot *Myriades* auri *Carolum* exposuisse ad Regni Bohemiæ gloriam, & augmenta; viderint, qui tam justè emta, detinent; sed qui istorum notitiam habere velit, legat *Literas Publicas Cæsarum, Regum, & Electorum Imperij*, quas in Fundamentis Regni recitabimus.

Caroli IV. Virtutes, potissimùm Justitia.

Beness. l. 4.

Justitia.

Nullus à me hoc loco vitam Caroli expectet, cùm jam pridem Lib. 4. Miscell. ejus pietatem in DEUM, amorem in proximum, cæteràsque divinas & humanas virtutes latissimè descripserim, sermonem etiam addiderim, quem in Caroli funere habuit *Joannes Archiepiscopus Pragensis & Cardinalis*, Vir doctissimus, quo *Carolum Imperatorem sanctum* fuisse probavit.

bavit, Omittere tamen non possum, quin justitiæ & pietatis ardentissimum amorem in Carolo, uno alteróve postea exemplo confirmem: judicium dabat Carolus, ferebátque sententiam sedens in Urbium & Arcium portis, aut etiam pro Curia in foro, adstantibus viris jura callentibus, præsertim *Lucerna* juris *Bartolo*, quem habebat ad manum, litem finiebat diu antè in tribunalibus ventilatam, aut in favorem divitum multo tempore protractam. *Latronibus*, qui publicum generis humani commercium morabantur quàm maximè erat infestus; An. 1366 *Cives Jaromirenses Sacerdotem* quendam, cum quo lis illis erat exceptum insidiis occiderant, etsi vim innumeram pecuniæ offerrent, capite sunt minuti. Rarius est, quod sequitur: Vir Nobilis Sacerdotem excæcaverat, eum Carolus, quantumcunque Proceres Bohemiæ orarent, & ipse omnia promitteret, pœnam *Talionis* subire jussit, excæcatúsque Nobilis dolore post triduum est extinctus; licèt *Dubravius*, & qui ex eo historiam descripsit *Abele*, flexum fuisse precibus *Carolum*, significet, sed nimirum *Benessio* hæc videnti major est habenda fides.

Beness. ibid.

Idem l. 4. Chron.

Abele in Metamorph. Telæ judiciariæ.

Pietatem in DEUM & Ecclesias tot sacræ fundationes, quas attulimus, satis loquuntur. Ejusdem pietatis hoc quoque in speciem leve, at inter tot Imperij curas mirabile & memorabile indicium: quotidie à prima ætate recitâsse horas de *B. Maria*, quod *Officium* appellare solemus, eúmque morem ad ultimam usque ætatem perduxisse, quæ una constantia pietatis laudem maximam meretur; tenuit hunc morem *Carolus* ex *Magistri* sui *Petri Abbatis Monasterij Fiscarensis* institutione, qui eundem *Carolum*, verba sunt *Benessij*: *in sacra pagina abundè instruxit. S. Dionysium Augustæ* pro Christo passum donario argenteo coluisse antè dixi; res modica est, sed magnum documentum pietatis, scribit *Abbas Stengelius*, qui etiam *Caroli* versiculos ei donario insculptos recitat. De *Reliquijs*, & Sanctorum corporum à *Carolo* veneratione & amore tractatum integrum habebo in *Bohemia Pia*. *Carolo IV.* aliquot Religiosorum Prælati debent suæ dignitatis augmentum: paucis notum est, à *Carolo IV.* inter Status & Principes Imperij relatos esse *Abbates Fuldensem, Weissenburgensem, Campensem, & Murbacensem*, ex quibus *Fuldensis* hæreditarius *Cancellarius* est Imperatricis; idem *Privilegium Principale*, & titulum Principum à *Carolo* id temporis quibusdam *Abbatissis* concessum scribitur, ùt *Lindaviensi & Buchaviensi*, cui postremæ liber & gladius præferri solet in potestatis argumentum.

Pietas Caroli in Deum.

Carolus Imp. in vita sua.

Beness. l. 4. Chron.

Car. Stengel Abb. in com ment. rer. Augustanar. in p. 1. c. 19

Nec infelix fuit in bello *Carolus*: in Prussia quantum periculum in prælio adierit, equo confosso & cadente, in *Arnesti vita* narravi; item de *Cressiacensi in Gallia* conflictu, ubi à suis Bohemis nè pugnando periret,

Bellica virtus.

ex acie vi raptus est; in *Italia* die festo *S. Catharinæ*, cui deditissimus erat, commisso cum hostibus prælio, octingentos galeatos, & quinque millia militum cecidit, túmque ipse *Carolus*, tum alij ducenti, militari balteo sunt donati, & aurati Equites creati, ob eámque caussam Virgini illi gratus *Carolus Parthenonem S. Catharinæ* Pragæ fundavit.

Visa cœlestia. Cœlestia visa oblata *Carolo* sæpius, in ejus vita memoravi; memorabile illud de *Hugone Delphino Galliæ ab Angelo* in acie exsecto, & cœlitus peremto, in vita Ernesti narravi; quam etiam visionem Benessius *Caroli* comes, in pervigilio *Assumptæ DEI Genitricis* oblatam tradit, addítque *Carolum* emisse domum illam, in qua cœleste spectaculum oblatum erat, ex eáque *Monasterium Canonicorum Regularium S. Augustini* statuisse. Servatus est in vita divinitus non semel, & per *Eucharistiam* miraculo ad pedes conjuratorum ab altari turbine devolutam, ut ipsemet in vita sua describit; in quo libro imaginem quandam animi sui expressam veris coloribus posteritati reliquit, primis maximè capitibus, legant hunc libellum Principes, qui justè & piè regnare, tum etiam ij, qui sensa *Caroli*, atque ejusdem in DEUM ac Cœlites pietatem inspicere desiderant. Porrò ejus lucubrationes recensui cùm in libro de doctis Bohemiæ Viris agerem, verúmque esse apparuit in *Carolo*, quod Poëta dixit: *Carmen amat quisquis carmine digna gerit*: amantissimus semper Doctorum fuit *Carolus*: de *Bartolo Jurisconsulto* vide *Jovium*, Poëtas mirè dilexit: extant ad *Franciscum Petrarcham*, aliquot ab eo & vicissim ad *Carolum* missæ Epistolæ, item ad *Zenobium Florentinum*, *Joannem Boccatium*, ac cæteros, Próque doctis *Italiæ* Viris *Ticini Academiam* doctrinarum omnium fundavit.

Claudian.

Iov. in Elog. Doct. Vir. in Bartolo. Fabron. in Vit. Car. IV. Cancellaria Caroli IV. manuscripta. Rosacii. Ora. Paneg. Univ. Carol.

Accusationes quædam Caroli diluuntur.

Accusatio gravissima habetur, de ignavo filio & puero *Wenceslao*: quòd Electoribus in *Rheno portoria & vectigalia Imperij* condonárit ac donârit, ut filio Imperatoriam emeret dignitatem. Respondet *Weleslavinus*: *quanto fœdiùs egère, qui dignitatem Imperatoris vendiderunt?* Cur igitur successores, & posteri ementium non restituunt? cur (quod Pius II. notavit) in capitulationibus Electionum Imperatores obligant, nè redimere possint, aut velint? imò ùt *Balæus* tradit, etiam tunc temporis *Carolum IV.* coëgêre, ut promitteret, non se illa *Telonia* ampliùs redemturum. Non utar illâ defensione, quam mihi ultrò in manum porrigunt peritissimi rerum Imperialium Scriptores, *Friderici I.* tempore, *Cæsares ex Portorijs Rheni* sedecim auri tonnas annuè (ùt *Fabronius* loquitur) percepisse quidem, at (ùt *Schneidewinus* apud eundem testatur, & habet *Besoldus* Vir Clarissimus per libertatem improvidè quibusdam *Italiæ* Urbibus

Welesl. Præf. in Silv. Cutheni.

Pius II. in Europa.

Herman. Fabron. in Monarch. Cæsar: edita 1618. Germanicè.

Besold. in Synopsi hist.

bibus

bibus concessam à quodam Imperatore, quem nominare hoc loco nihil attinet, quíque longè *Carolum IV.* antecessit) tantùm imminuta jam tunc ante *Carolum* fuisse vectigalia, ut eâ pecuniâ neque ripa Rheni defendi, neque ut verbis ejus utar, *postæ ali possent.* Ubi igitur sedecim auri tonnæ? nullas fuisse *Carolus* ipse testis est, in disertissima oratione ad Legatos Imperij Pragæ habita (quam recitat *Borek*) in qua ostendit plura se ex Regnis suis, percipere commoda, pluréſque pecunias, quàm ex universo *Imperio*, & *Bohemiæ* Regnum non ditari ab *Imperio*, sed *Imperium* à *Bohemia* potiùs ditari. Hanc *Caroli* accusationem jam antè in vita *Arnesti* diluimus, authoritate maximorum Scriptorum,& comparatione priorum Imperatorū,quorū aliqui non ùt *Carolus* fecit, cesserunt Portoria,sed Provincias integras ad Imperium spectantes acceptâ pecuniâ jure suo vivere jusserunt, tum alios, qui urbes Imperij vendiderunt.

Notandum.

Borek in hist. Boh. fol. 327

Vit. Arn. l. 2. c. 12. & in Notis. Besold. synop. hist. c. 18. Sigon de Reg. Ital l. 22. Tursel. Epit. histor. l. 9. Bodin. lib. 6. Method. hist. in fine. Barclay. in Icone animor. c. 5. Sprinzenstein in facie nova Ro. Imperij.

De *Gunthero Schwartzburg*, quem electum ab aliquibus Imperij Principibus contra *Carolum* ipsemet *Carolus* ope Medici veneno sustulerit, ac factum emendare cupiens *Guntheri* liberis, viginti duo millia marcarum argenti numerârit, & quasdam in *Thuringia* ditiones adjecerit, ut *Carrionis Chronicon* narrat, impudens calumnia est à nobis in vita *Ernesti* refutata; quòd verò liberos *Guntheri* ditârit, egit istud *Carolus* innatâ suâ beneficentiâ, ut sibi velut Imperatori fideliùs obsequium præstarent, & alieniore animo à se non essent; etsi Pater eorum *Caroli* in Imperio rivalis fuisset, atque ità omnium præteritorum aboleretur memoria.

Quòd æmulos Imperij sustulerit.

Alij accusant, quòd cùm Electores nonnulli *Fridericum Marchionem Misniæ* An. 1348. *Imperatorem* elegissent, *Fridericus* acceptis à *Carolo* decem argenti talentis, jure suo decesserit. Negant hoc, & pernegant Misnici Scriptores, turpíſque *Friderico* potiùs, quàm *Carolo* ejusmodi nundinatio foret; at *Weleslavinus* ultrò factum fatetur, & defendit; quid enim admissum est indecens, nonne satiùs est bellum pecuniâ, si potes, redimere, quàm sangvine multorum hominum sæpe innocentum finire; adde quòd nulla fuerit *Friderici* Electio, cui ipse ob senectam ætatem renunciârit, atque ideo *Carolus* ob hanc renunciationem, & sublatum electionis dubium, ex grati animi significatione pecuniam illam *Friderico obtulerit.*

Weleslav. in Calend. Hist. ad 2. Ian.

Denique objiciunt alij *Carolum IV.* adversus legitimum Dominum *Ludovicum Bavarum*, *Pseudowoldemarum* fovisse, eíque *Brandeburgiam* adjudicâsse. Hoc diffiteri nullatenus possum: at quis Regum est, ad quem dolus accessum non habeat? cui non possit imponi? qui non possit decipi? an Exempla desunt eorum, qui *Principum* ac *Regum* personas diu ac feliciter gesserunt? vide *Thesaurum Zwingeri*, item de ficto,

De Woldemaro.

Ricc. in Chro. Reform. Bunting in hi stor. Brunſ. p. 4. Beneſſ. l. 4. Chron.

ficto, *Sebaſtiano Rege* hiſtoriam *Luſitanam*, & *Ricciolium* de quodam *Tile Kolup*, qui ſe pro *Friderico II. Cæſare* venditavit, conſule Hiſtoriam *Brunſvicenſem*, de hoc ipſo *Meinike Müller*, qui ſe *Woldemarum Marchionem Brandeburgicum* mentiebatur, accuratè & diligenter agit eadem *Hiſtoria Brunſvicenſis* & *Beneſſius* in Aula *Caroli* educatus; item de quodam *Demetrio*, qui ſe Joannis *Baſilij Moſcoviæ* Ducis filium feliciſſimè finxerit, vide *Piaſecium*, at non unus *Carolus IV.* ſed plurimi Principes Imperij, imò & Brandeburgiæ magna pars, hunc impoſtorem pro vero *Woldemaro* agnoverunt; inſuper ubi primùm ſe illuſum comperit *Carolus*, quod bonarum mentium eſt, continuò retractavit errorem, & Ottoni Marchioni, partim per pecuniam, partim per alia multa Caſtra tradita ſatisfecit.

Piaſec. in Chr. Polon. ad An. 1604.

Nullus ex Scriptoribus geſta *Caroli IV.* diligentiùs deſcripſit, quàm *Vir* coævus *Beneſſius* nomine *Canonicus Eccleſiæ Pragenſis*, qui Libro IV. Chronici ſui de his *Caroli* conſiliis & geſtis ſic loquitur: *Woldemarus habitus eſt Marchio Brandeburgi pro vero uſque ad diem mortis ſuæ*, & paulò pòſt: *Ludovicus Bavarus verò* (poſt Woldemari mortem) *quia erat exoſus ſuis, Marchionatum Brandeburgicum contulit fratri ſuo Ottoni;* ei ſcilicet, cui *Carolus*, ùt idem *Beneſſius* ſuperiùs narravit, *Catharinam* filiam ſuam viduam poſt *Rudolfum Ducem Auſtriæ* dedit in Conjugem. Hìc *Otto* non fuit ſocero ſuo *Carolo* fidelis: ſæpiùs enim eum oppugnavit, & ligas cum hoſtibus *Caroli* fecit, maximè cum *Ludovico Rege Ungariæ*, ideóque coactus eſt *Carolus* eundem *Ottonem* bello petere, ùt *Beneſſius* idem ad An. 1371. commemorat. Jam An. 1373, *Otto*, inquit, *Marchio Brandeburgenſis Gener Caroli IV.* præteritis pueris Domini Imperatoris *contra pacta* voluit inſtituere hæredem (quia liberis carebat) *Fridericum Ducem Bavariæ*; conſcripto exercitu *Carolus* occupavit plurimas ejus Arces, ità ut adactus ſit venire Pragam; inveſtivit igitur *Carolus* (petente ipſo *Ottone*) per *Banderias* filios ſuos *Wenceslaum*, *Sigiſmundum*, & *Joannem*, & ijs deficientibus *Marchiones Moraviæ* Dominum *Joannem* & filios *Jodocum*, *Joannem*, & *Procopium*, & dedit *Ottoni* pro ea re innumerabilem pecuniam, & Caſtra *Sultzbach*, *Flos*, & alias plures Civitates.

Nota.

Nota.

Silv. in Hiſt.

Car. IV. in vita ſua c. 7.

Eſt etiam ab *Ænea Silvio* obiter conjectum telum in *Carolum* amatorem alienarum mulierum maximum in prima ætate fuiſſe, & ab *Angelo* eapropter correptum *Delphini Galliæ* morte per viſum oblatâ; at *Carolus* in vita ſua negat, abs ſe aliquid ejuſmodi unquam patratum, imò in timore *Divini Numinis* adoleſcentiam & juventutem ſe percurriſſe, ad filios ſcribens gloriatur; ibidem fatetur ſe à dæmone tentatum, nunquam devictum aut ſuperatum. Sed hæc omnia quæ objiciuntur, etſi vera & maledicta forent, *Caroli* benefactis immortalibus obruuntur.

De

De Authoribus, qui Caroli IV. Vitam ſcripsêre.

Caroli IV. Vita ſæpe edita eſt, ſed indiligenter; exſpectabatur à Patre *Joanne Gamanſio S. I.* amico meo præcipuo, cui petenti plurima *Carolina Diplomata* ex plurimis *Cathedralibus* & *Collegiatis Eccleſijs*, & Cœnobiis uno animo, unáque ſententiâ ſubmiſeramus, *R. P. Georgius Crugerius*, *R. P. Henricus Chlumecky*, quorum ego tertius numerum & diligentiam auxi. De quo labore *Gamanſij* agemus in Notis.

Eſt etiam *Vita Caroli ſcripta Bohemicè*, & Typis edita, ſed operæ pretium non eſt eam legi, quia notiſſima tantùm incertus Author adducit.

Vitam ſuam *Carolus* ipſe ſcripſit, & *duobus filijs in Thronis ſedentibus*, videlicet: *Wenceslao & Sigiſmundo* inſcripſit, quæ paſſim in *Bibliothecis MM. SS.* Codicum reperitur, éſtque etiam Latinè & Bohemicè Typis expreſſa non ſemel; quia verò *Carolus Imperator* magnis tantùm rebus gerendis imminebat, majora tantùm eo libro complexus eſt, omiſit minora; *Beneſſius de Weitmil* Vir genere Nobiliſſimus, idémque doctiſſimus, poſtea *Eccleſiæ Metropolitanæ Canonicus*, qui in *Aula Caroli IV.* à puero educatus, omnium propè itinerum ejus comes fuit, tantâ in eo argumento diligentiâ verſatus eſt, ut ſcribendo veſtigia Caroli numerare, ut ità dicam, voluiſſe videatur in *Opere Chronicorum*; ad eum omnes remitto, quicunque Caroli geſta avent cognoſcere. Caroli IV. lucubratio de vita ſua.

Paulus Zidek deſignatus *Litomislenſis Epiſcopus* ſub *Georgio Rege* vitam & geſta *Caroli IV. Bohemico* complexus eſt idiomate: multa ibi ſingularia leguntur, pauca tamen, quia quaſi argumenti ſui oblitus omnem illam lucubrationem ſuam ad cæteros *Reges*, qui Carolum ſecuti ſunt deſcribendos convertit; latè nihilominus commemorat Bohemorum Carolo regnante pietatem; Eccleſias quaſdam ab eo fundatas recenſet; adjicit quædam de *Archiepiſcopatu Pragenſi* feuda quædam Regni empta à Carolo adducit, tum nominat *Principes*, qui à *Corona Bohemiæ* feudum accipere debeant; delabitur deinde in Pragæ opulentiam regnante Carolo, ſcribit omnes nationes eo tempore cupiviſſe Pragæ habitare, ut tum *Praga orbis compendium* appellaretur: *Ethnicos* etiam & *Barbaros*, qui pretioſas damaſcenas telas, & pannos Babylonico & Perſico opere texerent, Carolum Prægæ aluiſſe, iiſque *Montem S. Laurentij* ſuper Pragam attribuiſſe, quem illi caſulis quibuſdam extructis, & magnâ parte tentorijs coloratis gratioſo toti Urbi ſpectaculo impleverint. Hæc *Zidek*. Quem librum manuſcriptum ex *Bibliotheca Novodomenſi*, Prælato magno conceſſum, doleo hactenus recuperari non potuiſſe. Paulus Zidek deſcribit Caroli IV. tempora.

X Eſt

Est etiam Vita Caroli IV. ab Hermanno *Fabronio* Germanicè scripta, sed ea tam virulenta, ùt alibi questus sum, ut nihil aliud quàm vituperium contineat, & Authorem prævaricationis reum constituat: nimirum virulentissimo hæretico, omnis Caroli in *Ecclesiam*, præsertim *Romanam*, observantia, pietas, & splendor in Sacris, in Cœlites amor, in eorum *Reliquijs* colligendis diligentia, & veneratio, atque ejusmodi Christianorum Principum virtutes, totidem vitia videbantur.

Carolus IV. in sepulchro incorruptus

Natus est Carolus Pragæ An. C. 1316. 14. Maij, horâ 1. diei, salutaribus aquis ablutus in Ecclesia Pragensi, die Pentecostes, qui dies incidebat in 30. Maij. Obiit autem An. 1378. Pragæ in Vigilia S. Andreæ, horâ 2. noctis, ætatis suæ 63. cujus corpus post annos trecentos, & quod excurrit, se incorruptum vidisse *Weleslavinus* testatur, idémque à se visum gloriatur *Pessina*.

Notæ in Caput II.

Dixeram paulò antè de *R. P. Gamansij* labore, res sic habet: cùm antè annos facilè vicenos quinos scholis docendis vale fecissem, circumspicere cœpi, quod potissimum argumentum assumerem, in quo mea desudaret industria; statueram historiam *Patriam* (cui à puero parvulo deditissimus eram, ut etiam septennis, ter & quater *Hagecij Historiam* pervolverim) illustrare, sed priùs proludere quodammodo, & ùt Musici vocant *præambulum*, aut præludium facere, & alicujus aut sanctitate, aut rebus gestis illustris apud nos Viri Vitam scribere, in qua vires experirer meas, & quid possem in *Historia Patria* aliis demonstrare, *vitam Caroli IV.* primùm mihi proposueram, jámque in eam rem, ùt in ædificatione fieri amat, materiam comportabam, cùm ecce commercium literarum cum doctissimo Viro *Gamansio* habere cœpi; vix ternas, vel quaternas literas commutavimus, cùm ille consilium suum aperit: habere se in animo Vitam *Caroli IV.* vulgare, ídque se *Cancellario* Regni *Bohemiæ* patefecisse, qui laborem approbârit & laudârit, atque insuper sumptus liberales ab *Augustissimo Cæsare Leopoldo* procuraturum promiserit; ergò cùm me præventum esse viderem, omnem cogitationem de *Carolo* abjeci, & *Vitam Arnesti I. Archiepiscopi Pragensis*, qui summus *Caroli* Minister fuit, scribendam assumsi; deinde quæ de *Carolo* collegeram omnia *Gamansio* misi, & nova etiam ex *Archivis* excerpta communicavi; neque cessavi hominem amicum perurgere, ut tandem quod semel susceperat, perficeret; ille causabatur Moguntinos Antistites, quorum gesta ante omnia absolvere priùs scribendo cuperet; denique cunctatio illa vel quidquid fuit ad annos viginti protracta est, quibus elapsis, consulti amici ex Rheno indicium fecerunt, bonum senem *Gamansium* nihil ampliùs de *Carolo IV.* cogitare, imò præ senio, vel si velit, non posse, nihílque hactenus præter designationem Vitæ & Capitum confecisse, sed habere documenta innumera, quæ si fortè alicui ingenio communicarentur, rem confectam & Vitam *Caroli IV.* habiturum. Neque tamen documenta remissa sunt, sola operis designatio in manus meas venit. Referam ergo hoc loco descriptionem & designationem illam, ut si quis eadem fortè conari velit, habeat paratissimam Vitæ Caroli Oeconomiam, & capita, quæ publicis literis, vel Historiis & Exemplis facillimum erit illustrare. Sic igitur habet divisio doctissimi *Gamansij*.

Caroli IV. vita hæret.

D. Caroli

D. Caroli Rom: Imp: IV. Bohemiæ Regis Auguſtiſſimi Elogium Auguſtum.

I.

D. *Caroli Imp: Rom: IV. Commentarius Auguſtalis* vitæ ſuæ, rerúmque rectè vel ſecùs geſtarum Chriſtiano digna Principe relatio. *Exemplar eſt apud me.* Ex MM.SS. Bibliothecarum Cæſareæ Viennenſis, & Metropolitanæ Pragenſis.

II.

S. D. *Clementis Papæ IV. Sermo Auguralis*, ad Legatos *D. Caroli Regis Romanor: Electi*: eum Salomoni Regem parem, nec D. *Carolo Magno* Imperatorem fore imparem, Eccleſijs fundandis. Ex MM. SS. Bibliothecæ Suſatenſis. *Exemplar habeo.*

III.

Joannis Card: Arch: Prag: II. Laudatio Funeralis, ſive Conſecratio D. *Caroli* Imp: IV. quod admirandæ Sanctitatis merito, Salomone Rege major, D. *Conſtantino Magno* vix minor ritu cultúque publico Divis ſit accenſendus ex MM. SS. Balbinianis. *Exemplar eſt apud Freherum.*

IV.

Faſti ſingulares Reliquiarum SS. quas perilluſtres peregre Pragam D. *Carolus Imp: IV.* attulit gazâ Regiâ excultas. Ex Membranis Eccleſiæ Pragenſis. *Exemplar proſtat.*

V.

Literæ Divales D. Caroli Imp: IV. allatis Divûm Reliquiis, veritatis teſtes, ex MM. SS. Tabulis Arch. Eccl. Prag. *Exemplar eſt in manibus.*

VI.

Additiones Rerum & Literarum Auguſtalium D. Caroli Imp. IV. Elogio Auguſto in fidem ac lucem annotationibus illuſtratæ. Ex originibus MM. SS. & authenticis monumentis.

Caput I.

D. Carolus Imperator IV. Divo Carolo Imperatori Magno haud impar Eccleſijs copiosè fundatis.

1. *Pragæ Caſtro Regio.*

1342. Collegiatæ OO: Sanctorum.
1343. Metropolitanæ S. Viti.
Manſionariorum Deiparæ.
1360. Bonifantum diu noctúque pſallentium.

2. *Pragæ, Urbe Novâ.*

1347. Carmelitarum Mariæ Nivis.
1348. Benedictinorum S. Hieronymi in Solvan.
1355. Eremitarum S. Auguſtini ad S. Catharinam.
1361. Servitarum Deiparæ.
1364. Canonicorum S. Apollinaris.
Corporis Chriſti.
1372. SS. Mariæ Magdalenæ, Afræ, Mariæ Ægyptiacæ.

3. *Wiſſehradi Arce Regiâ.*

1351. Canonicorum Regularium S. Caroli Imp.
1355. Benedictinarum S. Ambroſij.

4. *In reliquo Regno Bohemiæ.*

1348. Capellarum Arcis Carlſteiniæ.
1351. Collegiatæ Veteris Boleslaviæ.
1351. Carmelitarum Tachoviæ.
1357. Collegiatæ Carlſteinenſis.

1360. Eremitaram S. August. Sufficij.
1366. Cœlestinorum in Owin.

5. In Ducatu Silesiæ.

1348. Eremitarum S. Augustini Wratislaviæ.

6. In Comitatu Lucemburgi.

1348. Clarissarum Epternaci.

7. In Germania reliqua.

1354. Collegiatæ S. Victoris Moguntini.
1355. Canonicorum Regularium S. Caroli Ingelhemij.
1355. Capellæ Imperial. B. V. Norimbergæ.
Mariæ-Rodæ Cisterc. in Saxonia Inferiori.
Riddagshusæ Cisterc. ibidem.

8. In Italiæ Regno.

1331. Canonicorum Regulariũ Papiæ.
1355. Collegiatæ B. V. Tarentij.

Caput II.

D. Carolus Ecclesiarum universalis Benefactor.

1. In Bohemia Archiepiscopalis Pragensis.

1336. XII. Apostolis argenteis humanâ staturâ datis.
1347. CCC. sexagenis grossorum eidem à quovis Rege coronato assignatis.
1358. Fundationibus Ecclesiarum, Capellarum, altarium omnium, per Bohemiam in Acta digestis.
1368. C. argenti marcis Metropolitanæ Pragensi assignatis.

2. Episcopalis Litomislensis.
3. - - Olomucensis.
4. - - Wratislaviensis.

In Germania Archiepiscopalis Moguntiæ.

Episcopalis Curiensis.
Constantiensis.
Spirensis.
Wormaciensis.
Herbipolensis.
Augustanensis.
Eystettensis.
Halberstadiensis.
Hildesiensis.
Verdensis.
Paderbornensis.
Bambergensis.

Archiepiscopalis Coloniensis
Episcopalis Monasteriensis
Leodiensis
Ultrajectensis
Mindensis
Osnabrugensis.

Archiepiscopalis Trevirensis,
Episcopalis Metensis
Tullensis
Virdunensis.

Archiepiscopalis Magdeburgensis,
Episcopalis Havelbergensis
Brandeburgensis
Lebussensis
Caminensis
Racemburgensis
Mersburgensis
Misniensis.

Archiepiscopalis Salisburgensis,
Episcopalis Pataviensis
Ratisbonensis
Brixinensis
Ftisingensis
Tridentinæ
Gurcensis.

Archiepiscopalis Bremensis,
Episcopalis Lubecensis
Sverinensis
Raceburgensis
Sleswicensis.

In Prussia.

Episcopalis Culmensis
Sambiensis
Varmiensis
Pomezaniensis.

In Italia.

Ecclesiæ Rom. dominiis confirmatis, item

item Juribus in Schiſmate progu-
gnatis.
S. Patriarchalis Aquilegienſis.
Archiepiſcopalis Mediolanenſis.

Caput III.

D. Carolus Hierarchicæ Eccleſiarum dignitatis aſſertor Archiepiſcopatu excitato.

1343. Pragenſi per Clementem VI.
Eidem Archiepiſcopo jure ungendi & coronandi Regis impetrato.
Item Jure Legationis in Ratisbon: Bamberg: Miſnenſ: Brandeburg:
Item Jure Legati Nati.
Item Jure Crucis præferendæ!, uſuque Rochetti publico Suffraganeis.

Epiſcopatu inſtituto.

Lithomisliæ.
Olomucij reſtituto.

Prærogativis auctis.

1343. Coronæ Regiæ à Pragenſi Metropolitana cuſtodiendæ.
1365. Mitræ albæ & Rochetti Canonicis Archiepiſcopo miniſtrantib9.
1389. Etiam à morte Caroli cæteris Canonicis omnibus Mitræ Pontificalis aurophrygiatæ conceſſio.

Principali dignitate.

Wiſſehradenſi Præpoſito confirmatâ.
Simili munere Abbatiſſæ S. Georgij Reginæ coronandæ conceſſio.
Decanatu vel Præpoſiturâ Lithomericij erectâ, nunc Cathedrali Eccleſiâ.

Caput IV.

D. Carolus Apoſtolici Eccleſiarum muneris Zelator.

In Regno Bohemiæ, in toto Imperio:

Literatis ac probatis viris ad Archiepiſcopales, Epiſcopales &c. Eccleſias ſuâ voluntate promotis ſingulatim ordine ſuperioris Cap. 2. recenſendis.

Caput V.

D. Carolus Canonici Eccleſiaſticorum Ordinis Magiſter,

Evangelio palàm decantato
Explicato:

Sacrâ Scripturâ, Theologiâ, lectâ & intellectâ?
Statutis Erneſtinis Eccleſiæ Pragenſis aureâ Bulla confirmatis.
Lectione ac Lectore S. Scripturæ ibidem per Erneſtum Archiepiſcopum fundato.
1359. Sæculari Canonicorū habitu palàm Moguntiæ caſtigato.
1363. Collegio Canonicorum S. Scripturæ Lectorum, & Auditorum dotato.
1365. Nulli Canonico duabus præbendis Urbani V. decreto conceſſis.
1370. Graduatis ſolis ad Præbendas, ad Parochias admiſſis.

Caput VI.

D. Carolus Eccleſiaſticæ Clericorum immunitatis Defenſor.

1342. Clericos Pragenſes operibus ruſticanis eximit.
1348. Wratislavienſes nudis pedibus ab Epiſcopo culpam deprecari adigit.
1352. Eccleſiæ Pragenſi confirmat Ottogari Regis Privilegia. *Boh. pia.*
1354. Alia Jura omnia.
Item Regni Privilegia concedit.
Domos Eccleſiæ legandi facultates tribuit.
Securitatem Univerſi Cleri toto Imperio aureâ Bullâ Carolinâ reſtituit.

Caput VII.

D. Carolus Imperator IV. Salomon Imperij alter.

1. *Sapientia.*

Expeditione transmarinâ declinatâ.
Captivitatis Venetæ periculo eluso.
Alienâ sapientiâ æstimatâ.
Imperij ordine Imperialis electionis modo, Electorum munere, Imperatoris dignitate, omnium securitate per auream Bullam constitutâ.
Imperio Bohemiæ Regno uniendo.
1354. Wenceslao fratre Lucemburgi Duce creato.
1354. Eidem & posteris fræni Imperialis gubernatione à dextro latere.
Item incisione ciborum Imperialium commissâ.
1357. Controversiâ ensis Imperialis ferendi eundẽ inter & Rudolphum Saxoniæ Ducem compositâ.
Ducibus Meckelburgi, Juliæ &c. Marchionibus Barri &c. institutis.

2. *Scientia.*

A linguarum & literarum etiam sacrarum insigni notitia.
A Commentariis Evangeliorum.
Item suæ vitæ.
Item Passionis S. Wenceslai, suo marte scriptis,
A diplomatis Cæsareis &c. latinissimè conditis,
A scholis Academicis frequentatis.
A literatis palàm honoratis, etiam à morte, Mindæ, & eorundem inprimis Studiosorũ Pragæ copiâ.
A Scriptorum eodem loci & temporis frequentia.

3. *Justitia.*

Per se plurimis administratâ.
Item injuriâ prædonum per se depulsâ,.
Rebellione punitâ.
Cæde innocentis Parochi vindicatâ,
Sacerdotis item alterius compensatâ
Proditore deluso.

4. *Potentiâ.*

Ab auri, argenti, & fodinarum abundantia.
Ab expeditione bellica in Prussiam, Russiam, Lithvaniam, Poloniam, Hungariam, Italiam, Galliam, Hispaniam, Germaniam universam.

5. *Magnificentiâ.*

Aulici apparatus & comitatus Coronationis Regiæ Cæsareæ.
Comitiorum Metis,
Norimbergæ.
Itinerum Parisios
Romam.
Francofurtum Oderæ
Lubecam, Mindam, Tremoniam.
Nuptiarum Cracoviæ,
Solennitatum Paschæ &c.

Caput VIII.

D. Carolus Imp. IV. Bohemiæ Regum Augustissimus, Regni Augustus alter.

Privilegijs confirmatis.

1348. Electionis literæ.
1358. Successionis Regiæ juxta literas Friderici Imperatoris II, etiam in filiabus.
1364. Omnium Regni Jurium.
Electoratûs Imperialis.

Finibus productis:

1348. Norimbergam usque,
Item pòst in Bavariam & Voitlandiam adjungendam.
1355. Iisdem Regni finibus & possessionibus iterato stabilitis.
1368. Silesiâ Bohemiæ unitâ.
Recognitione Wratislaviensis Episcopatûs acceptâ.
1372. Marchiâ Brandeburgicâ possessione aditâ.

Fœderibus initis.

Cum Archiducibus Austriæ.

Munimentis exstructis.

Wissehradi, Ratzinij, Carlsteinij, Fûrstenbergæ.

Com-

Commodis procuratis.
Thermis Carolinis,
Vinetis plantatis,
Vivariis effossis,
Oeconomiâ Regni restitutâ.
Universitate conditâ.
Collegiis ternis eidem adjunctis.
Civium domibus usui studentium aptatis.
Bibliothecâ adornatâ.

Caput IX.

D. Carolus Imp. IV. augustis structuris per Bohemiam & alibi magnificus.

1. *Urbium.*
1332. Montis Caroli Oppidi & Arcis in Italia.
1348. Neo-Pragæ.
Wratislaviæ instauratæ, ampliatæ.
1351. Boleslaviæ circummuratæ.
1360. Strahovij & Petrzini montis mœnibus cincti.
1363. Pragæ Veteris auctæ.
2. *Arcium.*
Regiæ Pragensis.
1348. Wissehradensis,
1348. Carlsteinensis,
1358. Carlickensis,
1370. Fürstenbergensis,
1372. Tangermündensis.
3. *Templorum.*
Metropolitani Pragensis & aliorum suprà recensitorum,
S. Dorotheæ Wratislaviæ.
4. *Monasteriorum, Collegiorum ibidem.*
5. *Universitatis Carolinæ.*
6. *Pontium.*
1358. Pragensis,
1370. Fürstenbergensis.

Caput X.

D. Carolus IV. Imp. D. Constantinus alter, pietate in Deum & Divos.

1. *Dei cultu propagato.*
1341. Expeditionibus in Infideles Christo subjugandos susceptis.
1386. Edicto Joan. Archiepis. Prag. II. Fidei Catholicæ totâ Bohemiâ retinendæ nullo hæretico tolerato.
Flagellantium hæresi exstinctâ.
2. *Divorum Reliquijs Pragam allatis.*
E tota Germania, Gallia, Italia, Hungaria,
1354. Treviris Crucis Dominicæ, Cinguli, Pepli B. V. Baculi S. Petri.
1354. Aquilegiâ Evangelij S. Marci. Budâ, Mappæ Dominicæ, & ità de cæteris.
1354. S. Florentij solenniter in Alsatia elevatum.
1369. Iisdem Pragæ C. millibus hominum ostensis.
3. *Templis, Arcibus præsente se Deo & Divis dedicatis.*
Metropolitano,
1366. Monasterio S. Catharinæ.
Item Capellâ S. Wenceslai.
1370. Capellâ Archiepiscopalis Aulæ
1371. Collegiatâ S. Ægidij.
1372. Monasterio S. Hieronymi in Slawan, & aliorum alibi.
4. *Festis institutis.*
1355. Lanceæ Domini,
Reliquiarum Ecclesiæ Pragensis.
5. *Officijs ordinatis.*
Ejusdem Lanceæ.
It. B. Virginis.
Canonico Officio quotidie recitato B. Virginis sæpius à puero; eóque demum in singulos dies legendis propriis novè distributo ut à Canonicis Pragæ, Norimbergæ, Tarentij fundatis indies decantetur.

Caput XI.

D. Carolus Imp. IV. Divis Bohemiæ Tutelaribus præcipuè devotus.

1. S. Pa-

1. S. Patronis.

Duodecim Choralibus eorum venerationi divino monitu institutis.

1355. Allatione corporis S. Viti Papiâ Pragam.

2. S. Wenceslao.

1347. Coronâ Regiâ novè fabricatâ,
Eadem coronandis Regibus destinatâ,
Capellâ propriâ ædificatâ,

1371. Boleslaviâ vetere instauratâ,
Missâ maturâ ibidem fundatâ, & ab Ernesto Archiep. firmatâ.
Tumbâ aureâ scutis Baronum S. Wenceslai argenteis contectâ.

1363. Ejus nomine filio dato,

1368. Indulgentiis obtentis.

3. S. Sigismundo.

1365. Allatione corporis honorificâ,

1368. Impositione nominis Filio.

1371. Pretiosis donis sanitate receptâ,

1375. Regali celebratione festi,
Imitatione ejusdem laude Dei perpetuâ institutâ.

Caput XII.

D. Carolus Imp. IV. Deo dilectus & electus.

1. à Familia sua,

Lucemburgica & Bohemica, in Avis, parentibus, fratribus, propinquis, etiam affinibus, ex Domo Austriaca, Hungarica, Polonica; Deo ferè id temporis dilectis electâ,

2. à præsidijs divinis.

1331. & seqq. à toxico, proditione, captivitate, clade, cæde, &c. ope SS. Hostiæ, Deiparæ Virg. S. Catharinæ M. prodigiosè servatus.

3. à visis divinis & vaticinijs.

1332. Delphini Franciæ mortui.

1377. Pragæ destruendæ,
Clementis IV. Papæ eligendi.

4. à miraculis ipsius ævo Pragæ factis.

1338. SS. Hostiæ inter ignes Pragæ illæsæ,
Item propè Kuttenbergam miraculosæ.

1355. S. Nicolai digito sangvineo.
SS. Wenceslai, Sigismundi, & aliorum SS. aliis prodigiis variis.
B. Catharinæ Bononiensis Carolum corpus mortuæ honorantem, apertis subitò oculis arridentis, & salutantis.

Caput XIII.

D. Caroli Imper. IV. Parentes Joannes & Elisabetha Reges Ecclesiarum fundatores & benefactores.

1. Parvo Pragæ.

1316. Chori Eremitarum & S. Augustini.

1330. Monialium Ordinis Prædicatorũ in Augezd.

1341. Carthusianorum ibidem.

2. Vetero Pragæ.

1318. Chori Franciscanorum ad S. Jacobum.

1319. Eorundem Triclinij.

3. in Regno Bohemiæ.

1342. Eremitarum S. Augustini, Susicij,
Waldsassæ Cisterciensium.
Aulæ-Regiæ Avus Wenceslaus.

4. in Marchionatu Moraviæ.

1323. Aulæ-Mariæ Elizabeth Avia secunda Caroli.

1334. Pustomiriæ Monialium Joannes Episcopus Olomucens: Proavunculus Caroli.

5. in Comitatu Lucemburgi.

1342. Clarissarum Epternaci,
Basilicæ Deiparæ Virginis in Aviaw.

6. in Regno Italiæ.

1331. Eremitarum S. Augustini Papiæ.

Caput XIV.

D. Caroli Fratres, Agnati, Filij, Ecclesiarum Fundatores.

1. in

1. in Regno Bohemiæ & alibi.

1348. Cappellæ Arcis Ziebrak, Joannes frater fundator.
Item Carthusianorum Olomucij.
1353. Eremitarum S. Augustini Brunæ.
Carthusianorum propè Brunam.
1350. Capellæ S. Nicolai Pragæ Parvæ.
Caroli Agnatus Dux Burgundiæ.
Nicolaus frater Caroli Patriarcha Aquilegiensis.
Wenceslaus filius Metropolitanæ Pragensis.
Clarissarum Epternaci. Item Ecclesiarum aliarum alibi.
Joannes Caroli ex Joanne filio nepos, Episcopus Litomislensis, Olomucensis, subinde Patriarcha Aquilegiensis.

Caput XV.

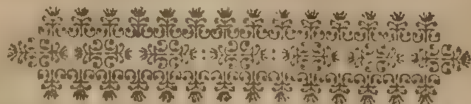
D. Caroli Familiares Bohemiæ Antistites Ecclesiarum Fundatores.

1. Joannes IV. Episcopus Pragensis Pragæ.

Sepulchri S. Adalberti argenteâ laminâ contecti in Arce Prag.
Præbendarum Canonicalium in Metropolit.
Altarium S. Silvestri, & S. Mathiæ, ib.
Collegiatæ S. Ægidij combustæ.
Canonicorum Regularium Raudnitzij
Hospitalis ibid.

2. Ernestus Archiepiscopus Prag.

Canonicorum Regularium Glacij.
Eorundem in Satzka Hora.
Hospitalis In Jaromir,
In Rokican.
In Broda Bohemica,
In Przibram,
In Liban.

3. Joannes Archiepiscopus Pragensis II.

Hospitalis in Jerusalem Wissehradi.
S. Antonij pro Sacerdotibus & Studiosis ægris in Hradczan.

4. Theodoricus Episcopus Mindensis.

1346. Cisterciensium in Skalicz.

5. Joannes Episcopus Litomislensis.

Eremitarum S. Augustini in Litomisl ibidem sepultus.

6. Petrus Episcopus Litomislensis & Olomucensis.

Canonicorum Regularium Landtscronæ ibidem sepultus 1387.

Caput XVI.

D. Caroli exemplo Bohemiæ Proceres & Cives Ecclesiarum Fundatores.

1. Pragæ Urbe Veteri.

1340. Monialium S. Spiritûs juxta Cœnobium S. Crucis Nicolaus Rokicaner, Civis.
1346. Aliorum templorum alij.

2. in Regno Bohemiæ.

1319. Clarissarum Teinitzij D. Plichta ibidem sepultus.
1342. Eremitarum S. Augustini in Marica prope Schwanbergam Boleslaus & Juta Barones.
1366. Canonicorum Regularium in Trzebon Rosenbergici, Altovadi, Crumlovij, &c.

CAPUT III.

Wenceslaus ejus nominis IV. Bohemiæ Rex, & Romanorum Imperator.

Arolus IV. nec in Regno paterno, nec in Imperio dubium successorem reliquit, utrobiq; scilicet *Wenceslaum*, ibi coronatum, hìc electum; utinam ùt sangvinis ità & virtutum suarum hæredem & imitatorem reliquisset! sed ùt *Carolus* gestis laudatissimus, & gloriosus, ità filius Princeps propè omnibus exosus, vitiis suis describendis Scriptores fatigavit. Natus est *Norimbergæ* An. 1361. 17. Martij, ex *Anna* filia *Henrici Ducis Swidnicensis*, *Jaurowiensis*, *Fürstenbergensis* (quæ *Carolo* Patri hos Ducatus attulit) 3. Id. Aprilis in *Parochia S. Sebaldi* de sacro fonte levatus; levârunt *Archiepiscopi* tres, *Moguntinus*, *Coloniensis*, *& Pragensis*; *Episcopi* sex, quinque *Abbates*; offertorium ùt vocant, misit *Carolus* Pater ad *Divam Aquisgranensem* miraculis claram XVI. marcas auri, quod tum erat pondus infantis. Narrant optimi Scriptores, aquam sacram, dum abluitur, luto infecisse, & paulò antè dum aqua pro Baptismo calefieret *Parœciæ* culinâ igne correptâ, vix domum ipsam ab incendio defendi potuisse. At quod addit recens nostrâ ætate Scriptor, Matrem quoque ex partu obiisse, prorsus admitti non potest, cùm ex Vita *Caroli* habeamus *Annam Swidnicensem Caroli* conjugem An. 1362. 11. Julij Pragæ decessisse, ùt ex *Lupacio* ostendit *Weleslawinus*. *Wenceslaus* nondum biennis *Rex Bohemiæ* (multùm retinente *Ernesto Archiepiscopo Pragensi*, Viro sancto, qui totus ex cœlo pendebat, & inde rerum futurarum significationes capiebat) in *Altari S. Mauritij in Ecclesia Pragensi* coronatus est: quod in Baptismo *Norimbergæ*, hoc præstitit in altari, præterea flendi & singultiendi nullum faciebat finem, & in ipso honore tristes & sonoræ lacrymæ infantis sisti non poterant, donec quidam *Pistor* placentâ in os injectâ lacrymantem componeret, cui ob eam rem dum viveret, uni ejusmodi placentas Pragæ pinsendi privilegium dedit *Carolus*. Puer ac postea etiam adolescens magnas de se spes concitabat, & Magistris optimis in disciplinam traditus, eorum, & præcipuè Patris vota superabat: Artes liberales omnes percepit feliciter, & quasi ingenio vel me-

Carolo IV. degener cōtigit.

Annal. Norimberg. ad 17. Martij.

De Fürstenberg videatur Archivum Carlsteinense, quod alibi retulimus literâ C.

Mala omina de Wenceslao Caroli Filio.

In Calend. histor. 11. Iul.

Imperium Wenceslai initiò laudatissimum.

memoriâ jam antè inclusas exponebat; omnes Europæ lingvas calluisse *M. Emundus* (qui eum familiariter noverat) testatur, quod de *Nerone Trajanum Imperatore* dicere solitum accepimus: procul esse omnes bonos Principes à primo quinquennio *Neronis*, idem prorsus de quinquennio *Wenceslai* verissimum invenio; *Patre Carolo*, ùt spes est, in cœlum recepto negotia omnia Imperij laudatissimè conficiebat; *Schisma* periculosum & difficile inter tres *Pontifices*, quod universam *Ecclesiam* lacerabat, & scindebat in partes, authoritate suâ, literis, & armorum comminatione extinxit; obibat *Germaniam* maximè: *Coloniæ & Moguntiæ Antistites* consulebat ipse per sese, & Principum Imperij consilia audiebat, denique omnes numeros boni Principis explebat. At illo quinquennio exeunte cùm ad se homines, ludiones, præstigiatores, helluones, & alios vitiis infames nullo delectu admittere cœpisset, totus à se ipso mutatus, à curis Regnorum abhorrere, nihil nisi lætum audire, otiari, helluari, & in vino insomnes noctes ducere cœpit, & quia conjux matrona sanctissima *Johanna* hæc minimè probare videbatur, atque ipse, ùt nonnulli scribunt, maleficio ligatus erat, in uxorem culpam conferens, mulierum amoribus paulatim irretiebatur; ex qvibus vitiis ùt fieri solet, in crudelitatem & lanienas hominum innocentûm delapsus est, cúmque ingenio valeret, suspicionibus occupatus multa dictu horrenda perpetravit; hæc caussa mortem attulit *B. Joanni Neopomuceno*, ex quo an Regina præter se alium amaret, elicere precibus, promissis, tormentis tentârat, cúmque non proficeret, in profluentem *Muldavæ* abjecit. Nullus erat in *Wenceslao* sacrorum hominum respectus: *Joannem Suffraganeum Archiepiscopalem* eodem genere mortis damnavit; idem comminatus Canonicis; mox sæviit in Proceres, primorésque *Civium Pragensium*, quos vel timebat, vel quibus vitam suam non placere suspicabatur, è medio sustulit; carnificem ad latus habebat semper, & *Compatrem* suum per delicias appellabat; jam nihil ille curarum suscipiebat, negligebat Imperium, & tum evigilabat, ubi pecuniæ faciendæ spes oboluisset: *Mediolani Vicariatum Imperij* centum quinquaginta aureorum millibus acceptis *Joanni Galeacio Vicecomiti* vendidit, aliísque multis de caussis odium Principum in se concitavit; quarum summam *Joannes Moguntinus Archiepiscopus* nomine omnium Electorum literis publicis evulgavit: *Lombardiæ Jura abalienâsse: Justitiam auro vendidisse; latronibus liberas habenas laxâsse; in Sacerdotes & honestos viros sævijsse; monitum non resipuisse &c.* Itaque cùm electus vivente Patre An. 1376. 12. Januarij, & post Patris mortem An. 1386. 6. Julij *Aquisgrani Imperator* coronatus esset, omnium Principum suffragijs A. 1400, exauthoratus est; at *Bohemia* longè priùs *Wenceslaum* de-

In Chron. M. Belgij.

Wenceslai mores in deterius mutati.

Caussæ Wenceslai Imperio dejecti.

deſeruit: nam cùm toties à Proceribus monitum ebrioſum & crudelem Regem, nihil rectè acturum, & agere viderent, *Sigiſmundi Regis Ungariæ* fratris, & *Jodoci Moraviæ Patrui* conſilio captum *Wenceslaum* Anno 1394. in carcerem *Antiquæ Urbis Pragenſis* incluſêre; evaſit ille tamen aſtutiâ mirabili. Sed iterum A. 1401. ab *Jodoco Marchione, Wolframo Archiepiſcopo Pragenſi, Marchionibus Miſniæ, & Proceribus Bohemiæ Pragæ,* Julio Menſe obſeſſus, cùm per publicas literas 12. Auguſti omnem emendationem promiſiſſet, nihilq; præſtaret An. ſequenti 1402. iterum *Berauna* captus eſt, ac *Viennam* deportatus, ſed iterum incredibili fortunâ evaſit, & ſuis ſe in *Bohemia* compotoribus reddidit, denique his moribus, quibus aſſveverat uſque ad Regni finem utens, ætatem perduxit; duo, ejus opera execrabilia in *Annalibus* lego: primum eſt, ſuſcepta *Huſſij hæreſiarchæ* defenſio, nam cùm is *Sophiæ*, quam ſecundam conjugem *Wenceslaus* habebat à confeſſionibus eſſet, delatus ad ſedem *Apoſtolicam* & de hæreſi poſtulatus, Romámque peremtoriè citatus; patrocinium invenit in uxorio Rege, qui gratioſè impetravit à Papa, ut illud judicium de *Huſſo Pragæ* fieret; impetravit quod tanto ambitu petebat, intereáq; *Huſſus* annis aliquot, noxios errores diſſeminavit, & non minimam *Bohemiæ* partem corrupit, Rege ſtertente & judicium differente. Alterum factum Reipublicæ maxima damna attulit: quòd Rex *Civitatem Pragenſem & Academiam Pragenſem* nationum ſtudiis & odiis laborantem, non in tempore ut poterat, compoſuiſſet, ſed potiùs accendiſſet: itaque curiam *Germanis* implevit, at contrà in *Univerſitate Carolina Bohemiæ* nationi jus omne & prærogativas omnes attribuit, unde indignatæ cæteræ nationes, valedixerunt *Bohemiæ*, & unâ omnes ſententiâ, uno die Pragâ diſceſſerunt, *Univerſitatem* penè vacuam relinquentes, illi autem in *Bohemia & Regia Urbe Imperium Germanorum* ægerrimè ferentes in omnem turbarum occaſionem intenti, adepto tandem inſigni & ad res novandas aptiſſimo Duce *Joanne Ziſka* Senatum occiderunt, & rebellionem manifeſtam excitârunt. Hæc acta ſunt An. 1419. quam Populi ſeditionem in *Arce Conradicz* cùm accepiſſet *Wenceslaus* irâ, cujus erat impotentiſſimus exæſtuans apoplexiâ ictus, maximo rugitu in morte edito An. eodem 16. Auguſti expiravit. Maculoſa & deſes vita *Wenceslai*, titulos ei non ſatis honorificos in poſteritate reliquit; alij ùt *Stransky* fecit, *ebrioſum* appellant, plerique *ignavum & crudelem*; habet tamen Defenſores, ùt Magiſtrum *Emundum Belgam*, qui aliquot legationes ad eum à *Principibus Belgarum* obiit, deſcribit is *Wenceslaum* ùt ſedulum & ingenioſum, & tantùm cum vino incaluiſſet cruentum; cujus Emundi teſtimonium in Epitome recitavi. Defendit etiam *Wenceslaum Weleslavinus*, & accuſa-

Wenceslaus peſſimo con ſilio Univerſitatem Bohemis implet, curiam Germanis.

Wenceslai Regis aliqua defenſio.

Emundus in Chron. Magno Belgij.

cuſationes omnes conatur diluere. *Henelij in Breslographia* verba ſunt: *Carolo IV. ſucceſſit Wenceslaus, non ille quidem à natura prorſus iners ac ſtolidus, ſed qui indulgens cupiditatibus immodicè, luxuriæ præſertim, libidinum & iracundiæ, omnia naturæ bona obruit.* Henelij judicium verum eſſe ipſe ego ſæpius omnibus *Wenceslai* geſtis diligenter inſpectis deprehendi. Vixit annos 58. nullâ prole relictâ.

NOTÆ in Caput III.

Dubium ſucceſſorem non reliquit Carolus &c. Prudentiſſimus Scriptor *Tacitus* in exemplo *Auguſti Tiberium* ſibi adhuc viventi adoptantis iſtud notavit, & tacitè imitandum Regibus propoſuit: ſi enim cum novo Rege Regna turbari contingit, quantò magis dubio & incerto, imò nullo Rege turbabuntur? hinc *Interregna* Regibus periculoſa appellant *Politici*; ut ſucceſſore certo conſtituto pravæ ſpes aliorum coërceantur, & Reges ipſi certum ſuis fundent principatum; laudabiliter igitur egerunt & agunt Principes, qui filio poſt ſe regnaturo (ſi jam per ætatem id præſtare poteſt) partem curarum concedunt, ùt fecit ſapientiſſimus *Princeps Octavius Farneſius* in filio *Rainucio*, ob eámque potiſſimùm cauſſam *Carolus V. Philippum Regem* per omnes ſuæ Monarchiæ Regiones ſe vivo duci curavit, ùt obſervat *Annibal Scotus*. Vix advertitur mutatio in Regno, cùm celerrimè alius Princeps ſupponitur, maximè ſi prioris ſimilitudinem referat, quales natura filios facit, ut dicere liceat Virgilianum illud: *Sic oculos, ſic ille manus, ſic ora ferebat*, adderem ego: *& mentem ſimilem*; quod maximè ſubditi obſervant. At ubi ſucceſſor dubius eſt, omnia alia fiunt: excitantur ſeditioſi, ſpebus novis implentur, leges, & judicia ſilent, aut differuntur, creſcit impunitas, optiméque rurſus *Tacitus*: ex perſona *Piſonis, opportuni ſunt magnis conatibus tranſitus rerum*; intelligit, ùt arbitror, *Tacitus Interregna*, in quibus, ùt in exemplis patet, multa periculoſa regnantibus eveniunt; neque incongruè *Rex* ille *Galliæ* adhuc *Minorennis* (qui ſtatus proximus *Interregno* eſt) cùm in cœlo *Craterem* pinxiſſet, Symbolo animam addidit: *inter Ecclipſes exorior.*

Tacit. l. 1. Annal.

Principes dubium ſucceſſorem nõ relinquãt cùm poſſunt.

Scot. in principijs polit.

Interregna periculoſa.

Tacit. hiſtor. lib. 1.

Ludov. XII.

Vitijs deſcribendis Scriptores fatigavit &c. In Regibus nihil occultum eorum altiſſima dignitas eſſe ſinit; ſapienter *Plinius* in illo Imperatorio *Panegyrico ad Trajanum, habet hoc*, inquit, *primum magna fortuna, quòd nihil certum, nihil occultum eſſe patitur*, & quæ ſequuntur. Ubi *Lipſius Commentator* pulcherrimis ſententiis *Senecæ ad Neronem* rem totam confirmat. Reges ſignum, ad metam appellabat *Fridericus III. Imperator*: quos omnes homines, ſed præcipuè ſubditi acutiſſimè intuentur. Monent alicubi ſacræ Literæ, nè de divitibus malè loquamur, aves enim cœli omnia prodituras, longè citiùs è diverſo Regum dicta & facta Principum, populis produntur, cùm ſinè auxilio Aulicorum nihil ferè boni & nihil etiam mali Principes agere poſſint. Quanto ſilentio *Tiberius Imperator* maximus alioqui ſimulator, & diſſimulator, & mille ambagibus tectus, & in ſe convolutus *Capreas* ſuas munivit? omnia tamen Populo Romano patuerunt. Tenuit hunc etiam morem in voluptatibus contegendis maximus avorum ætate Princeps, ſub quo etiam ſcire tacenda periculoſum fuit; poſtea tamen cortinâ Principis remotâ, & ſublato Domino tota ſcena in apertum prodiit, atque etiam domus Pragenſes digitis indicabantur, ex quibus ille advocabat delicias. Itaque non mirum in *Wenceslao* id factum, ut quidquid in occulto gerebat id populi ſcirent, & Scriptores ad execrationem poſteritati commendarent.

In Principibus omnia obſervantur

Silv. Comment. in Panor. lib. 1. n. 37.

Regina mũdi Mater Dei

Offertorium ſedecim auri marcas pondus infantis ad B. Virginem miſit Carolus &c. Religio prima Principum virtus non tantùm ſimulanda eſt, ùt impiè docuit *Machiavellus*, ſed ritè, & ſanctè colenda ſvadetur, ut auxilia, ſanitas, felicitas, gloria, cæteráque hominum bona à Deo impetrentur, Maternam operam hac in re præſtat generi humano apud *Deum Regina* mundi *Beatiſſima Virgo Maria*, ut nulla propè Regio reperiri poſſit, ubi templa prodigiis & beneficentiâ ejus non celebrentur, ùt ſæpius probavi; videtúrque ſi ità dicere licet, artem medicam, aut pharmaceuticam, quæ ſalus infirmorum dicitur, profiteri; hinc tot herbarum nomina apud nos ejus inſigniuntur nominibus. Præcipuè cùm muneribus provocatur, quibus, ùt ait Seneca, *etiam Dÿ placantur*, non quòd munera curent, ſed quòd affectus noſtros magni æſtiment, & ſive nos paupertatem noſtram, ſive excellentiam & merita Divorum agnoſcamus, gratum id eſt Deo, qui in Sanctis ſuis, ùt ſæpe *Propheta* repetit, laudatur. Gratius autem & glorioſius Deo cenſetur, ſi ſumma orbis capita Matri illius ſubmittant vertices, ùt in noſtro exemplo fecit *Carolus Imperator*, ideóque etiam *Ethnicorum* ſæcula eos Reges irriſerunt, qui velut Diis pares pro Diis ſe coli voluerunt, eos autem ob moderationem animi ſummo honore proſecuti ſunt, qui *Deo* ſe minores, séque Dei cultores ſunt profeſſi, & naturæ illi Divinæ venerationis homagium præſtiterunt. Ridiculum eſt Laconum decretum *de Alexandri Magni* falſa divinitate: *quandoquidem Alexander eſſe cupit Deus, eſto Deus.* Sanius illud *Tertulliani*: *ideò Imperator magnus eſt, quia cælo minor eſt.* Pulchrè etiam *Athenienſes* inter *Monoſticha*, in advenientis *Pompeÿ* laudem ſcripta hoc addi juſſerunt:

In hiſt. S. Mont. In hiſt. Vart. In hiſt. Turzan. In hiſt. Boleslav.

Deo Principes ſeſe ſubmittant oportet.

Tertull. in Apologet.

Ἐφ᾽ ὅσον ἴον ἄνθρωπος οἶδας ἐπὶ τοσοῦτον εἶ Θεὸς

Id eſt: *quatenus te cenſes hominem, eatenus nobis es Deus.*

Aquam ſacram infeciſſe &c. Nemo Sapientum hactenus negavit omnia, niſi qui providentiam negavit; éſtque in ſacris literis, Deum aliquando dare ſignificationem rerum futurarum, ut *fugiant à facie arcûs, & liberentur electi*; ominoſa hujuſmodi exempla quàm plurima adducit *Gregorius Richter*, nóſque ipſi in Bohemia abundamus exemplis, ùt *albâ Dominâ* apparente *Novædomi*, ſudantibus ſepulchris *Roczovÿ*, alibíque, de nolæ tinnitu diximus lib. 3. Miſcell. doctiſſimus quoque *Theophilus Raynaudus* omnia dari confirmat, atque inter alia narrat in *Goſſenſi Benedictinarum Parthenone*, æs campanum grande templi per ſe ſonare, cùm Antiſtitæ mors imminet; item aliam eſſe campanam Vilillæ in *Diœceſi Cæſarauguſtana*, dictam *mirabilem*, vel *miraculorum*, quæ ſonat ſi grave aliquod incommodum Reipublicæ Chriſtianæ immineat; ejuſmodi campanam olim habuit Bohemia, poſt Arcem *Wiſſehradum* inter vineas in *Eccleſiola S. Pancratÿ*, quæ ſpontaneo pulſu calamitatem aliquam venturam Bohemiæ ſignificabat. In re noſtra longè felicius in *Elia* infante omen fuit, qui cùm lactaretur ab ubere matris lactis loco flammas trahere & haurire videbatur, quod ejus ardentiſſimum pro Dei honore zelum indicabat; quid *Wenceslai* infantis lutum (liceat propitiis auribus dicere) ſignificârit, & quid lacrymæ coronati portenderint, maculoſa ejus vita, & lacrymis dignæ calamitates, in quas inertiâ ſuâ Regnum univerſum conjecit, ſatìs oſtenderunt. Infinitus eſſem, & tempore abuterer, ſi in hac ætate exempla accumulare vellem: quod notum & clarum eſt, ſi explicare ampliùs velis, obſcuratur potiùs, quàm illuſtratur.

Gr. Richt. in Axiomatis œconomicis.

Raynaud. To. 17. in Prato ſpirit. n. 66.

Significationes futurorum perſæpè dat Deus.

DeusArcana ſua Amicis revelat.

Multùm renitente Erneſto infans coronatur &c. Anima Viri ſancti, ajunt ſacræ Literæ, *enuntiat aliquando vera, magìs quàm ſeptem exploratores ſpeculantes in ſublimi*, talis fuit *Erneſtus*, ùt in ejus vita probavi, totus cœleſtis, & qui totus penderet è cœlo, & Deo conjunctus ſpiraret; amicitia autem ſinè arcanorum communicatione vix conſiſtit, unde accidit, ut quos *Divina Majeſtas* ex ſervis ſibi facit amicos, iiſdem conſiliorum ſuorum *Arcana* plerumque manifeſtet; videbat ille ignobilem infantis

Regij

Regij futuram vitam, aliáque ex illo damna præſentiebat, quod ſolius divinitatis eſt, & cui illa voluerit revelare. Sæpe verò accidit, ut ex rebus minimis à Sanctis Viris futura cernantur, alijs quorum mentem non illuſtravit Deus, nihil ſentientibus; qua de re prudentiſſimè diſſerit *S. Syneſius* (quem ego ſanctiſſimum in *Africa Præſulem* ſæpe vel ob ejus reconditam, & cum profanis literis conjunctam doctrinam admiror) inter alia, libro de Inſomniis hæc habet: *futurorum indicia ſunt velut multiplices quædam literæ in tota rerum Univerſitate, tanquam in libro deſcriptæ, quarum aliæ Phœniſſæ, aliæ Ægyptiæ, aliæ ſunt Aſſyriæ, quas ſolus ſapiens, & futura prævidens legere novit*; non minùs aptè *S. Ambroſius Prophetas cœli feneſtras appellavit*, quòd ij, quid in cœlo geratur, aut quid de nobis in terra degentibus, decretum ſit in cœlo, aperiant. *S. Ambr. L. de Isaac & Anima c. 4.*

Adoleſcens magnas ſpes de ſe concitabat &c. Nemo ferè Principum omni ætate & omnibus horis deſipuit; omnes in principio, medio, aut fine placuerunt. Infelicitas eſt primùm ſapuiſſe, ac poſtea deſipuiſſe; magna è contrario felicitas, emendâſſe errores, & morbum ſapientiæ (ità *Plinius* ſtultitiam vocavit) depoſuiſſe. Multi bene cœperunt, malè finierunt. Utinam malè cœpiſſent, quod tolerabile eſt, ſed bene finiviſſent! hoc ego innui, cùm canerem de *Salomone*: *Mutabilitas Principum.* *Lib. 3. Epigrammatum.*

Omnia ſumma tibi Salomon Rex magne fuerunt:
Stultitia, ingenium, gloria, divitiæ,
Es ſapiens primùm, tum ſtultus; tempora muta:
Et primùm ſtultus, poſtea ſis ſapiens.

Idem *Wenceslao* optari poterat; ſed nimirum, ùt antiqui dicebant: *hominem malum non emendat Imperium.* Honores rarò mores, niſi indeterius, immutant, & cùm tu mihi unum dederis, qui Imperio emendatus ſit, ego nomina Principum centum recitabo, quos Imperia corruperunt; in ſumma fortuna improbis maxima eſt licentia; amici, qui verum dicere audeant, pauci; adulatorum & qui byſſinis verbis utantur ad Principem, ingens multitudo circumſtat, quibus maximè prodeſt Principem malum & injuſtum eſſe; inconſtantia voluntatis, rigorem virtutis, velut onus quoddam ſibi incumbens, ferre non poteſt: paratæ & obviæ peccandi illecebræ, cum impunitate rerum omnium invitant; juventus ipſa Regia, qualis in *Wenceslao* fuit ad illicitas curioſitates deducit; denique ſemel iterúmque erráſſe & peccâſſe (quæ ſumma eſt naturæ humanæ infelicitas) ſatìs eſt ad omnem vitam reliquam blandiſſimis ejuſmodi vitiis depravandam. *Malos Imperiúm non reddit bonos.*

Obibat Germaniam Wenceslaus &c. Itinera Regum ex utilitate Reipublicæ ſuſcepta ſummè in magnis Principibus commendantur: ſæpe enim quod neque literis neque legationibus confici potuit unâ Principis præſentiâ componitur. Humanitas illa Principis ſuos adeuntis neſcio quid ex Divinitate trahit, & imitatio ejus eſt, qui ad nos cœlo deſcendit, & naturæ ſuæ & virtutum ſecuritate fretus, quoſdam ùt *D. Gregorius* loquitur, *in orbe ſaltus dedit.* *Itinera ſæpe Principus laudi dantur.*

Ludiones, præſtigiatores, helluones admiſit, in vino noctes ducere &c. Legi alicubi in *Codice MM. SS. Regem Angliæ Richardum*, qui *Wenceslai* ſororem in conjugio habebat, *Annam* vel *Helenam* dictam, horum malorum omnium cauſſam præbuiſſe, cùm *Wenceslao* petenti aliquid quo ſe oblectare & tempus fallere poſſet, currus plenos ludionum, hiſtrionum, & præſtigiatorum miſit, quibus ille velut infaſcinatus, plùs quàm curis Reipublicæ ſeſe impendit, ac fortè ex iſtis aliquis maleficium illud perpetravit, quod de *Wenceslao* tradunt, *Johannæ* piiſſimæ conjugis abſentis deſiderium, præſentis tædium, ùt loquitur *Emundus, Wenceslaum* ferre non potuiſſe, ídque magicis *Curioſæ artes Principibus noxiæ.* *Emund. in Chron. magno Belgij.*

Zidek in vita Caroli IV. M. Antonius Imp. l. 11. de vita sua.

magicis artibus perfectum. Hic fuit fructus sceleratæ & dæmoniacæ societatis, cùm scilicet Imperator Magos inter sese committeret, eorúmque operá in spectaculis, ac fortè etiam in voluptatibus uteretur. Nemo ajebat Epictetus servorum sapientissimus, *nemo latro est voluntatis*; negari tamen non potest, humanam voluntatem hujusmodi latronum studiis quodammodo surripi, & furtis & rapinis eorum patere & subduci, ut à se ipso homo præcipuè Juvenis discedat, totúsque mutetur.

Mulierculæ Principes crudeles reddunt.

Ex mulierculârum amoribus in crudelitatem delapsus &c. Mirum est ex ignavo otio & impuris amoribus nasci in Principibus feritatem, & crudelitatem; hoc ipsum notavit *D. Ambrosius*, disputans de morte *S. Joannis Baptistæ*, & quærit quid deliciis cum crudelitate? id tamen fieri omnis ætas videt. An Principes, qui curas Reipublicæ non suscipiunt, & accusationes & defensiones in Judiciis, otio, vino, amore occupati, audire patienter non possunt, ut tamen aliquid fecisse videantur, inauditos damnant, atque ità officio suo se fungi per crudelitatis speciem existimant? an quòd voluptas cruenta plerumque sit, & cruorem amet? ità videmus mulierosos, si ira accesserit, in arma ruere, & si amore non potiantur, furere: cognata enim sunt amor & furor, & amante fæminâ nihil esse furiosius existimant Poëtæ? quidquid causæ sit, id fieri videmus, & dolemus. Accedit mulierum amatarum gratia, ut quidquid ipsæ, eorúmque cognati exoptent, id Princeps vinosus & ebriosus efficiat, ut hâc ratione amorem approbare mulieribus possit.

Tyrannica ingenia suspiciosa.

Suspicionibus occupatus horrenda dictu patravit &c. Omnis Tyrannis necessariò suspiciosa est: cùm enim multâ crudelitate grassatum se in homines meminerit, ex conscientia factorum malè timet, & læsos à se vel amicos læsorum insidias capiti suo parare, & vindictam quæsituros suspicatur, maximè cùm vinum, amor, aut alius affectus mentem occupavit, qui rationem obnubilant, neque sinunt, ut suspiciones inutiles à veris, & fundum & fundamentum habentibus discernant. Principatus enim summum illis videtur bonum, quo exui omnium malorum miserrimum putant; *unde pauci inveniuntur Principes*, ùt ait *Annibal Scotus in Tacitum*, *qui animum suspicacem non habeant.*

Crudele Regnum ab omnibus damnatur.

Sævijt in omnes &c. Crudelitatis Regnum est tristissimum, quod omnibus libris de Clementia *Seneca* pulcherrimè describit, maximè lib. 1. c. 7. *quod si Dij placabiles*, inquit, *& æqui, delicta potentium non statim fulminibus persequuntur, quantò æquius est hominem hominibus præpositum miti animo exercere Imperium, & cogitare, utrum mundi status gratior oculis, pulchriórque sit sereno & puro die, an cùm fragoribus crebris omnia quatiuntur, & ignes hinc atque illinc micant? atqui non alia facies est, quieti moderatíque Imperij, quàm sereni cæli & nitentis, crudele Regnum, turbidum, tenebrísque obscurum est, inter trementes, & ad repentinum sonitum expavescentes, nec eo quidem, qui omnia turbat, inconcusso* & cætera aurea dicta, quæ si legant inclementes & crudeles, non puto durare posse, quin ad clementiam moveantur. Idem præstabit lectio *Plutarchi*, qui ad cohibendam iracundiam tam raras, támque divinas rationes attulit, ut nihil in hoc genere legerim illustrius, ad horum libros legendos Lectorem invito.

Plutarch. in lib. de ira cohibenda.

Regnare labor maximus.

Nihil curarum suscipiebat, & negligebat Imperium &c. Gnaviter & graviter errant ij, qui Populos regere otiosam quandam & gloriosam dignitatem esse putant. Regere sapienter, omnium laborum maximus est labor, ut præclarè nescio quis Veterum Regum de suo Regio diademate dixerit: ô si anicula nôsses, quantos labores & curas, quanta pericula & molestias & miserias hoc Diadema secum trahat, etsi temerè ante pedes tuos jaceret, non elevares. Seneca id quoq; notavit in consolatione ad *Polybium*: *omnium domos Cæsaris vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio. Ex quo se Cæsar orbi*

orbi terrarum dedicavit, ſibi eripuit, & ſiderum modo, quæ irrequieta ſemper curſus ſuos explicant, nunquam illi licet ſubſiſtere &c. Quod hîc de *Cæſare Seneca* dixit, idem aliquâ proportione de *Rectoribus* Populorum aſſeri poteſt. Senibus quidem propoſitum eſſe debere otium cum dignitate, multis oſtendit *M. Tullius*; at hoc regentibus non permittitur, qui ab otio ferè omni horâ ad laborem vocantur, neque ſatis eſt *Apellem* imitari maximum linearum pingendarum artificem, ut nulla dies abeat ſinè linea, ſed ut nulla dies abeat ſinè cura. Quibus ex officio incumbit aliis imperare, incumbit etiam curas ſuſcipere, alioquin ſurſum deorſum omnia miſcebuntur in Regno, & navis Reipublicæ dormiente Gubernatore naufragij periculo exponetur; rectéque & ſapienter magnus in *Aula Conſtantinopolitana Logotheta* ſcripſit: *Regnum ſinè Duce* (vel Rege adoleſcente, vel pigritante Principe) *pejus ſe habet, quàm cùm Phaëthon paternum currum per cœlum regere conatus eſt; vel tanquam ſtrenuo & gravi Pædagogo ſublato, vel procul abſente in ſchola puerorum omnia ſunt confuſa.*

Cic. in Cat. ſeu de ſeneſt.

Nicetas in Alex. Manuel.

Huſſus Sophiæ Reginæ à confeſſionibus &c. Obſervatum pridem eſt ab Eruditis: omnes propemodum *Hæreſiarchas* ad diſſeminandos errores ſuos ope mulierum potiſſimùm uſos eſſe; exempla habemus in promptu, quæ accumulare ſupervacaneum puto, cùm in doctiſſimo *Remundo de origine hæreſum*, qui liber omnibus obvius eſt, legantur; cauſſas multas alij adferunt, ego hanc potiſſimam eſſe reor, quòd Hæreſiarchæ in tutela ſint cacodæmonum & malis geniis regantur, qui hujus ſexûs potentiâ ad pervertendos mortales plurimùm utuntur. Obſervavit pridem *D. Ambroſius* hunc dæmonis morem in prima primi hominis tentatione, quem per ſe ipſum tentare non auſus, per mulierem decepit, hoc ipſo demonſtrans ſuas ad tentandum vires muliere imbecilliores eſſe; eandem conſvetudinem tenet hodiéque. Regnum muliebre eleganter deſcripſit ingenioſus Author in Lib. cui titulum fecit *Peregrini in Patria errores*, in quo capite ſingulari probat infirmiorem hunc ſexum aliàs, ad ſvadendum tamen & perſvadendum potentiſſimum eſſe, ratio in proclivi eſt: quia amore pugnant, & blanditiis impetrant, quod voluerint; quis autem neſciat & neget verum eſſe, quod vulgò jactatur: *omnia vincit amor*? *Pauſanias* Author eſt: navim, Herculis ſtatuam vehentem, nullis viribus aut machinis moveri loco potuiſſe, donec *Phormione Philoſopho & Vate* funes ex capillis fœminarum confecti, rudentum loco adhibiti eſſent, quo facto, nullo negotio tracta navis eſt; ſymbolum muliebris potentiæ agnoſcent Eruditi.

Mulieres ſæpe Hæreſes promoverunt.

S. Ambr. lib. de Parad. c. 13.

Pauſan. in Achaicis ſeu l. 7.

Wenceslaus nullâ prole relictâ &c. Qui in deliciis generantur & generant, rarò genus propagant, ùt obſervant Interpretes in illud Pauli: *Spuria vitulamina non mittunt radices &c.* vitulamen enim hoc loco putamus eſſe, quod alij *lupulum* in vitibus, & hujuſmodi arbuſtis appellant, ex quibus nihil naſcitur, etſi maximè luxuriant; ſed præcipuè crudelitas ſterilitate damnatur. Qui hoc argumentum ſubtiliùs tractârit, præ *Plutarcho* nullum invenio, diſputat is primùm, cur pauperes numero prolium graventur, contrà verò divites ſemper quodammodo in periculo interitûs familiæ verſentur? reſpondet ex natura: pauperes recto ac parabili victu, ùt v. g. panis, caſei, aquæ, uti; divites deliciis ciborum prorſus inæqualibus & ſibi contrariis ali, & hujuſmodi ſangvinem & vitam trahere; illos naturæ tantùm neceſſitati & deſideriis moderatè ſervire, nunquam ultra ſaturitatem in veſcendo procedere; hos quotidie plùs quàm ſatis eſt impleri &c. tum ad interiores vires converſus adducit exempla omnium animantium fœcundarum, quæ manſvetiſſimæ earum fuerint, eas prolibus abundare oſtendit, contrà, quæ feræ ſint, & aliorum vivant mortibus, ſterileſcere. Quid mitius & ſimplicius eſt oviculis & columbis, quarum fœcunditas commendatur, & ſæpe in anno Dominum locupletat; at lupi, accipitres, & hujuſmodi ſangvinariæ & ſemper rapto viventes harpyiæ, bene ſecum actum putant, ſi uno

Crudelitas & libido plerumque ſteriles.

Plut. in quæſt. Sympoſ.

Animantes mitiſſimæ eædem fæcundiſſimæ, & cur?

ſi uno alteróve catulo, aut pullo ditentur. Non æquiparo belluis divites, ſed ajo, pauperum ſangvinem dulciorem eſſe ex victu tenui & æquali, ideóque generationi aptiſſimum; contrà verò aliorum ſangvinem mixturâ tot ciborum & vinorum & univerſim varij potûs amariorem, & magìs indigeſtum effici, accedente præſertim (quod in crudelitate perpetuum eſt) bilis inardeſcentiâ, & cæteris perverſis nimio deſiderio, vel ſpe, vel cupiditate, cæteríſque vehementibus affectibus, quibus divites & Nobiles homines plerumque, & frequenter inardeſcunt. Plures adducere cauſſas ab inſtituto meo alienum puto; illud unicum adjicio: crudeles meritò ſterilitatis pœnâ damnari à DEO, nè omnia ijs dare videatur DEUS, ſed pauperibus (quos diligit, & in quibus ſe aſpici, ſe paſci, ſe veſtiri in Evangelio toties affirmat) quædam divitibus invidenda reſervâſſe demonſtret. Ingenioſè *D. Ambroſius*, poſtquam nomen *Chus* (quem genuit improbus *Cham*) ſignificare pulverem in hebræo dixiſſet, adjeciſſétque crudeles & improbos corpore & animo infœcundos evadere, ſubjicit: *Quid igitur improbus Cham niſi pulverem generet, ex quo generatio eſſe non poſſit? ideóque Propheta pulverem impijs comparavit, dicens: non ſic impij, non ſic, ſed tanquam pulvis, quem projicit ventus à facie terræ, eò quòd etiam ſecundum altiorem ſenſum infœcunda ſit impiorum anima, quæ fructus utiles generare non poſſit. At de juſto ſic canit Propheta: & erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecùs decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo, & folium ejus non defluet.*

S. Ambr. l. de Noe & Arca c. 34.

Gen. 10. Pſal. 1.

CAPUT IV.

Sigiſmundus Romanorum Imperator, Ungariæ & Bohemiæ Rex.

Sigiſmundus Caroli IV. filius puer ad Coronam Ungariæ deſtinatur.

Sigiſmundus ex ultima *Caroli IV.* conjuge *Eliſabetha* filia *Bohuslai Ducis Stetinenſis* An. 1368. 15. Februarij à *S. Sigiſmundo Martyre* impetratus naſcitur. Adhuc puer in *Regnum Ungariæ ad Ludovicum Ungariæ Regem* cognatum, ut moribus & linguæ Ungaricæ à teneris aſſveſieret à Patre miſſus, cum prima conjuge *Maria Ludovici Ungariæ Regis* filia (quæ ei quadrimo *Wratislaviæ* deſponſa fuit) Regnum accepit; obiit *Maria* altero poſt nuptias Anno Chriſti 1402. improlis, *Carolus* ejus Pater in hæreditatis vicem *Marchiam Brandeburgicam Sigiſmundo* dedit, ſed hanc is An. 1388. (aut ùt aliqui volunt anno antè) fratruelibus ſuis *Jodoco & Procopio* oppignoravit, rursúſque redemptam à *Wilhelmo Miſniæ Marchione*, cui eam *Jodocus* pro 40. ſexagenarum millibus pignori dederat, *Friderico Norimbergenſi* cum feudo conceſſit, ùt in Capite de Bohemiæ

Beneſſ. l. 4. Chron.

hemiæ finibus dixisse memini. *Ungariam* ægrè obtinuit *Sigismundus*, nam proditione sæpius appetitus, imò & in custodiam datus, suâ se eloquentiâ & pollicitationibus exemit periculo; id *Sigismundi* periculum *Æneas Silvius* eleganter in *Parallelis* describit, recitátque flexanimam ejus ad viduam Matrem *Procerum de Gara* Orationem, in qua inter alia promittit, ducturum se unam ex *Hermanni Ciliæ Comitis* filiabus, quod etiam præstitit. Mortuo *Jodoco* electo Imperatore in ejus locum in Martio anni 1411. electus est, & quia celeritatem in negotiis omnibus, contrà quàm frater adhibebat anno mox sequenti in *Lombardiam* ad colloquium *Papæ Joannis* perrexit; statuerat enim *Sigismundus* omnem lapidem movere, ut Schisma pestilens trium Pontificum, quod Ecclesiam in summum discrimen adducebat, aboleret, quod summo labore curarum, atque etiam itinerum (quæ per *Italiam, Galliam, Aragoniam, Angliam* volitans An. 1416. confecit) feliciter sustulit An. 1417. 11. Novembris, electo *Martino V. Pontifice, in Concilio Constantiensi, cessavitque Schisma, & si Petrus de Luna*, ùt loquitur *Ricciolius, usque ad mortem retinuerit Insignia Papatûs. Wenceslao* fratre in Bohemia mortuo, summâ usus celeritate auditis Pragensibus tumultibus, nè quod in principio Regni, oleum igni affunderet, *Comitia* Anno 1419. *Bohemis & Moravis Proceribus* non *Pragam* ubi fermentum hæresis excrescebat, sed *Brunam* indixit: Regia tanti Principis vultûs Majestas, experrecta indoles, eloquentia paratissima & ultrò profluens, amabilem, & gratum, simúlque venerabilem *Sigismundum* faciebant, ut jam lætis acclamationibus Proceres, omnésq; *Bohemiæ & Moraviæ* Ordines obedientiam promittere, eíque obsequium & vitam devovere in lucro reponerent; & nescio quæ *Nemesis* optimis sese consiliis sæpenumero immiscet, eáque evertit: nam cùm nescio quo Authore & impulsore positâ innatâ, id est, humanissimâ agendi ratione, *Pragensibus Civibus* ad se vocatis duriùs, & minaciùs quædam imperat, neque ijs se veniam daturum spondet, nisi catenas platearum omnes, & repagula auferant, ac dejiciant (addidit plura ut mœnia Urbis ad longissimum spatium diruant, séque ut victorem perfractis ac solo æquatis mœnibus in Urbem admittant) suspicati Pragenses malâ fide secum agi domum redeuntes tantum abest, ut quidquam vel in plateis, vel in mœnibus immunitum reliquerint, ut etiam repagulis & catenis novis, & mœnibus reparatis, si quam labem facerent Urbem suam permunierint, præsertim cum *Sigismundus* acerbissimis literis, & ironicis jam antè à se *Bohemiam* avertisset, & *Wratislaviæ* Civem quendam Pragensem, *Krasam* nomine, per Urbem equis distrahi jussisset, quod incredibiliter odium Cæsaris apud Bohemos accendit. Comunis postea sensus omnium

Silv. l. 3. n. 44.

Laudatur ob sublatum schisma.

Ricc. in chro. Ref. 3. Catal. 4.

Ricc. in chro. M. ex Actis Concil.; Platina, Onuph.

Sigismundi error initio gubernationis.

prudentium, & qui in rebus Aularum versabantur, fuit: si principio Regni *Sigismundus* dissimulare scisset, nullo negotio Regnum in potestate habiturum fuisse, nunc cùm Legatos Regni Bohemiæ & Civitatum aversatur, cùm acerbas, dubias, & minaces literas ad Regnum scribit, cùm nihil de jure suo decessurum se minatur, omnes in desperationem rerum suarum adducti, necessario consilio sese deterioribus partibus adjunxerunt. Serò tandem *Sigismundus* post annum ab hinc ferè 16. quid peccâsset, animadvertit, dicere deinde solitus (quod in proverbium Bohemis cessit) cùm repagula & obstacula saltu superare non potes, inclinato capite subi & transi. Ut ad rem redeam, centum quadraginta armatorum millibus auxiliis omnium *Germaniæ Principum* collectis Pragam obsedit, & tribus quatuórve locis præsidia Pragensium dejicere tentavit, nullo ad extremum operæ pretio, partibus omnibus ingenti militum damno, & gravi cum ignominia repulsus; ut tamen aliquid egisse videretur in *Arce Regia Pragæ*, quam in potestate habebat 10. Julij hoc eodem Anno 1420. in *Regem Bohemiæ* coronari, & inungi se, vel invitis Bohemis procuravit. Illud propè execratione dignum, quòd auro argento & gemmis verissimis contecta Divorum sepulchra, præcipuè aureum tumulum, in quo corpus S. *Wenceslai* clauserat Pater, item distincta gemmis S. *Sigismundi* & S. *Adalberti* tegumenta, & capita eorum auro obvoluta, item Sanctorum lipsana magno pretio gemmarum & metallorum exornata, ac cætera Ecclesiarum ex auro & argento elaborata paramenta, imò & Regni thesauros in *Toczník* & *Carlstein* clevârit, & Principibus ac Civitatibus Imperij oppignorârit; quod genus cogendæ pecuniæ, ùt plurimi Scriptores notant, nunquam Regibus utilitatem aliquam attulit. Rediit deinde in Imperium Cæsar ad novos delectus, neque destitit his omnibus annis Bohemiam tam per Generum suum *Albertum Austriacum*, cui *Moraviam* donârat, quàm per Duces suos & Electores, quàm per cruce signatos Bohemiam oppugnare, nihil tamen ad rei summam profectum An. 1431. ferreâ Coronâ *Medioloni*, & *Romæ* anno sequenti ab *Eugenio Pontifice* insignitur, profectus deinde *Basileam*, recipitur pro *Imperatore* à Concilij Patribus An. 1433. cúmque tot exercitibus in Bohemiam immissis nihil profici videret, post tot clades ad *Pragam* in *Porzicz*, ad *Wissehradum* eodem anno, ad *Teutobrodam*, alibíque acceptas, serò sapuit, & anno 1428. humanissimas ad Bohemos liliteras dedit, quibus penè effectum est, ut universa Nobilitas nutaret, atque adeò ipse hæreticorum antesignanus *Procopius Rasus* datâ publicâ fide ad Cæsarem profectus, universam se Bohemiam in manus daturum *Sigismundo* promitteret; sperabat nimirum, quos olim Patruo suo *Ziscæ* pro-

Serò agnoscit errorem

Templorum sacram supellectilem in bella expendit infeliciter.

Sigismund9 responso ingrato alienat à se hæreticorum Duces.

promiserat honores Cæsar, si Bohemiam omnem & Pragam redderet (quod is morte præventus præstare non potuit) eosdem sibi *Sigismundum* collaturum; at cùm Cæsar pacisci cum subjectis populis suâ dignitate indignum duceret, neque ullam pecuniam (cujus *Procopius*, utpote miles prædis assvetus, sitientissimus erat) neque dignitates ad quas hiabat, neque ullum præmium, ex quo vel utilitatem, vel honorem perciperet, offerret: nimirum hominem irritabilem in furias accendit, nec deinde unquam Procopius ullam cum *Sigismundo* pactionem inire & neq; audire sustinuit; qua quidem in re *Sigismundus* imprudentiæ à Scriptoribus accusatur. Misit postea in se reversus mitissimas iterum ad Bohemos literas An. 1432. quibus æstimationem gentis Bohemæ profitetur, juràtque nullam in orbe nationem præ Bohemis ob virtutem bellicam, intrepidum eorum pectus, & periculorum omnium contemptum sibi cariorem esse; aliásq; laudes adjicit, simul jus suum, & Patris in Regnum merita deprædicans, Bohemum se & apud eos natum, per summum nefas arceri Regno queritur, his tantâ humanitate & clementiâ conceptis literis capta tota ab imo *Bohemiæ Nobilitas* ad arma consurrexit, & quia ùt dixi, solus pacatis consiliis obstabat Procopius cum suis, indicto ei velut hosti Patriæ aperto bello occurrentem aggreditur: ad *Brodam Bohemicam* in latè patenti planicie acerrimo & cruentissimo prælio dimicatum est; longum foret, quæ toties descripsi repetere, vicit denique bona caussa, Procopius in acie cecidit; *Taboritæ*, *Orphani*, & sociorum reliqui vel capti, vel fugati; *Sigismundus* ad *Patrium* & avitum Regnum invitatus Pragam omnium Ordinum occursu & lætitiâ A. 1436. 23. Augusti ingressus est. Nihil desideratius & Regi & Populo esse potuit! sedit in foro Urbis Pragensis, audivit, qui audientiam poscebant, benignè; secundùm *Compactata*, quæ jam A. 1434. à *Concilio Basileensi* data erant, lites finiebat: neque suæ Religionis oblitus, templa, Cœnobia, quæ nuper vix non manibus laceraverant & diruerant hæretici, reconcinnabat, Religiosas Virgines, & sacratos homines (præcipuè eos, quos vulgus Pragense minùs oderat) revocabat, ante omnes *Canonicos Ecclesiæ Pragensis*, quibus etiam suas, quas potuit ditiones restituit, atque interim quot hebdomadis, in singula capita aureum Ungaricum numerari jussit, Ministris verò Ecclesiarum medium aureum assignavit; denique nihil eorum omisit, quibus sibi populum demereri, séque probabilem & gratiosum facere posset. Omnibus illud maximè probatum est, quòd supremos Regni Senatores, seu Optimates, è statu Dominorum duodecim, & ex Ordine Equestri octo, populo gratiosissimos nominârit, iisque ipsemet publicè juramentum conceptis verbis prælegerit; nomina omnium recitavit

Nobilitas Bohemica delet hæreticorum exercitum.

Regnum optimè ordinatur à Sigismundo.

tavit *Weleslavinus*; tum *Consilium Camerale*, quod antea non erat, instituit, aliáque publica Regni munia sapientissimè ordinavit; *Compactata* se præsente, & *Legato Concilij* quatuor lingvis, *Latinâ, Bohemicâ, Ungaricâ, & Germanicâ* publicári & promulgari curavit; *Taborium* Legibus & Privilegiis exornavit, atque inter Urbes Regias recepit; addidit Civibus bona *Cœnobij Milovicensis Monialium Præmonstratensium.* Jam verò cùm contineri Rempublicam præmiis & pœnis nôsset, in eos, qui exemplum totius Regni sequi nollent, nec pacem datam reciperent, severè animadvertit: *Rohaczium de Duba* publicis latrociniis infamem cum sociis numero sexaginta Pragam adductis inhonorâ morte furcæ affixit. Interea *Turcæ* per Regis absentiam, *Serviam*, atque *Ungariæ* Provincias ingressi, omnia rapinis & mortibus fœdabant, *Ungaris* serò se ad bellum comparantibus, *Sigismundus* ingentem in Bohemia militum numerum, qui nihil aliud quàm militiam callebant, adversus Turcas conscripsit, quorum auxilio ter profligati Turcæ, & penè ad internecionem deleti sunt, sapienti consilio, ut inquieti homines ad bella extra Patriam traherentur, & sive vincerent, sive vincerentur, prodessent. Sed jam optimus Princeps tot itineribus exercitus in summa senectute mortem instare sentiebat, accedente præsertim sacro igne ùt vocant, qui digitum pedis occupaverat, quem svadentibus Medicis statim jussit abscindi; *Æneas Silvius* tradit cùm abscinderetur, *Sigismundum Chirurgi* ferrum tam fortiter inspectâsse & pertulisse, quasi alius scinderetur; at cùm nihil Medicorum manus proficeret, visendi Generi sui *Alberti* gratiâ *Austriam* versùs ire perrexit; *Znoimæ* cùm esset *Alberto* advolante, quem *Proceribus Bohemis* magnoperè commendârat, ibidem septuagenarius A.C. 1437. 9. Decembris. Imperij Romani 26. Ungarici 51. Bohemici à Coronatione sua A. 17. decessit; *Waradinum* devectus ad tumulum Princeps humanissimus, facilis & maximè in exteras nationes liberalis; proceræ ac insignis staturæ, venustâ etiam in senectute facie, ingenio excellens, multarum lingvarum peritus, facetus idem ac eloquens, de *Ecclesia* sublato schismate pestilenti optimè meritus; in eo Scriptores omnes conveniunt, in bellis & conjugio infortunatissimum fuisse; certè pro Patrio Regno annis 16. cum Bohemis per se & Duces bellum gessit, nullam tamen victoriam reportavit; demum sapientiore consilio clementiæ ostentatione, ac fœderibus initis Regale *Bohemiæ* solium conscendit, quod armis ac totius *Germaniæ* viribus obtinere non potuit. Effigiem *Sigismundi* corporis pereleganter describit *Bonfinius*, uti & *Zacharias Theobaldus*, qui etiam veram ejus effigiem æri incîdit, cui geminam vivente adhuc *Sigismundo* perfectam in Arce *Carlsteinensi* hodiéque videmus.

Cochleus in Hussit.

Extremus ejus morbus mors & successor.

Silv. in Par. L. 4. n. 43.

Infelix fuit Princeps, sed præclarus.

Bonfin. Dec. 3. l. 3. Theobald. in Hussit.

NOTÆ

NOTÆ in Caput III.

E*Xultima Caroli IV. Conjuge &c.* Quatuor conjuges *Carolus Imperator* habuit, ex omnibus maximas utilitates consecutus. Id potissimùm respiciendum Principibus est, quorum ferè conjugia non ex amore qui ex oculis nascitur, nisi fortè pictorum beneficio, aut famâ Authore (quorum utrumque fallax est, & gratiæ dari potest) impellantur ad amorem, sed ex utilitate & dignitate eliguntur. Jam superiùs dixi, quid viri Principes in conjugiis spectent; at illud summè probabile & laudatum conjugium censetur, quo bella restingvuntur, quod *Carolus IV. in Matre Sigismundi Elisabetha*, nepte Regum Poloniæ, consangvineâ Regum Ungariæ spectavit: nam imminens à Polonis & Ungaris cruentissimum bellum, hoc uno conjugio extinxit, & ex amicis dubiis aut hostibus fraterno sibi amore Reges conjunxit, & Regnis suis pacem & securitatem longissimam procuravit. Quod si fœdera Principibus viris svadentur, quanto potiore titulo conjugia, quæ illos potentiores reddant ineunda sunt: arctius nullum fœdus esse potest, quàm quod conjugio firmatur; sed neque ulla Principum domus tam potens, tam pollens viribus, tam secura & procul à periculis inveniri potest, quæ firmamentis non eget, maximè cùm conjugia imbecillitatem Principis, ut alia fœdera non indicent; sed amore & benevolentiâ invitante suscipi videantur. Quod verò quadrino adhuc *Sigismundo Maria Ungara* desponsata sit à Patre, id etiam *Caroli* prudentiam arguit, qui non modò sponsam filio impetravit, sed Regnum Ungariæ cum Regina desponsavit, & filium ad sponsæ Patrem *Ludovicum Regem* mittendo, fortunam filij summopere stabilivit. Alioquin infantûm conjugia, ùt exemplis probari potest, non multùm sapientibus ob incertitudinem probantur, & si alterutra pars in adulta ætate voluntatem mutet, certissimum bellum, aut gravis alienatio animorum sequatur; sed necessitas imminentis belli, quod vitare volumus, legem non habet. Utinam hodie, ut olim, conjugiis bella finiantur!

Quid spectandum in conjugiis Principum.

Suâ se eloquentiâ periculo Sigismundus exemit &c. Periculum omnes animi facultates acuit, sed maximè eloquentiam; hinc militares conciones ante prælium, aut quæ in periculo & dimicatione capitis habitæ sunt, longè vivaciores, affectibus pleniores, argumentis nervosiores in Scriptoribus leguntur; quàm eæ, quæ in otio, & umbris scholarum conscribuntur, adeò ut orationem scholasticam & umbratilem nescio quis *Philosophus* legens, in qua ardor militum præliantium describebatur, juraverit, longè magìs aquam in cacabo fervere, quàm milites apud eum in acie fremere. *Quintilianus* vel quisquis est ille, qui *de claris Oratoribus dialogum* vulgavit, summoperè commendat militarium concionum lectionem, ijs qui ad ingentem characterem eloquentiæ aspirant: *nescio*, inquit, *an venerint in manus vestras* (discipulos affatur) *quæ vetera &c. quæ nunc maximè à Muciano contrahuntur &c. ex his colligi potest Cn. Pompejum, & Marcum Crassum non viribus modò & armis, sed oratione quoque & ingenio valuisse &c.* Adducit cæteros belli Imperatores, qui eloquentiâ claruerunt, quorum orationes etiamsi brevissimæ ob imminens vitæ periculum nervum habent, quo dicta ipsa quodammodo inuruntur & inardescunt. Vidi artificem metallarium, qui in auro argento, cæterísque metallis liquefaciendis laborabat, tubulis quibusdam ventum excitare solitum, qui perpetuo flatu flammam in metallum vibraret, quæ adverso illo vento intendebatur, atque ità fiebat ut metallum faciliùs liquesceret, quàm si in accensa fornacula clausum ureretur. Symbolum hoc esse potest ingeniorum, qui cum adversis conflictantur, his enim vires animi & corporis accenduntur intensiùs, & ùt ità loquar, horrificantur.

Militares conciones plerumque magno eloquentiæ charactere dicuntur.

Multâ dissimulanda Principi.

Si principio Regni dissimulare scisset &c. Omnia tempus habent, quòd si principio non observetur, perit humana prudentia; simulare plerumque vitio non caret, dissimulare virtus habetur; illud fraudulenti, hoc verò prudentis est. Maximè principio gubernationis dissimulatio necessaria, quia nondum, qui gubernaturus est, ordinavit Rempublicam, neque omnia simul induci nè odiosus fiat, expediet; prima Principatûs tempora sacro-sancta sint oportet, & nullius sangvine vel calamitate signentur, quia à principiis gubernationis populus conjecturam facit de futuris. Nemo peritus equitandi, antequam eqvum conscendat, firmitérque sedeat, pedésque in stapedibus aptè collocet, eqvum verberat, & calcibus & calcaribus infestat, sibi enim ascensuro impedimentum facit, & eqvum conturbat. Humanâ manu mulcendus est, etiamsi ultionem paret Dominus, differenda in tempus est.

Desperatio ultimus affectus & fortis.

Appian. l. 2. de Bello Civ.

Seneca lib. 9. controversiarum 6.

Omnes in desperationem adducti &c. Nihil magìs seditiones & tumultus confirmat, quàm desperatio; nihil magìs enervat, quàm spes veniæ. Sæpe legimus hostes jam victos, cùm conclusi essent, in rabiem actos, quòd vitam desperarent, mori prælegisse, vicisse tamen, & victoriam victoribus extorsisse. *Julius Cæsar in Pharsalico prælio* prudenter milites suos miro artificio ad desperationem adduxit, ùt observat *Appianus*, & ad fortiter dimicandum incitavit. Nam cùm priùs oratione illos animâsset, *exituri*, ait, *vallum meo jussu convellite, fossas aggeribus complete, ut nihil nobis reliquum faciamus præter victoriam, & hostes videndo nos carere castris, necessariò suis nos usuros intelligant, quod ubi Pompejus advertit, intra se ingemuit, quòd pugnandum sibi foret cum bestijs.* Militibus scilicet desperatione victoriam quærentibus, quod proprium est furentium belluarum, de quibus *L. Seneca concitatissima in mortem rabies est. Desperatione ultimâ in furorem animus impellitur, quædam feræ tela omnia commordent, & ad mortis Authorem per vulnera sua ruunt &c. præcipitati, non quod impulit tantùm trahunt, sed quod occurrit, & naturali quodam deploratæ mortis affectu morientibus gratissimum est commori.* Hoc tunc in Bohemis infeliciter expertus est Imperator, cui desperationi ipsemet caussam dedit.

Theophili Raynaudi sententia.

Theoph. Ray. T. 12. Tract. mala & bonis Ecclesiæ.

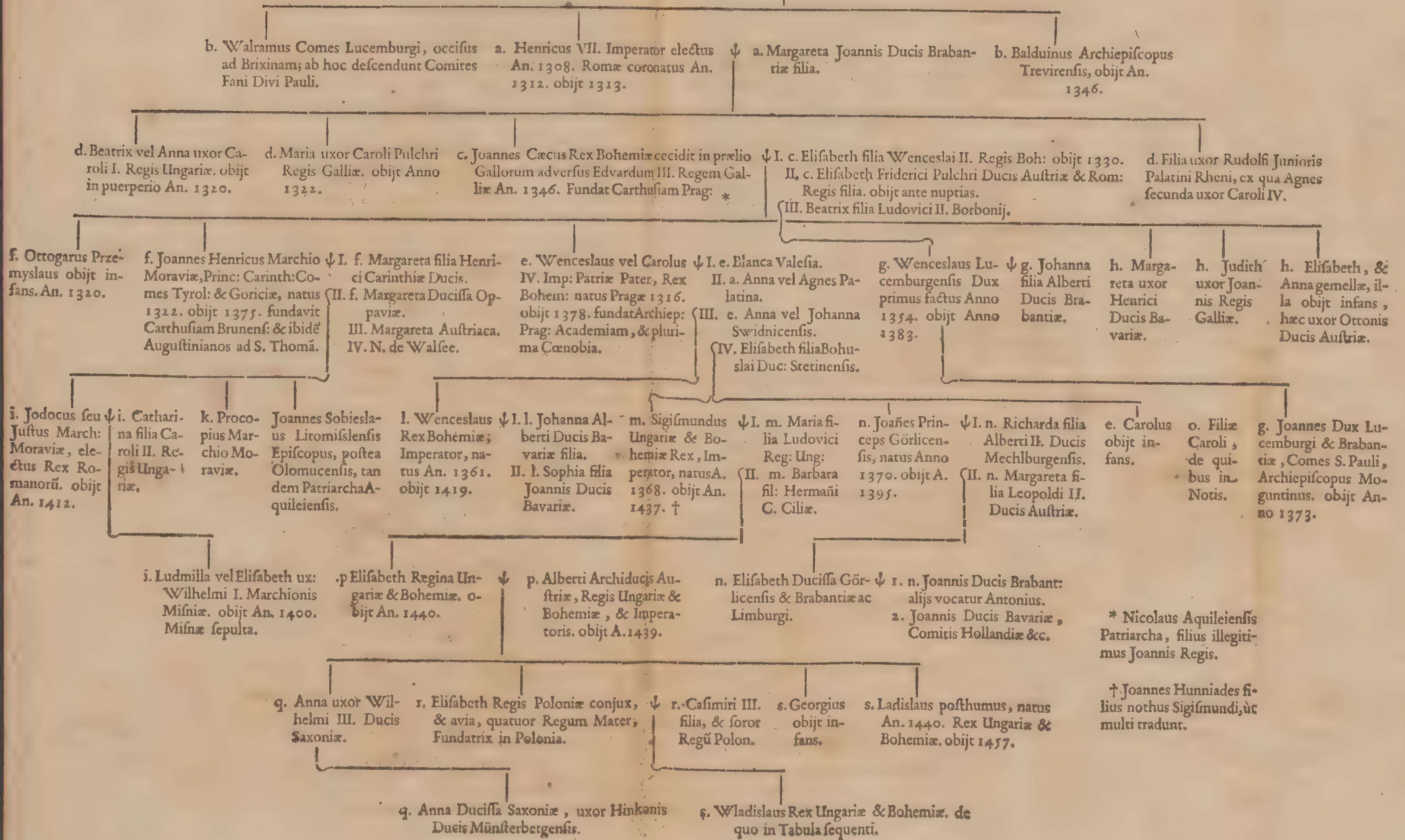
Divorum sepulchra auro spoliavit &c. Excusatione tamen aliquâ molliri factum *Sigismundi* potest: quòd pro Religione, pro Aris, & templis defendendis aurum expenderit, sperans, cùm vinceret hæreticos omnia se Christo & Ecclesiæ redditurum. De quo argumento difficile est aliquid scribere, & medium tenere. Ad *Theophilum Raynaudum* Lectorem meum remitto, qui integris Libris duobus hoc argumentum tractavit, & quomodo Ecclesiasticorum bona sacrilegè rapiantur, abalienentur, comparentur, explicuit; ibidem recenset exempla pœnarum in eos à DEO statuta, qui ad se Christi patrimonium (nam ità bona Ecclesiastica à SS. Patribus appellantur) traxerunt, maximè L. 1. C. 3. vide eundem Tomo 17. *Tract. de malevolis erga Religiosos*, ubi *Carolum Martellum* ob invasa Ecclesiastica bona damnatum affirmat, ego consultò nihil adjicio.

Securitas Principis ex Clementia.

Tot cladibus eruditus sapuit &c. Clementiâ plus Princeps perficit, quàm omni severitate, hoc omnibus de Clementia Libris *Seneca Neroni* nondum sangvinis humani dulcedine inescato inculcat. Maximè L. 1. C. 8. *Regibus certior est ex mansuetudine securitas: quia frequens vindicta paucorum odium reprimit, omnium irritat &c. Regia crudelitas auget inimicorum numerum tollendo. Parentes enim liberíque eorum, qui interfecti sunt, & propinqui, & amici in locum singulorum succedunt.* C. 19. Principes comparat apum Regi, & apibus quæ aculeos in vulnere relinquunt, & moriuntur; Rex ipse sinè aculeo est (*Plinius* tamen hac de re dubitat, *Aristoteles* verò clarè negat) pergit *Seneca*: *noluit illum natura nec sævum esse, nec ultionem magno* (id est ipsâ animâ) *constaturam petere, telúmque detraxit, & iram ejus inermem reliquit. Exemplar hoc magnis Regibus ingens est &c. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores*, & quæ sequuntur.

Cum

Tabula Genealogica Stirpis Lucemburgicæ; ex qua quatuor Bohemia Reges habuit post Rudolfum Austriacum.

Cum subditis pacisci &c. Necessitas Principem aliquando ad conditiones pacis non satis personæ suæ gloriosas compellit, sed satius est partem amittere, quàm totum, satius est locum tenere, quàm omninò excludi: qui exclusus est, & omnia amisit, jam nihil posse videtur; qui partem retinuit, mutatis rebus fortè totum recuperabit, sed difficilè est *Principi* à se ipso recedere, promittere saltèm *Procopio Duci* strenuo, & hostium victori, quod petebat, debuit, vel mollibus verbis repulsam excusare: certè ab homine humanissimo verbis dulcibus data repulsa magis placebit prudenti, quàm si, quod petijt, durè & inhumanè petenti projeceris, quo facto beneficij gratiam omnem corrumpis. Melius & fatius est pulchrè negare quàm inhumanè concedere.

Sigismundus Chirurgi ferrum pollicem suum abscindentis fortiter inspectavit &c. Gladiatoria hæc fortitudo in claris viris maximè laudatur, & imitanda omnibus est; qualem in *Mario, Crasso*, inter exempla miramur & laudamus. Porrò gladiatorum juramentum erat: *uri, vinciri, ferróque necari*, ad quod nos sæpe numero cogit dolor & ipsa lex Universi, quæ jubet natos dolere, & mori. In dolore fortitudo Ducum laudanda. *Seneca 5. Epist. 37.*

In bellis, & conjugio infortunatissimum &c. Notari convenit in certis rebus quosdam claros Viros, semper adversam fortunam habuisse, & quæ, quamvis omnia consilijs præcepissent & prævidissent, non sivit eorum consilia ad felicem exitum pervenire. Memorabile est, quod *M. Antonium Triumvirum Sapientes Ægyptij* admonuerint, nè is unquam cum *Augusto* in certamen descenderet, *Augusti* enim fortunam & Genium longè fortunatiorem, quàm *Antonij* esse; id quod etiam exemplis approbârunt aliquot gallorum gallinaceorum paribus inter se pugnando commissis, factúmque esse, ut omnes *Cæsariani Galli Antonianos* vincerent, ac triumpharent; quod postea re patuit, cùm ab *Augusto* devictus est *Antonius*. *Marci Bruti* digna commiseratione mors est, & notatu dignissima vox morientis, quam refert idem *Plutarchus*, & *Dio*: *ô infelix virtus*, exclamavit, *itáne cùm nihil quàm nomen esses, ego te tanquam rem aliquam exercui, cùm tu fortunæ serviveris!* simul pugionem in pectus adegit; nimirum: *ludit in humanis divina potentia rebus*, & quæ ei necessariò imputanda sunt, ea nos homines ignari divinorum consiliorum, casui, & fortunæ adscribimus. In certis negotijs adversatur quibusdam fortuna, in alijs favet. *Plut. in Antonio. Appian. in Parthicis.*

Notæ in Tabulam Genealogicam
Stirpis Lucemburgicæ.

Ante omnia notandum est in *Genealogia Lucemburgica* non convenire *Genealogistas*, nam octo *Comites* ante *Henricum VI. Imperatorem* longè alios nominat *Speculum honoris Domûs Austriacæ* nuper editum, alios contrà *Ricciolius* ex *Franc: Rosieres*, qui & annis, sæpe numero & nominibus differunt, sed ab *Henrico* Patre *Henrici* VI. omnes conveniunt; ego, quia hæc ad *Bohemiam* non omnino spectare videntur, à certissimis rebus, & quæ authoritate impetrabilium Scriptorum firmari possunt, hanc Tabulam auspicabor. *Ricc. in Chro. Reform.*

a. *Henricus VI. Lucemburgensis Comes* post *Cæsaris Alberti I.* cædem nefariam à *Joanne* nepote ex fratre, & alijs conjuratis An. 1308. perpetratam, *Francofurti* approbante *Pontifice Imperator* electus est, & sequenti Januario 1309. *Aquisgrani* coronatus; inde ingressus Italiam, & in seditiosos animadvertens excisis aliquot Urbibus *Mediolani* Coronâ ferreâ coronatur 1311. & An. 1312. auream *Romæ Coronam* accipit; anno sequenti cum *Florentinis* bello suscepto veneno, ùt aliqui putant, sublatus est; vide omninò, quæ de ejus morte cæteris longè credibiliùs scripsit *Henrici* nepos *Carolus IV. Imperator* in Vita sua. *Margareta Brabantina* ejus uxor *Genuæ* extincta est longè ante maritum An. 1311. sed alteram sibi mox *Henricus* despondit conjugem *Catharinam* filiam *Alberti I. Cæsaris*, quæ cùm in *Italiam* ad nuptias pro-

perat, nuncio de mariti morte accepto, præ doloris vehementia propè Amens reddita est; sed tempus, ùt ait ille, *optimus est Medicus doloris & amoris.* Nupsit deinde *Carolo Calabriæ Principi, Roberti Regis Siciliæ* filio, sed nullam prolem reliquit.

b. *Baldvinus Henrici Imperatoris* frater sæpe à *Carolo IV.* in Vita sua, & in Diplomatis nominatur. Cùm *Archiepiscopus* esset in Palatio *Trevirensi* gesta fratris sui Imperatoris elegantissimo penicillo depingi fecit. De *Walramo* fratre altero, agunt Belgici & Gallici Scriptores.

c. *Joannes Rex Bohemiæ* inquietissimus & bellicosissimus Princeps, de quo nimis multa fortsitan in Epitome diximus, utì & Capite I. hujus Sectionis, accepit in conjugem *Elisabetham Wenceslai* II. ex *Przemyslæa* gente Regis filiam, Virginem annorum octodecim, ùt habet *Weleslavinus*, cùm ipse *Joannes* quatuordecim tantùm Annos explêsset, post sex annos natus est ex hoc conjugio *Carolus* IV. 1316. primogenitus. De *Elisabethæ* hujus adhuc tum Virginis audacissimo facinore, cùm in suspicionem nescio cujus impudicitiæ venisset apud *Henricum* IV. *Cæsarem* (quod lætâ & liberâ facie, corpore etiam habitiore & nonnihil obesiore videretur) vide *Speculum Gloriæ Austriacæ* nuper editum, nam me illud commemorare non decet. Fuit heroici prorsus & invicti animi *Regina, Bohemorum* suorum (quippè ex nostra & in nostra gente edita) amantissima, quos etiam, bello marito *Regi* indicto, cùm iniquior *Bohemis* esset, defendit, nec nisi retractantem, & multa promittentem, multis cladibus illatis, in amorem conjugalem recepit. Genuit conjugi suo tres filios, & tres filias, quos inter *Carolus* IV. *Patriæ Pater*, quem unicum si genuisset, omnem laudem matronarum mereretur. Obijt *Heroina* A. 1330. in *Aula Regia* sepulta, cujus Cœnobij fuit vera Mater, ædificatâ insigni basilicâ cum plurimis sacellis magnificentiâ singulari; deplorat ejus mortem multis versiculis pro illa ætâte sat vinulis rhytmicè *Petrus Abbas Aulæ Regiæ*, qui ei à confessionibus sacris fuit. Post *Elisabethæ* mortem cùm alterum conjugium inire pararet *Joannes Rex Friderici Pulchri Austriæ Ducis* filiam *Elisabetham* postulavit, sed desponsatam ante nuptias amisit. Tertiam conjugem *Beatricem* (vel *Bohemis Bozenam*) *Ludovici II. Borbonÿ Ducis* filiam sibi conjunxit, quam etiam An. 1337. Reginam Bohemiæ coronavit, ante coronationem filium ediderat An. 1334. *Wenceslaum* nomine, qui raro felicitatis exemplo utero matris excisus est, innocuè tamen, nihilque nec matri, nec filio nocitum scribunt, cùm mater plures postea filios genuerit, & filius propè quinquagesimum ætatis annum attigerit. *Joannis Regis* facinora clariora sunt; *Henricum Carinthiæ Ducem* (qui uxoris suæ sororem natu majorem Annam nomine in conjugio sterili habuit) *Bohemiâ* expulit, cum vicinis & remotis Ducibus ac Regibus prælia feliciter gessit; Regno *Bohemiæ Silesiam & Lusatiam superiorem* adjunxit; *Henricum Austriæ Ducem* in prælio cepit, & captivum in *Bohemia Krzivokladÿ* tenuit, quoad *Procerum Bohemorum* literas, quibus se inconsultè *Austriacis* obligârant, ùt habent omnes nostri, exterique Scriptores, restitueret; imperitiâ Medicorum utrumque oculum amisit, nimio in Litvania frigore pro fide pugnando. In prælio *Cressiacensi* in confertissimos hostes jam amissâ victoriâ moriturus irruens, perijt, & cum illo triginta *Gallorum* millia humum planxerunt, atque inter eos occisus repertus est *Carolus Valesius, Regis Galliæ Philippi* frater; id gestum A. 1346. Inchoavit *Joannes Rex* A. 1342. Externaci Fundationem *Parthenonis S. Claræ*, quem *Carolus IV.* A. 1348. postea dotavit, tandem *Wenceslaus Bohemiæ Rex* vivente adhuc Patre datis literis An. 1368. firmavit, ætatis suæ anno 8. sed celebrior est Fundatio *Joannis Regis*, quam numeris omnibus absolvit *Cœnobÿ Pragensis Carthusianorum*, liberalissima, & locupletissima, de qua egimus in prooemio ad Librum de *Regimine Principum*, *Michaëlis* istius *Carthusiæ* (quæ Hortus *Mariæ* dicta est) *Prioris*.

d. De *Beatrice* vel *Anna*; item de *Maria* uxore *Caroli Pulchri*, & de tertia filia (cujus

Welesl. in Calend. Histor.

Elisabethæ Reginæ Bohemiæ audax pro innocentia facinus.

Beness. l. 2. Chron.

Bruss. Cent. I. Monaster. Germ.

cujus nomen reperire non potui) *Rudolfi* junioris *Palatini* conjuge, nihil aliud quàm quod attuli, invenitur.

e. *Caroli* IV. *Patriæ Patris* infinita in rem noſtram publicam merita fuêre; de his egimus ſingulari Capite. Natus eſt, ùt dixi *Pragæ* 14. Maij A. 1316. horâ primâ matutinâ primogenitus *Regis Joannis*. Prima ejus conjux *Blanca* (quidam eam *Margaretam* appellant) filia fuit *Caroli Valeſiæ Ducis*, & germana ſoror *Philippi Regis Galliæ*. *Pragam* apportata 1334. genuit *Carolo Catharinam*, quæ nupta *Rudolfo* IV. *Duci Auſtriæ*, & poſt eum *Ottoni Marchioni Brandeburgico*, nullam prolem genuit, & obijt *Viennæ* 1373. in *Eccleſia S. Stephani* tumulata. At *Mater Blanca* obijt *Pragæ* 1342. in Metropolitana *S. Viti* ſepulta, nullâ virili prole relictâ. 2. Caroli IV. conjux *Anna* vel *Agnes* dicebatur *Rudolfi Palatini* filia, copulata conjugio *Caroli* A. 1349 cum qua *Carolus* IV. accepit *Sultzbach*, aliáque caſtra complura. Genuit *Carolo* filium *Wenceslaum*, qui altero anno mortuus eſt, tum filiam *Eliſabetham* primam *Alberti* III. *Auſtriaci* conjugem, ut habet *Speculum Gloriæ Auſtriacæ*, & *Weleslavinus*. obijt 1352. *Pragæ*, ubi etiam humata eſt. 3. conjux *Caroli Anna* copulata *Budæ* A. 1354. fuit filia *Bernardi Ducis Svidnicenſis* unica Patris hæres; in contractu nuptiali conditio ſcripta eſt, ùt Duce *Bulkone* (ſic enim etiam vocabatur *Bernardus*) ſinè hæredibus mortuo, *Provinciæ* ejus, & *Ducatûs* ad coronam *Bohemiæ* devolverentur. Ex ea genitus eſt infelix ille *Wenceslaus*, Mater anno ſequenti mortua 1362. 4. Conjux *Caroli Eliſabeth* filia *Boguslai* vel *Bohuslai Ducis Stetinenſis*, neptis *Regis Poloniæ*; nuptiæ celebratæ ſunt *Cracoviæ* apud *Avum* A. 1363. in *Bacchanalibus*; ex ea genuit *Carolus Sigiſmundum Cæſarem*, & *Joannem Gerlicenſem Principem*. Matrona hæc fuit ad miraculum robuſta: *Beneſſius* ait ſe vidiſſe in Paſchate A. 1371. cùm *Imperatrix Eliſabeth* cultros culinarios, quoſcunque temere ſibi oblatos, velut tenues chartulas digitis convolveret, nuces juglandes digitis fractas aperiret, ſoleas equinas laceraret &c. ex hac (præter *Sigiſmundum* & *Joannem*) natus eſt *Carolo* filius *Carolus* A. 1372. 13. Martij, Baptiſmum ſuſceptit conferente *Legato Papæ Joanne Patriarcha Alexandrino*, ſed non perennavit, anno ſequenti infans extinctus. Mater *Eliſabetha* diu poſt conjugem *Regino-Hradecij* in dotali ſua Urbe A. 1393. vitâ exceſſit. Porrò *Carolus Imperator* (qui in Baptiſmo *Wenceslaus* appellatus eſt, ſed ex confirmatione apud *Carolum Galliæ Regem Caroli* nomen aſſumſit) *Cæſar* electus eſt 1346. coronatus 26. Novembris (alij ponunt 25.) *Bonnæ* (cùm *Aquisgrani* ob multitudinem peregrinorum, & Flagellantium, vel alia de cauſa excluderetur) obijt 1378. 29. Novembris, ſepultus ad S. *Vitum Pragæ* 14. Decembris.

Caroli IV. filiæ.

Beneſſ. l. 3. & 4. *Chron.*

f. *Ottogarus Przemyslaus Joannis Regis* filius obijt infans A. 1320. in *Aula Regia* ſepultus.

Joannes Henricus Marchio Moraviæ &c. natu junior frater *Caroli* IV., *Pragæ* eſt natus A. C. 1322. Prima ejus conjux fuit *Margareta Maultaſchin*, de qua multa non ſatis laudabilia leguntur in *Speculo Domûs Auſtriacæ*, & filia fuit *Henrici Ducis Carinthiæ* ex ſecunda ejus uxore, ſorore Ducis *Brunſvicenſis*. De hujus fœminæ nequitia legatur *Carolus* IV. *Imperator* in Vita ſua, Cap. 8. & 14. enucleatè omnia recenſens. Hæc poſt annos octo conjugij cauſſata maritum eſſe ſterilem, divortium fecit, accepítque ſecundum maritum *Ludovicum Bavarum*, *Ludovici Bavari Imperatoris* filium, cui genuit filium, qui paulò pòſt obijt, atque ipſemet *Ludovicus* morbo fœdiſſimo quem *Lupum* appellat *Beneſſius*, eſt conſumtus, Authores quoque divortij miſerè periiſſe idem affirmat; eo rurſus mortuo *Rudolfum* IV. *Auſtriæ Ducem* accepit in conjugem, eíque *Comitatûm Tyrolis* attulit pro dote. Falſam fuiſſe cauſſam divortij oſtendit *Joannes Henricus Marchio*, qui primùm ex quadam nobiliſſima puella Bohemicæ ſtirpis (cujus nomen & ſtemma reſcire non potui) genuit Joannem, qui poſtea fuit

Beneſſ. l. 3. *Chron.*

Repudium illaudatum.

Beneſſ. l. 3. *Chron.* *L.* 4 *Chron.*

Cancellaria Caroli 4. MS. Biblioth. Clement. n. 70.

Quid hoc verbi sit nescio.

Præpositus Wissehradensis. De hac *Margareta Joannes Episcopus Litomislensis Caroli* IV. *Cæsaris Cancellarius* ad *Archiepiscopum Magdeburgensem* (quem vocat *Pythagoram Palliatum*) Epistolam scribit, quæ extat in *M. S. Cancellariæ Caroli*: *Significo inter alia*, inquit, *Margaretam viduam Ludovici Bavariæ, venisse ad Carolum clementiam petitum, quam Cæsar dedit, simul filium sui fratris (Joannis scilicet) Marchionis Moraviæ (quem in Curia manere novistis) ad præsentiam dictæ Chrimhulæ apportari mandavit, non alio fine ut existimo, nisi ut in præsentia circumfusæ multitudinis ipsa detestanda Braxatrix* (ità nominat, quòd esset distortissimi vultus, ideóque Maultassia ab alijs dicebatur) *agnosceret, falsò fratri suo adscripsisse impotentiam coëundi, cùm manifestè clareret, ostensione tam præclaræ Sobolis Domini mei Marchionis virilitas, & dictæ meretricis inconstantia pudibunda.* Accepit deinde *Henricus Marchio* uxorem secundam *Margaretam* aliam *Nicolai Ducis Oppaviensis* filiam, quæ ei genuit tres filios, & duas filias, *Catharinam*, quæ nupsit *Duci Silesiæ de Falkenberg*, & *Elisabetham*, quam dedit *Misniæ Marchioni*. De filijs agemus paulò inferiùs; sed quidam secundam conjugem Joannis Henrici faciunt *Elisabetham Ruperti Adolphi Electoris Palatini* filiam. 3. ejus conjux fuit itidem *Margareta Alberti Austriæ Ducis* filia vidua *Meinhardi Ducis Bavariæ*, & fuit sterilis uti & quarta conjux *Comitissa de Waldsee*; sed hæc postrema mihi incerta videntur.

M S. 70 Biblioth. Clem.

g. *Wenceslaus Joannis Regis* filius A. 1338. quarto loco genitus *Comes* primùm postea *Princeps Lucemburgensis & Brabantinus à Carolo* IV. creatus A. 1356. etiam *Norimbergæ Vicarius Imperij* A. 1365. declaratus, conjugem habuit *Johannam Alberti Ducis Brabantiæ* filiam, viduam *Wilhelmi* IV. *Comitis Hollandiæ*, quæ ei attulit *Brabantiam*; vivebat adhuc *Johanna* 1385. marito *Wenceslao* defuncto. Ejus filius *Joannes Archiepiscopus Moguntinus* veneno porrecto, subitò expiravit A. 1373. In *Cancellaria Caroli* IV. (qui Codex in *M. S. Bibliothecis* per *Bohemiam* passim reperitur) extat *Caroli* IV. *Diploma*, quo *Wenceslaum* fratrem suum charissimum *Lucemburgi Ducem creat, additque Privilegium, ut quoties Romani Imperatores seu Reges, ad reprimendam Rebellium superbiam, seu Imperij procurandos honores armatos contigerit incedere, Duces Lucemburgici, qui pro tempore fuerint, frenum Imperialis seu Regalis Dextrarij (Equi) à latere dextro gubernare & prospicere debita fidei diligentiâ debeatis, & in recubitu Mensæ nostræ Cibos Regios, qui in solennitatibus Curijs nostris administrati fuerint, coram Nobis incidere, ut sic tanquam Princeps, & Fidelis Imperij, Guerrarum & Pacis in tempore, Nostri curam & custodiam habeatis &c.* Item ut recipiant Vexilla cum debita solennitate velut *Vasalli S. Rom. Imperij &c.* Narratur in *Chronico Magno Belgij*, dum *Wenceslaus* in *Regem Romanorum Aquisgrani* A. 1376. coronaretur, gravem excitatam discordiam inter *Wenceslaum Ducem Lucemburgensem* & inter *Ducem Saxoniæ Marescallum* Imperij, uter *Imperatori* ensem præferret? tum *Imperatorem*, nè partibus præjudicaret, jussisse *Sigismundum* filium decennio non majorem, sibi, *Ensem Imperialem* præferre; quod se audisse ex ore ipsius *Sigismundi Emundus* affirmat.

* *Nicolaus Aquileiensis Patriarcha* illegitimus *Joannis Regis* filius fuit; profectus scribitur *Romam* ad coronationem *Caroli* IV. fratris sui An. 1355. aliud nihil de eo invenio.

Vita Caroli 4. Bohemica. Benes. l. 3. Chron.

Rebdorff. in Annal. Miechov. l. 4 c. 18. hist. Polon.

h. *Margareta Joannis Regis* primogenita, nata est A. 1313. novennis copulata est *Henrico Bavariæ Duci Landishuti*, eique genuit unicum filiolum *Joannem*, qui non perennavit. *Henricus* Pater obijt A. 1340. Secundò cogebatur nubere *Casimiro Regi Poloniæ*, sed obijt ante nuptias A. 1341. in *Aula Regia* sepulta. Obijsse mœrore animi hanc *Margaretam*, quòd adversus animi sui sententiam *Casimiro* nubere cogeretur, disertè *Franciscus Canonicus*, ejus temporis Scriptor, & *Rebdorffius*, affirmant; eum mœrorem adferebat propudiosissima & prorsus infamis *Casimiri* vita, qui hoc ipso anno 1341. 28. Septembris duxit secundam conjugem *Adletam Henrici Land-*

gravij

gravij Hassiæ filiam, quam à concubinis suis excæcatus paulò pòst dimisit, totus meretricijs amoribus deditus, ùt *Decius* & *Kochovius* significant; legi in *M. S. Codice* veteri, *Casimirum Regem Poloniæ* A. 1357. duxisse *Uxorem Christinam à Rokyczan Civem Antiquæ Urbis Pragensis*, quam etiam *Cracoviæ* coronari curaverit; sed de coronatione *Poloni Scriptores*, & qui de *Casimiri* II. rebus diligenter scripsit *Miechovius*, nihil habent; his sceleribus offensa divinitas nullam ei masculam prolem concessit, obiítque A. 1370. ultimus *Regum Poloniæ* ex gente *Piastæa*. Meritò igitur hoc præsagiens *Margarita Casimiri* conjugium velut angve calcato refugit. Stemma Piasti interit in Polonia. *Decius lib. 1. hist. Polon. Kochovsky in Hypomnem. Regnar. Polo. Crom. l. 12. Miechov. l. 4 cap. 21. Fabric. l. 6. Orig. Saxon. in Frid. III.*

h. *Judith* altera *Joannis Regis* filia, nata 1314. primùm desponsa fuit *Friderico* II. *Marchioni Misniæ*, ibíque educata, deinde cum contemtu in *Bohemiam* remissa (ùt in *Epitome* narravi) venit in manum *Joanni Regi Franciæ*, primogenito *Philippi Regis Galliæ*, eíque genuit *Carolum V. Regem Galliæ*, *Ludovicum Ducem Andegavensem*, *Joannem Ducem Bituricensem*, & *Philippum Ducem Burgundiæ*, obijt An. 1349. *Elisabeth* & *Anna* gemellæ natæ die *Paschatis* in *Bavaria* A. 1323. prior anno sequenti 1324. mortua, ac in *Aula Regia* sepulta; *Anna* nupta *Ottoni Duci Austriæ Cæsaris Alberti I.* filio, cui pro dote *Rex Joannes* dedit *Znoymam*, quæ postea Regno est restituta. Obijt A. 1340. *Beness. l. 2. & 4.*

i. *Jodocus* seu *Jost* vel *Justus*, cognomento *Barbatus*, *Joannis Henrici Marchionis Moraviæ* filius, & ipse *Moraviæ Marchio* & *Brandeburgi*. *Veterem Marchiam* annis 22. tenuit, quam ei oppignoravit *Sigismundus Imperator*: cùm ad recuperandum *Ungariæ Regnum* pecunijs egeret; at *Jodocus* eam rursus oppignoravit *Wilhelmo* II. *Misniæ Marchioni* pro quadraginta sexagenarum *Bohemicarum* millibus. Electus *Rex Romanorum* A. 1410. post *Rupertum Palatinum* homo jam grandi ætate. Immortuus honori & titulo suo Anno 1411. 6. Mense Imperij sui. *Weleslavinus* affirmat Jodocum cùm in *Imperatorem* eligeretur A. ætatis suæ 89. 20. Martij 1411. obijsse. Cætera vera sunt, unum illud de ætate sustineri omninò non potest: nam si obijt 89. ergo natum esse oportuit A. C. 1322. atqui ejus Pater *Henricus* A. 1322. primò natus est, ùt idemmet *Weleslavinus* alio in loco testatur, minimum igitur *Jodoco* morienti anni 24. retrahendi sunt, præsertim cùm ex secundo conjugio Patris sit genitus. Eâdem ratione refutatur *Raynaldus*, cùm nonagenarium Imperatorem electum fuisse scribit. Reliquit verò *Jodocus* ex conjuge sua *Catharina* filia *Caroli* II. *Ungariæ Regis* (qui A. 1342. obijt) unicam filiam *Ludmillam* (quæ in sepulchri inscriptione vocatur *Elisabeth*) & obijt 1400. sepulta in choro *Cathedralis Ecclesiæ Misnensis* nullâ prole relictâ. Jodoci Cæsaris Chronologia. *Weleslav. in in Calend. hist. ad 20. Mart.* *Idem in Genealogia Princ. Boh. Rayn. ad An. 1410.*

k. *Procopius Marchio Moraviæ Iodoci* frater, vir eloquens & militaris, *Znoymam* suam adversus *Sigismundum Cæsarem*, *Albertum* & *Ernestum Austriæ Duces* egregiè tutatus est. In *Bohemia* ad Arcem *Bezdiezy Sigismundi* fratris dolo captus, in *Ungaria* fame aut veneno perijsse traditur. Sepultus ad *Brunam* in *Carthusia*, quam Pater suus fundârat.

Ioannes (Sobieslavek dictus *Bohemis)* violentè à fratribus in Episcopatum *Olomucensem* ex *Litomislensi* intrusus, reclamantibus *Canonicis*, sed *Urbanus* VI. rem composuit, & *Ioanni Patriarchatum Aquilejensem* contulit, *Olomucensibus Nicolaum* quendam *Prutenum* imposuit, qui plurimas Episcopales ditiones oppignoravit, de quo *Augustinus Moravus* in *catalogo Episcoporum Olomucensium*.

l. *Carolus* IV. duos filios *Wenceslaos* habuit, ex *Anna Palatina* susceptos, prior natus est A. 1348 qui altero anno statim decessit. Alter fuit *Wenceslaus*, postea *Rex* & *Imperator*; natus A. 1361. anno ætatis 2. *Rex Bohemiæ* coronatus. Electus *Imperator* vivente Patre A. 1376. cujus infelicissimum Regnum nuper Capite 3. descripsimus, extinctus est apoplexiâ, cùm *Consules Novæ Urbis Pragensis* à plebe occisos in *Arce Cundradicz* accepisset A. 1419. 16. Augusti. Cadaver *Wenceslai* post aliquot dies Sepultura Wenceslai Cæsaris.

in arcem *Pragensem* devectum, & in S. *Viti Ecclesia* depositum est; deinde post aliquot hebdomades nocte ad *Aulam Regiam* devectum, & à Conversis, Pistoribus & Piscatoribus humatum; inde rursus in *Arcem Pragensem* cùm per tumultum *Pragensis* populi exhumatum esset, *Sigismundus Imperator* à quodam Piscatore *Musca* nomine redemit, & in *Arce S. Viti* condidit, vixit annis quinquaginta octo. Prima ejus uxor *Johanna* sex annis in conjugio *Wenceslai* vixit *B. Joanne Neopomuceno Christi Martyre* in confessionibus sacris usa. Obijt mœrore animi *Regina* pijssima An. 1382. 1. Januarij, cujus absentis desiderium & cùm adesset fastidium *Imperator* ferre non poterat, quod ejus sæculi Authores magicis artibus assignant. Porrò ad hoc conjugium dispensationem Papæ intervenisse *Benessius* tradit: quòd *Iohanna* hæc filia fuerit filiæ *Ludovici Ducis Lignicensis*; invenio hanc magnam fuisse amatricem & benefactricem *Virginei Cœnobij Doxanensis.* Secunda conjux *Sophia* filia *Ioannis Ducis Bavariæ Monachiensis*, *Ernesti Ducis* soror admirabili formæ gratiâ commendata, sed *Bohemiæ* omnium caussa ob hæresim malorum: quippè *Husso* quo in sacris utebatur, nimiùm addicta, omnia egit, pro defensione pertinacissimi hæresiarchæ, scilicèt nè quid in eum *Archiepiscopus*, nè quid *Universitas Carolina*, tum *Catholica* posset, denique etiam *Hussij Romam* citationem & paratam accusationem elusit, judicio in *Bohemiam* & ad maritum vinolentum translato; serò post *Hussij* mortem, quò progressa fuisset, vidit, & publicè pœnitens *Posony* A. 1428. piè decessit.

Emund. in Chron. M. Belgij. Zidek in Vita Caroli IV.

M. S. Mortuarij Doxan. ad 2. Ian.

Sophia Bavara Hussio stultè dedita.

m. *Sigismundus Imperator Caroli* IV. ex *Anna Svidnicensi* filius, natus est 1368. fuit *Princeps* eruditissimus, sagax, cautus, prudens, laboriosus, sed infelix. Humanitatis, facilitatis, liberalitatis exempla plurima in *Valerio Maximo Bohemiæ* referre paramus, si Deus vitam concesserit; hîc unum succurrit ex *Stengelio Abbate Anhusano*: cùm A. 1418. *Augustani* honorificè *Sigismundum* suscepissent, invitasse quoque ad publicas Choreas, nec recusâsse *Cæsarem* (quæ facilitas ejus fuit) & choreis peractis cuilibet Matronæ, ac Virgini, quarum 50. fuisse memorantur, annulum aureum *Ungarici Auri* pondere donâsse, ac ipsummet manu suâ cujusque digito inseruisse. Uxor prima *Maria Ludovici Regis Ungariæ & Poloniæ* senior filia, *Ungariæ Regnum* illi pro dote attulit. Sed obijt anno sequenti post nuptias 1402. nulla prole relictâ. Ex secunda uxore *Barbara* unicam filiam *Elisabetham* (quam duxit *Albertus Imperator*, & cum ea *Regnum Bohemiæ* accepit) genuit. Hanc *Barbaram Hermanni Comitis Ciliæ* filiam *Atheam* fuisse, & æquè cœlum ac inferos irridere solitam *Silvius* scribit; imò & Virgines pedisequas admonere, nè omnia crederent, quæ in templis dicerentur, præcipuè verò ægerrimè tulisse, quoties turturum castitatem prædicarent Sacerdotes, nam esse innumera cæterarum avium exempla, quæ sibi & voluptati indulgerent, præcipuè passerum greges; cur igitur eorum mentionem non facerent? obijt libidinosa mulier *Mielnicij in Bohemia* An. 1451. *Pragam* devecta in *Ecclesia S. Viti* in *Sacello Martiniciorum* condita, quod hodiéque in marmore sepulchri legimus.

Sigismundi Cæs. facilitas.

Stengel. Rer. August. p. 2. c. 57.

BarbaraCiliensis Athea. *Silv. in hist. Boh.*

✝ *Sigismundo* nothum filium quidam attribuunt *Ioannem Hunniadem* (etsi *Bonfinius* gloriæ *Mathiæ Regis* perstudiosus, nescio quod *Romanum* genus illi affingat) postea *Gubernatorem Ungariæ* in *Sigismundi Aula* educatum, & *Patrem Mathiæ Corvini*, vel *HunniadæUngariæ Regis* multis adversus Turcas victorijs inclyti Ducis; hunc *Ioannem* cùm *Sigismundus à Bajazete Turcarum Imperatore* cæsus, in navicula *Constantinopoli*, inde ad *Venetos*, & tandem in *Ungariam* rediisset, captum à Turcis ad Patrem ob Regium genus remissum esse scribit *Hermannus Fabronius*. Veteres hæretici calumniabantur *Sigismundum*, quòd permissu Dei, cùm furcam fieri pro *Ioanne Rohacz*, & socijs ligna pro *Ecclesia B. Virginis in Tein* destinata, & in *Foro Pragensi* jacentia in eam furcam construendam adhiberi jussisset, eâdem nocte pedes *Imperatoris* sacrum ignem conceperint, ità tum *Cæsarem Pragá* discessisse, & paulò pòst extinctum; sed

Hunniades an filius Sigismundi.

Fabron. in Monarch. Cæsarea Germ. Zalansky in vita Husi Concione 1.

ſed hæc fabuloſa & ab hæreticis confiсta; illa graviorem Authorem habent *Raynaldum*: obſcurâſſe laudes ſuas *Sigiſmundum* crebris adulterijs, & cùm aliquando *Imperatricem* in eodem flagitio deprehendiſſet, adulterum adulteræ pepercisse. *Rayn in Annal. Eccl. ad A. 1437.*

n. *Joannes Princeps Gerlicenſis Uterinus Sigiſmundi Cæſaris* frater anno ætatis 25. veneno ſublatus eſt A. 1395. alijs 1396. titulum ferebat: *Joannes Princeps Gerlicenſis Marchio Brandeburgi & Luſatiæ.* duas habuiſſe uxores traditur, ex altera earum (nam certum neſcitur) *Eliſabetham* ſuſcepit, quæ Viduo Joanni *Brabantiæ*, & *Limburgi Duci* nupſit. A. 1308. poſt *Joannis* mortem nupta eſt *Joanni Duci Bavariæ Comiti Hollandiæ, & Seelandiæ,* qui ex Adminiſtratore *Leodienſis Epiſcopatûs* An. 1417. bonâ *Pontificis* veniâ eam duxit, ſed nullam prolem ſuſcepit; poſt ejus mortem *Eliſabeth Ducatum Lucemburgenſem* vendidit *Philippo Duci Burgundiæ Caroli Audacis Patri.* De ſecunda hujus *Joannis Gerlicenſis* uxore *Margareta* dubitatur: alij enim *Maynhardo Duci Bavariæ* nuptam primùm fuiſſe, & deinde *Joanni* huic in conjugem datam eſſe tradunt; alij *Margaretam Leopoldi II. Auſtriaci* (qui A. 1386. ab *Helvetis* victus & occiſus eſt) viduam *Maynhardi*, non hujus *Joannis* conjugem, ſed *Joannis Henrici Caroli* IV. fratris *Marchionis Moraviæ* conjugem fuiſſe contendunt: *non noſtrum inter vos tantas componere lites.* De Lucemburgenſi Ducatu.

o. *Caroli* IV. filias plurimas invenio, ſed eas in ordinem redigere non poſſum: tum quia quando natæ ſint, & ex qua matre (quatuor enim uxores habuit *Carolus* ſucceſſivè) nullibi reſcire potui; quas potero addito matris nomine conſignabo. Prima igitur filia *Margareta* primogenita filiarum ex *Blanca* A. 1334. 23. Junij, *Pragæ* nata eſt, ùt diſertè *Beneſſius* affirmat, & ipſe *Carolus Imperator.* *Margareta*, ùt ſuprà innuebam, conjux fuit *Ludovici Regis Ungariæ*; obijt ſinè prole; poſt eam *Ludovicus* ſibi conjugio junxit *Eliſabetham Stephani Boſniæ Bani* filiam, & ex ea ſuſcepit *Mariam Sigiſmundi Cæſaris* primam uxorem & *Hedvigem Reginam Poloniæ.* Secunda filia Caroli *Catharina* itidem ex *Blanca*, nata A. C. 1342. de qua jam antè dixi. Tertia filia Caroli *Eliſabeth* prima nupta *Alberto* III. *Duci Auſtriæ*, fratri *Rudolfi*, quæ obijt 1373. nullâ prole relictâ. Quarta filia Caroli *Eliſabeth* ſecunda ejus nominis, conjux fuit *Ioannis Galeacij Ducis Mediolanenſis*, Mater *Valentinæ*, quam *Carolus Galliæ Rex* in conjugem accepiſſe dicitur, ſed hoc *Genealogiſtæ* quidã non admittunt. Quinta Caroli filia *Margareta* ſecunda nata A. 1373. ex *Anna Svidnicenſi* ſoror Uterina *Cæſaris Wenceslai* conjux fuit *Joannis* II. *Burggravij Norimbergenſis*; ex qua nata eſt *Eliſabeth* conjux ſecunda *Eberhardi* ſenioris *Comitis Wirtenbergici.* Sexta filia Caroli *Anna Ottonis* IV. *Ducis Bavariæ* uxor, qui *Carolo Cæſari* ſocero ſuo vendidit *Marchionatum Brandeburgi* pro ducentis millibus aureorum Ungaricorum, & acceptâ ab eo exiguâ Regione in finibus *Bohemiæ* & *Bavariæ* ſinè prole obijt A. 1379. Septima filia Caroli *Agnes* tertia conjux *Leopoldi* III. *Ducis Auſtriæ*, quæ ſinè prole obijt *Viennæ* An. 1406. Octava filia *Helena* vel *Anna*, nata 1366. nupta *Richardo* II. *Regi Angliæ* A. 1384 obijt ſinè prole A. 1394. Nona filia Caroli *Margareta* tertia hujus nominis, nupta cuidam *Marchioni Brandeburgico* fuiſſe dicitur. Ego, quia nec *Marchionis* nomen in Hiſtorijs apparet, neque hujus *Margaretæ* unquam fit mentio, eam in dubio relinquo; videantur *Brandeburgici Scriptores.* De Filiabus Caroli IV. *Beneſſ. lib. 2 Chron. Carol. Imp. in vita ſua.*

p. *Eliſabeth Sigiſmundi Cæſaris* unica filia adhuc octennis, deſponſata *Alberto Duci Auſtriæ* fuit, poſtea An. 1422. *Viennæ* nuptias celebravit, & marito quaſdam *Moraviæ Civitates* attulit pro dote, poſt mortem verò Patris *Bohemiæ & Ungariæ Regna*, qui eodem anno 1438. mirâ felicitate ter coronatus eſt: in *Bohemia* & in *Ungaria Rex*, in *Germania Imperator*, ſed non diu partâ gloriâ frui licuit, anno ſequenti 1439. mortuus. *Eliſabeth* relictis duabus filiolis *Annâ* & *Eliſabethâ*, & *Ladislao* infante poſthumo A. 1442. deceſſit. De ejus marito *Cæſare Alberto* plura Sectione ſequenti.

q. *Anna*

Borek in hist. Boh. Chron. Mansf. c. 340. Geneal. Reusner. Welesl. in Calend. ad 17. Decemb. Henel. in Breslographia c. 4. Cochl. in Hussit. Weleslav. in Calend. Hist. ad 11. Nove.

q. *Anna Ladislai Regis* soror *Wilhelmo* III. *Duci Saxoniæ* nupsit, quo titulo ipse *Wilhelmus Ladislao* mortuo *Regnum Bohemiæ* ad se pertinere existimans (sed hoc in Bohemiam jus postea *Wilhelmus* omisit, & *Lucemburgi* Comitatum quasi Uxoris suæ dotem sibi deberi putavit, & armis & bello obtinere conatus est; sed etiam illo excidit) *Wilhelmus*, inquam, nihil non egit, ut obtineret, jámque in eum recipiendum pro Rege A. 1458. Silesiæ Ordines consenserant *Lignicij* & *Wratislaviæ* 20. Martij habitis Conventibus; sed hæc omnia *Georgius Podiebradius Rex* coronatus consilio & armis dissipavit, & secuta *Georgij* cum *Saxoniæ Ducibus* fœdera prorsus extinxerunt, cùm A. C. 1459. *Sidoniam* filiam suam novennem *Georgius Rex Alberto filio Friderici* II. *Electoris Saxoniæ Egræ* despondit, & in *Misniam* misit, ac vicissim *Wilhelmus* III. *Friderici* frater filiolam suam itidem sexennem *Annam*, *Georgij Regis* filio *Hinkoni* seu *Henrico* juniori dicto conjugem designavit, quæ statim in *Bohemiam* est apportata; unde patet *Caroli* IV. & *Sigismundi* & *Alberti* II. *Cæsarum* trium & *Saxoniæ Ducum*, & *Regis Georgij* sangvinem in *Proceres Novodomenses*, atque ex ijs in *Slavatas*, & qui cum eis participant, per fœminas influxisse, ut sequens, breve & rectum *Paradigma Genealogicum* demonstrat:

Caroli IV. sangvinem Slavatæ participant.

Carolus IV. Imperator. ⚭ 3. Anna *Svidnicensis Ducissa.*
Sigismundus Imperator. ⚭ Barbara Ciliensis.
Elisabeth Regina Ungariæ & Boh. ⚭ Alberti Regis & Imperatoris.
Anna Austriaca. ⚭ Wilhelmi III. Ducis Saxoniæ.
Anna Ducissa Saxoniæ. ⚭ Hinconis Ducis Münsterbergici.
Anna Münsterbergica Ducissa. ⚭ Henrici Dynastæ Novodomensis Supremi Camerarij.
Adamus de Novadomo Supr. Cancellarius. ⚭ Anna de Rozmital.
Joachimus de Novadomo Supr. Cancellarius Bohemiæ Eques Aurei Velleris. ⚭ Anna de Rozmberg.
Adamus de Novadomo Supr. Cancellarius. ⚭ Catharina Comitissa de Montfort.
Lucia de Novadomo. ⚭ Guilielmi Slawatæ Supr. Cancell. Regni Boh.
Joachimus Udalricus Comes Slawata. ⚭ Francisca Comitissa de Meggau.
Ferdinandus, & *Joachimus* Comites Slawatæ.

r. *Elisabetham* filiam *Alberti* meri *Reges* & *Cæsares* cingunt, nec facilè invenietur, quæ tanto, támque illustri sangvine Regum genita, sangvinem etiam tot Regibus dederit; filia fuit *Cæsaris Alberti* II. & *Reginæ Elisabethæ*, Neptis *Cæsaris Sigismundi*, Proneptis *Caroli IV. Cæsaris*; fratrem habuit *Ladislaum Regem*, maritum *Casimirum Regem*, filios habuit decem. 1. *Wladislaum Regem Ungariæ & Bohemiæ*. 2. *Joannem Albertum* electum *Regem Ungariæ*, postea *Regem Poloniæ*. 3. *Alexandrum Ducem Lithvaniæ*, & postea *Regem Poloniæ*. 4. *Sigismundum I. Poloniæ Regem*, & nè quid felicitati deesset, *S. Casimirum* natum An. 1458. An. 1483. extinctum; Avia fuit *Ludovici Regis Ungariæ & Bohemiæ*, & *Annæ Reginæ Ungariæ & Bohemiæ*; item Avia *Sigismundi Augusti* II. *Regis Poloniæ*. Profectò tot Regia decora in alia Regina vix invenetis. obijt *Elisabeth* A. 1505. expletis minimùm 66. ætatis suæ annis.

s. De *Ladislao* posthumo in *Tabula Genealogica Austriacæ Domûs*;

s. De *Wladislao* verò, & filio ejus *Ludovico Jagellonicis Regibus Bohemiæ* peculiari Tabulâ dicemus.

SECTIO

SECTIO III.

Extinctâ in Bohemia Regiâ Stirpe Lucemburgicâ, succedit Augustissima DOMUS AUSTRIACA in duobus Regibus Alberto ejus nominis II. Cæsare, & ejus Filio Ladislao posthumo.

CAPUT I.

Alberti Imperatoris breve Regnum in Bohemia.

SIgismundus Imperator cùm videret Stirpem suam Regiam extingvi, & filiam suam *Elisabetham* solam se relicturum, cui potissimùm *Principi* eam offerret in conjugem, cogitabat; nullum aptiorem & magis de se & Republica meritum, quàm *Albertum*, inveniebat; itaque jam Anno 1421. eum Generum sibi, & Successorem Regnorum designârat, ac nè quid sinè consilio egisse videretur, eodem Anno 1421. rebus priùs ex sententia compositis Legati duo ab *Alberto* mittuntur, qui *Elisabetham Archiduci* conjugem postularent; annuit *Sigismundus*, quippe hujus consilij Author, & nonnullo interjecto tempore Publicas, ut firmitatem rebus gerendis adderet, literas *Presburgo Dominicâ ante S. Michaëlis Archangeli* festum diem edidit, quibus literis causas adfert, cur præ omnibus *Albertum* sibi destinet Regnorum Successorem: esse in Familia Patri suo *Carolo* multùm amata & æstimata natum; præstitisse *Albertum*, sibi & Regnis tot grata & honorata obsequia, quorum aliquod præmium mereretur; incipit deinde *Alberti* virtutes, & militaria facinora prædicare; denique *Bohemiam*, *Ungariam*, & ad has Coronas spectantes Provincias, si sinè masculo hærede decedat, *Alberto* transcribit; quòd si unam adhuc filiam habiturus sit, eidem *Elisabethæ* priori filiæ potestatem facit alterutrum ex Regnis, quæ dixi, eligendi,

Sigismund9 Cæs. Albertũ Austriũ sibi eligit Successorẽ.

Testamentũ & ultima voluntas Sigismundi.

alterum minori sorori relinquendi. Nuptiæ, quâ potuit magnificentiâ A.1422. *Viennæ* celebratæ sunt, attulítque *Elisabeth* marito inter cimelia pretiosissimam gemmam, quæ centum millibus florenorum constitisse ferebatur, addidit jam tum *Moraviam Provinciam* Genero suo *Cæsar*, cujus possessionem adiret, eámq; ab hostibus tutaretur. Et præstitit *Albertus*, impigréque, & magno animo sæpius cum hostibus aliàs ferè semper victoribus conflixit; sed primum prælium, cui etiam *Sigismundus*, & alij Imperij Principes interfuêre, inprosperè gestum ad *Cuttenbergam* Duce hostium *Ziskâ*, quod alibi descripsimus. Multa deniq; *Albertus* prælia cũ *Hussitis* commisit, inprospera, prospera, ùt fortuna belli ferebat, sed illud suis auspicijs A.1427. anceps & cruentum, cùm limites Austriæ transgressi *Hussitæ Albertum* ad arma exciverunt, quibus cùm intrepidè occurrisset, acerrimè quatuor horis dimicavit dubiâ victoriâ, cùm utraq; pars victoriã sibi arrogaret, *Hussitæ* quòd *Alberti* castra occupâssent, & spoliâssent, *Albertus* quòd currus hostiũ intercepisset; sed litem hanc diremit novus *Taboritarum* exercitus, qui *Albertum* salvis tamen ordinibus campo cedere coëgit. Morte *Sigismundi Cæsaris*, qui in patrium Regnum postliminio receptus est, omnia meliora in Regno *Bohemiæ* evaserunt, & Procerum Bohemorum, humanitate & felicitate *Sigismundi* conciliatis animis in Regnum ultrò *Albertus* admissus est, etsi non omnibus Proceribus & Urbibus, tamen præcipuis *Regem Albertum* agnoscentibus & sequentibus, tantáq; fuit (jam *Sigismundo* 1437. *Znoymæ* mortuo, & ad tumulum *Varadinum* devecto) tanta, inquam, fuit *Alberti 1438.* fælicitas, ut tres coronas añó uno suo capiti videret imponi, 1. Jan. *Ungariæ Rex*, *Rom: Imperator 20.* Martij elect9, *30.* Maij coronat9; *Rex Boh. 5.* Maij elect9, *29.* Junij coronat9. Post *Bohemicam* coronationem nè quid hostile in Regno haberet, *Taborium*, quod *Ptaczko Dux* adversarum partium permunierat, & *Polonorum* præsidio defendebat, necquidquam obsedit, & cùm copiam pugnæ hostibus fecisset, neq; illos ad certamen ullâ vi extrahere potuisset, in *Silesiam* cũ exercitu adversus *Polonos*, eorúmq; *Regem Wladislaum* descendit; eóq; recedente *Alberto Brandeburgico Achilli Germaniæ* bellum prosequendum, & in *Poloniam* transferendum cõmisit. Jam enim *Amurates Turcarum Imperator Senderoviam* obsidebat, quam etiã belli impetu cœpit, neq; expectato *Alberto Adrianopolim* revolavit. Sed *Albertum*, cujus virtutem militarem tot & tanti hostes timuerant, & pugnantis ardorem & felicitatẽ nec aspectu ferre poterant; mors longiore vitâ dignum *Principem* deturbavit è vita: nam alvi profluvio, quæ pestis id temporis regnabat, debilitatus maximè peponum esu (quos dulcissimos profert *Ungaria*) malo exulcerato magnis itineribus ad patrium *Austriæ* cœlum contendens 27. Octobris A.1439.

Alberti virtus bellica.

Ex peponũ esu Albertus R. moritur.

A. 1439. in *Insula Scythia* in pago quodam ignobili munitus omnibus ad viam æternitatis ineundam præsidijs expiravit, voluntate suâ ultimâ priùs adstantibus indicatâ: si conjux *Elisabetha* (quam prægravidam relinquebat) filium pareret, *Vlricus Ciliæ Comes*, quem nuper minùs sibi fidum senserat, filij parvi Tutor esset, & *Joannes Hunniades* usq; dum puer adolesceret *Vngariæ Regnum* gubernaret; de *Bohemia* statuerat nihil, cujus adhuc res ob hæresim nutabant. 45. ætatis agebat annum, dum extinctus est, sepultus in *Alba Regali.* Fuit *Albertus* magnanimus *Princeps* periculorum omnium maximè militarium contemtor; ad omnem virtutem, amænitatem, & civilitatem educatus à puero, jam An. 15. ætatis statu corporis cuique viro suppar; facies læta & exporrecta, oculi hilares, amator maximus Eruditorum Virorum, quorum dum adhuc puer esset, pendebat ab ore; militiæ Duces summo habebat in pretio; in acie non sibi cavebat loco, sed ubi strenuè pugnabatur, gaudebat interesse, & manum commodare; venationem utpotè hæreditarium *Austriacæ Domûs* opificium amabat maximè, choreas oderat, quam esse mulierum voluptatem dicebat; bella non provocabat, sed cùm aliter finiri controversiæ non possent, strenuè gerebat; fideles sibi Ministros, omnibus modis ad dignitates evehebat, *Amicos* appellans, extátq; Nobile ejus dictum, quod ex *Græcis* fontibus manâsse videtur: *Amicus optima vitæ possessio*; non facilè ensem deponebat, quem ex aurea catena pendentem totâ die lateri affixum gerebat; subjectis populis placere pulchrum existimabat, monuítque aliquando *socerum Sigismundum*, qui suos severitate ad obsequium adducere solebat, *securitatem Principis non aliâ ratione meliùs parari, quàm Civium amore.* Effigiem ejus ad vivum expressit *Speculum Domûs Austriacæ, Lib. 4. Cap. 1.*

Virtutes Alberti.

NOTÆ in Caput I.

SIgismundus cogitabat, filiam solam se relicturum &c.* Omnia cogitatione, aut saltèm potissima præcurrere & prævenire sapientem decet. Tres enim vultus habet prudentia, uno præterita, altero præsentia, & tandem futura considerat. Ex præteritis præsentium pendet ordinatio, & futurorum dispositio. Si autem privatorum sunt hæ cogitationes, quantò magis *Principum*, qui in rebus maximis disponendis versantur, ùt de Juribus Regnorum, de pace Provinciarum, securitate populorum, familiæ suæ interitu (quale hîc *Sigismundo* consilium fuit) eâque proh dolor! pereunte cuinam potissimùm transcribere possint, quæ dum viverent gloriosè tenuerunt; hæc an satis prudenter constituta sint, universus judicat Orbis; & si bene ac prudenter, laudatores inveniunt, si secus condemnant, & desiderant in *Principe* prudentiam. *Sigismundus Cæsar* nihil prudentius agere potuit, quàm cùm suæ familiæ Lucemburgicæ pereunti *Austriacam* substituit, quam divinitatis altiore consilio ad Imperium genitam meritò dicere possumus, cùm ex ea jam tredecim *Cæsares* petitos esse ad summum *Europæ* Imperium videamus. Regnis quoque ac

De Successore gravis est Principû deliberatio.

Provincijs hoc facto optimè consuluit vicino *Principe* imposito, qui earum vires & potentiam augeret, & hostibus formidabilem redderet.

Adoptatio publicis literis firmanda.

Publicas literas addidit &c. Hoc ad firmitatem negotiorum pertinet: quod enim clàm geritur, id quasi non satis tutè gestum, subtrahi hominum notitiæ creditur; at quod apertè fit, id fiduciâ justitiæ, quasi *Authore Prætore*, & ex legibus gestum putatur, neque revocatur, cujus testis est Orbis. Sic *Sigismundus* adoptavit *Albertum* & suæ familiæ gloriosos Successores *Austriacos* accepit. Adoptatio humana insitioni mihi persimilis videtur, in qua in effœtæ arboris truncum, ramum vitalem inserimus, ùt rectè monet Ovidius: *venerit insitio fac ramum, ramus adoptet*; sed non omnis arbor insitionem recipit, & sunt inter arbores quoque sui amores & odia, ùt ostendunt rerum naturalium Scriptores. Porrò adoptio multis ac varijs modis fieri solebat, non ùt hodie per scripturam; illa gloriosa, quæ armorum traditione conficiebatur, de qua latè disputat *Petrus Pithœus*. Sic in *Annalibus Francorum Guntramus Rex* hastæ traditione nepotem sibi Successorem designat. Per Cæsariei incisionem, imò & per barbæ rasionem factam adoptionem idem Author probavit, quem de hac militari adoptatione curiosus Lector inspiciat.

In subsecivis Adversariorũ L. 1. C. 1.

Gemmis pretium hominum æstimatio confert.

Elisabeth attulit pretiosissimam gemmam &c. Multa sunt in rerum natura, quibus hominum æstimatio pretium dedit, ùt aurum, gemmæ &c. quædam gemmæ pulchritudine, quædam virtute ad valetudinem, & si admittimus etiam ad felicitatem, ad amorem conciliandum, vel contrà ad minuendum, aut ad alios miros affectus excitandos valere dicuntur, quædam incantationibus & fascinis obsistere traduntur; sed tamen me quidem Judice nulla gemma tantam æstimationem obtinet, ut centum millia pretio exsuperet: nec enim sanitatem certam adferunt, & si spectetur sanitas, res quædam obviæ majore gemmis in medicinis potentiâ pollent; pulchritudo etiam tanta non est, ut ob eam tot millia, quæ rebus dignioribus, spectabilioribus, longiùs duraturis, quæ hoc pretio comparari possunt, præcellant. Itaque sola æstimatio hominum gemmis pretium facit, & huic soli authoritatem suam debent; de gemmis neminem accuratiùs scripsisse puto quàm *Anselmum Boëtium* libris aliquot de natura gemmarum *Pragæ* scriptis, & *Rudolfo* II. *Cæsari* maximo gemmarum amatori dedicatis; post eum *Daniel Sennertus in Epitome* naturalis scientiæ brevissimam sed exactissimam tractationem de gemmis adducit, eò usque jam venit in *Principibus* gemmarum amor, ut certum genus ament, aliud insuper habeant, & contemnant; itaque granatos alij laudant, rubinos contemnunt, alij crystallos, alij Sapphiros mirantur &c. In vicinis *Peruvio* locis (in *Provincia Manta*) antequam *Hispani Americanum* Orbem navigationibus aperuissent, gentes illæ Smaragdum ingentem adorabant, & pro vero numine habebant, pulchritudine ejus captæ, quasi viventem, cùm vivere eum, qui tantam lucem támque gratam profunderet, existimarent. De gemmis, quibus Patriam nostram *Bohemiam* dotavit Deus, plura attuli in Lib. 1. Miscell.

Lib. 5.

Gemma Smaragdus ubi colatur pro Deo.

Lipsius in Monitis Polit. L. 1. C. 3. N. 9

In bello fortuna regnat.

Ut fortuna belli ferebat &c. Nullibi fortuna majus Imperium quàm in bello exercet; unde accommodatissimè *belli aleam* veteres appellârunt, quòd etsi omnem diligentiam adhibeas, nihil tibi certi promittere possis. Sæpe parvus error & casus omnem spem & expectationem evertit, irreparabili damno, cùm sapientissimè *Lamachus* dixerit apud *Plutarchum*: *in bello bis peccare non licet*, idcóque *Cicero fortunam campi* (id est belli) *Dominam* vocat. Testatur id maximus belli *Imperator Cajus Julius: fortuna quæ plurimum potest, cùm in reliquis rebus, tum præcipuè in bello, parvis momentis magnas rerum commutationes efficit.* Fateor prudentiam militarem sæpe juris fortunæ nihil relinquere, at quis tam providus Dux reperietur, qui aciebus adversis stantibus illud Virgilianum dicere possit: *Omnia præcepi, atque animo mecum antè peregi;*

Plut. in Apophtheg.

Cæsar de Bello Civ.

egi; ſed prudentis Ducis gloriatio ſatìs juſta erit, ſi dicere poſſit, *plurima percepi*; id maximè ij gloriari poterant, qui in omni prælio ſtratagema aliquod, quod hoſtibus ignotum eſſet, adhibuerunt, nunquam ſinè ejuſmodi invento magni Duces pugnam inìverunt, utì *Julius Cæſar*, *Annibal*, & illis nihilo inferior *Ziſka* cocles, & cæteri. Exempla pulcherrima leges apud *Frontinum*. *Front. lib de ſtratagem.*

Albertus intrepidè Huſſitis occurrit &c. Anceps & non ſatìs expedita inter *Polemicos Scriptores* excitari poſſet controverſia: an in concurſu præliorum hoſtilis impetus facto viciſſim impetu excipiendus ſit, an verò ſinè procurſu Ordinibus arctè ſervatis expectandus? difficilè eſt eum, qui bella non geſſit, de bellis diſputare, timendáque eſſet *Annibalis* de *Phormione Philoſopho* cenſura; ſed ego magno Autore & belli Duce *Julio Cæſare* nitar, qui non diſſimulavit maximum errorem admiſſum à *Pompejo*, cùm Cæſaris militibus ad pugnam procurrentibus, *Pompejus* ſuos juſſit conſiſtere, & quaſi immotos Cæſarianorum impetus excipere, quod Cæſar magnū ſibi ad victoriam momentum attuliſſe exiſtimat. Verba ipſa dabo: *Inter duas acies* (loquitur Cæſar de bello *Pharſalico*) *tantum erat relictum ſpatij, ut ſatìs eſſet ad concurſum utriuſque exercitûs. Sed Pompejus ſuis prædixerat, néve Cæſaris impetum exciperent, néve ſe loco moverent, aciémque ejus diſtrahi paterentur; ídque admonitu C. Triarij feciſſe videbatur, ut primus excurſus, vìſque militum infringeretur, acièſque diſtenderetur, atque in ſuis ordinibus diſpoſiti, diſperſos adorirentur, leviùſque caſura pila ſperabat in loco retentis militibus, quàm ſi ipſi immiſſis telis occurriſſent. Simul fore ut duplicato curſu Cæſaris milites exanimarentur, & laſſitudine conficerentur. Quod nobis quidem nullâ ratione factum à Pompejo videtur: propterea quòd eſt quædam animi incitatio, atque alacritas naturaliter innata omnibus, qui ſtudio pugnæ incenduntur; hanc non reprimere, ſed augere Imperatores debent. Neque fruſtra antiquitus inſtitutum eſt, ut ſigna undique concurrerent, clamorémque univerſi tollerent, quibus rebus & hoſtes terreri, & ſuos incitari exiſtimavêre; ſed noſtri milites dato ſigno cùm infeſtis pilis procurriſſent, atque animadvertiſſent non occurri à Pompejanis, uſu periti, ac ſuperioribus pugnis exercitati, ſuâ ſponte curſum repreſſerunt, & ad medium ferè ſpatium conſtiterunt, ut non conſumtis viribus appropinquarent, parvóque intermiſſo temporis ſpatio, ac rurſus renovato curſu pila miſerunt, celeritérque ùt erat præceptum à Cæſare, gladios ſtrinxerunt. Neque verò Pompejani huic rei defuerunt. &c.* hæc Cæſar. At hodie alia eſt facies præliorum, cum tormentis & machinis res geritur, cùm locus aut declivis, aut arduus captatur &c. cùm Sol adverſus & ventus, & pulvis vitatur &c. quanquam in his omnibus *Julij Cæſaris* monitum ſervari commodè poteſt. *In prælio an in hoſtem incurrendum, an ejus incurſus expectandus?*

Salvis ordinibus campo deceſſit &c. Qui ſalvis ordinibus fugit, non ex toto devictus videtur, ſed quodammodo cedere fortunæ tantùm, ut meliori tempore & loco reddere ſe, & hoſti offerre poſſit. Magnum & expertum militiæ Ducem hæc res oſtendit, uţ ſuos recipere, & cladi ſubtrahere poſſit! *Condæi* fortiſſimi & peritiſſimi *Gallorum Ducis* hæc gloria eſt, ùt narrantes magnos *Duces* audivi, quòd etſi hoſtes victoriam obtinerent, nunquam tamen *Condæi* copias in confuſionem, & in apertam fugam adduxerint, ſempérque ille ſalvis ordinibus in tutum evaſerit. *Non eſt victus, qui ſalvis ordinib9 cedit ex acie*

Bellum in Poloniam transferendum &c. Obſervant *Polemici Scriptores*: *Romanos* omni ope bella in hoſticum tranſtuliſſe. Ea cauſſa fuit, cur intra 500. annos vix ſubjugare *Italiam* potuerint, ùt affirmat *Florus*, cùm tamen ducentis annis univerſam *Africam*, *Aſiam* & *Europam* ſubjugârint, ùt cum *Floro* conſentiens *Appianus* teſtatur. Ego id retulerim, quia extra Patriam bellum gerere, quàm domi facilius eſt. Hæc enim præcipuæ *Romanis* curæ in militia fuerunt, ut plerumque ſuis incolis Provincias oppugnarent (ùt *Gallis Galliam*, *Germanis Germaniam &c.*) perterritis hoſtibus ſpatium recolligendi ſe non darent; hoſtem plerumque extra finem Imperij exciperent *Bellum ſi fieri poteſt extra Patriam gerendum. Lib. 2. Appian in Prologo hiſt.*

rent (quod non observatum, semper illis malè processit) vel si id non possent efficere irruptionibus hostem domum revocarent; vel denique hostium impetus cunctando frangerent; hæc erat *Romanorum* prudentissima bellandi ratio.

Mutatæ circumstantiæ mutant consilia.

Ciliæ Comes infidus nuper, filij parvi Tutor &c. Miratus sum sæpius, cur *Ciliæ Comitem*, qui nuper *Bohemiæ* Regnum (ùt observant Historici) affectaverat, & alioqui inter Proceres dubiæ fidei numerabatur, filio suo si fortè natus esset (nam sexus sciri non poterat) Tutorem *Albertus* constituerit, cùm Sapientum sensus sit, qui semel malus semper præsumitur esse malus; id quod maximè verum esse solet in ijs, qui semel datam & juratam fidem fregerunt: sanctum enim juramenti nomen Deo & hominibus testibus & conscijs conceptum & factum summè homines à perjurio deterret; at cùm semel violatum est, in reverentia non habetur, ac ferè tantùm mendacij, quod Aulicum esse dicunt, apud fœdifragos locum obtinet; sæpissimè enim hæc commutantur apud eos, mendacium & perjurium; unde bene Sapienti dicere licuit: *qui mentiri solet, pejerare consuevit.* Hæc *Albertum* permovere poterant, nè *Ulricum Comitem Tutorem* nominaret; at mutata jam erat temporum ratio; nam jam tribus coronis ornatus erat *Albertus*; soror *Barbara* omni authoritate eligendi sibi maritum carebat; dabatur illi in manus potestas, cum *Cæsare Friderico* primo Tutore futuro communis, ut ad res novas incœptandas astuto *Comiti Ulrico*, nec facultas esset, nec voluntas. Imò Sapienti invento acquisitâ tantâ potestate, si etiam consilium rès novandi maximè habuisset, non potuisset apertè in infantem cujus erat Tutor, consurgere, potuisset autem si nulla ejus ratio, cùm esset *Reginæ Matris* frater, habita fuisset.

Venatio Domui Austriacæ propria.

Venationem Albertus amabat maximè &c. Laudatissima hæc est Principum occupatio, quam in *Trajano* suo maximè celebrat *Consul Romanus Plinius* in Nobili illo *Panegyrico*, qui etiam piscationem adjicit, & velut Principe dignam deprædicat. *Austriacæ* genti proprium semper fuit venatione teneri; notum est *Maximiliani I.* in *Comitatu Tyrolis* (quod ipse eleganter describit, & *Albertus Durerus*, quamvis in ligno, artificiosè incîdit) periculum. *Jacobus Spiegelius Domui Austriacæ* à secretis, memorat: *Venationem* olim adeò viguisse in *Austriaca* gente, ut Imperatorum voce appellati fuerint Deß Heiligen Röm. Reichs Jägermeister, quod plerisq; diplomatis, quæ extant, comprobari potest, ídque adeò pro probato jure, ut eis venandi exercitium per universam *Germaniam* pateat. Unde ait, *Cæsar Maximilianus I.* cuidam *Principi*, qui valdè ægrè videbat eum aliquando venatum in suam ditionem excurrere, per suos renunciavit: non mirum id illi esse debere, si jam ùt summus *Germaniæ Princeps* utatur jure, quo etiam privato ipsi solummodo *Austriaco Principi* si tantum velit, quantum possit, uti liceat.

Maximil. I. in L. cui titulum fecit Teuerdanck. Spiegelius in scholijs sup. Æneam Silv. in L. 4. n. 25

Amicis maximè eget Princeps.

Fideles Ministros ad dignitates evehebat &c. Princeps in gubernatione Reipublicæ vix suis oculis & reliquis sensibus uti potest, quippe sæpenumero unâ Regiâ conclusus; ideò oculis pluribus, pluribus auribus, alijsque sensibus fidelium Ministrorum opus habet: sapientissimè in *Persarum* Imperio *Consiliarij* quidam Regis oculi solebant appellari, ùt in *Philostrato* legimus. Ingeniosè *S. Synesius* monet *Imperatorem*, ut aliquos habeat Amicos. *Rex*, ait, *id exploratum habet, Deum quidem sibi sufficere, homini verò multis hominibus imperanti, ad universa noscenda propriam naturam satis supérque non esse. Hunc igitur naturæ defectum supplens in ejusdem naturæ communionem, ascîscit Amicos, suam quodammodo vim multiplicans; ita fit, ut Princeps omnium oculis videat, & omnium auribus audiat, omniúmque animis in unum consentientibus consilium capiat.* Sed hic labor hoc opus est, ut fideles à falsis Amicis discernantur; illa est una ex præcipuis bonorum Amicorum nota, & character, si in consilijs dandis *Principis* animum induant, suam personam exuant, quò fiet, ut Regi utilia, gloriosa,

Philost. in vit. Apollon. L. 1 cap. 15. Synes. de Regno ad Arcad.

riosa, & Majestate ejus digna consilia (etiamsi sibi, & suis non multùm utilia) *Principibus* suggerant.

Ensem lateri semper affixum &c. Hoc in institutis *Germaniæ* observatum lego, ut neque in mensis gladium deponerent antiqui *Nobiles*, utpote militares viri, & qui sui opificij insigne semper gestarent: *Carolus V. Imperator*, qui ense accinctus etiam audientiam dabat, in gladij sui capulo sigillum jussit incîdi, eóque facilè & commodè literas obsignabat, ut extrahere opus non esset. Interrogatus, cur istud faceret? respondit, *ad manum sibi sic semper esse sigillum. & qui huic non obediret, alterum gladij finem, cuspidem scilicet expectandam esse.* Militaris consvetudo Germanorũ.

Caput II.

Ladislai Regis Bohemiæ Regnum, & cita mors.

LAdislaum tot populis ejus nativitatem expectantibus Divinitas ostendit terris, & spe maximâ impletis, mox Orbi subtraxit. Natus est *Commorini in Ungaria* 21. Februarij, quarto post humatum *Patrem Albertum* mense A. 1440. cùm de ejus ortu constitit, *Ungariæ & Bohemiæ* Regna Comitijs indictis eum sibi Regem delegêre; Ungari feliciores *Bohemis* visi sunt, & longiùs progressi, ut turpiùs desererent: eodem anno quatuor mensium infantem coronârunt in Aula Regali. *Bohemi* quò seriùs fidem suam infanti Regio obligârunt, eò constantiùs ejus partes postea defenderunt. Nam *Ungari* eodem anno *Regem Wladislaum Polonum* advocatum *Ladislao* infante contempto eadem in urbe Alba regali eodem in templo *S. Stephani*, ad easdem aras, coronârunt, eíque juramentum nupero contrarium præstiterunt. De Corona Regia, quam *Regina Elisabeth* astutè eis surripuerat, longa est apud Historicos narratio: in summa, cùm infans *Ladislaus* coronaretur, dexterrimè verâ coronâ exemptâ substituit aliquid, quod pondus coronæ impleret, at veram coronam cum infante *Ladislao Cæsari Friderico* attulit (quæ commutatio coronæ magnas postea turbas dedit) itaque *Wladislaum* coronâ ex sepulchro *S. Regis Stephani* acceptâ oportuit coronari. *Ladislaus* à matre ad *Fridericum* allatus, aliquamdiu in matris sinu educabatur, quâ inter summas spes & metus majores (nam ad deteriorem partem strenua semper suspicio est) extinctâ An. 1442. 24. Septembris in *Aula*

Pupilaris ætas Ladislai.

P. Syrus in Mimis.

Aula Cæsaris Friderici annis 13. bonis literis, & omni genere pietatis, & Regiarum virtutum excultus permansit. *Bohemiæ* Ordines inter hæc turbatis rebus suis ex priore ab *Hussitis* bello, Rege, qui authoritate & armis partes componeret, opus habebant, & Legatione missâ *Alberto Bavariæ Duci*, mox recusante illo *Friderico Cæsari* Regnum offerebant, hoc etiam totius Orbis censuram metuente (si pupillo infanti Regnum eripuisset) Gubernatores, usque dum adolesceret *Ladislaus*, elegerunt duos: *Meinhardum de Novadomo*, & *Ptaczkonem Lippæum* (cui brevi mortuo *Georgium Podiebradium*, qui postea Rex fuit, suffecerunt, *Cæsaris Friderici* consilio) quæ sub his Gubernatoribus gesta sint, nihil ad *Ladislaum* spectare videntur, & in *Epitome* ordine temporum narrata sunt. Hìc in laudem nationis nostræ aliquid adjiciam ex optimis Scriptoribus, qui rebus, dum gererentur, interfuêre, *Ænea Silvio*, postea *Pio II. Papa*, *Gerardo de Roo*, *Cuspiniano*, *Birgen*, aliísque Scriptoribus: *Bohemos* Regnum *Ungariæ Ladislao* infanti annis facilè 14. militariter conservâsse: *Georgius* & *Joannes Giskra* fratres *Brundusij* ad *Aquilam* in *Districtu Bohemiæ Regino-Hradecensi* ex vilissima fortuna, per omnes militiæ gradus ob virtutem, ad summa militiæ decora evecti, deinde *Talafus* de *Rziczan*, *Witkowecz*, aliíque plures *Ungariam* superiorem totam in obsequio *Ladislai* contra *Wladislaum Ungariæ Regem* coronatum, & *Joannem Hunniadem* tantum alioqui & tam felicem Ducem sustinuerunt; memorabile, & dignum *Annalibus* Orbis exemplum refert *Æneas Silvius*: Cùm *Bohemi* legationem splendidissimam ad *Cæsarem Fridericum* ex comitijs misissent, ut *Imperator Ladislaum* puerum in *Bohemiam* mitteret, quo veniente universa componeretur *Bohemia*, atque is pueri infantiam excusaret, Legatos tamen petiisse puerum Regem videre; *Imperatorem* nihil cunctatum eduxisse *Ladislaum*; ibi *Georgium Giskram* (qui unus Legatorum fuit) cùm prius indolem, mores, quamvis in puero, cultissimos, aciem oculorum intrepidam, & alia animi Regij documenta observâsset, accessisse hâc oratione usum: *Regum desideratissime, quantis ego pro tua Majestate periculis caput meum objeci, quantas curas, & labores, pro ijs terris, quæ mihi commissæ fuerunt, sustinui! quot vulnera excepi, & adhuc excipere paratus sum!* cúmque puer irretorto vultu *Giskram* aspiceret, & arrideret: *tua Majestas*, pergit *Giskra* ulteriùs, *hæc per ætatem non intelligit, sed risu prosequitur, ego tamen scire cuperem, quid mihi militi vestro tot stipendiorum præmij paretis?* quæ cùm *Giskra* dixisset, *Ladislaus* circumlatis in adstantes oculis videt, *Procuratoris* Regij sacculum, móxque accurrens ex eo sex nummulos aureos, quos solos invenerat, extrahit, & *Giskræ* donat. Quos ille summâ gratiæ significatione acceptos Legatis reliquis monstrando, Regis futuram liberalitatem

Bohemi Ladislao Pupillo conservant armis Hungariam.

Silv. in Hist. Boh.

Giskræ Bohemi Ducis oratio ad Ladislaum puerum.

tem ominatus, eos aureo torqui insertos in collo inposterum semper circumtulit. Regia indoles latere non potest, ejúsque vim insitam Deus & homines miris sæpe modis promovent. An. 1452. *Fridericus Imperator Romam* ad coronationem profectus, *Ladislaum* duodecennem secum deduxit; quâ magnificentiâ & occursu multorum *Europæ Principum* exceptus sit Imperator, non est instituti mei commemorare; quod ad *Ladislaum* pertinet, habuit ille luculentam orationem ad *Papam*, quam magnâ memoriæ, & audaciæ in puero commendatione memoriter recitavit; illud etiam memorabile, Sacerdotem qui eum & in moribus, & in Studijs literarum erudiebat, nescio an pretio, an precibus alicujus inductum, adornâsse fugam ex Urbe, quâ *Ladislaum* raptum suis redderet, sed prodito consilio in custodiam impositus Pædagogus, & à *Ladislao* remotus est. *Friderico Cæsare Româ* redeunte, cùm omnia *Austriaci*, *Bohemi*, & *Ungari* moverent An. 1452. 10. Septemb. *Fridericus Ladislaum* restituit suis; *Viennam* primùm petijt, ubi *Elisabetha* soror morabatur, magno omnium Ordinum gaudio, & velut in triumpho receptus. Anno sequenti *Posonium* in *Ungariam* (occiso jam ad *Varnam* à *Turcis Wladislao*) accessit, & *Proceribus Ungaris* ad se venientibus omnem in administrando Regno diligentiam, justitiæ amorem, & quidquid boni à Regibus expectant subditi, promisit. Ordinatis quantum pro temporis brevitate licebat, *Ungaricis* & *Austriacis*, aliarúmque Provinciarum negotijs A. 1453. sub initia Mensis Octobris iter versùs *Bohemiam* suscepit; ad *Iglaviam* tota *Bohemiæ Nobilitas* Regi futuro occurrit, quatuor millia armatorum Equitum fuisse traduntur. *Pragam* ubi attigit deducentibus Proceribus omnia ad coronationem apparata invenit, itaque nihil morati *Bohemiæ Proceres* 28. Octobris *Ladislaum* tredecennem in *Basilica S. Viti* operam præstante *Joanne Olomucensi Episcopo* (errat *Speculum Austriacum*, cujus *Author à Dionysio Cardinali*, & *Archiepiscopo Strigoniensi* coronatum scripsit, quòd nullo Juris ordine servato illegitimum fuisset) coronant summâ gloriâ suâ, & populi applausu maximo. Mox *Comitia* initio Anni 1454. habita, ubi admirabili Ordinum concordiâ multa, quæ ad pacem publicam, & Regni utilitatem spectabant, constituta; *Rex* approbavit omnia, rebúsque ex sententia gestis, per *Zittaviam*, *Wratislaviam*, *Moraviam*, *Viennam* ad suos revertit An. 1455. Anno sequenti *Hunniade* in prælio post Nobilem de Turcis partam victoriam paucis diebus extincto, in *Ungariam* descendit, ibi quæ gesta sunt â *Ladislao Corvino*, & cæde *Ulrici Comitis Ciliæ*, atque iterum ob hoc facinus *Ladislao* publicè & indignè manu Carnificis sublato, quia passim in Historijs leguntur, hîc prætereo. Certum est *Ladislaum Regem* turpem nomini

Ladislaus puer Romã pergit.

Ladislaus R. coronatur in Bohemia.

Apparatus nuptiarum Ladislai R.

mini ſuo maculam inuſſiſſe, cùm *Corvino* ſecuritate datâ & juramento firmatâ fidem fefellit, obſecutus hac in re ſceleratis adulatorum conſilijs, ùt notavit *Speculi Auſtriaci Scriptor. Viennam* Rege reverſo de nuptijs & nova nupta, tum de dote, de loco nuptiarum, aliiſque hujuſmodi conſultatum eſt; ut *Pragæ* nuptiæ celebrarentur pervicit *Gubernator Georgius Podiebradius*, venítque *Pragam Ladislaus* A. 1457. die *S. Michaëlis*, conſtituti ſunt ex Regnis & Provincijs omnibus delegati, qui in *Galliam*, ad Regem *Carolum VII.* ejus filiam *Magdalenam Ladislao* devecturi proficiſcerentur, legationis hujus ſplendidiſſimæ deſcriptionem Libri hujus anguſtia non admittit; hoc unum dicendum eſt, paucis ſæculis tantam magnificentiam, tantum apparatum, tantas opes, tam Nobilem comitatum in his terris viſum eſſe, ducenti ex ſumma Nobilitate trium nationum adjunxëre ſeſe, quadringentæ Virgines & Matronæ ſummo loco natæ, in quarum comitatu Sponſa veniret, deſignatæ, ſplendorem veſtium aliáque nihil commemorare attinet; ſed proh dolor! quantum eſt in rebus inane! dum pro Sponſa ad thalamum deducenda properatur, *Ladislaus* portatur ad tumulum! 22. Novembris Regis valetudo tentari cœpit, cúmque ſtomachum ſibi dolere dixiſſet, in lectum ſe conjecit, quatuor horis ſomno dato conſurrexit, multa de ſtomachi dolore iterum conquerens. Vocati Medici ſtatim de morte imminente Regem, hoc ab illis poſtulantem, admonuerunt. In hoc extremo periculo *Gubernatorem Georgium Podiebradium Ladislaus* accerſivit, & ejus fide, quam ſibi perſpectam eſſe dicebat, laudatâ duo petijt: primùm, ut juſtitiam in Regno, maximè in cauſſa pauperum, viduarum, & pupillorum, ſinè omni diſcrimine adminiſtraret; tum illud alterum, ut ſe mortuo, *Comites* ſuos, & *Aulam Ungaricam*, & *Auſtriacam* ſecurè ad ſuos in *Ungariam* & *Auſtriam* remitteret, & dato abeundi commeatu, in itineribus omnis injuriæ ſecuros præſtaret; tum totum ſe ad divina convertit: Sacerdotibus advocatis pœnitentiâ animæ negotia componere aggreſſus, quæcunque gravare conſcientiam poterant, magnâ pietate Sacerdotibus aperuit & lacrymis expiavit, cœleſtíque Viatico refectus eſt; quidquid veſtium regiarum arcæ claudebant, *Eccleſiæ S. Viti* donavit, inſuper & Cæſariem, quam auro concolorem habebat adoleſcens Regius, ad Chriſti cruci affixi pedes poſt ſuam mortem juſſerat abjici, quod Aulici poſtea neglexerunt; cùm jam mortem adeſſe ſentiret, crucifixi ſignum, quod intuebatur aſſiduè, complexus, dominicam Orationem recitare cœpit, & in ijs vocibus, *ſed libera nos à malo*, 23. Novemb. 1457. cum omnium adſtantium lacrymis 36. ex quo ægrotare cœperat horâ, placidiſſimè expiravit. Habetur multis in locis vera *Ladislai* effigies; veriſſi-

Morbus & Mors.

An ſit veneno ſublatus.

veriſſima illa eſſe creditur, quæ in *Collegio Societatis Regino-Hradecij* aſſervatur, quippe eo vivente depicta, & in Procerum diverſorum gazis ſervata, tandem noſtrâ ætate à *Friderico ab Oppersdorff* Fundatore illi *Collegio* donata. Veneno ſublatum Regem Scriptores quidam tradiderunt, & *Georgium Regem*, ejúſque conjugem *Johannam*, aut neſcio, quam puellam Nobilem nominant, quæ pomum veneno infecerit, ſed hæc omnia incerta ſunt; certius illud in Regis ſinu duas venenatas ſuculas poſt mortem apparuiſſe; regnabat enim tum peſtilentia *Pragæ*,& *Ladislaus* in *Urbis Meditullio*, in *Aula Regia*, quam dicimus, habitabat; utut ſit, ad *Ladislai* mortem tam immaturam totus penè cohorruit Orbis, & grande documentum *Regibus* datum eſt, ſpes magnas æquè ac parvas momento occidere, & quod proverbio dicimus, verum eſſe; *fortuna* (imò & vita) *vitrea eſt, cùm maximè ſplendet, frangitur.*

NOTÆ in Caput II.

L*Adislaum divinitas terris tantùm oſtendit &c.* Hominum conditio tam infelix eſt, ut mala quibus premitur, diuturna ſint, contrà verò, ſi quid boni poſſidere incipiat, id momentaneum & breve citò nos deſerat, & eſſe deſinat; aut quod maximum humanæ infelicitatis eſt genus, bonum illud dum amittitur, tum primùm noſcatur. Nemo adeò divinè in hoc argumento, ùt jam antè dixi, ex profanis Scriptoribus verſatus eſt, quàm *Imperator Antoninus* in Sapientiſſimis duodecim libris, quos de *vita ſua* conſcripſit. Alicubi ſic loquitur: *Humanæ vitæ tempus momentum eſt; natura fluxa; ſenſus obſcurus; totius corporis temperamentum facilè putreſcit; anima vaga eſt; fortuna quæ ſit, difficile eſt edicere; fama incerta eſt; atque ut breviter dicam, omnia quæ ad corpus pertinent, fluvij naturam habent; quæ ad animam, (in hoc carcere morantem) ſunt inſomnia & fumi; vita bellum eſt & peregrinatio; fama poſt mortem oblivio eſt. Quid ergo eſt, quod tutò hominem poſſit deducere? Sapientia. & Lib. 6. in hoc flumine temporis, qui res æſtimat, perinde agit, ac ſi quis unum de prætervolantibus paſſerculis diligere incipiat, atque is jam è conſpectu ejus avolet.* Iſtud certè immaturæ & inexſpectatæ morti *Ladislai Regis* aptari poteſt, qui velut paſſerculus, aut, quo maximè delectabatur, & cum quo pingi ſolet, *Pſittacus*, Regnis & Imperijs ereptus eſt; ſed hoc debitum eſt naturæ ſolvendum, & Orbis non viventium, ſed morientium Patria eſt. *D. Auguſtinus* ait: *non poſſe hic beatam vitam inveniri, ubi neque vita ſit.* Ajunt in *Creta Inſula*, quocunque loco terra moveatur (niſi aliud plantæ genus ſeveris) protinus gigni eo loco cupreſſum; ſymbolum hoc eſſe poteſt noſtræ mortalitatis: quidquid enim ſive in vita hominum, ſive in labore, ſive in Imperio aggredimur, & incœptamus, morti debetur, & nihil immortale manus mortalis facit; ac ſi fata remorari poſſemus (nam ad quinquennium ſuperſtitioſa antiquitas vitari fata poſſe ſtultè docebat) bene cum rebus humanis ageretur, ſed inexorabilis rerum ſeries & fata crudeliùs in magnos Monarchas mundi, quàm in eos, qui ſpectabiles non ſunt, incumbunt. *Alexandrum Macedonem Bullâ*, quâ nihil breviùs, præſignificatum *Plutarchus* refert: nam ejus *Pater Philippus* pridie nuptiarum *Bullam* in ſomno vidit Leonis effigie ſignatam, quæ brevì evanuerit; id Vates & Conjectores eò ſagaciter referebant, quòd naſciturus ei eſſet filius, qui Leonis animos gereret quidem, ſed quia in *Bulla* ſpectaretur, brevem ejus vitam fore. Hujus quoque brevitatis

Omnia in vita humana funeribus plena.

Ant. l. 2. de vita ſua.

Ladislaus cum Pſittaco pingitur.

Auguſt. in Confeſſ.

Bulla vitæ brevis ſymbolum.

Plut. in vita Alex. M.

Macrob. l. 1. Saturnalium Et Salian. A. V. C. 157.

vitatis signum apud Romanos *Bullam* puerilem fuisse existimo, licet *Macrobius* aliam hujus moris originem à *Tarquinio* de Sabinis triumphante adducat.

Quæ tardè crescunt, diu perennant.

Ambros. l. 1. de officijs c. 7.

Bohemi, quò serius infanti Regi fidem obligârunt, eò constantiùs &c. Quæ diuturnâ meditatione, & momentis rerum examinatis constituuntur, tenaciùs animis affiguntur; plantæ hortenses, & arbores omnis generis, quò suam citò maturitatem consequuntur, eò celeriùs moriuntur, induratæ tempore, injurias aëris non timent. Elephas animalium omnium vivacissimus decem annis parturire à *Plinio* traditur; res enim magnæ diu tenendæ, & cum tempore proferendæ sunt, ut diu perennent. Ingeniosissimè D. Ambrosius notavit, magnum delectum adhibendum in amicitia, *quia*, inquit, *cùm judicio eligimus, magnum charitati pondus ad vim diligendi adjungitur*; idem accidit in hac electione Regia *Ladislai*: cunctatio enim prudentissima est, & omnes circumstantias rerum examinat, ut nihil novum, & quod electionem remoretur, facilè occurrat, aut quod non superari possit; unde etiam consilia feliciter procedere solent, & minùs nos fallunt; voluntas ipso quodammodo tempore roboratur, & decreta, repetitis sæpe quæ proposuimus, & statuimus, violentiam quandam animo faciunt, ut vir constans in transversum agi non possit.

Rayn. t. 7. in Marianis.

Quidam furatus est orbem terrarū

Hilar. lib. de mundi duratione.

Corona Ungariæ commutata &c. Hoc illiberale aut fraudulentum factum & furtum haberi posset, nisi *Regina Elisabeth* jure optimo nixa *Ladislao* coronato jam & in Regnum assumto, coronam (velut Regi) servare voluisset, quam rivalis ejus *Wladislaus*, nescio an satis bono jure coronatus, abstulisset. Audax facinus in conspectu Procerum omnium perpetratum! sed audaciùs illud, quod in coronatione *Caroli V.* nefarius quidam homo ausus est, ùt narrat *Theophilus* noster, cùm enim *Bononiæ Carolus V.* coronandus esset, & *globus Imperij aureus cum corona & sceptro* in altari jaceret, quidam Linteatus ingessit se Sacerdotibus, & coram tali & tanto cœtu incredibili audaciâ pomum illud aureum Imperij nullo observante surripuit, neque unquam resciri potuit, quò pomum devenisset; risu etiam antequam furtum innotuisset, inter Imperij Proceres exorto, cùm Sacerdotes clamarent *orbem terrarum furto esse sublatum*, quæ res postea risum in detestationem & iracundiam *Caroli* & *Principum* vertit. Similia ingeniosa & audacia furta in Adversarijs meis plurima ex historijs omnium sæculorum collegi, sed ijs referendis hic locus non est. De hoc globo Imperatorum, & quàm sæpe in eo fortuna steterit, mirè argutatur vetus Author *Julius Hilarius.* Porrò Reges cùm corona regia haberi non posset, alijs coronis insignitos inter exempla habemus, ùt in præsenti *Wladislaus* ex sepulchro *S. Stephani Regis* coronam mutuatus est, & postea *Mathias Corvinus* cum ex *Arce Carlsteina* coronam petere non posset, *Rex Bohemiæ Brunæ* coronatus est, coronâ ex capite *B. Virginis*, quæ in statua sua in *Ecclesia S. Jacobi* ob miracula colebatur, petitâ; sic etiam *Rudolfum I.* cùm nescio quo casu sceptrum Imperatorium subitò inveniri non posset, sceptri loco crucifixi Domini signum arripuisse legimus, quod omni sceptro gloriosius est visum.

Panormit. in vita Alph. M.

Injustus Princeps omnibus sæculis fit infamis.

Coronam Bohemiæ oblatam, & Albertus Bavariæ Dux & Fridericus Imperator recusarunt &c. Nulli bene cessit violenta vel injusta alienæ coronæ occupatio, meritóque censuram totius Orbis timuerunt: nam cùm *Regum cibus sit gloria*, ùt dicebat *Alphonsus Magnus*, inglorium se reddit Princeps omnibus sæculis, qui se tam injustum fuisse monstravit, ùt pupillo & infanti Regnum eriperet. Quòd si in minutis rebus attendimus, nè maculam gloriæ nostræ inuramus apud præsentes, quantò id justiùs apud posteros cavendum est, nè cum execratione nomen nostrum legatur, velut tyrannorum. Omnia enim, ùt sæpe dixi, notantur in Principe, quæ latent in privatis: si quæ minor stellula in cœlo deliquium lucis patiatur, quis id animadvertit, nisi fortè aliquis sub tecto latens & frigore rigens *Astronomus*; at cùm primæ magni-

magnitudinis sidera obumbrantur, hoc & prædicitur, & à populis observatur, verbis *Senecæ* eloquar: *cùm aliquid in cœlo ex more mutatum est, omnium vultus in cœlo est, Sol spectatorem, nisi tùm deficit, non habet. Nemo observat lunam, nisi laborantem. Tunc Urbes conclamant, tunc pro se quisque superstitione vanâ trepidat.* Famæ igitur custodia habenda viris est, qui gloriam in vita quæsierunt, nè omnes suas laudes corrumpant; etsi enim *fama mendax* à *Poëtis* dicatur, non potest tamen mendax esse, ubi eam & populus, & Scriptores, qui vitam ipsam inspiciunt, confirmant, ac meo judicio sapientissimus Scriptor *Tacitus* istud dicere voluit: *non semper*, inquit, *errat fama, aliquando etiam eligit.* *Seneca l. 7. qq. natur.* *Tacit. in vita Julij Agric.*

Giskra ex vilissima fortuna per omnes militiæ gradus ascendit &c. Neminem in arte aliqua perfectum esse crediderim, qui eam artem non tractavit, multò etiam militandi artem, seu scientiam alicui contingere posse, qui militiæ tyrocinium non posuerit; & tamen mirati sumus aliquos vel nobilitate, vel juventute, & gratiâ adjutos tenuisse locum, & pares factos ijs, qui in militia consenuerunt; satyricè & ingeniosè dictum est à *Juvenali*, de hujusmodi promotionibus: *quàm multos Veneris commendat Epistola Marti*, scilicet eos, quos commendârunt fæminæ, ubi valere Virgilianum illud posset: *Dux fœmina facti.* Ridiculum à militibus accepi exemplum (res est antiqua ideo securiùs adducitur) in pugna Lipsensi A. 1642. Ducem cujusdam Legionis, qui solâ nobilitatis commendatione legionem juvenis admodum ductabat, in prælio opus habuisse milites, ubi sibi standum esset, consulere, at milites legionarios unâ quasi voce conclamâsse: *non standum est tibi, sed pugnandum.* Corruptela militaris disciplinæ est, cùm non virtutis & experientiæ, sed gratiæ ratio habetur; *Giskra*, de quo loquimur, suâ virtute sibi gradus ad summum Imperij decus paravit, támque fidos sibi milites, tot armorum documentis habuit, ut nullus unquam militum ejus de fugâ, sed tantùm de victoria cogitârit; & cùm aliquando à *Joanne Hunniade* Duce incomparabili, *Cavillo* appetitus fuisset, insolitâ duellandi ratione provocavit *Hunniadem*, quocunq; in campo cum decem millibus suorum comparendi, haberet ex parte altera *Hunniades* quot vellet millia; advenit *Hunniades*, commisóq; certamine *Giskra* etiamsi numero multis partibus superaretur, non modò *Hunniadem* compulit in fugam, sed ipsa castra cœpit, ùt narrat eorum temporum Scriptor fide dignissimus *Æneas Silvius*, qui addit nunquã *Giskram*, nisi victorem ex prælio revertisse, & quamvis severè animadverteret, omnibus suis carissimũ fuisse; nimirum in militia educatus, militiæ leges sanctissimè servabat. Similia habet *Tacitus* de *Imperatore Rufo*: *eò immitior in bello Imperator Rufus, quia toleraverat.* Notula est in hunc locum *Annibalis Scoti*: *Dux qui antè privatus miles labores & pericula toleravit, servat disciplinam, quia novit quantum jacturæ inferat corruptio in exercitu*, & quæ sequuntur. Ad militiæ Præfecturas commendatione non ascenditur, sed experientia & factis. Giskræ militaris experientia & de suis militib9 certitudo. *L. 1. Annal.*

Aureos nummos in collo circumtulit &c. Apud militares animos sæpe una aliqua significatio laudis & virtutis pro maximo beneficio accipitur, & bene laborem suum & virtutem se collocâsse putat, qui à Principe honoratus etiam minimo præmio afficitur. *Qui beneficium invenit*, ait Magnus Aristoteles, *compedes invenit*, quod significare *Giskra* voluit, torque cum numis appenso, ut se Regi parvulo per omnem vitam obnoxium & gratum fore promitteret. Laus Principis summa gratitudo militis.

Puer Ladislaus orationem ad Papam cum singulari commendatione memoriæ recitavit &c. Signum certissimum ingeniosæ indolis in puero bonitas, & fidelitas memoriæ esse solet, quod Magistri ingeniorum *Quintilianus* & *Seneca* docuerunt; ideóq; *Græci Mnemosynem*, id est, *Memoriam*, matrem Musarum finxerunt. *Veteris Poëtæ* Senarius est de *Musis*: *has Usus genuit, mater peperit Memoria.* Illud tamen cavendum exemplo suo *Principibus*, *M. Antoninus Imperator* monet, nè multùm in studijs inutilibus operæ insumant, agitque Dijs gratias, *quòd nimis magnos in Grammatica, Poësi, Rhetorica,* An expediat summè doctum esse Principem. *L. 1. de vita sua.*

rica, Musica, & cæteris studijs progressus non fecerit, quæ me, inquit, *fortè prorsus detinuissent, si me feliciter proficere sensissem*; nimirum ad Imperij curas, quod felicissimè rexit, à Divina providentia *Sapientissimus Imperator* vocabatur, & de alio Imperatore in egregio Scriptore legere memini: *parum visum est Dijs, si quem Principem Orbis esse volebant, fecissent Principem Poëtarum.* Non eò tamen id dicitur, quasi *Principes* illiteratos esse velim, sed ut, cùm curæ Regnorum urgent, alia omnia seponant, & (quæ similitudo est *Plutarchi*) *multas Urbes obeant, sed in una habitent*, id est: noverint scientias, sed artem regnandi præ omnibus suam esse putent; in hac Regiam dignitatem, & familiæ suæ gloriam, & conservationem sitam esse existiment, interea ingenia virósque doctos foveant, & honoribus officiísque admoveant, etiamsi ipsi Laurum Poëticam, vel Doctoralem pileum non affectent. Medio eundum est Principibus, ùt docuit idem *Trajani* doctissimus Præceptor *Plutarchus*, libro cui titulum fecit: *an Principi sit Philosophandum.* Vide etiam hoc argumentum in *Andrea Tiraquello V. C.* qui catalogum eruditorum Principum additis observationibus prudentissimis contexuit.

Tiraq. lib. de Nobilit. c. 5.

Admirabili Ordinum concordiâ &c. Virtus unita fortior ajebat Aristoteles, unum ex multis compositum, valentius est multo, quàm illud, quod partes non habet. Videor paradoxum adferre, sed præstanti similitudine rem illustrat *Plutarchus. Sicut manus in digitos divisa nos imbecillos non reddit, sed expeditiores ad agendum* (quod manus in digitos non divisa præstare non posset) *ità Princeps, qui non sibi soli, sed alijs quoque munia Reipublicæ committit, actiones efficit, ob societatem efficaciores, & dexteriùs*, ùt ità dicam, *operatur*; auget enim vires suas concors Procerum multitudo.

Concordia vires auget.

Plut. l. Præcepta gerendæ Reip.

Sceleratis adulatorum consilijs fidem datam fefellit Ladislaus &c. Nulla pestis nocentior in Aulis Principum, quàm adulatio. Olim Domibus Romanorum, qui in aditu januas canibus catenatis muniebant, adscribebatur: CCC. id est: *cave cave canem!* multis Principum Aulis meritò tria c. possent adscribi, ut maturè præcavere adulationes caninas, & latratus calumniantium discant. Præclare toties à me laudatus *Synesius: sola adulatio necquicquam vigilantibus Satellitibus Imperium deprædatur: nisi enim penitùs arceatur, in ima usque conclavia sensim penetrat, Regúmque nobilissimam partem, animam scilicet adoritur.* Quamvis verò ubique adulatio execranda sit, tamen cùm ad corrumpendum Principem admovetur, omni execratione digna est, quia non in unum aliquem calicem, ùt *Plutarchus* loquitur, sed in fontem publicum injicit venenum lethale, unde omnes potantur. Maximè autem noxij sunt adulatores, qui, ut fidem datam fallat Princeps, Authores fiunt. Sic ludificatos *à Carolo* VIII. *Gallorum Rege Florentinos*, quibus juraverat se *Pisas* quàm primùm redditurum, ùt narrat *Strada* noster, fidem deinde repetentibus *Florentinis* respondisse: se priùs *Pisanis jurejurando contrarium promisisse.* Sceleratum quendam Scriptorem docuisse tradunt: quo loco in homine privato sunt mendacia, eodem in loco Regibus esse juramenta. ô hominem *Atheum*! ô doctrinam flammis dignam! nam si privatis non licet perjurium, quomodo licebit Regibus, qui Majestatem divinam reverenter contestando jusjurandum præstiterunt? longè alia erat Majorum nostrorum integritas, quorum aliqui divinum nomen ex tantæ Majestatis reverentia non adhibebant, sanctissimè tamen juramenta servabant: legi in *Vitikindo Ottonis Magni Cæsaris* sanctissimum juramentum fuisse: *per barbam meam!* & tum inexorabilem fuisse si sic jurâsset; at sæculis nostris juramenta Deo & Sanctis, cœlo & terrâ, omnibus ferè *Europæ* populis audientibus præstita, Regum Sigillis & subscriptionibus firmata, ob ambitionem violantur. *Ladislaum Regem* ùt perjurum aliquot Scriptores accusant, maximéque *Birge*; ego in Regis pueritiam, quod peccatum est, referri oportere existimo.

S. Synes. de Regno ad Arcad.

Adulari Principibꝰ quàm grave scelus

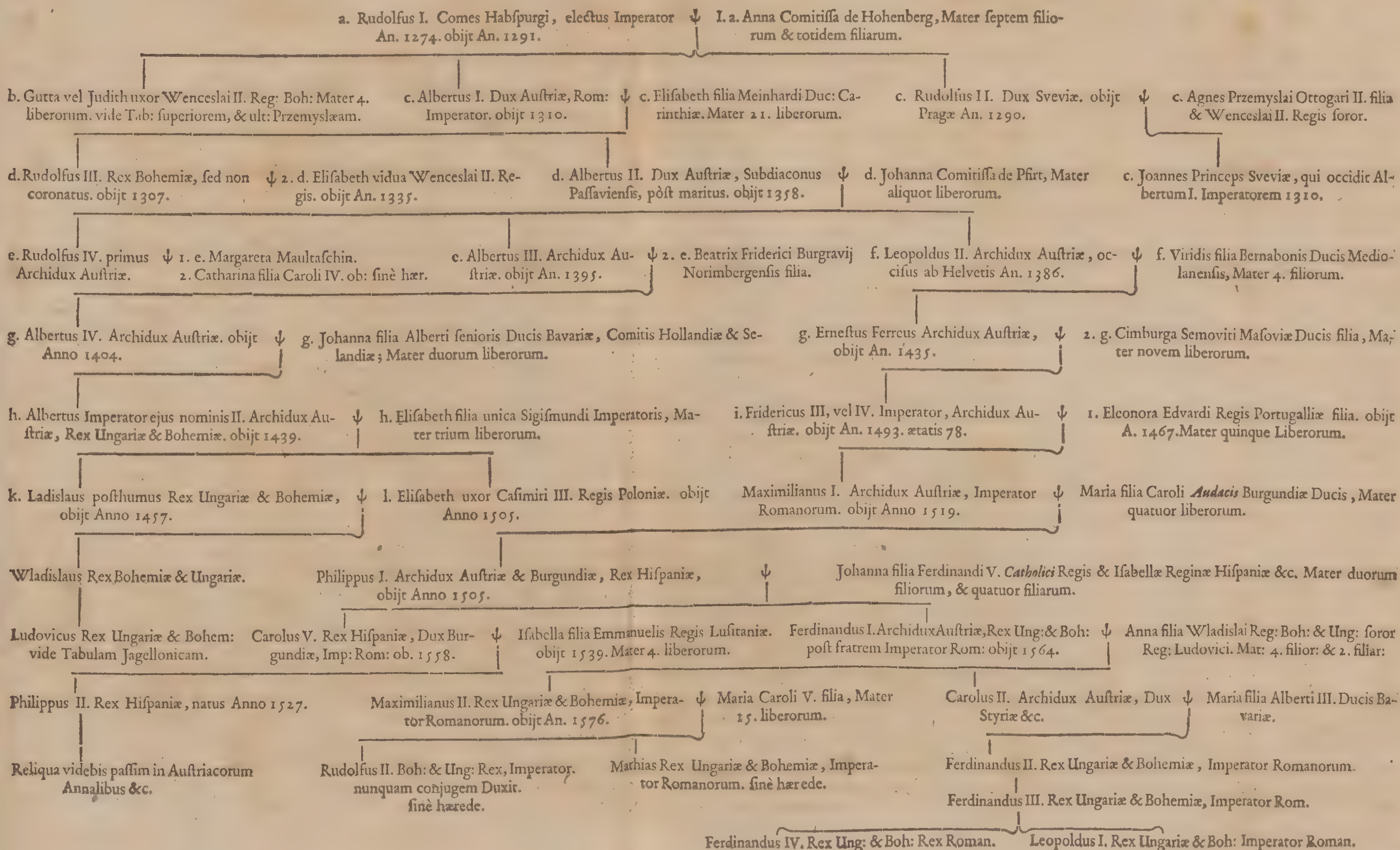
Strada l. 9. de Bello Belgico.

Vitik. Hist. Sax.

Moriens

TABULA Genealogica Austriacæ Stirpis Augustissimæ, Habspurgicæ; ex qua complures Bohemia Reges habuit.

Actum agerem, si hoc loco universam Augustissimæ hujus Domûs Genealogiam coatexere vellem; quocunque aspicias, invenitur & legitur; omnium accuratissimè nuper edita est in Speculo Honoris Domûs Austriacæ, *sic, ut nihil addi possit; ego ea solùm attingam, quæ ad Bohemiam spectabunt, & Regum nostrorum nomina dabo: Sectione ultimâ* à Carolo V. & Ferdinando I. *descendentium absolutam Genealogiam adducam.*

Moriens totum se ad divina convertit &c. Necessarium hoc tempus est salutem suam in tuto reponendi; prout enim Deus nos ultimo articulo invenerit, itâ judicabit. *Carolo V.* sapientissimo Imperatori altè inhæsit *Centurionis* missionem petentis dictum: *inter negotia vitæ, & mortem ipsam aliquid temporis interponendum esse*; hoc itâ interpretatus est *Imperator*, ut Imperio, & omnibus vitæ curis vale dicto, ad mortem sese privatus componeret, & Deum sibi propitium & placatum redderet. Mors docet orare.

Spes magnas momento occidere &c. Observatum pridem est ab Historicis & Politicis, *Principes ex hac vita plerumque eripi, cùm magna moliuntur, sibique videntur felicissimi.* Verba *Philippi Cominæi* recitavi: accipiter frondibus arborũ tectus tum in columbam impetum facit, cùm eam videt extentis alis plausum dare, & superbos in volatu gyros facere; at ille rectâ viâ aduncis ungvibus in plaudentem tendit, & ùt *Plinius* loquitur, *in ipsa gloria rapit.* *Comin. 2. parte hist. c. 50 de Carolo VIII.*

Notæ in Tabulam Genealogicam Generalem Austriacæ Domûs.

ANte omnia benevolum Lectorem monitum velim, me in hac Tabula non omnes *Austriacos Duces, Archiduces, Reges,* ac *Cæsares* percensere voluisse, sed eos tantùm, qui aut *Bohemiæ Reges* fuerunt, aut eos quoquo modo contingunt; alteram dabo Tabulam in fine Sectionis sextæ, quâ *Ferdinandi I.* genus cum nepotibus omnibus & neptibus ad Leopoldum *Augustissimum Imperatorem*, & Regem nostrum deducam. Illud etiam sciri velim, me in Notis hisce non omnia, quæ dici potuerunt allaturum, tum quia antè quædam de ijs dicta sunt, tum etiam quòd ad *Bohemiam* nostram magnâ parte non pertineant.

a. *Rudolfus I. Habspurgi Comes Landgravius Alsatiæ*, natus est A. 1218. 1. Maij, educatus apud *Cæsarem Fridericũ II.* fuit *Przemyslai Ottogari II. Regis Bohemiæ Supremus Aulæ Præfectus*; cui *Ottogaro* cùm electus esset *Imperator Rudolfus*, bellum indixit, & *Austriam*, aliásque Provincias ademit, Rege in acie cadente. Heroica hujus Cæsaris facta in *Speculo Domûs Austriacæ* nuper edito legi possunt. Electus est *Imperator Francofurti*; coronatus *Aquisgrani* An. 1273. 23. Oct. obijt *Germershemij* An. 1291. 15. Julij, ætatis suæ 73. sepultus *Spiræ.* Conjux ejus prima *Anna Bernardi Comitis de Hohenberg* filia, mater 7. filiorum & filiarum, quæ obijt A. 1281. Secunda fuit *Agnes* filia *Ottonis Comitis Burgundiæ*, ex qua nihil genuit.

b. *Gutta* vel *Juditha Rudolfi I.* filia nata An. 1270. nupta *Regi Wenceslao* II. A. 1286. obijt *Pragæ* 1297. in puerperio.

c. *Albertus* I. *Rudolfi* I. filius electus à quinque Electoribus, adhuc vivente *Cæsare Adolfo.* (quem postea in bello occidit) Imperium Electoribus, patrato hoc facinore reddidit, sed de novo electus, & *Aquisgrani* coronatus A. 1298. occisus est 1310. à *Joanne Rudolfi* fratris sui filio, qui causam sceleris sui hanc prætexebat, quòd hæreditatem paternam sibi dare cunctaretur. Sed *Imperator* id fecerat, eâ causâ, quòd *Joannem* prodigum & dilapidatorem bonorum esse sciebat. Hic *Joannes* postea *Pisis* in *Cœnobio Augustinianorum Henrici* VII. *Cæsaris* jussu reclusus pœnitentiam egit ad mortem; cujus tumulum vidisse se *Pisis* testatur *Silvius.* De *Rudolfo* II. & *Agnete* ejus conjuge *Przemyslai Ottogari* II. filia egi in tabulis præcedentibus. *Silv. in Parallelis L. 2. n. 31.*

d. *Rudolfus* III. cognomento *Mitis* (*Bohemi* eum vocabant *Kasse*) post obitum *Wenceslai* III. per vim *Bohemiæ* Regno impositus, nunquam tamen coronatus; cessit fratri suo *Friderico Austriam* cum scitu *Alberti* I. *Patris* sui. Annum non explevit regnando; mortuus in castris, in obsidione *Horazdovicij* 3. Julij 1307. contracto alvi fluxu Rex Kasse.

fluxu ex esu peponum. *Pragam* devectus ad tumulum, in *Ecclesia S. Viti* sepultus, penes *Rudolfum* II. *Sueviæ Ducem* Patruum suum, qui duxerat, ùt sæpe dixi, *Agnetem Wenceslai* II. *Regis Bohemiæ* sororem. De *Rudolfi* III. conjuge *Elisabeth Przemyslai Regis Poloniæ* filia dixi in *Tabulis* prioribus, quæ obijt A. 1307.

Beneff L. 1. Chron. — *Albertus* II. *Austriæ Dux* fuit manibus pedibúsque contractus, ideóque Sacerdotio destinatus, & jam *Canonicus Passaviensis*, & *Subdiaconus* ritè ordinatus; at cùm omnes fratres sui sinè hæredibus obiissent, *Pontificis* authoritate uxorem duxit, & *Austriam* multis annis rexit. Obijt 1358. uxor ejus *Johanna* filia ultimi *Comitis* de *Pffirt Ulrici*, qui obijt 1324. *Johanna* verò hunc *Comitatum Austriæ* conjunxit.

Idem L. 3. & 4. — e. *Rudolfus* IV. *Alberti* I. filius habuit in conjugio alteram *Catharinam Caroli* IV. filiam, quam duxit A. 1353. de hoc ait *Beneffius*: *nunquam fuit gener iste fidelis socero suo usque ad mortem*, adeò ut A. 1360. adversus *Carolum* cum *Wirtenbergicis Ducibus* arma sumserit, at *Carolus* arma armis opponens coëgit *Rudolfum* ad veniam petendam. De ejusdem *Rudolfi* machinationibus contra *Carolum*, luculenta extat *Epistola*, *Joannis Episcopi Litomislensis Caroli Cæsaris Cancellarij Aulici*; mortuus est *Rudolfus* A. 1365. at *Catharina* obijt 1373. 15. Sept.

Cancellaria Caroli IV. MS. Coll. Prag. n. 70.

Albertus III. *Archidux Austriæ* summus Astronomiæ amator, qui Universitatem *Viennensem* amplificavit, & multis censibus auxit. Obijt An. 1395. prima ejus uxor *Caroli* IV. filia sterilis fuit. Secunda *Beatrix* genuit ei filium *Albertum* IV.

f. *Leopoldus* II. adjunxit *Austriæ Comitatum Hohenberg*, & *Tergestum*, fuit bellicosus *Princeps*, sed infelix; ejus res gestas, multis commemorat *Speculum Domûs Austriacæ*, occisus in bello A. 1386. ejus uxor *Virida* Ducis Mediolanensis Barnabonis filia, mater fuit 7. liberorum; quando obierit, nihil invenio.

g. *Albertus* IV. cognomine *Patiens Archidux Austriæ Alberti* III. filius in obsidione *Znoymæ* veneno sublatus decessit. *M.S. Cuttnense* significat *Albertum* IV. non veneno, sed telo in obsidione *Znoymæ* perijsse. Obijt 1404. 25. Augusti. Uxor *Johanna* duorum liberorum mater, quando obierint, non annotârunt *Annales*.

Ernestus Ferreus Leopoldi II. filius *Archidux Austriæ Princeps Carinthiæ & Styriæ* pro *Cæsare Ruperto* in *Italia* militavit, ibíque à *Joanne Galeacio Mediolanensi* cæsus, reliquum vitæ domi in otio transegit, sorte suâ contentus. Obiit 1435. uxor ejus prima *Margareta Stetinensis Ducis* filia, aliquot ei filiolas attulit, quæ in ætate tenera sunt extinctæ. Uxor secunda *Cimburga Zemoviti Masoviæ Ducis* filia, matrona pia, modesta, viribus cuique viro par, quæ unico digito nuces juglandes frangebat, & eodem digito clavos muris infigebat.

h. *Albertus V. Archidux Austriæ*, sed ejus nominis II. *Imperator Alberti IV.* filius, decennis Patrem amisit. Uno eodémque anno 1438. insigni felicitate ter coronatus, *Rex Ungariæ & Bohemiæ*, & tertiò *Imperator*; de eo Capite singulari superiùs egimus. Obiit 1439. 27. Octob. itidem ex esu peponum contracto morbo extinctus. Ejus uxor *Elisabeth Sigismundi Imperatoris* unica filia, genuit conjugi suo *Georgium*, qui puer obiit; deinde *Annam* nuptam *Wilhelmo* III. *Ducis Saxoniæ*, ex qua *Wilhelmus* suscepit filiam itidem *Annam Hinkonis Duci Minsstenbergici* conjugem, ex qua *Novodomæi* & *Slavatæ* descendunt. Item *Elisabetham Annæ* sororem, quæ nupsit *Casimiro* II. *Regi Poloniæ*, de qua dicam in Tabula Stirpis Jagellonicæ; fuit enim ipsa felicitatis humanæ miraculum. Obijt *Elisabeth* mater Anno 1443. hæc autem filia An. 1505.

Sepulchrum Friderici III. Imper. — i. *Fridericus* III. (& si *Fridericum Pulchrum Austriæ Archiducem* inter *Imperatores* numeramus, IV.) ejus nominis *Imperator*, *Ernesti Ferrei filius*, natus A. 1415. electus *Imperator* post *Alberti* II. ejus nominis *Imperatoris* mortem An. 1440. *Romæ* à *Nicolao V.* coronatus; *Georgio & Wladislao Regibus Bohemiæ* investituram dedit, reclaman-

mantibus *Pontificibus*; fuit summus quietis amator; per *Duces* aliquot bella confecit feliciter. Obiit *Lincij* ex alvi profluvio comestis octo peponibus, & aquâ desuper largius haustâ 19. Augusti A. 1493. ætatis septuagesimo octavo, regnavit in Imperio annis quinquaginta tribus, sepultus *Viennæ* ad *Sanctum Stephanum*; sepulchrum marmoreum perelegans, ingeniosissimi artificis opus, sæpius diligenter oculis lustravi, quod multa Stemmata Illustrium Familiarum expressa exhibet. *Eleonora*, vel *Leonora* sexdecim annorum *Friderico* nupsit, & copulata est à *Papa Romæ*, pridie coronationis Cæsareæ 16. Martij; cùm ea *Neapoli* nuptias celebravit apud *Regem Alphonsum Magnum Sponsæ Patruelem* Anno 1451. interfuit *Rex Bohemiæ Ladislaus* duodecennis. *Eleonora* abstemia fuit, & naturâ à vino abhorrebat, sed postea Medicorum svasu vinum gustabat. Obiit Anno 1467. 1. Septembris, sepulta *Neostadij*. Genuit marito quinque liberos, *Christophorum, Helenam, Joannem* (qui vitales non fuerunt) *Maximilianum I.* & *Cunegundem*, quæ nata Anno 1465. nupsit *Alberto IV. Duci Bavariæ*, à qua descendunt omnes *Bavariæ Duces* hodierni, genuit quinque filios, & tres filias; postea in *Parthenonem* sacrum secessit *Monachij* A. 1508. ibidem mortua 1520.

k. *Ladislaus* posthumus *Alberti* II. *Cæsaris* filius, natus *Comorini* 22. Februarij Anno 1440. nondum quatuor vitæ Mensibus expletis *Rex Ungariæ* coronatus, eâdem levitate ab iisdem, qui coronari jusserant, rejicitur. Mansit in tutela patrui sui *Friderici Cæsaris* usque ad ætatem legitimam; interea *Bohemiam Georgius Podiebradius*, *Ungariam Joannes Hunniades* gubernabat. Coronatus est *Pragæ* Anno 1453. obiit in flore ætatis nuptias apparans sumptuosissimas cum desponsata sibi *Magdalena Caroli* VII. *Franciæ Regis* filia, *Ludovici* XI. sorore, quæ antequam allata esset, Sponsum amisit, qui *Pragæ* seu porrecto veneno, seu pestilentiâ, quæ tum *Pragæ* regnabat, die *Sancti Clementis* Anno 1457. est extinctus. Ejus corpus omnino incorruptum, & in sepulchris Regum penes Proavum *Carolum* IV. tumulatum, spectâsse se Anno 1590. *Weleslavinus* testatur. *Ladislaus* sororem habuit *Annam*, quæ *Wilhelmo Saxoniæ Duci* desponsata est, & ex eo genuit *Annam* itidem, conjugem *Hinkonis Ducis Münsterbergensis*: quæ genuit aliam *Annam*, quam sibi conjugio copulavit *Henricus de Novadomo*; ex qua *Novodomæi* & deinde *Slavatæ* descendunt, quia verò virili stirpe caruit, nulla ejus ratio habita est post mortem fratris *Ladislai*, sed electus est in *Regem Bohemiæ Wladislaus*, minoris sororis *Elisabethæ Casimiri Regis Poloniæ* filius. Obiit *Anna* die S. Lamberti A. 1482.

l. De *Elisabetha* uxore *Casimiri* III. *Regis Poloniæ*, déque ejus Regiis liberis dicam in Tabula Jagellonica.

Reliquam Austriacorum Archiducum Genealogiam à Maximiliano I. Friderici Imperatoris filio adferam in fine Sectionis ultimæ.

SECTIO IV.

De Familia Cunstadæa, ex qua unicum Regem Georgium Podiebradium habuit Bohemia.

CAPUT UNICUM.

Georgius Podiebradius Rex Bohemiæ electus & coronatus.

Georgius verus Rex Bohemiæ.

IMperitè satis agere videntur, qui *Georgium Podiebradium* ab universa *Europa*, & *Austriacis Principibus*, quorum maximè intererat, pro Rege legitimo agnitum, ex *Albo* Regum nostrorum expungunt; consulatur *Epitome* nostra, in qua ostendimus: omnes Imperatores, omnes *Europæ Reges*, omnes *Imperij Electores*, omnes *Bohemiæ* ex Domo *Austriaca Reges*, qui secuti sunt, *Georgium* disertè inter Reges antecessores suos nominâsse. *Georgius* ergò *Podiebradius*, *Horazdovicij*, vel ùt *Weleslavino* placet, *Horzovicij* Anno 1420. natus, Illustrissimâ Comitum Imperij de *Bernek* & *Nidda Familia*, quæ in *Bohemiam*, nescio qua de caussa, ante aliquot sæcula immigravit, ortus est. Adhuc puer à *Victorino* Patre ad arma tractanda magis quàm ad ullum vitæ genus adhiberi cœpit; hâc viâ *Georgius* ad coronam sibi aditum paravit, neque ullus eâ tempestate fuisse memoratur, qui hanc ej gloriam derogaret, usque adeò, ut cùm postea summus *Christianæ Militiæ Dux* in tota Europa adversus Turcas quæreretur, unanimi Electorum & Principum sententiâ, *Georgius* summus in bello Turcico Dux proponeretur, nisi summi *Pontifices* obstitissent, cúmque *Electores Principes* in solenni Conventu *Egræ* pacem in Imperio An. 1461. procurare omnibus consilijs & viribus statuissent, Georgium *Protectorem & Conservatorem* pacis dici voluerunt. Accedebat ingens consiliorum maturitas, & in rebus gerendis mira-

Georgij Regis prudentia.

mirabilis dexteritas, & in longum proſpectans providentia, ut celerrimè aggrederetur, & finiret omnia, quia diu antè cùm res & tempus poſceret, quæ à ſe agi oporteret, prævidebat. Hâc authoritate partâ mortuo *Ptaczkone* Lippæo duumviro (qui in puerili ætate *Ladislai* ab Ordinibus conſtituti gubernabant *Bohemiam*) ſuffectus eſt *Georgius*, & *Meinhardo de Novadomo* gubernationis ſocius datus. Inficiari non poſſum, cùm acta omnia & conſilia *Georgij* penitiùs inſpicio (quæ ex grandi *M. S. Codice*, qui apud me eſt, & omnes ad *Georgium* & viciſſim ab *Georgio* datas Literas continet) animadvertere me *Georgium* prudentiæ ſæpe *dolum* adjunxiſſe, & ubi Leonis pelle non ſatis tegeretur, vulpinam aſſuiſſe, ùt hîc etiam factum obſervare licet: nam cùm videret unum *Meinhardum* & Nobilitate, & rebus geſtis, & authoritate, & ætate ſibi ad ſumma contendenti obſtare poſſe, eum per ſpeciem Religionis, quod *Calixtinos* odiſſet, in invidiam populi adductum, cepit, ac poſtea miſeris modis *Podiebradij* habitum, veneno etiam, ùt ſcribunt nonnulli, ſuſtulit. Inde cùm jam æmulo amoto parem nullum in Nobilitate *Bohema* haberet, Annis pluribus gubernationem pro *Ladislao* puero concedentibus omnibus ſuſcepit, & cum laude geſſit, negotia Regni maxima pertractans vicinis omnibus *Cæſare Friderico, Polonis, Ungaris, Saxonibus, Miſniacis*, domi Civitatibus, & totâ Nobilitate fœderibus, conditionibus, auxilijs, beneficijs, promiſſionibus ad ſe pellectis, omnium ſibi amorem paravit, ut quidquid in *Bohemia* laudabile gereretur, id uni imputaretur *Georgio*. Regem etiam *Ladislaum*, cùm adoleviſſet, ad coronationem *Bohemicam Pragam* adduxit, cùm antè coronam ei ſervâſſet; quâ gratiâ Regem totum ſuum & ſibi obnoxium fecit, ut Regis, *Ladislaus* titulum, *Podiebradius Regis* curas atq; inde authoritatem obtineret. Paulò pòſt *Ladislao*, ùt antè narraveram, magno ſubditorum dolore extincto, *Comitia* novi Regis creandi cauſsâ ad 2. Martij An. 1458. *Pragam* in *Veteris Urbis Pragenſis Curia* celebranda indicuntur, quæ multum certaminum habitura credebantur, ob maximam dignitatem & ſtudia competitorum, quippe & Imperator, & duo *Auſtriaci Archiduces*, & *Rex Galliæ* pro filio *Carolo*, & *Rex Poloniæ Caſimirus*, & *Saxoniæ, Bavariæ Duces*, & *Brandeburgicus*, & *Miſniacus Marchiones* inter *Candidatos* cenſebantur; ſed hos omnes ante *Comitia* dejecit *Rokiczana* eloquentiſſimus *Huſſitarum Sacerdos*, qui *potentiâ* exterorum *Principum*, nè hæreſis ſua expugnaretur, timebat, & *Piaſtum*, ut ità loquar, Polonorum exemplo eligi ſvadebat, turbulentas ejus conciones refert *Cochlæus*; adveniente Comitiorum die electus eſt *Georgius*, & 7. Maij An. 1458. coronatus ab *Ungaris Epiſcopis*, cùm ſedes *Archiepiſcopi Pragenſis* vacaret, aderat tamen *Protaſius*

Viam ſibi ſternit ad Regnum.

Regni Bohemiæ Candidati.

Cochlæus in Huſſitis l. 12 ad initium.

Olomucensis, sed is cùm nondum ab Apostolica Sede confirmatus esset, officium coronationis, quod jure ad eum pertinebat, præstare non poterat. Prima *Regis Georgij* cura fuit vicinos *Regno Bohemiæ Reges* ac *Principes* sibi demereri: *Mathiam Corvinum Regem Ungariæ*, qui captivus à *Ladislao Viennæ* tenebatur, protinus post *Ladislai* mortem *Pragam* adduci jusserat, ac suis *Ungaris* restituerat, insuper filiam ei in conjugem dederat, quo beneficio, si mens non læva fuisset, Ungaros omnes ac Regem præcipuè sibi in omnem vitam obligatum reddere potuisset. *Reges Poloniæ* confœderatione mutuâ sibi, alios *Principes* conjugijs filiorum & filiarum (ùt ex Tabula Genealogica cuique datur intelligi) arctissimè illigavit, postea etiam *Fridericum Cæsarem* demereri studens, quem subditi sui *Viennenses* perjuri in *Burgo* cum *Imperatrice* & parvo filio *Maximiliano* captivos tenebant, exercitu conscripto in libertatem asseruit, qui *Regis Georgij* fidelibus obsequijs captus plurima *Regno Bohemiæ* privilegia, immunitates & gratias (quas in *Fundamentis Regni* recitabimus) contulit, & ipsius Regis filios *Sac. Rom. Imperij Principes* creavit. Hoc tamen mihi sæpius admirationem movit, plerosque, quos immortalibus beneficijs sibi obstrinxerat *Georgius*, malam illi gratiam retulisse, ego neminem nominabo, sed consulatur *Epitome*. Compositis vicinis *Principibus* ac *Regibus* domi tutiùs, cùm à nemine juvari possent, Civitates quasdam, quæ Regi præstare obsequium recusabant, ad officium compellere primò literis, cúmque ijs nihil efficeretur, armis aggressus est; ità *Brunam*, *Iglaviam*, *Znoymam*, *Telczium*, pluresque alias imperata facere coëgit. *Lusatia* quoque superior *Georgio* se submisit, inferior armis domita est; *Silesia* restabat, qui cùm *Georgium* Regem ex compactatis vivere, & *Utraquistas* velut suos fovere didicissent, Regi juramentum præstare detrectabant, quippe *Casimirum Regem Poloniæ*, vel *Wilhelmum Ducem Saxoniæ* sororium *Ladislai* Regis, Regem suum esse præ *Georgio* malebant; neuter tamen oblatum à *Silesijs* Imperium prudentissimo consilio acceptavit, nè se inutili bello & maximè dubio involveret. Proclivè erat *Georgio Regi Wratislaviam* compescere (nam hæc una Civitas *Georgium Regem* agnoscere nolebat; cætera Nobilitas, *Principes* ac Civitates facilè aut benevolentiâ *Georgij*, aut armorum metu ad obsequium sunt adducti) sed ea Civitas implorato *Pontifice* armis spiritualibus defensa est. Volebant *Pontifices*, ut *Georgius* Compactata abjiceret, & se ritibus *Ecclesiæ Romanæ* accommodaret, ad hoc à *Georgio* obtinendum allegabant juramentum, quod in coronatione præstitisset; defensurum se Religionem *Catholicam*, *Romano Pontifici* obedientem futurum &c. Unde & *Calistus III. Rom: Pontifex Regem* appellâsset. Respondebat *Georgius*: *Compactata*

Georgij merita in omnes vicinos Principes.

Wratislavia R. Georgio obedientiam recusat.

ctata à Concilio Basiliensi Bohemis data; à Pontificibus, nominatim ab Eugenio IV. confirmata; declaratos esse Bohemos Compactatis utentes & Eucharistiam sub utraque suscipientes, veros & legitimos Ecclesiæ filios; juramentum abs se in coronatione præstitum, non extensum ad compactata fuisse, neque sibi unquam venisse in mentem, ea quæ Pontifices & Concilium semel approbârint, omninò immutare, & ritum suscipere, quem universum Regnum Bohemiæ probantibus & laudantibus tot Patribus Concilij recepisset. Quæ postea gesta sint, consultò prætereo, quia longâ narratione à *Pessina*, & à me ipso in *Epitome* sunt narrata; hoc unum dici potest, quidquid agerent *Pontifices*, & adversus *Georgium* statuerent, nunquam *Cæsarem*, *Reges* ac *Principes* ad inferendum *Georgio* bellum moveri potuisse, imò plerosque eorum potentissimis ad Papam Epistolis, quarum Exempla inter manus meas sunt, *Georgium* defendisse, ac pro Georgio supplicâsse; unus inventus est *Mathias Rex Ungariæ*, qui *Georgio* bellum indiceret, & *Bohemiæ Coronam* ac titulum usurparet, de quo bello & *Mathiæ* inconstantia, qui jam cum *Georgio* fœdus faciebat, & post aliquot dies bellum indicebat, rursus finiebat, nihil tale metuentem bello petebat, multis agit idem *Pessina*, qui confœderationes istas, ex *Actis publicis*, quorum Codicem bene magnum pro amicitia, quæ mihi cum eo intercessit mutuum dederam, descripsit. In hoc bello accidit, ut *Mathias* cum exercitu *Bohemiam* ingressus loco iniquissimo silvis, uliginibus, vallibus angustis impedito concluderetur à *Georgio*, cúmque evadere non posset, simularet pacem, & conditionibus acceptis emitteretur è faucibus, *Rege Georgio* omnia pacata, & amica de *Mathia* cogitante; at is ubi emissus est, *Georgij* credulitatem irrisit, hostémque se ùt antè prodidit, indigno Regibus exemplo. Variâ & ancipiti fortunâ dimicatum est: quoties acie concursum est, vincebat *Georgius*, at partibus vincebatur, & ejus vires paulatim atterebantur, præcipuè postquam assiduis *Pontificum*, literis comminationibus, Dirísque omnibus devoverentur, qui *Georgij* partes tuendas susciperent; aderant *Pontificis Legati Rudolfus Episcopus Lavantinus*, *Hieronymus Cretensis*, aliíque, quibus impigrè res suas agentibus *Moravia* & *Silesia* tota cum propè *Universa Regionis Nobilitate Georgio* ad extremum renunciavit obsequium, nec minùs in *Bohemia Georgio Catholici Proceres* tum etiam *Plsna*, *Tina*, *Budvicium* facessivêre negotium, præcipuè posteaquam *Paulus II.* qui *Pio II. Pontifici Maximo* successerat, *Georgium* ad caussam dicendam *Romam* citavit, & non comparentem Regno privavit, & ejus subditos à juramento fidelitatis absolvit, necquicquam Regibus *Poloniæ*, *Galliæ*, *Duce Venetorum*, Electoribus, & cæteris *Europæ*

Mathias Rex Ungariæ bellum movet Georgio.

Principibus, maximè *Bavariæ*, & *Saxoniæ*, & *Silesiæ Ducibus* pro *Georgio* ſupplicantibus. Quare coactus *Georgius* cùm priùs negâſſet *Compactata* hæreſin continere, & ſe nunquam hæreticum fuiſſe fruſtra prætendiſſet, primò à *Pontifice* malè informato ad meliùs informandum, deinde ab eodem *Pontifice* ad Concilium univerſale, quod ex *Concilij Basiliensis* ſententia nono quoque anno cogendum erat, appellavit. Longum & ſupervacaneum foret Codicem geſtorum *Georgij* ingentem, & ut ità loquar, decumanum, deſcribere; ad hæc puncta, quæ modò dixi, referri poſſunt omnia; in his turbis complures exacti ſunt Anni: *Georgius* ùt fera à multis venatoribus petita & furens rabie, vulnera, ſed plerumque altiora & magìs noxia reddebat: cruce ſignati quos immiſerat *Pontifex*, ſæpius à *Georgianis* conciſi, Catholicorum arces expugnatæ, denique ut ſemel dicam, *Georgij* arma in *Bohemia* triumphabant, in *Moravia* & *Silesia* variabant. Paulò ante mortem compoſitâ cum *Mathia Rege Ungariæ* pace, *Georgius* non tam ſenio, quàm curis ingentibus & laboribus militiæ confectus, in morbum incidit, quem hydropem fuiſſe plerique conſentiunt. Obijt ætatis anno 51. Regni 13. Chriſti 1471. die 22. Martij. à maximis Authoribus traditum eſt *Georgium* ante mortem, quæ contra *Pontifices* ſenſerat, egerátque, retractâſſe; *Canonicis Pragensibus* advocatis reverentiam & debitam Sedi Apoſtolicæ obedientiam animo ſupplici & humili promiſiſſe; cúmque inter hæc *Rokiczana* peſſimus ille *Georgij* conſultor adveniſſet, eum protinus è conſpectu ſuo faceſſere juſſiſſe, *Saxoniæ Duces Erneſtum* & *Albertum* ſcriptis literis interpellâſſe, atque ipſorum interceſſione cum *Pontifice* reconciliari petijſſe. Quâ fortaſſe animi præparatione & pœnitentiæ ſignificatione permoti *Canonici Pragenses*, viri doctiſſimi, & Sacrorum Canonum peritiſſimi *Georgium Regem* mortuum in *Ecclesia Metropolitana* inter *Reges Catholicos* humari permiſerunt. Fuit *Georgius Princeps* magnanimus, bellorum peritiſſimus, juſtus idem & æquus omnibus; amans ſubditorum, commoda Regni ſagaciter procurans, quæ unica cauſſa fuit, cur monetam deterrimam, quæ ex Auſtria in *Bohemiam* infuſa erat, nè quid detrimenti acciperent ſubditi, ad ſe adferri juſſerit, & probiorem aliam procuderit, in ſeſe damno recepto, quod pati ſubditi debuiſſent. Optabile fuerat, ſi *Gregorium Heimburg* & *Rokiczanam* nunquam vidiſſet, his enim authoribus *Pontificum* minas, *Bullásque* contempſit, quod ei omnium cauſſa fuit malorum, & bellorum; quanquam in ijs talem ſe præſtitit *Georgius*, ût propior victori, quàm victo videretur.

Georgius in morte reſipiſcit.

NOTÆ

Notæ in unicum Caput Sectionis IV.

A*Rmorum viâ Georgius ad coronam sibi aditum paravit &c.* Cùm militia sit Regum opificium, aptissimum se Regno Princeps facit, qui militiam ultra omnes artes excolit, intellige de Regno, in quo Reges eliguntur, quale olim fuisse Regnum *Bohemiæ*, *Historici* consentiunt: nulla præclarior militaris Regis laudatio esse potest, quàm ea, quæ à *Plinio Trajano Imperatori* in nobili illo panegyrico adscribitur. Quod in eo maximè Regno valet, quod militare dicitur, & quod propè solis militibus constat, qualis eo tempore *Bohemia* fuit, & hodie *Poloniæ* gloriosissimum Regnum, & ejus inclytus *Rex Joannes* omni memoriâ & laudatione dignissimus Princeps habetur. Cur autem Reges militares Regnis regendis aptissimi censeantur, ratio est in promptu: quia omnes regnandi artes, in militia in summo florent & exercentur: *Regem vigilem esse oportet*; At ubi majore vigilantiâ opus est, quàm ubi durus Magister Hostis nos excitare classico potest, & cogit somnum abrumpere? *celeri & præsenti voluntatis decreto velut animâ Reges commendantur* (nè lites & caussæ cum incomparabili damno Provinciarum in longum trahantur) militares Principum animi in gubernatione Reipublicæ hanc etiam viam tenent. *Justitiæ severitatem*, quis in militiæ Duce desideret, quam si non servet, militiæ dissolutio consequetur. Verbo: nulla est in Reipublicæ gubernatione virtus, quæ non in militari vita resplendeat; cæteræ virtutes, si adsint, laudantur in Principe, at justitia, fortitudo, prudentia, temperantia requiruntur; ac si *pœnis & præmijs* (quod Sapientûm scitum est) Rempublicam contineri fatemur, nullibi quàm in bello præmia & pœnæ sæpius adhibentur. Hanc igitur viam tenuit *Georgius Podiebradius*, ac nisi suspectæ & sublestæ Religionis dedisset indicia, maximis omni ætate Regibus æquiparari, aut etiam superior haberi potuisset. Sed ut redeam ad Caput, nulli aptiores Principes ad regendum in historijs leguntur, quàm, qui militiam coluerunt: ad hoc indicandum antiqui Reges inter arma salutabantur; impositione scuti, ait *Tacitus* de *Brenone*: *Dux deligitur*, & notavit *Petrus Pythœus* apud *Gallos*, *Gothos*, *Francos*, *Græcos*, & ultimis temporibus etiam apud *Romanos*, hunc ritum in cooptandis Principibus viguisse.

Militaria via Georgi9 grassatur ad honores.

Tac. l. 4 hist. Pyth. lib. 11. subsecivarū cap. 6.

Prudentiæ sæpe dolum adjunxit Georgius &c. Vetus est, nescio cujus *Græci Imperatoris* dictum (nisi fallor Leonidæ) ubi Leonis pellis non sufficit, vulpinam adhibendam esse, *dolus an virtus quis in hoste requirat?* canit *Princeps Poëtarum.* Et revera multùm contermina maximis virtutibus maxima sunt vitia, quódque vitium esse creditur, si adjuncta omnia temporum, locorum examinâris, virtutem fuisse deprehendes; & è contrariò sæpius virtutis nomen, si regulam non Lesbiam, sed rectæ rationis adhibeas, splendidissimum mendacium invenies; turpe tamen est Principi tam decipi, quàm decipere, quorum alterum eum debilem ostendit, qui caussæ & viribus diffidat, alterum improvidum & minùs circumspectum, ut ex se ludos hostibus fieri sinat: *Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps*, vetus est versus, & venatores cùm feras capiunt, ut lepusculos, eosdem in cubilibus suis jacentes circumeunt; itâ dolo armati Principes fas sibi esse putant, omnes promissionibus, fœderibus &c. decipere; sed ego nullum in jure *titulum deceptionis* invenio; proinde hujusmodi Principes apud omnes fidem amittunt, conscientiam apud Deum.

Georgi9 prudentiæ dolū sæpe adjunxit.

Meinhardum sustulit &c. In Interregno periculosissimum est unum omnia posse, præcipuè si is aviditate honorum laboret, habeátque authoritatem, opes, clientelam potentem, aliáque ad Regnum sibi parandum præsidia, ex quibus in spem erigatur, Coronam Regiam satìs firmiter in capite suo sedere posse. His machinationibus obstant æqualis potentiæ Proceres, qui si plures sint, authoritate, aliisque ad

In Interregno periculosum est unum nimis eminere.

Prov. rb. ad Regnum requisitis dotibus pares, non facilè periclitatur Respublica; unde bene dictum est: *invidia sustinet fornicem.* Cùm enim suspensio fornicis ex oppositione lapidum conficiatur, quò magìs alij alijs sese opponunt, eò fornix firmior evadit, perinde in Regno, Procerum contraria studia non sinunt unum aliquem nimium eminere. At ubi unus tantùm aut duo sinè controversia ambitiosissimi & potentissimi omnium colliduntur (ùt hòc loco *Meinhardus & Podiebradius*) periculosum est Interregnum; nam uno æmulorum sublato, alter incredibiliter suam potentiam auget, & neminem habet, qui ejus authoritati & potentiæ obsistere, & ad alta tendentis currum sufflaminare possit, quod præsenti exemplo *Podiebradij* confirmatum Lector animadvertet.

Beneficentia Regia virt9.

Amorem sibi paravit per negotia Regni &c. Hæc una justissima & probatissima via est ad honores ascendendi; cùm enim consentientibus optimis *Politicis*, *Imperium* aliud nihil sit, *quàm cura alienæ salutis*, jam ante Regnum Rex est, qui alijs bene vult, & alijs ut bene sit, procurat: hoc populi amorem conciliat, hoc benevolentiam Civium meretur (quæ fidissima est custodia) hoc domi & foris Reges gloriosos, hostibus formidabiles facit! memorabilis est *Plinij* senioris sententia: *DEUS est mortali juvare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via, hác Proceres iêre Romani, hác nunc cælesti passu vadit Maximus omnis ævi Rector Vespasianus Augustus, fessis rebus subveniens; hic est vetustissimus bene meritis gratiam referendi mos, ut tales numinibus adscribantur &c.* quæ sequuntur pulcherrima. Proinde merito eundem *Vespasianum*, laudavit *Philostratus*, qui *Ægyptijs* mirum in modum Præfectorum avaritiâ, aliisque modis afflictis, hæc verba aurea publicè in templo dixit: *ex me perinde, atque ex Nilo vestro, quæcunque vultis, haurite!* quâ oratione mirum in modum *Ægyptios* à Præfectis exsuccos recreavit, in spem bonam erexit, in omne tempus obnoxios & Imperio fidos reddidit. Id etiam spectavit *Georgius* beneficijs dum privatus adhuc esset, multóque magìs cùm negotia Regni tractaret, in omne genus hominum conferendis. Beneficia enim sunt alæ amoris, & gratia collata, cùm eâ maximè egemus veneni quoddam instar habet, quod non mortem sed obsequium in animo liberali parit, ut ejus caussâ, à quo præventi sumus, omnia velimus, eique gratitudinem nostram approbemus: *beneficium accipere*, ait *Syrus*, *libertatem vendere est*; præcipuè cùm beneficia & munera excæcent sapientes, & quodammodo captivos eorum à quibus beneficia acceperunt, efficiant.

Plin. l. 2. hist. natural. c. 7.

Philostrat. in vita Apollonij lib. 5. c. 10.

Syrus in Mimis.

Prima Georgij cura vicinos Principes conciliare &c. Hoc plerisque Principibus gubernationis initio, non utile tantùm, sed necessarium factu est, ut securiùs regnent, ut in seditione, si oboriatur, subditi à vicinis Principibus non adjuventur, quod sæpissimè desiderant in alieno Regno fieri, ij, qui prætensionem aliquam in Provinciam habere se jactant; quo circa statim seditiosis assistunt, & cùm oppressos & afflictos erigere & adjuvare simulent, sua quærunt. Animadvertit hanc Principum artem antiquissimus Scriptor *Herodotus*, qui de *Aristagora* loquens, *auxilij ferendi prætextu*, inquit, *sæpe alienas Regiones invadendi & scrutandi consilium tegitur.* Etiam vel ex hoc capite laudabilis est vicinorum Principum conciliatio, quòd initia Principatûs eorum amicitiâ firmentur; dissimulanda tunc erunt odia, eorúmque caussæ omnes contegendæ, & quidquid usquam esse potest, quod animos vicinorum à nobis abalienare possit. Plus enim vicinus unius hostis, quàm decem remoti nocere solent, quòd apertum latus nostrum habere videantur, eóque faciliùs vulnus inferre lateri; deinde quod Provinciam vel Regnum nostrum belli aream, quod periculosissimum est efficere conabuntur, cùm subditorum nostrorum ruina & extremâ vastitate. Felix est Princeps, cui si bellum gerendum est, illud extra Patriam in alienas terras transferre potest, si domi nihil metuat à suis. Mittendum foras bellum est, si bel-

Principes vicinos conciliare sibi prudentissimum est.

Herodot. l. 5.

si bellare velis: *Romani* in *Italia* vix *Annibalem* sustinuerunt, in *Africam* misso *Scipione* ad sua tuenda revocatus est *Annibal*. In Patria bellum hostem sustentat, in alieno solo nos sustentabimur. Hæc ergò sit cura Principis, ùt quantum fieri potest vicinos Principes, amicos, aut saltem hostes non habeat.

Ingratitudo Regis Mathiæ &c. Sæpe miratus sum in tam heroico Rege ingratitudinis vitium hærere potuisse; sed gloriæ cupiditas omnes caritates exsuperat: mirabile dictum est prudentissimi *Imperatoris Friderici* III. *Audivi*, inquit, *Æneas Silvius, Imperatorem Fridericum, sæpe dicentem, ex ijs quos extulisset, quàm paucissimos gratos fuisse, idque se effecisse honoribus, ut ex fidelibus infideles fierent.* Generosi quidam animi (quanquam perversa hæc videtur generositas) nulli se obligatos, & nulli quidquam se debere ostentant. Sapientissimum est *Taciti* dictum: *tanto proclivius est injuriæ, quàm beneficio vicem exsolvere: quia gratia oneri, ultio in quæstu habetur*: si quis igitur nobis injuriam inferat, continuò exardescimus, & vindictam meditamur; si beneficium conferimus, vicem reddere cunctamur, & denique obliviscimur. Inhumanum & inhospitale facinus! ego *M. Aurelium Antonium Imperatorem* sapientissimum audire malo, qui dicere solebat: *ingratum mori vitam esse tam infamem, ut magìs infamis à nullo excogitari possit.*

Ingratus animus hodiernis sæculis non est in vitio.

Æneas Silv. in Comment. super Alphonsi Magni dicta l. 2. n. 35

Taciti l. 4. histor.

M. Ant. Imp. in Libris de vita su[a].

Conjugijs Principes illigavit &c. Arctissimum fœderis genus est inter Principes conjugium, quippe sangvinis commixtio vim maximam habet ad animos conciliandos, neque potest arctiori nodo, quàm infuso quodam modo proprio sangvine, amicitia constringi; unde optimè Amicos latini *necessarios* dixêre, & amicitiam *necessitudinem.* Sed proh dolor, sæpe insana ambitio hunc tam strictum & quasi gordium nodum ense dividit, cujus rei exempla utinam hodierna sæcula non suppeditent!

Conjugia amicitias firmant.

Prætextu Religionis bella &c. Sæpe Principes qui bellis & sangvine suorum & hostium delectantur, bellum priùs decernunt, quàm *Religionis* veniat in mentem, sed decreto semel bello facilè est etiam Religionem prætexere, & orbem simpliciorem decipere.

Multi pro Religione Regionem quærunt.

Ante mortem Georgius retractavit errorem &c. Mors aptissima ad id habetur, ut errores admissos videamus; sed sera est, ùt ait ille, in fundo parsimonia; huc ego trahere soleo illud *Virgiliani Pastoris: nuper me in littore vidi.* In littore seu in fine vitæ multa alijs oculis videntur & vicinitas Divini judicij, & pœnarum æternitas occursans animo, conscientiâ monente efficit, ut ea nos ipsi damnemus, quæ multo ambitu & magnâ commendatione populorum gesseramus. *Plinius* & *Virgilius* de apibus scribentes docent, apum exercitus pugnantes, continuò pugnam abrumpere, si pulveris exigui jactu spargantur. O! utinam mortis pulvis hoc in bellis hominum posset, & recordatio, & collatio vitæ præsentis & futuræ sistat brutalem bellantium rabiem cum expectatione & gaudio Orbis universi! hoc fine *Ægyptij* in convivijs sceleta circumferebant, ut convivæ mortis admonerentur, & mortuorum festum etiam apud *Romanos* agebatur. Sapientissimus *Plutarchi* liber, quem *Convivium Sapientûm* inscripsit, consulendus est, ubi pulcherrima adferuntur, & salutaria ex mortis meditatione documenta ad pacem & concordiam generis humani. Alibi referuntur Philosophorum sententiæ ad corpus mortui *Alexandri Macedonis.*

Mors etiam malos corrigit.

Plin. l. 11. c. 17.

Virg. in Georgicis.

Monetam probiorem procudit &c. Inter clariora indicia, quòd bene & justè administretur Respublica omnium Sapientûm consensu, est *probitas Monetæ*, quam mali Principes in sua commoda convertunt, & pauperem populum quasi aliud agendo spoliant, cui maximè nocetur. Querelam hanc habet *Nicolaus de Clamengijs* oratione longissimâ *de lapsu & reparatione Justitiæ*; qui liber etsi meritò detestabilis, & damnatus sit, ob alias caussas, diligentissimè & fusissimè in falsam Monetam invehitur,

Moneta bona boni Regis & justi signum.

Ludovicus Molina S. I. in opusc. de Moneta.

hitur, & quàm sit Regnis noxia demonstrat: cùm enim adulterina Moneta in Regnum infusa est, pauperes v. g. existimant se decem aut viginti florenos possidere, eóque pretio victum & amictum comparare posse; at ecce subitò per devalvationem, quam vocant, damnatur Moneta atque illi ex floreno quartam v.g. pretij partem amittunt. Animadversionem hanc docuit me magnum Hispaniæ lumen, vir seu Theologiam, seu Juris prudentiam spectes undequaque doctissimus, in libello de Moneta sui temporis conscripto, severissimè in hanc fraudem Hispanicorum ministrorum invectus, quem in hoc argumento scribentem inspici cuperem. Qua quidem in re duo nostri *Reges Wenceslaus Ottogari filius, & Georgius Podiebradius* excelsum, & pecuniæ contemptotem animum satis ostenderunt, ac primùm quidem omnem deteriorem Monetam in Regno recipi vetuerunt, mox altero decreto deteriorem Monetam ad Monetarias domos deferri jusserunt, ubi illis pecunia probior numerabatur, ibique deteriorem relinquebant; ità in se damnum, quod habituri erant subditi, optimi isti Principes recipiebant; qui subditorum amor omne præconium meretur. Sapienter Clementissimus Imperator Leopoldus populos suos nè damnum paterentur futuræ, devalvationis in tempore, & longè antè admonuit, ut damnum quod percipere poterant, vitarent; eóque pacto paupertati populi optimè consuluit.

Notæ in Tabulam Genealogicam
Regiæ Stirpis Cunstadææ.

Familia Bockonum cur ità dicta.

a. Boczek I. Hujus Majores in *Imperio Romano Comites* (ùt rectè docet *Speculum Gloriæ Austriacæ* nuper editum) de *Berneck* & *Nidda*; ab *Henrico V. Imperatore* circa A. 1127. (nescitur quâ caussâ) proscripti, in *Bohemiam* se recepêre, & prorsus in lingvam nostram & genus & Nobilitatem transiêre Ex hac Stirpe *Boczek* I. sic dictus quòd ex latere matris esset excisus (ùt habet *Zidek* in libro *Instructionum M. S.* ad *Regem Georgium*) *Bok* enim & diminutivum *Boczek* latus humanum *Bohemis* significat, quasi *Cæsarem* latinè diceres. Hic *Boczek* incœpit fundare *Cœnobium Fontis S. Mariæ* in *Zdiar* pro *Cistercienfibus Religiosis* A. 1252. eundem *Boczkonem Hagecius* nominat *Chrastovsky*; ejúsque Patrem *Hebhardum* vel *Gebhardum* facit *Paprocius*, fundatorem *Cœnobij* (non *Boczkonem*) & titulum gessisse *Burgravij Znoymensis*, ídque ex *Memorijs Ecclesiarum* probare se posse; cui ego, contra *Weleslavinum*, subscribo.

Paproc. in Speculo Moraviæ C. 30.

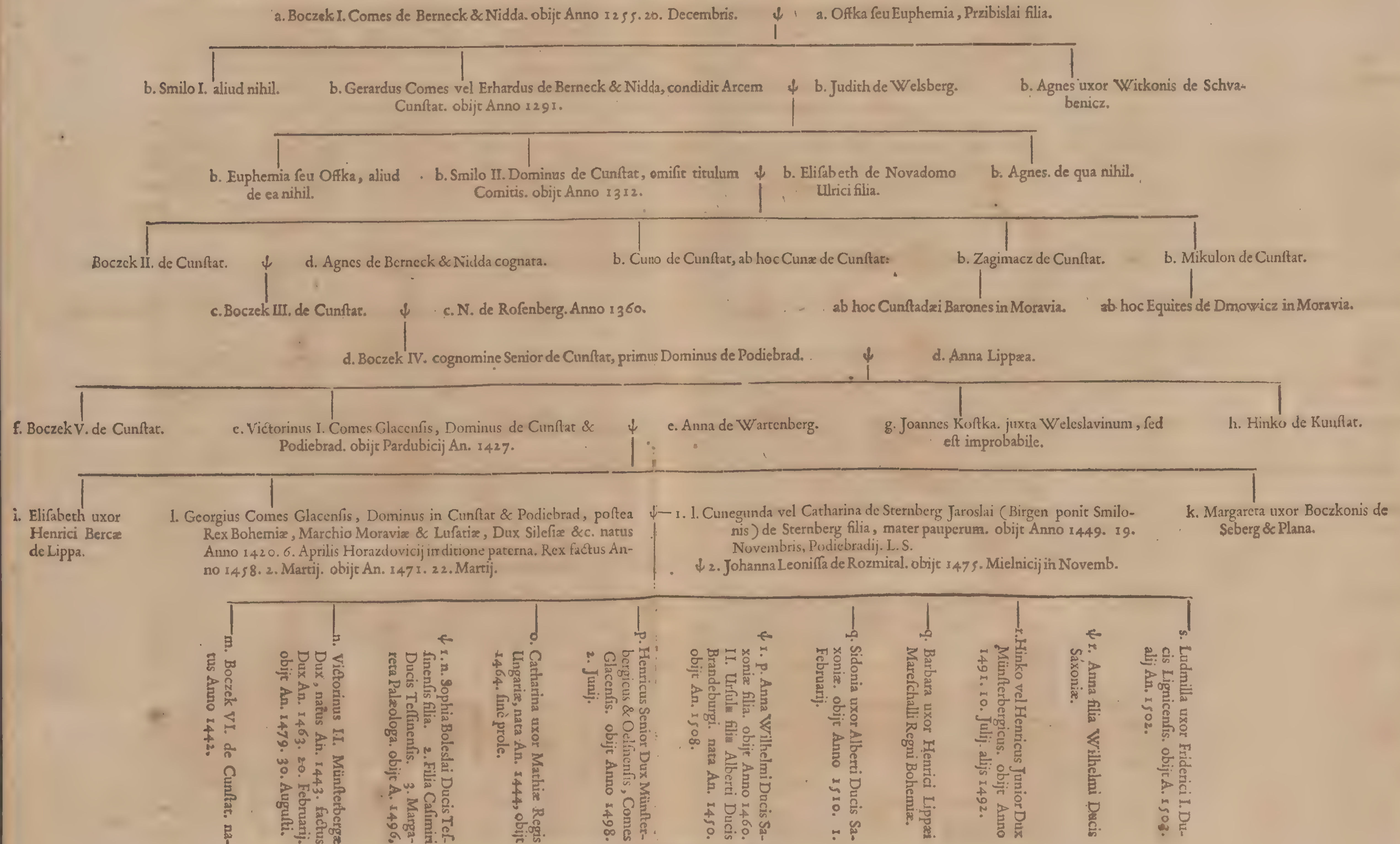
b. De *Smilone* I. nihil antiquitas reliquit. De *Gerardo*, quæ dixi, habet etiam, præter *Weleslavinum*, *Paprocius*; hujus *Smilonis* I. neptem fortasse in conjugio habuit *Boczek* vel *Boczko* II. *Boczkonem* II. tres fratres habuisse, *Cunonem*, *Zagimaczium* & *Mikulonem* seu *Nicolaum* ex *Memorijs Ecclesiæ Olomucensis* sub *Brunone Episcopo* scriptis *Paprocius* ostendit. *Cuno* posteros reliquit, qui *Cunæ* vel *Cunones* de *Cunstat* appellabantur; *Zagimacz* alterius lineæ originarius fuit, qui *Zagimacziorum* cognomen ferebant. *Micolon* originarius fuit *Equitum de Drnovicz*, ab Arce *Drnovicz*, quam ædificârunt non procul à *Cunstat* appellati, & quia eorum *Majores* (*omitum* Titulum abjecerant, ipsi (quòd Militiam colerent) uno Equitum & militum Titulo (exemplo plurimis alijs Illustrissimis familijs usitato, ùt suo loco dicemus) contenti vixêre. Eadem erant omnibus his familijs Insignia & Clypei militares.

In Spec. Mor. C. 30. in Baronibus & c. 1. de Equit.

De *Smilone* II. quæ attuli, ex ijsdem Scriptoribus sumsi.

c. In

Tabula Genealogica Stirpis Cunſtadææ, ſeu de Cunſtat; ex qua Regem unum, Georgium Podiebradium cognomine, Bohemia habuit.

Reliqua inveniuntur in Notis.

c. In *Boczkone* III. hallucinatur *Paprocius*; ait enim eum ad *Austam* A. 1426. interfuisse prælio, & heroica edidisse facinora pugnantem, genuisse verò ex *Anna Lippæa* filium *Mauricium*, qui cum *Rege Joanne* A. 1319. adversus *Austriacos* pugnârit; quæ duo cum ratione temporum & Chronologiæ, ùt consideranti patet, componi non possunt.

d. *Boczko* IV. *Assessor* fuit *Judiciorum Regni* A. 1411. éstque subscriptus sententijs Judicialibus A. 1402. cùm *Wenceslaus Rex* teneretur captivus, & *Sigismundus* ejus loco judicio præsideret.

e. *Victorinus I. Sigismundo Cæsari* semper adversatus inter *Pragensium* ductores à Scriptoribus recensetur; primus *Comitatum Glacensem*, & cum eo Comitis titulum obtinuit, quod quâ ratione factum sit, in *Comitatûs Glacensis* descriptione dicetur.

f. *Boczek V. de Cunstat.* Hunc ego existimo fuisse, qui in *Austensi* pugna (ùt paulò antè memorabat *Paprocius*) virtutis suæ & fortitudinis tanta edidit documenta. *In M. S. Codice Crumloviensi* lego. *Boczkonem de Podiebrad* An. 1425. *Joannem Patruelem* suum subdolè captum fame enecuisse. Quis *Boczko* hic fuerit, quis *Joannes*, scire non possum.

g. *Joannes Kostka* (quod in nullo prorsus alio Scriptore unquam legeram) *Boczkonis* IV. filius à *Weleslavino* ponitur; fateor ambigere me an *Kostkarum* familia ex *Cunstadæa* profluxerit: movet me authoritas *Weleslavini*, deinde quod ante hæc tempora, nunquam quidquam de gente *Kostkarum* in Scriptoribus legimus, quod certè non omisissent dicere, si ea fuisset antiquior; at contrà ab hac sententia deterret; quòd nullus unquam ante *Weleslavinum*, neque post eum istud dixerit; deinde quod *Kostkarum* gens, ùt in eorum annulis & sigillis sæpius vidi, Rastrum hortense non verò lineas illas *Podiebradiorum* gestârit in Clypeo: suspendo igitur tantisper judicium, dum Nobilitatis nostræ Origenes pertractandas suscipiam.

h. *Hinko de Cunstat.* Hunc per oscitantiam *Paprocius* fratrem *Regis Georgij* fecit; veriùs *Weleslavinus* patruum, cui favet *Chronologia* nam A. 1420. 25. Novembris, ùt ex historijs nostris certum habetur, hunc *Hinkonem* cum *Zittaviensibus* ad *Saczkam* congressum vicisse, & jam tum aciem ductâsse, cùm eo primùm anno frater illius Rex *Georgius* 6. Aprilis *Horazdiovicij* natus esset: non ideò attuli, quasi nesciam fratres viginti annis juniores suis fratribus esse posse, sed id & rariùs accidit, & authoritatem *Weleslavini* ac cæterorum Scriptorum validiùs firmat; adde (quod omnia superat) *M. Laurentium* ejus ætatis Scriptorem disertè *Hinkonem* hunc, fratrem *Victorini* nominare.

i. *Elisabeth Georgij Regis* soror juncta est *D. Henrico Bercæ de Duba & Lippa*; ex quo conjugio natus est *Petrus Berka*. Verbo uno hujus *Elisabethæ* regiæ sororis sangvinem participârunt per conjuges Comites Turnij, *Bezdruzickij de Kolovrat*, *Lobkovicij*, *Krzineczkij de Ronovva*, omnes *Waldsteinij*, & ab his alij *Bohemiæ Barones* quamplurimi, ùt in Stemmatographia genealogicè demonstrabo.

k. *Margareta* soror altera Regis nupta *Boczkoni Sebergio* in plurimas Bohemiæ, atque etiam *Imperij Illustrissima* familias sangvinem per filias & neptes infudit.

l. *Georgius* natus *Comes Glacensis*, *Dominus* in *Podiebrad* (unde *Podiebradius* à Scriptoribus perfrequenter appellatur) fuit vir invicti & imperterriti animi, quod satis ex ijs, quæ de eo in Epitome attulimus, & quæ vel in ætate gravi & morbis fracta gessit & pertulit, apparet; quâ viâ & quibus artibus ad Gubernationem primùm Bohemiæ (*Ladislao* tum puero) deinde etiam ad Coronam, grassatus sit, explicant eorum temporum *Annales*. Multa bella gessit in *Misnia*, *Moravia*, *Silesia*, *Austria*, & in ipsa *Bohemia*, nunquam acie victus, ùt ipse in Epistola ad *Mathiam Cor-* Georgij gesta quædam.

Ee 2 *vinum*

vinum Regem Ungariæ (cum quo ipsi maximum negotium fuit) modestè gloriatur. *Fridericum* III. *Imperatorem* à Rebellibus *Viennensibus* in castro suo obsessum cum conjuge sua *Eleonora, & Maximiliano* I. tum puerulo periculo exemit, ob eámque caussam *Imperator Georgij* liberos *Imperij Principum* titulo decoravit. Obijt hydropè ætatis anno 51. Regni 13. Christi 1471. petijt ante mortem à *Pontifice* absolvi ab excommunicatione, ob id in *Ecclesia S. Viti Metropolitana* humatus; ubi & secunda ejus *Conjux Johanna Mielnico* post mortem huc devecta postea sepulta est. *M. S. Cuttnense* asserit *Johannam* A. 1475. in *Mielnik* mortuam & ibidem ab *Hinkone* filio tumulatam. Quantam Regum gloriæ maculam inurant mali Consultores, *Georgij Regnum* ostendit; nam ùt in bellis gerendis *Georgius* unum se audiebat, sic in rebus sacris pessimorum duorum hominum consilijs unicè regebatur, iísque omnia tribuebat; ij fuêre *Rokyczana* & *Gregorius ab Heimburg*, jurati *Apostolicæ Sedis* hostes, qui Regem in præcipitia maxima deduxerunt; de *Rokyczana* alibi egimus, de *Gregorio*, ut constet, quis fuerit, hæc pauca ex *Trithemio* & *Frehreo* annotabimus: *Sigismundus Austriæ Dux* cùm *Nicolaum de Cusa Cardinalem & Episcopum Brixinensem* custodiæ mancipâsset, *Pius* II. *Pontifex Ducem* excommunicavit; habebat Dux à secretis Doctorem quendam juris *Gregorium Heimburg* patriâ *Francum* orientalem, is cùm esset latinè simul & Teutonicè omnium suâ ætate facundissimus, missus *Romam Orator*, cùm absolutionem Duci impetrare non posset, Appellationem à sententia summi Pontificis ad futurum Concilium pro *Sigismundo* conscripsit, & ad valvas *Ecclesiæ Florentinæ* publicavit; quare *Pontifex* & *Ducem* & Oratorem excommunicavit; qui fugiens in *Bohemiam* se recepit, & ibi ductâ uxore permansit, cùm antè *Syndici* munus *Norimbergæ* gessisset. Hæc de *Gregorio ab Heimburg*, cui summam rerum maximarum æquè ac minimarum committebat *Georgius*, iísque Regi author fuit, ut excommunicationes *Pontificum* pro nihilo duceret, & ad futurum Concilium, ùt in Epitome nostra Regem fecisse vidimus, appellaret.

Tom. II. Germanic. Script. Parerga Appellat. Sigismundi Duc. Trith. Chron. Hirsaugiense ad A. 1460.

Greg. Heimburg conatus adversus Papam.

m. *Boczek* VI. *de Cunstat Regis Georgij* filius, Principis titulum non gessit; subscripsit literis *Wladislai Regis*, recèns tum electi An. 1471. quas Ordinibus dedit promittens, quibus Conditionibus foret regnaturus. Obiit *Boczek* VI. sinè liberis. Nisi fortè dicamus ejus filiam fuisse *Catharinam Podiebradskam de Cunstat*, *Georgij Berka* Supremi Judicis Regni Bohemiæ uxorem, sed de hoc Boczkone, qui *Podiebradij* manebat, altissimum est inter Historicos silentium.

n. *Victorinus* II. *Comes Glacensis Fridericum* III. obsessum *Viennæ* manibus suis sublatum extulit ex *Viennensi Burgo*; accepit in præmium sub feudo *Comitatum Catzenelbogen* in *Hassia* non procul à Majorum *Comitatu Niddensi*, sed hic *Comitatus* ad hæredes *Victorini* non pervênit; postea ab eodem *Friderico Münsterbergæ Dux*, & *Imperij Princeps* creatus est. *Weleslavinus* docet hunc *Victorinum* ob sua in *Cæsarem* privata merita, longè ante fratrem *Henricum Imperij Principem* scilicet An. 1459. die *S. Joannis Baptistæ Brunæ à Friderico Cæsare* appellatum; fuit *Moraviæ Capitaneus* institutus à Patre. Militiam *Victorinus* præcipuè coluit, & multa fæliciter gessit, tandem ad Affinem *Henricum Lippæum Crumlovium* in *Moravia* A. 1469. *Trebicio* profectus, ab Ungaris captus, ampliùs biennio in libera custodia detentus est; dimissus Patre jam mortuo A. 1472. M. S. *Codex Carolinus* ait centum millia florenorum pro liberatione persolvere debuisse. Uxor prima *Sophia Baronissa*, quæ ei filiam genuit, quam *Casimiro Tessinensi Principi* dedit uxorem, quæ mater fuit *Wenceslai Ducis Tessinensis*. Uxor secunda *Casimiri Tessinensis Ducis* soror, quæ *Victorino* genuit filios duos *Bartholomæum* & *Laurentium*. Tertia Uxor *Margareta Palæologa* ex stirpe *Imperatorum Græcorum Palæologorum*, quæ ei genuit tres filias, *Apolloniam Vestalem* in *Parthenone Strzelensi* in *Silesia*; *Ursulam Vestalem Friburgi* in *Misnia* (quæ *Lutheri* tempore

De Victorino II.

unà

unà cum duabus ejuſdem ordinis *Virginibus Cœnobium* reliquit) & *Annam*, quæ puellula elata eſt. *Victorini* tota poſteritas in *Bartholomæo*, qui à *Cæſare Maximiliano* I. ad *Wladislaum Regem Legatus Viennâ Poſonium* deſcendens An: C. 1515. 2. Aprilis navc confractâ demerſus eſt nullâ prole relictâ, defecit. *Weleslav. in Calend. 21. Febr.*

o. *Catharina Mathiæ* Regi nullam attulit prolem, obiit 1464.

p. *Henricus* ſenior *Münſterbergæ & Oelſnæ Princeps, Comes Glacenſis.* Huic ex Bohemis nonnulli poſt Patris mortem Coronam offerebant, at is *Wladislao Regi* ſuffragium dedit, eúmque provexit ad Regnum. Tribus ſuis filijs (quorum nomina mox dabimus) deſpondit tres filias *Joannis* ultimi Ducis *Saganenſis* & *Glogovienſis*, quibus cùm *Joannes* pater certam ſummam in his Ducatibus dotis nomine quærendam deſignâſſet, reſtitit *Mathias Rex Ungariæ*, qui tum *Sileſiam* obtinebat, & ſolùm 60. millia florenorum pro dote aſſignavit. Bellum exinde ſecutum, & *Joannes Princeps à Mathia* ſuis ditionibus eſt exutus. Uxor *Henrici Urſula* filia *Alberti Marchionis & Electoris Brandeburgici* (qui *Achilles Germaniæ* dicebatur) nata A. 1450. Obiit *Henricus* A. C. 1498. *Glacij* ſepultus in *Cœnobio Franciſcanorum*, quibus *Cœnobium & Eccleſiam* titulo *S. Georgij* fundaverat; ſed cùm *Cœnobium* hoc *Monachi* deſeruiſſent, translata ſunt ejus oſſa in *Eccleſiam Parochialem Melitenſium*, quam hodie, cum eodem jure, habet *Societas JESU*; Inſcriptio quæ hodiéque in *Eccleſia Parochiali* viſitur ex aurichalco laminâ ſolidiſſimâ, quam ipſe olim deſcripſi, omnibus his lucem dabit; ea ſic habet: *Illuſtriſſimus Princeps ac Dominus Dominus Henricus Senior S. R. I. Princeps, Dux Monſterbergenſis in Sileſia Olſnenſis, Comes Glacenſis, & Sereniſſimi Bohemiæ Regis Georgij filius, ex veteri familia Comitum de Berneck & Nidda, nunc Dominorum de Cunſtadt, & Podiebrath oriundus obijt An. D. 1489. die S. Joannis Baptiſtæ, & ſepultus primùm in Monaſterio Fratrum Bernard: in Suburbio Glacenſi, unà cum Fratribus ſuis, Victorino, Henrico juniore, & Petſchkone, & filijs ſuis Alberto, Joanne & Ludovico, & filia Zdena, & conjuge Victorini Palæologica, quæ fuit ex ſtirpe Imperatorum Conſtantinopolitanorum: horum oſſa poſt annos ſexaginta, Anno ſcil. 1558. per Nepotes Joachimum & Joannem Illuſtriſſimi Ducis Caroli filios translata ſunt, & hîc in Domino condita.* *De Henrico ſeniore.*

Ibidem jacet Urſula Principis Alberti Marchionis Brandeburgici Electoris filia, Domini Henrici Senioris Ducis Monſterbergenſis Conjux. Obijt 1508. 25. Novemb. & in Monaſterio Virginum S. Claræ Wratislaviæ in ambulacro ſepulta fuit.

Hactenus inſcriptio. Jacent porrò *Catholici* iſti *Principes*, & Conjuges eorum itidem *Catholicæ* inter ſummam *Aram Beatiſſimæ Virginis*, & ſepulchrum illud miraculoſum *Erneſti I. Archiepiſcopi*, quod in ejus vita deſcripſimus, atque etiam verâ effigie exprimi curavimus.

Notandum I. *Paprocium* hunc ordinem inter *Regis Georgij* filios ponere: *Henricus* ſenior primogenitus, *Victorinus* ſecundogenitus, *Hinco* (ſeu *Henricus* junior) tertio loco genitus; at *Weleslavinus Victorinum* primogenitum, *Henricum* ſeniorem ſecundum, *Henricum* juniorem tertium facit; *Paprocio* ſuffragatur Tabula ſepulchri. *In ſpeculo Morav.*

Nota II. *Petſchonem* illum (qui in *Epitaphio* nominatur) per imperitiam Scriptoris, *Boczkonem* ſcribi oportuiſſe, & hic eſt ille *Boczek* VI. qui ob aliquam corporis imbecillitatem & informitatem ùt reor, gerendis rebus abſtinuit; *Georgij Regis* tamen filius fuit, ùt illa Tabula & *Weleslavinus* teſtantur.

Nota III. Ex *Henrico* ſeniore omnes *Münſterbergæ Duces*, qui noſtrâ memoriâ cum tota ſtirpe ſua defecêre, deſcenderunt; nam *Victorini* ſtirps, ùt dixi, in *Bartholomæo* perijt, *Henricus* junior ſeu *Hinco*, ùt mox dicam, unicam *Annam* filiam reliquit, *Boczek* ſeu *Boczko* ſeu *Betſchko* nullam duxit uxorem.

Speculi Gloriæ Augustiss. Gentis Austr.

q. *Sidonia* vel *Zdena Regis Georgij* filia Maritum habuit *Albertum Duce* ... *niæ*, cognomento *Animosum*; à quo hodierni *Saxoniæ Duces* Electores r... scendunt.

q. De *Barbara Henrici Lippæi* conjuge dicam in Stemmatographia suo l...

r. *Hinko* vel *Henricus* junior quartus *Regis Georgij* filius, fuit honorat... *Princeps*: attulit ex *Apulia Mathiæ Regi Ungariæ* Sponsam An. 1476. Uxor ei f... *na Catharina Wilhelmi Saxoniæ Ducis Landgravij Thuringiæ* filia; sed ex eo co... unica tantùm filia processit *Anna*, conjugata *Henrico de Novadomo Dynastæ* ... *mo, Supremo Regni Bohemiæ Camerario*, & postea *Supremo Burgravio*; cujus fili... *mus de Novadomo*, *Cancellarius Regni*, & ejus filius *Joachimus* itidem *Cancellar*... *ques aurei Velleris*, & *Joachimi*, *Adamus*, & ex eo *Lucia de Novadomo Wilhelmi* ... conjux, profluxit; hunc sangvinem & hoc genus *Slavatæ* omnes hodierni, eor... consangvinei participant, ut suo loco dicetur. Porrò *Wilhelmus Saxoniæ Du*... jugem habuit *Annam* filiam *Alberti* II. *Imperatoris* ex *Augustissima Austriaca* ... quæ illam *Annam Hinkonis* Conjugem genuit, unde unica illa *Anna* process... jux *Henrici de Novadomo*; ponam rem totam sub aspectum, ut omnis tolla... scuritas.

Wilhelmus III. Dux Saxoniæ. ⚭ Anna Austriaca, filia Alberti II. Cæsaris & E... thæ Sigismundi Cæsaris filiæ.

Anna Catharina Ducissa Saxoniæ. ⚭ Hinkonis filij Boh. Regis Georgij.

Anna unica filia. ⚭ Henrici de Novadomo Supr. Camer. Regni Boh.

Adamus de Novadomo Supremus Cancellarius Regni. ⚭ Anna Leoniss...

Joachimus de Novadomo Cancell. R. B. Eques Aurei Velleris. ⚭ Anna de...

Adamus de Novadomo Cancell. Regni Boh. ⚭ Catharina Comitissa de Mo...

Lucia de Novadomo ultima suæ gentis. ⚭ Wilhelmi Slawatæ Cancell. Reg. ...

s. *Ludmilla Friderici I. Ducis Lignicensis* Conjux fuit, ex qua, ùt *Genealog*... stendunt, processêre *Duces Lignicenses* omnes, usque ad postremum suæ stirpi... *gium Wilhelmum*, dum *Oppaviæ* hanc Genealogiam conficerem, mortuum 1675. 21. Novembris.

Nolo, ùt antè monui, omnes eos, qui *Münsterbergicorum Ducum* sang... participant, recensere (ùt sunt *Comites ab Hardeck*, *Principes Anhaltini*, *Brande*... *Onspacenses*, *Duces Wirtembergici &c.*) & ex nostris: *Sswihovij*, *Hasmburgij*, *P*... *nij*, *Bozkovicij*, *Bibrsteinij*, *Turnij &c.* Servantur ista decora Nobilitati Bohe... ptiore loco adducenda.

Bonfin. L. 9. Decade 3. in fine.

Ex his tamen satis apparet, quantum aberrârit à vero *Bonfinius*, qui *Podi*... *um* scripsit nullis Majoribus Stemmatibus decoratum fuisse.

SE

SECTIO V.

Duo Reges Bohemiæ; Pater, & Filius, ex Familia Jagellonica.

CAPUT I.

Wladislaus II. ejus nominis Rex Bohemiæ, Casimiri III. Regis Poloniæ, ex Elisabetha Filia Alberti II. Cæsaris & Regis Bohemiæ, Filius.

Mathias Rex Ungariæ repellitur à Corona Boh.

W*Ladislaus Comitijs* in *Bohemia* A. 1471. ad 19. Maij *Cuttenbergæ* habitis, per Legatos *Cracoviâ* ad Coronam *Bohemiæ* vocatur, etsi plurimi competitores obstarent, præcipuè Mathias Ungariæ Rex, qui adhuc vivente *Georgio* à parte Procerum, ùt suo loco narravi, Rex salutatus, & coronatus in *Moravia* fuerat: *Mathiæ* caussam cùm Legatus in Comitijs proponeret, & nescio, quid de bellis prioribus innuisset, exarsēre Ordines, & magnis clamoribꝰ contestati sunt: nunquã se eum Regem recepturos, qui tot *Bohemiæ* damna intulisset, & tantùm sangvinis fudisset in Patria; coronatus itaque est *Wladislaus* hoc eodem Anno, 22. Septembris. Etsi autem non ampliùs quàm annos quindecim explevisset, tamen optimis Procerum Consilijs usus, & ipsâ regnandi diuturnitate optimi & subditis gratissimi Principis formam expressit: ab eo habemus *Supremum Terrestre Judicium* optimè ordinatum, Assessores illius Judicij ex quo statu, & quo numero esse debeant constitutos; eadem est ratio de Judicio Curiæ; eadem de Judicio Cameratico; de *Tabulis Regni*; dèque alijs ad summam Reipublicæ spectantibus; ut neminem Regum nostrorum fuisse existimem, qui majorem ordinandi &

con-

Wladislaus in Regno ordinando solers.

constituendi Regni curam gesserit; certè apud me justus liber est, qui suo loco summatim recitabitur, sapientissimarum Constitutionum *Regis Wladislai*, quarum aliquod compendium varijs in locis in Calendario suo recitavit *Weleslavinus*. Ipsemet Rex in Judicio terrestri inter Proceres non semel sedit; Ordinum inter se controversias audivit, præcipuè An. 1502. prudentissimè honores & Officia Regni A. 1497. distribuit; Civitatibus Privilegia sua confirmavit; montium metallicorum *Cuttnæ*, tum etiam Viniferorum circa Pragam jura & ordinem conscripsit; denique totam ordinavit *Bohemiæ* Rempublicam. Nam cùm à *Caroli IV.* morte jura & leges, partim ob *Wenceslai* pigritiam & socors regimen, partim ob internecina bella, quibus jugulum Catholicorum appetebat hæresis, partim ex brevitate Regum (exiguo enim tempore post receptionem suam *Sigismundus*, deinde *Albertus* & *Ladislaus* regnârunt, & successisset *Georgius Podiebradius* ad militiam magìs quàm ad leges dicendas factus) cùm, inquam, inter arma & tot sangvineas lites pacatæ justitiæ locus non esset, nimirum jura & judicia jacebant, divino beneficio factũ censebant Proceres, ut *Rex* naturâ quietissimus & benignissimus Regno præficeretur, qui abolitis omnibus belli reliquijs, quæ fumabant adhuc, pacem optimam legibus, judicijs, & salutaribus Patriæ consilijs fundaret & firmaret. Quanquam Regi pacatissimo bella non defuerunt, & necessitate ad illa pertractus est: primum, cum *Mathia Ungariæ Rege* bellum gessit A. 1473. ex quo plurimum ignominiæ reportavit: nam cùm *Wratislaviam* & in ea *Mathiam* (Silesia enim *Wladislaum* pro Rege non agnoscebat, & Mathiam respiciebat) obsedisset, & duplici exercitu Patris ac suo cinxisset, *Wratislavia* totò obsidionis tempore portis apertis hostem irrisit, & *Mathias* nocte & die, *Polonos* & *Bohemos* ità subitis excursionibus fatigavit, ut propè ad desperationem adigerentur, ac denique compositâ pace utrique ad sua infecto negotio redierint: auditus est sæpius, cùm ex Urbe obsidentium exercitum spectaret, cum fremitu dicere *Mathias*: si hostium exercitum duceret, nullum se in *Europa* hostem formidaturum. Sed nimirum ignoscendum Regi *Wladislao* propè adhuc puero, exercitum (cujus omnis valor & laus in Duce consistit) ducenti, gloriosiùs reliqua bella confecit, mortuo enim *Mathiâ* An. 1490. cùm *Maximilianus I. Rex* Romanorum, nescio quid sibi juris in *Ungariam* arrogaret, neque paucas *Ungariæ Urbes* teneret præsidijs, *Wladislaus* conscripto ex *Bohemis* exercitu, primùm *Maximiliani* exercitum occurrentem fugavit, mox *Albam Regalem* recuperavit, ibíque ab *Ungaris* coronatus, reliquas Ungariæ Civitates nullo negotio recepit; recruduisset sinè dubio bellum, nisi *Imperator Fridericus* pacis amore *Wladislao* ultro cessisset,

Wratislaviæ obsidio à Polonis & Bohemis.

Wladislaus R. Ungariæ coronatur.

cessisset, & *Viennam* quam nuper Mathias ceperat, ac reliquam *Austriam Wladislao* reddente recuperare contentus, quievisset. Ecce autem nova bella unde minimè timebantur in *Wladislaum* consurgunt: Casimirus Pater, & frater *Wladislai Joannes Albertus* ingentes copias in *Ungariam* ad eripiendum *Wladislao Regnum* immittunt; nihil eâ re commotus *Wladislaus*, etsi eum Pater minacibus literis terreret, & jure hæreditatis publicis Literis exuisset, in fratrem movit, eúmque loco iniquo nactus egit in fugam, ipsúmque *Joannem* captivum abduxit, cui tamen fraterni amoris pietate animum subeunte, non modò libertatem dedit postea, sed *Glogoviensem* & *Oppaviensem Ducatum* cum titulo Ducis benignè possidendum concessit; neque hîc stetit fratris amor: nam cùm esset natu maximus & primogenitus, Patre jam mortuo omne quod habere poterat jus in *Poloniam* suum *Joanni Alberto, Alexandro, Sigismundo* I. fratribus suis, qui postea ordine in Polonia regnârunt, transcripsit, & qui fuit in eo gentis nostræ amor, *Bohemiam* satis apertè paterno Regno prætulit, quod, ùt dixi, pulcherrimis statutis ad omnem felicitatem, & gubernandi facilitatem munivit ac sepsit; *Silesiam* quoque à *Bohemiæ* Ordinibus, atque etiam inter se ob varias caussas dissidentem An. 1504. composuit, editâ fundamentali Transactione quam ab *Alberto* de *Kolowrat Cancellario Bohemiæ*, qui eam scripsit *Kolowratianam* appellant. A nostris *Rex Wladislaus* ob liberalitatem, benignitatem & studium pacis Rex *Bene* appellatus est, quòd eam vocem frequentiùs haberet in ore, & nisi manifestam injustitiam videret, quâ erat facilitate, quod petebatur, approbaret. Utinam rapaces Procerum manus ab invadendis Ecclesiasticis bonis prohibuisset, & *malè*, non *bene* rem fieri pronunciâsset! quod postea non factum abs se doluit, & multis decretis alienationes illas frustra revocare conatus est. *Cuttnensem Urbem* ob monetā frequentissimè adibat, & fallebat tempus gaudens regiâ suâ manu monetam excudere, quā probissimā proscriptâ deteriore (quæ rursus paulatim ex vicinis Provincijs illata invaluerat) restituens, fuítque hoc ad populum gratiosum & Regi gloriosum, quòd ij grossi vel nummi, quos Rex manu suâ excuderat, separarentur, & pro alijs populo mutarentur, cùm pro se quisque monetam gloriaretur Regiâ manu factam domi habere. Omni tamen bonitate evincere non potuit *Wladislaus*, nè improborum hominum insidijs appeteretur, præcipuè *Picardorum*, quos oderat pessimè & mille decretis confixos extirpare tamen è Regno non potuit, Nobilitate maximè fæmineâ virus Picarditicum altè in animo fovente; lacerati & supplicijs cruentissimis è vita sublati qui conjuraverant Anno 1490. Rex ipse securitatis caussâ postea relictâ *Curiâ Tinensi* ad *Arcem Sancti Wenceslai* se

Transactio Kolowratiana in Silesia.

transtulit, ubi amplissimum Palatium extruxit, *portentoso fornice*, ùt loquitur *Typotius*, visendum. Jam de pietate Regis multa forent commemoranda: in *Ecclesia S. Viti*, quam multis muneribus ex auro, argento, gemmis, aliísque cimelijs & pretiosis tapetibus opere phrygio textis excoluerat, quámque die & nocte per interiores Aulæ vias & ambitus adire orationis causâ solebat, gratissimum Regi spectaculum nocte ante diem 4. Martij (qui est dies Translationi *S. Wenceslai* sacer) An. 1497. oblatum est: vidit sanctos Regni Patronos, & Indigetes ex suis tumulis cœlesti luce circumfusos ascendere, nominatim *S. Vitum Martyrem*, *S. Sigismundum Regem*, *S. Præsulem Adalbertum* cum ingenti cœlestium comitatu, pulchro Ordine & singulari Majestate conspicuos ad *S. Wenceslai* tumulum (cantantes, *Isti sunt Sancti*, quæ est de Martyribus Antiphona) procedere, eísque obviam cum maxima honoris significatione prodeuntem *S. Ducem & Martyrem Wenceslaum*; eo viso motus *Wladislaus* An. 1497. fundavit in *Metropolitana Ecclesia Chorales Ministros* 15. útque ex eorum numero tres Sacerdotes, reliqui cantores die & nocte Deo laudes dicerent, quotdiebus eandem, quam à Sanctis Rex audierat, cantionem iterarent, & supplicationem ad sacrarium *S. Wenceslai*, deducerent; Annuos census cantorum recitant *Weleslavinus* & *Pessina*. Restituit etiam in *Veteri Curia Pragensi* fundationem *Capellani*, qui in sacello ejus Curiæ certis per Annum diebus ante *Senatum Missam* legeret, & ante Consilium Senatûs *Hostiam* incruentam Deo offerret. His meritis & omnium Ordinum amore clarus Princeps cùm in Ungariam iter suscepisset A. 1516. 13. Martij ætatis 61. fatis concessit. Regnavit in *Bohemia* annis 45. in *Ungaria* annis 26. ex Anna conjuge regiæ stirpis *Gallorum*, quam duxit *Budæ* An. 1502. reliquit filium *Ludovicum*, & filiam *Annam* de quibus agemus in Notis. Harum prolium Tutores constituit *Maximilianum I. Cæsarem*, & fratrem suum *Sigismundum Poloniæ Regem*.

In Descript. Pragæ.

Visio cœlestis R. Wladislao oblata

Weleslav. 7. Jun. in Calend. *Pess. in Phosphoro.*

Notæ in Caput I.

Crudelitas magnum impedimentum ad Regnum.

N*Unquam se Regem recepturos, qui tantum sangvinis fudisset in Patria &c.* In Patria quæ liberè Principem eligit summè exosum Principem populo facit in imperando crudelitas. Quis enim tam irritabilem Principem, & sangvinarium sibi & suis imponere velit? rectè *Ovidius*: *odimus Accipitrem, quia semper vivit in armis*, talis tum (fortasse innoxiè, & falsò) habebatur *Mathias Corvinus*, inquies ingenij Princeps, qui ideo se Regem factum putabat, ut bella gereret. Quidquid de *Mathia* sit, qui ob severitatem à suis etiam ægerrimè sustinebatur, omnes Principes crudeles Imperium sibi inquietum reddunt. Ranarum gubernationi simillimum est Regnum, quod crudelitate fundatur, quæ Regem suum tum primùm, cùm devorantur, agnoscunt: latè spatiatur in palude *Ciconia*, & noxias cum innoxijs deglubit. Quod si ad homicidæ præsentiam cadaver sangvinat (cujus rei

rei caussas reddere difficile est) cur miremur *Rege Mathia* nominato, exarsisse Ordines *Bohemiæ*, cùm recentia sua & suorum vulnera vivi spectarent, aut recordarentur? est sanè belluinum alieno sangvine, quem profuderis, oblectari! veréque reprehendimus *Annibalis* immanissimam crudelitatem, qui cùm videret, post prælium fossam plenam humano sangvine, exclamârit: *ô pulchrum & verè regium spectaculum!* quin ipse Deus videtur etiam ab justa profusione sangvinis abhorrere, cùm Regem *Davidem*, cujus arma semper justissima fuerunt, noluit templum suo honori ædificare, quod *David* multum sangvinem fudisset. Sed ego talem crudelitatem nullâ ratione Mathiæ tribuere possum, cujus aliquot mitissimæ dominationis exempla Bonfinius adduxit.

Consiliarij necessarij Principibus.

Wladislaus etsi puer tamen optimis Procerum consilijs usus &c. Consilia Principem perdunt, aut contrà statum ejus conservant; infinita sunt, quæ in hanc rem adferri possunt. Præcipuum est, ut consilia non privatum bonum, sed publicum spectent, & qui à consilijs sunt, non sibi, sed Principi consulere se sciant, ideóque personam Principis, dum consultant, induere meminerint; acutè *Tertullianus* de consilijs inutilibus & noxijs, *plus*, inquit, *Togæ læserunt Rempublicam, quàm loricæ*, & Salustius Oratione ad Cæsarem Julium, *ruinam & occasum Regnorum malis consilijs imputans; ego*, ait, *in vita multa audiendo atque legundo ità comperi: omnia Regna, Civitates, Nationes, usque eò prosperum Imperium habuisse, dum apud eos vera consilia valuerunt, ubicunque gratia, timor, voluptas ea corrupêre* (NB.) *post paulò imminutæ opes, deinde ademptum Imperium, postremo servitus imposita est.* Et videmus Regnorum interitum differri aliquando, aliquando Deo segnitiem ulciscente, advocari. *Credisne tibi dormienti hæc confecturos Deos*, ait *Terentius*? in eandem sententiam *Themistocles* apud *Herodotum: quando homines rationi consentanea consilia agitant, succedunt illa plurimum, at cùm contrà faciunt, nè ipse quidem Deus ad humanas deliberationes vult se accommodare.* Itaque observant & politici, & Sacri Scriptores, quoties Regnum aliquod punire ex causis sibi notis vult Deus, ei priùs viros prudentes & magni consilij negare, aut subtrahere.

Herodot. in Vrania seu l. 7.

Regnando acquiritur regnandi scientia.

Diuturnitate regnandi optimus Princeps evasit Wladislaus &c. Artes regnandi regnando optimè discuntur; & vetus est, *fabricando fabros fieri:* cùm enim ad summam prudentiam *reflexio*, quam vocant, requiratur, Princeps relegendo memoriâ & cognitione retractando, cur hoc vel illud negotium aut bene aut malè processerit & iverit sub manum, facilè animadvertet, quibus vijs intentiones suæ finem assequantur. Mirus hac in re fuit sanctissimus Fundator noster *Ignatius*, cujus vita etsi sanctitatis non abundaret exemplis (ùt abundavit quàm maximè) tamen inter prudentiores sui sæculi viros haberi posset, & habetur etiam à Religionis nostræ hostibus, ob admirabilem illam in sua omnia cogitata, dicta, & facta inquisitionem, quam horis propè singulis adhibebat; ex qua nimirum proficiscitur, ut ea eligantur in posterum, quorum nos pœnitere non possit; & hoc spectâsse videntur Sapientes, qui prudentiam experiendo partam longè præstantiorem esse existimant, quàm eam, quæ ex sola magnitudine ingenij ortum habet. Si mihi in præsenti opere brevitas proposita non esset, adducerem pulcherrimum ex *Aristotele* locum, qui totum hoc, quod modò dixi, confirmat, adferens caussam, cur Seniores prudentiores sunt junioribus, etsi illi memoriâ hebetentur, isti autem plurima discant: *quia*, inquit, *Sicut est manus ità mens: non autem statim manû uti possumus, donec robusti evadamus, ità etiam mens in senectute primùm adolescit*; & quæ sequuntur prorsus divina.

Aristot. Sect. 30. de Prudentia Probl. 4.

Rex caput Reip. si Rex se a corpore dividat mortua evadit Respublica.

Ipsemet Rex non semel in medio Procerum sedit &c. Gloria summa est Regis in medio Procerum & summatum Regni sui sedere; repræsentat mundi oculum Solem in medio serenissimorum siderum considentem; hanc similitudinem Regis

cum Sole & sideribus agnovisse videntur, qui Reges quasi proprio titulo *Serenissimos* appellârunt. Gloria Regis maxima est Senatum Regni habere congruentem, & tum maximè Caput Regni se esse demonstrat. Cùm autem à Regno & Regni commodis separatur Princeps, non videtur Capitis facere discrimen, neque se Caput meminisse. Respublica est corpus, Rex caput; vile membrum separari potest à corpore, caput lethalem ostendit separationem. Bene apud *Tacitum Romanus Senator*: *unum est Reipublicæ corpus, & unius mente regendum.* Beata Regna, quæ toto corpore Reipublicæ constant! at si eadem non cohæreant, neque se partem Reipublicæ meminerint, ut Capiti subsit, & ipsum caput, quid sui muneris sit non intelligat, quid nisi quædam paralysis Reipublicæ sequetur, cùm scilicet Princeps sibi contraponit Rempublicam cúmque eam decretis, aliísque modis deceperit, lætatur, quasi nesciens damna Reipublicæ sua esse damna, & subditorum paupertatem, & omnem calamitatem in suum caput redundare. Sed aspectus Regno nullus esse potest jucundior, quàm bene ordinato Regno publica Regis præsentia, ubi justitia sempiterna velut in cœlo regnat, & suum cuique jus, juxta leges, quæ anima sunt Regni, tribuitur.

Tacit. l. 1. Annal.

Rex naturâ quietissimus & pacis studiosus &c. Mirum est, quod observat *Bodinus*, Dei beneficio evenire, ut Regna non semper Reges bellicosos, sed etiam pacis studiosos acquirant, ut populi bello afflicti respirent, & spatium habeant ad leges Patrias se recolligendi. Hoc in Republica Romana notârunt eruditi Scriptores: cùm enim esset Monarchia Romana constituenda, singuli Romanorum Reges, quâdam fatorum, ùt ità dicam, industriâ, etsi diversi, peculiare aliquid ad extruendam Rempublicam contulêre v. g. *Romulus Urbem Romam* fundavit, & Senatum constituit, *Numa* Religionem & *Ritus*, *Hostilius Tullus* artem militarem, *Marcius* ædificia, *Tarquinius Priscus* numerum Senatûs auxit, *Servius Tullius* censum & œconomiam ordinavit. In re nostra cùm jam propè annis 50. pax è Bohemia exulâsset, pacificum Principem Deus imposuit *Wladislaum*, quem etsi, ùt dixi, bella principio Regni exceperint, celeri tamen pace optimus Rex ea composuit, secutus illud monitum, quod *Marcus Antonius* triumvir non aliàs prudentiæ laude multum commendatus, unicum propemodum reliquit: *qui sapiunt, bellum absolvunt celeriter, pace fruuntur, quàm possunt diutissimè.*

Regum diversa studia Reipublicæ prosunt. *Dionysius Halicarnass. l. 1. Liv. Flor. Inst. l. 43.*

M. Anton. apud Appian. l. 4. de bellis Civil.

Exercitus omnis valor & laus in Duce consistit &c. Ut si quid in exercitu peccatur, Duci imputari solet, perinde laus omnis militiæ Ducibus attribuitur. Tanti valet exercitus, quanti Dux æstimatur. *Sertorij* illa vox fuit: *malle se cervorum exercitum Duce Leone, quàm Leonum Duce cervo.* Obedientiâ enim militia regitur, & cum Milites volentes & voluntarios Dux habeat, malè illorum obedientiâ utitur, qui non instruit, vel minùs instructos & imparatos exponit periculis, & ducit in hostem; mortuo *Alexandro Macedone* nihil esse timendum ejus exercitum *Demades Orator* fidenter dicebat: *Exercitum* enim *Macedonum sibi videri similem Cyclopi excæcato.*

Dux militiæ æquivalet exercitui.

Mariana L. 3. de rebus Hispaniæ C. 19. Plutarchus L. Apoph. ad Trajan. Cæs.

Fraterni amoris pietas &c. Scripsit quidem *Ovidius* fratrum esse raram concordiam, sed quàm facilè ij inter se diffident, ità facilè conciliantur, maximè si tertius aliquis oppugnet, recursat pietatis imago, & quædam naturalis in suum sangvinem affectio. Exempla passim in historijs leguntur.

Rex bene appellatus est &c. Multis nominibus pro meritis insigniti Reges fuêre: habemus Reges cognomine *Crastinos*, alios cognomine *Nihil fecit*, alios *Pultium* cognomine &c. quæ populus indidit, alia cognomina adulatio Scriptorum Regibus dedit, ut *Animosi, Sapientes, Pulchri, Virtuosi, Probi &c.* dicerentur. Regi nostro *Wladislao* honorificum in omnem posteritatem erit Regem *Bene & Benignum* appellatum fuisse, quæ maxima Principum laus est, ob eam maximè caussam noster *Cicero* *Phi-*

Regis laus suos amare.

Philippum Patrem Alexandro filio majorem fuisse censuit, quòd filium humanitate & benevolentiâ superârit. Ajunt quoddam esse Aquilarum genus, quod olim in *Plinio* legi, quæ nihil ex venatu suo ferarum, avium &c. quàm cor edant, eóque cibo delectentur; natura benignissimi Regis *Wladislai*, corde Civium suorum vescebatur; hujus cibi copiam quotidianam faciebat perpetua ejus in subjectos populos benignitas.

Cicero de officijs L. 1.

Fallebat tempus moneta suâ manu excudenda &c. Principibus necessum est curas graves Regnorum quiete aliquâ aut ludo interpolare: venatio maximè commendatur, quam Austriacæ genti caram semper fuisse nuper scripsimus; sed serviles etiam artes necessariæ voluptatis causâ Principes coluêre: picturam *Alexander* Severus & *Adrianus Imperator*, idémque postremus etiam statuariam cum laude tractavit; Aurifaber *Manfredus Neapolitanus*; tormenta fundebat *Alphonsus Princeps Ferrariensis*; *Torneator* fuit *Sigismundus Poloniæ Rex*, cui similem Principem ætas nostra habuit, cujus labores mihi sæpe ostensi sunt; *Jacobus IV. Scotiæ Rex Chirurgiam* callebat peritissimè; si antiqua exempla placent, *Ærops Macedonum Rex* lucernas & *Abacos* fabricabat; *Rex Attalus* suum studium in herbis ponebat, atque ut suo tempore fructus legerentur præsens ipse curabat; *Persarum Reges* in *Telorum* cuspidibus acuendis occupari solebant; *Demetrius Poliorcetes* in machinis &c. plura nè infinitus sim omitto. *Wladislaus* nescio an non hos omnes superaverit, confectione Monetæ, quæ Regis boni signum est, & à subjectis populis quàm maximè desideratur.

Principem manuales labores non dedecent.

Mich. Picardus Observat. Histor. Polit. Dec. 1. c. 5. Buchan l 13. Plut. in vita Demetrij.

Picardos confixit decretis &c. Difficilè fuit hoc genus hominum è Bohemia pellere, caussæ præcipuè fuerunt duæ: Hypocrisis seu dulcedo quædam loquendi, & sub hac dulcedine suum virus cum alijs communicandi; alterum, quod totam ferè Bohemiæ Nobilitatem, maximè fæminas illustres, in partibus habebant, & istud quidem educationis merito: nam omnes virgines puellas innocentissimè educare solebant, ut præter unam hæresim nihil esset, quod reprehenderetur: omnis aspectus & colloquium alterius sexus vitabatur, ut multæ virgines ad nuptias venirent, quæ nunquam cum viro locutas se meminerant; at interea execrationes, & alia vitia magno numero regnabant in animis *Picardorum*, quæ alio loco describam, & jam ante me id præstitit *Gulielmus Slavata Regni Cancellarius*, qui in ea secta educatus ad A. 20. & ampliùs ætatis fuit; recitat ille fratrum, ità enim se vocabant, conciones oppidò ridiculas, & dulci veneno illitas, de charitate suorum, præcipuè invectivas in luxum & novitatem vestium, aliáque vitia, & tum omnes solvebantur in fletum; atque hi dicebantur *fratres flentes.* Quod si post trinam monitionem vitam non emendabant, ex cœtu illo proscribebantur, quos illi dicebant *in mundum se emittere*; sacras literas multi tenebant memoriter, quarum sensum se propè callere omnes jactabant, cùm interim nihil nisi corticem sinè medulla tangerent; nôvi Apostolicum virum, qui hoc genus hominum tractare peritissimè sciebat, & *Cumvaldi* ubi ea secta vigebat maximè, & per eam viciniam Anno uno plures mille quingentis ad veram Religionem adduxerat, in eo tamen numero non nisi septem fæminas ad Ecclesiam adductas numerâsse, ità illas pertinacia fæminea obstinaverat, quod peculiare in hac hæresi fuit: harum authoritate tota secta nitebatur, quæ maritos blanditijs, filias & filios familias imperijs ad sectam suam attrahebant, & pertinaciâ muliebri obfirmabant, ut quicunque nomen inter *Picardos* profiteretur, jurejurando promitteret Deo, nunquam se hanc sectam deserturum; cujus juramenti sanctitas plurimos à vera fide stultissimè retinebat. Non est fæminæ conveniens Sacrarum Literarum interpretatio, eásque docere in templo *D. Paulus* prohibuit; propria laus earum utinam revocaretur in usum, quam in Epitaphijs matronarum apud Romanos legimus: *Domum servavit, lanam fecit. dixi. abei.* Sub *Wladislao* & *Ludovico Regibus*

Picardorum hæresis quibus artibus se commendabilem faciebat.

Iacob. Durant. L. 1. variarum cap. 7.

Bohuslaus L. 4. Epist.

gibus summa *Picarditarum Antistita* fuit Nobilis fæmina *Martha*, ex illustri *Bozkoviciorum* genere, de qua suo loco. Audiamus interim *Bohuslaum Lobcovicium* coævum Scriptorem de *Picardis* loquentem: *qui meus amor in Patriam est, non potui non ingemiscere his, quæ ad Reipublicæ nostræ excidium, & ad Religionis ruinam, omnimodúmque exterminium manifestissimè spectant. Quando enim unquam major blasphemia audita est, quàm quem Christum filiúmque Dei confitearis, eum adorandum negare? quod venenum huic pesti comparari potest? Horret animus, dum hæc scribo, & impietatem tantam etiam in cogitationes admittere formidat. Neque fæmina deest hujus dementiæ particeps: cúmque Apostolus mulieres tacere in Ecclesia jubeat, hæc & ad Regem scribere, & profanos homines suo patrocinio tueri audet. Sed forsitan ità legibus Satanæ cavetur, ut nulla penè hæresis, sinè hoc sexu, coalescere in Ecclesia Dei possit. Simon magus, cujusdam meretriculæ auxilio virus diffudit: Nicolaus Antiochenus choros muliebres ductabat: habebat Apelles in comitatu suo Virginem maligno afflatam spiritu: Montanus non tot suá authoritate, quot Priscæ, Maximillæq; ope seduxit: Arrius nisi priùs se Principis sorori insinuásset, nunquam totum ferè orbem detestandá lue inficere potuisset. Secuta has Martha nostra, quam tamen meliùs erat, exemplo veteris Marthæ, circa frequens ministerium satagere; & colum, lanámque curare, quam virili quâdam imprudentiá adversus Catholicam fidem debacchari &c.*

Picardorum blasphemia gravis.

Eorum protectio & defensio à fæmina.

Martha de Bozkovicz in Moravia.

De pietate Regis multa forent dicenda &c. Wladislaus etsi fratris sui *Casimiri*, qui inter Divos adscriptus est, sanctimoniam non æquârit, ùt facta ostendunt; tamen multum ad eam accessisse, & per intervalla, quantùm Regiæ curæ sinebant, Deo se reddidisse, Regis in sacris pietas, assidua cum Deo sacrísq; hominibus communicatio, & perpetua in Ecclesias liberalitas demonstrant; proprium hoc sibi fecerat *Wladislaus*, quod de Regibus Juda, eruditissimus Scriptor *Caussinus* me docuit: probat ille in primis: *Aulæ* & *Pietati* optimè convenire posse; deinde ostendit ex sacris literis, lectum Regum Juda, & altare Domini uno solùm pariete divisum fuisse; & alterum addit: *Davidem* unum è Sanctissimis mundi *Monarchis*, abditam quandam habuisse portam, quâ è suo conclavi Regio solàm se conferebat in domum Domini, id est in tabernaculum, quod erat unicum asylum afflictionum & armamentarium pugnarum; fertur autem clavem hujus sacræ januæ posteritati suæ tanquam perpetuam hæreditatem, & argumentum virtutis imitandæ reliquisse. Clavis illa pretiosior fuit, quàm aurea *Romanorum Imperatorum* fortuna! hæc *Caussinus*. Fuit verò *aurea fortuna* in cubilibus Principum *fatale Imperij Romanorum pignus*, ut votis Principum imploraretur; quæ Principibus morientibus in successorum manus transferebatur, ùt ex *Julio Capitolino* intelligere possumus. Hanc *Sejanus* dominationis avidus in domum suam transtulit, sed *Nero* templo instaurato reposuit, ùt narrat *Plinius*. Hanc veræ pietatis imaginem longè fortunatiùs *Rex Wladislaus* in se expressit, cùm ad salutandum & sibi & Regnis propitiandum Divinum Numen ad *Ecclesiam S. Viti*, ùt narravi, nocturnus properaret.

Wladislai R. in Deum pietas.

Caussinus in Aula S. l. 1.

Glossa in Cap. 38. Isaiæ & 2. Reg. 9.

Caussinus in Aula S. l. 1. init.

Iul. Cap. in vita Antonij Pij.

CAPUT II.

Ludovicus I. ejus nominis Bohemiæ Rex, citò terris ereptus.

Tot

TOt Reges in pueritia aut in juventute primâ morte sublatos luxit *Bohemia*, ut pastoritium illud *Maronis Ænigma* aptissimè in *Bohemiam* quadrare possit: *dic quibus in terris inscripti nomina Regum nascantur flores?* responderi enim posset ejusmodi Regios flores in *Bohemia* reperiri. Nam ut taceam *Wenceslaum VI.* in quo *Przemyslæa* domus desijt, *Rudolfum* & *Ladislaum Austriacos*, & nostrâ ætate *Ferdinandum IV.* longævo *Patri Wladislao* brevis ævi Flosculus *Ludovicus* successit, in quo immatura omnia, & quasi tantùm primis coloribus delineata fuisse Scriptores animadvertunt: ante legitimum tempus natus, & sinè pelle; *Ungariæ & Bohemiæ Rex* infans electus, & coronatus, ídque cum ominoso fletu; ante tempus loqui cœpit; sapiens supra ætatem puer; ante decennium Rempublicam tractare aggressus est; ante legitimum tempus conjugem sibi despondit; decimoquinto ætatis anno eandem sibi duxit; ante tempus mentum barba vestitum ostendit; ante annum ætatis vigesimum canuit; ante tempus cum Turca conflixit; ante tempus perijt. Vivo Patre coronatus triennis *Ludovicus* A. 1509. eo mortuo Comitia decennis A. 1517. Pragam indixit, ut Ordines *Bohemiæ* discordantes & præcipuè Civicum Ordinem, qui se à Nobilitate opprimi querebatur, componeret; nihil cum ijs Comitijs ad concordiam statutum, sed alteris, quæ in Autumno ipsi sibi Ordines indixêre, in quibus quod sperari non poterat, amicissimè transactum est; hæc est illa celebris transactio, quam *S. Wenceslai* (quod proximè ejus festum facta sit) *conventionem* dixêre, cujus articulis hodiéque regitur *Bohemia*. Quod sequitur an ad Patrem, an ad *Ludovicum* filium pertineat, non constat; ego utriusque Regis felicitati & probitati adscribo; scio enim bonorum Principum tempora his felicitatibus consignari: repertæ sunt argenti fodinæ ditissimæ in *Joachimi valle*, in *Cubitensi Provinciola*, quæ adhuc ad nostra tempora inexhaustæ argento, si cultura & labor accederent, perseverant: quantum eæ fodinæ, utì & cæteræ per *Bohemiam* auri & argenti fossionibus ediderint, jam in *Miscellaneorum* primis libris annotatum Lectores invenient. An. 1521. ætatis 15. Rex *Ludovicus* nuptias cogitare cœpit, & cum *Maria Austriaca Budæ* celebravit, quam ei *Wladislaus* jam A. 1515. desponderat, in celebri illo Regum *Conventu Viennæ* habito *Maximiliani I. Imperatoris*, *Wladislai Regis Bohemiæ & Unga-*

Nostri Reges quidam brevis ævi.

Transactio S. Wenceslai dicta.

riæ, & *Sigismundi Regis Poloniæ*, in quo etiam vicissim *Anna Wladislai Regis* filia *Ferdinando Maximiliani Cæsaris* nepoti promissa est. Cum nova nupta *Ludovicus Pragam* advenit, atq; ut coronaretur effecit. Quantum turbarum præsentes anni dederint, ob latrocinia & impunitatem, optimè describit *Pessina*, quæ annitentibus tam *Bohemiæ* quàm *Ungariæ Proceribus*, & arma in latrones sumentibus, utcunque composita fuerunt. Hoc maximè in *Ludovico* dolendum, quòd à *Georgio Marchione Brandeburgico* (qui Patris sororem in conjugio habebat) educatus, nihil serium tractaret, tantúmque odium negotiorum Reipublicæ habere cœperit, ut etiam consultationes de Regnis gravissimas, aliásque ejusmodi Regum curas, alijs committeret, quod fastidium laborum, ingentia Reipublicæ damna, ùt experientiâ omnium ætatum constat, solet adferre. Mitissimus alioqui & benignissimus Princeps, aditu facillimus, lætissimâ & paratâ humanitate omnibus occurrens; Ordini Civitatum in *Bohemia* mirificè satisfecit, cùm semel atque iterum in *Curia Urbis Pragensis* apparatas sibi epulas sumsit, totâ *Urbe Pragâ* plaudente: non enim opus est multa ad placendum Civibus agere, uno sæpe humanitatis exemplo capiuntur omnes. Alterum universo Regno gratissimum fuit, quòd præcipuos Regni Magistratus omnes (nè cui id ad infamiam cederet) mutârit, quod nisi heroicus & magni animi Princeps non auderet, novósq; imposuit, de quorum fide & justitia omnibus constabat; in medio tam prudentis, quàm felicis gubernationis excitato à Turcis bello terris ereptus est: veniebat Solimannus ducentis armatorum millibus stipatus, Rex inexpertus rerum militarium, maximè Ungaris urgentibus, & vel invito Rege pugnandum esse clamantibus, non expectatis quæ jam ex *Bohemia*, *Moravia*, *Silesia*, *Illyrico*, aliísque Provincijs, auxilijs veniebant 29. Mensis Augusti, ipse vix 30. millia in exercitu suo numerans, Turcis copiam pugnæ fecit: pugnatum est fortiter, sed Turcæ insidiosa gens virtutem militarem nostrorum structis insidijs intercepit, & cùm simulatâ fugâ Christianos in insidias præcipitâsset, machinis primùm muralibus à fronte & lateribus excepti, tum recentibus Turcarum copijs in se emissis conterriti multis cæsis, reliqui fugam dederunt; *Ludovicus* in palustri & cœnoso rivo inter *Mohacium* & *Celam* vicum non præmisso in tanta trepidatione exploratore hæsit, &, ùt postea apparuit, cùm equum urgeret, excussus, & eo cadente in palude infeliciter mersus est: omnium sensus fuit, si *Ludovicus Ungariæ Proceres* in officio tenere, & diem unum vel alterum, dum auxilia, quæ multis millibus constabant, expectare potuisset, certam victoriam obtenturum fuisse; at erat in fatis Christianam Remp: armis Turcicis assiduè vexari & periclitari; ab hoc enim initio nunquam desiêre Turcæ *Ungariam* fatigare.

Ludovicus Rex osor negotiorum, sed humanus

Pess. in Marte Morav.

Perit in bello

NOTÆ

Notæ in Caput II.

I*Nscripti nomina Regum naſcantur flores &c.* Quid iſtud Ænigma *Virgilianum* ſibi velit, diſputant Eruditi; ego Regibus brevis Imperij accommodari poſſe puto, quod enim breve & tamen pulchrum eſt floribus comparare ſolent Poëtæ, idque convenientiùs ſi Regij ſint flores, & Regum nomina inſcripti. Venuſtiſſima eſt narratio ac veriſſima tamen *Martinij* noſtri: eſſe in Sinis in Provincia *Suchven* mirabile avicularum genus, quæ roſtrum habent rubeſcens ùt minium, maximâ colorum varietate plumis veſtiuntur, ipſæ aviculæ, quæ ex flore naſcuntur, nomine *Tunghoa*, unde aviculis nomen *Tungoafung*; vivunt tam diu, quàm diu flos ipſe arboris durat; vivum ac viventem florem credas, ait *Martinius*, adeò & pulchritudine & exigui temporis florente ætatulâ flori eſt ſimilis. Huic ego avi, vel flori vivo ac volanti Regum vitam brevem meritò comparârim. Deplorat hanc immaturam Juvenum mortem in filio ſuo *Quintilianus*, & memorabili ſententiâ concludit: *obſervatum ferè eſt celeriùs occidere feſtinatam maturitatem & eſſe neſcio quam, quæ ſpes tantas decerpat invidiam, nè videlicet ultra quàm homini datum eſt noſtra provehantur.* Videtur natura ſtatuiſſe, ùt quæ formoſiſſima ſunt, eadem ubi ſuam venuſtatem oſtenderint, intereant, & pulchritudine brevitatem compenſent; at illa quæ diuturna ſunt, & deformia tamen, diuturnitatis meritò pulchris æquantur; hoc dicere voluit *Martialis*, qui *Meliorem* ſolari cupiens ob immaturam mortem *Glauciæ Liberti* canit: *immodicis* (id eſt excellentibus) *brevis eſt ætas, ac rara Senectus, quidquid amas, cupias non placuiſſe nimis. Ferdinandus II.* auguſtæ memoriæ Imperator, cùm inſigne & rarum ex vitro donum, vitream ſcilicet Arcem (donum *Venetorum*) ſibi miſſam hoſpitibus quibuſdam oſtendere vellet, familiaribus timidè affirmantibus fractam eſſe, hoc unum reſpondit: *vitrum erat.* Idem de *Ludovici* immatura morte dici poterit: *homo erat.*

Avis ex flore ſymbolum brevis ævi.

Mart in Atlante Sinico in Provincia Suchvven.

Quint. lib. 6. Inſt. Orat. in Proœmio.

Martial. l. 6. Epigram. 29.

Omnia immatura: ſapiens ſupra ætatem puer &c. Jam pridem notatum eſt, ingenioſos & prudentes pueros vitales non eſſe, notúmque eſt illud ex *Græco Poëta* ad puerum loquaculum: *ô puer ut ſis vitalis metuo! Catonis* oraculum apud *Plinium* refertur: *Senilis juventa prematuræ mortis ſignum*; quod *A. Gellius* ſimilitudine illuſtrat: *quod in pomis eſt, itidem eſſe ajunt in ingenijs, quæ dura & acerba naſcuntur, pòſt fiunt mitia; at quæ naſcuntur vieta, putreſcunt &c. Relinquendum ergo ingenijs, quod dies mitificet.* Rationem hujus rei reddere conatur in problematis ſuis prudentiſſimis *M. Antonius Zimara, cur,* inquit, *pueri, qui in pueritia ingenio maximè pollent, poſtea marceſcunt, & nihil ſciunt! id maximè pueris melancholicæ naturæ contingit; an id accidit ob temperiem? in pueritia enim pueri ſunt calidi & humidi, melancholia verò eſt frigida & ſicca. Et idem contingit in Aſellis & alijs omnibus animalibus, quæ dum parva ſunt, gratioſè luſitant &c. unde bene apud Græcos dicitur: eſto malus ut vivas? talium namque natura quàm breviſſima eſt*; hæc ad verbum *Zimara.* Ingenioſa multa *Ludovici* adhuc pueri dicta recenſentur; quale illud, cùm diſputaretur in *Ungaria*, an *Gubernatorem Regni*, dum *Ludovicus* puer eſſet, conſtitui oporteret (quod cum imminutione regiæ authoritatis futurum erat) & vox illa *Gubernator* ſæpius à Conſiliariis repeteretur, impatiens *Ludovicus* puer: *quale hoc verbum eſt*, inquit, *Gubernator? & quid ſibi vult?* reſpondit unus aliquis è Conſilio: *qui Regis locum teneat, & loco tui Regnum gubernet:* reſpondit puer, *nolo ego talem Gubernatorem! unus ego ſufficiam*; pueri tam vibrans, & acutum, dictum, omnes in hanc ſententiam pertraxit, dixerúntque, *nec nos nobis talem imponi patiemur Gubernatorem.*

Pueri ingenioſi nō ſunt vitales.

Plin. l. 21. c. 1. hiſt. nat.

Probl. 44.

Ludovici pueri ingenium.

Ominoſo fletu &c. Quæ in coronationibus Regum inſperata contingunt, plerumq; ominoſa ſunt. Exempla nonnulla ſuperiùs adduxi in *Ludovico* flente, malum

Coronationes Regum ominoſæ.

præsagium adstantes Proceres acceperunt. *Anna Ludovici* sororcula flens etiam amarissimè, luctum in risum bene ominatum convertit: nam cùm rogata esset fletûs sui causam, respondit: *se etiam esse Regis filiam, & tamen non coronari:* ergo Rex Pater coronatione peractâ filiæ parvulæ coronam joco imposuit, datóq; Proceribus signo ab omnibus jussit salutari coronatam puellam; risit illa, & ad Palatium regium coronata reversa est; quod omen fuit, tam infelicitatis in *Ludovico*, quàm felicitatis in puella, quæ coronata non semel est cum *Ferdinando I Regi* ac *Cæsari* venit in manum. Omen quoque triste in coronatione sua habuit *Rex Georgius*, cùm pulcherrima gemma ex Corona Regni humi decidisset, quod postea multi interpretati sunt, postquam contigit *Silesiam* gemmam pulcherrimam à Regno sese separâsse, & *Georgium* pro Rege agnoscere noluisse.

An verum illud: Divide ut imperes?

Ut Ordines Bohemiæ discordantes componeret &c. Omnis ferè discordia Regni Principibus est periculosa, quia in illos discordia sese exonerat; disputant Politici, quibus in discordia Ordinum adjungere se Princeps debeat, an debilioribus, an fortioribus? videatur *Scipio Amiratus Comment. in Tacitum*, subtiliter eam rem perpendens. Sed divisio in Regno via est præceps ad interitum Regnorum, & hìc non valet illud *Axioma Machiavelli: divide ut imperes*; rectiùs in nostro sensu diceres: *divide ut non imperes*; consule his de rebus Bodinum, *Tholosanum*, *Besoldum*; ideò laudatur ab ijsdem Authoribus prudentia *Jacobi Magni Britanniæ Regis*, qui duo Regna conjungere, quàm duobus filijs ex æquo partiri voluit; quod idem instillavit posteris in *Basilico Doro*. Et notandum est omnia propè Regna divisione perijsse, & nunc quòd *Europa* pereat, divisio Principum caussa est: si unica *Europa* conjunctis armis, consilijs & viribus *Asiam* sibi sumeret subjugandam, nostra esset: tanta est militum nostrorum constantia & virtus, tanta Ducum vigilantia & solertia! idem est de alijs *Africæ* & *Libiæ* partibus, idem (si locorum longinqvitas non obstaret) de *Americæ* Imperiis, at discordia nos non finit, major est inimicus quò vicinior. *Atheniensium* exemplum in antiquitate laudatur, qui cùm possent è suis, Ducem classis præbere, & alioqui dignitate eminerent, cessêre *Lacedæmonijs*, *quia magni faciebant*, *ut*, ait Herodotus, *Græciam superesse, quam intelligebant esse perituram, si Græci ipsi de Principatu militiæ contenderent.* Addit memorabilem sententiam laudatus *Herodotus: intestina seditio enim tantò deterior est bello, quod concorditer geritur, quantò bellum deterius est pace.* Sapientissimè ijdem *Athenienses*, (quos laudat *Plutarchus*) licet contentionem *Neptuni* & *Minervæ* absurdè confixerint, correctionem tamen non ineptam addiderunt, ut in anno quolibet unum diem eximerent, quasi atrum, nefastum, & damnatum, quo scilicet illa contentio accidit; hoc ipso significantes exosam omnem discordiam in Republica sua esse debere, & omnem memoriam ejus abolendam.

Besold. Polit. l. 1. c. 6. Bodin. de Rep. l. 6. c. 5. Tholos. de Repub. c. 5. l. 7.

Herodot. in Vrania seu l. 4.

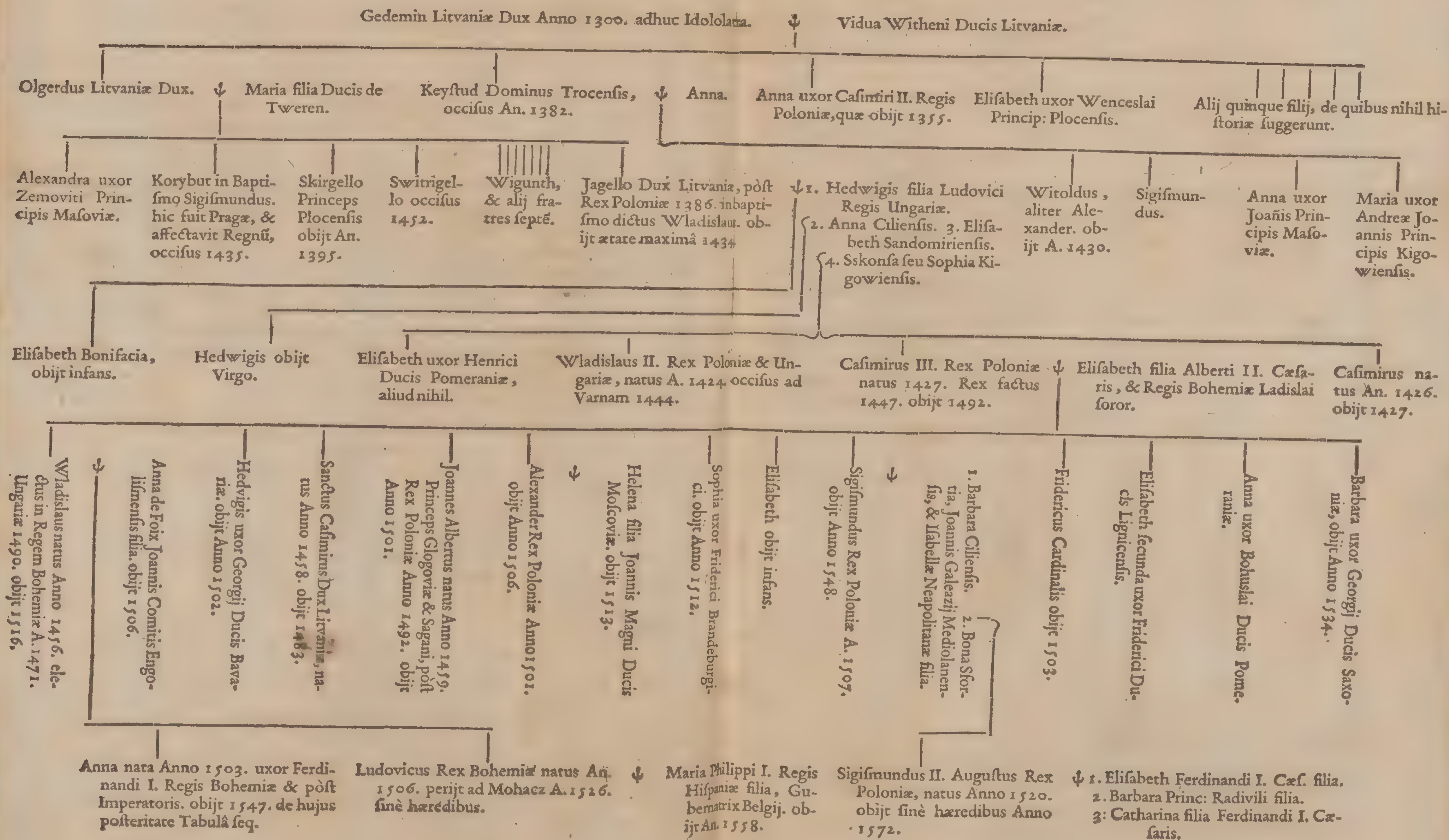
Plutar. L. de fraterno amore.

Bonorum Principum tempora felicitatibus consignari &c. Jam pridem in *Arnesti Vita* exemplis comprobatum est; & mirissimum, ut ità dicam, est, Principes qui homines Patrios amârunt, Patriæ bonis ditari. Nolo, nè nimius sim, exempla accumulare; quæ ibidem adduxi, sufficere possunt.

Malè educantur Regij pueri in otio.

Malè educatus odium negotiorum habere cœpit &c. Cùm vita Regis laboriosissima & plena curarum sit, malè educat parvum Principem, qui eum in fastidio curarum educat. Scio aliquid dandum esse ludo ætatis, at nunquam aliquid diligenter velle elaborare, Præfecti negligentiam arguit. Audivi non semel in *Academia Pragensi* adductos propè ex cunis pueros à nutricibus ad rudimentorum scholam, ex quibus cùm quærerem: quid ità pueros à matre rubentes & lacte albentes ad scholas ducerent, qui nihil proficere possent? respondebant illæ: *ut sedere discerent.* Res omnibus ridicula visa est ad scholas itare sedendi gratiâ; mihi sufficiens causa semper visa est, pueros assvefieri sedendo: si enim sedendo à teneris non assvescimus, vio-

Genealogia Jagellonica, ex qua stirpe duos Reges in Bohemia habuimus: Wladislaum II. & Ludovicum I.

violentum erit adultiori ætati ſedere, & ea, quæ ſedendo fiunt, aut perpendere aut conſcribere. Odium autem negotiorum, qui Regi inſtillant, omni execratione digni ſunt, quòd nimirum (dum Reges venantur, dum Equitationi indulgent, dum choreis & tripudijs, aliiſque ejuſmodi diverticulis ſeſe oblectant) *Curatores Provinciarum* ſe conſtituunt; interim Principes amata à puero venationum, Equitationum &c. ſtudia non deſerunt, & nonniſi publica ludibundo oculo transcurrunt; unde accidit illud ridiculum, quod Sapientum omnium conſeſſibus ridetur, *Theodoſium Imperatorem conjugem ſuum Eudoxiam vendere.*

Uno ſæpe humanitatis exemplo capiuntur omnes &c. Plebs ignara adjunctorum & artium aulicarum in perpetuum obſtricta Principibus erit, ſi ſemel humanitate capiatur: altè inhærent illis, quæ ſibi ſemel impreſſerunt, & in bonam partem trahunt, etiam illa, quæ ingenioſi in deteriorem partem accipiunt. Maximi Principes Imperium ſuum commendare poſſunt, vel ſi ſemel populi votis reſpondeant, cùm enim ipſimet ſubditi neſciant diverſum agere & ſentire, unâ Principis actione laudatâ capti, jam omnia ità futura ſibi perſvadent. *Bohemiæ Reges* antiqui humaniſſimi omni ætate erga ſubditos fuerunt: *Caroli IV.* Imperatoris apud Pragenſes Cives prandentis multa exempla ſunt, aliorum Principum familiaritates, cum mediæ conditionis hominibus multæ in *Valerio Maximo* noſtro narrantur. Quòd attinet peregrinam hiſtoriam; Panormitanus narrat: cùm *Rex Alphonſus Magnus* in itinere aſinarium inveniſſet gementem, & auxilium implorantem, quòd Aſinus in luto farinâ oneratus cecidiſſet, equo deſilijſſe, atque unà cum Ruſtico qui caudam trahebat Aſinum à pectore ſublevâſſe, appulſi (ait *Panormitanus* tum præſens) *nos Regem exterſimus.* Aſinarius autem agnito Rege veniam precabatur. *Res parva ſed quæ aliquot populos Regi conciliavit.* Scilicet ùt dicebam, uno facto humano & liberali populi capiuntur.

Humanitate Principis mirificè capiuntur ſubditi.

Panormit. l. 1 vita Alphonſi n. 25.

Turcæ inſidioſa gens &c. Certum eſt ex hiſtorijs omnibus *Turcos* non magìs armis & multitudine populorum, quàm inſidijs & fraudibus Chriſtianum nomen oppugnare, non tam illorum exercitus, quàm quæ bellum antecedunt, comitantur & ſequuntur, ſpectanda ſunt: mille modis ùt omnibus bellis apparuit, militiam noſtram fallere noverunt: ſæpe paucitatem, ſæpe multitudinem mentiuntur, neque unicum bellum dederis, in quo Chriſtianorum exercitum non deceperint. Molles *Aſiæ* populi, quantùm fortitudini deeſt, tantum fraudium affluunt, præcipuè cum nullo jure, nullo ad Deum reſpectu, nullâ conſcientiæ curâ teneantur.

Turcæ non magìs militibus quàm dolis bella gerunt.

Notæ Hiſtoricæ & Genealogicæ in Tabulam Jagellonidarum.

GEorgius Rex cùm malam mentem, malum in ſe animum *Mathiæ Corvini Regis Ungariæ* tot documentis cognôſſet, aliquot ante mortem annis ingraveſcente quotidie valetudine, de Succeſſore ſuo cogitare cœpit; filios ſuos non exiſtimabat tantùm *Bohemis Proceribus* placere, neque Procerum ſortem eorundem opinione egreſſos virtute, ut ſperaret eligi ex ijs Regem poſſe, adeò etiam tentaverat Procerum animos in Comitijs, quid ſpei poſt ſe habituri ſui eſſent filij? & ſilentium triſte Procerum pro reſponſo retulerat; ergo circumlatis oculis nullum Regno quod amabat, aptiorem, & idoneum eſſe magìs invenire ſe poſſe credidit, quàm aliquem ex gente fraterna *Polonorum* Principem, totúſque in id incubuit, atque etiam ùt in *Henrici* ſchedulis alicubi legiſſe memini, ſcriptum filijs reliquit, ut ſe totos *Poloniæ Regibus* darent, ídque ante omnes præſtitit *Henricus* Senior

Georgius R. fruſtrà filios ſuos Proceribus Bohemiæ commendat.

filiorum, omni genere regiarum virtutum clarissimus, sic ut etiam oblato sibi à nonnullis Proceribus *Bohemiæ Regno*, totam illam suam factionem ad *Wladislaum Polonum* traduceret. *Wladislaus* igitur *Casimiri* III. *Poloniæ Regis* filius, ùt in Historia narravi, *Georgio Regi* suffectus est legitimis Comitijs, cujus *Genealogiam* paulò antè adduximus.

Gedemin. hic occîdit *Withenum Litvaniæ Principem*, & ejus viduâ sibi copulatâ factus est Dux *Litvaniæ* A. 1300. *Vilnam* condidit, *Wolhiniam* & *Kigoviam* sibi subjecit, occisus in prælio cum *Crucigeris* commisso A. 1308.

In Dissert. de Polonia. Norimbergæ tacito suo nomine vulgata.

Olgerdus. de eo nihil habetur. *Kirchmajer in rebus Polonicis* diligentissimè versatus, *Bohemus Scriptor* ætate nostrâ, *Olgerdi Conjugem Mariam Ducissam de Tvveren Christianam* facit, quæ filium *Jagellonem* seu *Wladislaum* ad *Christianam Religionem* occultè informârit.

Keystud à *Jagellone* patruo suo captus & occisus 1382.

Alexandra uxor Zemoviti genuit *Cymburgam Matronam* Religiosissimam & robustissimam, quam conjugio sibi junxit *Ernestus Ferreus Archidux Austriæ*, ex qua suscepit 4. filias & 5. filios, ex ijs fuit *Fridericus* III. *Imperator, Maximiliani I. Pater* natus A. 1415.

Korybut in baptismo dictus *Sigismundus*, à *Pragensibus* vocatus ad spem *Regni Bohemiæ*. Sed turpiter ab ijs desertus, occisus 1435. in *Litvania*. Hunc *Korybutum Cromerus Vitoldi* fratrem, *Dubravius* affinem, *Hagek* filium, *Ramess* patruum fuisse, *Genealogia* ùt videmus, invitâ dixerunt; *Mechovius* tradit *Korybutum* cùm bellum adversus *Sigismundum Magnum Ducem Litvaniæ* movisset, captum & aquis præfocatum esse.

Miech. L. 4. C. 56.

Skirgello frater *Jagellonis* & *Korybuti* fuit primùm *Princeps Plocensis*, deinde *Dux Litvaniæ*. veneno sublatus 1395. *Svitrigello* in baptismo dictus *Boleslaus* post *Witoldum* seu *Alexandrum* fratruelem factus Dux Litvaniæ A. 1430. pulsus alterò anno; & strangulatus postea A. 1452.

Wigunth in baptismo dictus *Alexander, Princeps Inovvladislaviensis & Bidgostiensis* Conjugem habuit filiam *Wladislai Ducis Oppoliensis*, nihil ampliùs neque de eo, neque de fratribus ejus septem habetur.

Jagello vel *Jagule Magnus Dux Litvaniæ* post patrem A. 1381. cùm ei Regnum *Poloniæ* ab Ordinibus offerretur, his conditionibus, ut Christianus fieret, *Litvaniam Poloniæ* adjungeret, *Hedvigem Ludovici Regis Ungariæ & Poloniæ* filiam (quæ aliàs in pueritia desponsata fuerat *Wilhelmo Duci Austriæ*) conjugem duceret, baptizatus in ipsis nuptijs An. 1486. 14. Febr. & *Wladislaus* dictus est, & coronatus 17. Febr. baptizati sunt cum eo fratres *Wigunt, Korygallo*, & *Svvitrigello*, regnavit 48. annos *Wladislaus*.

Idem l. 4. c. 38.

Uxor I. *Hedvigis Ludovici Ungariæ & Poloniæ Regis* minor filia (majorem enim filiam *Mariam Sigismundus Caroli IV.* filius duxit, & cum ea *Regnum Ungariæ* obtinuit (declarata & coronata A. 138[illegible].) genuit cum *Jagellone* seu *Wladislao* II. unicam filiam A. 1399. 12. Junij, quæ obijt 13. Junij, & Mater secuta 12. Julij. *Hedvigis Pragæ* in *Universitate* fundavit *Collegium* quod *Reginæ* dicitur pro *Litvanis*. Uxor II. *Anna* fuit filia *Wilhelmi Comitis Ciliæ* ex *Anna Casimiri Magni Poloniæ Regis* filia, quam accepit A. 1401. coronata 1402. obijt 1416. 21. Aprilis; genuit unicam filiam *Hedvigem* desponsatam *Friderico* II. *Marchioni Brandeburgico*, obijt ante nuptias A. 1431. Uxor III *Elisabeth Ottonis Pileczky* in *Piltz Ducis Sandomiriensis* (qui in *Clypeo* gestabat *Lunæ* quadrantem in cujus medio stella sexangularis visitur, cujus stemmatis multi in *Moravia & Polonia* hodiéque censentur) filia formosa & dives Matrona; quæ tres antè maritos habuerat, nominatim in *Moravia*, *Joannem Laczky*

(quem

(quem ego *Cravarziæ* gentis fuiſſe ſuſpicor) duxit eam, vel potiùs, ùt habet *Cromerus*, rapuit A. 1436. huic alius eripuit *Moravus* & interfecto priori raptore in loco juſtæ Uxoris habuit; ad extremum *Vincentio Granovio Caſtellano Naclenſi* gente *Toporo* nupſerat. obijt ſinè prole utpote ſeneſcens A. 1419. Uxor IV. *Sskonſa* in baptiſmo dicta *Sophia, filia Andreæ Joannis Principis Kigovienſis* ex *Maria*, quæ fuit *Keyſtudi Ducis Litvaniæ* filia. Hanc duxit A. 1422. & ex ea ſuſcepit quatuor proles. coronata eſt A. 1424. obijt 1461. *Cromer. l. 18.*

Witoldus in baptiſmo dictus *Alexander*, captus à fratruele ſuo *Jagellone*, fugit ad *Crucigeros* in *Pruſſiam*, & tot damna *Litvaniæ* intulit, dum Regem adduceret ad ſecum paciſcendum A. 1392. Fuit *Dux Litvaniæ*, & Regis titulum affectans impetrâſſe etiam à *Cæſare Sigiſmundo* ferebatur A. 1430. Mors abrupit omnia, reliquit filiam *Anaſtaſiam* ſeu *Sophiam*, quam accepit in conjugem *Baſilius M. D. Moſcoviæ*.

Sigiſmundus Princeps Staradubenſis & poſtea *Dux Litvaniæ*; aliud nihil ſcitur, filius ejus *Michaël*, pulſus eſt *Litvaniâ*.

Wladislaus II. *Rex Poloniæ & Ungariæ*. de hujus nativitate non conveniunt Scriptores: *Weleslavinus* ponit Annum 1424. 31. Octobris, & citat *Miechovium*: & baptizatum primò A. 1425. 17. Februarij, alij 1423. natum ponunt 21. Octobr. electus Rex *Poloniæ* poſt Patris mortem A. 1434. & *Ungariæ Rex* à quibuſdam Proceribus, qui *Ladislaum* poſthumum nolebant A. 1439. (alijs 1440.) coronatus in Ungaria fuit illi deſponſata *Eliſabeth Alberti II. Cæſaris* vidua, ſed ea cum *Ladislao* filio ex ſe nato, raptâ *S. Coronâ* fugit ad *Imperatorem Fridericum*. *Weleſla. 31. Octob. in Calend.*

Caſimirus alijs *Andreas Caſimirus* natus 30. Novembris 1427. poſt mortem *Sigiſmundi* ab aliquibus *Proceribus Bohemiæ* poſtulatus ad Regnum, à pluribus rejectus. *M. D. Litvaniæ* 1440. poſt mortem fratris ad *Regnum Poloniæ* vocatus & coronatus A. 25. (alijs 26.) Junij A. 1444. (alijs 1447.) fuit Princeps militaris & felix. Uxorem *Eliſabetham Alberti II. Cæſaris* filiam ſibi conjunxit A. 1454. 6. Decembris, quæ obijt 1505. 30. Auguſti, at ipſe A. 1492. 7. Junij. genuit ex ea proles duodecim.

Wladislaus primogenitus *Caſimiri* natus 1456. 1. Martij. Electus *Rex Bohemiæ* poſt mortem *Regis Georgij* 1471. 21. Auguſti. *Rex Ungariæ* poſt mortem *Mathiæ* An. 1490. 12. Martij. *Princeps* à bonitate *Rex Bene* dictus, liberalis, pacificus. obijt *Budæ* 1516. 12. Martij (alijs 13.) Uxor ei deſponſata adhuc puero tredecenni *Freyſtadij*, *Barbara* filia *Alberti Brandeburgici*, vidua *Henrici XI. Ducis Glogovienſis & Saganenſis*, quam deſeruit. Secunda, *Beatrix filia Ferdinandi Regis Neapolitani*, vidua *Mathiæ Regis Ungariæ*, quæ eum amabat vivente adhuc *Mathia*, ſed hanc etiam, utpote ſterilem, deſtituit. Tertia, Uxor *Anna Joannis Comitis de Candale Ludovici XII. Regis Galliæ* conſangvinei, filia, quam duxit *Budæ* 1502. 6. Martij (alijs 6. Octobris) coronata fuit in Ungaria non in Bohemia, neque apud nos dotem habuit Reginatum. obijt 1506. 26. Julij in puerperio *Ludovici*, quem genuit eodem anno 1. Maij. *Rex Wladislaus* multo eam tempore luxit, neque pullam veſtem deponere voluit, donec *Ungariæ* Ordines promiſiſſent ſe *Ludovicum* infantem Regium coronari paſſuros.

Hedvigis Wladislai Regis ſoror nata A. 1457. 27. Sept. (alijs 21. Sept. alijs 11. Octob.) hanc conjugem ſibi dari petijt *Mathias Corvinus*, ſed ejus Natales reſpiciens Mater dare recuſavit. *Georgio D. Bavariæ Ludovici* filio ditiſſimo Principi nupta genuit *Ludovicum*, qui ante Patrem obijt, tum *Eliſabetham* poſtea conjugem *Ruperti*, qui fuit ſecundogenitus filius *Philippi Electoris Palatini*, & cum eo genuit quatuor filios omnes ſinè hærede extinctos: *Rupertum Georgium*, *Ottonem Henricum Electorem* (qui obijt 1559. cum quo perijt linea antiqua Electorum) & *Philippum*, qui *Cælebs* obijt 1548. & filiam *Margaretam*, quæ *Neoburgi* obijt *Monialis*.

S. Caſimirus obijt *Vilnæ* 13. Februarij A. 1483. cœlebs, adoleſcens ſanctiſſimus,

 qui

qui Medicis Venerem ſvadentibus, ſi vivere vellet, reſpondit: *Malo mori, quàm fœdari*; frater fuit Regis noſtri *Wladislai*, quæ eſt aliqua Regni noſtri gloriatio.

Joannes Albertus 27. Decembris A. 1459. (alijs 1460.) vivente Patre Dux *Glogoviæ & Sagani*; *Rex Ungariæ* electus adverſus fratrem ſuum *Wladislaum Regem Bohemiæ*, à quo pulſus eſt. *Patre Caſimiro* mortuo cedente ultro *Wladislao Rege Bohemiæ*, *Poloniæ Regnum* obtinuit A. 1492. uxorem non duxit. obijt 1501. 17. Junij.

Alexander natus 1461. (alijs 1462.) 5. Auguſti poſt *Patrem M. D. Litvaniæ*, poſt fratrem factus *Rex Poloniæ* 1501. 12. Decembris. *Tartaros* devicit, ac paulò pòſt *Vilnæ* 19. Auguſti 1506. defunctus eſt nullâ prole relictâ. Uxor *Helena* quam duxerat 1500. obijt 29. Januarij 1513.

Sophia ſoror *Wladislai* Regis noſtri nata eſt 1464. conjux data eſt *Friderico V. Marchioni Brandeburgico*, *Alberti* (*Achillis Germaniæ* dicti) Electoris filio An. 1479. *Francofurti ad Oderam.* obijt A. 1513. 4. Octobris & maritus 1536. 4. Aprilis. Sepulti uterque *Heilsbrunnæ* in *Franconia*; genuit *Sophia* filios undecim, & inter eos *Albertum I. Pruſſiæ Ducem*, & quinque filias. Ex hoc conjugio *Marchiones Brandeburgici* in *Franconia*, qui *Beriti*, *Culmbachij*, & *Onſpachij* habitârunt, proceſsêre, & *Marchiones Pruſſiæ*, quorum poſteritas omnis eſt extincta.

Eliſabeth nata 1465. 9. (alijs 3.) Maij, obiit infantula.

Sigiſmundus natus 1467. 1. Januarij, accepit *Ducatum Glogovienſem & Saganenſem* à fratre *Joanne Alberto* A. 1500. & poſt obitum utriuſque fratris *Rex Poloniæ* electus & coronatus 1507. 24. Januarij, vixit annos 81. obiit 1548. 1. Aprilis, Regni 41. Uxor prima *Barbara Stephani Ciliæ Comitis & Ducis Tranſilvaniæ* filia ex *Hedvige Przemyslai Ducis Teſſinenſis* filia, quæ obiit 2. Octobris in puerperio A. 1515. relictis duabus filiabus *Hedvige*, quæ nata eſt 1513. 24. (alijs 25.) Martij, data poſtea in conjugem ſecundam *Joachimo II. Electori Brandeburgico* A. 1535. 1. Sept. cum quo genuit unum filium *Marchionem Sigiſmundum Archiepiſcopum Lutheranum Magdeburgi*, & tres filias, quarum duæ ſinè prole deceſſerunt, à tertia procedunt hodierni *Duces Brunſvicenſes in Wolffenbüttel.* Item *Barbara* genuit *Annam* (natam 1515. 29. Junij, quæ A. 1520. obiit) in cujus puerperio mater eſt mortua, ùt modò dicebam.

Uxor ſecunda *Sigiſmundi Regis* fuit *Bona Sforza Joannis Galeazi Ducis Mediolanenſis* filia ex *Iſabella Regina Aragoniæ & Neapolis*, eam duxit A. 1518. (alijs 1517.) hæc obiit *Bary in Regno Neapolitano* vidua A. 1559. genuit *Sigiſmundo* 5. proles. Primò *Iſabellam* An. 1519. quæ An. 1538. copulata eſt *Joanni Comiti Scepuſienſi & Duci Tranſilvaniæ* electo *Regi Ungariæ* adverſus *Ferdinandum I.* cui genuit filium An. 1540. *Joannem Sigiſmundum Ducem Tranſilvaniæ*, qui cœlebs obiit A. 1570. & ipſa *Eliſabetha* obiit 1560. Secundò *Bona* genuit *Sigiſmundum Auguſtum*, de quo paulò pòſt. Tertiò *Sophiam* nuptam *Henrico juniori Duci Brunſvicenſi*, cujus fuit ſecunda conjux A. 1556. & obiit ſinè prole 1575. (aliis 1560.) 28. Febr. Quartò *Bona* genuit *Sigiſmundo I. Catharinam*, quæ à fratre *Sigiſmundo Auguſto* data eſt in conjugem *Joanni Duci Finlandiæ* (poſtea *Regi Sveciæ*) A. 1562. obiit 1583. 17. Sept. (*Joannes Dux Finlandiæ* natus 1566. 20. Junij, & coronatus 1587.) huic *Joanni* Duci *Catharina* tres proles attulit, *Sigiſmundum*, qui natus eſt 1566. 20 Junij. Electus *Rex Poloniæ* 1587. 27. Dec. *Eliſabetham* 1567. quæ obiit Virgo, utì & *Anna* nata 1568. 8. Maij & obiit 1625. 17. Jan. Quintò *Bona Sfortia* genuit *Annam*, quæ data eſt ab Ordinibus Polonis conjux *Stephano Battorio Duci Tranſilvaniæ*, coronato *Regi Poloniæ* A. 1576. qui obiit 1586. 13. Dec. ipſa verò *Anna* 1596. ultima ſuæ ſtirpis *Jagellonicæ*; hæredes ſuos eſſe voluit ſororis ſuæ Catharinæ filios *Sigiſmundum & Annam.* Hactenus de duabus Uxoribus *Sigiſmundi I.* Habuit quoque *Sigiſmundus I.* filium illegitimum nomine *Joannem*, qui fuit *Epiſcopus Vilnenſis* A. 1526.

Sigiſmund. Herberſtein. in Moſcovia.

Fride-

Fridericus Sigismundi I. frater natus 1468. 27. Aprilis, primùm *Episcopus Cracoviensis* 1480. deinde *Archiepiscopus Gnesnensis*, tandem *Presbyter Cardinalis* S. Luciæ 1493. obiit 14. Martij 1503.

Elisabeth II. *Casimiri* III. filia nata 1472. 13. Maij, copulata *Friderico* II. *Duci Lignicensi Capitaneo Silesiæ Inferioris* 1515. 25. Novembris. Obiit in puerperio filiæ *Hedvigis*, quæ unà cum matre mortua A. 1517.

Anna Casimiri III. filia, soror *Sigismundi* I. nata A. 1476. 12. Martij; copulata *Boguslao Duci Pomeraniæ Stetinensi* A. 1491. 2. Julij. Obiit 1503. 23. Augusti. Ex hoc conjugio profluxêre omnes *Pomeraniæ Duces* usque ad *Ducem Boguslaum XIV.* qui obiit An. 1637.

Barbara Casimiri III. filia nata est 1478. 15. Julij, nupta *Georgio Duci Saxoniæ* A. 1496. *Lipsiæ*, obiit 1534. 17. Januarij. Ejus filij omnes absque liberis extincti, à duabus filiabus verò procedit tota Domus *Landgraviorum Hassiæ*, usque ad nostra tempora.

Anna Wladislai Bohemiæ & Ungariæ Regis filia (antè *Elisabeth* appellata idque ipsi nomen in baptismo est datum, at post mortem matris *Annæ* ei nomen pater imposuit) nata est 1503. 23. Julij. De ejus ominoso fletu, tum sexennis pupulæ, cùm frater triennis coronaretur *Pragæ*, alibi narravimus. Vide *Sambucum* & *Slavatam.* Desponsata *Ferdinando I. Caroli V.* fratri A. 1515. *Viennæ*, & copulata *Lincij* 1521. amantissima fuit nationis Bohemicæ; genuit marito quatuor filios, & undecim filias. Obiit in puerperio ultimæ filiæ *Johannæ* A. 1547. 27. Febr. Pragæ tumulata.

Ludovicus Wladislai Regis filius natus 1. Maij 1506. quem Pater *Julium* maluisset appellari; coronatus *Rex Ungariæ* biennis A. 1508. *Rex Bohemiæ* 1509. 11 Martij, periit ad *Mohacz* 1526. 29. Augusti. Scripserat ante prælium in *Bohemiam*, ut sibi succurreretur, quòd jam *Albam Regalem* occupâsset Turca: *Boleslaviensis Regio* militum loco Regi suo pecuniam misit per *Regni Cancellarium, Henricus Rosensis* aliquot centurias armatorum; *Subcamerarius Regni Jacobus Wrzesovecius Regi Zatecenses, Launenses, Cadanenses, Pontenses* & *Taborienses* ante prælium adduxit, qui omnes cum Rege & Duce suo *Stephano Sslik Bohemo* ceciderunt; *Pragenses, Plsnenses, Beraunenses, Slanenses, Litomericenses, Mielnicenses, Austenses* tardè progressi de cæde Regis in via antequam pervenirent, nuncium acceperunt. *Ludovicus* visâ fugâ suorum vitæ consulturus (ùt narrat *Sambucus*) quò alios dilapsos viderat, *Cetricium* juvenem nobilem & ministrum ante ipsum tranantem insecutus, Equo in tergum freno inverso, palude hauritur. Cujus tandem cadaver, indicio ejusdem cubiculi ministri repertum & Albæ tumulatum est. *Maria Ludovici* conjux 31. anno vidua fuit, cum fratre suo *Carolo V.* in *Hispaniam* è *Belgio* discessit, ibique obiit.

Historia Prag. L. 3. c. 7.

In App. rer. Vngar.

Broderiht. in descri. Cladis R. Ludovici.

Sigismundus II. Augustus Rex Poloniæ natus 1520. 1. Augusti (aliis 2.) vivente *Patre Cracoviæ* coronatus 1530. promisit ei Regnum obedientiam 1537. gessit bellum cum *M. Duce Moscoviæ*, obiit 1572. 1. Julij (aliis 23. Julij) ultimus masculinæ stirpis *Jagellonicæ*, quæ in *Polonia* gloriosè annis plus 186. regnavit. Uxor I. *Elisabeth Ferdinandi I.* filia (ex *Anna* fratris sui filia genita) nata 9. Julij 1526. copulata 1543. obiit 1545. 15. Junij. non sinè veneni suspicione, sine prole. Uxor II. *Barbara Georgij Radzivili Ducis de Goniada & Shedela Campiductoris Litvaniæ* filia, quam viduam post *Dynastam Litvanum Gastoldum* accepit. obiit 1551. 8. Maij, ætatis suæ 28. an. Uxor III. *Catharina* secunda filia *Ferdinandi I.* vidua post *Franciscum Gonzagam Ducem Mantuæ*, *Elisabethæ* prioris Uxoris soror, copulata 1553. 5. Julij (alijs 13. Julij) obiit 1572. 28. Febr. sinè prole.

SECTIO VI.

Reges Bohemiæ ex Auguſtiſſima Domo Auſtriaca, quorum Genealogiæ in fine hujus Sectionis ſubjicientur.

CAPUT I.

Ferdinandi I. Bohemiæ Regis, ac poſtea etiam Romanorum Imperatoris Regnum breviter adumbratum.

FERDINANDUS felici auſpicio per conjugium *Annæ Wladislai Bohemiæ* Regis filiæ, *Bohemiæ & Ungariæ* Regna accepit; hic primus *Auſtriacæ Domui* Jus in *Bohemia* fundavit, & tam ſtabili dominatione permunivit, ut ab eo tempore neminem alium pro legitimo Rege, quàm ex *Auſtriaca* domo agnoverit; ſecuti ſunt hanc prærogativam Regni noſtri, Ordines *Sacri Imperij*, ſicut omnes Reges ſuos à *Ferdinando I.* ad *Auguſtiſſimum Leopoldum* in Imperio quoque coronatos *Bohemia* viderit. Sed nos *Vitam Ferdinandi* breviter ùt hactenus fecimus, perſtringemus. Natus eſt *Ferdinandus Maximiliani I.* Nepos *Philippi I. Hiſpaniarum Regis* filius, *Caroli V.* frater in *Hiſpaniæ* Urbe Alcala medij diei itinere *Madrito* Urbe ſede Regum, ob cujus Nativitatem Urbs illa in perpetuum à tributis omnibus pendendis immunis eſt, ejúſque cunæ hodiéque in ea Urbe monſtrantur. Ex pacto Conventûs trium Regum *Viennæ* habiti *Ludovici* ſororem *Annam* deſponſam Anno 1515. & A. 1521. *Lincij* 26. Maij nuptam, *Bohemiam & Ungariam* jure, mortuo *Ludovico* poſtulavit, ea res difficultatibus non caruit, quas *Slavata Regni Cancellarius ſub Ferdinando II.* diligenter deſcripſit, nobis tam odioſa tractare mens non fuit; prudentiâ Delegatorum (quibus ab omnibus

Ferdinandi I. Patria.

omnibus Ordinibus *Bohemiæ* eligendi Regis poteſtas data eſt) factum, ut quod jure fieri oportebat, id liberis votis factum videretur. Magnifica promiſſa *Bohemis* initio Regni à *Ferdinando* data omnes devinxêre, ut tota propè Nobilitas *Iglaviam* Regi futuro occurreret, in campo *Ferdinandus* juramentum præſtitit 30. Januarij Anno ſalutis 1527. ùt loquitur Lapis, eo loco ad *Iglaviam* erectus, quem hodiéque videmus. Turbata tum erat *Bohemia, & Pragæ* potiſſimùm tumultuabàtur: obſiſtebant adhuc ſcintillæ nuper extincti incendij, & litium inter Nobilitatem & Cives, tum inter ipſas *Urbes, Veterem* & *Novam* (nam unam ſibi ex duabus Urbem, ut potentiam Civium augerent, quidam eſſe volebant, & ex *Curia Antiquæ Urbis* judicia, & Senatuſconſulta petebantur) quod *Novæ Civitati* diſplicere & meritò quidem cœperat, qui unionem hanc à Rege diſcindi, & *Novam Urbem* ſuæ libertati reſtitui exoptabant: tertiam eámq; graviſſimam cauſſam diſſenſionum præbebant *Picardi* in utraque Urbe frequentes & inquieti ex natura ſuæ ſectæ homines. Hæc omnia ſtatim à coronatione (quæ A. 1527. 24. Febr. peracta eſt) componere cœpit *Ferdinandus*, ante omnia quæ extare poterant *Privilegia Civitatibus* confirmavit, deinde Unionem illam Civitatum reſcidit, ac tandem *Picardos* Urbibus expulit, & pacem optimam procuravit; ſcio, non omnia hæc initio Regni perfecta eſſe, uſq; dum Rex ad ipſa diſcordiarum cubilia penetravit: decennio enim *Nova Civitas Veterem* reſpexit, & *Picardi* multis conatibus repreſſi, excindi tamen uſq; ad *Ferdinandi* II. tempora omnino non potuerunt. Regnante *Ferdinando* res magnæ per Comitia conſtitutæ ſunt: quas ex Articulis recitavit *Cancellarius Slavata*: *Vienna à Solimanno* A. 1527. obſeſſa, tum aliarum gentium, tum etiam duobus *Bohemorum* millibus peditum, ducentis Equitibus ſtrenuè defenſa eſt, quorum periculoſa ſtatio contra *Danubium* uſq; ad rubram *Portam* fuit, inter præcipuos obſeſſæ *Viennæ Duces Leonardus de Fels*, poſtea felix in *Ungaria belli Dux* cenſebatur. An. 1531. 5. Januarij *Rex Romanorum* ab *Electoribus Coloniæ* declaratus eſt *Ferdinandus*, & 11. ejuſdem Menſis *Aquiſgrani* coronatus; quo ipſo Anno *Pragæ Ordines Regni Bohemiæ* frequentiſſima Comitia in Junio celebrârunt: memorabile eſt, quod in Articulis Comitiorum ad 11. Junij lego. Statuitur ibi in Artium liberalium honorem, *ut nemo Dominorum ſubditos ſuos, quicunque ſeſe ſemel ſtudijs literarum addixerint, à ſtudijs avellat, aut ullo prætextu impediat*, quod decretum, tantâ omnium concordiâ latum eſt, ut omnes Domini ſuo ſe jure decedere libenter publicè profiterentur. His annis militum auxilia aſſiduè in *Ungariam* mittebantur, & privatim, & publicè Roſenſes quadringentos cataphractos *Bohemos*, ducentos *Coſaccos* in *Polonia* conſcriptos, iterum

Vienna à Solimanno obſeſſa

Wartenberg: Memoriæ T. I. O. 9. Welesl. in Calend. hiſt. ad 18. Iunij.

quatuor tormenta bellica, & alios belli apparatus Regi suo miserunt A. 1537. *Kociani* proditione, *Bohemi, Silesij*, ac *Tyrolenses à Turcis* internecione sunt deleti, cùm mori quàm fugere (exemplo quarundam nationum, quas hîc nominare nolo) maluissent; quâ indignâ cæde egregiorum militum, irritatus inclytus heros *Nicolaus Serinius* ipsum *Koczianum* proditorem aggressus, ense proprio dissecuit. An. 1538. novus *Bohemorum* exercitus rursus in *Ungariam* mittitur Comitiorum decreto, denique nè infinitus sim, quantum auxiliorum, sive Viros, sive pecuniam spectes datum sit, præterire cogor, satis erit, si dixero, omni anno ingentem vim utriusque *Bohemiam* suppeditâsse. Alia domi ad commodum Regni vel instigante vel monente Rege, vel approbante, statuta, & saluberrimis consilijs priùs inventa fuêre: de Monetæ reformatione, de fodinis auri, argenti &c. (quas *Ferdinandus* damno *Bohemiæ* irreparabili deseruit, causatus bella Ungarica non sinere, ut sumtus, aliò quàm in bella vertantur) de Officiorũ Regni institutione aut in melius correctione, & cætera utilissima: edidit Rex Judicij Cameratici, cui *Supremus Regni Præfectus* præesset, tum etiam Judicij Aulici ordinem pulcherrimum, ùt videre est in *Wartenbergicis Memorijs* ad A. 1531. *Instructionem* quæ ipsi institutioni par videri potest. Tantam consiliorum felicitatem tristissima quædam totius Regni calamitas intercepit: primùm A. 1541. 2. Junij excitato multis locis ab improbis hominibus incendio, tota *Arx S. Wenceslai*, & dimidium *Urbis Minoris Pragensis* intra trium horarum spatium usquè ad solum conflagravit, arsêre etiam *Regni Tabulæ* ingenti damno, neq; defendi ullâ ratione potuerunt. Alterum non minus calamitosum Regno accidit: cùm enim A. 1546. bellum *Smalcaldicum* Protestantium adversus *Carolum Cæsarem* exarsisset, & Rex *Ferdinandus Nobilitatem Bohemicam* ad arma consurgere jussisset, illi obtendentes, universam insurrectionem à solo Rege, nisi Comitijs præmissis, indici non posse, Confœderationibus præterea cum *Saxonica* domo se prohiberi vociferantes, paucis admodum millibus Regem suum ad arma in *Saxoniam* secutis, vincente interim *Carolo Imperatore Ferdinandus* furens *Pragam* cum suo & *Caroli* exercitu reversus, contumacibus ad judicium vocatis, aliquot eorum capite punivit, plerosque bonis paternis exuit, Civitates ingentibus pecuniæ summis multavit, magnâ severitate; sed obsisti non potuit, cùm à Rege irato, & victore exercitu tota circumscriberetur *Bohemia*. Existimatum est plùs pecuniarum, militaris apparatûs (quo Regnum exuit) & aliarum rerum & spoliorum *Ferdinandum* in *Bohemia* cepisse, quàm *Carolum V.* omnibus bellis, quæ in *Europa* & *Africa* gessit. Pœnituisse Regem tantæ severitatis dubium esse non potest, & mutata postea in

Incendium Arcis Pragensis.

in melius regendi ratio, maximè cùm filium *Maximilianum* commendabilem Ordinibus reddere studeret, & alia indicia satis ostendunt; sed hæc utcunque accipiantur, *Ferdinandi* certè in Regnum *Bohemiæ* merita, nullâ oblivione obliterari possunt: primus ille dum Regnum Bohemiæ ad Imperij *Circulos* attraheretur, & *Principes Imperij* potentissimè cum *Carolo Cæsare* tentarent in societatem tributorum cum *Imperio Bohemiam* illigare, restitit, & luculentâ oratione, quæ in Imperij Constitutionibus recitatur, probavit *Bohemiam* ab Imperij oneribus immunem semper fuisse, nihil proinde ei imponi se passurum. Illud verò grande est in ipsa Patria meritum, quòd petentibus Ordinibus in Comitijs A. 1545. Archiepiscopatum *Pragensem*, qui centum triginta uno anno vacaverat, *Bohemiæ* restituit, eúmque de suis proprijs proventibus, nè onerosum hoc *Bohemiæ* beneficium esset, alendum suscepit, quod An. 1562. præstitit. Jam quantum beneficium continet *Appellationis Tribunal*, in *Arce Pragensi* institutum, vetitúmque aut *Lipsiâ*, aut *Magdeburgo* responsa petere? sed de hoc toto negotio in *Magistratibus* agemus postea. Nec illud postremum est *Ferdinandi* in sacros & Ecclesiasticos Viros meritum, cùm liberam testandi facultatem *Parochis* fecit in Comitijs omnium Ordinum A. 1552. approbatam; nec odiosum futurum existimo, si *Collegium Societatis Jesu Pragense*, & *Universitatis*, quam *Ferdinandæam* dici voluit, *Fundationem* & *Institutionem* præclaris *Ferdinandi* operibus annumeravero; nolo, nè nostra invidiosè prædicare videar, maximas ex hoc *Collegio* utilitates & commoda in Regnum universum profecta adducere; neque de *Universitate* quidquam hic memorabo, cùm alium huic rei locum opportuniorem servare statuerim. Sub hoc Rege quædam etiam Regni commoda inventa sunt, ut illud, quod *Albertus de Guttenstein Comes* magno curarum labore perfecit, ut *Muldava* excisis hinc inde extantibus petris *Crumlovio Budvicium* atque inde *Pragam* navigabilis fieret, quò sal, frumentum, ligna, aliáque vitæ sustentandæ necessaria levissimo labore in mediam propè *Pragam* inveherentur. *Curia* quoque *Novæ Civitatis*, magnificum opus, licèt ab incendijs nonnihil jam deformata surrexit hoc tempore, ac post discissam salutariter illam concordiam, de qua superiùs locuti sumus, veriùs contemtum suorum Civium, Senatum suum ex suis Civibus lectum vidit imponi. Secuta est A. 1558. 8. Martij, cùm jam pridem (Anno scilicet 1555. *Carolus V. Imperator* omni se honore *Principatûs* exuisset) *Ferdinandi* in *Imperatorem* assumptio, quæ res diu protracta est Pontifice & quibusdam Electoribus contrà nitentibus. A. 1558. 8. Martij electus, & 12. ejusdem Mensis *Francofurti Imperator* est salutatus, & 12. Martij anno sequenti Pragam adveniens

Ferdinandi I. in Bohemiâ merita.

Ferdinandus I. fit Imperator.

summâ gloriâ exceptus est: Ordines *Bohemiæ* in tribus Equitum millibus obviam *Cæsari* processêre, octo millia Civium armatorum steterunt in acie, tum tria millia eorum qui more *Taboriticæ* militiæ armabantur; mille quingenti pueruli in amictu candido occurrêre, quos duodecim *Cives Pragenses* barbati, sed pumili, nihil puerulis majores duxêre, tum senes cani mille; viduæ octingentæ; Virginum duo millia; omnia hæc agmina perorârunt ad *Cæsarem*; & plerique latinè. Arcus triumphales, aliáque triumphorum spectacula omitto, quia jussu *Cæsaris* omnibus propè lingvis vulgata prodierunt in lucem, & sunt in manibus. Annis sequentibus posteritati suæ intentus *Cæsar* ad *Maximilianum* filium subjectis populis commendandum, quem jam *Regem Bohemiæ & Romanorum Regem* fecerat coronari, totus incubuit, & quia gravis ætas admonebat, optimè ad cœlum comparatus, longè antè prænunciato mortis die A. 1564. 25. Julij, 62. ætatis in *Austria Viennæ* excessit è vita, *Pragam* ad Regum sepulchra devectus, 20. Augusti summo honore tumulatur. *Bulla Aureâ* hujus Regis A. 1562. datâ 26. Septembris (quæ in *Metropolitanæ Ecclesiæ Archivo* etiamnum servatur) quid annuè *Archiepiscopo Pragensi*, quid *Metropolitanæ Ecclesiæ*, quid cæteris per *Bohemiam Ecclesijs* donatum aut legatum velit, continetur; si ea exequi *Maximilianus II.* voluisset, profectò *Ecclesiæ Bohemicæ Caroli IV.* tempora hodie non desiderarent.

Notæ in Caput I.

S. Viti corpus fatale Imperij pignus.

Ex *Bohemiæ Regibus Imperatores &c.* Jam altero sæculo hæc felicitas *Bohemiam* respexit, ut ex Regibus nostris Imperatores eligerentur; hujus rei multæ dari possunt caussæ. Cœlestis & divina esse potest hæc: quòd, ùt animadvertit in *Annalibus Ecclesiasticis Cardinalis Baronius*, oraculo quodam cœlesti *S. Vito Martyri* promissum dicatur: ubicunq; sacri ejus corporis exuviæ honorarentur, ei genti *Romanum Imperium* deferatur, quod luculentis exemplis idem *Cardinalis* demonstrat; novissimè ad nos sub *Carolo IV. S. Vitus* advênit, ab eóque tempore plerique Imperatores nostri fuerunt, notántque historiæ nostræ periti *S. Viti* brachium magno miraculo signum dedisse *S. Martyri Wenceslao*, ut illud ab *Henrico Aucupe Germaniæ Rege* peteretur, & in *Bohemiam* asportaretur, ùt narrat *Joannes Episcopus Olomucensis*. Caussas alias humanas nolo adferre, nè invidiam pro veritate reportem; sed illa certissima, quòd *Bohemiæ Rex* principale sit Imperij membrum, ùt in *aurea Bulla Carolus IV.* significat, & secularium Electorum Princeps. Graviter enim hallucinantur, qui Regem *Bohemiæ* in eo solum casu, cùm dubia est electio, suffragium ferre scripserunt. Enimverò suffragium, & primùm quidem post *Ecclesiasticôs Electores* votum tribuit, ùt titulo 4. *Bullæ aureæ* statuitur. Quæ omnia ad *Regem Bohemiæ* spectantia ex fundamento tractat, & authoritatibus Jurisconsultorum *Bullam auream* explicantium confirmat *Besoldus Maximus* ille Vir, seu historiam seu jura spectes, & ex eo *Erasmus Pasca J. C.* & *Codicis Justinianæi* in *Academia Ingolstadiensi Professor*, in Thesibus, quas sub eo gloriosè publicè in Academia illa defendit *Illustrissimus Baro de Sprinczenstein*; deinde quis quæso liberaliùs necessaria *Imperij Germanici* officia sustine-

Ioan. in Vita S. Wenceslai.

Facies Imperij Romani Antiqua & Nova p. 2.

tinebit, aut suppeditabit sumptibus? ob eam maximè caussam *Goldastus* summus *Bohemiæ* hostis, *Bohemiam* tamen *dulcem nutriculam* S. R. Imperij appellat. Plura non addo; *Harpocrates* digitum in os inserit.

Cunæ Ferdinandi in Urbe Alcala monstrantur &c. Naturæ & rationi conveniens est, ut eum in locum, in quo nati sumus, æstimemus, & amore nostro dignum putemus; at contrà qui Stoico rigore omnia metiuntur, hoc minimè attendendum putant cùm forti Viro ubique sit Patria; & multi illud repetant, *Patria est, ubicunque bene est*, sed istud subtilissimis & verissimis rationibus Sapientes pridem refutârunt, imò adeò divinarum legum *Interpretes*, qui gradus Charitatis enumerant, ante Parentes quos diligere & honorare divinâ lege jubemur, Patriam collocant, idque naturâ nobis insitum & inditum videtur; in Servatore humani generis *Christo Domino* D. *Ambrosius Patriæ* amorem agnoscit; locus est paulò prolixior: *non otiosè Salvator excusat, quòd nulla in Patria sua miracula virtutis operatus sit, ne fortassis aliquis viliorem Patriæ nobis esse debere putaret affectum. Neque enim Cives poterat non amare, qui amaret omnes; sed ipsi se charitate Patriæ, dum invident, abdicârunt: charitas enim non æmulatur, nec tamen exors beneficiorum Divinorum Patria est. Quod enim majus miraculum, quàm quòd in ea natus est Christus? videte igitur, quid mali invidia adferat? indigna Patria judicatur, in qua Civis operetur propter invidiam, quæ digna fuit, in qua Dei Filius conciperetur.* Hæc ideo attuli, non quòd ea ad *Ferdinandum* spectare putem, sed quod cum incivilibus quibusdam mihi controversia sæpe fuit; qui omnem amorem Patriæ exuendum esse vociferabantur; at ego *D. Thomam*, & omnes sanctos Patres, & illustres *Theologos*, tum *Aristotelem*, & *Ciceronem*, aliósque Sapientes allegabam, ut obsistere nullo pacto possent. Deus bone, quantum sangvinis pro Patria fusum est, quàm dulce & decorum pro Patria mori, Majores nostri esse putaverunt! si charitas Patriæ tollatur, nulla stabit Respublica, quæ amore Civium suorum potissimùm sustentatur, moderatum & justum Patriæ amorem inter virtutes colloco, nimium (præcipuè in Religiosis) damno.

Patriam amare virtus omnibus necessaria. *Muretus l. 2. variar. Lect. cap. 3.*

S. Ambrosf. l. 4. Comment. in c. 4. Lucæ.

Absistebant veteres odiorum scintillæ &c. Nescio quomodo, quæ in nos gesta sunt immortaliter animo insculpamus, contrà beneficiorum omnis memoria continuò aboleatur: *itâ sunt omnes nostri Cives* ait *Plautus*, *si quid bene facias, levior plumâ gratia est; si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt*, & licèt odiorum omnium immemores nos futuros promittamus, tamen minimâ suspicione commoti odia ipsa resumimus, durátque etiam in posteros exemplum; indigna profectò res est Majorum odijs nascituros involvi, & simul cum vitæ spiritu, & sangvine insinuari vindictas. Ajunt in Apum quæ ex Bovis cadavere per artem nascuntur, ventriculis, caput bovinum tenuissimis lineolis quasi inustum spectari; idem evenire arbitror hujusmodi familijs; meliora & saniora sapientes consilia tradiderunt, ut si homines esse velimus in totius generis humani venerationem & obsequium genitos nos esse arbitremur, nisi fortè aut Dei, aut Patriæ, aut Religionis amor aliud exposcat.

Beneficia facilè ex memoria avolant; odiorū causæ animis imprimuntur.

Statuitur in amorem artium liberalium &c. Duæ artes sunt, quæ Reipublicæ maximè prodesse dicuntur, quarum si altera absit, manca videtur Respublica, *doctrina* videlicet & *ars militaris*; hæ duæ scientiæ maximos Reges fecerunt, & facient in posterum; his duabus vijs Reges extollere Regna sua possunt, nec tamen velim à literatis arma contemni, nec vicissim à militibus doctrinam vilefieri, cùm hæ duæ alæ sint, quibus sustentatur Respublica. Ac mirum est, militares Reges æstimâsse scientias, contrà doctos Reges plurimos militiam contempsisse: videbant scilicet præconium & æternam famam nominis sui (cui avidè inhiabant) ex literis se consecuturos. *Carmen amat*, canit alicubi *Claudianus*, *quisquis carmine digna gerit*, ac si cui optio detur: utrúmne *Achilles* esse velit, an *Homerus*, sinè dubio respondebit *Achil-*

Duæ artes bonis Principibus sunt in pretio.

lem esse malle, at præconium *Homeri* desiderare; scilicet sinè literis omnis quodammodo virtutis fama moritur, quæ omnibus magnis viris proposita esse debet. At ætate nostrâ omnis cura memoriæ & gloriæ postponitur, & putamus aliquem ex lusu gloriam consecuturum? vituperium potiùs apud futuras ætates, si innotescat, consequetur, & nihil nisi sibilum, & digitorum crepitum obtinebit. Omnes boni & gloriosi Reges Regnum suum stabilire scientijs conati sunt, & in sagacissima & ingeniosissima gente *Sinarum Nobilitas* in solis literis consistit. Beatissima Respublica est, quæ utroque (viris scilicet militaribus & doctis) circumfluit! hâc duplici laude meritò gloriari poterat Bohemia ejus temporis, nam & Viros doctissimos, & Martiales, ex quibus summi Imperij adversus *Turcas Duces Ferdinandus Imperator* eligebat, in his Comitijs sedisse invenio.

Damnum tabularum irreparabile.

Tristissima calamitas excitato ab improbis incendio &c. Improbitatem & scelus huic incendio caussam dedisse, nimis quàm probabile est, quòd eodem temporis articulo tribus diversis in locis exortum sit. Calamitas hæc medium nostri Regni pretium devorâsse dicitur, cùm omnes Regni memorias, quibus singulorum fortunæ conscriptæ erant, ignis absumserit; quæ unâ arserunt, multis deplorabant antiqui. Scire namq; oportet Bohemiam à *Joanne Rege* & filio ejus *Carolo* sic dispositam fuisse, ut nullus ex Ordinibus Bohemiæ nisi *Tabulas Regni* respiceret, & licèt domi nihil authentici haberet, jus suum tamen totum in tabulis authoritate publicâ confectis inscriptum invenire, & probare posset, quod hodièque religiosè servatur. At *Rex Ferdinandus* mirabili invento damnum omne intra decennium correxit, ùt suo loco dicemus. Alioquin nihil magìs Eruditorum partubus, quàm ignis nocuit, qui tot *Bibliothecas*, maximè *Alexandrinam*, quæ quadraginta millibus librorum manuscriptorum constabat, absumpsit, ùt *Seneca* L. 1. de Tranquillitate C. 9. memorat.

Plut. in vita Cæsaris, at Gell: septingenta ponit librorũ millia.

Pœnituisse Regem tantæ severitatis &c. De Imperio divino Sacræ Literæ tradunt: *Deum, cùm iratus fuerit, misericordiæ recordari*, hanc quoque divinam rationem regnandi terrestres, ùt ità dicam, Dij, id est *Principes* imitari, ac si fieri posset, exprimere deberent, eóque etiam justiùs, quòd hominibus homines imperent, sibi prorsus similibus, & severissimam rationem Imperij sui Deo sint reddituri, quod fide divinâ docemur. At etiam Mundi Sapientes, & *Philosophi* ad diuturnitatem & securitatem Imperij parandam, nimiam severitatem proscribunt, clementiam svadent: egregiè in hoc argumento versatus est *Seneca*, in omnibus de *Clementia* libris, maximè lib. 1. ab ijs verbis: *Stat in conspectu Clementia humanis erroribus parata* &c. & Cap. 8. *Regibus certior est ex mansvetudine securitas: quia frequens vindicta paucorum odium reprimit, omnium irritat; alioquin quemadmodum præcisæ arbores plurimis ramis repullulant, & multa Satorum genera, ut densiora surgant, reciduntur; ità Regia crudelitas auget inimicorum numerum tollendo: parentes enim liberique eorum, qui interfecti sunt, & propinqui, & amici in locum singulorum succedunt.* Capite sequenti probat invictis rationibus, plùs mansvetudine profici, quàm pœnis, Augusti exemplo qui dicere solitus est: *non est tanti vita, si ut ego non peream, tam multa perdenda sunt.* *Theodosij Magni* magna vox fuit, reorum aliquem supplicio eximentis: *non tantùm absolverem, sed etiam si possem mortuos ad vitam revocarem.* Illustre est exemplum *Genuensis Reipublicæ*, quæ cùm redacta fuisset sub potestatem *Ducis Mediolanensis*, qui eam tributis & novis oneribus intolerabiliter premebat. Missus igitur est à *Genuensibus Legatus* ad *Ducem Franciscus Marchesius*, quem cùm Dux nollet in conspectum admittere, misit Legatus plenum vas herbæ *Basilicæ*, ùt vocamus. *Dux* miratus doni vilitatem, mox Legatum admisit, quærens, quid per herbam vellet? ibi Orator suam legationem brevissimè explicuit: *Populum Genuensem* esse ùt *Basilicam* (seu ozimum) quæ herba leniter tacta gratum spirat odorem, si nimiùm premas, non modò svavitatem odoris deper-

Clementia Principi svadetur à Seneca.

Clementia populũ componit, severitas irritat.

deperdit, scorpiones tandem producit. Subjecit: *Si eris erga Genuenses clemens omnes obsequentur, si immoderatus, perget populus tumultuari.* Hâc Oratione motus *Dux Sfortia* laxavit onera servitutis. Sed potentiora & lectiora in hanc rem legimus in *Dione Cassio*, qui refert sapientissimum *Liviæ* cum suo *Augusto* colloquium, quâ ipsum ad clementiam hortatur, inter quæ pulchrum illud: *non omnia gladius conficit &c.* Hæc Oratio clementem effecit Augustum, ut præcipuis vitæ suæ insidiatoribus, quorum *Princeps Cinna* pepercerit.

Mylius in Horto Philosophico L. 6. V. Ozimum. Dio L. 55. Histor. Rom.

Albertus de Guttenstein navigabilem Muldavam Pragam usquè fecit &c. Laudatissima sunt opera publica, præcipuè, quæ sinè ullo damno maximas Provinciæ utilitates adferunt. Opus Regium habitum est semper, conjungere & navigabilia reddere flumina, ut altera Provincia alteri, quibus caret, altera abundat, subministrare possit. Pulcherrimum opus *Mosellæ* cum *Rheno* & *Oceano* conjungendæ *Ælius Gracilis* impedivit, dictitans id fore formidolosum Imperatori, ubi *Tacitus* prudenter addit: *hoc metu inutili plerumque prohiberi conatus honestos.* Invidia enim ex tam insigni & utili opere non sinit æmulos gloriâ crescere, quod cùm non possit directè impedire, per latus, suspiciones & timores accumulando utilia Regnis consilia evertit.

Invidia noxia Publicæ rei.

Tacitus L. 13 Annal.

CAPUT II.

Maximilianus II. Ferdinandi I. filius Bohemiæ Rex, postea ejusdem nominis secundus Imperator.

HIc Princeps maximis naturæ præsidijs ad regendam Rempublicam à natura instructus, *Viennæ* An. 1525. editus in lucem est; à Magistris morum ad pacis studia potiùs quàm ad arma & dissimulationem (præcipuè in Religionis negotio) educatus, quam vitæ rationem, & Religionum tolerantiam usque ad mortem tenuit. A. 1548. jussu Patris in *Hispaniam* profectus, 23. Septembris *Vallisoleti* cum *Maria Caroli V.* filia nuptias celebravit. In *Hispania* cùm esset, res memorabilis & *Annalibus* digna, contigit, quam quia à paucis Scriptoribus traditam inveni, in laudem heroicæ virtutis in compendium missam, ex *Slavatæ Cancellarij* nostri *Annalibus* recitabo: regebat *Hispaniam Gubernatoris* titulo *Maximilianus*, additis in consilium, qui juventutem ejus regerent *Albano*, aliisque *Hispaniæ Proceribus*, cùm audit ad *Granatam Urbem*

Maximilianus generositate periculum evadit.

bem Regiam, felicem esse cervorum venationem; huc Aulicos rapit, vix venationem auspicatus erat, ingentis magnitudinis cervus excitatur; insequitur juvenis Princeps avidus gloriæ, quem pernici cursu volantem amittunt *Nobiles Aulici*, interea Principi etiam cervus amittitur. In vesperam declinabat dies, ergo omisso cervo cursu primùm de se nè præda latronibus fieret (quorum ibi annonam facilem esse didicerat) in omnes partes Comites vestigat, deinde cùm explicare errorem non valeret, multis clamoribus sui indicium facit; frustra fuêre omnia; videt pastoritiam Casam, quam intendentibus se tenebris ingreditur; noctem à pastore sene petit, ille hospitem descendere equo jubet, & tugurium subire; equum & cætera omnia sibi curæ fore; in eo tuguriolo, præter pastorem erant mortales quinque, filium habebat annorum 20. circiter, & uxorem illius, famulum latronem, uxorem suam, & filiam nubilem; pastor latrocinijs assvetus ex vestium pretio argumento petito decernit cum suis hospitem interficere, ad cœnam carnis hircinæ crus apponit, & post sermones ultrò citróque habitos in cubiculum quoddam, ubi porta vetus, & tota præ vetustate cariosa esset, ad quietem deducit; uxor filij juvencula, quasi aliquid agendum haberet, juvenem Ducem formâ conspicuum videns, vias omnes, eum liberandi quærebat, & cùm nihil probabile occurreret, insidias tamen aperit, & inde se proripit. *Maximilianus* territus diu anceps hæsit, an se *Gubernatorem Hispaniæ* proderet, tamen cùm cogitaret, nihil tale apud latrones auxilio sibi fore, decrevit tandem, vim vi, ut posset, & sciret, defendere: ergò portam quantum licuit, communivit, & veterem quandam cistam gravissimam, si molirentur aditum, portæ applicuit, tum gladium, pugionem, & bombardam instruxit, & manibus tenuit. Jam propè medium noctis appetebat, cùm pastor hospitem obdormivisse ratus, januam lenissimè tentare cœpit, sed cùm ob cistam oppositam ingredi non posset, rogat, uti aperiat, se in cista linteamen relictum pro nocturna quiete quæsiturum; respondit *Maximilianus* intrepidè: sibi otium surgendi non esse, cur non antea hæc prævide-rit; pastor sua consilia prodita suspicatus, vim facere cœpit, & ingenti vociferatione editâ, convocat omnes, etiam viciniam clamoribus implens. Hîc Princeps opus esse animis intelligens, appositâ ad portæ rimam bombardâ famulum latronem trajicit; mox remotâ cistâ, stricto ense egressus, filio pastoris caput amputat, patrem fugat, qui per silvas pastores advocat, illi venêre citi, at *Maximilianus* in silvas se abdens, tantisper latuit, dum illucesceret, sed captus à pastoribus & rusticis, tandem genus, & munus, *Gubernatoris* aperit, & si credere nolint, ad *Prætorem* ducant, obtestatur; territi pepercerunt vitæ, ligatis tamen manibus ad *Præfectum*

ejus

ejus regionis deducunt; agnitus ſtatim & ab Aulicis ex manibus ruſtico-rum ereptus caſum narravit: Opilio morti addictus, uxor ejus combuſta, at uxor filij Opilionis ad Aulam accepta, in magno pretio habita, & magnis in omnem vitam præmijs honorata eſt. Sed ad noſtra redeamus in *Comitijs* omnium *Ordinum Bohemiæ Pragæ* celebratis, *Maximilianus*, abſens *Bohemiæ Rex* eligitur; res maximis difficultatibus peracta eſt, conditiones tamen quædam additæ, ut priùs Ordinibus juramento ſeſe obliget, Privilegia Regni omnia conſervaturum, neque vivente Patre Reipublicæ ullam partem attingat, ùt quantum poteſt, habitet in Regno, & alia antiquæ libertatis documenta. *Henricus de Waldſtein* in *Hiſpaniam* miſſus, ut hoc nuncium ab Ordinibus primus perferret, quo commotus *Maximilianus*, tandem Anno 1551. ex *Hiſpania* cum conjuge *Maria* ſolvit, & *Genuam* 12. Novembris appulit, ubi eum maxima *Bohemiæ & Moraviæ Nobilitas* cum ingenti jactura fortunarum ſuarum expectabat; *Viennæ* poſtea aliquot annos conſedit *Maximilianus*, nè, quod vetitum erat, rebus *Bohemicis* ſeſe immiſcere videretur. Anno 1553. cum Patre ad Comitia Imperij profectus, ut adverſus *Turcas* auxilia impetraret, Principibus Imperij placere cœpit, & commendabilem ſeſe reddidit, ut ſingulari felicitate ter in anno (quod *Alberto* ſoli nuper contigiſſe ſcripſimus) coronaretur 8. Septembris, in Natali *Beatiſſimæ Virginis Ungariæ* coronâ; 20. Septembris *Bohemicâ*; ultimâ Novembris *Regis Romanorum* coronâ celebritate magnâ inſignitus eſt. Adijt Anno ſequenti *Wratislaviam*, & vocatos ad ſe *Lutheranos Miniſtros* multâ ſignificatione benevoli affectûs ſummoperè laudavit, quòd concordiam ſervârent, & cum *Catholicis* aperta odia non exercerent, promiſítque operam, neque paſſurum ſe, quamdiu regnaret, ut vis aliqua Religioni eorum à quoquam inferretur; neque aliter, quàm dixerat, fecit. Hoc enim in *Maximiliano* omnes notaverunt Scriptores, in negotio Religionis frixiſſe, & circumferuntur Epiſtolæ quædam, quas ad Heterodoxum quendam Principem dedit, in quibus ambiguis verbis felicitati ejus ſe invidere ſignificat, quòd populum haberet conſcientiæ liberioris, nulli Eccleſiaſtico Imperio ſerviliter ſubjectum; ſed hæc affingi à malevolis *Maximiliano* potuerunt; laudatur tamen ab omnibus *Acatholicis Scriptoribus* ipſa Oratio ad *Wratislavienſes Miniſtros* quæ ſæpiſſime edita Typis eſt; *Stransky* certè *Picardus Maximilianum piam animam* appellat, quæ nullius conſcientiæ vim intulerit, & libertatem dederit de Religione quod quis vellet ſentiendi; ego à *Picardo* homine mallem vituperari, quàm in hac re quidem laudari; ſed pacis mirus amor in *Maximiliano* fuit, quam arbitror cauſſam fuiſſe illius quam tenebat in Religione diſſi-

Maximilia. R Boh. declaratur.

Maximilianus ter in anno coronatus.

Amor pacis in Maximiliano.

mulationis, per quam Anno 1567. Patre jam mortuo in *Comitijs Regni Bohemiæ*, plaudentibus omnibus sectis, ipse præsens *Compactata* (ùt vocabant) abrogavit: nam antè, nulla nisi *Catholica Religio*, & quæ *Compactatis* traditur in Regno permittebatur; *Compactatis* verò sublatis, omnibus, quidlibet credendi æqua data potestas fuit; *Anabaptistæ*, *Picarditæ*, *Calvinistæ*, & ejusdem farinæ homines, qui se specioso *Utraquistarum* nomine tegebant, jam apertè errores profitebantur suos; at *Maximilianus* ut se non deseruisse *Catholicos* ostenderet, cùm antè *Civitates Bohemiæ* obtenderent, quòd *Catholicorum* nemo in Senatum admitti posset, sublato hoc injusto Senatusconsulto sinè discrimine Religionis, etiam *Catholicos* admitti posse ostendit, & *Sebastianum Agricolam* in *Senatum Antiquæ Urbis* adlegit. Magnum hoc tempore Anno 1569. Regi periculum à seditione fuit, cùm enim tricies centena millia sexagenarum ad Ungaricum bellum gerendum, ab universo Regno, id est *Bohemiâ*, *Moraviâ*, *Silesia*, & *Lusatiâ* petijsset, neque ab hac summa quidquam remitteret, offensi in Comitijs Ordines, nec salutato *Cæsare* domum quisque suam, *Silesij*, *Moravi*, *Lusatij* discessêre; sensit *Cæsar*, quid ageretur (jam enim constituerant armis libertatem tueri) itaque contentus ea accipere, quæ Ordines ultrò anno sequenti obtulerant, turbulenta consilia sapienti silentio in præsens oppressit. Anno 1571. extrema fames *Bohemiam* afflixit, novóque exemplo omnes coquendæ cerevisiæ officinæ clausæ sunt, vetitúmque eam sub pœnis gravissimis coquere, nè populo panis deesset; quâ ratione multus servatus est Populus in vita. Sequenti Anno *Maximilianus*, quod olim Pater à *Pio IV.* impetravit ab *Antonio Archiepiscopo* publicari fecit, ut liceret in omnibus *Austriacorum Provincijs Eucharistiam* sub utraque sumere, quo facto omnes sibi demeruit, & *Rudolfo* filio ad omnes coronas facilem stravit viam, ùt Capite sequenti dicetur. Anno tandem 1576. *Maximilianus* multis morbis exercitus in *Comitijs Ratisbonensibus* 12. Octobris, cùm Annum 49. ætatis, duos præterea Menses, & dies undecim, & tres horas, ùt accuratè cōputavit *Weleslavinus* vixisset excessit è vita. Princeps amantissimus subditorum, quos securè & beatè & opulentè etiam vivere semper optabat; in spectaculis magnificus, Equestrium ludorum, quæ torneamenta dicunt, studiosissimus; ea latè describunt ejus temporis Scriptores, adeò ut præter Pragensia fora, quæ ejusmodi ludis & spectaculis sæpe compleverat, etiam in *Palatio Regis Wladislai*, Equitum simulatas pugnas exhibuerit, quas in *Itinerario* suo *Paulus Hentznerus* descripsit. Altero abhinc Anno cadaver *Maximiliani Lincio Pragam* devectum, in sepulchris Regum conditur.

Cura Religionis.

Cerevisiæ coctio totâ Bohemiâ prohibetur.

Welesl. in Calend. hist. ad 26. Febr Choloſſius &c.

NOTÆ

Notæ in Caput II.

M*aximilianus ad regendum à natura factus &c.* Ars omnium difficillima regnare, multis eget præsidijs, neque unquam satis docetur, cùm videamus etiam summâ institutione adhibitâ adhuc graves errores in regendo committi. *Scipio Amiratus*, qui magnum in politicis nomen est consecutus, nimis doctos, aut nimis ingeniosos à gerendis excludit Magistratibus ac sæpe novitatibus inventis caussas turbarum præbere demonstrat; idem facit in aureis suis Epistolis *Guevarra*, cùm probat esse meliorem regnandi magistram experientiam, quàm omnem doctrinam. Et tamen admiratione digna res est: quòd cùm nemo artem, quam non didicit, profiteatur, neminem facilè sit reperire, qui se ineptum ad imperandum esse existimet; cujus rei caussam interrogatus aliquando *Rudolfus I. Imperator*, ùt est apud *Silvium*, respondit: *Plerique homines eos stultos putant, qui regnare nesciunt, stultum autem sese nemo judicat*; ità Sapientissimus Imperator. Quòd si quis subditorum diversas naturas, ingenia & indoles, propensiones & affectus perpendat, propè fieri non posse censebit, ut unus homo omnibus subditorum desiderijs & votis satisfacere possit; ideóque in auxilium Principum Sapientes adhibentur, cùm unus omnibus regendis non sufficiat. Mihi consideranti Princeps similis *Patriarchæ* Noë sæpe visus est, qui in unam arcam omnia animantia, omnésque belluas composuit, sed id sinè miraculo efficere nunquam potuisset; nec Princeps tot populos compescere, nisi eorum animos Deus inprimis, dein educatio sub Principibus, vivendi ratio, leges usu receptæ, voluntaria Principi subjectio molliret. Ideóque periculosa apud prudentes habetur omnis magna ùt est morum & legum & lingvæ in Republica mutatio, quia his mutatis plerumque subjectorum populorum voluntates mutantur, & dum vetera amittimus, nova in mores nondum induximus, periclitantur universa. Id *Maximilianus* Rex solenne in regnando habuit, ut semper sibi similis, & semper idem populo videretur, nimirum: *moribus antiquis res stat Romana, virísque.*

Omnes se ad regnandum idoneos putant.

Scipio Amirat. in Tac.

Guevarra in Epist. ad Petrum de Acuna.

Silv. in Parallelis in vita Alph. M.

Multi vultus hominum, animos habēt ferarum.

A Magistris morum ad dissimulationem quandam educatus &c. Educatio est altera natura: nam quamvis in conceptu & ortu, metallum, ùt ità dicam, humani corporis à parentibus sumamus, cui metallo animam divinitas infundit, tamen modulus & mensura quædam desideratur in moribus & institutione, ad quam etiam animus componitur; ut dum tormenta muralia, & machinæ funduntur, omnes quidem eodem metallo constant, at non omnes ad eandem figuram conformantur, alia longiora, alia crassiora, prout scilicet modulus & forma, in quam metallum infunditur, extremitates, fila & lineamenta expressit. Quod non semel cum maxima voluptate, dum machinæ funderentur, & quibusdam panniculis velut infantes obvolverentur, spectavi. Itaque non satis certum ex sangvine, sed longè magìs ex forti educatione argumentum futuræ virtutis petitur, ídque multi sapientissimi Viri agnovêre: *Scipio Africanus* fertur, cùm *Romam* ad triumphum veniret, primum nutrici suæ vetulæ osculum dedisse, non matri, quòd ab illa primùm laboriosè nutritus, deinde ad omnem virtutem primâ ætate informatus fuisset, at altera, ùt dicebat, postquam voluptatis suæ causâ concepisset, non ampliùs sui curam suscepisset, sed nutrici traditum quodammodo abdicâsset. Id caussæ est, quòd sæpe ijsdem Parentibus geniti filij, toto, quod ajunt, cœlo moribus discordent; scio multum posse naturam, sed non minùs educationem, ùt apud nos in *S. Wenceslai à S. Ludmilla* institutione, & in *Boleslai* Sævi Principis apud sceleratissimam matrem *Drahomiram* educatione apparuit, ut ille Deo plenus, hic Dæmoni consecratus videretur.

Educatio difficilis.

Nutricum labores.

Venatio cur cara Nobilitati.

Vix venationem auspicatus erat &c. Venatio imaginem & imitationem quandam militiæ habere videtur, & quidem triumphantis, cùm hostes fugientes insequimur; ideóque Nobilitas hâc imagine victoriæ maximè adducitur & tenetur; at milites has ferarum victorias rident, & (quod sæpe audivi) decentiùs existimant, unum hostem, qui contrà stetit, fugare, quàm mille feras prosternere. Venatio Principibus *Austriacis* sæpe carò stetit. Nota sunt *Maximiliani I.* in *Rupicapras*, & *Ibyces* (quod genus ferarum aliud est, & naturâ differt, ùt *Anselmus de Boot* affirmat) conamina, quæ eum in summum vitæ discrimen sæpius adduxerunt, imò ipsam conjugem carissimam venando amisit, *Mariam Burgundam*, cùm insequendo feras equo decidisset. Legi Maximiliani I. pulcherrimum librum, *Teurdanck* inscriptum (quem *Albertus Durerus* sculptor & pictor præstantissimus iconibus illustravit) in quo *Maximilianum* duæ fœminæ, *Curiositas* scilicet & *Invidia* ad pericula deducunt, ex ijs multa à venatione ortum habuêre; hîc quoque *Maximiliano II.* venatio periculum attulit. Venationes Rupicaprarum & Ibycum elegantissimè descripsit *Stephanus Pighius*, qui itidem affirmat Ibyces & Rupicapras duo diversa esse.

Ansel. de Boot in Symbolis heroicis.

Liber periculorum Maximiliani I.

Pighius in Herćule Prodicio.

Sapienti silentio oppressi &c. Sæpe silentium pro omni responso est, ídque ingeniosè expressit *Famianus Strada* nostèr: *non malè auritis satis respondetur, non respondendo.* Et eò quidem faciliùs quòd facillimum est, nihil dicere, & silentio ipso probamus ea, quæ nobis proponuntur non satis esse digna responso, hac in re exercitatum esse Principem oportere Politici docuerunt, & tota dissimulationis ratio (in qua Rectores populorum exercitatos esse convenit) silentium habet pro fundamentò. *Oratorum Magistri* docent ad quæ respondere non possumus, vel non volumus, ea silentio prætereunda esse; primúmque hujus politices documentum primus *Rex Israëlitarum Saul* præbuit, cùm *Rex à Samuele Propheta* proclamatus, audiens de se quosdam sinistrè loquentes: *num poterit nos salvare iste?* &c. ait *sacer textus: Saul autem dissimulabat se audire.*

Strada L. 6. de Bello Belgico.

Silentium sæpe est pro responso.

Bene esse populo cupiebat &c. Hoc optimi Principes semper sibi propositum habuerunt. Notum est proverbium politicorum: *salus populi suprema lex esto*; quia non populus propter Regem, sed ùt *Adamus Contzen* probat, Rex propter populum, quod politicorum omnium axioma evertere conatus est, homo *Atheus Machiavellus*, quem egregiè retuderunt tot insignes Scriptores. Pulcherrimum est illud, quod notavit noster *Petrasancta*; disputans enim cur duæ *Regum Romanorum* statuæ, scilicet *Numæ Pompilij*, ac *Servij Tullij* solæ cũ añulis ferreis steterint (quas adhuc ad sua tempora perstitisse *Plinius* testatur) sapientissimam adfert caussam, quia nimirum, ut quidam Sapiens dixit: *Rex bonus servus est publicus*, ut profiteatur se commodis populi studere velle, & ejus utilitates sibi curæ futuras, post Reges *Româ* exactos annulus ferreus Imperatoribus dabatur, & sic de Jugurtha *Marius* triumphavit. Principes qui hæc politicorum & sapientum placita agnoverunt, & expresserunt, laudantur, at qui nescierunt, & contempserunt, omnium Scriptorum sibilis exploduntur, mirúmque est Principes, qui famæ, & tempori præsenti tam studiosè placere volunt, futurarum ætatum & temporis nullam rationem habere, quæ eorum malefacta in *Annalibus* omnium temporum reprehendent, damnabunt, execrabuntur. Sapientissimè *Tacitus*: *optimi quique mortales altissima cupiunt &c. cætera Principibus semper adsunt: unum insatiabiliter parandum: prospera memoria. Nam contemptu famæ, contemnuntur virtutes.*

Princeps est servus publicus.

Contzen in libris polit.

Corn. Tac L. 4. Annal.

In spectaculis magnificus &c. Magnifici Principes magnificentiam in omni vita tenuerunt, decet enim Principem non omnia ad pecuniam referre, sed multa imò plura & potiora ad publicas utilitates, ad splendorem & magnificentiam. Ex hujusmodi rebus agnoscitur liberalis *Principis Genius*. Jam pridem probatum à me est, omnes

Magnificentia innata Principibus.

omnes laudatos Principes ædificatores fuisse, & de *Trajano* optimo *Principe*, quòd innumera opera publica ædificâsset, ingeniosè *Eutropius* dixit: *Trajanum Orbem terrarum ædificâsse.* De Imperio Sinico, & magnificis Imperatorum Sinensium structuris, videatur Martinius; certè Romanorum ædificia omnia velut pumilionum labores sunt, si cum Sinicis conferantur. Semper hoc habuit Asia, ut reliquas orbis partes non modò amænitate terrarum & locorum, sed multò etiam magis splendore operum, quæ humanæ manus struxerant, superaret. Legantur quæ de septem miraculis commemorat *Pancirolla*, tum illa, quæ *Semiramis* struxit, aliáque innumera. Verùm permittendum est aliquid *Genio Principis* excelso, & magnis spectaculis, ludis exhibendis, Palatijs struendis occupato. Omnia hæc gloriosum Regem ostendunt; gloriæ autem & æternæ famæ, & laudis maximè studiosos Principes esse oportere, quem paulò antè laudavi, *Tacitus* admonuit. *Martin. in Atlante.* *Panc. lib. de rebus perditis.* *Herodot. l. 1. Hist.*

CAPUT III.

Rudolfus Rex Bohemiæ. II. ejus nominis Imperator.

RUdolfo II. Regi maximo & gloriosissimo Invidia lethalem morsum infixit paulò ante mortem, quem si evasisset, inter felicissimos Reges numerari potuisset. Natus *Viennæ* 22. Septembris An. 1552. *Rex Ungariæ* coronatus 1572. *Bohemiæ* 1575. eodémque anno *Rex Romanorum*, at *Imperator* 1576. 12. Octobris *Ratisbonæ* eodem anno & die quo Pater *Maximilianus* est mortuus; nemo non Regum hanc *Rudolfi II.* felicitatem optâsset, si ultima primis respondissent: Rudolfi II. calamitosus exitus.

- - - - - - - - scilicet ultima semper
Expectanda dies homini, dicíque beatus
Ante obitum nemo, supremáque funera debet. *Ovid. in Metamorph.*

Jam inde à coronatione sua maxima dedit Regiæ prudentiæ, cæterarúmque, quæ Reges bonos & populo caros faciunt, virtutum documenta: Regio Catholica prima ejus cura, cujus amorem & defensionem in Catholico Regno Hispaniæ propè cum lacte imbiberat. Hujus rei illustre specimen dedit jam ex *Hispania* reversus Regius Juvenis *Viennæ*: cùm enim Pater, quæ illius facilitas in Religione fuit, ùt antè dixi, eum ad concionem Lutheranam secum addùxisset, & *Præco* ille Evangelicus omisso

Zelus ejus pro Religione.

Evangelij argumento multis & injuriosis verbis in *Pontificem*, & Ecclesiæ Catholicæ primos & sacros Ordines debacchatus fuisset, *Rudolfus* ægrè concionis fine expectato surrexit, & grandem Prædicanti colaphum publicè infregit, increpitúsque à Patre, factum magno animo defendit. Eadem animi firmitas semper in *Rudolfo* etiam extremâ ætate spectata est: injuriam optimo Principi faciunt, qui ex eo, quòd literas Majestatis Ordinibus *Regni Bohemiæ* dederit A. 1608. id ab eo infirmitate animi factum existimant; fortior ille fuit, quàm multi existiment, & fortior multis laudatissimis Principibus, sed quia videbat omnia secum in cumulum ruitura, diu resistens, nè Religio denique ultimum exitium pateretur, consensit, quod vitari non poterat. His de rebus utiliter legetur, *Wilhelmus Slavata*, qui tum *Rudolfo* aderat, fidissimus, & intimus consilijs, in Apologia sua adversus *Comitem Turnium*. Præclariora *Rudolfi* opera ad Religionem promovendam, & Catholicam pietatem, & teneritudinem in Regna & Provincias suas invehendam, præcipua numerantur; decreta pro Religione; *Utraquistæ Catholicorum* parti adjuncti; *Consistorium* inferius, ùt vocabant, totum *Archiepiscopo Pragensi*, non violentè, sed svavi quâdam ratione subjectum; officia Regni tam dextrè distributa, ut tam in Nobilitate, quàm in Regno toto *Primas Catholici* tenerent semper; & Catholici, qui idonei essent, tam ad officia Regni & Reipublicæ, quàm ad Civiles Magistratus promoverentur; *Picardi* severissimis decretis sæpius, præcipuè A. 1589. & 1603. confixi, ut nullo loco tuti consistere possent; *Slovanense Cœnobium* hæreticis ereptum A. 1594. & Catholicis restitutum; duo *Collegia Societati Jesu* (*Brunense* & *Glacense*) amplissimè Cœnobiorum loco fundata & dotata; Ecclesiarum omnium fundationes A. 1592. præcipuè in *Urbibus Pragensibus* investigatæ, quâ investigatione plurimum authoritatis & utilitatis Catholicis accessit; *S. Procopij* corpus elevatum, & maximâ celebritate, cui ipsemet *Cæsar* interfuit, A. 1588. in Ecclesiam omnium Sanctorum in *Arcem Pragensem* illatum; *Turcici* belli tempore, quod multos in Annos protractum est, pietatis exercitia quàm plurima, partim instituta, pàrtim exemplis firmata, ùt fuerunt campanarum pulsus, & preces, & conciones ter in hebdomade habitæ in templis propè omnibus, quarum ipse argumentum dabat, de peccatis provocantibus iram Dei, quæ postrema licèt Archiepiscoporum decretis gesta sint, tamen *Rudolfum*, si non Authorem, certè Promotorem habuerunt; denique in omnibus, quæ ad templorum pietatem, & Dei cultum spectabant, maximo Præsulibus adjumento *Cæsar* fuit, ejúsque authoritate nitebantur omnia. Jam verò etiam, quæ pro Regnorum utilitate, & subjectorum populorum bono gloriosa sibi

Rudolfi laudatissima studia in Regni initio.

& in

& in omne tempus memoranda gessit per indicem, ùt hactenus perstringemus: artes & scientias sic amavit, ut nemo Regum magis: doctos & literatos viros ex omnibus *Europæ* Regionibus maximis præmijs invitatos ad se *Pragam* attraxit, & copiosè & lautè habuit; ex uno *Tichone Brachæo* conjecturam capere licet, qui cùm *Uranoburgum* suum, quod sibi ad siderum cursus observandos magnis opibus exstruxerat ægrè desereret, *Rudolfus* altero tanto ampliùs *Tichoni* in Annos singulos se daturum pollicitus est, quantum ex universis bonis suis & ditionibus in *Dania* relictis, *Ticho* percipere solitus esset; eidémque ingenti pretio *domum Mathematicam* singulari arte perfectam, & ad contemplandam omni ex parte diurni & nocturni cœli faciem aptissimam, prout scilicet ipse *Ticho* sibi descripserat, extruxit, quàm pueri videbamus, & mirabamur tot angulis divisam, & velut Labyrinthæis anfractibus visendam, ut si semel errares, explicare exitum non posses. Advocavit etiam *Artifices*, & qui in gemmis, auro, aliísque metallis laborarent, peritissimos, tum turbam *Chimicorum*, quibus ipse Imperator plerumque collaborabat, tum *Gemmarios* (quos inter eminebat Vir doctissimus *Anselmus Boëtius Brugensis*, ùt ejus opera ostendunt) viros omni genere doctrinarum clarissimos, quos inter *Jacobus Typotius* chorum duxit, *pictores, statuarios, fossores*, & qui venas metallorum indagare arte scirent, aureæ glareæ & obryzi auri *Lotores*, quos ubique ad auriferos fluvios per omnem *Bohemiam* sparsos conduxerat; deniq; nihil erat artium, maximè ex quibus certa utilitas in publicum colligitur, cujus peritos homines non haberet; atque utinam in hoc studio parcior *Rudolfus* fuisset, neque curiositate humani ingenij, occulta etiam & sensibus humanis inaccessa & prohibita explorare tentâsset. Ità verò auro & gemmis abundâsse *Rudolfum* Author est *Boëtius*, ut paucos omni ætate Reges illi comparari potuisse affirmet, nominátque eum alterum quendam *Salomonem*, quos titulos etiam non opum gratiâ, sed prudentiæ merito apud quasdam *Europæ* nationes *Rudolfus* consecutus est. Hoc etiam opus *Rudolfum* maximè commendavit: quòd corpora Regum satis inhonorè in *Ecclesia S. Viti* jacentia, diligenter collegerit, & loculis lapideis ad gratiam & splendorem inclusa, excitato ex alabastrite boni artificis manu Cenotaphio contexerit, quod opus, qui ista intelligunt, & eruditos habent oculos, mirantur, & laudant. Nulla in *Rudolfo* opum aviditas nimia, nulla cùm dato opus esset, tenacitas visebatur: *Raconicium* Fisco Regio addictam Urbem precibus Procerum quorundam adductus, statim *Regiam* pronunciavit, & liberam esse jussit; eadem gratia *Novæ Boleslaviæ*, arce exceptâ, & *Bidzoviæ* facta est, ipsis qui eas Civitates tenuerant *Kragirzijs*, & *Wartembergicis* (tanta id temporis Do-

Artium amator & admirator maximus Rudolfus Cæs.

Ans. de Boot præfat. in LL. de Gemmis.

Ejus laus.

Dominorum facilitas erat!) postulantibus. Gloriam *Rudolfi* omnes propè *Europæ* nationes legationibus auxêre; *Tartari, Persæ, Turci*, aliæq; barbaræ nationes, *Mosci* muneribus & pecuniæ centum millium pretio omnes superârunt, quæ munera legationum is qui aderat, & in rem præsentem venerat, *Cancellarius Slavata* diligentissimè descripsit. Sed jam ad alteram Fortunæ retrogradæ paginam veniamus: *Rudolfus*, qui omni genere bonorum circumfluebat, Annis ante mortem summùm sex, ità repentè tum à suis, tum ab alienis primùm deseri, pòst etiam contemni cœpit, ut ferè etiam hostes ejus misericordiâ tangerentur, & quidam, quòd eò processissent, dolerent: ante omnia Plebs, & vilior populus jam ab An. 1591. turbis & tumultibus initium aliquod dedit, & quanquam diligentiâ Præfectorum compositi viderentur, tamen fastidium quoddam, & odium præsentium & gubernationis in *Rudolfo*, in alto pectore servabant: quosdam odium Religionis Catholicæ, cujus ardentem cultum *Rudolfus* non dissimulabat, & decretis aliquando acribus urgebat, ad novas res moliendas incitabat, quosdam Catholicos maculosa ejus vita offendebat; multi *Christophorum Hermannum Roswurmb* paulò antè in bello Turcico felicem & strenuum Ducem campi *Marescallum* carnificis manu capite plexum indignabantur; alijs *Georgij Lobkovicij Supremi Regni Præfecti* tragica calamitas, & tot annorum carcer, & scripti pro ejus innocentia libri ad deserendum *Rudolfum* stimulabant; ipsa denique senis Imperatoris morositas & mirabilitas, ob quam placere seni nemo poterat, alios alia invitabant, ut cùm *Rudolfi* frater *Mathias* primùm *Ungariam, Austriam*, deinde *Moraviam*, ac tandem *Bohemiam* Confœderatione cum plerisque *Austriæ* Principibus A. 1606. initâ, milite inundâsset, & coronam à *Rudolfo* posceret, contemto occidente Sole, omnes ad orientem sese converterint, neque ullus alius *Austriacorum Principum* pro *Rudolfo* arma sumserit, præter *Leopoldum Passaviensem*, qui aliquot millia militum nuper ex *Clivia* reversorum in *Bohemiam* duxit A. 1609. at ea res in damnum *Rudolfi* vertit; suspicati enim, quod erat, Provinciarum Ordines acriùs in *Rudolfum* exarserunt, & *Passaviensi* militiâ è *Bohemia* cedere coactâ, *Mathiæ*, quem jam *Proceres Moravi* sequebantur totos se dedere, ejúsque qualem qualem caussam adjuvandam suscipere decreverunt. Ereptum est illud *Rudolfo* eo tempore Regium & pulcherrimum regnantium decus, *quod non coguntur*; viventi & spiranti (ùt *Comicus* dixit) funus factum est; eóque se redactum infelix *Rudolfus* vidit, ut *Regno Ungariæ, Austriâ, Moraviâ*, & cæteris Provincijs decedere cogeretur, & priùs suâ manu subscriberet, ea se fratri omnia cedere; quódq; luctuosiùs fuit An. 1611. 23. Maij cùm in *Regem Bohemiæ* coronaretur *Mathias*

Rudolfus deseritur ab omnibus, cujus rei multæ caussæ.

Bellum Passaviense.

Mathias, ipse tum *Cæsar* in *Arce Pragensi* degens, plausus, & tubarum clangores in coronatione fratris audire cogeretur. Tædet me hæc tristia scribere, & jam antè in *Epitome* mea memorata sunt; historiam *Rudolfi*, & ejus gloriæ extenuatæ & ad ultimum omnino occidentis describit in *Annalibus Ferdinandæis Khevvenhiller*; nihil vidi illis libris exactiùs. *Piasecius Polonus Episcopus* memorat (quod in alio Scriptore non memini legere) *Rudolfum* jam ætate provectum, novos eósque mirabiles mores assumsisse: nullum propè ad se præter Artifices, & pauculos quosdam *Aulæ Ministros* admisisse, quorum arbitrio omnia gerebantur (inter alios quendam *Sluskium Equitem Lenonijs* artibus conciliatum) *Botscajum* ideò rebellionem exorsum, quòd duobus Mensibus in *Aula Cæsarea* versatus, nunquam audientiam à *Cæsare* impetrare potuerit; ei solitudini, & tristi otio *Rudolfi* caussam dedisse *Tichonem Brahæum*, qui ex astris monuerit, cavendas esse *Rudolfo* propinquorum insidias; at ille cavebat alienos, suos non curabat; ex ea caussa *Cæsarem* caruisse publico, templa, fora, Curias vitâsse, & latebris se texisse deambulantem in porticibus Aulæ internis, quas varias excitaverat cum fenestris angustis & obliquis, nè prospiciens videri, vel jaculo (quod maximè timebat) peti posset. Si quis exterorum *Magnatum Cæsarem* coram intueri vellet, non aliam ferè rationem id consequendi fuisse, quàm habitum *Agasonis* assumere, cùm quotidie *Cæsar* ad equorum stabula per diversos Aulæ anfractus venire consvevisset. Hæc ex *Piasecio*. Obijt gloriosissimus quondam *Imperator*, & cum diuturnitate Imperij, & in pace rerum abs se gestarum gloriâ laudatissimus in bellis, quæ per Duces suos gerebat felicissimus, mœrore & curis confectus apoplexiâ *Pragæ* A. 1612. 14. Januarij. Regnavit à coronatione sua apud nos annis 36. vixit annos 60. Ajunt eum paulò antè mortem de tribus potissimùm doluisse: *primum*, quòd conjugem non duxisset; *alterum*, quòd Sacerdotem, qui ejus conscientiam multos annos tractârat, abs se segregâsset; *tum illud*, quod *Georgium Lobkovvicium* inimicorum fraude circumventum serò animadvertisset, moríq; coëgisset.

Piasec in Chron. ad A. 1604.

Ejus in senecta ætate morositas.

NOTÆ in Caput III.

Ultima primis non responderunt &c. Commune hoc fatum generis humani est, ut prospera infaustis commisceantur; hoc ut exprimeret *Poëtarum* omnium *Princeps Homerus*, duo dolia finxit ad solium *Jovis*, vel limen, jacentia, illud bonorum plenum, hoc malorum, illóque labore occupari *Jovem*, ut vitas hominum infelices quibusdam voluptatibus, felices verò, malis & amaris attemperet.

Fortuna nunquam sibi constat.

Dolia namque Jovis duo sunt sita limine in ipso
Hoc adversa, illud sed prospera fata replerunt.

Hom. Iliad. ω.

Seneca Epist. 16. 99.

Pulchris similitudinibus Viri docti hanc fortunæ inconstantiam expresserunt, præcipuè *Seneca Philosophus.* Mihi placet *petauri* similitudo, quâ in Epistolis usus est, *oblitus est*, inquit, *petauri, quo humana jactantur.* Petaurum enim pellis bubula extensa est, vel sagum, vel aliud simile, quo extenso in aërem ludiones jactantur; sed vix supra capita hominum, supráque turbam suspenduntur, & momento decidunt, falsâ imagine brevis gloriæ sibi plaudentes. Circulum & rotam plures in fortunæ inconstantia explicanda adhibuerunt; nota est *Bajazeti Turcæ* historia, tum etiam *Crœsi* cum *Solone*, nisi me senilis memoria fallit, colloquium; sapientissima est *Crœsi* ad *Cyrum* apud *Herodotum* oratio: *disce ô Cyre, humanarum rerum circulum esse, qui rotatus, semper eosdem fortunatos esse non sinit*; sed pauperum & vilium hominum casus vix sentiuntur, nec magnopere lædunt, cùm sedeant in humili, at ruinæ magnorum Virorum ex alto ruentium, & secum in casum vicina quæque trahentium, toto propè Orbe audiuntur, unde Regna & Provinciæ intremiscunt. *Superba Domina* est *Fortuna*, quæ ut vires suas ostendat, altissima quæque detrahit, & in solum præcipitat: multis hanc sententiam inculcat *Lucius Seneca*, maximè in Consolationibus, tum ad *Helviam*, tum *Polybium*, tum ad *Martiam*, *Fortuna*, inquit, etiam *Cæsarum lacrymas concupivit*, ibidem Imperatorum & maximorum Virorum exempla adducit, Cap. 33. 34. 35. & 36. aptissimè in rem nostram Cap. 33. *nulla domus in toto Orbe terrarum aut est, aut fuit sinè aliqua comploratione. Vides omnes has imagines, quæ implevêre Cæsareum atrium? nulla non harum aliquo suo incommodo insignis est &c.*

Herodotus in Clio seu L. 1.

Consol. ad Polyb. c. 34.

Sacer Orator non debet famam Principum publicè prostituere.

Sonantem colaphum Prædicanti infregit &c. Grande in prudentiam peccatum est, licet alia abessent omnia, in publico hominum cœtu Principum dignitatem prostituere, & maledicentiâ non ferendâ publicè Majestatem violare; monet hoc multis in locis Deus & homines Deo pleni, cùm prohibent *Principibus populi maledicere*; est enim Princeps divinitatis imago. Ego non modò Principis, sed nullius omninò viventium in loco sacro, quocunq; quæsito colore, vitia expresso nomine commemoranda esse censeo: quæ enim utilitas consequatur? induratio potiùs in reis, offensio nascetur in populis. Oritur hoc imprudens in Concionatore studium, plerumque ex vanitate, & perversâ placendi cupiditate; populus enim vitia Principum & Magnatum carpi audit libentissimè, & Concionator sibi placet, cùm ejus dictio populo placet, quasi unus ille pro veritate loqui audeat, cùm alij, ùt putant, adulentur Principibus; silentio tutissima est merces.

Necessitas acerrimum telum.

Omnia secum videbat ruitura, consensit &c. Verè dictum est: *necessitas legem non habet*; prudentis est, aliquid ex toto retinere, quàm totum amittere; vidimus hâc ætate nostrâ exempla, & doluimus; at aliqui stoico quodam rigore svadebant in discrimen adduci omnia, & perire, quàm iniquùm aliquid hosti concedere. Ij persimiles mihi videntur, temerario militi aut Duci, qui cæsis aut fugientibus suorum copijs unus ille speraret hosti victoriam occursu suo extorquere, contra omnium Ducum exempla, qui turbâ fugientium ablati, quod vitari non posse videbant, fortunæ commiserunt, in aliud tempus sese reservantes: nam *qui fugit* (de fuga necessaria loquor) *pugnabit iterum*, ùt *Demosthenes* fugiens dixit, apud *Plutarchum.* Sed de hoc toto Religionis negotio, & quatenus & quid permitti Acatholicis possit, sapientissimè disserit ingeniosissimus Scriptor *Caramuel de Lobkovicz* in libro, cui titulum fecit: *Pax S. R. I. licita demonstrata.*

Plut. in vita Demosth.

Fortitudo cũ svavitate in gubernando jungenda.

Consistorium Inferius svavi ratione Archiepiscopo subjectum &c. Laudem meretur *Rudolfus Imperator* non eò tantùm, quòd *Consistorium Vtraquistarum Archiepiscopo* subjecerit (quo facto multas Religionis discordias sopivit, quæ in Religionis negotio esse solent gravissimæ & periculosissimæ) sed etiam quòd svavi quâdam

quâdam ratione, ut id consequeretur, usus sit conciliatis priùs, & in partes suas adductis *Administratoribus*; legi olim in *S. Ambrosio*, *favos apum Castra appellari*, ex quo *S. Doctor* ingeniosè docet svavitatem melleam, castrorum vices agere, & fortitudinem in gubernatione svavitati jungendam esse: *quid est*, inquit, *favus nisi quædam species castrorum?*

S. Ambr. l. 5. hexam. c. 21.

Turcici belli tempore pietatis exercitia &c. Nunquam magis oratio necessaria est, quàm cùm bella geruntur; proprium enim est Deo, qui in sacris literis, *DEUS exercituum* appellatur, victorias & triumphos suis concedere; quòd si oratio etiam Deum vincit, ùt in Moyse, & in alijs Sanctorum orationibus *Sancti Patres* demonstrant, Deo votis nostris conciliato, facilè hostes superabuntur; sed bona vita, & à voluptatibus abstinentia, majorem ad Deum propitiandum vim habet; observavit id, idem ille *D. Ambrosius*, admirans cur in ingressu arcæ, *Noë* cum filijs primus intraverit, & in egressu primæ uxores; ipse & filij postremi? *apertè*, inquit, *Noë vocem quandam emittit, tempus illud non esse voluptatum, neque deliciarum, quo omnibus immineret (ex diluvio) interitus, unde in Evangelio Dominus reprehendit, quòd tempore Noë manducarent, & biberent, uxores ducerent, & filias nuptum traderent, & ideò propter intemperantiam eorum supervenisse diluvium.* Et adjicit: *quàm enim indecorum, ut quo tempore viventes morerentur, tunc perituri generarentur!*

Belli tempore fugiendæ deliciæ.

D. Ambr. l. de Noë & Arca.

Artes & scientias ex omnibus Europæ Regionibus &c. Perpetua hæc nota bonorum Principum est, Provincias suas omnibus scientijs & artibus, quantum fieri potest, instruere & exornare; caussæ cuilibet in promptu sunt: dignitas Regis & Regni, præsens populi utilitas domi habere in propatulo, quæ alij foris coguntur quærere: quòd si *multitudo Sapientum sanitas est orbis terrarum*, quis non malit apud se sanitatem hospitari, quàm procul peregrinari? laudatissimi quique Principes ultrò invitârunt artes, maximéque Liberales, earúmque Magistros Scholis & *Academijs* maximo pretio excitatis, Provincias suas doctis in omni arte & scientia viris implevêre; bonus Princeps Provinciam suam domum suam esse putat, quis autem incultam, inornatam, situ, pulvere, luto, & tenebris horrentem domum, præ læta, spaciosa, luminosa, ornata inhabitare velit? adde ipsos Sapientes, ex quibus in omni fortuna auxilium Princeps petere possit, unus sæpe ejusmodi Sapiens Rempublicam & Principem omnibus periculis eximere potest, & pluribus æquivalere censetur. Hoc vidit *Maximus Imperator Carolus V.* qui cùm audisset *Thomam Morum*, & *Joannem Roffensem in Anglia* occisos, *si in meis*, inquit, *Regnis talia duo lumina haberem, quamcunque munitissimam Civitatem mihi auferri paterer, nè his privarer.* Allusisse optimus *Imperator* videtur ad illud Nobile dictum *Darij Regis Persarum*, qui solebat dicere præoptaturum se ùt *Zopyrus* (erat is fidissimus in Consilio, cujus memorabile factum ab *Herodoto* celebratur) nihil damni passus esset, quàm viginti *Babylones* ultra illam, quam haberet, acquirere. Quod de alio quoque Sapiente dicere Regem solitum accepimus: *malle se tot sibi esse Megabyzos, quàm Græciam subditam.*

Artibus efflorescit Patria.

Principes viros doctos habeant in comitatu.

Herodot. in Thalia seu L. 3. Bisciola T. 1. subseciv. l. 3. c. 22.

Nimiâ curiositate humani ingenij &c. Principes curiositas sæpe egit inpræceps, & in pericula æternæ salutis conjecit: non enim contenti naturam rerum investigare, & in omnes ejus abditos sinus penetrare, etiam quæ videri non possunt, videre, & cum spiritibus colloqui damnabili curiositate desiderârunt. Utinam *Scotus Parmensis*, cui *Rudolfi Cæsaris* curiositas imputatur, hujusmodi noxijs rebus sceleratè docendis abstinuisset! ridiculè & falsè tamen has Principum curiositates descripsit Author sinè nomine, libro cui titulum fecit: *Peregrini in Patria errores*, Tit. 33. *Zoroaster* & Tit. 4. *Præstigiæ* & tit. 8. tit. 46. ubi animarum indusia, & alia ridicula satyricè irrisit. Talem curiositatis genium imbibisse videtur is, qui in *Concilio Nicæno* quærere ausus est: *Quid Deus ante conditum orbem fecerit?* cui *Sanctus Spiridion* acutè

Magnus Principis lapsus est damnata curiositas.

Kk 2 respon-

respondit: *inferos pro curiosis hominibus condidisse*, quod responsum non facetum modò, sed salutare quærenti fuit.

Amor in subditos laudabilis.

Dominorum in Vetere Bohemia facilitas in subditos &c. Non facilè fidem habebunt, qui subditos mirè & miseris modis tractare solent, quàm benignè, & quàm leniter Majores nostri subditos atque etiam glebæ suæ adscriptitios habuerint, in libro 1. atque etiam 3. *Miscellaneorum* de *Rosensium* in subditos benignitate multa narravi. Quot Dominos nominare in antiquitate possum, qui subditis suis libertatem donârint! quot oppida, & Civitates liberas esse jusserunt! quod si libertatem non concesserant, jura Civitatum impetrârunt à Rege; non igitur mirum tanto vicissim Dominos amore & tot obsequijs cultos à subditis fuisse, ut propè liberorum in Patrem studia æquarent. Hodierna ætas quot subditos numerat, tot hostes sibi esse putat, & mancipiorum habet loco, quos miti & Christiano dominatu regere oporteret; cùm ut divini & humani juris scientissimi docent, in Christiana Religione Christiani Christianorum mancipia esse non possint.

Molina. Layman Mariana &c.

Tempus in omnibus observandum.

Decretis acribus offendit &c. Thales inter septem Sapientes primus, *sapientissimum esse tempus* dicebat, ideò existimo, quòd & Sapientes faceret, & admissos errores corrigeret, & si observaretur, omnia sapientissimè procederent. Qui ante tempus aliquid aggreditur, & qui post tempus tum primùm agit, æquale damnum patitur; ut qui immatura poma, aliósque fructus decerpit, suavitatem fructûs amittit, qui autem serò nimis fructum capit, loco suavissimæ maturitatis, amarissimam putredinem degustat; idem in negotijs humanis accidere solet: eadem enim, quæ nunc populo odiosa & intolerabilia videntur, suo tempore, & mutatis quibusdam adjunctis, aut nomine molesto omisso & specioso imposito, non ingrata videbuntur.

Morosa est senectus.

Senis Rudolfi morositas &c. Rarum est hominem senem ab acida ætate, quæ senectus est, nihil acidi trahere: vita nostra vino persimilis videtur, quod cùm ad finem in vase devenerit, acescit. In *Epigrammatis Græcorum* pulchrè id expressum lego:

Anthol. L. 1. Se. 1. 13. c 16.

Si relictum sit pauxillum in vasis dulcis vini
In acetum mutatur hoc, quod relictum est;
Sic qui exantlavit totam vitam
Ubi ad profundam venit senectutem, fit austerus & morosus.

Aliud Symbolum morosæ senectutis ex floccis carduorum, qui *pappi* vocantur, ego petere soleo; pappi enim illi, senum caniciem referunt, qui ùti cardui ex quibus nascuntur, nobis molesti sunt, & pungunt; atque ut similitudinem magìs agnoscas, *pappus* apud *veteres Poëtas* & nominatim apud *Ausonium avus* appellatur.

Non omnia ex Astrorum aspectu pendent.

Ticho prædixit ex astris Rudolfo cavendas amicorum insidias &c. Huic etiam curiositati mirum in modum dediti sunt Principes, qui omnia quæ geruntur in terra, stellis inscripta esse putant. Duos Sapientissimos Romanorum à partibus meis habeo, *Senecam* & *Tacitum*, qui illam credulitatem ingeniosissimis rationibus refutârunt: *Seneca* in *svasorijs*: *an ad bella Mars militem mittat, an negotiosum in quæstus Mercurius exceperit, an blanda arriserit nascenti Venus, an ex humili in sublime Jupiter tulerit, existimant tot circa unum caput tumultuantes Deos? dixère* (scilicet Astronomi) *victuros, & nihil metuentes oppressit dies &c.* Et iterum: *unicuique ista pro ingenio finguntur, non ex scientiæ vi. Taciti* in *Astrologos* notissima sententia est: *genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax, quod in Civitate nostra, & vetabitur semper, & retinebitur.* Mediam quandam ingressus est viam doctissimus *Typotius*: *est quædam siderum vis, ùt eleganter probavit Basilius, sed minor potestate Conditoris; nè Principes quidem his legibus se illigant, & irretiunt, quas populo circumdant, ut factis & scriptis Innocentius Papa observavit; & minùs sit liber Princeps universi, postquam sidera condidit, quàm fuerit antè, quàm condiderit?*

Seneca svasor. 1.

Tacit. l. 1. histor.

Iacob. Typot. l. 1. de Hierograph.

Rudolfus

Rudolfus mœrore confectus &c. Grandia ſunt tormenta magnorum Principum, in quorum capitibus tot coronæ regales ſederunt. Has ſibi ex vertice cum contemtu publico dejici, quantum ſupplicium eſſe putamus! nihil miſerabilius virtute & Majeſtate afflicta! etiam privatis triſtitia vitam adimit, & vitalem cordis ſuccum exſiccat. De hoc triſtitiæ morbo ſapientiſſimè diſſeruit *Joſephus Quercetanus* in aureo libro *Diætetico Polyhiſtorico*, ubi in originem hujus morbi inquirit, & remedia ſalutaria accumulat. Ibidem invenies mortes ſubitas ex triſtitia, & contrà ab alijs fortiter tolerata, quæ intolerabilia videbantur adverſorum genera. Sed iſta mala ex toto vinci non poſſunt, & quanquam animus ſuperior malis evadat, ignobiles tamen animæ facultates, & ipſum corpus atteritur, & hoc morbo in ſepulchrum dejicitur, quod mille exemplis, ſi id ageretur, demonſtrare mihi in proclivi eſt.

Affectus ſæpe nos occidunt.

Sect. 1. c. 9.

Obijt glorioſiſſimus Imperator &c. Non facilè breviùs, & ut ita dicam, penetralius *Encomium* & laudationem *Rudolfi* me legiſſe exiſtimo, quàm eam, quæ à *V. C. Jacobo Typotio* confecta eſt, in libro 3. de *Hierographia* N. 90. ubi *Rudolfum* & *Auguſtum Cæſarem* inter ſe contulit & comparavit; qui utpote ejus *Cæſaris Hiſtoricus*, facta ejus inſpexit omnia, & ſinè dubio majorem meretur fidem, quàm ij, qui ſequentibus temporibus de *Rudolfo* quædam Majeſtate ejus indigna tradiderunt.

Rudolfus Auguſto Cæſ. comparatur.

CAPUT IV.

Mathias ejus nominis I. Bohemiæ Rex, ac denique Imperator.

NUnquam magis apparuit, quàm periculoſum Regijs familijs ſit jus, quod *primogenituræ* appellant, cùm uni filiorum legantur & donantur omnia, cæteris nihil; quo factum vidimus, ut *Maximiliani* II. poſteritas in *quinque* aut *ſex*, egregijs *Principibus* conſiſtens, tota denique ſit extincta. Nolo ego hîc incommoda ex Majoratu, ùt vocant, & jure primigeniorum nata recenſere; imparem me his judicandis exiſtimo & ſemper exiſtimavi. *Mathias* igitur *Maximiliani* II. tanti *Imperatoris* tot Regnorum & tot Provinciarum Domini filius, cùm nihil ſuum in toto orbe terrarum videret, ſolâ ſpe, ùt & cæteri quoque fratres vivere cogebatur. Ac primùm Confœderatis *Belgij Ordinibus* ſe adjunxit, & ab ijs *Gubernatoris* titulo honeſtatus eſt ab Anno 1577. uſq; ad 1581. quod factum exiguam ei laudem apud Auguſtiſſimam familiam, & omnes *Catholicos* comparavit. Reverſus deinde in Auſtriam oblatum ſibi à fratre *Rudolfo* militare adverſus *Turcas* Imperium ſuſcepit, & ſin-

Maximiliani II. poſteritas deficit.

ſingulari felicitate ſemel atque iterum *Turcarum* exercitum fudit; interea non ceſſabat ſpes ſuas extendere, & fidam aliquam ſtationem exiſtimationi & honori ſuo congruam quærere, & quantumvis *Rudolfus Imperator Auſtriam* ei gerendam commiſerit, non explebat ejus ſpem, quia inquies animi majora deſignabat; quas deſignationes ipſe frater *Rudolfus* non parum adjuvit ignavè & ſeniliter regnando, maximè An. 1608. ubi inſcio *Cæſare* cum Ordinibus *Ungariæ* & *Auſtriæ Confœderationem* quandam inivit, quâ etiam *Moravos* comprehendit, cùm quidvis credendi, & quamlibet ſectam amplectendi datâ libertate *Regnum Ungariæ* ad ſe attraxit. At priùs conſcripto exercitu in *Bohemiam* properavit, & multis tractatibus præmiſſis eò denique *Rudolfum* ab omnibus deſertum perpulit, ut 14. Junij in *Regni Bohemiæ* Comitijs *Rudolfus* poſtulatis *Mathiæ* conſenſerit, & ſubſcripſerit, ut rata haberetur *Mathiæ* cum *Ungaris*, *Auſtriacis*, & *Moravis Confœderatio*, *Poſonij* inita, ut corona *Ungariæ* ſibi à *Cæſare* traderetur (quam coronam *Cardinalis Ditrichſtein* in caſtra *Mathiæ* attulit) ut *Regni Bohemiæ Candidatus* poſt fratris mortem haberetur (quod poſtea deſiderio coronarum non expectavit) ut ſibi *Auſtriâ*, *Moraviâ* decederet; quod cùm factum eſſet, *Mathias Viennam* diſceſſit, magnâ pompâ ab omnibus Ordinibus ſuſceptus; *Brunam* 25. Julij ad *Comitia Moraviæ* venit, cui omne obſequium *Moraviæ* Status promiſerunt, neque *Ungari* inferiores obſequio videri voluerunt, ſed vocatum 16. Novembris Regem elegerunt, & 19. cum maximo triumpho coronârunt. *Ordines Bohemiæ* cùm imminutam *Rudolfi* potentiam viderent, præcipuè hæretici, eandem libertatem Religionis dari ſibi poſtulârunt à *Cæſare* A. 1609. quam cùm impetrare non poſſent, turbas maximas (quas hîc referre operæ pretium non eſt, & neque ad *Mathiam* res ſpectat) dederunt, & violentiâ Principi ſuo factâ extorſerunt veriùs, quàm impetrârunt. Unus Leopoldus Paſſavienſis *Ferdinandi II. Cæſaris* frater, cum ſex millibus peditum, & duobus millibus Equitum (quam militiam ex *Juliacenſi* bello reduxerat) *Rudolfum* defendere, & ſi poſſet in veterem gloriæ ſtatum reponere tentavit; ac primùm *Superiorem Auſtriam* in fine anni 1610. tum *Bohemiam* in Januario 1611. ingreſſus, ipſam *Pragam Minorem* vi occupavit, *Ordinibus Bohemiæ*, quò bellum hoc ſpectaret non ſatis intelligentibus, atque inter ſe diviſis, cùm alij veteri Regi ſubveniendum eſſe dicerent, alij *Mathiam* timerent, alij eundem ad auxilium *Bohemiæ* ferendum advocarent. *Mathias* qui hæc contra ſe geri ſuſpicabatur, è veſtigio collecto milite ex *Auſtria* & *Moravia* in *Bohemiam* duxit, & recedente *Paſſavienſi* exercitu *Pragam* intravit, 24. Martij; cúmq; deſertum ab omnibus fratrem videret, & arridentem ubique fortunam experiretur, *Rudol-*

Mathias fratrem evertit.

Rudolfum ad id denique compulit, & ſe in *Regem Bohemiæ Ordinum* voluntate præſertim accedente coronari pateretur, & id per *Delegatos* ſuos ad Comitia miſerrimus ſenex etiam poſtulare debuerit. Principiò reſtitiſſe *Rudolfum* invenio, & ſubſcribere omninò noluiſſe, at cùm pauci illi, qui aderant Proceres confirmarent: nihil eam ſubſcriptionem (quòd violenta foret) valituram, etſi etiam non ſubſcriberet, *Mathiam* tamen coronatum iri, prudentiùs facturum, & dignitati conſulturum ſuæ, ſi ex ſua voluntate factum oſtenderet, quod vitari non poterat, A. 1611. 24. Maij *Mathias* coronatus eſt. Coronatione hâc peractâ, cùm omnia fluerent ad votum; reliqua etiam ornamenta Regiæ dignitatis comparanda ſibi eſſe duxit: ac primùm in *Luſatiam*, inde *Wratislaviam, Glacium*, & 22. Septembris *Olomucium*, ac per *Niklspurgum Viennam* properavit, atque ibi 4. Decembris *Viennæ* eodem Anno cum *Anna Ferdinandi Archiducis* filia (qui *Ferdinandi I.* filius & *Maximiliani II.* frater fuit) nuptias celebravit. Tabeſcente *Rudolfo*, & anni ſequentis initio 14. Januarij mortuo, *Mathias* ad *Imperij Romani* Coronam aſpirare cœpit. Non eſt inſtituti mei hæc referre, in ſumma: 3. Junij electus *Francofurti* 24. ejuſdem creatus, & coronatus eſt *Imperator*, tertiâ pòſt die *Annâ* Conjuge ibidem in *Imperatricem* coronatâ, mox advolavit *Pragam*, & quâ potuit pompâ Fratris *Rudolfi* funus celebravit, 1. Octobris; altero menſe in Novembris initio *Viennam* reverſus. *Presburgi* deinde A. 1613. Comitia habuit, tum ad Comitia Imperij, quæ ipſe indixerat, acceſſit, ſuíque loco *Ferdinando Archiduci Auſtriam* regendam commiſit, cúmque prolem ex *Annæ* conjugio deſperaret, & de conſilio omnium *Auſtriæ Archiducum* (tranſactione etiam cum *Philippo III. Hiſpaniæ Rege* præmiſsâ, qui jus in *Bohemiam*, habere ſe dicebat, utpote ex *Anna Maximiliani II.* filia genitus) eundem *Ferdinandum* in filiũ adoptavit (videatur ea ſolennis tranſactio apud *Goldaſtum* in fine operis de Bohemia) An. 1616. 10. Januarij *Annæ Imperatrici* corona *Bohemiæ* impoſita eſt *Pragæ*, & conjugis ſuæ honori *Mathias* ludos & Equeſtria quædam certamina in area ante *Arcem Pragenſem* inſtituit, atque ipſemet decurrit, inde *Viennam* profectus, rurſúſque A. 1617. cum vere *Pragam* reverſus eſt, indictíſq; ad 6. Junij Comitijs Proceribus ultrò conſentientibus, paucis tantùm ac ferè exteris ut *Comite Turnio, Felſio &c.* muſſitantibus, nihil tamen apertè moventibus, *Ferdinandum II. die Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli* feſto, coronari in *Regem Bohemiæ* procuravit; poſt hæc *Dreſdam* ad *Electorem Saxoniæ* ſalutandum cum novo Rege & *Maximiliano* fratre ſuo *Generali Teutonici Ordinis* profectus, in *Moraviam* & inde *Viennam* ſuam repetijt, neque ampliùs *Pragam* vidit. Hoc jam & ſequenti Anno 1618. Evangelicorum (ùt

Mathiæ ultima conſilia.

(ùt illi se vocabant) Ordinum, mala mens adversus *Cæsarem* & Regem novum suscepta rebellionis consilia patuerunt. Huic Rebellioni abominandæ caussam dedisse *Cæsarem Mathiam Scriptores* hæretici, ac præcipuè *Stransky*, affirmant, quòd scilicet *Mathias*, quæ tam magnificè *Austriacis, Moravis, Bohemis, Silesijs*, promiserat, ut coronas, ad quas hiabat, obtineret, postea his obtentis, cùm ampliùs nihil sperare posset, immutatâ voluntate, novis & contrarijs decretis Regnorum statum convelleret, & manifestè eos, qui Catholicè non crederent, insectaretur, & ijs; qui eum præcipuè adjuverant, malam pro factis gratiam redderet, sed nimirum raró bonâ fide perfidia mansvescit, & cùm semel Principis obsequium exuerit, ultima & inpræceps euntia consilia apprehendit. Primi rebellionis incentores & Duces, quos antè nominavi, primarios Proceres jam antè hæresi corruptos in societatem consiliorum & periculorum assumsêre. Volitabant quotidie ad *Cæsarem* literæ querelarum plenissimæ, quibus Catholicos incusabant, & sibi vim fieri in negotio Religionis vociferabantur. Falsa omnia & ridiculæ accusationes, cùm in tanta paucitate *Catholici* ab Ordinibus hæreticis circumscripti, qui multitudinem, arma, & belli nervum haberent in manibus, commovere se non possent, ùt paulò pòst re ipsâ patuit. Ergò A. 1618. initâ conjuratione cum ingenti tumultu 21. Maij in Conclave, quod *Cancellariam* vocant, in *Arce Regia Pragensi* sinè honore loci ingressi, post acerbissimas contentiones verborum, & exprobratam Religionis Evangelicæ insectationem, duos ex Regijs Locumtenentibus *Wilhelmum Slavatam*, *Jaroslaum de Martinicz* ex senaculi fenestris præcipites dejiciunt, addunt ex Actuarijs unum *Joannem Fabricium* nomine. Hoc fuit Rebellionis fœdissimæ principium, cujus media variârunt, finis totius Regni ruinam, & tristissimam *Catastrophen* post se traxit. *Cæsar* ubi rem accepit plurimis literis tumultuantes, componere tentavit, sed frustra fuêre omnia; quare coactus est arma respicere, quæ cum vario Marte gererentur, in medio bellicorum consiliorum apparatu *Viennæ* extinctus est, An. 1619. 20. Martij à coronatione in Regem *Bohemiæ* An. 8. ætatis suæ 63. inchoato. *Princeps* magnanimus, sed in quo mobilitas animi deprehenderetur, in fratrem non satis pius, fortunam toto vitæ tempore sibi similem, id est variam & mutabilem expertus.

Rebellio hæreticorum in Bohemia.

Mors Mathiæ Cæs.

Animadversio pro Lectore.

QVò propiùs ad nostra tempora accedo, eò me in lubricum magìs & periculosiorem locum paulatim devenire sentio, ut propè *Horatianum* illud mihi occini possit:

Pericu-

Periculosæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per ignes.
Suppositos cineri doloso.

Omnes Scriptores de ſuis temporibus timidè, & cum anxia quadam cautela ſcripſerunt, monuítque pridem ſapientiſſimus Annalium & Hiſtoriæ Scriptor *Tacitus, Tiberij, Caij, Claudij, Neronis res ipſis florentibus ob metum falſas, poſtquam occiderant, recentibus odijs compoſitas eſſe*, alibi negat hiſtoriam ſcribi poſſe, ſi opprimatur Respublica, deeſſe enim libertatem Scriptori; mihi nihil tale timendum eſt ſub mitiſſimo *Auſtriacæ Stirpis* dominatu, ſed ſæculum in quo vivimus timeo, & tempora, ùt idem *Tacitus* dixit: *inimica ſcribentibus*; ſunt enim quidam, qui nihil neque falſum neque verum de ſuis ac vicinis temporibus ſcribendum eſſe autumant, ac pro inexpiabili audaciâ accipiunt, ſi quid uſquam in ijs, quos novêre, reprehendatur; ſenſêre multi Scriptores hanc Judiciorum iniquitatem, ac ſilentio vitia omnia præſentium temporum tranſiêre. Iſtorum ego inpoſterum ſequar exemplum, & cùm ſub *Mathia Rege*, & alijs uſque ad nos Principibus acta in manibus adhuc & memoria recenti mortalium verſentur, & pleraque ex ijs adverſus regnantes cum ſcelere, proditione, & perfidia geſta ſint, commemorari niſi cum accuſatione, & vituperio non poſſint, ab ijs narrandis abſtinebo, nè offenſionem eorum incurram, qui ad ſe vituperia Majorum, aut Amicorum ſuorum pertinere exiſtimant. Tempus erit, neque illud abeſt procul, cùm hæc antiquabuntur, & ſecurè ſinè Authoris metu commendabuntur memoriæ; poſt octoginta elapſos annos jam audacter ſatis hiſtoriam ſcribi poſſe exiſtimat *Bodinus*; nondum effluxerunt illi, tum *Veritatem* aperiet dies, & quia *Veritas filia temporis* eſt, naſcetur in publicum; itâ videmus, ut quæ adoleſcentibus nobis ſinè periculo dici, & efferri non poterant, & pro falſis habebantur, jam & patienter audiantur, & longè tunc, ſubſidente ſcilicet veritate, & affectibus narrantium correctis vel mutatis, commemorentur. Itaque inpoſterum *Notis & Commentarijs* abſtinebo, & obiter, velut ſi præter ripas navigarem, tranſibo. *Veritatem* nudam *Veteres* pingi voluerunt, mihi *Veritas* ùt *Matrona* induitur, quæ nec tota retegi ob pudorem, nec velari ex toto, & nihil ex formoſo ſuo vultu apparere velit.

Tacit. lib. 1. hiſt. & lib. 1. Annal.

Periculosum de viventib9 ſcribero.

CAPUT V.

Ferdinandus II. Bohemiæ Rex, & Romanorum Imperator.

Erdinandus II. Imperator optimus; omnes in ſe Chriſtiani Principis virtutes expreſſit. Natus ex *Carolo* II. *Ferdinandi* I. filio, & *Maria Alberti V. Ducis Bavariæ* filia A. 1578. 9. Julij à pijs Parentibus in timore Divini Numinis educatus, ad ætatem legitimam pervenit, & *Mariam Annam* primam Conjugem *Wilhelmi Ducis Bavariæ* filiam A. 1600. ſibi conjugio

Ferdinandi II. initi a non ſatis læta.

jugio junxit. *Mathias Imperator*, ùt antè dixi, cùm prole careret, *Ferdinandum* sibi in tempore adoptavit filium, & in *Bohemia* 1617. in Ungaria 1618. in Imperio 1619. coronari ab Electoribus obtinuit. Mortuo qui adoptârat *Cæsare*, *Ferdinandus* gravissimis periculis & ærumnis jactatus est: etsi enim in ipsis regnandi initijs omnia omnibus *Privilegia* amplissimis verbis confirmârit, tamen ij *Ferdinandi* in *Religionem Catholicam* studium apud suos, apud *Catholicos* verò alias caussas, sed frivolas, obtendentes, tantùm abest ut *Ferdinandum* jam coronatum Regem suum receperint, ut etiam *Moravos* ad rebellionem concitârint, qui exemplo *Bohemorum* 30. sibi Directores, & fidei sublestæ Defensores nominârunt; *Silesiæ Principes*, Ordines ac Civitates jam sub *Mathia* rebellionem exorsi erant, & exercitûs sui *Ducem Marchionem de Jegendorf* cum tribus peditum millibus *Comiti Mathiæ Turn*, qui universum Provinciarum rebellium regebat exercitum, ultrò submiserunt. Quæ gesta sint, tædet referre, quia toties à me & ab alijs Scriptoribus repetuntur; hoc universim dici potest: paucos extitisse Reges, qui à tot hostibus oppugnati fuerint, & tam feliciter hostes profligârint, quàm divinâ ope *Ferdinandus*, qui si omnes se conjunxissent, *Austriacam Domum* funditùs evertissent, sed per intervalla, & non simul omnes proruerunt ad bellum. Hostes habuit: *Regem Galliæ*, *Turcam*, *Reges Daniæ*, & *Sveciæ*, *Electores*, *Trevirensem*, *Palatinum*, *Saxonem*, *Brandeburgicum*, *Protestantes* omnes (excepto *Hasso Darmstadiensi*) omnes *Civitates Imperij Acatholicas*, *Transilvanum*, *Ungariæ & Bohemiæ Ordines*, *Moravos*, *Silesios*, *Lusatios* utrosq;, *Austriæ Superioris* Ordines, rusticos in *Austria*, Ordines item *Acatholicos* in *Inferiori Austria*, in *Italia Venetos*, *Sabaudum*, *Mantuanum Ducem*, ut taceam innumeros occultos, & qui se *Neutrales* dici voluerunt. Omnibus his superiorem *Ferdinandum* fecit Deus: in *Austria* tres in obsequio permanserant Urbes, *Vienna*, *Nova Civitas*, & *Cremsium*; in *Ungaria Jaurinum*, & *Comorinum*; in *Bohemia Budvicium* & *Crumlovium*, nihílque aliud, nam *Plsna* à *Mansfeldio* capta fuit; in *Moravia*, *Silesia*, *Lusatia*, nihil parebat *Ferdinando*. At cœlesti auxilio *Fridericus Rex Zephyrius* in *Albo Monte* 1620. 6. Novembris magno prælio victus est. Cum *Gabriele Betleno Principe Transilvaniæ* ab A 1620. usque ad 1629. pro *Ungaria* bellum gessit fortunato exitu. Annus 1622. *Ferdinando* secundus & felix 27. Aprilis victoriam habuit adversus *Marchionem Badensem Durlacensem* (qui in exilio apud Helvetos obijt) ad *Wimpfenam*. Ad *Hôchstam* 2. Julij adversus *Ducem Christianum Brunsvicensem*, ad *Floreacum* 19. Augusti adversus *Mansfeldium*. Iterum An. 1623. 6. Augusti eundem *Christianum* in *Westfalia* vicit, qui machinæ muralis ictu brachio amisso ex

Hostes Ferdinandi II.

vulne-

vulnere obijt; *Mansfeldium* 6. Decembris ad *Frisoltum* vicit. Rebellantes *Austriæ* rusticos A. 1625. iteratò. *Mansfeldium* ad *Dessaviam* 15. Aprilis A. 1626. 27. Augusti *Regem Daniæ*, cum quo postea pax coaluit. *Mantuæ Ducem Carolum* fregit A. 1630. Secuta sunt infelicia prælia adversus *Gustavum Adolfum Regem Sveciæ* ad *Lipsiam* An. 1631. 7. Septembris. Pugnatum iterum cum eodem Rege A. 1632. ad *Lutzen* 6. Novembris, in quo prælio Rex cecidit. Cæsus iterum *Cæsareus* exercitus ab *Georgio Duce Lunæburgico* 28. Junij ad *Hamelam* A. 1633. sed *Nôrlingana* Victoria omnia restituit, parta de *Svecis*, eorúmque socijs A. 1634. 6. Septembris. Clades etiam An. 1636. 24. Septembris accepta est. His victorijs inclytus *Princeps Imperator Ferdinandus* An. 1637. 15. Februarij excessit è vita, ætatis Anno 58. Mense & die 6. Ejus virtutes in *Libro IV. Miscellaneorum* obiter attigi, latiùs à *Gulielmo Lamormajni* commemorantur in Vita. Merita tanti *Principis* excedunt omnium Scriptorum diligentiam & facultatem, præcipuè *Religionem Catholicam*, *Ecclesiasticos* & *Religiosos fovebat.* In *Bohemia* hic Ordo, qui ante hæresim dignitate & suffragijs ferendis in Comitijs, Judicijs, aliísque solennibus actibus dignitate primus erat, sed jam apud corruptos hæresi Proceres nihil poterat, ordinem suum & dignitatem à *Ferdinando* recepit; apud *Moravos* secundam vocem, ùt vocant, idem Ordo habebat, primam illis *Ferdinandus* dedit; in *Austria* Ecclesiasticis quibuscunque fato suo functis omnia *Archiducibus* obveniebant; hunc perversum morem sustulit *Ferdinandus*, & ad Ecclesias, aliósque de jure hæredes pertinere rescripsit; de negotio Religionis taceo, innumera hominum millia Ecclesiæ restituta in Provincijs nostris numerare possumus. *Fundationes* in *Bohemia* quatuor *Episcopatuum*, item *Contractum Salis* consultò prætereo. *Slavata Cancellarius Regni*, *Austriacæ Domui* fidissimus (pro qua mori non recusavit, ex altissimis *Arcis Pragensis* fenestris in certam mortem præcipitatus) rem miram scribere ausus est: abusos esse tanti Principis justitiâ & probitate, qui aliquid in Aula valebant: monetam eos adulterâsse & sæpiùs pro libitu deteriorem fecisse; *Principem* pijssimum, Aulam impiam habuisse (disertè id affirmat) justissimum & incorruptum *Principem*, rapacium harpyiarum aduncas manus sæpius expertum fuisse; & pupillorum & viduarum oppressiones, eo nihil sciente perpetratas; eversos esse bonis omnibus, & proscriptos qui nihil peccârant, & per ætatem nihil peccare poterant; hæc *Slavata Ferdinandi* Cancellarius.

Prælia Ferdinandi.

Slavata Cancell. in Apologia adversus Turnium.

CAPUT VI.

Ferdinandus III. ejus nominis Bohemiæ Rex, Sapientissimus Imperator.

MOrtuo Patre filius *Ferdinandus III.* (vivo adhuc Patre, & Regna & Imperium consecutus) successit, & Fortunam bellorum in se à Patre transtulit, & primùm quidem Fortuna virtuti servivit, cùm, ùt dixi, ad *Nordlingam* ipso præsente magno prælio victi sunt Sveci. At sequentibus Annis, cùm *Ferdinandus* ob negotia publica exercitus suos sequi non posset, magnæ Clades infelicitate Ducum acceptæ sunt; præcipuè ab audacissimo & militiæ peritissimo *Duce Winariensi*; *Panir* quoq; Svecorum Dux *Bohemiam* ingressus A. 1639. omnes ferè *Cisalbinos Districtus à Litomericio Pragam* pervastavit, & incendit; sex millia pagorum tum temporis arsisse dicunt. Variâ dein fortunâ bellum gestum, *Archiduce Leopoldo Cæsaris* fratre cum forti & fortunato *Duce Octavio Piccolomini Svecorum* impetus feliciter propulsante. Annus 1642. infelix multis de caussis fuit, cæsus cum exercitu *Franciscus Albertus Saxolauenburgicus ad Svidnicium* à suis, ut ferebatur, occisus, certè ab Equitibus desertus; ingressi *Moraviam Sveci*, munita pleraq; loca cum *Olomucio Principe Regionis* Urbe occupârunt: mox *Silesiam* & *Lusatiam* transgressi, sequentibus *Cæsareis* constiterunt ad *Lipsiam*, ubi hoc Anno 1642. acerrimum commissum est prælium, & fugâ dissipatæ *Cæsaris* copiæ retro in *Bohemiam* palantes concesserunt. Sed quid attinet hæc tam tristia commemorare, quæ toties fieri vidimus, & qui in rem præsentem non venerunt, in omnibus hujus temporis Scriptoribus legere possunt? in summa: ad fugam impulsus ex *Dania* novus *Cæsaris* exercitus, magnâ sui parte imminutus in *Bohemiam* rediјt; occupata munitoria *Bohemiæ*, *Moraviæ* & *Silesiæ* loca, & commisso ad *Jankow* in *Bohemia* An. 1645. infelici nobis prælio, nutabant omnia, & unus *Danubius* victorem exercitum *Svecorum* stitit; captæ *Cisdanubianæ Civitates*, *Retzium*, *Steina*, *Cremsium*, *Corneyburgum*, & plures aliæ. Rediêre deinde *Sveci* in *Moraviam*, & *Brunam* obsidione quindecim hebdomadarum arctissimè cinxerunt,

Svecorũ felices progress9 advers. Ferdinandum.

xerunt, quorum felicitatem *Bruna Ludovico Souches Urbi Præfecto* intercepit. Annis aliquot sequentibus, cùm Sveci in *Franconia* agerent, & *Herbipolensem* & *Bambergensem Antistites* vexarent, habuêre *Cæsarei* spatium, quædam in *Bohemia* & *Moravia* recuperandi, sed brevì post coronationem *Bohemicam Ferdinandi IV.* A. 1646. redeuntibus Svecis, *Wrangelio Duce*, arma Svecica iterum per *Provincias Cæsaris* volitârunt; capta est *Egra*, *Cæsareo* Exercitu, atq; ipso *Augustissimo Cæsare* propè inspectante, cujus præsentiâ animatus exercitus multa præclara in *Svecos* virtutis militaris edidit specimina, & cùm non fieret pugnæ universim copia, partibus hostes egregiè accîdit, maximè in eo conflictu, ubi *de Wert & Montecuculi* furiosum illum *Svecorum Ducem Wrangelium*, cum suis oppresserunt. Anni 1648. initia Clades exercitûs *Cæsareani*, & cædes Ducis *Melandri* consignavit; *Königsmarkius Svecorum Ductor* proditione *Ottovaldij Equitis Franci* inobservatus, nocte iter faciens, die silvis sese obtegens, *Pragam* accessit, mediâ nocte *Ottovaldium* cum centum peditibus præmisit, qui valla, quæ tunc extruebantur, transgressus, vigiles occidit, & portas hosti aperuit, capta *minor Praga*, capta Arx, & *Sveci* per pontem ad *Antiquam Urbem* tendentes, unius potissimum operâ *Patris Georgij Plachy S. J.* qui & cataractas ferreas dejici socij sui auxilio fecit, & voce sublatâ Studiosos, ad arma vocavit, rejecti sunt; quæ deinde Pragæ gesta sint præclara, tum à Religiosis, qui defensionem Pragæ susceperimus, tum à *Studiosis, militibus*, ac *Civibus*, tot mortes & vulnera plùs nimio declarârunt: à Julij fine ad Novembris Mensis principium fortissimè repulsus est hostis, quamvis octodecim millibus globorum currulium Pragam verberâsset, & ad centenas pluresque orgias mœnia dejecisset, & in ipsis mœnibus murales machinas statuisset, sub hæc inexpectatè nova læta, de pace *Osnaburgensi*, quæ 24. Octobris inter *Cæsarem, Gallum*, & *Svecum*, coaluit, nunciantur; atque ita ab armis discessum est. *Cæsar* factâ pace, ut Provincias suas ab hostibus nuper vastatas recrearet, multa solatiorum genera invenire conatus est, A. 1652. principio Julij Pragam ad se Electores invitavit, comparuêre omnes, & cum multa significatione secundissimæ in *Cæsarem* suum voluntatis, omne genus hilaritatis libentes admisêre; itum deinde *Ratisbonam* ad Comitia, mox loco mutato *Augustam*, ubi ultimâ Maij *Ferdinandus* IV. *Bohemiæ & Ungariæ Rex* Romanorum omnium Electorum vocibus, salutatus, & iterum *Ratisbonæ* 17. Junij coronatus est; sed heu spes omnium incertas, quæ in vitæ incertitudine velut in lubrico & maligno solo fundantur! quarto decimo pòst Mense 9. Julij An. 1654. nondum vicesimo primo Anno expleto tollitur è vita, cui tantummodo in titulum sepulchri tot coronæ & ho-

Bella eorum temporum & clades Cæsareæ.

Tollvvrangel.

Praga minor & Arx capitur.

Pax Osnaburgensis.

Ferdinandus IV. coronatur.

nores donati videntur. Ad alia igitur consilia suscipienda conversus est *Ferdinandus* Pater, atque ante omnia An. 1655. initio Januarij serenissimum filium *Leopoldum Ignatium*, omnium Provinciarum suarum hæredem publicavit, & Posonium cum eodem descendens *Regem Ungariæ* in Comitijs ab Ordinibus electum 27. Junij coronavit. Sub hæc *Gustavus* ex *Palatina* stirpe *Bipontina Sveciæ Rex Poloniam* cum exercitu ingressus 21. Julij toto illo anno, & sequenti variâ fortunâ cum Polonis bellum gessit; meliore tamen conditione suâ quippe plurimis *Urbibus Poloniæ* occupatis, *Regem Casimirum* in *Silesiam* extrusit, ac nisi *Cæsar Polono* decrevisset suppetias (quas primum *Cæsaris* post mortem misére qui *Gubernationi Austriacæ* præerant) forsitan Poloniæ vulnus lethale Svecus inflixisset. Jam nuper A. 1656. 14. Septemb. Pragæ Serenissimo *Leopoldo* corona Bohemiæ imposita est, itaque licet curis Paternis (quæ maximæ & præcipuæ sunt de coronatione filiorum, & securitate Provinciarum) levatus, tamen morbis excruciatus, jam antè se prodentibus, nunc verò invalescentibus, cùm omnia *Medicorum* auxilia malum superaret, audito SS. Missæ sacrificio, ritè expiatus, & cœlesti Viatico refectus, vitâ excessit, ætatis 49. Regni Bohemiæ 30. Ungariæ 32. Imperij Romano-Germanici 21. Princeps fuit magni consilij, fortitudinis & patientiæ in tot adversis admirabilis, sed consilia ejus præclara, quàm sæpissime fortuna enervavit; & nescio, quæ in exequendo aliorum tarditas prorsus evertit; sed quæ felicitas Patri non obtigit, eam læti spectamus & gratulamur *Filio Augustissimo Leopoldo* servatam esse.

Bellum Svecorum & Polonorum.

Mors Ferdinandi III.

CAPUT VII.

Ferdinandus IV. ejus nominis, Bohemiæ, Ungariæ, & Romanorum Rex.

FErdinandum IV. ex albo Regũ nostrorum expungere nõ possumus; authoritate omnium Ordinum legitimè coronatum, etsi nullam Reipublicæ partem, quod in coronatione cavebatur, attigerit; nihil igitur in regnando ejus gloriæ & virtuti imputare possumus, præter innocentiam ætatis; & luctum, quem Provinciæ omnes ex ejus immaturo obitu perceperunt; mihi privatus

luctus

Luctus in publicum versus est, cùm *Justa Funebria Regius Comitatus Glacensis Principi* suo suo statim à morte persolveret, imperatum est, ut *Mausoleum* ornarem; ornavi pro ingenij modulo varijs picturis & Emblematis, & Elogia innocentissimo Principi, tria præcipuè (quæ Regius Magistratus id temporis, ut memini, commendavit) affixi; ea, quamvis *in Verisimilibus* meis recitaverim, tamen quia liber paucis notus est, ad memoriam tanti Principis conservandam hoc loco legentibus offeram, cùm jam ingenij & corporis viribus sideratione non leviter perstrictis & attritis, nova producere non valeam; sic igitur habent:

Elogia sepulchralia Ferdinandi IV.

ELOGIUM I.

Augustis Manibus Sacrum.
Ferdinandus quartus.
Romanorum, Bohemiæ, Ungariæque Rex Anno 1654.
Ante diem terris occidens.
Ante lucem cœlo (in Aurora diei) exoriens hoc clauditur sepulchro.
Soles mutavimus;
Dum *cœlestis* Sol mundo, *terrenus* cœlo illuxit.
Augustæ nuper creatus *Augustus*,
heu angustè nimiùm sepelitur!
Ratisbonâ minimè secundo Danubio Viennam devectus,
Ad mortem navigâsse & descendisse videbatur,
Nisi ad *Justitiam* in cœlum *pietate Austriacâ* enavigâsset.
O Ratis mala!
Quæ *Cæsarem, ejúsque Fortunam* (Filium) deorsum vehebas!
Hinc *illæ lacrymæ*! hinc *terræ motus*! hinc Eclipsis!
Tremuit Ferdinando moriente terra, ut sciremus:
Quanti ponderis Principem, dum viveret, portavisset.
Libravit tunc se *inæqualiter* Mundus,
Justo Principe occidente,
Et *trepidationis motu* concussus est.
Nutavit:
Quia *centrum Votorum & Cordium* mutavit,
Cùm amisit *Ferdinandum*;
Terræ motus mortem ejus *præcessit*,
Utinam non *sequatur*!
Ante *Eclipsin Solis* moritur:
Ut dum *Sole* carebit *Globus* Imperij,
ejus *cœlesti Gloriâ* illustretur.

O ino-

O inopinata *Eclipsis in Julio*!
Imò & in *Augusto* Auſtriacæ Domûs Imperio!
O à nemine mortali prævisa!
Minimè ab ijs
Qui omnia *Ferdinando* felicia providerunt, & præviderunt.
Demonſtrâſtis non Aſtronomi, ſed *Medici*;
Heu! *Sol* noſter occidens repertus eſt in *Maculis*!
Ideo fortè *variolis* extinctus & ſub Auroram,
Ut ſpes omnes noſtras *dubiam* & malignam habere *lucem*,
Et *Fortunam variabilem* Mors ipſa monſtraret;
Venit ad Imperium,
Vidit Electorum Collegium,
Vicit Competitorum ſtudium,
Et *vixit*.
Minora fuerũt omnia Ferdinandi virtute, quæ *tribus* nõ contenta coronis,
(quibus *Ferdinandum* coronârat)
Quartam ei in cœlo impoſuit.
Sponſus erat *Ferdinandus*,
Jam ei cœleſtis *gloria deſponſatur*.
Rex amorum dicendus potiùs,
Quam *Romanorum*, aut *Armorum*;
Siquidem non eum *Roma*,
Sed verſo nomine, *Amor*, coronavit omnium *Electorum*;
Primus electus ab *Octo-viris*,
Quaſi ultimus, & *octavus* eſſet *gradus amoris*;
Nunc *dulci Amore* mortuo:
Non mirum regnat *acerbus dolor* populorum.
Imperij Pomum, quod *Amor* & *Concordia* porrexit
FERDINANDO,
Diſcordia fruſtra parabat arrodere,
Mors fortior, velut olim *clavam Herculi* extorſit.
Cæca profectò *Mors*,
Quæ maturitate virtutis decepta,
Credidit eſſe *Senem*, quem feriebat,
Imò tam propera, & præceps,
Ut *tria numerare* neſciverit,
Nam *quartum* ſuſtulit *Ferdinandum*,
Tertium tranſilijt,
Feliciter (atque utinam ſemper!) Orbi imperaturum!

Terræ motus mortem ejus præceſſit, & ingens Eclipſis.

O Fer-

O Ferdinande Rex bis secunde abis in cœlum!
Sed tot populorum tuorum vota contumulantur,
Et *corpus* tuum inter *sangvineas & lacteas maculas*,
Immaculatus Cinis *est.*
Hos *mutos* Cineres *audivisti Viator.*
Disce: *communes* è cinere generis humani *metas* respicere,
Et vel *Cinere* Romanorum Regis aspersus, memento:
Quia pulvis es, & in pulverem reverteris.
Anno
ferDInanDI gLorIa CaDIt.

Elogium II.

Ferdinandus Quartus,
Humani generis breve *delicium*,
Orbis *expectatio delusa*,
Spes exspirans;
Rex Romanorum,
in quo eligendo *vota* Populorum,
Corda omnium conspirârunt Electorum,
In hoc secum loculo *Regnum* clausit *Romanum.*
Plurimorum Cæsarum sangvis,
Hæres tot Regnorum,
Etiam *Transmarinis Coronis* Regio vertici impendentibus,
Æternam ipse prælegit
Ad *cælestem Sponsam Hierusalem* profectus.
Quid mirum *titubâsse* eo moriente *Terram*,
Cùm eam, ùt *ludicrum globum*
Rex innocens è manu projiceret?
Trepidabat scilicet *Orbis*, dum dubitat,
Quâ manu tangetur in posterum,
Qui hactenus *Justitiâ & Pietate* Austriacorum Principum feliciter
assveverat contrectari.
Cùm *decimum quartum* Romanæ Regiæ Electionis Mensem
Ætatis *vigesimum primum* attigisset,
(utrumque *Criticum*)
Eclipsi inexpectatâ
Non *Solem* sed omnes propè *Germaniæ oculos* lacrymis obtenebravit; Eclipsis eo anno formidabilis Regis mortê secuta.
Imò & *Solem* tenebris involvit:

Quia *Magnum Cæsarem* Regnorum suorum *Solem*
Atram vestem coëgit induere,
Ut *Rex albus in atro* esset,
Et inter humanæ *vitæ calculos* in spectaculo sederet *atratus.*
O incertæ providentiæ nostræ!
Eclipsis duplex hoc anno peragi debuit:
Cœlo altera, & altera *terris*;
Terrestrem soli *Cœlites*
Cœlestem nos terrestres prævidimus:
Cœlestis *minor* est:
Quia: *Soles occidere, & redire possunt.*
Nostra *Major*, & diuturnior:
Quia Ferdinando, *nox est perpetua una dormienda.*
Ad hujus *benefici Solis* aspectum, & ortum, incipiebat terra recreari,
Intremuit velut horripilans *ad occasum*,
plùs passa, quàm *in Eclipsi solari,*
Quia *plurium influentiarum Princeps* extinctus est.
Variolis oppressum Regis Cor est;
Sangvinis scilicet & lactis (paterni & materni, id est Austriaci) copiâ!
Nam *sangvinem* paratus erat *pro DEO fundere*;
Lac populo (ob clementiam) propinare.
Quod si in cœlum *via lactea est*, & liliata,
An non eam *Ferdinandus* visus est tenuisse?
Hinc etiam *cum lilijs in Julij mensis initio* evanuit;
Nè *tumulo lilia* deessent;
Ipse sibi *lilium* fuit.
Lilium tum alibi *coronabatur* in terris,
Cùm lilium nostrum *veste immortalitatis* indueretur,
Et *coronâ gloriæ coronaretur* in cœlis.
Profectò nec *Salomon in omni gloria sua,*
Sicut hoc lilium fuit *coopertum.*
Innocentissimum & verè liliatum *Principem* agnoscimus,
Qui etiam *Innocentium* morbo moriens laborârit.
Manus ejus *innocens*, *innocens Aquila*:
quia *nulla* adhuc *fulmina* misit, nisi *Amoris*
Timete, qui Orbem hæresi, & factionibus dividitis!
Aquila, quæ *Jovi porrigebat* fulmina, nunc *mittet*;
nisi fortassis *Aquila* transierit *in columbam.*

Regis Symbolum erat, *Pro Deo & populo.*

O FER-

O FERDINANDE!
Nos putabamus: *Te pro Deo & Populo* pugnaturum,
TU:
Deum pro Populo orare maluisti;
Non eris posthac noster *Imperator*,
Sed *Impetrator!*
Anno:
reX RoMAnVs, heV! VIennæ eX haC VIta abIVIt aD sVperos.

ELOGIUM III.

D. M. S.
Si Te, ô Viator, magnæ *honorum umbræ*,
Et longa *Titulorum* Syrmata terrent,
gressum hinc celeriter amove,
In hoc Tumulo tantum inclusum est Titulorum,
Tantum gemituum, & lamentorum,
Tantum lacrymatum, & dolorum, & umbrarum,
Ut, si aperiatur,
Orbem universum possint implere & obtenebrare.
FERDINANDUS QUARTUS
Romanorum, Bohemorum, Ungarorum, &c. Rex quiescit.
Hic Romani *Regis titulum*
Anno, & Mensibus duobus, gestum:
Aut Imperio restituit,
Aut tumulo clausit,
Aut in cœlum intulit.
A Venatione Ferarum ægrotus rediens
A *morte* crudeli Fera
quasi indagine exceptus est;
Hæc *coronas* in *Cupressum*
Sceptra in *ligones*,
Purpuram auro tinctam in *linteum mortuale* mutavit.
Lugebit tanti Regis *occasum* die constitutâ *Sol*,
Et *suspensis* per Orbem *tenebris Justa Justo* persolvet;
Nisi fortè unâ Imperiali *Eclipsi* contenta *Natura*
Solem ultra parcat vexare.
In Junio à summa Imperij Fortuna,
ad *Nativitatis Domum* redibat,
(quò revertimur omnes)

cùm *Sol in cantro* revertente luceret,
velut *Sidus* quoddam *retrogradum*
etiam *ex Oriente* sibi fecit *Occasum.*
Ad tanti, tamque sereni sideris casum in tumulum
Viennæ solum intremuit,
Quod ad Turcarum millia immotum constiterat.
Vienna *tremuit* & *quievit:*
Quia alium *citò* nacta est *Leonem*
Leopoldum
Utinam & Imperium, si tremuit, conquiescat!
Nunc ex *Leonis* sidere *Agni* sidus erit,
Agnum enim sequetur *Agnus* immaculatus
FERDINANDUS;
Nam licèt corpus mortalitati obnoxium & sparsum *maculis* fuit,
Animus perstitit impollutus;
Nec *repertus est in maculis;*
Sed cùm *Sole* purior esset,
Orbis ei noster visus est *maculatus.*
Certè Medici,
Cùm nullam *immortali Principi moriendi* caussam invenirent,
in Variolis summam Fortunæ inconstantiam
& *vitæ & mortis varietatem* invenerunt.
Nimirum etiam Augustas Domos Mors intrat;
Consilia invenit Sapientia,
Princeps implet,
Mutat Deus.
Quid ultrà expectas, qui hæc legis, ô *Viator!*
Seu felicitatem, seu calamitatem spectes?
Non ibis, *ultrà!*
In *ara sepulchri* componemur omnes ad victimam.
Sed jam, *ô Viator! nemo te tenet,*
Si non *tenet* suspensum tanti Regis mortalitas,
Tene tamen *suspirium,*
Nè Regios *cineres* flatu *perturbes,*
Vide quanta humanæ gloriæ *levitas!*
Abi, & regijs manibus bene precare!

CAPUT

CAPUT VIII.

Leopoldus I. Bohemiæ Rex, Augustissimus Romanorum Imperator.

HUjus inclyti *Monarchæ* Regias virtutes, & gloriam securis ætatibus describendas relinquo, desperatione superatus: nam etiam ingenij tenuitate, ùt alicubi cecinit *Horatius*: laudes Clarorum Virorum deteruntur, & quem laudare velis, nisi tua laudatio gloriam Viri adæquet, propè est, ut commendationis loco vituperium scribatur. Natus est *Princeps Augustissimus* An. 1640. 9. Junij, & *Leopoldus*, *Ignatius*, *Franciscus*, *Balthasar*, *Josephus*, *Felicianus* nomen accepit; indolem generosam & Regiam (etsi non ad Regna, sed ad sacra destinaretur à Patre) semper ostendit; fratre mortuo, tum primùm sapientissimus Pater curis, & negotijs filium assvefacere cœpit, An. 1655. 26. Januarij declaratus est Patris Successor, eodem Anno 27. Junij *Ungariæ Rex*, Anno sequenti 1656. 14. Septembris *Rex Bohemiæ* coronatur. Mortuo post hæc *Ferdinando* Patre, morâ aliquâ nescio unde injectâ protracta est ejus *Imperialis* coronatio *Francofurti* ad An. usque 1658. 5. Augusti. Imploratus à Regibus *Daniæ* & *Poloniæ* (postquam id bellum ad se pertinere ex Arcanis literis & designationibus hostium clarè didicisset) primum bellum pro ijs gessit, & *Svecos Poloniâ* feliciter ejecit, bellúmque in *Pomeraniam* transtulit, An. 1659. Posthæc magnorum Regum exemplo A. 1660. Provincias suas inspicere cœpit, nec *Styriam*, *Carinthiam*, & extremam *Carnioliam* omisit, cùm ecce inexpectato bello à *Turcis*, qui fœdus & fidem juratam abruperant, petitur; An. 1663. à *Mahumete IV.* qui cæsâ aliquâ militiæ parte ad *Barcanum novas Arces* occupârunt, & permunierunt; quos tamen egregiè contudit, & apud *Serinvar* in *Croatia* egit in fugam; dein *Comitia Imperij Ratisbonæ*, auxilia petiturus An. 1664. celebravit; mox reversus *Inferiorem Ungariam Turcicam* perterruit, & *Canisâ* frustra tentatâ *Nitriam* ex Turcis recepit; victoriæ minores secutæ sunt multæ ad *Gernovicium* 16. Maij ad *Serinvar* iterum 6. Junij ad *Levenczam*, quam fugatis Turcis Duce *Suchesio* re-

 cepit,

cepit, tandem omnium Christianorum copijs, *Gallorum*, aliorúmque auxilijs memorabilem de Turcis victoriam ad *S.. Gotthardum* reportavit Anno 1664. victi tanto prælio Turcæ perlibenter ad annos viginti in pacis leges consensêre, munera dein ultrò citróque, ùt mos est, *Viennam* & *Constantinopolim* Annno 1665. missa; pace fruente *Cæsare*, ecce ultimus *Tyrolensium Archidux Sigismundus, Franciscus* An. 1665. 25. Junij emoritur; omni ejus ditione ad *Augustissimum* devolutâ, factúmque est, ut unus LEOPOLDUS omne *Domûs Austriacæ Patrimonium* obtineret. Post bellum Turcicum, aliud non minùs periculosum gestum est: pro defensione Imperij susceptum, quod hodiéque ardet, uti etiam adversus Turcas fœdifragos, quod ut gloriosè & feliciter ad honorem Dei & Ecclesiæ cedat, omnes boni, quibus Religio cordi, & quibus Fides Christiana Regnis potior est, apprecantur.

Tabula I. Genealogica Augustissimæ Stirpis Hispanico-Austriacæ à Maximiliano I. ad usq; nostra tempora.

Tabula II. Genealog: Austriacæ Domûs, à Ferdinando I. exhibens etiam lineam Tyrolens.

Tabula III. Genealog: exhibens Maximiliani II. Austriaci posteritatem, quæ tota perijt.

Tabula IV. Genealog: Caroli II. Archiducis Austriæ, quæ linea tota interijt.

Tabula V. Genealog: à Ferdinando II. Imperatore descendentium.

Tabula I.

TABULA I. Genealogica Auguſtiſſimæ Stirpis Auſtriaco-Hiſpanicæ, à Maximiliano I. uſque ad Carolum II. cognomento Philippum Regem Hiſpaniæ nunc regnantem.

Maximilianus I. Friderici Imperatoris filius, natus An. 1459. 23. Martij, Belgij Provincias omnes per conjugium An. 1477. adjunxit Domui Auſtriacæ. Electus Romanorum Rex Francofurti 16. Februarij, & Aquiſgrani coronatus 9. Aprilis An. 1486. declaratus Imperator An. 1508. 10. Februarij. obijt Welſij An. 1519. 12. Januarij, ætatis 59. ſepultus Neoſtadij. Regnavit annis 32.

♀ 1. Maria Caroli Pugnacis Burgundiæ Ducis filia & hæres, nata An. 1457. 12. Februarij, nupſit 1577. 10. Auguſti. obijt 1482. 6. Martij Brugis, ſepulta ibidem.
2. Anna Franciſci ultimi Ducis Britanniæ filia unica, hanc ei rapuit Carolus VIII. Galliæ Rex pergentem ad ſponſum.
3. Blanka Maria Galeacij Mariæ Ducis Mediolanenſis filia, nupta An. 1494. 16. Martij Oenipont. obijt ibidem An. 1511. ſinè prole.

Philippus I. natus Anno 1478. 23. Junij per conjugium Rex Hiſpaniæ 1505. obijt An. 1506. ætatis 28. regnavit anno uno & 9. Menſibus. ſepultus Granatæ.

♀ Johanna Ferdinandi V. Catholici & Iſabellæ Regum Hiſpaniæ filia, nata 1479. 8. Novemb. obijt 1555.

Margareta nata 1480. Bruxellis, uxor primò Joannis filij Ferdinandi & Iſabellæ Regum Hiſpaniæ A. 1597. in Aprili. ſed is obijt 2. Octob. Secundò nupſit Philiberto II. Duci Sabaudiæ, qui obijt 1504. ætatis 24. Margareta fuit Gubernatrix Belgij obijt 1530.

Franciſcus natus Anno 1481. obijt eodem anno.

Eleonora nata An. 1498. nupſit primò Emmanueli Regi Portugalliæ A. 1519. ſecundò, Franciſco I. Regi Galliæ 1530. obijt in Hiſpania A. 1558.

Carolus V. Rom. Imperator natus A. 1500. Gandavi in Flandria 24. Febr. Rex Hiſp. coronatus Valliſoleti A. 1518. electus Imperator Francofurti A. 1519. coronatus Aquiſgrani A. 1520. capit Franciſcum I. Galliæ Regem ad Ticinum 1525. capit Romam per ſuos 1527. coronatur Rom. Imperator à Clemente VII. 1530. Bononiæ, capit Tunetum in Africa 1532. cædit Proteſtantes ad Mülbergam 1547. cedit Imperio 1556. obijt in Hiſpania An. 1558. ætatis 59.

♀ Iſabella Emmanuelis Regis Luſitaniæ filia nata A. 1503. nupta 1526. obijt An. 1539. 1. Maij.

Iſabella nata A. 1501. ♀ Chriſtierni II. Regis Daniæ A. 1515. obijt 1525. 19. Januarij.

Ferdinandus I. Romanorũ Imperator cui, genus adferetur Tabula ſequenti.

Maria nata 1505. uxor Ludovici Regis Bohemiæ & Ungariæ 1521. fuit Gubernatrix Belgij, obijt in Hiſpania Anno 1558. ætatis 53.

Catharina poſthuma nata in Hiſpania Anno 1407. fuit ſponſa primò Friderici Electoris & Ducis Saxoniæ An. 1518. deinde uxor Joannis III. Regis Luſitaniæ Anno 1525. obijt Anno 1577.

Philippus II. natus A. 1527. Rex Neap. & Sicil. 1543. Rex Angliæ 1554. Gubernator Belgij A. 1555. Rex Hiſpaniæ 1556. cædit Gallos ad S. Quintinum An. 1557. & ad Gravelingam 1559. Turcas ad Melitam fugat An. 1565. & iterum per Joannem ab Auſtria fratrem 1571. Rex Luſitaniæ, amittit partem Belgij 1581. obijt An. 1598. ætatis 72.

♀ 1. Maria Joannis III. Luſitaniæ Regis filia A. 1543. obijt 1545.
2. Maria Henrici VIII. Angliæ Regis filia A. 1554. obijt 1558.
3. Iſabella Henrici III. Galliæ Regis filia 1560. obijt 1568.
4. Anna Maximiliani II. filia, nupta 1570. obijt 1580.

Maria nata A. 1528. nupta Maximiliano II. Cæſari, obijt 1603. de qua Tabula ſeq.

Johanna, Joannis III. Principis Luſitaniæ uxor. obijt 1578.

Ferdinandus obijt puer An. 1545.

Joañes ab Auſtria nothus ex Barbara de Blomberg. natus 1545. Turcas profligavit 1571. fuit Gubernator Belgij, obijt An. 1578.

♀ Diana Phalanga Nobilis de Surrento.
2. Maria de Mědoſa.

Margareta notha ex quadam de Plumbes, nata 1522. nupſit primò Alexandro de Medices Duci Urbini, qui occiſus eſt 1537. ſecundò Octavio Farneſio Duci Parmenſi, & genuit Alexandrum A. 1544. ipſa obijt 1586.

---

ex Maria I. Carolus III. natus An. 1545. obijt 1568.

ex Iſabella 3. conjuge. Iſabella Clara Eugenia nata 1566. nupſit Alberto VII. Archiduci Anno 1599. obijt 1633.

ex Iſabella. Catharina nata 1567 nupſit Carolo Emanueli Duci Sabaudiæ cui 5. filios genuit. obijt 1630.

ex Anna 4. conjuge. Philippus III. Rex Hiſpaniarum nat. 1578. expulit Maurorum 900000. ex Hiſpania 1599. ob. 1621.

♀ Margareta Caroli Archiducis filia, nata 1584 obijt 1611.

Maria obijt triennis.

Ferdinandus obijt infans.

Jacobus natus Anno 1573. obijt A. 1582.

Carolus obijt puer.

Johanna uxor Franciſci Buteri in Sicilia obijt An. 1530.

Anna Abbatiſſa Burgenſis in Hiſpania obijt Anno 1630.

Anna Maria Mauritia nata 1601. nupſit Ludovico XIII. genuit Ludovicum XIV. nunc regnantem & Philippum Ducem Aurelianenſem, obijt Anno 1666.

Maria obijt infans An. 1603.

Maria nata 1606. nupſit Ferdinando III. Imper. 1631. obijt A. 1646. de qua Tab. V.

Philippus IV. Dominicus Victor, Rex Hiſpaniæ nat. 1605. fecit pacem cũ Gallis 1660. ob. 1665.

♀ 1. Iſabella Henrici IV. Galliæ Regis filia, obijt 1644.
2. Maria Anna Ferdin: III. fil: n. 1643.

Carolus nat. an. 1607. obijt an. 1632.

Ferdinandus V. infans Hiſpaniæ natus 1609. Archiepiſc. Toletanus Cardinalis, Gubernator Belgij obijt 1641.

Margareta obijt in puellari ætate.

Alphonſus obijt infans.

---

ex Iſabella. Maria Margareta obijt infans Anno 1621.

Margareta Catharina ob. infans.

Maria obijt infans.

Iſabella Tereſia obijt infans.

ex Iſabella. Balthaſar Carolus Dominicus Lucas Philippus natus 1629. ob. 1646.

Maria Anna obijt infans.

ex Iſabella. Maria Tereſia nata 1638. nupſit Ludovico XIV. Regi Galliæ 1660.

Don: Ivan de Auſtria fili, natur.

ex Maria Anna. Margareta nupſit Leopoldo Cæſari nata 1651.

Maria obijt infans.

Philippus Proſper obijt puer.

Thomas Carolus obijt puer.

ex Maria Anna. Carolus II. cognom: Philippus nat. 1661. Rex Hiſpan. 1665.

TABULA II. Genealogica Austriacæ Domûs à Ferdinando I. continens etiam Lineam Tyrolensem.

Ferdinandus I. Philippi I. Hispaniæ Regis secundò genitus, Caroli V. frater, natus Alcalæ Anno 1503. 10. Martij. fit Rex Bohemiæ 24. Februarij An. 1527, & eodem anno Rex Ungariæ. pellit Joannem Scepusiensem. defendit Viennam Anno 1529. contra Solimannum Turcam. cum eo bellum gerit usque ad Annum 1562. postea pacem facit. amittit Budam An. 1526. & 1529. amittit Albam Regalem An. 1543. Rex Romanorum electus Coloniæ & coronatus Aquisgrani An. 1531. componit pacem Religionis Passaviensem An. 1552. & Augustanam 1555. fit Romanorum Imparator An. 1556. confirmatus An. 1558. reparat Ecclesiam S. Viti, & erigit Clementinam Academiam Societatis JESU. obijt Viennæ A. 1564. Pragam ad Regum sepulturam devectus.

Anna Wladislai Ungariæ & Bohemiæ Regis filia nata Anno 1503. obijt An. 1547. in partu. sepulta Pragæ. genuit quindecim proles. fuit amantissima Nationis Bohemicæ, quam moriens marito suo commendavit.

- Johanna nata Pragæ An. 1547. uxor Francisci Ducis Florentiæ, obijt Anno 1578.
- Helena nata A. 1543. Hallis Vestalis obijt 1574.
- Ursula obijt infans.
- Carolus II. Austriaco-Styriacæ Familiæ Parens, de quo in Tabula sequenti IV.
- Barbara nata A. 1539. uxor Alphonsi II. Ducis Ferrariæ. obijt A. 1572.
- Joannes obijt infans.
- Margareta nata A. 1536. facta Monialis. obijt 1566.
- Eleonora nata An. 1534. uxor Wilhelmi Ducis Mantuæ. obijt 1594.
- 2. Anna Catharina Ducis Mantuæ filia. obijt Anno 1620.
  1. Philippina Welserina filia Francisci Welseri Liberi Baronis de Zinnenberg. obijt An. 1580.
- Ferdinandus II. Comes Tyrolis natus A. 1529. obijt 1595.
- Catharina nata A. 1533. uxor primò Francisci Ducis Mantuæ. secundò Sigismundi Augusti Regis Poloniæ. obijt An. 1572.
- Magdalena nata Oeniponti A. 1532. Hallis vitam egit cœlibem.
- Maria nata Pragæ Anno 1530. uxor Wilhelmi Ducis Juliacensis. obijt Anno 1584.
- Anna nata Pragæ A. 1528. uxor Alberti V. Ducis Bavariæ, ex qua hodiéque posteritas. obijt A. 1587.
- Maximilianus II. Imperator, de quo in sequenti Tabula III.
- Elisabetha nata An. 1526. nupsit Sigismundo Augusto Regi Poloniæ A. 1543. obijt 1545.

ex Philippina:

- Maria obijt infans.
- Philippus obijt infans.
- Andreas ab Austria n. 1558. factus Cardinal: Tit. S. Mariæ Novæ. & Episcopus Constantiensis & Brixinensis, Gubernator Belgij. obijt Romæ An. 1600.
- Carolus ab Austria Marchio Burgav: nat. A. 1560. militavit præclarè in Ungaria & Belgio. obijt 1618.

ex Anna:

- Sibylla Wilhelmi Ducis Juliacensis filia, vidua Philippi Marchionis Badensis. ob. 1628.
- Anna nata An. 1585. nupsit Cæsari Mathiæ. obijt 1618.
- Martha obijt puellula.
- Anna Catharina facta Monialis.

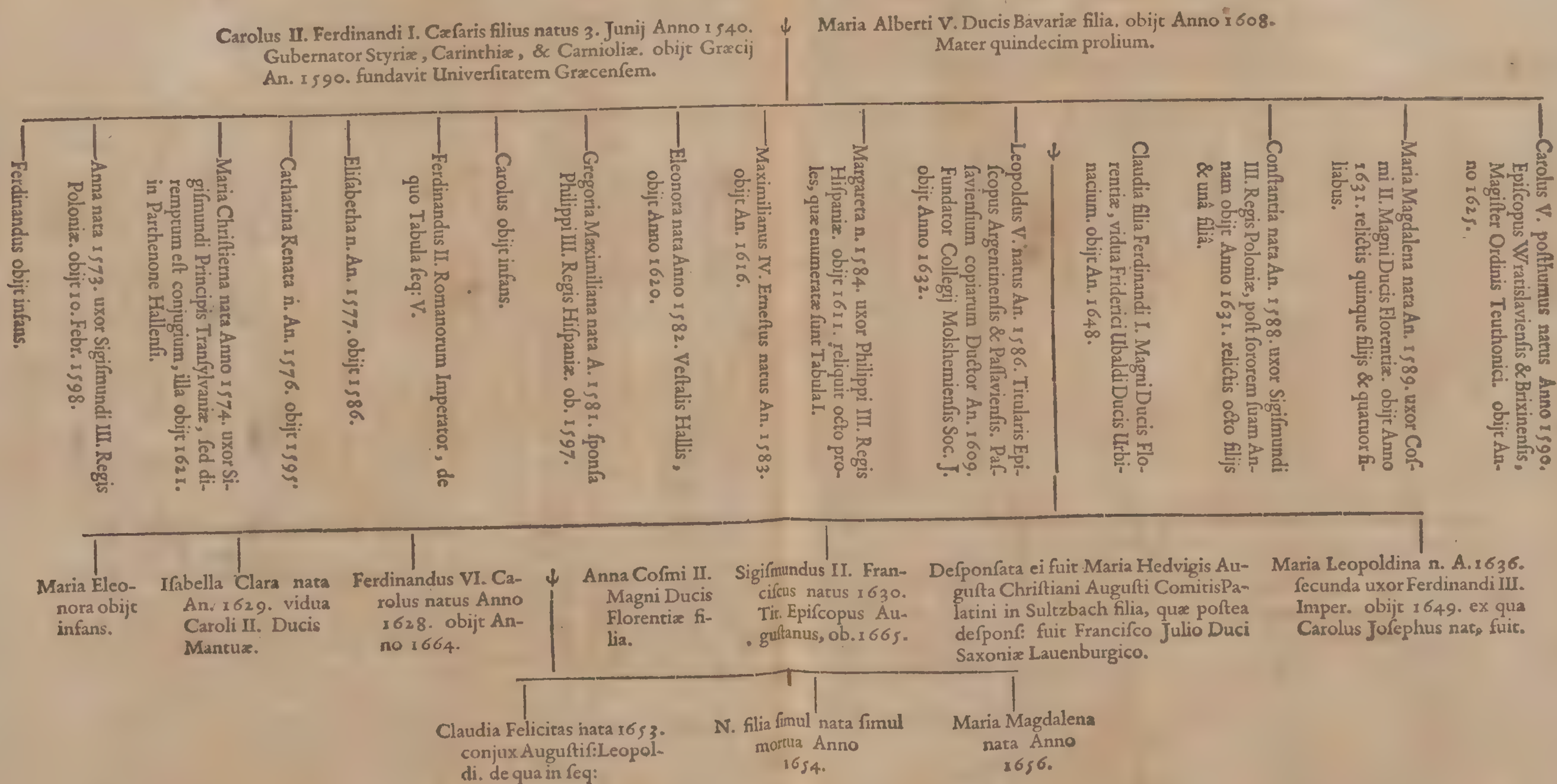
TABULA III. exhibens Maximiliani II. posteritatem, quæ tota perijt in prole virili.

Maximilianus II. Ferdinandi I. filius natus Viennæ Anno 1527. educatus in Hispania, interfuit pluribus bellis. fuit Prorex in Hispania 1548. electus Rex Bohemiæ An. 1549. coronatus An. 1562. electus Romanorum Rex & coronatus Francofurti An. 1563. & eodem anno Rex Ungariæ coronatus Posonij. fuit ab aliquibus electus Rex Poloniæ An. 1575. quod ipse contempsit. obijt Ratisbonæ An. 1576.

Maria Caroli V. Cæsaris filia nata Anno 1528. attulit marito quindecim proles. obijt in Hispania An. 1603. ætatis 75.

- Eleonora nata Anno 1568. obijt Pragæ Anno 1579.
- Margareta nata An. 1567. facta Monialis S. Claræ Madriti. obijt 1633. ætat. 66.
- Carolus obijt infans.
- Maria obijt infans.
- Fridericus obijt infans.
- Wenceslaus natus An. 1561. Eques Melitensis. obijt An. 1578.
- Isabella Clara Eugenia, de qua suprà Tab. I.
- Albertus II. nat. 1559. Card. Tit. S. Crucis, Prorex Lusitaniæ, Archiepisc. Toletanus, Gubernator Belgij, obijt 1621.
- Maximilianus III. n. 1558. ab aliquibus Rex Poloniæ electus. sed captus & postea dimissus. fuit Generalis Magister Ord: Teutonici. obijt 1620.
- Anna Ferdinandi Archiducis filia nata Anno 1585. obijt 1618.
- Mathias natus A. 1557. Gubernator Belgij. postea Ungariæ; ubi bis Turcas cecîdit. Rex Ung. 1608. Rex Boh. 1611. Roman: Imper. coronatus Francofurti An. 1612. obijt 1619. 20. Martij.
- Maria obijt infans.
- Elisabeth nata Anno 1554. uxor Caroli IX. Regis Galliæ. obijt 1592.
- Ernestus II. natus An. 1553. Gubernator Belgij. obijt An. 1595.
- Rudolfus II. Imperator natus A. 1552. educatus in Hispania, Rex Ungariæ & Bohemiæ, eodem anno 1572. Rom. Rex, coronatus A. 1575. bellum gessit cum Turcis ab A. 1591. continuis annis 15. à fratre suo Mathia vehementer afflictus. ob: An. 1612.
- Ferdinandus obijt infans.
- Anna nata An. 1549. uxor Philippi II. Regis Hispaniæ. obijt 1580.

TABULA IV. Genealogica Caroli II. Archiducis Austriæ, quæ linea tota perijt in alijs, in solo Ferdinando II. perennat posteritas, ùt dicetur Tab: seq:

Tabula V. à Ferdinando II. Imperatore deſcendentium.

Ferdinandus II. Caroli II. filius natus An. 1578. Rex Bohemiæ 1617. Ungariæ 1618. Romanorum Imperator coronatus Francofurti 1619. cecîdit Fridericum V. Palatinum A. 1620. æmulum ſuum & alterum Gabrielem Betlemum Principem Tranſilvaniæ, & Georgium Fridericum Marchionem Durlacenſem, & Chriſtianum Ducem Brunſvicenſem & Mansfeldium A. 1622. & Ruſticos Auſtriæ 1625. & Chriſtianum IV. Daniæ Regem 1626. humiliavit Carolum de Nevers Ducem Mantuæ 1630. fugatus ipſe à Rege Sveciæ Guſtavo Adolpho ad Lipſiam 1631. prælium cum eodem Rege ad Lutzen commiſit 1632. in quo Rex Sveciæ perijt. iterum cæſus eſt à Duce Luneburgenſi An. 1633. obtinuit ingentem victoriam ad Nördlingam An. 1634. obijt An. 1637.

⚭ 1. Maria Anna Wilhelmi Ducis Bavariæ filia nata 1574. obijt An. 1606. mater ſex prolium.
2. Eleonora Vincentij Mantuæ Ducis filia. obijt 1655.

- Chriſtina obijt puellula.
- Joañes Carolus natus 1605. obijt 1619.
- Ferdinandus III. Erneſtus n. 1608. Rex Ung: 1625. Rex Boh: 1627. expugnavit Ratisbonam & cecîdit Svecos ad Norlingam 1634. electus Rex Rom: & coronatus Ratisbonæ 1636. cæſus ad Lipſiam 1642. & ad Jankow in Boh: 1645. cecîdit Gallos 1643. & 1645. facit pacem cum Sultano Ibrahim A. 1642. cum Mahomete IV. ad 20. annos An. 1649. cum Gallis & Svecis Oſnaburgi 1648. & Norimbergæ 1650. obijt 1657.
  - ⚭ 1. Maria Philippi III. Regis Hiſpaniæ filia, quæ obijt 1646.
  - 2. Maria Leopoldina Leopoldi V. Tirolenſis filia obijt 1649.
  - 3. Eleonora Caroli II. Duc: Mantuani filia nata 1629.
- Maria Anna nata 1610. uxor 2. Maximiliani I. Duc: Bava: ob: 1665.
- Cæcilia Renata n. An. 1611. uxor Wladislai 4. Reg: Pol: ob: 1644.
- Leopoldus VI. Wilhelmus n. 1614. Epiſcopus Argentinenſis, Paſſavienſis, Halberſtadienſis, Olomucenſis, Magiſter Generalis Ordinis Teuthonici, Gubernator Belgij ab A. 1646. uſque ad A. 1656. obijt 1662.

Liberi Ferdinandi III. ex 1. conjuge:

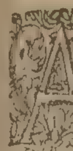
- Ferdinandus IV. Franciſcus natus An. 1633. Rex Bohemiæ 1646. Ungariæ 1647. Romanorum Rex Ratisbonæ coronatus An. 1653. obijt A. 1654. fundavit Collegium Swidnicenſe...
- Maria Anna Regina Philippi IV. Regis Hiſpaniæ uxor, nata 1634.
- Philippus Auguſtinus obijt infans.
- Maximilianus Thomas obijt infans.
- Leopoldus I. Ignatius Franciſcus Balthaſar Joſephus Felicianus, natus Anno 1640. Rex Ungariæ 1655. Rex Bohemiæ 1656. Romanorum Imperator coronatus Francofurti An. 1658. auxiliatur Regi Poloniæ & Daniæ. pugnat cum Turcis 1663. multas clades accipit, & victorias contra Turcas obtinet, maximè ad S. Gotthardum inſigni prælio Turcas vincit Anno 1665. pacem facit cum Turca ad viginti annos 26. Septembris. Oenipontum pergit ad accipiendum homagium. Imperium armis defendit &c. iterum Turcico bello involvitur, multis victorijs glorioſus &c. quem nobis ſervet Deus!
  - ⚭ 1. Margareta infans Hiſpaniæ nata A. 1651. nuptias habuit An. 1666. obijt 1673.
    - Ferdinandus natus Anno 1667. obijt anno ſeq:
    - Maria Antonia Joſepha nata A. 1669. hodieq; ſuperſtes, ⚭ Sereniſ: Ducis & Electoris Bavariæ.
    - N. natus An. 1670. obijt infans.
    - Mariana Joſepha obijt infans.
  - ⚭ 2. Claudia Felicitas Ferdinandi Caroli Archiducis Auſtriæ filia, quam Græcij duxit 1673. obijt 1676.
    - Anna Maria Joſepha obijt infans.
    - Maria Joſepha obijt infans.
  - ⚭ 3. Eleonora Magdalena Tereſia Philippi Wilhelmi Ducis Neoburg: filia, quam duxit Paſſavij eodem anno.
    - Joſephus Jacobus Ignatius nat: 26. Julij Anno 1678.
    - Maria Eliſabetha nata An. 1680.
    - Leopoldus Joſephus nat: A. 1682. 12. Junij. obijt 1684.
    - Carolus Joſephus natus An. 1685.

Liberi Ferdinandi III. ex 2. et 3. conjuge:

- Maria obijt infans.
- Carolus Joſephus natus Anno 1649. Epiſcopus Paſſavienſis & Olomucenſis, Magiſter Generalis Ordinis Teuthonici. obijt Anno 1664. 27. Januarij.
- Thereſia Maria Joſepha obijt infans A. 1653.
- Sereniſſima Archiduciſſa Eleonora Maria nata Anno 1653. nupſit primò Regi Poloniæ Michaëli. ſecundò Sereniſſimo Duci Lotharingiæ Carolo Leopoldo An. 1678. ex qua Leopoldus & Carolus Duces Lotharingiæ, cæteræque proles.
- Sereniſſima Archiduciſſa Maria Anna Joſepha nata Anno 1654. nupta Anno 1678. Joanni Wilhelmo Comiti Palatino Duci Juliacenſi.
- ... obijt anno ſequenti.

In

BA

INDEX
In Librum de Regibus Bohemiæ, ab ipsomet Authore confectus.

A.

B.

C.

D.

E.

F. Fames

F.

G.

H.

Mo-

T.

U.

W.

Wla-

Finis Indicis.

Protestatio Authoris.

C*Um Sanctissimus D. N.* Urbanus Papa VIII. *die* 13. *Martij, Anno* 1625. *in Sacra Congregatione S. R. & Universalis Inquisitionis Decretum ediderit, idémque confirmaverit die* 1. *Julij, Anno* 1634. *quo prohibuit imprimi Libros, hominum, qui Sanctitate seu Martyrij famâ celebres è vita migraverunt, gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à DEO accepta continentes, sinè recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hactenus sinè ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata; Idem autem Sanctissimus die* 5. *Junij, Anno* 1651. *ità explicaverit, ut nimirum non admittantur Elogia Sancti vel Beati absolutè, & quæ cadunt super personam, bene tamen ea quæ cadunt supra mores, & opinionem cum Protestatione in principio vel fine, quòd ijs nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantùm sit penes Authorem. Huic Decreto, ejúsque confirmationi, & declarationi, observantiâ & reverentiâ quâ par est insistendo, profiteor me haud alio sensu, quidquid in hoc Libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle, quàm quo ea solent, quæ humanâ duntaxat authoritate, non autem divinâ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur; ijs tantummodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes, Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum Catalogo adscripsit.*

Bohuslaus Balbinus, è Soc: Jesu.

Errata sic corrigenda.

Pag. 24. lin. antepen. Antonio, cor. Antonino. pag. 35. lin. ult. illusit cor. illuxit. pag. 41. lin. penult. Graci I. cor. II. pag. 45. lin. 5. dec. II, cor. dec. I. pag. 73. Lib VI. cor. Libr. IV. pag. 77. lin. 18. Tamerlaneus cor. Tamerlanes. pag. 85. lin. 30. Principes, cor. Princeps. pag. 146. lin. 27. Procerem cor. Procerum. pag. 170. lin. 24. retinente cor. renitente. pag. 174. lin. 24. omnia, cor omina, & ibid. post lin. 6. omnia, cor. omina, pag. 217. lin. 15. Antonium cor. Antoninum. pag. 219. lin. 25. Origenus cor. origines. ibid. lin. 34. de Duba cor. de Dube. pag 220. lin. 14. Frebreo cor Frehero. pag. 2 . 4. lin. 35. confixerint cor. confinxerint. pag. 240. lin. 20. sicut, cor. sic, ut. pag. 241. lin 7. obsistebant. cor. absistebant. pag. 245. lin. 5. ut cum in locum, dele in. pag .139. S. Ecclesiam, cor. S. Euphrasiam.

Minora errata hæc ferrè sunt, quæ Lector Erud. facilè per se corriget iisque pro benignitate sua ignoscet.

Pag. 20. suilus pro sugilius. p. 22. liberom pro liberũm. p. 23. nose pro nosce. p. 38. omuem pro omnem. p 34 idijtant pro indijtant. Ibid. rd pro ad . p. 40. asstipulantur pro adstipulantur. p. 43. acuratius pro accuratius. p. 44. Scriptotes pro Scriptores. p. 61. abbreviaurunt pro abbreviârunt. probaba pro probata. p 65. diametro pro diametro. p. 70. teram pro terram. p. 71. enem pro enim. p. 72. Boleslaur pro Boleslaus. p. 74. volunte pro voluntate. p. 75. copulaur pro copulatur. p. 81. jestaret pro gestaret. p. 81. mulum pro multum. p. 137. Jonni pro Joanni. p. 164. Eremitaram pro Eremitarum. p. 164. Frisingensis pro Frisingensis. p. 179. li. 25. & pro at. p. 180 Medioloni pro Mediolani. p. 183. quadrino pro quadrimo. p. 216. lin. 25. Martij pro Martij. p. 248. præter pro præter. p. 255. Brachæo pro Brahæo. p. 258. lin. 22. infignis pro insignis.

F I N I S.

